LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proleta i din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

55

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIŢIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI — 1970

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

55

Scrisori

1893—1922

EDITURA POLITICA
BUCUREŞTI — 1970

www.dacoromanica.ro

PREFAȚĂ

Volumul 55 al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde scrisorile adresate de Vladimir Ilici membrilor familiei sale între 1893 și 1922. În acest volum au fost incluse scrisorile, biletele și telegramele trimise de V. I. Lenin mamei sale, M. A. Ulianova, surorii mai mari, Anna Ilinicina Ulianova-Elizarova, și soțului ei, Mark Timofeevici Elizarov, fratelui său Dmitri Ilici Ulianov, surorii mai mici, Maria Ilinicina Ulianova, și soției, Nadejda Konstantinovna Krupskaia.

În volumul de față se publică 279 de scrisori, telegrame și bilete ale lui V. I. Lenin. În comparație cu volumul 37 din ediția precedentă (scrisori către familie), ediția de față s-a completat cu 4 documente noi, care se publică pentru prima oară : o carte poștală din 20 iulie 1904 către M. A. Ulianova, scrisă în timpul unei excursii în munții Elveției, două bilete către M. I. Ulianova, scrise în 1921 și 1922, și o telegramă către D. I. Ulianov trimisă în aprilie 1921. În volum au fost introduse de asemenea : un bilet al lui V. I. Lenin către M. I. Ulianova, scris la sfîrșitul lunii februarie sau cel mai tîrziu la 8 martie 1918, și unul către A. I. Ulianova-Elizarova, scris după luna octombrie 1919, dar înainte de 7 septembrie 1920 ; aceste documente se includ pentru prima oară în Operele lui V. I. Lenin și au fost publicate anterior în „Culegeri din Lenin", vol. XXI și XXXV.

Volumul conține de asemenea 16 scrisori comune ale lui V. I. Lenin și N. K. Krupskaia. Sînt sau scrisori ale lui

www.dacoromanica.ro

Vladimir Ilici cu un post-scriptum din partea Nadejdei Konstantinovna, sau scrisori ale Nadejdei Krupskaia cu un post-scriptum din partea lui V. I. Lenin.

Cea mai mare parte a corespondenței lui V. I. Lenin cu familia sa a fost publicată pentru prima oară în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" din anii 1924, 1929 și 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. III, XXIV, XXV și XXXV ; ea a apărut de asemenea în culegerile „Scrisori către familie" în anii 1930, 1931 și 1934, pregătite pentru tipar de A. I. Ulianova-Elizarova și M. I. Ulianova.

Conținutul și însemnătatea scrisorilor lui V. I. Lenin către membrii familiei sale sînt amplu arătate în prefața scrisă de M. I. Ulianova la culegerea editată în 1930 și în prefața (articolul) Annei Ilinicina Ulianova-Elizarova — „Pe marginea scrisorilor lui Vladimir Ilici" — la edițiile din 1931 și 1934 ale aceleiași culegeri, prefețe care se publică la începutul acestui volum.

Scrisorile lui V. I. Lenin către familie conțin nu numai o mare bogăție de date biografice. Întreaga viață a lui V. I. Lenin a fost închinată luptei revoluționare pentru fericirea oamenilor muncii, iar „viața lui personală este indisolubil legată de această luptă, de activitatea în slujba cauzei proletariatului" (volumul de față, p. XI). În scrisorile lui V. I. Lenin către familie, după cum arată pe bună dreptate A. I. Ulianova-Elizarova, „regăsim ecourile luptei pentru o justă înțelegere a marxismului, pentru justa lui aplicare în diferitele stadii de dezvoltare a mișcării proletare, luptă pe care el a dus-o toată viața" (p. XLVIII).

Printre scrisorile care s-au păstrat din corespondența lui V. I. Lenin cu familia sînt larg reprezentate cele din perioada deportării în Siberia și din anii 1900—1902, 1908—1910 și 1912—1914. În aceste scrisori este amplu oglindită istoria elaborării și editării lucrărilor clasice „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" și „Materialism și empiriocriticism", precum și activitatea desfășurată de V. I. Lenin pentru crearea „Iskrei", primul ziar marxist pe întreaga Rusie, și cea din perioada șederii sale în Polonia.

În anexele la volum se publică extrase din 6 scrisori ale lui V. I. Lenin adresate membrilor familiei sale și găsite într-un dosar al direcției jandarmeriei din Moscova, pre-

www.dacoromanica.ro

cum și 56 de scrisori adresate de N. K. Krupskaia către M. A. și M. I. Ulianova și A. I. Ulianova-Elizarova. În volumul de față, scrisorile Nadejdei Konstantinovna Krupskaia au fost completate cu două scrisori noi, care se publică pentru prima oară, ambele adresate Mariei Aleksandrovna Ulianova : o scrisoare din 19 august 1904 și una din 17 aprilie 1915.

Scrisorile Nadejdei Konstantinovna Krupskaia constituie o prețioasă completare la scrisorile lui V. I. Lenin ; cele mai multe dintre ele se referă la perioada deportării în Siberia și la cea a emigrației. În aceste scrisori este viu descrisă viața lor comună, munca, odihna, întîlnirile cu tovarășii, — se poate spune că ele ilustrează conținutul corespondenței lui V. I. Lenin, redau mai detaliat condițiile lui de viață, evenimentele din viața familiei, felul lor de trai.

Aproape toate scrisorile lui V. I. Lenin incluse în volumul de față se tipăresc după manuscris, cu excepția a 4 scrisori adresate Mariei Aleksandrovna Ulianova și Annei Ilinicina Ulianova-Elizarova (scrisori care se tipăresc după copii găsite în arhiva departamentului poliției) și a unei telegrame din 10 iulie 1919 către Nadejda Konstantinovna Krupskaia (care se tipărește după copia dactilografiată).

*
* *

În ediția de față * a Operelor lui V. I. Lenin au intrat circa 9 000 de documente, din care mai mult de jumătate nu fuseseră incluse în edițiile precedente, iar circa 1 100 de lucrări s-au publicat pentru prima oară.

Volumele 1—34 ale Operelor complete conțin lucrările scrise de V. I. Lenin în perioada 1893 — octombrie 1917. În volumele 35—45 au fost incluse lucrările scrise după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Cele 10 volume următoare (46—55) cuprind scrisorile lui V. I. Lenin. Penultimul volum, al 54-lea, conține, în afară de aceasta, o secțiune alcătuită din documente cu caracter diferit care au fost descoperite după apariția volumelor respective și au fost suplimentar incluse în ediția de față.

* A 5-a ediție rusă (a doua în limba română). — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Numeroasele documente incluse pentru prima oară în Operele lui V. I. Lenin și publicate pentru prima oară completează lucrările leniniste cunoscute și reflectă multilaterala activitate teoretică și organizatorică a lui V. I. Lenin.

Apariția Operelor complete ale lui V. I. Lenin constituie o manifestare vie a grijii Partidului Comunist al Uniunii Sovietice pentru editarea moștenirii literare leniniste, a atenției pe care el o acordă propagării leninismului.

Editarea operelor marelui Lenin este considerată de P.C.U.S. ca o datorie internațională a sa. Operele lui V. I. Lenin constituie un bun de neprețuit nu numai al poporului sovietic, ci și al întregii omeniri progresiste. Leninismul constituie baza ideologică a educării oamenilor muncii în spiritul comunismului, al internaționalismului proletar. Lucrările lui V. I. Lenin înarmează pe comuniști, înarmează masele din toate țările în lupta lor pentru pace, democrație, socialism și comunism. Apariția Operelor complete ale lui V. I. Lenin are o însemnătate deosebit de mare pentru întreaga mișcare comunistă și muncitorească internațională.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

PREFAȚĂ LA CULEGEREA „SCRISORI CĂTRE FAMILIE", EDITATĂ ÎN 1930

Scrisorile lui V. I. Lenin publicate în această culegere sînt adresate în cea mai mare parte mamei noastre, Maria Aleksandrovna, și surorii sale Maria Ilinicina *, și cuprind perioada 1894—1917 **, adică perioada care începe cu primii ani ai activității revoluționare a lui Vladimir Ilici și se încheie cu înapoierea sa în Rusia după revoluția din februarie. În această perioadă, de aproape un sfert de veac, s-a născut și s-a format partidul nostru. Și în toată această glorioasă perioadă de 25 de ani a stat în fruntea acestui partid, l-a condus și l-a crescut Vladimir Ilici. Toată viața lui a fost închinată luptei revoluționare, iar viața lui personală este indisolubil legată de această luptă, de activitatea în slujba cauzei proletariatului.

Dar dacă avem azi o ediție completă a Operelor lui Lenin și o literatură destul de bogată (atît științifică cît și de popularizare) despre leninism, în schimb Lenin-omul, cu

* Deși, „pentru a se evita repetările", de obicei conținutul acestor scrisori era destinat tuturor membrilor familiei noastre, sau în orice caz celor care în momentul respectiv locuiau împreună.

** În această culegere n-au intrat scrisorile trimise de V. I. Lenin familiei sale în perioada deportării (vezi „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 2—3, 4, 5, 6 și 8 din 1929) și în 1896, cînd a stat în prevenție la Petersburg (de la 9 decembrie 1895 pînă la 29 ianuarie 1897 stil vechi) și a avut mai tot timpul dreptul la vorbitor cu mama și cu surorile lui, iar corespondența sa personală cu ele era foarte restrînsă (vezi articolul Annei Ilinicina Elizarova-Ulianova „Vladimir Ilici în închisoare"; „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 3 din 1924, și cele două scrisori din 1896 ale lui V. I. Lenin anexate la acest articol). Din noiembrie 1905 pînă în decembrie 1907, V. I. Lenin a locuit la Petersburg sau în Finlanda ; pe atunci el se vedea adesea cu rudele și aproape că nu corespondă cu ele. În afară de aceasta, există încă o serie de scrisori către Anna Ilinicina și Maria Aleksandrovna, îndeosebi din perioada cînd Maria Ilinicina locuia în străinătate. Aceste scrisori vor fi publicate ulterior. (Scrisorile la care se referă M. I. Ulianova au fost incluse în volumul de față. — *Nota red.).*

www.dacoromanica.ro

personalitatea lui vie și multilaterală, a fost pînă acum zugrăvit cu totul insuficient sau, mai bine zis, n-a fost zugrăvit aproape de loc.

Scrisorile pe care le oferim cititorului umplu *în parte* acest gol. Cu ajutorul lor, el își poate forma *o oarecare* idee despre felul de viață al lui Vladimir Ilici, despre deprinderile și înclinațiile lui, despre atitudinea lui față de oameni etc. Am spus „oarecare", deoarece, în primul rînd, această culegere e departe de a cuprinde toate scrisorile adresate de el rudelor în perioada amintită mai sus. Din cauza repetatelor mutări dintr-un oraș în altul și a numeroaselor percheziții și arestări la care erau supuși cînd unul, cînd altul dintre membrii familiei noastre, multe dintre scrisorile lui ori au căzut în mîinile poliției și nu au mai fost restituite *, ori s-au pierdut în alt mod. Au fost și frecvente cazuri cînd scrisorile s-au pierdut pe drum înainte de a ajunge la destinație, mai ales în timpul războiului imperialist. Așa se explică de ce una și aceeași problemă revine uneori în cîteva scrisori la rînd. Pe lîngă aceasta, scrisorile poartă amprenta regimului polițienesc din vremea țarismului. E adevărat că toată corespondența referitoare la activitatea noastră (toate comunicările privind evenimente revoluționare, viața partidului etc.) noi o purtam cu respectarea regulilor conspirației, scriind cu cerneală simpatică, de obicei printre rînduri în diferite exemplare de cărți și reviste, și o trimiteam pe adrese străine „necompromise" **. Dar viața noastră personală și activitatea revoluționară se împleteau atît de strîns, încît corespondența personală legală avea, fără îndoială, mult de suferit, fiind considerabil mutilată de noi din cauza rigorilor polițienești. Nu degeaba într-una din scrisorile trimise surorii noastre Maria Ilinicina la Vologda, unde era deportată pe atunci, Vladimir Ilici scria : „În situația noastră (și a ta, și în special a mea) este foarte greu să corespondezi așa cum ai vrea" ***.

* Astfel, în Arhiva centrală am găsit extrase din 6 scrisori ale lui Vladimir Ilici care fuseseră anexate la dosarul direcției jandarmeriei din Moscova în calitate de „probe materiale". Aceste extrase sînt reproduse în anexe. (Vezi volumul de față, p. 397—398. — *Nota red.)*

** Păstrarea acestor scrisori în Rusia era, firește, imposibilă, și numai o parte din ele s-au păstrat în copii făcute în străinătate.

*** Vezi volumul de față, p. 363. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Or, acest lucru era adevărat nu numai pentru Maria Ilinicina, ci și pentru toți membrii familiei noastre, căci eram înrudiți cu Vladimir Ilici nu numai prin sînge, ci și prin concepții, prin convingeri. Toți membrii familiei (inclusiv M. T. Elizarov, soțul Annei Ilinicina) erau pe atunci social-democrați și făceau parte din aripa revoluționară a partidului, cu toții participau — într-o măsură mai mare sau mai mică — la activitatea revoluționară, se interesau îndeaproape de viața partidului, se bucurau de succesele lui, sufereau cînd avea insuccese. Și chiar mama noastră — care era născută în 1835 și pe la sfîrșitul secolului trecut, cînd perchezițiile și arestările deveniseră deosebit de frecvente în familia noastră, avea peste 60 de ani — privea cu multă simpatie activitatea noastră revoluționară.

Toată corespondența legală a revoluționarilor era cenzurată, și trebuia să recurgem la tot felul de aluzii, denumiri convenționale etc. pentru a vorbi de problemele care ne interesau într-un fel sau altul, pentru a comunica primirea unei scrisori ilegale, pentru a întreba de cunoscuți etc.

Cititorul va vedea că scrisorile pe care Vladimir Ilici le trimitea direct pe adresa mamei, a uneia dintre surori sau a fratelui nostru aproape că nu conțin nici un nume, căci în caz contrar ar fi putut atrage neplăceri pentru persoana al cărei nume ar fi fost pomenit într-o astfel de scrisoare. Or, noi, bineînțeles, nu voiam cîtuși de puțin să pricinuim cuiva — în cazul cel mai bun — neplăceri de un fel sau altul. Și dacă în scrisorile lui Vladimir Ilici se întîlnesc totuși prenume și arareori nume de familie, este vorba numai de tovarăși și de cunoscuți despre care poliția oricum știa că ne cunoaștem (fie pentru că au fost deportați ca implicați în același proces cu unul din noi, fie pentru că au urmat aceeași școală etc.) sau de persoane ale căror relații cu noi erau de ordin pur practic (nume de editori, de librari etc.). Pentru a evita să pomenească numele vreunuia dintre cunoscuții mai mult sau mai puțin legali despre care voia să comunice ceva sau căruia voia să-i transmită salutări etc., Vladimir Ilici recurgea adesea în aceste scrisori la porecle sau la indicii legate de anumite fapte sau evenimente pe care le cunoșteam noi. Astfel, pe I. I. Skvorțov-Stepanov, cu care a întreținut un timp — prin Anna Ilini-

www.dacoromanica.ro

cina şi Maria Ilinicina — o corespondenţă * foarte vie, Vladimir Ilici îl numeşte „istoricul" (avînd în vedere lucrările acestuia în domeniul istoriei).

Pentru a trimite salutări lui V. V. Vorovski, care era deportat la Vologda în acelaşi timp cu Maria Ilinicina, Vladimir Ilici scrie: „Transmite salutări prietenilor polonezi şi roagă-i să ne sprijine pe cît posibil" **. Prin „călătorul chinez" era subînţeles A. P. Sklearenko, pe atunci funcţionar la calea ferată din Manciuria; prin „domnul cu care ne-am plimbat cu barca anul trecut" *** — V. A. Leviţki etc.

Într-un limbaj alegoric trebuia să scriem şi despre trimiterea de publicaţii ilegale, de corespondenţe conspirative, de cărţi care conţineau, printre rînduri, scrisori scrise cu cerneală simpatică etc.

La sfîrşitul lunii decembrie 1900, autoarea acestor rînduri a trimis lui Vladimir Ilici în străinătate, prin intermediul lui G. B. Krasin, textul „Manifestului partidului socialiştilor-revoluţionari", pe care, pentru a-l feri de ochii poliţiei, l-a camuflat într-un album cu fotografii. Acest pachet l-a bucurat foarte mult pe Vladimir Ilici, care în scrisoarea sa din 16. I. 1901 scria: „Mulţumesc foarte mult pentru cărţile trimise, şi în special pentru fotografiile foarte frumoase şi extrem de interesante trimise de vărul din Viena; aş dori foarte mult să primesc cît mai des asemenea cadouri" ****.

„Iskra" şi alte publicaţii ilegale se trimiteau în Rusia, printre altele, în plicuri expediate pe adrese legale, „necompromise". Asemenea adrese foloseam şi pentru primirea cărţilor de care aveam nevoie. Şi uneori eram înştiinţaţi prin scrisori legale despre trimiterea unor asemenea cărţi, ca să avem posibilitatea de a ne informa la destinatar. Probabil că o astfel de înştiinţare cuprind şi următoarele cuvinte ale lui Vladimir Ilici (scrisoarea din 14 decembrie 1900): „Ţi-am trimis pe ziua de 9, pare-mi-se, obiectul care te

* Din această corespondenţă s-a păstrat, din păcate, o singură scrisoare, datată 16 decembrie 1909. Vezi V. I. Lenin, Opere, vol. XIV, ed. a II-a, p. 212—216. (Din corespondenţa lui V. I. Lenin cu I. I. Skvorţov-Stepanov s-au păstrat două scrisori: una din 2 şi alta din 16 decembrie 1909. Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 47, Bucureşti. Editura politică, 1967, p. 236—239, 240—246. — *Nota red.*)

** Vezi volumul de faţă, p. 347. — *Nota red.*

*** Vezi volumul de faţă, p. 203 şi 221. — *Nota red.*

**** Vezi volumul de faţă, p. 210. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

interesa". „Lunga ta scrisoare l-a bucurat foarte mult pe Volodea — arată Nadejda Konstantinovna în scrisoarea ei din 8 februarie 1916. — Mai scrie-ne din cînd în cînd" *. Deoarece scrisorile noastre legale nu au fost niciodată prea lungi, iar în timpul războiului imperialist, cînd a fost scrisă această misivă, corespondam mai mult prin cărți poștale, trimise recomandat, întrucît multe se pierdeau pe drum, e de presupus că pasajul citat se referă la o scrisoare ilegală inserată printre rîndurile unei cărți.

În 1900, la începutul șederii lui în străinătate și neștiind încă pentru cît timp se va stabili acolo, Vladimir Ilici, din motive conspirative, nu ne dădea pentru corespondență adresa sa efectivă ; în timp ce el locuia în Elveția sau la München, noi îi scriam la Paris sau la Praga. Astfel, în scrisoarea din 2 martie 1901 el ne comunică noua sa adresă, adăugînd : „M-am mutat împreună cu gazda mea" **. Franz Modráček, pe a cărui adresă îi expediam noi scrisorile, se mutase într-adevăr într-o locuință nouă, dar Vladimir Ilici continua să locuiască la vechea lui adresă din München.

Acuratețea și punctualitatea, precum și o severă sobrietate în cheltuirea de mijloace în general, și mai ales în cheltuielile personale, constituiau trăsături caracteristice ale lui Vladimir Ilici. Sînt calități pe care Vladimir Ilici le moștenise, probabil, de la mama, cu care avea multe trăsături comune. Pe linia maternă, mama noastră era de origine germană, iar trăsăturile de caracter arătate aici îi erau în mare măsură proprii.

Cît de econom era Vladimir Ilici în materie de bani și cît de cumpătat în propriile sale cheltuieli se poate vedea din scrisoarea sa datată 5 octombrie 1895 ***.

„Acum, pentru prima oară de cînd locuiesc la Petersburg, am ținut un caiet de venituri și cheltuieli, ca să văd cîți bani mi se duc în realitate. A reieșit că în luna de la 28 august la 27 septembrie am cheltuit în total 54 de ruble și

* Vezi volumul de față, p. 207 și 463. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 215. — *Nota red.*
*** Este vorba de scrisoarea din 5 octombrie 1893 (vezi volumul de față, p. 2. — *Nota red.*).

www.dacoromanica.ro

30 de copeici, fără a pune la socoteală plata pentru lucruri (vreo 10 ruble) şi cheltuielile în legătură cu un proces pe care, poate, îl voi purta (tot vreo 10 ruble). E drept că o parte din aceste 54 de ruble reprezintă cheltuieli care nu se vor repeta în fiecare lună (galoşi, haine, cărţi, un calculator cu bile etc.), dar chiar dacă le scad pe acestea (16 ruble), reiese totuşi că am cheltuit prea mult — 38 de ruble pe lună. Se vede că n-am fost cumpătat: numai pentru tramvaiul cu cai, de pildă, am cheltuit într-o lună 1 rublă şi 36 de copeici. Probabil că după ce mă voi mai obişnui pe aici voi cheltui mai puţin".

Şi a cheltuit într-adevăr mai puţin, mai ales atunci cînd nu cîştiga şi era nevoit să recurgă la „subvenţie", cum numea el ajutorul în bani pe care îl primea de la mama noastră. Mergea atît de departe cu economia, încît în 1893, cînd locuia la Petersburg, nu s-a abonat nici măcar la ziarul „Russkie Vedomosti" * şi-l citea la biblioteca publică „o dată la două săptămîni". „Mă voi abona, poate, cînd voi căpăta de lucru aici", scria el surorii noastre.

Această trăsătură de caracter i-a rămas lui Vladimir Ilici pentru toată viaţa şi s-a manifestat nu numai pe vremea cînd în Rusia nu cîştiga încă sau cînd, în emigraţie, nu izbutea să găsească un editor pentru lucrările sale (e de ajuns să amintim că „Problema agrară" a zăcut în sertar 10 ani de-a rîndul, ca să apară abia în 1917) şi se afla uneori într-o situaţie de-a dreptul critică (vezi, de pildă, scrisoarea sa din septembrie 1916 către tov. Şleapnikov **), ci şi atunci cînd a avut o situaţie materială pe deplin asigurată, adică după revoluţia din 1917.

Numai cînd era vorba de cărţi îi venea greu lui Vladimir Ilici să facă economie. De cărţi avea nevoie pentru lucrările sale, pentru a fi la curent cu evoluţia politică, economică etc. a Rusiei şi a altor ţări.

„Spre marea mea groază — arată el în scrisoarea trimisă din Berlin mamei noastre la 29 august 1895 —, mă văd iarăşi în faţa unor «dificultăţi» financiare: «ispita» de a cumpăra cărţi etc. e atît de mare, încît nici nu ştiu unde

* „Russkie Vedomosti" era pe atunci cel mai decent şi mai interesant dintre toate ziarele burgheze.

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 49, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 330. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mi se duc banii" *. Dar și în această privință el căuta să se restrîngă și mergea să lucreze în diferite biblioteci, cu atît mai mult cu cît acolo avea, pe vremea cînd se afla în emigrație, o ambianță de lucru mai liniștită, scăpînd de agitația și de nesfîrșitele și obositoarele discuții atît de caracteristice emigranților, care se plictiseau în mediul străin, cu care nu erau obișnuiți, și cărora le plăcea să-și descarce sufletul în astfel de discuții.

De altfel, nu numai în străinătate se folosea Vladimir Ilici de biblioteci, ci și în Rusia. Într-o scrisoare trimisă din Petersburg mamei noastre, el spunea că e mulțumit de noua sa cameră, care se află „aproape de centru (bunăoară, pînă la bibliotecă nu sînt decît 15 minute de mers)" **. În drum spre locul de deportare, a profitat chiar și de cele cîteva zile de ședere la Moscova pentru a lucra la Muzeul „Rumeanțev". Iar la Krasnoiarsk, unde a locuit cîtva timp în așteptarea deschiderii navigației pe fluviul Ienisei pentru a putea pleca în județul Minusinsk, a lucrat la biblioteca lui Iudin, deși, ca să ajungă acolo, era nevoit să parcurgă zilnic vreo 5 verste.

În deportare, unde nici vorbă nu putea fi de biblioteci, Vladimir Ilici a căutat să umple acest gol rugîndu-ne să-i trimitem prin poștă cărți procurate de la diferite biblioteci. Am făcut cîteva încercări de acest fel, dar se pierdea prea mult timp cu drumul (aproape o lună dus și întors), iar bibliotecile nu împrumutau cărți decît pe termen limitat.

Dar și mai tîrziu au fost cazuri în care Vladimir Ilici a recurs la această metodă. Astfel, într-o scrisoare din 11 februarie 1914 *** către Anna Ilinicina, el scrie: „În ce privește culegerile de date statistice cu privire la procesele penale pe anii 1905—1908, te-aș ruga să nu le cumperi (nu are rost, căci sînt prea scumpe), ci să le iei de la o bibliotecă (fie la Consiliul baroului, fie la Duma de stat) și să mi le trimiți pentru o lună".

Și în timpul cît a stat în străinătate Vladimir Ilici a folosit întotdeauna bibliotecile publice. La Berlin lucra la Biblioteca imperială. La Geneva își avea „clubul" său pre-

* Vezi volumul de față, p. 12. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, p. 1. — *Nota red.*

*** Scrisoarea nu s-a păstrat; acest fragment a fost luat de noi din dosarul departamentului poliției. (Vezi volumul de față, p. 358. — *Nota red.*).

www.dacoromanica.ro

ferat („Société de lecture") ; ca să poţi lucra în biblioteca acestui „club" trebuia să te înscrii şi să plăteşti o anumită cotizaţie, ce-i drept foarte modestă. La Paris lucra la Biblioteca naţională, deşi se plîngea că „e prost organizată", iar la Londra la Muzeul britanic. Numai în timpul şederii la München se plîngea că „aici nu sînt biblioteci", iar la Cracovia nu prea s-a folosit de bibliotecă. În scrisoarea din 22 aprilie 1914 către M. I. Ulianova, el scrie că „aici (la Cracovia. — *M.U.*) ...biblioteca este săracă şi cît se poate de prost amenajată, dar nu prea am ocazia să mă duc pe acolo..." Munca la ziar (la „Pravda"), relaţiile de tot felul cu tovarăşii, care veneau la Cracovia în număr mult mai mare decît în Franţa sau în Elveţia, îndrumarea activităţii fracţiunii social-democrate din Duma de stat, conferinţele şi consfătuirile de partid etc. îi cereau eforturi prea mari ca să mai fi putut consacra mult timp activităţii ştiinţifice. Dar şi atunci „ne aminteam adesea de Geneva — scrie Vladimir Ilici —, unde se lucra mai bine, biblioteca e bine amenajată, iar viaţa e mai puţin agitată, mai puţin dezordonată" *.

Ajuns din nou în Elveţia, după ce fusese arestat în Galiţia la începutul războiului imperialist, Vladimir Ilici scrie : „Foarte bune sînt aici bibliotecile, şi eu m-am aranjat destul de bine în ceea ce priveşte folosirea cărţilor. E chiar plăcut să te dedici lecturii după o perioadă de muncă gazetărească zilnică" **. Apoi îl vedem plecînd cu Nadejda Konstantinovna de la Berna la Zürich, printre altele, în dorinţa „de a mai lucra puţin în bibliotecile de aici" (continuînd însă cu aceeaşi intensitate munca politică de partid, ceea ce reiese pregnant şi din corespondenţa sa cu tovarăşii Karpinski şi Ravici în această perioadă ***, publicată în „Culegeri din Lenin", vol. XI, apărut de curînd), care, după cum spunea el, „sînt mult mai bune decît cele din Berna". Dar dacă sub raportul posibilităţii de a citi cărţi străine, de a răsfoi ziarele şi revistele, Vladimir Ilici se bucura de condiţii bune în străinătate, frecventînd în acest scop bibliotecile, în schimb lipsa cărţilor ruseşti se resimţea întotdeauna în mod

* Vezi volumul de faţă, p. 364 şi 363. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 366. — *Nota red.*
*** O parte din această corespondenţă a intrat în volumul 49 al Operelor complete ale lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

acut : „Cărți germane îmi voi procura ușor aici — scrie el în scrisoarea din 2 aprilie 1902 —, căci se găsesc din belșug. În schimb cărți rusești se găsesc greu" *. „Văd puține cărți noi" — scrie el în scrisoarea din 6 aprilie 1900. Și nu încape îndoială că faptul de a nu fi avut la îndemînă cartea care îi trebuia a frînat adesea considerabil munca lui Vladimir Ilici în perioada cît a stat în străinătate. De aceea, în scrisorile sale adresate familiei se repetă mereu rugămintea de a i se trimite diferite cărți de care avea nevoie (culegeri statistice, lucrări în problema agrară, studii filozofice etc.), precum și cărți noi, reviste, cărți literare. Din aceste scrisori ne putem face *o oarecare* idee despre natura lucrărilor științifice care îl interesau pe Vladimir Ilici în cutare sau cutare perioadă și pentru care dintre lucrările sale le-a folosit el.

O atenție deosebită acorda el diferitelor culegeri de date statistice.

Cît de mare este importanța pe care Vladimir Ilici o atribuie statisticii, „faptelor exacte, faptelor incontestabile", se vede clar din lucrările sale, din ciornele, extrasele și calculele care precedau aceste lucrări. Caracteristică este în această privință și lucrarea sa neterminată și nepublicată încă : „Statistică și sociologie" ** — P. Piriucev (noul pseudonim adoptat de Vladimir Ilici pentru a înlesni publicarea acestei lucrări), care avea ca temă „importanța și rolul mișcărilor naționale, raportul dintre național și internațional" ***.

În această lucrare găsim următorul pasaj :

„În domeniul fenomenelor sociale — scrie Vladimir Ilici — nu există o metodă mai răspîndită și mai inconsistentă decît aceea de a lua fapte *izolate,* decît jocul de-a exemplele. Să aduci exemple în general nu e mare greutate, dar asta n-are nici o valoare, sau are una pur negativă, căci esențialul îl constituie condițiile istorice concrete în care a avut loc fiecare caz în parte. Faptele dacă se iau în *ansamblul* lor, în *conexiunea* lor, sînt nu numai «îndărătnice», ci și întru totul concludente. Dar dacă se iau în afara ansam-

* Vezi volumul de față, p. 230. — *Nota red.*

** Această lucrare a fost publicată în 1935. Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, p. 349—356. — *Nota red.*

*** Ibid.

www.dacoromanica.ro

blului, în afara conexiunii, dacă sînt fragmentate şi arbitrare, ele nu sînt decît o jucărie sau chiar ceva mai rău... trebuie să încercăm ca din fapte exacte şi incontestabile să creăm o temelie pe care să ne putem sprijini, cu care să putem confrunta oricare dintre raţionamentele «generale» sau «exemplificatoare» de care se abuzează astăzi atît de mult în unele ţări. Pentru ca aceasta să reprezinte într-adevăr o temelie trebuie să luăm nu fapte izolate, ci *întreg ansamblul* faptelor referitoare la problema analizată, *fără nici o* excepţie, căci altminteri s-ar naşte în mod inevitabil bănuiala, şi o bănuială cît se poate de legitimă, că faptele au fost spicuite sau triate arbitrar, că în locul conexiunii şi interdependenţei obiective a fenomenelor istorice în ansamblul lor se oferă o cîrpăceală „subiectivă", menită să justifice, poate, o mîrşăvie. Se ştie doar că asta se întîmplă... mai des decît s-ar părea" *.

În 1902 Vladimir Ilici a rugat ca dintre cărţile pe care le-a avut cu el în Siberia să i se trimită în străinătate „*toată* statistica" **, căreia (după cum spune el în scrisoarea din 2 aprilie 1902) „am cam început să-i duc dorul"... Mai tîrziu, pentru a primi cu mai multă regularitate material statistic din diferite oraşe ale ţării, Vladimir Ilici a adresat chiar o cerere *** specială statisticienilor participanţi la congresul medicilor şi naturaliştilor care a avut loc la Moscova în iarna 1909—1910 (la acest congres a existat o subsecţie a statisticienilor). La această cerere i-au răspuns mai mulţi statisticieni din provincie, iar în scrisoarea din 2 ianuarie 1910 Vladimir Ilici comunică : „Am mai primit o scrisoare din Reazan în legătură cu statistica ; e foarte bine că, după cît se pare, voi fi ajutat de mulţi" ****.

În 1908, pe cînd lucra la „Materialism şi empiriocriticism", Vladimir Ilici a cerut să i se trimită broşura profe-

* Vezi op. cit., p. 350—351.

** Această statistică, pe care Vladimir Ilici a folosit-o pentru cartea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", a fost primită din străinătate, împreună cu alte cărţi ale lui Vladimir Ilici, în 1929, de către Institutul Lenin, şi pe baza extraselor şi însemnărilor făcute pe aceste cărţi se vor putea trage noi concluzii preţioase în legătură cu munca lui Ilici. (O parte din materialele pregătitoare la cartea lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" au fost publicate în 1940, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIII. — *Nota red.).*

*** Posibilitatea de a o publica aici o datorăm tot jandarmeriei din Moscova, care a păstrat-o în arhiva ei. (Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 47, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 239. — *Nota red.).*

**** Vezi volumul de faţă, p. 308. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sorului Celpanov despre Avenarius și școala lui, broșura „Filozofia imanentă" de același autor etc. În legătură cu această lucrare a sa, el scrie: „Am consacrat mult timp analizei teoriilor machiste și cred că am reușit să scot la iveală toate platitudinile lor nemaipomenite (inclusiv cele ale «empiriomonismului»)" *.

Interesîndu-se dacă a fost primit manuscrisul despre capitalismul contemporan („Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului") **, V. I. Lenin scrie: „Eu atribui acestei lucrări economice o importanță deosebită și țin neapărat s-o văd cît mai curînd apărută în întregime" (scrisoarea din 22 octombrie 1916) ***. După cum se știe, această dorință a sa nu s-a realizat (deși Vladimir Ilici și-a dat „toată osteneala" să se conformeze „«rigorilor» cenzurii", cum arată el în scrisoarea sa din 2 iulie 1916 **** către M. N. Pokrovski): lucrarea lui Vladimir Ilici a fost supusă unei serii întregi de modificări și de ciuntiri, și abia după zece ani a văzut lumina tiparului în forma ei originală.

Din scrisorile lui Vladimir Ilici către familie aflăm în ce împrejurări a întreprins el elaborarea lucrării (încă nepublicate) „Structura capitalistă a agriculturii moderne" *****. În scrisoarea sa din 22 octombrie 1916 citim: „Îmi scrii că «editorul ar vrea să scoată „Problema agrară" în volum, și nu în broșură». De aici deduc că trebuie să trimit continuarea (adică în completarea lucrării consacrate Americii să scriu ceea ce am promis despre Germania). Mă voi apuca de această lucrare îndată ce voi termina ceea ce trebuie să scriu în contul avansului primit de la vechiul editor" ******. Manuscrisul acestei lucrări, care se păstrează la Institut, e neterminat; se vede că revoluția „l-a împiedicat" pe Vladimir Ilici să-și termine lucrarea.

---

* Vezi volumul de față, p. 264—265. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, p. 307—430. — *Nota red.*

*** Vezi volumul de față, p. 374. — *Nota red.*

**** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 49, București, Editura politică, 1968, p. 280. — *Nota red.*

***** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 19, București, Editura politică, 1963, p. 341—367. — *Nota red.*

****** Vezi volumul de față, p. 374—375. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Scrisorile lui Vladimir Ilici oglindesc în oarecare măsură atît condiţiile în care se desfăşura activitatea sa publicistică, cît şi marile greutăţi de care era legată publicarea rezultatelor ei. Ne referim aici la lucrările lui legale. Sub acest raport, în toată perioada prerevoluţionară (cu excepţia perioadei primei revoluţii şi a perioadei de apariţie a ziarelor „Zvezda" şi „Pravda" — anii 1912—1914, cînd a avut posibilitatea să colaboreze la ziare legale şi cînd partidul dispunea, deşi pentru scurtă vreme, de edituri legale), Vladimir Ilici s-a aflat în condiţii neprielnice nu numai pentru că în străinătate, de pildă, se făcea mereu simţită lipsa de cărţi ruseşti şi de alte materiale de care avea el nevoie pentru lucrările sale.

Mari dificultăţi creau şi rigorile cenzurii: articolele lui Vladimir Ilici se ciunteau şi se denaturau (ca, de exemplu, articolul „O critică necritică"), cărţile se confiscau („Problema agrară", vol. II) etc. etc. Dar, pe lîngă aceasta, greutăţi serioase decurgeau şi din faptul că, rupt de Rusia, el era deseori lipsit de posibilitatea de a avea legături directe cu editurile etc. Caracteristice sînt, de pildă, repetatele lui încercări de a-şi asigura o colaborare la Dicţionarul enciclopedic Granat. „Ar fi bine să capăt ceva de lucru pentru Dicţionarul enciclopedic — scria el în scrisoarea pe care ne-a adresat-o la 22 decembrie 1914 —, dar aşa ceva e, desigur, greu de obţinut dacă nu ai ocazia să faci cunoştinţă cu secretarul de redacţie" *. Noi nu-l cunoşteam pe secretar, iar cînd Vladimir Ilici se adresa direct redacţiei dicţionarului Granat, uneori nici nu căpăta răspuns la scrisori sau îl căpăta cu mare întîrziere. „Nu s-ar putea să mai capăt ceva de lucru pentru Dicţionarul enciclopedic? — întreabă el într-o scrisoare din februarie 1915. — I-am scris în acest sens secretarului, dar nu-mi răspunde" **. „Din păcate, am pierdut orice legătură cu editurile" — scrie el în 1912 ***.

Dacă n-ar fi fost ajutorul substanţial pe care i-l dădeau lui Vladimir Ilici tovarăşii şi rudele în ceea ce priveşte cău-

* Vezi volumul de faţă, p. 366. — *Nota red.*

** Lucrurile nu stăteau mai bine nici în ce priveşte răspunsurile altor editori la scrisorile din acea perioadă ale lui Vladimir Ilici. Vezi în această privinţă scrisoarea 3 (din 27 noiembrie 1901) a lui Lenin către L. I. Akselrod, „Culegeri din Lenin", vol. XI, p. 326. (Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 46, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 163—164. — *Nota red.*)

*** Vezi volumul de faţă, p. 370, 339. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tarea de editori pentru lucrările sale, corectarea lor etc., apariția acestora ar fi întîmpinat greutăți și mai mari. Dar surorile și fratele lui nu erau întotdeauna în stare să-l ajute pe Vladimir Ilici în această privință, îndeosebi atunci cînd stăteau la închisoare sau se aflau în deportare. În 1904, de pildă, el a cerut mamei adresa lui Mark Timofeevici, cu care avea de rezolvat „niște chestiuni publicistice" (scrisoarea din 20 ianuarie 1904) *.

Dar dacă Vladimir Ilici știa să lucreze metodic, perseverent și extrem de fecund, nu-i mai puțin adevărat că știa să se și odihnească atunci cînd i se oferea prilejul. Cea mai bună odihnă o găsea el în mijlocul naturii și în singurătate. „Aici (la Stirsudden în Finlanda, unde se odihnea după ce s-a întors „extrem de obosit" de la Congresul al V-lea al partidului. — *M.U.*) e un loc minunat pentru odihnă ; mă scald și mă plimb, nu văd țipenie de om și nu fac nimic. Cel mai mult îmi priesc singurătatea și inactivitatea" **. Înconjurat de atenția și grija deosebită a Lidiei Mihailovna Knipovici, el a avut acolo condiții de odihnă excelente, de care și-a adus aminte mai tîrziu, cînd într-o scrisoare adresată Mariei Ilinicina, care era în convalescență după o formă gravă de febră tifoidă, spunea : „Bine ar fi dacă te-am putea trimite la Stirsudden !" ***

Vladimir Ilici iubea natura, și în scrisorile sale se întîlnesc mereu pasaje consacrate descrierii frumuseților ei, indiferent de locul unde îl arunca soarta. „Aici natura e superbă — scria el mamei în 1895, în drum spre Elveția. — Pentru mine e o desfătare s-o tot privesc. Imediat după gara germană din care ți-am trimis scrisoarea precedentă au început să se vadă Alpii, au apărut lacurile, și nu mă mai puteam desprinde de la fereastra vagonului". „Fac plimbări — scrie el Mariei Aleksandrovna. — Acum e plăcut să faci plimbări aici, iar la Pskov (și în împrejurimi) sînt, pare-se, destule locuri frumoase". „Zilele acestea... ne-am plimbat... pe un lac foarte frumos, admirînd priveliști minunate, pe o vreme splendidă...", scrie el din străinătate. „Acum cîteva zile am făcut, împreună cu Nadea și cu un prieten, o excursie

* Vezi volumul de față, p. 245. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 250. — *Nota red.*
*** Vezi volumul de față, p. 262. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

admirabilă pe Salève. Jos, la Geneva, e pretutindeni ceaţă şi o vreme posomorîtă, dar pe munte (la circa 1 200 m deasupra nivelului mării) — un soare splendid, zăpadă, săniuţe, ca într-o frumoasă zi de iarnă rusească. Dedesubt, la poalele muntelui — la mer du brouillard, o adevărată mare de pîclă şi nori, care ascund vederii totul ; deasupra acestor nori se conturează numai piscuri şi numai cele mai înalte dintre ele. Pînă şi Petit Salève (900 m) este învăluit în ceaţă". „...Împreună cu Nadea am colindat multe locuri prin împrejurimi şi am găsit colţuri de-a dreptul minunate", citim în scrisoarea din 27 septembrie 1902. Vladimir Ilici avea, probabil, dreptate cînd scria : „Dintre toţi tovarăşii de aici, sîntem singurii care am explorat *toate* împrejurimile oraşului. Găsim tot felul de drumeaguri «de ţară», cunoaştem locurile din apropiere, avem de gînd să facem excursii şi mai lungi" *.

Vara, cînd nu reuşeau să evadeze pentru cîtva timp afară din oraş, unde introduceau îndată un regim de viaţă „ca la ţară" („scularea dis-de-dimineaţă şi culcarea aproape o dată cu găinile" **), Vladimir Ilici şi Nadejda Konstantinovna plecau uneori, pe vremea cînd locuiau în Elveţia, să facă ascensiuni. În scrisoarea din 2 iulie 1904 adresată Mariei Aleksandrovna, Nadejda Konstantinovna descrie o astfel de excursie : „E o săptămînă de cînd am plecat din Geneva şi ne odihnim în adevăratul înţeles al cuvîntului. Treburile şi grijile le-am lăsat la Geneva, iar aici dormim cîte 10 ore pe zi, ne scăldăm şi ne plimbăm. Volodea nici măcar ziarele nu le citeşte ca lumea, în general am luat foarte puţine cărţi, dar şi pe acestea le trimitem mîine la Geneva fără să le fi citit. La 4 dimineaţa ne vom lua rucsacurile în spinare şi vom pleca în munţi pentru vreo două săptămîni. Vrem să mergem la Interlaken, iar de acolo la Lucerna ; studiem Baedeckerul şi chibzuim minuţios drumul... M-am înţeles cu Volodea să nu discutăm despre nici un fel de treburi şi, pe cît posibil, nici să nu ne gîndim la ele, că doar n-o să fie prăpăd" ***.

* Vezi volumul de faţă, p. 8, 191, 198, 244, 235, 243, — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 347. — *Nota red.*
*** Vezi volumul de faţă, p. 246. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dar asemenea excursii erau foarte rare și se făceau numai atunci cînd munca și ciorovăielile fracționiste deveneau prea obositoare și ajungeau să zdruncine sănătatea și nervii, cum s-a întîmplat după iarna 1903—1904, care a urmat Congresului al II-lea al partidului și scindării acestuia. De obicei însă, dacă pleca vara la țară, după cîteva zile de odihnă deplină, cînd reușea să aibă asemenea zile, Vladimir Ilici continua să lucreze și acolo. Iar dacă nu puteau să plece din oraș sau cînd plecau numai pentru scurtă vreme, ei făceau — duminica de obicei — excursii afară din oraș, uneori în munți, pe jos sau cu bicicletele. „Nu știu cum se face, dar întotdeauna plecăm în excursie, potrivit obiceiului din străinătate, numai duminică, deși este o zi cam nepotrivită, căci pretutindeni e lume multă", scrie Vladimir Ilici mamei noastre la 29 martie 1903 *. Cînd întreprindeau o astfel de excursie, își luau cu ei sandvișuri și plecau pe toată ziua. Nu e de mirare deci că Vladimir Ilici și Nadejda Konstantinovna au fost categorisiți în partidul „plimbăreților" (amatorii de plimbări), în timp ce alți tovarăși au fost declarați membri ai partidului „cinefililor", cum spuneau ei în glumă.

Într-adevăr, lui Vladimir Ilici nu-i prea plăceau distracțiile, în care alți tovarăși găseau o clipă de destindere după o muncă încordată. La cinematograf nu mergea, cred, niciodată, în special cînd se afla în străinătate ; nici la teatru nu se ducea decît foarte rar. Cînd a plecat pentru prima oară în străinătate, a văzut la Berlin „Țesătorii" ; mai mergea uneori la teatru cînd era în emigrație „destul de singur" (adică fără familie) sau cînd, după o muncă încordată, pleca cu vreo treabă oarecare într-un oraș mare și profita de ocazie ca „să se mai dezmorțească" puțin. Dar pe Vladimir Ilici nu prea îl mulțumeau spectacolele puse în scenă la teatrele din străinătate (uneori pleca din sală împreună cu Nadejda Konstantinovna chiar după primul act, ceea ce îi făcea pe tovarăși să-i reproșeze în glumă că aruncă banii în vînt). Dintre spectacolele văzute mai tîrziu, se pare că o impresie deosebită i-a lăsat numai piesa „Cadavrul viu". I-a plăcut însă foarte mult Teatrul de artă, unde fusese îm-

* Vezi volumul de față, p. 242. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

preună cu Lalaianț („Columb") încă în perioada cît a stat la Moscova, înainte de a pleca în emigrație ; intr-o scrisoare adresată mamei în februarie 1901, el spune că îşi aminteşte „şi acum cu multă plăcere" de acest spectacol. „Am vrea să mergem şi la Teatrul de artă rus, să vedem «Azilul de noapte»...", citim în scrisoarea sa din 4 februarie 1903 *. Dar a izbutit să vadă „Azilul de noapte" abia mulți ani mai tîrziu, pe vremea cînd locuia la Moscova după revoluție.

La concerte Vladimir Ilici se ducea de asemenea relativ rar, deşi îi plăcea muzica. „De curînd am fost, pentru prima oară în iarna asta, la un concert bun — citim în aceeaşi scrisoare — şi am rămas foarte mulțumiți, îndeosebi de ultima simfonie a lui Ceaikovski (symphonie pathétique)". „Zilele acestea am fost la operă, unde am ascultat cu multă plăcere «Ebreea». Am mai auzit-o o dată la Kazan (cînd a cîntat Zakrjevski), să tot fie 13 ani de atunci — îi scrie el mamei la 9 februarie 1901 —, dar unele arii le mai țin minte şi azi" **. El fluiera deseori după aceea melodiile auzite (în felul lui deosebit de a fluiera printre dinți). Mai tîrziu, în străinătate, Vladimir Ilici se ducea rar la operă şi la concerte. Muzica avea asupra lui un efect prea puternic, şi cînd nervii îi erau obosiți — ceea ce se întîmpla foarte des în condițiile vieții agitate şi pline de frecuşuri din emigrație —, el o suporta foarte greu. De asemenea bugetul lui modest şi faptul că era foarte ocupat îl determinau pe Vladimir Ilici să ducă o viață retrasă (sub raportul distracțiilor).

Vladimir Ilici nu acorda prea mare atenție rarităților din diferitele oraşe : „Ele mă lasă în genere destul de indiferent — spune el într-o scrisoare trimisă din Berlin în 1895 —, şi de cele mai multe ori numai din întîmplare nimeresc în astfel de locuri. Şi în general îmi place mai mult să frecventez serbările şi distracțiile populare decît să vizitez muzee, teatre, pasaje comerciale etc." ***. Pentru frecventarea unor asemenea serbări el folosea de obicei serile, pe vremea cînd locuia la Berlin în 1895, şi aceasta îi dădea posibilitatea să studieze moravurile berlineze şi să

* Vezi volumul de față, p. 240. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 212. — *Nota red.*
*** Vezi volumul de față, p. 12. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

audă vorbindu-se nemțește *. Dar nu numai cînd a fost pentru prima oară în străinătate, la Berlin, s-a ocupat el cu studierea moravurilor — în scrisorile lui către familie găsim multe pasaje din care se vede că și atunci cînd locuia la Paris sau cînd se afla în trecere prin acest oraș îi plăcea să observe viața de acolo, ținuta degajată a parizienilor pe străzi și pe bulevarde. „Pentru oameni cu mijloace modeste, Parisul e un oraș prea puțin confortabil și foarte obositor — scria Vladimir Ilici după o vizită de cîteva zile făcută în acest oraș. — Dar nu există loc mai vesel și mai potrivit pentru o vizită scurtă sau pentru o plimbare" **. Trecînd prin Cehoslovacia, Vladimir Ilici observă cu atenție și felul de viață al cehilor, și regretă că nu cunoaște limba cehă. El descrie în culori vii viața și obiceiurile țăranilor galițieni, pe care a avut prilejul să le observe în timpul ședерii sale în Galiția ; descrie carnavalul și bătaia cu confeti și cu serpentine de la München etc. El iubea viața în toate manifestările ei și știa s-o observe și s-o studieze cum numai puțini știu s-o facă.

Din scrisorile lui Vladimir Ilici ne putem face o idee și despre atitudinea lui față de membrii familiei și, într-o oarecare măsură, față de oameni în general. Cîtă atenție și cîtă grijă exprimă aceste scrisori ! Vladimir Ilici se simțea foarte legat de familie și mai ales de mama noastră. În toate scrisorile adresate ei sau celorlalți membri ai familiei noastre se simte preocuparea de a asigura mamei un trai mai bun, mai tihnit și mai confortabil. În scrisorile lui se interesează mereu de sănătatea mamei, întreabă bunăoară : „Cum v-ați aranjat în noua locuință ? E călduroasă ?" „Mă îngrijorează faptul că aveți o locuință friguroasă — scrie el într-o scrisoare adresată mamei în 1909. — ...Ai grijă să nu răcești... N-ați putea lua unele măsuri, bunăoară să puneți o sobiță de tuci ?..." *** În aceste scrisori el o sfătuiește adesea pe mama : „să te odihnești bine vara", „să alergi mai puțin, să te odihnești mai mult, să ai grijă de sănătatea ta" etc.

Vladimir Ilici era deosebit de atent cu mama atunci cînd asupra ei se abătea vreo nenorocire. Și multe a mai avut ea

* Vezi volumul de față, p. 12. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 360. — *Nota red.*
*** Vezi volumul de față, p. 305. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de pătimit în decursul vieții ! Cînd unul, cînd altul dintre membrii familiei noastre era arestat sau deportat, iar uneori chiar mai mulți în același timp, și ea, pe atunci o femeie în vîrstă, trebuia să alerge pe la închisori, la vorbitoare și cu pachete, să aștepte ore în șir în anticamerele jandarmeriei și ohranei, să sufere, cîteodată fără a avea pe nimeni alături, pentru copiii ei întemnițați. Din scrisoarea trimisă mamei la 1 septembrie 1901 se vede bine cît îl îngrijora pe Vladimir Ilici situația ei în asemenea perioade de viață și cît de mult îl apăsa faptul că era despărțit de ea. Maria Ilinicina și Mark Timofeevici se aflau pe atunci la închisoare, Anna Ilinicina era în străinătate și nu se putea întoarce în Rusia, căci ar fi fost arestată ca implicată în același proces cu ei, și nici Dmitri Ilici nu putea să rămînă cu mama, deoarece trebuia să-și termine studiile universitare la Iuriev. La fel s-a întîmplat și în 1904, cînd Dmitri Ilici, Anna Ilinicina și Maria Ilinicina au fost arestați la Kiev, în procesul Comitetului Central și al Comitetului din Kiev ale partidului, iar mama noastră a rămas singură într-un oraș străin.

Dorința dintotdeauna a lui Vladimir Ilici a fost să locuiască împreună cu mama și în multe rînduri a chemat-o la dînsul. Dar lucrul acesta era greu de realizat, mai ales din cauză că mama locuia întotdeauna cu aceia dintre copiii ei care aveau mai mare nevoie de ajutorul ei, iar în Rusia avea aproape întotdeauna nevoie de acest ajutor acela dintre noi asupra căruia se abăteau represiunile polițienești. De aceea, numai cîte o singură dată în fiecare din cele două perioade de emigrație ale lui Vladimir Ilici a reușit ea să vină pentru scurt timp în străinătate, ca să se vadă cu el. În 1902 a stat cam o lună cu Vladimir Ilici și Anna Ilinicina la Loguivy, în nordul Franței. Pentru a doua și ultima oară a reușit să-l vadă pe Vladimir Ilici la Stockholm, unde a venit în 1910, împreună cu Maria Ilinicina, anume pentru a se întîlni cu el. Cu prilejul acestor călătorii, Vladimir Ilici îi indica întotdeauna itinerariul exact și o sfătuia să se oprească peste noapte la hotel, „ca să n-o obosească prea mult drumul". Tot la Stockholm, M. A. Ulianova a avut pentru prima și ultima oară prilejul să-l audă pe Vladimir Ilici vorbind la o adunare a muncitorilor emigranți. La

www.dacoromanica.ro

plecare, Vladimir Ilici ne-a condus pînă la debarcader ; pe vapor nu s-a putut urca, deoarece vasul naviga sub pavilion rus și Vladimir Ilici risca să fie arestat. Nici pînă în ziua de azi nu pot uita expresia feței lui cînd, stînd pe debarcader, își avea privirea fixată asupra mamei. Cîtă durere era întipărită pe chipul lui ! Parcă ar fi presimțit că e ultima oară cînd o mai vede. Și așa s-a și întîmplat. Pînă la înapoierea sa în Rusia, după revoluția din februarie, Vladimir Ilici nu și-a mai putut vedea familia, iar mama murise cu puțin timp înainte, în iulie 1916. Prima scrisoare trimisă de Vladimir Ilici după ce a primit știrea morții ei nu ne-a parvenit. Nu s-a păstrat nici scrisoarea următoare, dar și din conținutul ei, după cît mi-l amintesc, se vedea cît de mult l-a îndurerat pe Vladimir Ilici această pierdere, cît de greu o suporta, cîtă duioșie manifesta față de noi, care eram la fel de îndurerați de moartea mamei.

Foarte atent a fost întotdeauna Vladimir Ilici și cu surorile sale, cu fratele său, precum și cu M. T. Elizarov, interesîndu-se îndeaproape cum o duc, cum se simt, dacă au de lucru, dacă au bune condiții de odihnă etc. Căuta să ne procure material pentru traduceri, trimițîndu-ne uneori, în acest scop, cărți străine ; se interesa de lectura și de studiile noastre, ne chema să venim să stăm la el. Vladimir Ilici era foarte atent și cu tovarășii săi, se interesa de felul cum o duc ei, căuta să-i ajute și materialicește. Așa, de pildă, se oferea să scrie prefețe la traduceri făcute de ei, pentru a le înlesni editarea acestor lucrări și pentru a le crea astfel posibilitatea de a cîștiga un ban.

Tovarășilor care nu cunosc condițiile vieții în emigrație și felul în care se purta corespondența legală pe vremea țarismului ar putea să le pară ciudat și de neînțeles faptul că, în scrisorile lui, Vladimir Ilici spune deseori că duce „o viață retrasă", „stingheră", că trăiește „în liniște și pace" etc., și aceasta tocmai în perioade ca, de pildă, cea a războiului imperialist, cînd din literatura și din corespondența ilegală se vede că el dădea dovadă de o energie clocotitoare în lupta împotriva șovinismului, sub a cărui influență căzuse majoritatea partidelor social-democrate. Dar nu trebuie să uităm că pe atunci Vladimir Ilici se putea manifesta fie numai în presă — și nici aici nu putea s-o facă decît într-un ziar care

www.dacoromanica.ro

apărea o dată la cîteva săptămîni, ba uneori şi o dată la cîteva luni, şi a cărui transportare în ţară, ca şi cea a broşurilor, era extrem de dificilă —, fie la adunările puţin numeroase ale emigranţilor sau în cercurile restrînse ale muncitorilor străini. Este de la sine înţeles că pentru Vladimir Ilici aceste posibilităţi erau infime, şi dacă la izbucnirea revoluţiei în Rusia, după cum spune N. K. Krupskaia, el făcea impresia unui leu care se zbate să iasă din cuşcă, avem toate motivele să credem că şi pînă atunci viaţa în emigraţie, departe de Rusia — mai ales în timpul războiului imperialist — era pentru el o cuşcă ce-l stînjenea enorm, îl împiedica să-şi desfăşoare întreaga energie, să-şi îndeplinească rolul de conducător, de tribun al poporului. El se zbătea să-şi asigure un larg cîmp de activitate, se zbătea cu adevărat ca un leu, dar era nevoit să se limiteze la contactul direct cu doi-trei tovarăşi, pentru ca prin intermediul lor să capete acces la mase mai largi. Şi pentru un om ca Vladimir Ilici, cu o fire ca a lui, putea oare o astfel de activitate — şi îndeobşte atmosfera din „somnolenta Bernă" — să nu fie prea „tihnită", prea „stingheră" ?...

În corespondenţa legală numai rareori răbufneşte furia sa împotriva „mişeilor oportunişti de cea mai rea speţă", împotriva „arhiplatitudinilor pe tema votării creditelor" * etc. Aici el se simţea încătuşat de rigorile cenzurii, dar e de ajuns să vezi care anume pasaje din scrisorile lui „atrăgeau atenţia" agenţilor ohranei şi a jandarmilor (vezi anexele) şi deveneau „probe materiale", ca să-ţi dai seama că şi el, şi membrii familiei sale erau pe atunci într-o situaţie în care „era foarte greu să corespondezi aşa cum ai vrea" **.

Nu degeaba am arătat la începutul acestei prefeţe că scrisorile lui Vladimir Ilici către familie prezintă importanţă şi interes îndeosebi pentru caracterizarea lui ca om (caracterizare cu totul incompletă şi, date fiind rigorile poliţieneşti, oarecum unilaterală). În acest sens, credem noi, ele constituie un preţios aport la literatura consacrată lui Vladimir Ilici, şi nu putem decît să regretăm că s-a pierdut un număr atît de mare din scrisorile către familie şi către tovarăşii săi.

* Vezi volumul de faţă, p. 369. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 363. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Despre Lenin conducătorul, omul politic și omul de știință vorbesc alte documente și, în primul rînd, vasta lui moștenire literară.

Deosebit de grea a fost pentru Vladimir Ilici a doua perioadă de emigrație. Ajuns la Geneva, după ce locuise la Petersburg și în împrejurimi, i-a venit extrem de greu să îndure înapoierea la vechea vatră părăsită. „De cîteva zile ne aflăm în această blestemată Genevă... — spune el în scrisoarea din 14 ianuarie 1908 către Maria Ilinicina. — E o văgăună infectă, dar n-ai ce-i face. O să ne adaptăm" *. Și cu perseverența și energia lui de totdeauna, Vladimir Ilici se apucă de lucru, deoarece știe „să se adapteze" la orice condiții. „Neplăcută a fost doar deplasarea propriu-zisă, ca orice trecere de la mai bine la mai rău. Dar asta era ceva inevitabil", spune el în scrisoarea următoare, adresată mamei **. Și tot ca o trecere de la mai bine la mai rău se face greu simțită pentru el lipsa materialelor, a cărților noi și a ziarelor de care avea nevoie în munca sa, întrucît la Petersburg avusese posibilitatea să citească toate ziarele și revistele și să urmărească toate aparițiile noi. El roagă „să i se procure... stenogramele dezbaterilor Dumei a III-a (ediția oficială a dărilor de seamă stenografice, precum și declarațiile, interpelările și proiectele de legi depuse în Dumă)" și să i se trimită „*totul*, fără a omite nimic". Îl interesau și „programele, anunțurile și foile volante ale octombriștilor, ale celor de dreapta, ale grupului căzăcesc etc.". El este lipsit de aceste materiale care-i sînt necesare, în timp ce „în Dumă toate aceste «hîrțoage» se tăvălesc pe jos, desigur, și nimeni nu le ridică". Roagă de asemenea să i se trimită „*tot* ce a apărut nou la menșevici" ***, revistele sindicale care au supraviețuit etc.

Dar în timpul cît a stat în emigrație, Vladimir Ilici a dus lipsă nu numai de cărți, oricît ne străduiam noi să-i procurăm măcar lucrările cele mai interesante care apăreau în Rusia, ci și de ziare rusești. Deosebit de prost au stat lucrurile sub acest raport în timpul războiului imperialist, cînd au fost perioade în care Vladimir Ilici nu primea nici

* Vezi volumul de față, p. 254. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 255—256. — *Nota red.*
*** Vezi volumul de față, p. 254, 260, 254. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

un ziar din țară. „Trimite-mi o dată pe săptămînă ziarele rusești citite, căci eu nu am de *nici un fel*", scrie el în scrisoarea din 20 septembrie 1916 *.

Foarte greu a dus-o Vladimir Ilici și sub raportul posibilităților de cîștig, în special în ultimii săi ani de emigrație. „Vechile noastre surse de existență vor seca curînd și problema posibilităților de cîștig se pune cu destulă acuitate" (14 decembrie 1915). Această problemă „îl frămîntă foarte mult", scrie Nadejda Konstantinovna, căci Vladimir Ilici era foarte scrupulos în chestiuni bănești și refuza orice ajutor, indiferent din partea cui ar fi venit el. „M-aș apuca să scriu orice — scrie el la 20 septembrie 1916 —, căci e o scumpete cumplită și traiul a devenit al naibii de greu" **.

Și la numai cîteva luni înainte de revoluția din februarie, în toamna anului 1916, Vladimir Ilici se vede nevoit să caute cărți de tradus și să ia legătura cu un editor în problema editării lor. Cît de steril și-ar fi irosit el forțele dacă ar fi trebuit într-adevăr să-și piardă timpul cu traducerile, dar și de la aceasta „l-a împiedicat" în cele din urmă revoluția.

Acestea au fost condițiile în care a trăit Vladimir Ilici în emigrație cu puțin înainte de revoluție. Deși energia și perseverența nu l-au părăsit niciodată, nu-i de mirare totuși că lipsa de legătură cu Rusia, cu masele muncitorești, spre a căror înrîurire nemijlocită a năzuit întotdeauna cu atîta ardoare, precum și condițiile grele ale vieții de emigrant au sfîrșit prin a-i „măcina nervii", prin a-i zdruncina întregul organism.

Cu cîtă amărăciune repetă el în scrisoarea din 15 februarie 1917 gluma făcută de Nadejda Konstantinovna la primirea unei sume de bani din Rusia : „Pe cît văd, ai început să primești «pensie»" ***.

Iar după această scrisoare, în care sub paravanul glumelor se întrezăresc clar condițiile grele în care a fost nevoit să trăiască Vladimir Ilici înainte de revoluție, a urmat o scurtă comunicare telegrafică care ne-a umplut inimile de bucurie : „Sosim luni noaptea ora 11. Anunțați «Pravda»".

* Vezi volumul de față, p. 374. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 461, 374. — *Nota red.*
*** Vezi volumul de față, p. 377. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Era sfîrșitul emigrației. Era și sfîrșitul corespondenței cu familia.

De la Vladimir Ilici nu am mai primit decît două bilețele scurte *, după cum scurtă a fost și șederea lui ilegală în Finlanda, în timpul guvernării lui Kerenski și al rebeliunii lui Kornilov, în ajunul marii victorii din Octombrie.

M. Ulianova

★ Vezi volumul de față, p. 379—381. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

PE MARGINEA SCRISORILOR LUI VL'ADIMIR ILICI CĂTRE FAMILIE *

Importanţa corespondenţei personale în descrierea vieţii unui om şi în elucidarea personalităţii sale rezidă în aceea că, arătîndu-l pe acest om în viaţa de fiecare zi, în relaţiile cu oamenii, ea ne ajută să punem în lumină anumite trăsături de caracter pe care activitatea lui ştiinţifică sau publică nu le vădesc în suficientă măsură sau nu le vădesc de loc, şi ne oferă în orice caz noi elemente pentru caracterizarea lui. Scrisorile lui Vladimir Ilici, deşi sînt de obicei extrem de scurte şi de concise, lipsite de orice efuziune sentimentală, care, ca şi în genere orice prolixitate, îi repugna întotdeauna, deşi se simte în ele omul de acţiune, deprins să acorde puţin timp chestiunilor personale, totuşi reflectă şi ele, într-o măsură mai mare sau mai mică, caracterul autorului lor.

Nu trebuie să uităm, de asemenea, că această corespondenţă a fost purtată în condiţiile cenzurii ţariste, că întotdeauna trebuia avută în vedere posibilitatea unei perlustrări a scrisorilor, ceea ce obliga la maximum de concizie. „Este foarte greu să corespondezi aşa cum ai vrea“ **, scria Vladimir Ilici surorii noastre Maria Ilinicina. Mai multă libertate ofereau scrisorile scrise cu cerneală simpatică, în care, pe lîngă chestiunile de interes pur practic, se întîlneau relatări cu privire la cele mai recente evenimente din partid, la congresele şi conferinţele partidului, caracterizări pregnante — în 2—3 cuvinte — făcute de Vladimir Ilici unor oameni

* Articol scris de A. I. Ulianova-Elizarova pentru culegerea „Scrisori către familie“, ediţiile 1931 şi 1934. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 363. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi unor curente din partid, expresii tari, categorice, proprii limbajului său în convorbirea liberă. Dar aceste scrisori trebuiau distruse după ce au fost citite şi, bineînţeles, nu s-a păstrat nici una din ele. Ele se scriau fie printre rîndurile unor scrisori, fie, de cele mai multe ori, printre rîndurile unor cărţi, reviste sau extrase din numere de revistă. Şi cînd Vladimir Ilici, enumerînd cărţile primite, scrie că „Jurnalul congresului tehnicienilor" sau „Extrasul din Archiv" „a fost extrem de interesant" şi îi mulţumeşte foarte mult Aniutei pentru el *, asta înseamnă, firește, că el a primit respectiva scrisoare scrisă cu cerneală simpatică. Eu nu păstram nici scrisorile scrise cu cerneală obişnuită, dar care nu erau trimise pe adresa mea, cum au fost, de pildă, cele pe care le-am primit în anii 1913—1914 la redacţia revistei „Prosveşcenie" sub un pseudonim dinainte stabilit. Nici scrisorile trimise de Ilici pe adresa mea nu le-am putut păstra pe toate ; îmi amintesc că pe cîteva din ele mi-a cerut chiar el să le distrug.

Despre scrisorile cuprinse în această culegere se mai poate spune că, deşi erau adresate unor oameni apropiaţi şi, ca atare, conţineau, firește, multe lucruri care priveau exclusiv familia şi prea puţine de interes general, pe de altă parte însă, ceea ce îi apropia pe aceşti oameni erau nu numai legăturile de sînge, ci şi convingerile, iar între ei se purta şi o corespondenţă în chestiunile muncii practice, aşa încît scrisorile legale constituiau uneori o completare, erau oarecum nişte verigi în lanţul întregii corespondenţe. Şi dacă în scrisorile adresate direct mamei, Vladimir Ilici evita orice chestiune legată de activitatea lui, nu-i mai puţin adevărat totuşi că nici nu era obligat să se ascundă faţă de ea, căci ştia că ea priveşte cu simpatie toate năzuinţele lui revoluţionare, întreaga lui activitate. Din acelaşi motiv, o scrisoare adresată unuia dintre membrii familiei era, în majoritatea cazurilor, adresată tuturora. În scrisori trimise mamei el dădea însărcinări surorilor sale, fratelui sau cumnatului său, şi ele erau citite de obicei de toţi membrii familiei, iar dacă vreunul dintre ei se afla în alt oraş, i se trimiteau acolo.

* Vezi volumul de faţă, p. 84. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Importanța corespondenței dintre Vladimir Ilici și membrii familiei sale este sporită, desigur, și de faptul că ea îmbrățișează perioada de un sfert de secol în decursul căreia a luat ființă și s-a închegat partidul nostru, în a cărui făurire Vladimir Ilici a avut un rol atît de important.

Deosebit de intensă și de bogată în conținut era corespondența din anii 1897—1899 și 1908—1909 — cînd au fost editate două mari lucrări ale lui Vladimir Ilici : „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" și „Materialism și empiriocriticism" —, deoarece conținea însărcinări practice în legătură cu editarea acestor cărți, cu corectura lor etc. Scrisorile datînd din prima din aceste două perioade sînt mai frecvente și mai bogate în conținut și din cauză că aparțin anilor de deportare, cînd singurătatea forțată și viața izolată predispun la scris și pe oamenii cei mai închiși din fire. Din scrisorile trimise de Vladimir Ilici în această perioadă, și în special din extrem de amănunțitele scrisori adresate mamei, cititorul își va putea face o idee clară despre condițiile lui de viață, despre deprinderile și înclinațiile lui ; în aceste scrisori personalitatea lui se conturează în modul cel mai pregnant.

Apoi, și acesta este lucrul cel mai important, în scrisorile sale din deportare Vladimir Ilici nu numai că nu apare rupt de viață, ci, dimpotrivă, atinge în cuprinsul lor toate problemele palpitante din acea vreme ale teoriei și practicii marxismului. Din aceste scrisori reiese, deși voalată de pseudonime — și nici nu se putea altfel —, atitudinea lui față de membrii grupului „Eliberarea muncii", față de Plehanov și de Akselrod, deplina solidaritate cu ei și profundul lui respect față de amîndoi, legăturile pe care le întreținea cu ei atît prin corespondență cît și prin convorbirile pe care, din însărcinarea lui, le-am avut cu ei în 1897, în cursul unei călătorii pe care am făcut-o în străinătate. În scrisorile sale, Vladimir Ilici subliniază că „izolarea de viața politică", izolare a cărei primejdie o sublinia Akselrod, nu este în nici un caz admisibilă. „...Aici autorul are, după părerea mea, de o mie de ori dreptate, în special împotriva acestor atît de limitați adepți ai «economismului»" *. Prin aceștia din urmă

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 46, București, Editura politică, 1967, p. 16. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Lenin subînțelegea pe Maslov & Co., adică redacția ziarului „Samarskii Vestnik", care acuzase revista „Novoe Slovo", în frunte cu Struve, că nutrește simpatii față de burghezie și de liberalism. Vladimir Ilici considera pe atunci că munca de propagandă și agitație nu se poate limita exclusiv la lupta economică. „Important este să nu lăsăm să se răspîndească iluzia că se poate obține ceva numai prin lupta împotriva fabricanților", mi-a spus el puțin timp înainte de a fi arestat. „Trebuie să dezvoltăm din capul locului conștiința politică a muncitorilor". De aceea, în divergențele dintre Struve și grupul „Samarskii Vestnik", Vladimir Ilici, în deplin acord cu grupul „Eliberarea muncii", s-a situat pe atunci, asemenea lui Fedoseev și Martov, de partea lui Struve și a scris în acest sens lui Maslov & Co., luînd apărarea celui dintîi. După spusele lui Maslov, una din scrisorile lui Vladimir Ilici era scrisă pe un ton bătăios și se încheia cu cuvintele: „Dacă vreți război, război să fie!" Și în scrisorile sale din 1899 Vladimir Ilici se pronunță în repetate rînduri împotriva grupului din Samara.

„Cît despre samareni, tare mă îndoiesc ca ei să spună ceva inteligent (mi s-a mai scris că au aruncat acuzații de «burghezism»)" (scrisoarea din 13 februarie 1899) *. În legătură cu recenzia sa la o carte a lui Gvozdev, el scrie: „N-a fost o muncă prea agreabilă pentru mine. Cartea nu mi-a plăcut: nu aduce nimic nou, abundă în locuri comune, pe alocuri stilul e de-a dreptul imposibil..." „Dacă am reușit să stăm de vorbă pe această temă (în legătură cu articolul despre moștenire. — *A.E.*) cu oameni care nu se mărginesc doar la gvozdevism (ai citit cartea lui Gvozdev despre chiaburie? ** După mine, este foarte slabă), am face un lucru foarte util și foarte interesant" ***.

Dar, continuînd să combată „economismul" de comun acord cu Akselrod și cu Plehanov, care insistaseră încă în 1895, în timpul primei călătorii făcute de Vladimir Ilici în străinătate, asupra necesității de a se trece de la controversele de cerc cu narodnicii și de la izolare la organizarea unui partid politic al social-democrației, Vladimir Ilici sem-

* Vezi volumul de față, p. 147. — *Nota red.*

** *R. Gvozdev.* „Chiaburie-cămătărie, însemnătatea ei social-economică", Petersburg, 1899.

*** Vezi volumul de față, p. 144, 151. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nalează, într-o broşură nouă scrisă de Akselrod (despre raporturile dintre democraţia liberală şi cea socialistă în Rusia), o altă cădere în extrem. El arată că autorul nu subliniază în suficientă măsură caracterul de clasă al mişcării şi are o atitudine prea binevoitoare faţă de agrarienii frondişti, că ar trebui să se vorbească de folosirea, şi nu de sprijinirea lor.

În aceste scrisori se manifestă indignarea lui Ilici faţă de curentul revizionist care apăruse pe vremea aceea : cartea lui Bernstein, articolele publicate de revizioniştii germani în revista „Die Neue Zeit" şi un articol al lui Bulgakov. În legătură cu acest din urmă articol, el scrie : „Bulgakov însă pur şi simplu m-a scos din sărite : atîtea baliverne, şi numai baliverne, înşirate pe un ton atît de pretenţios şi de profesoral, încît simţi că te cuprinde indignarea !..." *„El îl denaturează pur şi simplu* pe Kautsky". „Intenţionez să scriu «despre cartea lui Kautsky...»" (împotriva lui Bernstein. — *A. Ed.)* (vezi scrisoarea din 1 mai 1899) *.

Despre Bernstein el scrie :

„Nadea şi cu mine ne-am apucat îndată de lectura cărţii lui Bernstein ; am citit mai mult de jumătate şi sîntem din ce în ce mai uimiţi de conţinutul ei. Din punct de vedere teoretic este o lucrare extrem de slabă, care nu face decît să repete ideile altora. Face paradă de critică, dar nu găseşti în ea nici măcar o încercare de critică serioasă şi de sine stătătoare. În practică, asta înseamnă oportunism..., dar un oportunism *laş totuşi,* căci Bernstein nu vrea să se atingă direct de program... Afirmaţiile lui că numeroşi ruşi îi împărtăşesc părerile... ne-au indignat la culme. Se vede treaba că noi, cei de aici, am ajuns într-adevăr «bătrîni» şi «am rămas în urma» «noilor sloganuri»... copiate de la Bernstein. În curînd îi voi scrie mai amănunţit Aniutei în legătură cu această chestiune" **.

Ilici roagă (la 22 august 1899) pe sora noastră Maria Ilinicina să-i procure dările de seamă ale Congresului de la Hanovra, care urma să se ţină în octombrie. Precum se ştie, principala problemă de pe ordinea de zi a acestui congres a fost aceea a atitudinii faţă de Bernstein. Trimiţînd re-

* Vezi volumul de faţă, p. 162—163, 167. — *Nota red.*

** — adică o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică. (Vezi volumul de faţă, p. 184—185. — *Nota red.)*

www.dacoromanica.ro

vistei „Novoe Slovo" recenzia sa la articolul lui Bulgakov (ea a apărut în „Naucinoe Obozrenie") *, Ilici scrie :

„O polemică între tovarăşi de idei este, firește, ceva neplăcut, aşa că m-am străduit să atenuez puţin tonul, dar a trece sub tăcere divergenţele existente e ceva nu numai neplăcut, ci *de-a dreptul dăunător*, şi nici nu pot fi trecute sub tăcere divergenţele fundamentale dintre «ortodoxism» şi «criticism» care au apărut în marxismul german şi în cel rus" **.

Pe Vladimir Ilici îl revoltă şi Tugan-Baranovski : „Am citit nr. 5 al revistei «Naucinoe Obozrenie»" (scrisoarea din 20 iunie 1899) „şi găsesc că articolul lui Tugan-Baranovski din acest număr este o mostră de prostie şi nepricepere : el a introdus pur şi simplu în mod arbitrar variaţia ratei plusvalorii, pentru a-l «infirma» pe Marx, şi presupune ceva absurd : variaţia productivităţii muncii fără o variaţie corespunzătoare a valorii produsului. Nu ştiu dacă face să scriu despre fiecare articolaş absurd de acest soi ; să-şi îndeplinească mai întîi autorul promisiunea de a expune mai pe larg această teză. În general, devin tot mai categoric un adversar al noului «curent critic» din marxism şi al neokantianismului (care a generat, printre altele, ideea separării legilor sociologice de cele economice). Are perfectă dreptate autorul cărţii «Beiträge zur Geschichte des Materialismus» *** cînd califică neokantianismul drept o teorie reacţionară a burgheziei reacţionare şi ia poziţie împotriva lui Bernstein" ****.

Un al doilea articol al lui Vladimir Ilici este „Încă o dată cu privire la teoria realizării" ***** (îndreptat în special împotriva lui Struve, ale cărui simpatii pentru revizionism începuseră să devină tot mai vădite). Critica lui Vladimir Ilici mai are încă un caracter tovărăşesc, de critică a greşelilor unui tovarăş de idei.

---

* Articolul lui V. I. Lenin „Capitalismul în agricultură (Despre cartea lui Kautsky şi despre articolul d-lui Bulgakov)" (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 91—145) a fost trimis la revista „Nacealo" şi publicat în revista „Jizn" din ianuarie-februarie 1900. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 167. — *Nota red.*

*** Plehanov.

**** Vezi volumul de faţă, p. 173. — *Nota red.*

***** Opere, vol. II, p. 405. (Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 66—84. — *Nota red.*)

www.dacoromanica.ro

„Termin acum un articolaş în care-i răspund lui Struve. El încurcă lucrurile rău de tot, după părerea mea, şi cu articolul lui poate provoca multă confuzie în rîndurile adepţilor, oferind adversarilor un prilej de a jubila" (7 martie) *.

Treptat însă încep să apară temeri mai serioase, care se manifestă mai clar în scrisorile adresate în acelaşi an lui Potresov („Culegeri din Lenin", vol. IV). Totodată el scrie că a început să studieze filozofia, după puţinele cărţi de filozofie pe care le avea la dispoziţia sa.

„Volodea citeşte de zor tot felul de opere filozofice (asta este acum ocupaţia lui oficială): Holbach, Helvétius etc.", scrie N. K. Krupskaia în scrisoarea ei din 20 iunie 1899 către M. A. Ulianova **.

În sfîrşit, tot în scrisori este menţionat şi faptul politic cel mai important, poate, din această perioadă, şi anume aşa-zisul „Credo" şi răspunsul la el, întocmit de un grup de 17 social-democraţi ***:

„În curînd îi voi scrie Aniutei mai amănunţit **** în legătură cu «Credo» (care pe mine şi pe noi toţi ne interesează şi ne *indignează* în cel mai înalt grad)" (1 august 1899) *****.

„Cît despre credo der Jungen, am rămas pur şi simplu uluit de lipsa de conţinut a acestei frazeologii. Nu este un credo, ci pur şi simplu o jalnică înşiruire de vorbe goale! Am de gînd să scriu despre el ceva mai pe larg" (25 august 1899) ******.

Acest document eu îl trimisesem lui Ilici şi tot eu îl botezasem cu totul întîmplător. Fără a da prea multă importanţă acestui lucru, în scrisoarea mea, scrisă cu cerneală simpatică, am căutat să mă exprim, pur şi simplu, cît mai concis: „Îţi trimit un fel de «Credo» al tinerilor".

Ulterior, cînd această denumire a prins şi s-a pus chestiunea unui „Anti-Credo", a început să mă îngrijoreze gîndul că, fără voia mea, prin această denumire improprie am exa-

* Vezi volumul de faţă, p. 152. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 420. — *Nota red.*
*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1953, p. 157—170. — *Nota red.*
**** — adică într-o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică.
***** Vezi volumul de faţă, p. 175. — *Nota red.*
****** Vezi volumul de faţă, p. 183. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gerat importanța documentului, și într-o scrisoare către Ilici, scrisă tot cu cerneală simpatică, i-am comunicat cum stau lucrurile în realitate. Dar pesemne că pasajul respectiv din scrisoarea mea a rămas necitit, deoarece atunci cînd, după ce Vladimir Ilici s-a întors din deportare, i-am spus că acest document nu este expresia crezului unui grup de tineri, ci este opera a doi autori, Kuskova și Prokopovici, și că denumirea de „Credo" îmi aparține, Vladimir Ilici a rămas surprins și m-a întrebat: „ție?", dar după o clipă de tăcere mi-a spus că, oricum, tot trebuia să li se răspundă. Și așa a pornit documentul în lume sub această denumire.

Vedem, așadar, că în scrisorile pe care Vladimir Ilici le-a trimis din deportare membrilor familiei sale, el se interesează de toate problemele arzătoare ale vieții de partid din acea vreme; în ele se vede conturîndu-se linia generală a drumului pe care avea să-l urmeze el și care trebuia să ocolească deopotrivă atît îngustimea economismului, cît și pericolul de confuzie pe care îl prezenta îngăduința față de liberali, precum și pasiunea pur intelectualistă pentru revizionism, pentru critică de dragul criticii. Încă din anii de deportare el recrutează tovarăși pentru viitoarea construire a partidului, pentru acea literatură „nedeghizată" * despre a cărei necesitate îi scrie lui Potresov, arătînd în aceeași scrisoare că, dintre tovarășii săi de deportare, îl consideră indicat pentru o asemenea literatură numai pe Martov, „singurul care pune la inimă toate acestea" (interesele revistei, ale partidului) „și se preocupă de ele în mod activ". Vladimir Ilici schițează planul „Iskrei".

În scrisorile lui Vladimir Ilici din anii 1908—1909, cînd a fost tipărită cartea sa „Materialism și empiriocriticism", se întîlnesc și aprecieri pe teme generale, în special pe tema cărții sale, deși mult mai puține decît în scrisorile din deportare, care sînt în general mai amănunțite. Dar încercările de a revizui marxismul pe plan filozofic, în fruntea

* Interpretarea dată de L. Kamenev acestor cuvinte în prefața sa la scrisorile lui Lenin și în adnotarea 41 („Culegeri din Lenin", vol. IV, p. 19) este vădit greșită. Prin „literatură deghizată" trebuie înțeleasă, evident, nu literatura liberală împopoțonată în veșminte social-democrate, ci literatura noastră, social-democrată, care din cauza cenzurii era nevoită să ia o înfățișare legală; adică, în afară de literatură social-democrată legală, era nevoie și de o literatură social-democrată ilegală. În acest pasaj nu este vorba cîtuși de puțin de necesitatea unei delimitări de „liberalii deghizați". El nu poate fi înțeles altfel.

www.dacoromanica.ro

cărora s-au aflat la noi Bogdanov şi Lunacearski, îl indignau pe Vladimir Ilici tot atît de mult ca şi cele întreprinse pe planul economiei politice de către Bernstein. Am văzut că, încă de pe cînd se afla în Siberia, apariţia acestui curent neokantian în tabăra marxismului l-a determinat să se apuce de studiul filozofiei. În anii de reacţiune de după prima noastră revoluţie, curentul zidirii de dumnezeu l-a determinat să se apuce temeinic de studiul filozofiei şi să scrie o carte în care să analizeze această deviere de la marxism.

„Lucrarea mea de filozofie — scria el surorii noastre Maria Ilinicina la 13 iulie 1908 — a întîrziat considerabil din cauza bolii mele. Dar acum sînt aproape complet restabilit şi am s-o scriu neapărat. Am consacrat mult timp analizei teoriilor machiste şi cred că am reuşit să scot la iveală toate platitudinile lor nemaipomenite (inclusiv cele ale «empiriomonismului»)“ *.

Pe Vladimir Ilici îl indigna profund „obscurantismul popesc“ — expresie folosită de el pentru a desemna orice căutare de dumnezeu, orice tendinţă de a strecura în marxism, sub o formă sau alta, diferite concepţii religioase. Din considerente legate de rigorile cenzurii, el recomandă ca expresia „obscurantism popesc“ să fie pretutindeni înlocuită prin „fideism“, termen care să fie explicat într-o notă („fideismul este doctrina care pune în locul ştiinţei credinţa sau care în genere atribuie credinţei o anumită valoare“) **.

Aşa s-a şi făcut. În manuscris însă fraza la care s-a dat această notă suna astfel: „Sprijinindu-se pe toate aceste doctrine pretins moderne, vajnicii noştri nimicitori ai materialismului dialectic se încumetă chiar să propage obscurantismul popesc făţiş (ceea ce se vede cel mai clar la Lunacearski, dar nicidecum numai la el)“. Şi Vladimir Ilici îi biciuieşte cu toată asprimea pe aceşti „nimicitori“, rugîndu-mă să nu atenuez nimic din ceea ce îi priveşte pe ei şi acceptînd cu greu unele atenuări din considerente legate de restricţiile impuse de cenzură.

---

* Vezi volumul de faţă, p. 264—265. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 10. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„Expresia «şi l-a asociat mintal pe bunul dumnezeu» va trebui înlocuită cu : «şi-a asociat mintal ... — ca să ne exprimăm mai blînd — noţiuni religioase» sau ceva în genul acesta" *.

În manuscris această expresie figura în contextul următoarei fraze : „Oamenii pot concepe şi-şi pot «asocia mintal» tot ce vreţi, inclusiv iadul şi tot felul de draci. Lunacearski şi l-a asociat mintal chiar pe bunul dumnezeu". Acolo însă unde nu existau motive de schimbări din cauza restricţiilor impuse de cenzură, el cerea : „*Te rog* să nu atenuezi *n i m i c* din pasajele îndreptate împotriva lui Bogdanov, *Lunacearski* & Co. Nu pot atenua. Ai scos pasajul în care arătam că Cernov e un adversar «mai onest» decît ei, şi n-ai făcut bine. Nuanţa nu mai este aceeaşi. Luate în ansamblu, acuzaţiile mele nu mai concordă între ele. Ceea ce vreau să arăt e că machiştii noştri sînt duşmani laşi şi *neoneşti* ai marxismului în filozofie". Iar mai departe : „Nu atenua, te rog, pasajele îndreptate împotriva lui Bogdanov şi a obscurantismului religios al lui Lunacearski. Relaţiile cu ei sînt *definitiv rupte*. N-are rost să atenuez, nu merită" (9 martie 1909).

„Îţi atrag atenţia — scrie el la 21 martie — să *nu* scoţi pasajul cu «Purişkevici» şi alţii în paragraful consacrat criticii kantianismului !" **.

Ilici îi compara pe machişti cu „Purişkevici", deoarece la fel cum acesta pretindea că îi critică pe cadeţi mai consecvent şi mai categoric decît marxiştii, tot astfel şi machiştii susţineau că-l critică pe Kant mai consecvent şi mai categoric decît marxiştii. Dar nu trebuie să uitaţi, d-le Purişkevici — i se adresează Ilici —, „că dv. i-aţi criticat pe cadeţi pentru că sînt *prea* democraţi, iar noi pentru că *nu sînt îndeajuns* de democraţi. Machiştii îl critică pe Kant pentru că e prea materialist, iar noi îl criticăm pentru că nu e îndeajuns de materialist. Machiştii îl critică pe Kant de pe poziţii de dreapta, iar noi de pe poziţii de stînga" (Opere, vol. XIII, p. 163) ***.

* Vezi volumul de faţă, p. 278. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 289, 287, 290. — *Nota red.*
*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 203. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şi mai tîrziu, trimiţînd completarea la § 1 al capitolului al IV-lea — „Din ce punct de vedere aborda N. G. Cernîşevski critica kantianismului?", Vladimir Ilici scrie: „Consider că e foarte important să-l opunem pe Cernîşevski machiştilor" *. În scrisorile legale din acea perioadă, aspectul politic al acestor divergenţe, care sînt cunoscute ca divergenţe cu grupul „Vpered", este menţionat de Ilici doar în cîteva cuvinte: „La noi lucrurile merg prost de tot: se va produce, probabil, eine Spaltung (o sciziune. — *A. E.*); sper că peste o lună, o lună şi jumătate îţi voi putea trimite ştiri mai amănunţite în această privinţă. Deocamdată nu putem decît să facem presupuneri" (26 mai) **. Despre această sciziune se vorbeşte amănunţit în „Înştiinţare asupra consfătuirii redacţiei lărgite a ziarului «Proletarii»" şi în rezoluţiile anexate la această înştiinţare: a 5-a — despre desprinderea tov. Maksimov (Bogdanov) şi a 4-a — despre şcoala de partid (de la Capri); redacţia ziarului „Proletarii" declară că-şi declină orice răspundere pentru activitatea acestei şcoli, deoarece „iniţiatorii şi organizatorii şcolii de la N. N. sînt în mod exclusiv exponenţi ai otzovismului, ai ultimatismului şi ai curentului zidirii de dumnezeu" (iunie, 1909, Opere, vol. XIV, p. 89—103) ***.

În scrisorile din ultimii ani, care sînt în general mai rare, el se referă şi mai puţin la teme sociale.

Primii ani ai celei de-a doua perioade de emigraţie au fost pentru Ilici ani de viaţă monotonă, plicticoasă, pe care el o suporta foarte greu. De acest lucru m-am convins şi personal, cînd l-am vizitat la Paris în toamna anului 1911. Starea lui de spirit era pe atunci vădit mai puţin vioaie ca de obicei. O dată, pe cînd se plimba împreună cu mine, mi-a spus: „Mă întreb dacă-mi va fi dat să mai apuc revoluţia următoare". Îmi amintesc şi acum cîtă tristeţe se citea atunci pe faţa lui, a cărei expresie semăna cu cea de pe fotografia făcută la ohrană în 1895. Era o perioadă de reacţiune cumplită. Pe atunci abia începuseră să

* Vezi volumul de faţă, p. 291. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 297. — *Nota red.*
*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 1—43. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

se ivească unele simptome de trezire, cum a fost, de pildă, apariţia ziarului „Zvezda“ şi a revistei „Mîsl“.

Astfel, ca o notă veselă răsună în scrisoarea sa din 3 ianuarie 1911 comunicarea : „Ieri am primit din Rusia nr. 1 al ziarului «Zvezda» şi astăzi nr. 1 al revistei «Mîsl». Iată un adevărat prilej de bucurie !... Mă bucur din toată inima ! !“ *.

Această apăsătoare stare de spirit este agravată, firește, de „zîzaniile necontenite“ care-l sustrag de la ocupaţiile sale şi despre care a scris el în 1910, adică de divergenţele cu Biroul din străinătate al C.C. şi cu grupul „Vpered“. Tot de aceste „vremuri de sîcîitoare zîzanii“ se plînge Vladimir Ilici în scrisoarea sa din 3 ianuarie 1911, rugîndu-l pe M. T. Elizarov să-l scuze că nu scrie regulat.

Începînd din toamna anului 1912, cînd Vladimir Ilici s-a mutat la Cracovia, scrisorile vădesc o considerabilă îmbunătăţire a stării lui de spirit. El scrie că o duce mai bine decît la Paris : nervii sînt mai odihniţi, activitatea publicistică e mai intensă, zîzanii mai puţine. Munca la „Pravda“, înviorarea mişcării muncitoreşti, a activităţii revoluţionare au, desigur, efecte foarte pozitive asupra lui Vladimir Ilici. Se observă şi o slăbire a zîzaniilor ; astfel, Vladimir Ilici scrie că Gorki are faţă de noi o atitudine mai puţin neamicală ca înainte. După cum se ştie, curînd după aceea Gorki a intrat în redacţia revistei bolşevice „Prosveşcenie“.

Vladimir Ilici scrie că se proiectează editarea de broşuri la „Pravda“ ; el vine în contact cu mai mulţi oameni din Rusia şi se simte, probabil, mai aproape de ţară ; îl invită pe M. T. Elizarov să vină în vilegiatură la el, la Zakopane, comunicîndu-i că această localitate are legături feroviare directe cu Varşovia ; mă cheamă şi pe mine, menţionînd că locuitorii din zona de frontieră pot trece graniţa în schimbul unei taxe de 30 de copeici.

În general este mulţumit de viaţa pe care o duce la Cracovia şi scrie că nu are de gînd să se mute nicăieri, „afară de cazul cînd ne-ar alunga de aici un război ; dar nu prea cred că va fi război“ **.

* Vezi volumul de faţă, p. 324. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 338. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În toamna anului 1913 m-am mutat la Petersburg, unde am lucrat la revista bolşevică „Prosveşcenie", la revista „Rabotniţa", precum şi la „Pravda". Pe vremea aceea, în afară de schimbul de scrisori scrise cu cerneală simpatică, am avut cu Vladimir Ilici o corespondenţă intensă şi în legătură cu activitatea publicistică ; scrisorile se trimiteau pe adresa redacţiei revistei „Prosveşcenie", sub pseudonimul Andrei Nikolaevici. Din această corespondenţă cu caracter practic posed deocamdată numai două scrisori perlustrate, care nu au fost incluse în această culegere de scrisori către familie.

În anii războiului, corespondenţa noastră a fost, firește, mai săracă şi multe scrisori s-au pierdut. Dar şi în puţinele care s-au păstrat, şi chiar în cărţile sale poştale, Vladimir Ilici atinge problemele generale care-l interesau cel mai mult. Astfel, într-o carte poştală din 1 februarie 1910 el scrie : „Ultima perioadă a fost la noi foarte «furtunoasă», dar s-a încheiat printr-o încercare de pace cu menşevicii ; da, da, oricît de ciudat ar părea acest lucru ; am desfiinţat organul fracţionist şi încercăm să acţionăm mai energic în direcţia *unificării*. Să vedem dacă vom reuşi" *.

Într-o carte poştală din 24 martie 1912 citim : „...Ai noştri se ciorovăiesc aici şi se împroaşcă cu noroi, cum nu au mai făcut de mult, ba poate chiar niciodată. Toate grupurile şi grupuleţele s-au ridicat împotriva ultimei conferinţe şi a organizatorilor ei, aşa încît în adunările care au avut loc aici s-a ajuns pur şi simplu la păruială" **.

În scrisoarea sa din 14 noiembrie 1914, el scrie : „E foarte trist să asişti la creşterea valului de şovinism în diferite ţări şi la acte de trădare ca cel al marxiştilor sau pseudomarxiştilor germani *** (şi nu numai germani)... E foarte explicabil că liberalii îl laudă iarăşi pe Plehanov ; el a meritat pe deplin această ruşinoasă pedeapsă... Am citit scandalosul şi infamul număr din «Sovremennîi Mir»... e o ruşine, o adevărată ruşine !..." ****

* Vezi volumul de faţă; p. 311. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 330. — *Nota red.*

*** Votul dat de social-democraţii germani în favoarea acordării creditelor de război la 4 august 1914.

**** În acest număr a fost publicat articolul lui Iordanski „Trăiască victoria !" (Vezi volumul de faţă, p. 365. — *Nota red.*)

www.dacoromanica.ro

Dar în anii aceştia, cînd corespondenţa cu C.C. s-a redus simţitor, schimbul nostru de scrisori consacrate problemelor muncii practice şi scrise cu cerneală simpatică a continuat cu atît mai intens ; şi, în singura lui carte poştală care s-a păstrat din anul 1915, Vladimir Ilici îmi trimite „multe mulţumiri pentru carte, pentru extrem de interesanta colecţie de publicaţii pedagogice şi pentru scrisoare" *. Culegerea de publicaţii pedagogice era „extrem de interesantă", bineînţeles, datorită textului scris cu cerneală simpatică printre rîndurile ei.

Aşadar, în scrisorile lui Vladimir Ilici către membrii familiei sale regăsim ecourile luptei pentru o justă înţelegere a marxismului, pentru justa lui aplicare în diferitele stadii de dezvoltare a mişcării proletare, luptă pe care el a dus-o toată viaţa.

Să încercăm acum, pe baza acestor scrisori, să facem unele generalizări, să relevăm pe scurt acele laturi ale personalităţii lui Vladimir Ilici, acele trăsături ale caracterului său care, după părerea noastră, reies din conţinutul scrisorilor lui către familie.

Vedem, în primul rînd, trăinicia ataşamentului său — lucru remarcat şi în recenziile la scrisorile lui Vladimir Ilici către familie care au fost publicate în diverse numere ale revistei „Proletarskaia Revoliuţiia" —, vedem o atitudine durabilă, statornică faţă de unii şi aceiaşi oameni timp de mulţi ani. E drept că aceşti oameni erau rudele lui apropiate, dar nu-i mai puţin adevărat că trăinicia simpatiilor sale, statornicia caracterului său se conturează clar în aceste scrisori. Tot în aceste scrisori se reflectă fermitatea convingerilor sale şi încrederea nestrămutată în triumful cauzei sale : nici umbră de şovăială, de îndoială, de înclinare temporară în altă direcţie nu se observă în scrisorile lui Vladimir Ilici către rudele cele mai apropiate, cu care omul este, de obicei, mai sincer decît cu oricine.

Şi nici în ceea ce-l priveşte personal nu numai că nu se vede nici urmă de deprimare şi de văicăreală — care erau

* S-au păstrat două cărţi poştale ; vezi volumul de faţă, p. 369—371. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în genere străine de caracterul lui —, dar nu-l vedem niciodată plîngîndu-se de situaţia sa — indiferent dacă se afla la închisoare, în deportare sau în emigraţie —, nu găsim nici măcar un ton acru în descrierea ei. Aceasta se datora, desigur, şi faptului că majoritatea scrisorilor lui erau adresate mamei, care a avut atîta de suferit pentru copiii ei, iar Vladimir Ilici, care o iubea şi o respecta nespus de mult, îşi dădea perfect seama de acest lucru. El îşi dădea seama de faptul că şi activitatea lui personală prilejuia mamei multe clipe de îngrijorare pentru soarta lui şi grele frămîntări sufleteşti, şi, în măsura în care asta depindea de el, căuta să le atenueze.

De acelaşi optimism sînt pătrunse şi scrisorile adresate celorlalţi membri ai familiei, inclusiv cei care într-o perioadă sau alta nu locuiau împreună cu mama. Îmi amintesc, bunăoară, de scrisorile trimise mie în anii 1900—1902, cînd mă aflam în străinătate, şi pe care la întoarcerea mea în Rusia a trebuit, firește, să le distrug. Îmi amintesc că pentru mine ele au fost întotdeauna ca o adiere proaspătă care alunga deprimarea, nervozitatea, apatia; ele îmi dădeau un aflux de optimism, îmi ridicau moralul. În acelaşi timp, încrederea lui în sine nu te copleşea, ci îţi sporea energia şi năzuinţa spre o mai deplină manifestare de sine, glumele lui spirituale îţi sporeau voioşia, care este cel mai bun stimulent pentru orice activitate. Scrisorile lui vădesc o neasemuită înţelegere a stării de spirit a altora, o atenţie prietenească, tovărăşească, ceea ce se vede din grija pe care el o poartă atît mamei şi celorlalţi membri ai familiei, cît şi tovarăşilor săi, din întrebările sau din relatările despre ei pe vremea cînd se afla la închisoare, în deportare sau în emigraţie (vezi, de pildă, scrisorile din 15 martie şi 5 aprilie 1897).

Se remarcă, totodată, simplitatea şi firescul lui Vladimir Ilici, marea lui modestie, absenţa totală nu numai a oricărei îngîmfări, lăudăroşenii, ci şi a oricărei tendinţe de a-şi scoate în relief meritele, de a se lăuda cu ele, şi asta încă din anii tinereţii, cînd o anumită tendinţă de a-şi etala cunoştinţele este, de obicei, proprie oricărui om capabil. Astfel, multă vreme el n-a fost de acord ca o amplă şi temeinică lucrare a lui să fie intitulată „Dezvoltarea capi-

www.dacoromanica.ro

talismului în Rusia", spunînd că acest titlu „e prea îndrăzneţ, prea cuprinzător şi promite prea mult", că titlul „ar trebui să fie însă ceva mai modest" (scrisoarea din 13 februarie 1899) şi că „nu-i place" nici considerentul că cu acest titlu cartea „ar merge" mai bine (10 ianuarie 1899) *.

În toată truda depusă de Vladimir Ilici în anii săi de temniţă şi deportare, iar mai tîrziu în străinătate pentru studierea materialelor necesare elaborării cărţilor şi lucrărilor sale, ca şi pentru scrierea de articole şi de broşuri legale şi ilegale, dintre care foarte multe s-au pierdut, — în toată această trudă el de asemenea vedea ceva foarte firesc şi de la sine înţeles. Ea ne atestă totodată marea capacitate de muncă a lui Vladimir Ilici, precum şi tenacitatea şi perseverenţa de care dădea el dovadă în îndeplinirea unei munci pe care şi-a asumat-o. Astfel, termenele fixate de el pentru terminarea lucrării „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" sau a diferitelor capitole din această carte au fost în general respectate, după cum se vede din scrisorile publicate în culegerea de faţă.

Exigenţa faţă de sine însuşi generează, firește, şi exigenţa faţă de alţii. Dînd întotdeauna numeroase însărcinări şi insistînd asupra îndeplinirii lor, el educa în spiritul exactităţii şi punctualităţii care-l caracterizau pe toţi tovarăşii care într-un timp sau altul au lucrat alături de el. Pe Ilici îl nemulţumeau întotdeauna lipsa de punctualitate, întîrzierile în îndeplinirea muncilor şi a însărcinărilor, în materie de corespondenţă. Astfel, în scrisorile din deportare îi reproşează lui Struve lipsa de punctualitate în schimbul de scrisori dintre ei ; în scrisorile din anii 1908—1909 el se arată nemulţumit de faptul că tov. Skvorţov-Stepanov a efectuat neatent corectura cărţii „Materialism şi empiriocriticism", pe care s-a angajat s-o facă etc.

Scrisorile lui Vladimir Ilici vădesc, de asemenea, marea lui modestie, precum şi faptul că nu era pretenţios în viaţă şi ştia să se mulţumească cu puţin ; oricare ar fi fost condiţiile în care-l punea soarta, el scria întotdeauna că nu-i lipseşte nimic, că se alimentează bine ; şi aceasta atît

* Vezi volumul de faţă, p. 146, 134. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în Siberia, unde trebuia să-şi asigure întreţinerea completă exclusiv din alocaţia lunară de 8 ruble pe care o primea de la stat, cît şi în emigraţie, unde în timpul rarelor noastre vizite ne-am putut convinge întotdeauna că alimentaţia lui era departe de a fi suficientă. Faptul că, în condiţiile în care se afla el, era nevoit să beneficieze de sprijinul financiar al mamei vreme mai îndelungată ca de obicei, în loc s-o ajute el pe ea, l-a amărît întotdeauna. Astfel, la 5 octombrie 1893 el scrie: „...am cheltuit prea mult — 38 de ruble pe lună. Se vede că n-am fost cumpătat: numai pentru tramvaiul cu cai, de pildă, am cheltuit într-o lună 1 rublă şi 36 de copeici. Probabil că după ce mă voi mai obişnui pe aici voi cheltui mai puţin" *. Iar mai tîrziu, cînd a auzit că mama, care dintr-o scrisoare adresată de el altcuiva aflase că e strîmtorat, se pregătea să-i trimită bani, Vladimir Ilici s-a alarmat şi a rugat-o să nu-i trimită nimic şi să nu facă economii din pensia ei (scrisoarea din 19 ianuarie 1911).

Jenantă era pentru el şi situaţia în care, din cauza insuficienţei cîştigului din munca sa de publicist, era nevoit să primească bani de la partid. „Pe cît văd, ai început să primeşti «pensie»" — reproduce el cu amărăciune o glumă făcută de Nadejda Konstantinovna la primirea unei sume de bani din Rusia (15 februarie 1917) **.

Din aceleaşi motive de economie se străduieşte Vladimir Ilici să se folosească de cărţi din biblioteci, acolo unde acest lucru e posibil. Pentru plăcerea sa nu cheltuieşte aproape nimic: la teatru, la concerte se duce atît de rar (vezi scrisoarea din 9 februarie 1901), încît acest gen de cheltuieli aproape că nu afectează bugetul său. De altfel, Vladimir Ilici prefera întotdeauna acestor forme de recreare în societate, în public, recrearea în sînul naturii. „Aici e un loc minunat pentru odihnă — scria el din Stirsudden (Finlanda), după ce s-a înapoiat de la Congresul al V-lea al partidului —, mă scald, mă plimb, nu văd ţipenie de om şi nu fac nimic. Cel mai mult îmi priesc singurătatea şi inactivitatea" (27 iunie 1907). Fac cu plăcere această plimbare, deşi trebuie să merg pe jos vreo

* Vezi volumul de faţă, p. 2. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 377. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

5 verste, care îmi iau aproape o oră, scria el în 1897 din Siberia *.

Luîndu-şi rucsacul în spinare, pleacă cu N. K. Krupskaia să cutreiere munţii şi trecătorile Elveţiei. Face ascensiuni în Alpi, iar în timpul şederii la Cracovia face excursii în munţii Tatra. Dar nu numai asemenea frumuseţi deosebite ale naturii îl atrag ; el cutreieră şi împrejurimile marilor oraşe, cum ar fi Londra sau München. „Dintre toţi tovarăşii de aici, sîntem singurii care am explorat *toate* împrejurimile oraşului. Găsim tot felul de drumeaguri «de ţară», cunoaştem locurile din apropiere, avem de gînd să facem excursii şi mai lungi" **. „Ne înfundăm în colţuri îndepărtate pe care nu le vizitează nimeni dintre emigranţi". Îl pasionează sportul : vînătoarea, patinajul, plimbările cu bicicleta, şahul, pe care le practică cu ardoarea unui tînăr sau chiar a unui adolescent.

Foarte plastic, deşi prea concis, descrie el unele excursii în munţi, de pildă ascensiunea pe Salève, lîngă Geneva, sau împrejurimile satului siberian Şuşenskoe, în care a locuit în timpul deportării.

Scrisorile lui Vladimir Ilici vădesc de asemenea capacitatea lui de a folosi din plin condiţiile momentului : capacitatea de a se cufunda în studii ştiinţifice, teoretice — la închisoare, în deportare, în zilele de restrişte ale emigraţiei —, de a aşeza, ca să spunem aşa, şi consolida temelia ştiinţifică a operei de căpetenie a vieţii sale — activitatea în slujba revoluţiei proletare — în perioadele în care, din voia soartei, era nevoit să se îndepărteze, într-o măsură mai mare sau mai mică, de această activitate în sensul nemijlocit al cuvîntului. Iar atunci cînd viaţa îl punea în contact mai viu cu oamenii — la ţară, în străinătate, în timpul deplasărilor şi călătoriilor sale —, vedem la el capacitatea de a sesiza realitatea, de a înţelege masele, de a se ridica de la fapte şi observaţii mărunte la generalizări, de a găsi şi înnoda întotdeauna firele care leagă teoria şi idealurile generale de viaţa reală, şi viceversa ; capacitatea de a culege impresii de pretutindeni — din

* Vezi volumul de faţă, p. 250, 26. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 243. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

orice convorbiri, din scrisori. Vedem cu cît interes aşteaptă Ilici scrisori obişnuite, care se limitează pur şi simplu să descrie viaţa înconjurătoare, fără probleme generale, cu cîtă atenţie le citeşte el şi cum roagă să i se trimită mai des asemenea scrisori.

Şi, în sfîrşit, vedem în aceste scrisori capacitatea lui Vladimir Ilici de a-şi păstra calmul, echilibrul sufletesc atît în timpul cînd a stat la închisoare cît şi după aceea (vezi scrisoarea lui din 19 mai 1901, cu sfaturi pentru Maria Ilinicina), vedem cum, după anii de temniţă şi după diferitele frămîntări sociale sau politice care îi zdruncinaseră acest echilibru, el făcea eforturi susţinute pentru a şi-l restabili cît mai repede, pe deplin conştient de faptul că acest echilibru este indispensabil oricărei activităţi intelectuale şi politice, care a fost întotdeauna principala formă de activitate în viaţa sa. Din acelaşi motiv a stat el în Şuşa lui toţi cei trei ani de deportare şi nu a cerut să fie transferat la oraş, asemenea majorităţii deportaţilor. El ne scria că e mai bine să se ducă din cînd în cînd la oraş decît să locuiască acolo. Referindu-se la sinuciderea lui Fedoseev, el scria: „În deportare nu e nimic mai rău decît aceste «evenimente din viaţa în deportare»". „Nu, mai bine nu-mi dori să am la Şuşa tovarăşi dintre intelectuali!" (24 ianuarie 1898) *.

Încheind această succintă enumerare a trăsăturilor de caracter ale lui Vladimir Ilici, a particularităţilor lui individuale care, după părerea noastră, se manifestă în scrisorile lui către familie publicate în culegerea de faţă, ne exprimăm speranţa că ele vor arunca o lumină vie asupra personalităţii sale şi vor contribui la o mai bună cunoaştere a ei.

A. Ulianova-Elizarova

---

* Vezi volumul de faţă, p. 103, 75. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

V.I. Lenin
1897

www.dacoromanica.ro

1893

1

CĂTRE M. A. ULIANOVA [1]

5. X

Am primit ieri, dragă măicuţă, scrisoarea ta din 2/X. Mi-am găsit, în sfîrşit, o cameră destul de bună, pe cît se pare : alţi locatari nu mai sînt, familia proprietăresei e puţin numeroasă, iar uşa care desparte camera mea de salonul lor este lipită cu hîrtie, astfel încît zgomotele se aud înnăbuşit. Camera e curată şi luminoasă. Intrarea e bună. Şi cum e şi foarte aproape de centru (bunăoară, pînă la bibliotecă nu sînt decît 15 minute de mers), sînt cît se poate de mulţumit.

Pe Tillo l-am văzut şi ieri, şi azi. Nu mi-a procurat bilet şi, din păcate, nici nu mi-l poate procura, căci lipseşte persoana pe care conta. Mi-a spus însă că-l va procura, poate, atunci cînd propria lui situaţie în cadrul direcţiei interimare a căilor ferate se va consolida. Dar asta, după cît se pare, nu va fi prea curînd.

Curînd după sosirea mea aici m-am dus la cimitirul Volkovo. Acolo toate s-au păstrat aşa cum au fost — şi crucea, şi coroana [2].

Cu dragoste, al tău, *V. Ulianov*

Te rog să-mi trimiţi ceva bani : cei pe care i-am avut sînt pe sfîrşite *. Din Samara mi se scrie că s-a promis că banii pentru procesul lui Grafov (procesul din Kazan pe care l-am pledat la Samara) îmi vor fi achitaţi în noiembrie. Urmează să primesc (dacă promisiunea va fi înde-

* Va trebui să achit vreo 10 ruble la înscrierea mea ca avocat stagiar, care va avea loc în curînd.

www.dacoromanica.ro

plinită ; cît de demnă e de crezare, nu ştiu) vreo 70 de ruble. Mi s-a promis un post la un contencios, dar nu ştiu cînd anume îl voi căpăta (şi dacă-l voi căpăta).

Scrie-mi cum stai cu finanţele ; ai primit ceva de la mătuşa ? ai primit de la Kruşviţ rata de arendă din septembrie ? ţi-a mai rămas ceva din arvună (500 de ruble) după cheltuielile făcute cu mutatul şi cu instalarea ? [3]

Acum, pentru prima oară de cînd locuiesc în Petersburg, am ţinut un caiet de venituri şi cheltuieli, ca să văd cîţi bani mi se duc în realitate. A reieşit că în luna de la 28 august la 27 septembrie am cheltuit în total 54 de ruble şi 30 de copeici, fără a pune la socoteală plata pentru lucruri (vreo 10 ruble) şi cheltuielile în legătură cu un proces pe care, poate, îl voi purta (tot vreo 10 ruble). E drept că o parte din aceste 54 de ruble reprezintă cheltuieli care nu se vor repeta în fiecare lună (galoşi, haine, cărţi, un calculator cu bile etc.), dar chiar dacă le scad pe acestea (16 ruble), reiese totuşi că am cheltuit prea mult — 38 de ruble pe lună. Se vede că n-am fost cumpătat : numai pentru tramvaiul cu cai, de pildă, am cheltuit într-o lună 1 rublă şi 36 de copeici. Probabil că după ce mă voi mai obişnui pe aici voi cheltui mai puţin.

Scrisă la 5 octombrie 1893
Trimisă din Petersburg la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

2

CĂTRE M. I. ULIANOVA [4]

Pentru Maneaşa

Am citit cu mult interes scrisoarea ta din 27 septembrie şi mi-ar face mare plăcere dacă mi-ai scrie din cînd în cînd.

N-am fost încă nici la Ermitaj şi nici la teatru. Parcă nu-mi vine să mă duc singur. La Moscova voi merge bucuros împreună cu tine la Galeriile Treteakov şi în alte locuri.

Ziarul „Russkie Vedomosti" [5] îl citesc la biblioteca publică (o dată la două săptămîni toate numerele apărute în-

www.dacoromanica.ro

tre timp). Poate că mă voi abona la el după ce voi căpăta de lucru aici. Nu face să-l păstrezi pentru mine, dar nici nu trebuie să-l distrugi prea devreme : s-ar putea să am nevoie de vreun material interesant apărut în el.

Din cele ce-mi scrii despre profesorul de limba franceză constat că liceenele din Moscova, chiar dacă te-au întrecut, nu sînt cu mult înaintea ta. Probabil că elevele de nivel mediu nu ştiu mai mult decît tine. Scrie-mi dacă temele pentru acasă îţi răpesc mult timp.

Spune-i lui Mitea [6] să-l lase naibii pe anticarul acela care cere 25 de ruble pentru Kliucevski ; mai mult de 4 ruble să nu-i dea [7]. Cum merge el cu învăţătura ?

La revedere. Al tău, *V. U.*

Reuşeşti să-mi descifrezi scrisul ?

Scrisă în octombrie 1893
Trimisă din Petersburg la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1894

3

CĂTRE M. I. ULIANOVA

13.XII.1894

Cam de mult n-am mai primit ştiri de acasă. Tu cum o mai duci cu sănătatea, Maneaşa ? Mi s-a scris că ai reînceput să frecventezi şcoala.

Ar trebui să găseşti în fiecare zi timp să te plimbi vreo două ore. Nu face să munceşti atît de mult cu lecţiile, îţi ruinezi sănătatea.

Ce faci în timpul liber ? Ce citeşti ? Te vezi cu M. I. * ? Pleacă în Crimeea sau nu ? Mai scrie-mi, dacă se poate, încă ceva despre păţania lui Kliucevski la Universitate. Am auzit că a ţinut nu ştiu ce conferinţă, iar apoi a publicat o carte. Eu nu i-am văzut nici măcar titlul ; aş fi curios să ştiu ce anume s-a întîmplat [8].

Cum mai merge cu noua ta cunoştinţă ?

Al tău, *V. U.*

Am scris mai demult că mă interesează volumul al III-lea al „Capitalului". Mi s-a promis că îmi va fi procurat (de către un cunoscut pe care îl ştie Mark [9]). Şi acum nu mai ştiu nimic. Se vor ţine de promisiune ? Îşi menţin promisiunea sau se dezic de ea ? Aş vrea să ştiu cum stau lucrurile, deoarece cartea aceasta nu e uşor de procurat. Asta te rog s-o transmiţi lui Mark.

Salutări la toţi ai noştri.

Mama e sănătoasă ? Sărut-o din partea mea.

Aştept să-mi scrii.

* a primit scrisoarea mea ?

www.dacoromanica.ro

Spune-i Aniutei [10] că am fost la Al. Andreevici, dar m-am dus degeaba. I s-a promis — şi el aşteaptă, dar cît timp va mai trebui să aştepte, nu ştie.

Trimisă din Petersburg la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

4

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Pentru Maneaşa

24.XII

În sfîrşit am găsit timp să-ţi răspund la scrisoarea ta din 15 crt.

Trebuie să-ţi spun că nu pot fi de acord cu felul tău de a privi şcoala şi învăţătura.

În primul rînd, doctorul ţi-a spus să întrerupi frecventarea şcolii pînă la crăciun, iar tu găseşti că nu e bine să absentezi. Ştii foarte bine că sînt cazuri cînd se absentează cu lunile, şi nu numai cu săptămînile : va fi mult mai rău dacă în primăvară ai să cazi la pat.

În al doilea rînd, tu scrii : ori mă las de învăţătură, ori, dacă învăţ, să învăţ temeinic, „şi nu aşa, de mîntuială". Eu cred că acum poate fi vorba cel mult de *absolvire*. Dar pentru asta n-are rost să te omori muncind ; nu e nici o nenorocire dacă ai să iei note de trei, şi chiar pe ici-colo cîte un doi. În orice caz, cu note bune în primele două trimestre vei fi promovată. Mai mult nici nu trebuie. Şi apoi, de vreme ce de la începutul cursului liceal ai făcut temeinic toate materiile, este cert că acum vei absolvi cu bine, chiar dacă nu-ţi vei mai pregăti de loc lecţiile. Trebuie să admiţi că elevii care se mulţumesc cu nota trei, în primul rînd nu-şi fac lecţiile, iar în al doilea rînd nu ştiu nimic din urmă. [La noi, cel puţin, aşa era.] Aceasta înseamnă că tu vei avea o superioritate faţă de asemenea elevi.

www.dacoromanica.ro

Părerea mea este că vei putea absolvi liceul numai dacă vei învăța „de mîntuială". Altfel, pînă la vară, ai să te îmbolnăvești serios.

Dacă nu poți învăța de mîntuială, e mai bine să renunți și să pleci în străinătate. Liceul ai să-l poți absolvi oricînd, iar o călătorie în momentul de față te-ar înviora, te-ar mai dezmorți, ca să nu te acrești tot stînd acasă. Acolo te vei putea informa asupra posibilităților de învățătură și să rămîi să studiezi ceva mai interesant decît istoria lui Ilovaiski sau catehismul lui Filaret (?).

Acum te duci des la plimbare ? Probabil că nu. De ce nu faci patinaj ? Iar ai să spui că „e plictisitor". Dar nu e permis să te lași să ajungi într-un asemenea hal de slăbiciune : asta e și mai puțin „amuzant". Trebuie să ai mai multă voință.

Cît despre Șelgunov, sînt de acord cu tine că în unele privințe e depășit. Care dintre articolele lui îți plac ? Cele consacrate problemelor ruse sau cele cu subiect istoric ? Articolele economice sau cele pe teme filozofice ?

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 24 decembrie 1894
Trimisă din Petersburg la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoluțiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

1895

5

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Salzburg, 14 (2).V.1895

Profit de un popas de două ore într-un orăşel din Austria (de unde nu mai e mult * pînă la locul de destinaţie) pentru a-mi îndeplini promisiunea de a-ţi scrie din drum [11].

De două zile călătoresc prin „străinătăţi" şi caut să mă deprind cu limba: cunoştinţele mele s-au dovedit a fi foarte slabe, pe germani îi înţeleg cu mare greutate, sau, mai bine zis, *nu-i înţeleg de loc* **. Îl întreb ceva pe conductor, el îmi răspunde, dar eu nu înţeleg. El repetă mai tare. Eu tot nu înţeleg, iar el se supără şi pleacă. Cu tot acest fiasco ruşinos, nu mă descurajez şi continui să stîlcesc cu zel limba germană.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. Ulianov*

Probabil că scrisoarea următoare n-o voi putea scrie atît de curînd.

Trimisă la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

★ ceva mai mult de 24 de ore.

★★ Nu înţeleg nici cuvintele cele mai simple, atît de neobişnuită îmi pare pronunţia lor şi atît de repede vorbesc ei.

www.dacoromanica.ro

6

CĂTRE M. A. ULIANOVA

20 (8) mai

Scrisoarea precedentă ţi-am trimis-o din drum. Acum m-am stabilit, dar cred că nu pentru multă vreme şi că în curînd voi pleca din nou în altă parte.

Aici natura e superbă. Pentru mine e o desfătare s-o tot privesc. Imediat după gara germană din care ţi-am trimis scrisoarea precedentă au început să se vadă Alpii, au apărut lacurile, şi nu mă mai puteam desprinde de la fereastra vagonului ; dacă aş cunoaşte condiţiile şi preţurile de acolo (e de neconceput ca la ţară să nu existe posibilitatea de a te aranja ieftin), mi-aş putea face vilegiatura pe aceste meleaguri. Trenul nu costă prea scump, iar natura e splendidă.

M-am văzut cu fina şi cu familia ei [12]. Am discutat, între altele, problema preţurilor, ridicată de Mark *. Am aflat că aici o femeie de serviciu este plătită foarte scump : 25—30 frs. pe lună, cu întreţinere completă, iar hrana trebuie de asemenea să fie foarte bună.

Aţi plecat, în sfîrşit, în vilegiatură ? cred că de adresă n-am nevoie, pentru că pot să-i scriu lui Mark, dar aş vrea... **

Scrisă la 20 mai 1895
Trimisă din Elveţia la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

7

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Paris, 8 juin 1895

Am primit scrisoarea ta chiar în momentul cînd mă pregăteam să plec la Paris. Îmi pare nespus de rău că boala lui

* M-am aranjat acum... (Continuarea acestei note era scrisă pe fila a doua a scrisorii, care nu s-a păstrat. — *Nota red.*)
** Sfîrşitul scrisorii nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Mitea a avut consecinţe atît de stupide ; nu înţeleg cum se poate refuza unui om amînarea examenului dacă prezintă certificat medical că e bolnav. De ce nu vrea să întreprindă noi demersuri ? De ce să piardă un an ? — Maneaşa, probabil, termină de dat examenele sau le-a şi terminat. Ar trebui să se odihnească bine în cursul verii.

La Paris abia încep să mă descurc încetul cu încetul : e un oraş imens, atît de întins, încît periferiile (unde stai mai frecvent) nu-ţi dau o imagine despre înfăţişarea centrului. Oraşul face o impresie foarte plăcută : străzi largi, luminoase, foarte multe grădini publice, verdeaţă abundentă ; aici oamenii au o ţinută foarte degajată, încît la început, obişnuit fiind cu ţinuta rigidă şi severă a petersburghezilor, am fost chiar întrucîtva surprins.

Ca să cunosc bine oraşul, va trebui să stau aici cîteva săptămîni.

Locuinţele sînt foarte ieftine aici : de pildă, pentru două camere şi bucătărie plăteşti 30—35 frs. pe lună ; pentru o cameră mobilată chiria pe săptămînă este de 6—10 frs., aşa că sper să mă aranjez la un preţ destul de convenabil.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Sînteţi mulţumite de casa în care staţi în vilegiatură ? *

Trimisă la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

8

CĂTRE M. A. ULIANOVA

18 juillet (6 iulie) 1895

Ultima scrisoare ţi-am trimis-o, dacă nu mă înşel, pe data de 8. De atunci am hoinărit cam multişor ; acum am nimerit... într-o staţiune balneară din Elveţia : am hotărît să profit de ocazie ca să mă ocup îndeaproape de boala (de

* Sfîrşitul scrisorii nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

stomac) care mă tot sîcîie, şi asta cu atît mai mult cu cît medicul specialist care conduce această staţiune mi-a fost recomandat ca expert în materie. Sînt aici de cîteva zile şi mă simt destul de bine : pensiunea e minunată şi tratamentul mi se pare eficace, aşa că sper ca peste 4—5 zile să plec de aici. După toate aparenţele, viaţa este foarte scumpă aici, iar tratamentul e şi mai scump, aşa încît mi-am şi depăşit bugetul şi nu mai sper s-o pot scoate la capăt cu resursele de care dispun. Dacă se poate, mai trimite-mi vreo sută de ruble pe adresa : *Suisse, Zürich.* Parterre. Seilergraben, 37. H-n *Grünfest* [13] [*şi atît ;* indicaţii de retransmitere etc. nu sînt necesare] *. În orice caz, pe această adresă am să aştept scrisoarea, iar adresa mea nu v-o comunic, fiindcă n-ar avea nici un rost : oricum voi pleca de aici înainte de a primi vreun răspuns.

Cum v-a plăcut călătoria pe Volga ? Ce mai e nou pe acolo ? Sînteţi sănătoşi cu toţii ? Probabil că mi-aţi şi scris, dar n-am primit încă nimic [ultima misivă am primit-o pe cînd eram la Paris : o carte poştală de la Mark], fiindcă am peregrinat mereu dintr-o localitate în alta. Dar dacă aţi trimis scrisoarea pe adresa din Paris, o voi primi.

Vara asta e tare cald la voi ? Aici sînt călduri caniculare, dar eu locuiesc acum departe de oraş, într-o regiune plăcută, cu multă verdeaţă, în apropierea unui lac mare.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Elveţia la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Banii se trimit cel mai bine prin intermediul poştei, într-o scrisoare cu valoare declarată.

www.dacoromanica.ro

9

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Berlin, den 10. August 1895

Nu ştiu dacă ai primit scrisoarea precedentă, pe care ţi-am trimis-o de aici în urmă cu o săptămînă. Pentru orice eventualitate, repet adresa mea : Berlin, Moabit, Flensburgerstrasse, 12^{II} (bei Frau Kurreick) Herrn W. Ulianoff.

M-am aranjat aici destul de bine : la cîţiva paşi de locuinţa mea se află Tiergarten (un parc minunat, cel mai bun şi cel mai mare din Berlin), rîul Spree, unde mă scald în fiecare zi, şi staţia trenului aerian. Aici calea ferată (suspendată) străbate oraşul de la un capăt la altul : trenurile trec din 5 în 5 minute, aşa că am o legătură foarte comodă cu „oraşul" (Moabit, unde locuiesc eu, e considerat de fapt o suburbie).

Greu îmi este însă în ceea ce priveşte limba : germana vorbită o înţeleg incomparabil mai prost decît franceza. Germanii au o pronunţie atît de neobişnuită pentru mine, încît nu înţeleg cuvintele nici chiar atunci cînd sînt adresate unui public, pe cînd în Franţa înţelegeam totul în asemenea cazuri. Alaltăieri am fost la teatru, unde am văzut „Die Weber" * de Hauptmann. Deşi înainte de reprezentaţie am recitit întreaga dramă, pentru a putea urmări jocul, n-am putut prinde toate frazele. De altfel, nu mă descurajez, regret doar că dispun de prea puţin timp pentru a studia temeinic limba.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Dacă mi-ai trimis deja banii, scrie-mi, te rog, imediat ; dacă nu — trimite-i aici.

De mult n-am mai primit scrisori de la voi ; probabil că ele (scrisorile) rătăcesc pe undeva prin locurile peregrinărilor mele.

Trimisă la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

---

* — „Ţesătorii". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

10

CĂTRE M. A. ULIANOVA

29.VIII.1895

Acum cîteva zile am primit scrisoarea ta, dragă măicuță, iar astăzi o scrisoare de la Mark, căruia îi adresez cîteva rînduri la urmă.

O duc așa cum știți, și deocamdată îmi place Berlinul. Mă simt cît se poate de bine, probabil că viața regulată [m-am săturat de atîtea peregrinări, care, în plus, făceau imposibilă o alimentație rațională și regulată], scăldatul și toate celelalte, îmbinate cu respectarea prescripțiilor medicale își fac efectul. Continui să lucrez la Königliche Bibliothek *, iar seara hoinăresc, de obicei, prin oraș ca să studiez moravurile berlineze și să aud vorbindu-se nemțește. Acum m-am mai familiarizat și înțeleg ceva mai mult, deși încă extrem de prost.

Rarităților berlineze nu prea mă atrag: ele mă lasă în genere destul de indiferent, și de cele mai multe ori numai din întîmplare nimeresc în astfel de locuri. Și în general îmi place mai mult să frecventez serbările și distracțiile populare decît să vizitez muzee, teatre, pasaje comerciale etc.

Nu intenționez să rămîn aici mai multă vreme: „e bine să fii musafir, dar acasă e mai bine". Deocamdată însă mai stau aici și, spre marea mea groază, mă văd iarăși în fața unor „dificultăți" financiare: „ispita" de a cumpăra cărți etc. e atît de mare, încît nici nu știu unde mi se duc banii. Sînt nevoit să recurg din nou la „subvenție": dacă se poate, trimite-mi vreo 50—100 de ruble.

Mark îmi scrie că în ceea ce privește locuința sînteți pur și simplu într-o situație tragică: nu se găsesc locuințe. Înseamnă că, în această privință, la Moscova lucrurile stau și mai prost decît la Petersburg. Sînt groaznic de neplăcute

* — Biblioteca regală. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

alergăturile astea după locuinţă. Vă urez să scăpaţi cît mai repede de ele.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Berlin la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

11

CĂTRE M. A. ULIANOVA

7 September (26 august) 1895

Am primit astăzi, măicuţă dragă, scrisoarea ta împreună cu banii şi îţi mulţumesc. Mă miră o atît de mare deosebire în ce priveşte starea timpului : tu îmi scrii că la voi e frig, pe cînd aici e o căldură toridă, cum n-a fost în tot cursul lunii august, aşa că eu îmi închipuiam că veţi mai sta la ţară, probabil.

La mine totul e aşa cum ştiţi şi m-am obişnuit aici în aşa măsură, încît mă simt aproape ca acasă ; aş mai rămîne cu plăcere, dar se apropie vremea plecării, şi încep să mă gîndesc la tot felul de chestiuni practice ; trebuie să-mi cumpăr unele lucruri, printre care şi un geamantan, bilete etc. Nu vreţi să vă aduc ceva de aici ? Aş putea să cumpăr într-unul din marile magazine lucruri dintre cele mai diferite, şi mi se pare că produsele industriale sînt mai ieftine aici decît la noi şi, probabil, mai bune. Poate că Mitea are nevoie de unele cărţi, să-mi scrie [poate îi trebuie, de pildă, un atlas anatomic sau altă lucrare de medicină] ; la fel şi Maneaşa. Dacă ea nu doreşte nimic special, poate mă sfătuieşti tu sau Aniuta ce să-i aduc. Ştiu că trebuie să aduc unele mici atenţii... *

Trimisă din Berlin la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Sfîrşitul scrisorii nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

12

CĂTRE M. A. ULIANOVA

5.XII. 1895

Am primit ieri, măicuță dragă, o scrisoare de la Aniuta, în care îmi spune că ai de gînd să pleci cu Ardașevii [14] la Kazan, de aceea mă grăbesc să-ți scriu.

Ardașevii intenționau să plece astăzi. D. A. îmi propune să mă ocup eu de constatarea drepturilor succesorale ale uneia dintre rubedeniile lui, dar deocamdată nu ne-am înțeles definitiv.

La mine nu e nimic nou. De cameră nu prea sînt mulțumit: în primul rînd, pentru că proprietăreasa e cicălitoare, iar în al doilea rînd pentru că încăperea alăturată e despărțită de a mea printr-un perete subțire, astfel încît se aude totul de dincolo și uneori sînt nevoit să fug din pricina balalaicii cu care vecinul meu se distrează literalmente la urechea mea. Din fericire, pînă în prezent asta nu s-a întîmplat prea des. El mai mult lipsește de acasă, și atunci locuința este foarte liniștită.

Deocamdată nu știu dacă mai stau aici încă o lună sau nu [15]. Voi vedea. În orice caz, la crăciun, cînd expiră termenul de închiriere a camerei, nu-mi va fi greu să găsesc alta.

Aici timpul se menține foarte frumos, așa că noul meu palton e tocmai indicat pentru acest sezon *.

Trimisă din Petersburg la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

* Sfîrșitul scrisorii nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1896

13

CĂTRE A. K. CEBOTAREVA [16]

2.I.1896

Am un plan la care mă gîndesc mult din momentul arestării mele şi care, cu cît trece timpul, mă preocupă tot mai mult. De mult mă ocup de o problemă economică (desfacerea în interiorul ţării a mărfurilor industriei prelucrătoare). Am şi strîns ceva material, am întocmit un plan pentru prelucrarea lui, am şi scris cîte ceva, hotărît să-mi public lucrarea în volum dacă va depăşi proporţiile unui articol de revistă. Tare n-aş vrea să renunţ la această lucrare ; dar acum, pe cît se pare, mă aflu în faţa alternativei : sau s-o scriu aici, sau să renunţ la ea definitiv.

Îmi dau bine seama că planul de a o scrie aici se loveşte de multe piedici serioase. Dar poate că ar trebui totuşi să încerc ?

Piedici „independente", ca să zic aşa, se pare că nu există. Deţinuţilor le sînt permise ocupaţiile literare : m-am informat în mod special la procuror, deşi ştiam şi dinainte (ele sînt îngăduite şi celor deţinuţi în penitenciare). Tot el mi-a confirmat că nu există nici un fel de îngrădiri în ce priveşte numărul cărţilor admise. Apoi, restituirea cărţilor e permisă, ceea ce înseamnă că mă voi putea folosi de biblioteci. Din acest punct de vedere deci lucrurile se prezintă destul de bine.

Mult mai serioase sînt însă celelalte piedici, cele legate de procurarea cărţilor. Am nevoie de multe cărţi — anexez lista cărţilor de care am nevoie încă de pe acum —, aşa că procurarea lor ne va da multă bătaie de cap. Nici nu ştiu dacă vor putea fi procurate toate. Se poate conta, desigur,

www.dacoromanica.ro

pe biblioteca Societăţii economice libere * [17], unde în schimbul unei garanţii se dau cărţi acasă pe timp de două luni, dar fondul ei de cărţi este mult prea incomplet. Dacă am putea căpăta acces (prin intermediul unui autor sau al unui profesor universitar **) la Biblioteca universitară şi la cea a comitetului ştiinţific al Ministerului de Finanţe, problema procurării cărţilor ar putea fi socotită ca rezolvată. Desigur că unele cărţi vor trebui să fie cumpărate, şi cred că voi putea aloca o anumită sumă în acest scop.

Ultima şi cea mai grea problemă este aceea a transportării cărţilor. Asta e cu totul altceva decît să aduci două-trei broşuri: cărţile trebuie adunate de prin biblioteci în mod periodic, vreme destul de îndelungată, apoi aduse aici *** şi duse înapoi. Nici nu ştiu cum s-ar putea aranja aşa ceva. Poate doar dacă am găsi un uşier, sau un portar, sau un comisionar, sau un băiat care, în schimbul unei remuneraţii, să aducă şi să ducă înapoi cărţile. Date fiind atît condiţiile de lucru cît şi condiţiile în care bibliotecile dau cărţi acasă, schimbarea cărţilor va necesita, desigur, regularitate şi punctualitate, aşa încît toată treaba asta trebuie să fie bine pusă la punct.

„E uşor de spus..." Îmi dau foarte bine seama că acest proiect nu este chiar atît de uşor de realizat şi că „planul" meu se poate dovedi a nu fi decît o himeră. Poate că veţi găsi de cuviinţă să transmiteţi cuiva această scrisoare, să vă sfătuiţi cu cineva, iar eu voi aştepta răspuns.

Lista de cărţi este împărţită în două, aşa cum se împarte şi lucrarea mea: A. — Partea teoretică generală. Pentru ea e nevoie de mai puţine cărţi, aşa că în orice caz sper s-o scriu; dar ea necesită mai multă muncă pregătitoare. B. — Aplicarea tezelor teoretice la datele din Rusia. Pentru această parte e nevoie de foarte multe cărţi. Principala dificultate o vor constitui: 1) publicaţiile zemstvelor. De altfel, o parte din ele se găseşte la mine, o parte va putea fi comandată (micile monografii), iar restul va trebui procurat prin statisticieni cunoscuţi; 2) publicaţiile oficiale — lu-

* Am deja cărţi luate de acolo în schimbul unei garanţii de 16 ruble.

** V. I. Lenin se referă la P. B. Struve, A. N. Potresov şi la relaţiile lor. — *Nota red.*

*** Cred că ar fi de ajuns o dată la două săptămîni sau poate chiar o dată pe lună dacă se aduc mai multe deodată.

www.dacoromanica.ro

crări ale unor comisii, dările de seamă şi procesele-verbale ale unor congrese etc. Ele conţin materiale foarte importante, şi procurarea lor va fi cea mai dificilă. Unele dintre ele se pot găsi la biblioteca Societăţii economice libere, mi se pare chiar că majoritatea lor.

Lista de cărţi pe care o anexez aici e destul de lungă, pentru că e întocmită în vederea unei lucrări de mari proporţii *. Dacă voi vedea că unele cărţi sau unele capitole de cărţi nu pot fi procurate, s-ar putea ca, potrivit cu aceasta, să mai restrîng întrucîtva tema. Asta e foarte posibil mai ales în ceea ce priveşte partea a doua.

Cărţile care se găsesc în biblioteca de aici nu sînt trecute pe listă, iar cele pe care le am sînt însemnate cu o cruciuliţă.

Am impresia că, citînd din memorie, n-am transcris exact unele titluri şi în acest caz pun semnul ? **

Trimisă din închisoarea preventivă (Petersburg)

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

14

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

12.I.1896

Am primit ieri pachetul cu alimente pe care mi l-ai trimis ; înaintea ta mi-a mai adus cineva tot felul de provizii, astfel încît s-au adunat aici stocuri serioase : aş putea foarte bine, de pildă, să deschid un comerţ de ceai, dar nu cred că mi s-ar îngădui, deoarece, în concurenţă cu prăvălia de aici, victoria ar fi fost, fără îndoială, de partea mea. Pîine mănînc foarte puţină, căci vreau să ţin un oarecare regim, iar tu mi-ai adus o cantitate uriaşă, care îmi va ajunge, cred, timp de aproape o săptămînă şi se va întări, probabil, nu mai puţin decît plăcinta de duminică a celor din Oblomovka [18].

* Bineînţeles că, dacă voi reuşi să menţin aceste proporţii, lista va spori şi mai mult în însuşi procesul de elaborare a lucrării.

** Lista de cărţi anexată la scrisoarea de faţă nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Am acum tot ce-mi trebuie, şi chiar mai mult decît îmi trebuie *. Cu sănătatea o duc destul de bine. Apa minerală de care am nevoie o primesc şi aici : comand la farmacie şi mi se aduce în aceeaşi zi. Dorm 9 ore din 24 şi văd în vis diferite capitole ale viitoarei mele cărţi.

Cum o duce mama şi toţi cei de acasă, sînt sănătoşi ? Transmite salutări tuturor.

Al tău, *V. Ulianov*

Dacă mai treci cumva pe aici, adu-mi, te rog, un creion automat. Creioanele obişnuite, fabricate din grafit şi lemn, nu pot fi folosite aici, deoarece deţinuţii n-au voie să ţină cuţite. Trebuie să te rogi de gardian să-ţi ascută creionul, dar ăstora nu prea le place să facă astfel de servicii şi le fac cu mare întîrziere.

Ar fi bine dacă aş primi şi cutia ovală cu canula pentru clisme, care se află ** la mine, în sertarul şifonierului. Cred că aşa ceva s-ar putea căpăta şi fără procură ; se vîră gazdei în mînă 25 de copeici ca să vină cu o birjă pînă aici şi să predea cutia *contra chitanţă*. Din păcate însă, această onorabilă matroană e încăpăţînată ca o Korobocika. Deocamdată nu am neapărată nevoie, aşa că nu face să cumpăraţi.

Trimisă din închisoarea preventivă (Petersburg)

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

15

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

14.I.1896

Ieri am primit scrisoarea ta din 12 crt. şi îţi trimit încă o procură. La drept vorbind, nu ştiu dacă nu e de prisos : ieri am primit cîteva lucruri de-ale mele, şi asta mă face

* Cineva, de pildă, mi-a adus un surtuc, o vestă şi un şal. Toate acestea, fiind lucruri de prisos, „au luat direct drumul" magaziei de efecte.

** sau, poate, mai exact : se afla ?

www.dacoromanica.ro

să cred că ai primit prima mea procură. Pentru orice eventualitate, trimit încă una, avînd în vedere cele scrise de tine şi de Aleksandra Kirillovna. — Acum am *îndeajuns* şi rufe, şi toate celelalte ; nu-mi mai trimite rufe, că nu am unde să le ţin. De altfel, se poate preda la magazia de efecte, ca să se isprăvească o dată cu treaba asta.

Multe mulţumiri lui Al. K. pentru aranjarea tratamentului stomatologic : mi-e penibil că i-am pricinuit atîta bătaie de cap. Dentistul n-are nevoie de permis special, căci am aprobarea procurorului ; şi nu i-am scris dentistului decît după ce am obţinut-o. Poate să vină în orice zi şi la orice oră. Firește, nu pot garanta că mă va găsi întotdeauna — s-ar putea să fiu chemat, de pildă, la interogator —, dar cred că, cu cît va veni mai curînd, cu atît mai multe şanse vom avea să evităm această piedică puţin probabilă. D-lui Dobkovici (dentistul, asistentul lui Vajinski) nu-i scriu : el locuieşte în vecinătatea fostei mele locuinţe (Gorohovaia nr. 59), şi poate că vei trece tu pe la el să-i explici cum stau lucrurile.

În ceea ce priveşte cărţile mele, am trimis deja lista celor pe care aş dori să le primesc *. Îţi sînt foarte îndatorat pentru cărţile lui Golovin şi Schippel pe care mi le-ai trimis ieri. Din cărţile mele te rog să-mi mai trimiţi numai *dicţionarele*. În momentul de faţă traduc ceva din germană **, aşa că te-aş ruga să-mi trimiţi dicţionarul Pavlovski.

Mi s-au trimis nişte rufe vădit străine ; ele trebuie restituite. Cînd mai vii pe aici, să ceri să ţi se aducă rufele şi lucrurile mele de prisos, iar eu le voi preda între timp.

Sînt perfect sănătos.

V. Ulianov

Sînt foarte bucuros că mama şi Mark s-au însănătoşit.

Trimisă din închisoarea preventivă (Petersburg)

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

* Lista de cărţi nu s-a păstrat. — *Nota red.*

** Nu s-a stabilit despre ce fel de traducere este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

16

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

16. I. 1896

Ieri am primit scrisoarea ta din 14 crt. şi mă grăbesc să-ţi răspund, deşi nu prea sper să capeţi răspuns pînă joi [19].

Ţi-am mai scris că rufele străine ar trebui restituite. Acum le-am strîns şi, cînd vei fi aici, va trebui *să le ceri* sau să rogi persoana care va veni să le ceară ea în numele tău. Nu le restitui pe toate, pentru că o parte din ele sînt la spălat (poate vei ruga pe cineva să ridice cumva restul mai tîrziu); în afară de aceasta, îmi permit să opresc deocamdată un pled, care-mi este de mare folos aici.

M-am informat în privinţa cărţilor: o ladă nu prea mare poate fi instalată aici la magazia de efecte *. Bineînţeles că n-are rost să mi se aducă aici toate cărţile mele. În lista trimisă de tine figurează şi cîteva cărţi care nu-mi aparţin: „Industria de fabrică", „Kobeleaţki", de pildă, sînt ale Aleksandrei Kirillovna; şi mi se pare că am mai luat de la ea încă o carte. Apoi culegerile zemstvei din Saratov şi culegerile statistice ale zemstvelor cu privire la gubernia Voronej mi-au fost date cu împrumut, pare-se, de un statistician. Ar fi bine să te interesezi dacă ar putea să mai rămînă la mine. Acum n-are rost să mi le aduceţi aici. — De asemenea, mi se pare că nici „Pogojev" şi „Culegerea de ordonanţe pentru St. Petersburg" nu sînt ale mele (n-au fost cumva luate de la vreo bibliotecă?). Codurile de legi şi manualele de drept nu-mi sînt, bineînţeles, de nici o trebuinţă. Dintre cărţi, te-aş ruga să-mi procuri deocamdată numai pe *Ricardo, Beltov, N.—on, Ingram* şi *Foville*. Culegerile zemstvelor (pentru guberniile Tver, Nijni Novgorod şi Saratov) să le faci pachet **, după ce le vei fi numărat; nu merită să le treci pe o listă: cred că şi acest pachet poate fi depus la magazie. În felul acesta ai putea isprăvi dintr-o dată cu problema cărţilor mele şi să scapi de o grijă. De la magazie le voi putea primi (după ce vor fi controlate).

* tot acolo s-ar putea pune şi ceva îmbrăcăminte: un palton, un rînd de haine, o pălărie. Vesta, surtucul şi şalul care mi-au fost aduse trebuie luate îndărăt.

** împreună cu *„Culegerea de statistici militare"* şi *„Culegerea de date totalizatoare"*.

www.dacoromanica.ro

Tare mă tem că-ţi dau prea multă bătaie de cap. Te rog să nu te oboseşti prea mult — în special cu procurarea cărţilor prevăzute în listă : nu e nici o grabă, căci în momentul de faţă am destule cărţi.

Al tău, *V. Ulianov*

În ce priveşte rufăria, te-aş ruga să mai adaugi feţe de pernă şi prosoape.

Îl recitesc cu interes pe Şelgunov şi mă ocup cu lectura cărţii lui Tugan-Baranovski : e un studiu solid, dar schemele, de la sfîrşit de pildă, sînt atît de confuze, încît mărturisesc că nu le înţeleg ; va trebui să-mi procur volumul al II-lea al „Capitalului".

Trimisă din închisoarea preventivă (Petersburg)

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1897

17

CĂTRE M. A. ULIANOVA

2 martie. Gara „Obi“ [20]

Dragă măicuţă, încă o dată îţi scriu din drum. Aici trebuie să facem un popas lung şi, fiindcă n-am ce face, m-am hotărît să-ţi mai trimit o scrisoare — a treia la număr. Au mai rămas încă două zile de mers. Chiar acum am trecut rîul Obi cu sania şi mi-am şi luat bilete pînă la Krasnoiarsk. Deoarece aici circulaţia pe căile ferate e deocamdată „provizorie“, se plăteşte tot după vechiul tarif, aşa că a trebuit să dau 10 ruble pe bilet + 5 ruble pentru bagaje pentru o distanţă de numai 700 de verste ! ! Aici circulaţia trenurilor este sub orice aşteptări. Aceste 700 de verste le vom face tîrîndu-ne timp de 48 de ore. De la Krasnoiarsk încolo nu mai este cale ferată decît pînă la Kansk, adică pe o distanţă de 220 de verste, iar pînă la Irkutsk sînt în total circa 1 000 de verste. Înseamnă că va trebui să merg cu sania *dacă va fi cazul*. Aceste 220 de verste de cale ferată se fac în alte 24 de ore : cu cît înaintăm, cu atît trenurile se tîrăsc mai încet.

Trecerea peste Obi se face cu sania pentru că podul nu este încă gata, deşi scheletul e deja ridicat. Traversarea a mers destul de bine şi am putut s-o fac fără haine călduroase (sau, mai bine zis, foarte călduroase) numai fiindcă nu a durat prea mult : mai puţin de o oră. Dacă pînă la locul de destinaţie va trebui să merg cu sania (şi, după toate probabilităţile, aşa va fi), va trebui să-mi procur, desigur, un cojoc, pîslari şi poate chiar o căciulă ((iată ce înseamnă să te deprinzi rău în Rusia ! ! Dar parcă se poate altfel cînd mergi cu sania ?))

www.dacoromanica.ro

Deşi am mers îngrozitor de încet, călătoria asta m-a obosit incomparabil mai puţin decît mă aşteptam. Aş putea spune chiar că nu m-a obosit aproape de loc. Asta mă miră şi pe mine, deoarece pe vremuri după numai trei zile de drum de la Samara la Petersburg mă simţeam istovit. Aceasta se datoreşte, probabil, faptului că aici dorm bine în fiecare noapte. Ţinutul prin care trece linia ferată vest-siberiană, pe care am străbătut-o în întregime (cele 1 300 de verste de la Celeabinsk pînă la Krivoşcekov le-am făcut în trei zile şi trei nopţi), este de o monotonie uimitoare : o stepă goală şi pustie. Nu se văd pe aici nici regiuni locuite şi nici oraşe, satele sînt foarte rare şi numai din cînd în cînd vezi cîte o pădure, restul nu e decît stepă. Cît vezi cu ochii e numai cer şi zăpadă, şi asta în tot cursul celor trei zile de drum. Mi s-a spus că mai încolo vom întîlni mai întîi taigaua, iar apoi, de la Acinsk, încep munţii. În schimb, aerul de stepă e foarte sănătos : uşor de respirat. E un ger straşnic, sub minus 20°, dar e incomparabil mai uşor de suportat decît în Rusia. Nici nu-ţi vine să crezi că e minus 20°. Siberienii spun că asta se datoreşte faptului că aerul este „blînd" şi face ca gerul să fie mult mai uşor de suportat. Tot ce se poate.

În trenul cu care mergeam m-am întîlnit cu Arzt-ul * la care a fost Aniuta la Petersburg. De la el am aflat despre Krasnoiarsk etc. unele lucruri utile pentru mine. După spusele lui, este sigur că mă voi putea opri acolo pentru cîteva zile. Aşa am de gînd să şi fac, pentru a-mi clarifica situaţia pe mai departe. Dacă îţi voi telegrafia că „mă opresc pentru cîteva zile", înseamnă că nici eu încă nu ştiu cît am să rămîn. Înseamnă că acolo îl voi aştepta pe doctor **, îl voi întîmpina şi, dacă va trebui să plec la Irkutsk, vom face drumul împreună. După spusele aceluiaşi Arzt, nu trebuie să mă aştept la vreo întîrziere a fixării locului meu de deportare : mai probabil e că a şi fost fixat, deoarece toate măsurile necesare în acest scop se iau din vreme. Pe curînd.

Al tău, *V. U.*

Salutări la toţi ai noştri.

* — medicul V. M. Krutovski. — *Nota red.*
** Este vorba de I. M. Leahovski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

P. S. Orice mi s-ar putea reproşa, dar nu şi că scriu prea rar ! Cînd *am ce,* scriu foarte des.

Din discuţia avută cu Arzt-ul mi s-au lămurit (deşi doar aproximativ) foarte multe lucruri, şi acum sînt cît se poate de calm : nervozitatea mi-am lăsat-o la Moscova. La baza acestei nervozităţi nu era altceva decît incertitudinea în ceea ce priveşte situaţia mea. Acum însă situaţia s-a mai clarificat şi de aceea mă simt destul de bine.

Scrisă la 2 martie 1897
Trimisă la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

18

CĂTRE M. I. ULIANOVA [21]

Pentru Maneaşa

Am primit scrisoarea pe care mi-ai trimis-o cu medicul şi m-am bucurat foarte mult aflînd veşti de acasă. Am primit, de asemenea, şi sacul trimis de mama şi cred că o să-mi prindă foarte bine. Probabil că voi accepta propunerea ta de a face extrase pentru mine la biblioteca Rumeanţev [22]. Ieri am vizitat aici faimoasa bibliotecă a lui Iudin ; acesta m-a primit afabil şi mi-a arătat colecţiile sale de cărţi. Mi-a permis să lucrez în bibliotecă şi cred că voi avea posibilitatea să fac acest lucru. (În această privinţă sînt două impedimente : în primul rînd, biblioteca se află în afara oraşului, dar la o distanţă nu prea mare — cel mult două verste —, aşa că va fi un prilej de plimbare plăcută. În al doilea rînd, ea nu este încă definitiv aranjată, aşa încît frecvente cereri de cărţi din partea mea ar putea să devină prea împovărătoare pentru posesorul ei). Să vedem cum va fi pînă la urmă. Cred că şi cel de-al doilea impediment va fi înlăturat. N-am avut nici pe departe posibilitatea de a vedea tot ce se găseşte aici, dar este, în orice caz, o bibliotecă remarcabilă. Găseşti aici, de pildă, colecţii complete de reviste (dintre cele mai importante) începînd de la sfîrşitul

www.dacoromanica.ro

secolului al XVIII-lea şi pînă în vremea noastră. Sper să pot găsi în ele materialul documentar de care am atîta nevoie pentru lucrarea mea.

Am citit în ziare că în primăvară vor începe să circule şi în părţile acestea trenuri rapide : ele vor face 8 zile de la Paris * pînă la Krasnoiarsk, ceea ce înseamnă că de la Moscova pînă aici vor face circa 6 zile. Atunci şi corespondenţa va fi mult înlesnită.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 10 martie 1897
Trimisă din Krasnoiarsk la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

19

CĂTRE M. A. ULIANOVA

15. III. 1897

Am tot aşteptat o scrisoare de la tine, dragă măicuţă, dar pînă în momentul de faţă n-am primit nimic : mă interesez mereu la poştă, dar degeaba. Încep să cred că nici nu mi-aţi scris, fiindcă aţi aşteptat să primiţi telegrama mea ; dar eu n-am avut posibilitatea să vă telegrafiez îndată după sosirea mea aici. Dată fiind durata prea mare a termenului de efectuare a remiterilor poştale dintre noi (adică scrisorile au de parcurs un drum prea lung), trebuie să-mi scrieţi fără a mai aştepta adresa mea. Dacă mă vor trimite de aici, voi lăsa la poştă o cerere de retransmitere a scrisorilor la noua mea adresă. De aceea scrieţi-mi cît mai des pe ultima adresă pe care o cunoaşteţi, căci altfel încep să duc dorul scrisorilor de acasă. Pînă acum n-am primit decît un bilețel de la Maneaşa prin intermediul medicului.

Astăzi l-am condus pe medic, care a plecat la Irkutsk. Lui nu i s-a aprobat să mai aştepte aici, adică nu i-au aprobat autorităţile locale. Pe mine mă lasă în pace deocamdată, şi cred că ele nici nu pot să facă altceva, deoarece eu am

* Este vorba, probabil, de Petersburg. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

adresat o cerere guvernatorului general şi acum aştept răspuns. De altfel, nu este absolut exclus ca şi eu să fiu nevoit să fac această călătorie. Aici, cu începere de azi, se consideră că drumurile sînt desfundate, aşa încît călătoria cu poşta se scumpeşte şi devine mai anevoioasă. Vremea e minunată, ai zice că a şi venit primăvara. Am aici două îndeletniciri : în primul rînd, frecventez biblioteca lui Iudin, iar în al doilea rînd caut să cunosc oraşul Krasnoiarsk şi pe locuitorii lui (în majoritate neliberi)[23]. La bibliotecă mă duc în fiecare zi, şi cum ea se află la două verste de la marginea oraşului, trebuie să fac în totul vreo cinci verste, care îmi iau aproape o oră. Sînt foarte mulţumit de aceste plimbări şi le fac cu multă plăcere, deşi adeseori mă molesesc rău de tot. Printre cărţile din bibliotecă sînt mult mai puţine în legătură cu subiectul meu decît mă puteam aştepta judecînd după mărimea ei, dar se găseşte totuşi şi cîte ceva care-mi este de folos şi sînt foarte bucuros că nu-mi pierd timpul chiar degeaba aici. Mă duc şi pe la biblioteca orăşenească, unde pot răsfoi ziarele şi revistele, dar ele sosesc aici după 11 zile de la apariţie, şi eu încă nu mă pot obişnui cu asemenea „noutăţi" întîrziate. Dacă va trebui să locuiesc la o distanţă de cîteva sute de verste de aici, poşta va avea de parcurs un drum şi mai lung, şi cu atît mai necesar va fi să ne scriem mai des, fără a mai aştepta răspuns ; în caz contrar va dura mai mult de o lună de la o scrisoare la alta !

Îmi pare nespus de rău că nu ştiu nimic despre lotul de deportaţi[24]. Am şi renunţat să mai aştept o telegramă de la Aniuta, căci am ajuns la concluzia că ea nu reuşeşte să afle nimic sau că s-a produs vreo întîrziere. Aici, după cum se aude, a şi fost desfiinţat sistemul trimiterii sub escortă din post în post, ceea ce înseamnă că lotul va veni cu trenul. Dar, dacă aşa stau lucrurile, nu înţeleg de ce e reţinut la Moscova. Puteţi trimite cu ei cărţi ? alimente ? scrisori ? Dacă nu veţi primi prea tîrziu această scrisoare, aş fi foarte bucuros ca Aniuta să-mi răspundă la toate aceste întrebări.

16/III. Ieri n-am apucat să expediez scrisoarea. Trenul spre Rusia pleacă de aici noaptea tîrziu şi gara e departe

www.dacoromanica.ro

Te îmbrăţişez cu drag şi te rog să transmiţi salutări la toţi ai noştri. Mîine, poate, voi reuşi, în sfîrşit, să-i trimit Aniutei cărţile luate pentru scurt timp.

Al tău, *V. U.*

Ai primit scrisoarea cu adresa ? Pentru orice eventualitate, o repet : strada Bolşekacenskaia, casa Klavdia Popova. Se poate scrie şi post-restant : eu mă interesez regulat la poştă. Cînd voi pleca de aici, scrisorile vor fi trimise pe urma mea.

Trimisă din Krasnoiarsk la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

20

CĂTRE M. A. ULIANOVA

26. III. 1897

În sfîrşit, dragă măicuţă, am primit veşti de la voi şi m-am bucurat nespus. În primul rînd, am primit răspuns telegrafic la telegrama mea. M-am interesat şi la gară : nu era nimic. Abia după aceea Schwester * a găsit acolo scrisoarea ta, dar cea de la Aniuta se vede că s-a pierdut. În al doilea rînd, aseară pe la 10 am primit telegrama cu privire la plecarea lotului de deportaţi, ceea ce m-a bucurat nespus şi am alergat într-un suflet la Schwester să-i împărtăşesc vestea cea bună. Acum numărăm zilele şi „călătorim" cu trenul poştal care a plecat din Moscova pe ziua de 25. Din această ultimă telegramă am înţeles că ei călătoresc pe cont propriu ; altfel n-ar fi fost semnată de Gleb. Credem că i-a telegrafiat şi mamei sale [25] la Celeabinsk, căci altfel s-ar putea întîmpla ca el să treacă prin apropiere şi ea să stea mult şi bine aşteptînd veşti de la el ! (scrisoarea pe care i-a scris-o Schwester a fost expediată de curînd, aşa

* A. M. Rozenberg, sora lui G. M. Krjijanovski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

încît se prea poate ca mama lor să nu mai reuşească să plece la timp). Multe mulţumiri Maneaşei pentru scrisoare şi pentru extrasele din scrisorile primite. Anexez aici răspunsul meu la unul din aceste extrase — Maneaşa să procedeze cu el ca şi pînă acum. Am de gînd s-o mai exploatez atît în materie de corespondenţă, cît şi chiar în materie de literatură. — Cărţile şi scrisorile mi se pot trimite aici, deoarece încă nu ştiu cînd voi fi trimis mai departe şi unde anume. Dar poate că ar fi mai bine să mi le trimiteţi pe adresa lui Schwester, iar lucrurile mai importante să mi le expediaţi *recomandat,* căci la poşta de aici pare a fi o mare harababură, astfel încît scrisorile se pierd, probabil (la asta se mai adaugă, desigur, şi unele impedimente lăturalnice *).

Despre mine n-am nimic nou de comunicat ; în felul meu de viaţă nu s-a produs nici o schimbare : hoinăresc mereu — cînd la bibliotecă în afara oraşului, cînd plimbîndu-mă pur şi simplu prin împrejurimi, cînd pe la cunoscuţi, dorm cît doi ; într-un cuvînt, totul e aşa cum se cuvine să fie.

Al tău, *V. U.*

Îi trimit Aniutei o mică listă de cărţi pe care aş vrea neapărat să mi le procure şi care pot fi cumpărate, pare-se, numai la anticarii din Petersburg ; aşa că va trebui să-i scrie directorului ** şi să-l roage să facă el treaba asta sau să însărcineze pe cineva s-o facă. Mi-e grozav de necaz că am încurcat o denumire (mai exact, anul) în scrisoarea pe care am trimis-o din închisoarea preventivă şi am făcut-o pe Aniuta să facă un drum degeaba. Nu cumva ar putea ea să caute aceste cărţi şi la bibliotecile din Moscova ? Poate că s-ar găsi pe undeva ?

1. „Anuarul Ministerului de Finanţe". Petersburg, 1869. Partea I.

2. „Anuarul statistic al imperiului rus". Publicaţie a Comitetului central de statistică de pe lîngă Ministerul afacerilor interne.

* Este vorba de cenzura ţaristă. — *Nota red.*
** S. I. Radcenko. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Seria a II-a, partea a 6-a : „Materiale pentru statistica industriei de fabrică din Rusia europeană pe anul 1868", apărute sub îngrijirea lui I. Bok. Petersburg, 1872.

3. „Atlasul statistic al principalelor ramuri ale industriei de fabrică din Rusia europeană, cu lista nominală a fabricilor şi uzinelor". Întocmit de *D. Timireazev*. Partea a III-a. Petersburg, 1873 (primele două părţi le-am găsit aici la Iudin. Preţul iniţial al acestor trei cărţi : 1) 2 r., 2) 1 r. şi 3) 1 r. şi 50 cop., numai că nu se găsesc de vînzare).

Trimisă din Krasnoiarsk la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

21

CĂTRE M. A. ULIANOVA

5. IV. 1897

Astăzi am primit veşti bune, dragă măicuţă, şi mă grăbesc să ţi le comunic. În primul rînd, o telegramă din Irkutsk din partea medicului : „Auzit repartizarea dumitale Minusinsk". În al doilea rînd, A. M. a aflat, în sfîrşit, răspunsul guvernatorului general : lui Gleb şi lui Bazil li se fixează de asemenea districtul Minusinsk ca loc de deportare. Mîine soseşte E. E., care va face demersuri pentru punerea lor în libertate şi obţinerea permisiunii de a călători mai departe pe cont propriu. E de presupus că va reuşi să obţină aprobarea (judecînd după precedentele create) [26].

Sînt foarte mulţumit de locul ce mi-a fost fixat (dacă zvonul se va adeveri, şi nu cred să fie fals), deoarece Minusinskul şi districtul său reprezintă tot ce e mai bun în această regiune, atît prin clima lor excelentă cît şi prin ieftinătatea traiului. Nu e prea departe de Krasnoiarsk, poşta vine de două sau de trei ori pe săptămînă, aşa că o scrisoare cu răspunsul respectiv va face, probabil, cel mult 30—35 de zile, în loc de 22—23 cît face acum. Nu cred că voi reuşi să plec înainte de deschiderea navigaţiei, deoarece drumu-

www.dacoromanica.ro

rile sînt complet desfundate şi tot lotul care pleacă la Irkutsk a fost oprit aici pînă în mai. Iar cînd se va deschide navigaţia, se va putea ajunge la Minusinsk cu vaporul.

Îmi pare nespus de rău că nu s-a cerut ca şi Anatoli Aleksandrovici să fie trimis în districtul Minusinsk ; pentru el, după pleurezia de care a suferit, ar fi fost extrem de important să fie trimis acolo. Noi am cerut telegrafic la Petersburg să se facă demersuri în acest sens : deoarece a fost oprit întregul lot, este timp îndeajuns, aşa că se poate spera că vor reuşi să obţină aprobarea şi pentru el dacă vor interveni cu toată energia.

Scrisorile trebuie să-mi fie trimise deocamdată, bineînţeles, pe vechea adresă : dacă plec, am să las aici noua mea adresă şi îmi vor fi retransmise. Cărţile mele pot fi expediate, cred, de pe acum, fără a se mai aştepta fixarea definitivă a locului meu de deportare ; oricum la Minusinsk nu se pot trimite bagaje (acolo nu există birou de transport), iar pe calea ferată va dura prea mult pînă aici. De aceea expediaţi-mi cărţile fie şi pe adresa lui A. M., dar şi mai bine prin serviciul de coletărie pe numele prezentatorului scrisorii de trăsură, pe care o veţi trimite în plic recomandat pe numele lui A. M. De aici coletul va putea fi trimis la primăvară cu vaporul.

Am auzit că Gleb şi Bazil arată foarte prost ; sînt palizi, traşi la faţă şi complet extenuaţi. Poate că se vor îndrepta după ce vor scăpa de acolo.

Eu sînt perfect sănătos şi o duc bine aici ; este o vreme minunată. Am de gînd să-i scriu Maneaşei o scrisoare cu conţinut „literar" ; nu ştiu însă dacă voi găsi timp. Am văzut revista „Novoe Slovo" [27] şi am citit-o cu multă plăcere.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Krasnoiarsk la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

22

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

17. IV. 1897

Ieri am primit, măicuţă dragă, trei scrisori de la voi. Astăzi am cules informaţii mai amănunţite în legătură cu satele care ne-au fost fixate ca loc de deportare (în mod oficial nu mi s-a comunicat încă nimic în această privinţă) [28]. Mie mi-a fost fixat satul Şuşenskoe (mi se pare că în scrisorile precedente am scris greşit Şuşinskoe). Este un sat mare (cu peste 1 500 de locuitori), cu o administraţie de plasă, cu o locuinţă pentru zemski zasedatel (grad poliţienesc corespunzător stanovoiului * de la noi, dar cu atribuţii mai largi), cu şcoală etc. E aşezat pe malul drept al fluviului Ienisei, la 56 de verste spre sud de Minusinsk. Întrucît aici se află administraţia de plasă, poşta va veni destul de regulat: de două ori pe săptămînă, după cîte am auzit. Pentru a ajunge acolo, va trebui să merg cu vaporul pînă la Minusinsk (mai departe, pe Ienisei în sus, nu circulă vapoare), iar apoi cu caii. Astăzi a pornit aici gheaţa pe Ienisei, aşa că peste vreo 7—10 zile vor începe, probabil, să circule vapoarele, şi mă gîndesc să plec pe la sfîrşitul lui aprilie sau începutul lui mai. Scrisorile către mine pot şi trebuie să fie trimise pe actuala mea adresă **, întrucît la plecare voi lăsa aici o cerere pentru retransmiterea corespondenţei. Îmi este însă imposibil să stabilesc cu precizie data plecării. Lui Gleb şi lui Bazil li s-a fixat ca loc de deportare satul Tesinskoe, tot reşedinţă de plasă etc., la 37 de verste spre nord de Minusinsk, pe rîul Tuba (un afluent din partea dreaptă a Ieniseiului). În privinţa lor s-a trimis azi o telegramă la departamentul poliţiei, cu rugămintea de a li se aproba să călătorească pe cont propriu. Sper că la cererea mamei lui Gleb, care e mereu suferindă aici, li se va aproba acest lucru, şi atunci vom merge împreună pînă la Minusinsk. Îmi voi petrece deci vara în

* — stanovoi pristav — poliţai rural. — *Nota trad.*

** Acum primesc în mod regulat toate scrisorile. Probabil că primele s-au pierdut la gară, unde ordinea lasă mult de dorit.

www.dacoromanica.ro

„Italia siberiană", cum i se spune pe aici părţii de sud a districtului Minusinsk. Deocamdată nu pot să ştiu cît de justă este această denumire, dar se spune că la Krasnoiarsk regiunea e mai puţin plăcută. Cu toate acestea, şi aici împrejurimile oraşului, de-a lungul fluviului Ienisei, îţi amintesc cînd de Jiguli, cînd de peisaje elveţiene ; am făcut mai deunăzi cîteva plimbări (zilele erau calde de tot şi drumurile zvîntate), care mi-au plăcut foarte mult şi mi-ar fi plăcut şi mai mult dacă n-aş fi fost tot timpul cu gîndul la prietenii noştri care pleacă la Turuhansk şi la deţinuţii repartizaţi la Minusinsk [29].

Aici o duc foarte bine : am o locuinţă convenabilă — cu atît mai mult cu cît e cu pensiune completă. Am făcut rost de nişte cărţi de statistică (după cum v-am mai scris, pare-se *), dar lucrez puţin, mai mult hoinăresc.

Maneaşei îi mulţumesc pentru scrisoare : i-am dat acum atîta de lucru, încît mă tem să nu i se lehămitească de toată această cifrăraie [30]. Cărţile mele trebuie trimise la Krasnoiarsk, cu indicaţia de a fi predate prezentatorului recipisei (prin serviciul de coletărie sau prin biroul de transport, cum credeţi că e mai bine), iar eu voi ruga pe careva dintre cunoscuţii mei să le trimită la Minusinsk, unde iarăşi va trebui să apelez la nişte cunoscuţi. Altă cale nu există.

Ce i-a venit lui Mitea să se decidă să plece pentru a participa la combaterea ciumei ! ? ? [31] Dacă-l pasionează pînă într-atîta călătoriile şi medicina, sînt gata să-i propun să se angajeze la un centru de repartizare a coloniştilor. De pildă, ... în Siberia răsăriteană. Am auzit *de altfel* că un asemenea centru se deschide în satul „meu" — Şuşenskoe, districtul Minusinsk, gubernia Ienisei... Să poftească deci. Vom merge împreună la vînătoare, — bineînţeles dacă Siberia va reuşi să facă din mine un vînător şi dacă el nu-şi va găsi de lucru (şi de vînat) în locuri „mai puţin îndepărtate"... Ehei ! Dacă după trei săptămîni şi ceva am devenit pînă-ntr-atîta siberian, încît am curajul să chem la mine oameni din „Rusia", atunci ce o să fie peste trei ani ? Lăsînd gluma la o parte, am fost foarte surprins de planurile

* Vezi volumul de faţă, p. 25—29. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lui în legătură cu „ciuma" : sper că nu va fi nici o ciumă şi nici el nu va avea prilejul să participe la combaterea ei.

Al tău, *V. U.*

Pentru Aniuta

În privinţa cărţilor : cum să mi le trimiteţi — vezi mai sus. Ce să-mi trimiteţi ? Dacă onorariul se va ridica la 150 de ruble [32] (poate că plata se va face cu ţîrîita, în trei rate lunare ?), atunci o parte din această sumă poate fi alocată pentru cumpărare de cărţi. Cumpără-mi, în acest caz, ultimele trei volume din „Meşteşugurile în gubernia Vladimir" (3,75), „Influenţa recoltelor etc." de Ciuprov şi Posnikov (5,00), „Indicatorul fabricilor şi uzinelor pe 1890. Petersburg, 1894" (5,00 ?). Pe urmă am să-ţi mai scriu eu, totul e în funcţie de mărimea onorariului ; de aceea vă rog să nu trimiteţi (lui Schwester, bineînţeles) întreaga sumă deodată. Comunică-i, te rog, scriitorului * că aş fi foarte bucuros dacă ar pune la o parte cîteva zeci de ruble şi ar consimţi ca în locul lor să-mi trimită cărţi : şi ruseşti şi străine, unele pentru recenzii, altele fără scop special. El ştie ce subiecte mă interesează, iar cărţile ar putea să ţi le trimită ţie. Aş lua cu plăcere şi diferite lucrări de tradus : la rîndul meu, aş putea să le repartizez printre tovarăşii din Minusinsk şi chiar din Turuhansk ** (dacă nu sînt prea urgente), luînd asupra mea contractarea traducerii şi garantînd efectuarea ei la timp şi la nivelul cuvenit. Dar asta este, firește, cu totul altă chestiune, iar pînă una-alta aş dori foarte mult să se aranjeze plata onorariului în cărţi, — *bineînţeles dacă asta nu-l va împovăra prea mult pe scriitor* *** (aşa să şi adaugi textual).

Cred că va trebui să mă abonez la o serie de reviste şi ziare : la Şuşenskoe, probabil, n-am să găsesc nimic. În funcţie de posibilităţile financiare, se vor putea face abo-

* Aici şi în cele ce urmează, V. I. Lenin îl numeşte „scriitor" (écrivain) pe P. B. Struve. — *Nota red.*

** *etc.* Am auzit că lui Fedoseev i s-a fixat ca loc de deportare oraşul Kirensk, gubernia Irkutsk.

*** Am toată încrederea în alegerea pe care ar face-o el, iar plata în cărţi mă interesează pentru că este singurul mijloc de a căpăta *de îndată* ultimele cărţi importante apărute : pentru colaborarea la o revistă este extrem de importantă actualitatea articolelor şi a recenziilor. Dar dacă va trebui ca mai întîi să aflu eu aici, iar apoi să comand cărţile, se va produce o întîrziere de cel puţin 5 săptămîni (!!!).

www.dacoromanica.ro

namente la următoarele publicații: „*Russkie Vedomosti*", „*Russkoe Bogatstvo*", „*Vestnik Finansov*" [33] (fără suplimente), „*Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik*" [34]. Toate acestea reprezintă o sumă destul de mare, care va fi cheltuită deci în caz de încasări mari. Dar dacă încasările vor fi mici, mă pot limita, eventual, la „*Russkie Vedomosti*". Ai să vezi acolo ce-i de făcut, în special după ce-ți voi comunica din Șușenskoe care e bugetul meu. (Tu ești, pare-mi-se, supărată pe écrivain. Dar cînd îi scrii în numele meu, să nu te arăți supărată; eu nu-i port pică pentru pierderea ultimei mele „literaturi" *. El doar n-are nici o vină în chestiunea asta.)

Transmite multe salutări din partea mea Bulocikinelor [35]. De ce nu-mi scrii mai amănunțit despre ele? Care a fost la ele finalul? Se poate să nu fi fost nici unul? În cazul acesta ar fi minunat. Dacă ai ocazie, salută din partea mea și pe ceilalți cunoscuți, pe librar etc.

V. U.

Sper că, atunci cînd te vei hotărî să pleci în Occident, mă vei înștiința din timp, ca să mai apuc să-ți scriu și să-ți dau multe și mici comisioane.

Trimisă din Krasnoiarsk la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 2—3

Se tipărește după manuscris

23

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Minusinsk, 7 mai 1897

Abia ieri am ajuns aici, măicuță dragă [36]. Mîine e vorba să plecăm pe la satele noastre, și aveam de gînd să-ți scriu cît mai amănunțit despre felul cum a decurs călătoria noastră, care a fost foarte costisitoare și foarte anevoioasă (așa că n-are nici un rost să veniți aici), dar nu știu dacă

* Nu s-a stabilit despre ce este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

voi mai avea timp să vă scriu, deoarece acum sînt extrem de ocupat cu pregătirile pentru plecare, iar mîine voi fi, poate, şi mai ocupat. Dacă mîine nu reuşesc să-ţi scriu mai pe larg, mă voi mărgini la rîndurile de faţă pentru a-ţi da un semn de viaţă, urmînd să-ţi trimit o scrisoare mai amănunţită din al meu „Şu-şu-şu" ..., cum numesc eu în glumă localitatea unde tribulaţiile mele vor lua sfîrşit.

Al tău, *V. U.*

Trimisă la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

24

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

18. V. 1897

În cursul acestei săptămîni, dragă măicuţă, am primit două scrisori de la tine (din 20 şi 24. IV) şi-ţi răspund la ultima din ele cu prima cursă poştală, care pleacă de aici astă-seară. Scrie-mi cît face o scrisoare de aici, adică după cîte zile de la expediere o primeşti. Scrisorile tale au făcut atît de mult pînă la mine fiindcă au fost retransmise din Krasnoiarsk, şi asta a durat enorm de mult. În ceea ce priveşte banii, nu-mi amintesc ca tu să mă fi întrebat în două rînduri (cum scrii în scrisoarea din 24. IV), sau poate am uitat. Cît timp am stat bine cu finanţele nu v-am scris nimic, dar înainte de a pleca din Krasnoiarsk (între 26 şi 28 aprilie) am trimis o scrisoare *recomandată* cu rugămintea de a-mi trimite bani prin mandat poştal ; probabil că în momentul de faţă banii sînt pe drum de la Krasnoiarsk încoace [37]. Apoi v-am mai scris şi de aici că bani mai am deocamdată pentru vreo două săptămîni.

În nici un caz nu face să vii aici numai pentru a încerca să obţii mutarea mea. În primul rînd, cred că aş obţine şi eu singur aprobarea de mutare dacă aş face demersurile necesare. În al doilea rînd, nu prea cred ca în satul Tesinskoe

www.dacoromanica.ro

să fie mai bine decît la Şuşa. Judecînd după toate informaţiile preliminare culese de noi, Tes se află într-o situaţie mult mai proastă în ceea ce priveşte regiunea, posibilităţile de a vîna etc. În al treilea rînd, o călătorie pînă aici nu este un lucru chiar atît de simplu, am mai scris despre asta şi astăzi îi scriu şi mai amănunţit Maneaşei, care mă acuză (glumesc) că sînt „groaznic de neospitalier". — Pînă acum n-am primit nici o scrisoare din Tes [38] şi, deoarece nu ştiu nimic despre această localitate, fireşte că nu voi întreprinde nimic : s-ar mai putea de asemenea ca ei să ceară să fie mutaţi în altă parte dacă la Tes este într-adevăr atît de rău cum am auzit noi.

Şu-şu-şu este un sat destul de plăcut. E drept că este situat pe un loc cam gol, dar nu departe de el (la o verstă şi jumătate sau două) se află o pădure, cam rărită, ce-i drept. De aici nu poţi ajunge la Ienisei, dar rîul Şuş trece chiar la marginea satului şi nu departe (la o verstă, o verstă şi jumătate) curge un afluent destul de mare al Ieniseiului, unde mă voi putea scălda. La orizont se profilează munţii Saian sau o ramificaţie a lor ; pe alocuri crestele sînt complet albe, şi nu cred ca zăpada care le acoperă să se topească vreodată. Înseamnă deci că şi pe linia pitoresculuı se găseşte aici cîte ceva, şi nu degeaba, încă pe cînd eram la Krasnoiarsk, am încercat să compun o poezie : „În Şuşa, la poalele Saianului...", dar, din nefericire, mai departe de primul vers n-am reuşit să merg !

Mă surprinde că nu-mi scrii nimic despre expedierea celorlalte cărţi. Ar fi regretabil dacă nu s-au trimis încă (ţi-am scris de mult despre asta, încă de pe cînd eram la Krasnoiarsk *). Acum vapoarele merg pînă la Minusa (apa este în continuă creştere), aşa încît ele mi-ar putea fi lesne reexpediate aici. Mai tîrziu însă va fi iarăşi greu, deoarece Ieniseiul formează o sumedenie de bancuri de nisip, iar apele vor începe să scadă. Dar poate că aţi şi trimis cărţile ?

Cît priveşte reproşurile mele că îmi scrieţi prea rar, ele sînt azi de domeniul trecutului, şi totul se explică prin încetineala uimitoare (pentru noi, deoarece nu eram obişnuiţi) cu care venea răspunsul la scrisorile trimise. Despre aceasta

* — Vezi volumul de faţă, p. 28—29. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

am scris, după cîte îmi amintesc, acum o lună sau o lună şi jumătate : prin urmare reproşurile mele se refereau la scrisorile pe care mi le-aţi trimis încă la sfîrşitul lui martie ! Acum însă primesc poştă mai des decît înainte, iar ca să se fi pierdut vreo scrisoare, nu prea îmi vine să cred, căci ne-am fi dat seama la primirea scrisorilor următoare. Pe cît se vede, în afară de prima scrisoare, pe care Aniuta a expediat-o pe adresa gării, nu s-a mai pierdut nici una. Aici, la ţară, va trebui să acord şi mai mult timp corespondenţei, aşa încît ar fi mai bine să primesc cît mai des scrisori din „Rusia".

Îmi scrii : „Anea spune că răspunsul către redacţie ea l-a citit deja". Nu înţeleg tocmai bine : cine a citit deja răspunsul, ea sau redacţia ? Nu cumva cunoaşte Anea unele amănunte cu privire la diferendul cu redacţia, la războiul pe care-l duce împotriva ei căutătorul de aur & Co. ? Nu cumva a auzit ce spune „partea cealaltă", adică vreunul dintre membrii redacţiei ? [39] Aştept să-mi scrie. M-aţi abonat la vreun ziar ? Aici n-am nici un fel de ziare. Şi la Minusa ar trebui să mi se trimită ziare, căci nici acolo nu există sală de lectură.

Salutări lui Mark. De ce nu dă nici un semn de viaţă ? Pot să-i comunic lui şi lui Mitea că aici par a fi locuri destul de bune pentru vînătoare. Ieri am făcut vreo 12 verste ca să vînez raţe şi becaţine. Vînat e mult, dar fără cîine de vînătoare treaba merge destul de greu, mai ales pentru un ţintaş slab ca mine. Sînt chiar şi capre sălbatice, iar în munţi şi în taiga (la o distanţă de 30—40 de verste, unde se duc uneori să vîneze ţăranii din partea locului) se găsesc veveriţe, samuri, urşi şi cerbi.

Îmi pare rău că nu mi-am luat impermeabilul. Aici mi-ar fi prins bine. Nu mi l-aţi putea trimite într-un colet ? Căci nu ştiu cînd voi mai avea prilejul să merg la oraş şi cine ştie dacă voi găsi ceva potrivit la Minusinsk, care e mai mult un amestec de sat şi oraş. Poate că (dacă vor fi bani) îl voi mai ruga pe Mark să-mi cumpere un revolver bun : deocamdată însă n-am încă nevoie de el.

Al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

Ce se mai aude despre Columb ? * Am auzit că s-a însurat şi că e bolnav. Nu ştiţi nimic despre el ?

Anatoli şi Iuli au fost din nou încarceraţi : n-au vrut să plece înainte de a se deschide navigaţia, şi guvernatorul general a dispus ca ei să aştepte în închisoare ! ! Vaporul spre Ieniseisk urma să plece din Krasnoiarsk în ultima decadă a lunii mai.

Pentru Maneaşa

18. V. 1897

Am primit, Maneaşa, extrasele făcute de tine, pentru care îţi mulţumesc frumos. Nu cred să mă pot ocupa de ele mai îndeaproape înainte de sosirea toamnei, căci acum îmi petrec timpul mai mult hoinărind şi nu fac nimic. De aceea nu pot încă să-ţi spun dacă voi mai avea nevoie de ceva şi de ce anume.

În privinţa afirmaţiei tale că sînt „groaznic de neospitalier", dă-mi voie să te contrazic. Căci înainte de a fi „ospitalier", adică de a primi oaspeţi, trebuie, în primul rînd, să afli unde vei locui, lucru pe care nu-l ştiam atunci cînd eram la Krasnoiarsk. Vei fi de acord, sper, că nu te poţi considera informat cînd auzi de la alţii şi repeţi după ei : „Şu-şu-şu", dar n-ai nici cea mai mică idee despre felul cum se prezintă drumul pînă la acest Şu-şu-şu, cum arată localitatea, care sînt condiţiile de trai etc. Şi apoi, înainte de a fi ospitalier, trebuie mai întîi să te convingi că oaspeţii vor putea să ajungă la destinaţie şi să se instaleze, nu zic confortabil, dar cel puţin suportabil. Or, pînă în ultimul timp, adică pînă la jumătatea lui mai, nu puteam spune aşa ceva. Apoi, scrisoarea de faţă tu o vei citi, probabil, abia în iunie. Înseamnă că cea mai bună jumătate din vară se va pierde numai cu informări şi pregătiri ! Ar mai avea vreun rost ? Că drumul pînă aici este destul de anevoios şi nu prea plăcut te-ai putut convinge, bineînţeles, din scrisoarea în care ţi-am descris călătoria mea cu sania. Şi încă e bine că a fost timp frumos. Dar dacă ar fi plouat ?... Aici vremea e foarte schimbătoare. Ieri, de pildă, am plecat la vînătoare ; dimineaţa vremea a fost admirabilă, iar ziua a fost

* Este vorba de I. H. Lalaianţ. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

foarte cald, ca într-o zi de vară. Spre seară însă s-a stîrnit deodată un vînt cumplit, foarte rece, iar pe deasupra a început să şi plouă. Ne-am întors cu toţii plini de noroi şi, dacă n-am fi avut haine *îmblănite,* am fi îngheţat pe drum. Localnicii spun că în Siberia asemenea schimbări nu sînt rare nici vara, aşa încît *pînă şi vara,* cînd pleacă la drum, îşi iau cu ei haine îmblănite *. Pînă nu te aclimatizezi şi nu te familiarizezi cu mediul nou, nu se cade să invitî oaspeţi.

În orice caz, chiar de va fi cazul să veniţi cîndva pe aici, va trebui ca în prealabil *să vi se telegrafieze* din Minusa că vapoarele merg pînă la oraş şi că navigaţia s-a normalizat. Altfel se poate întîmpla oricînd ca vaporul să vă lase la jumătatea drumului. Ieniseiul formează o sumedenie de praguri şi bancuri de nisip, astfel încît perioada în care navigaţia se face chiar pînă la Minusinsk durează foarte puţin, şi trebuie „s-o prinzi". Eu nici în momentul de faţă, bunăoară, nu ştiu sigur dacă vapoarele ajung pînă la Minusa : cred că ajung, deoarece apa creşte foarte mult.

Apropo de telegrame. „Poştaşul" nostru (de plasă) se duce la Minusa joia şi lunea (zilele în care soseşte poşta în această localitate). De aceea, dacă aveţi să-mi comunicaţi ceva telegrafic, e de preferat să trimiteţi telegrama miercuri sau duminică, adică în aşa fel încît să ajungă la Minusinsk joi sau luni *dimineaţa.* În acest caz, eu o voi primi marţi sau vineri dimineaţa. Se poate telegrafia, firește, şi în orice altă zi, cînd telegrama se transmite printr-un curier special, dar asta este mult mai costisitor şi numai pentru cazuri de extremă urgenţă.

Mă miră mult, de altfel, faptul că pleci cam fără chef în străinătate. Să fie oare mai interesant să stai într-un sătuc din împrejurimile Moscovei ? ? Şi dacă *te deplasezi* la Moscova ca să iei lecţii de muzică, n-ai putea să te deplasezi şi acolo pînă la un oraş din apropiere ? De altfel, cred că această scrisoare o vei citi undeva în străinătate.

Cu o strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

* Mă gîndesc să-mi fac rost de o scurtă îmblănită pentru expediţiile mele vînătoreşti.

www.dacoromanica.ro

Ai grijă să-mi trimiți tot felul de cataloage, în special de la anticari și mai ales din străinătate.

Trimisă din Șușenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 2—3

Se tipărește după manuscris

25

CĂTRE M. A. ULIANOVA ȘI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

25. V. 1897

Am primit alaltăieri, dragă măicuță, scrisoarea ta din 5 mai și-ți răspund cu prima poștă. Mă mir și eu cum de nu v-am scris atîta vreme în a doua jumătate a lunii aprilie: pesemne că în învălmășeala de atunci am lăsat să treacă o zi, două, dar pe urmă ți-am scris foarte des, atît înainte de a pleca din Krasnoiarsk cît și din drum. Și de aici îți scriu destul de des: o dată pe săptămînă. Ca să scriu mai des îmi lipsește pur și simplu materialul; de altfel, răspund îndată la toate scrisorile, așa că uneori s-a întîmplat, pare-mi-se, să-ți scriu și de două ori pe săptămînă.

În prezent n-am nici o știre despre starea sănătății lui E. E.; probabil că e satisfăcătoare din moment ce tovarășii din Tes nu scriu nimic. Călătoria a istovit-o serios, în special drumul făcut cu caii, și abia aștepta să ajungă în sat să se odihnească. Nu-mi amintesc să fi primit pe adresa mea o scrisoare de la tine adresată ei: se prea poate să i-o fi trimis și între timp să fi uitat de ea.

M-a pufnit pur și simplu rîsul cînd am citit în scrisoarea ta că „caraghiosul ăsta" de Mitea nu vine aici! Dar am scris asta în glumă! * Ce rost ar avea să se trambaleze pe o distanță de 4 500 de verste, să piardă *o lună* cu drumul (dus și întors) și totul pentru o minunăție ca Șu-șu-șu! Mă necăjește doar gîndul că din pricina mea nu v-ați hotărît încă unde să plecați pe timpul verii și astfel pierdeți și lunile cele mai bune și vilele cele mai bune etc.

* Vezi volumul de față, p. 32. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Îmi pare rău de întîrzierea cu care au fost expediate cărţile (dacă au fost expediate ; îmi scrii că „zilele acestea" le trimiteţi). Eu credeam că sînt deja pe drum. Acum ar trebui să aflu cînd vor ajunge la Krasnoiarsk. Cred că nu înainte de sfîrşitul verii !

Aici o duc destul de bine : mă îndeletnicesc asiduu cu vînătoarea, am făcut cunoştinţă cu vînătorii din partea locului şi mă duc să vînez împreună cu ei [40]. Am început să mă duc la scăldat ; deocamdată mai trebuie să merg destul de departe, la vreo două verste şi jumătate, dar mai tîrziu voi putea merge ceva mai pe aproape, la o verstă şi jumătate. Pentru mine însă toate distanţele astea nu contează, deoarece şi în afară de vînătoare şi de scăldat îmi petrec cea mai mare parte din timp plimbîndu-mă. Numai ziarele îmi lipsesc, dar sper că în curînd voi începe să le primesc, că voi le-aţi şi trimis.

Am primit o scrisoare de la Bazil, din Tes. Scrie că e o localitate infectă, o adevărată pustietate : nu are nici păduri şi nici un rîu prin apropiere (curge o apă la o depărtare de două verste, ceea ce pentru el înseamnă departe !), nu ai unde merge la vînătoare sau la pescuit. Aşa că, dacă este vorba de mutare, ar trebui ca ei să vină aici : eu nu am nici un interes să mă mut acolo. A. M. a venit pe la ei pentru o zi (la 14 mai) din Krasnoiarsk, însoţind un lot de colonişti ; apoi s-a întors la Krasnoiarsk cu intenţia de a reveni la Tes, de data asta pentru a se stabili acolo.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Pentru Aniuta

25. V. 1897

Îmi pare nespus de rău că din cauza mea pregătirile voastre pentru plecarea în străinătate înaintează în ritm de melc. M-am aranjat aici atît de bine (şi, fără îndoială, mai bine decît toţi ceilalţi tovarăşi), încît mama nu are absolut nici un motiv să fie îngrijorată. Cît priveşte vilegiatura ei, sînt şi eu de părere că în străinătate ea s-ar putea odihni incomparabil mai bine decît dacă ar veni aici, după un

www.dacoromanica.ro

drum de cîteva mii de verste făcut cu tot felul de mijloace de transport. De altfel acum — adică în momentul cînd citeşti această scrisoare — toate acestea sînt, probabil, lipsite de interes.

Din scrisoarea ta nu înţelegeam la început de ce îmi scrii: „*Repet*, eu nu-i arăt etc.“ [41], dar apoi mi-am adus aminte că am mai vorbit, pare-se, cu tine despre treaba asta la Moscova sau chiar la Petersburg. Am uitat cu desăvîrşire acest lucru — acolo a fost o învălmăşeală atît de cumplită —, căci altfel, se înţelege, nu ţi-aş fi spus a doua oară. Redactorul este ocupat, cred, pînă peste cap, şi de aceea nu-mi comunică nimic în afara relaţiilor strict profesionale dintre mine şi revistă *. De aceea cred că era chiar deplasată cererea mea de a mi se trimite onorariul în cărţi: n-are el cînd să-şi mai bată capul cu treaba asta relativ complicată. Dacă nu i-ai scris încă nimic în această privinţă, nici să nu-i mai scrii. Onorariul primit pentru primul articol îmi va ajunge, cred, timp de aproape un an pentru completarea alocaţiei mele [42], iar restul, ceea ce voi primi pentru următoarele două articole [43], intenţionez să-l folosesc pentru reviste şi cărţi. (Nu ştiu cît anume mi-aţi trimis pînă acum: mi-ar ajunge 30—40 de ruble, iar restul să fie folosit pentru reviste.)

În privinţa revistelor v-am mai scris ** (pentru orice eventualitate, repet, deşi cred că cel puţin o parte din ele mi-au şi fost trimise aici) că trebuie să mă abonaţi la următoarele publicaţii: 1) „Russkoe Bogatstvo“; 2) „Russkie Vedomosti“ ***; 3) „Vestnik Finansov“ (de la începutul anului); 4) „Soziale Praxis“; 5) „Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik“ (herausgegeben von Braun). Cît despre cărţi, în parte am şi scris, pare-se, şi anume despre „Indicatorul fabricilor şi uzinelor“, ediţia a 3-a, Petersburg, 1894 (5 ruble, dacă nu mă-nşel) şi despre cartea lui Ciu-

* Revista s-o trimită direct pe adresa mea, pe care te rog să le-o comunici; banii însă să ţi-i trimită ţie.

** Vezi volumul de faţă, p. 34. — *Nota red.*

*** Poate veţi socoti că e mai convenabil să-mi trimiteţi exemplarul vostru după ce-l veţi fi citit. Căci dacă veţi potrivi trimiterile după zilele în care se primeşte aici poşta (şi asta vom învăţa repede să facem), va trebui să-l expediaţi *numai de două ori pe săptămînă*. Asta înseamnă şi mai puţină bătaie de cap cu trimiterea şi mult mai puţine cheltuieli decît în cazul trimiterii lui zilnice, care costă tot atît cît şi ziarul însuşi.

www.dacoromanica.ro

prov şi Posnikov în legătură cu preţurile cerealelor *. Dacă nu au fost trimise împreună cu celelalte cărţi (ceea ce ar fi regretabil, deoarece în cazul acesta va dura trei luni pînă să le primesc), trimite-le, te rog, în banderolă. Tocmai de aceste cărţi (plus „Anuarul", bineînţeles dacă aţi reuşit să-l găsiţi) am nevoie în munca mea mai mult decît de oricare altele. Apoi, dintre cărţile noi trimite-mi direct aici tot ce e mai interesant, ca să le primesc mai repede şi să nu rămîn prea mult în urmă. Apropo, dacă a apărut darea de seamă asupra dezbaterilor care au avut loc în cadrul Societăţii economice libere în problema preţurilor la cereale (în legătură cu cartea lui Ciuprov şi Posnikov), trimite-mi-o [44].

Mă tot gîndesc cum am putea folosi biblioteca din Moscova : aţi aranjat ceva în această privinţă, adică aţi căpătat acces la vreo bibliotecă publică ? Căci dacă am putea lua cu împrumut pe termen de două luni (ca la Petersburg, la biblioteca Societăţii economice libere), expedierea *în banderolă* nu ar costa atît de mult (16 copeici de fiecare funt (se pot trimite 4 funturi = 64 de copeici) ; 7 copeici în plus pentru trimitere recomandată) şi mi-ar fi, desigur, mai convenabil să cheltuiesc banii cu expedierea cărţilor şi să am multe cărţi, decît să cheltuiesc mult mai mult cu *cumpărarea* unui număr mic de cărţi. Am impresia că aşa ar fi mult mai avantajos pentru mine ; întrebarea e numai dacă se pot căpăta cărţi pe asemenea termen (cu garanţie, bineînţeles) de la o bibliotecă bună, cum ar fi cea universitară ** sau biblioteca Societăţii juridice din Moscova (trebuie să vă informaţi, să luaţi catalogul bibliotecii, să aflaţi care sînt condiţiile pentru primirea de noi membri etc.), sau de la oricare alta. Probabil că la Moscova există cîteva biblioteci bune. V-aţi putea interesa şi de cele particulare. Dacă a mai rămas careva dintre voi la Moscova, îl rog să se informeze despre toate acestea.

Dacă pleci în străinătate, dă-mi de ştire, şi-ţi voi scrie amănunţit ce cărţi aş dori să capăt de acolo. Trimite-mi cît

* Vezi volumul de faţă, p. 33. — *Nota red.*

** Cred că lui Mitea nu i-ar fi greu să aranjeze acest lucru printr-un student de la drept sau ducîndu-se direct la profesorul de economie politică şi spunîndu-i că doreşte să lucreze în această specialitate şi că ar vrea să împrumute cărţi de la biblioteca principală. Numai că acum treaba asta va trebui amînată pînă la toamnă.

www.dacoromanica.ro

mai multe cataloage de tot felul de la anticari etc. (biblioteci, librării).

Al tău, *V. U.*

Cît privește veștile din Petersburg, aproape că nu mai am nici o speranță ; nu mai am de la cine să le aștept acum, căci pe director de mult l-am lăsat în plata domnului.

Cînd scrii Bulocikinelor, trimite-le salutări din partea mea. Roagă-le să-mi trimită fotografiile lor în schimbul uneia de-a mea. Ce se aude cu procesul lor ?

Trimisă din Șușenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 2—3

Se tipărește după manuscris

26

CĂTRE M. A. ULIANOVA ȘI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

8. VI alten Styls (20/VI).

Alaltăieri, 6.VI, am primit, dragă măicuță, scrisoarea ta și a Maneașei trimisă din Varșovia. Abia din cuprinsul ei am aflat că, în sfîrșit, ați lăsat la o parte toate ezitările voastre și ați pornit la drum. Foarte bine ați făcut ! Vă urez să vă aranjați și să vă odihniți cît mai bine în vara asta. Nu înțeleg de ce ți-e teamă că în curînd vei fi cuprinsă de Heimweh *. Cînd pleci numai pentru o vară ? Nu prea îmi vine să cred. Eu voi continua să scriu la fel de des ca și pînă acum, iar faptul că poșta va face 3—4 zile în plus nu înseamnă mare lucru, cînd pînă la Moscova este oricum o distanță considerabilă.

Cred că ai primit deja toate scrisorile mele precedente din Șușa și știi acum că m-am aranjat destul de bine. Astăzi se împlinește o lună de cînd mă aflu aici și nu pot decît să spun încă o dată : și de locuință și de masă sînt pe deplin

* — dor de țară. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

mulţumit ; cît despre Mineralwasser *, de care mă întrebi, nici nu mă mai gîndesc la ea şi sper că în curînd am să-i uit pînă şi numele. Acum aştept oaspeţi : trebuie să vină un tovarăş din Minusa, apoi Gleb pentru o partidă de vînătoare. Înseamnă deci că nu mă voi plictisi. Iuli a plecat la 27/V din Ieniseisk la Turuhansk. Anatoli însă a rămas, deoarece medicul care l-a examinat din ordinul guvernatorului general l-a găsit slăbit. Probabil că acum locul de deportare îi va fi fixat în districtul Minusinsk ; poate chiar aici la mine. Nici doctorului nu i s-a fixat ca loc de deportare districtul Iakutia. El va trebui să stea la Kirensk **.

Mulţumesc Maneaşei pentru rîndurile adăugate.

Vă sărut pe amîndouă. Al tău, *V. U.*

Pentru Aniuta

Ţi-am mai scris, pare-se, în legătură cu ziarele şi revistele. Îmi pare rău că nu i-am scris lui Mark. S-ar putea ca de aici să iasă o mare întîrziere.

Trimite-mi cît mai multe „apariţii literare" de tot felul : pentru început, măcar nişte cataloage, prospecte etc. În acest scop trebuie să scrii la diferite adrese, ca să poţi strînge cît mai multe. Tare aş vrea să-mi procur originalele clasicilor economiei politice şi ai filozofiei. Ar fi bine dacă ai afla care sînt ediţiile cele mai ieftine (people edition *** etc.) şi cît costă ele. Cred că multe dintre ele nu pot fi găsite decît la anticari. De altfel, am să aştept mai întîi să-mi daţi de ştire cum şi unde v-aţi instalat, iar după aceea voi mai avea tot timpul să vă scriu.

Gleb îţi trimite multe complimente. Ei se află acum la Tesinsk cu toţii, inclusiv A. M. (care s-a lăsat de serviciu). În ultima vreme au avut o mulţime de oaspeţi, aşa că nu s-au plictisit. S-au instalat destul de bine, după cum scriu.

Deocamdată tot fără ziare stau. Nu ştiu de ce n-a venit nici „Novoe Slovo" pe luna mai. Trimite-mi ziarul pe

* — apă minerală. — *Nota trad.*
** Doctorul — I. M. Leahovski. — *Nota red.*
*** — ediţie populară. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

care-l citeşti sau chiar şi numerele disparate pe care le cumperi. Să mă uit cel puţin prin ele.

Te las cu bine. Scrie-mi mai des.

Al tău, *V. U*

Scrisă la 8 iunie 1897
Trimisă din Şuşenskoe în Elveţia

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

27

CĂTRE M. T. ELIZAROV

15. VI. 1897

Cu penultima poştă am primit, Mark, scrisoarea d-tale din 23/V. Foarte bine că te apuci şi d-ta, în sfîrşit, „să mîzgăleşti hîrtie". Sper că „plictiseala cumplită" de care te plîngi te va sili să faci mai des acest lucru, ceea ce m-ar bucura nespus de mult. De altfel în prezent ne aflăm amîndoi într-o situaţie oarecum analogă. Amîndoi stăm la ţară singuri — e drept că eu sînt ceva mai departe —, aşa că trebuie să punem accentul pe corespondenţă.

Pentru mine a fost o noutate că moşia Kokuşkino a şi fost scoasă în vînzare şi că în legătură cu această chestiune Mitea a plecat la Kazan [45]. Dar i s-a dat procură să păstreze proprietatea ? Să-mi scrii cum se va rezolva această chestiune. Pe de o parte, s-ar părea că e bine că se sfîrşeşte, în fine, o dată pentru totdeauna, dar pe de altă parte „sfîrşitul" acesta este totuşi cel mai neplăcut ; el va pricinui multă bătaie de cap şi, după toate probabilităţile, va aduce şi pagubă.

Lada cu cărţi nu numai că nu am primit-o, dar nici măcar nu am ştiut că mi-aţi trimis-o. Pe numele cui a fost expediată şi cînd ? Cui i-a fost remisă recipisa de predare a coletului ? Scrie-mi despre toate astea. Dintr-o scrisoare a mamei ştiu că era vorba să-l expedieze printr-un birou de transport. Înseamnă că pînă la primirea lui va trece destul de mult timp, s-ar putea chiar vreo două-trei luni. Dacă

www.dacoromanica.ro

s-au cumpărat ceva cărţi noi pentru a fi expediate în acest colet, scrie-mi, te rog (dacă mai ţii minte), care anume, căci acum nu mă pot decide să comand anumite cărţi, gîndindu-mă că poate ele se şi află pe drum.

Am început să primesc „*Russkie Vedomosti*“ şi-l citesc cu o aviditate care nu poate fi explicată decît ca o reacţie firească după o îndelungată lipsă de ziare. M-aţi mai abonat la ceva ? („Russkoe Bogatstvo“ ; „Vestnik Finansov“ — pe numele Rîbkinei [46] ; ziare germane). Ziarele se primesc în ziua a 13-a după fiecare miercuri şi sîmbătă. Înseamnă că atîtea zile face poşta de la Moscova pînă aici : reţineţi această cifră pentru eventualitatea unor calcule în legătură cu expedierea.

Am primit alaltăieri darea de seamă a societăţii pentru organizarea de distracţii populare [47]. Multe mulţumiri.

De la ai noştri din străinătate nu am primit încă nici o scrisoare. Pesemne că, din cauza deplasărilor, ei au primit mai rar scrisorile mele şi, la rîndul lor, mi-au scris mai rar. Nici eu nu mai ştiu unde să le scriu acum. La Berna cred că nu mai are rost, iar altă adresă nu am. Ultima oară i-am scris mamei acum o săptămînă, cînd ţi-am trimis şi d-tale o carte poştală. Astăzi nu-i scriu separat, dar te rog să-i transmiţi d-ta această scrisoare, ca să nu se neliniştească şi să aibă şi de data asta un semn de viaţă de la mine.

N-ar fi rău dacă şi Mitea, după ce se va înapoia, s-ar apuca şi el să mîzgălească hîrtie. Nu i-am răspuns încă la scrisoarea lui „teoretică“ ; adevărul e că la Moscova gîndurile mi-au fost atît de împrăştiate, încît nu am reţinut nimic din relatarea sa cu privire la problema care-l interesează. Iar din scrisoarea lui nu mi-am putut face o idee prea precisă, în primul rînd, pentru că a scris prea concis, iar în al doilea rînd, pentru că nu am la îndemînă o traducere rusă a cărţii la care se referă şi de aceea nu dispun de datele necesare.

Cu o strîngere de mînă, al d-tale, *V. I.*

P.S. Ideea de a aranja lucrurile în aşa fel încît să mi se trimită aici cărţi de la o bibliotecă din capitală mă preocupă tot mai mult şi tot mai frecvent ; uneori încep să cred că

www.dacoromanica.ro

altfel nu voi reuşi să desfăşor aici nici un fel de activitate publicistică, — atît de necesar este, pentru o asemenea activitate, un impuls din afară, care aici însă lipseşte cu desăvîrşire.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

28

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

19.VII.1897

Ieri am primit, dragă măicuţă, scrisoarea ta şi cea a Maneşei din 29.VI. Merçi pentru ele.

Deoarece scrisorile noastre fac prea mult timp pe drum, răspunsurile la întrebări sosesc cu atîta întîrziere, încît adeseori e pur şi simplu de prisos să mai răspunzi. Aşa, de pildă, în ultima ta scrisoare tot te mai arăţi îngrijorată în privinţa banilor şi a coletului cu cărţi, dar între timp ai primit deja — şi de mult, sper — scrisoarea mea care lămureşte toată această chestiune : banii i-am primit de mult ; a durat mult pînă să-i primesc, fiindcă nu am avut nevoie de ei, iar A. M. n-a avut cu cine să mi-i trimită. Coletul cu cărţi nu l-am primit încă : nu ştiu dacă o fi sosit la Krasnoiarsk (era aşteptat să sosească pe la sfîrşitul lui iunie) ; de acolo ar putea să-mi parvină cu o ocazie, care cred că se va ivi curînd. Ca să-l trimită prin poştă, ar costa, probabil, destul de mult, deoarece poşta nu se transportă cu vaporul ; iar pe calea ferată nu merge decît pînă la Acinsk, şi de acolo cu caii pînă la Minusa.

Tot astfel ştii deja acum, desigur, nu numai că i s-a propus lui Mark să se mute la Petersburg, dar şi ce a hotărît el ; Mark mi-a scris că aşteaptă răspunsul vostru din străinătate.

Am primit scrisoarea în care îmi relatezi cum stau lucrurile cu Kokuşkino şi ţi-am şi răspuns. Ieri am primit şi o

www.dacoromanica.ro

primă scrisoare de la Mitea, în care, la rîndul său, îmi scrie cum a decurs călătoria lui la Kazan.

În ceea ce privește igiena, cred că m-am aranjat aici la fel de bine ca voi amîndouă la Spitz [48] : mă scald și eu (uneori de două ori pe zi) în Ienisei, fac plimbări *, mă duc la vînătoare. Pentru plimbare, e drept, nu prea sînt aici locuri potrivite, dar cînd merg la vînătoare mi se întîmplă să mă aventurez departe, în locuri destul de atrăgătoare.

De la Tes am primit ieri știrea că vor avea o nuntă : a lui Bazil cu A. M. Mă cheamă să le fiu cavaler de onoare [49]. Dar mai e pînă atunci.

Îmi pare foarte rău de Petr Kuzmici ** ! Abia din scrisoarea ta am aflat ce s-a întîmplat cu el !

Te sărut și te rog să nu-ți faci griji din pricina mea.

Al tău, *V. U.*

Am primit o scrisoare de la doctor, din Verholensk (gubernia Irkutsk), unde i s-a fixat locul de deportare. Acolo este și N. E. Fedoseev.

Pentru Maneașa

Îmi ceri, Maneașa, să-ți descriu satul Șu-șu-șu... Hm, hm ! Dar pare-mi-se că l-am mai descris o dată. Satul e mare și are cîteva uliță, care sînt destul de murdare, pline de praf, cum se și cade să fie. E înconjurat de stepă ; grădini și, în general, vegetație nu există. Satul este înconjurat de... bălegar, care aici nu se transportă pe cîmp, ci se aruncă la marginea satului, astfel încît, pentru a ieși din sat, trebuie aproape întotdeauna să treci peste grămezi de bălegar. În imediata apropiere a satului curge rîuleț Șuș, acum complet secat. La o verstă, o verstă și jumătate depărtare de sat (mai exact, *de mine :* satul e lung), Șuș se varsă în Ienisei, care formează aici o mulțime de insule și de brațe, așa încît nu se poate ajunge la albia lui principală. Eu mă scald în brațul cel mai mare al Ieniseiului, dar și în el apa scade

* Apărîndu-mă cu o plasă împotriva ținților, care se găsesc aici cu nemiluita. Și asta încă nu-i nimic în comparație cu nordul !

** Este vorba de P. K. Zaporojeț. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

acum mereu. De partea cealaltă (opusă rîului Şuş), cam la o verstă şi jumătate, se află un „codru", cum îl numesc solemn ţăranii, dar în realitate nu e decît o pădurice sărăcăcioasă, mult rărită de pe urma tăierilor, unde nu găseşti nici măcar umbră ca lumea (în schimb sînt multe căpşuni !) şi care nu are nimic comun cu taigaua siberiană, pe care o cunosc pînă acum numai din auzite, căci de văzut nu am văzut-o (pînă acolo e o distanţă de cel puţin 30—40 de verste). Munţii... în privinţa munţilor m-am exprimat nu tocmai precis, căci ei se află *la vreo 50 de verste* de aici, aşa încît pot numai să-i privesc cînd nu sînt acoperiţi de nori... exact aşa cum din Geneva poţi privi Montblancul. De aceea primul (şi ultimul) vers din poezia mea conţine o oarecare hiperbolă poetică (au poeţii o figură de stil care se cheamă aşa !) cu privire la „poalele munţilor" *... şi de aceea la întrebarea ta : „Ce munţi ai urcat ?", nu pot să răspund decît : nişte coline de nisip care se înalţă în aşa-zisul „codru". În general, nisip e destul pe aici.

Lucrarea mea înaintează cu paşi de melc **. Nici nu ştiu dacă o să mai fie nevoie de extrase. Sper ca pînă la toamnă să mă aranjez cu primirea de cărţi de la vreo bibliotecă din Moscova sau din Petersburg.

Am citit cu plăcere pasajele în care descrii viaţa din străinătate şi impresiile tale de acolo. Aş fi foarte bucuros dacă mi-ai scrie mai des.

Planul vostru de a-mi trimite aici, la distanţă de 6 000 de verste şi ceva, „un pudişor de vişine" m-a lăsat cu gura căscată de mirare (şi nu din dorinţa de a înghiţi aceste vişine. Pe aici nu sînt vişine ; dar vor fi pepeni verzi)... în faţa exuberanţei imaginaţiei voastre. Pe lîngă voi, chimiştii noştri sînt nişte pigmei ! !

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe în Elveţia

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 36. — *Nota red.*

** Lenin se referă la lucrarea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

M.A. Ulianova
1898

www.dacoromanica.ro

29
CĂTRE M. A. ULIANOVA

17.VIII

Am primit alaltăieri, dragă măicuţă, scrisoarea ta din 29.VII (10.VIII), ca şi pe cea a Maneaşei.

Mă mir de ce afirmi mereu că vă scriu rar : pe cît îmi amintesc, de mult timp vă scriu în fiecare săptămînă, iar uneori şi de două ori pe săptămînă, adică cu fiecare poştă.

În privinţa lăzii cu cărţi am început şi eu să am unele nedumeriri : după ce la sfîrşitul lunii iunie am primit din Krasnoiarsk ştirea că lada trebuie să sosească pe la sfîrşitul aceleiaşi luni şi că trebuie să plătesc pentru ea o taxă suplimentară de vreo 9 ruble, nu am mai primit nici o veste, deşi chiar atunci (la 1. VII) am trimis la Krasnoiarsk, în legătură cu aceste cărţi, două scrisori, dintre care una conţinea şi bani *. Cunoscutul care mi-a promis că se va ocupa de cărţile mele s-a dovedit a fi extrem de neglijent şi nici nu-mi răspunde la scrisori **. Acum i-am trimis Popovei o carte poştală, la care am mai anexat una pentru răspuns ; poate că-mi va răspunde. Tristă poveste ! Mai rău ca orice e că nici măcar nu mi se scrie şi nu mi se comunică cum stau lucrurile ! Să se fi produs o întîrziere la biroul de transport ? Nu-i aşa că şnapanii ăştia nici nu se obligă să predea obiectul la termen şi nu răspund de întîrziere ?

Despre pierderea scrisorilor voastre îmi scrie şi Aniuta. (Apropo, am primit de la ea o carte de Gumplowicz şi „Archiv". Îi mulţumesc pentru ambele cărţi.) Nu ştiu ce scrisori s-au pierdut ; eu vă comunic întotdeauna ce primesc. O scrisoare a zăcut vreo două luni la Minusinsk, după cum ţi-am mai scris. Am reclamat îndată la oficiul poştal de acolo, anexînd ca dovadă plicul scrisorii respective ***. Dacă s-a pierdut vreuna dintre scrisorile recomandate sau vreo tipăritură trimisă în banderolă, trebuie păstrate recipisele şi să se ceară neapărat despăgubiri ; numai aşa îi vom învăţa pe aceşti „Ivan Andreici" [50] din Siberia să fie punctuali.

* Aceste scrisori nu s-au păstrat. — *Nota red.*
** Nu s-a putut stabili despre cine e vorba. — *Nota red.*
*** Scrisorile nu s-au păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Despre mine nu prea am ce scrie. De aceea şi scrisorile mele sînt scurte, pentru că viaţa e mult prea monotonă. Ambianţa de aici v-am descris-o toată, iar sub raportul vieţii lăuntrice zilele nu se deosebesc una de alta decît prin aceea că azi citeşti o carte, iar mîine alta ; azi te duci la plimbare în locuri situate la dreapta satului, iar mîine în locuri situate la stînga lui, astăzi scrii o lucrare, mîine alta (acum am lăsat lucrarea mea principală, ca să scriu un articol [51]). Sînt, bineînţeles, perfect sănătos ; uneori mă duc la vînătoare. Acum e o vreme păcătoasă : vînt, frig, burniţă mărunţă de toamnă, aşa că stau mai tot timpul în casă. Probabil că vor mai fi zile frumoase în septembrie. Am de gînd să mă duc la Minusinsk pentru mici cumpărături : o lampă, unele lucruri pentru iarnă etc. ; m-am înţeles cu Prominski să mergem împreună.

Îi mulţumesc Maneaşei pentru scrisorica ei. Mă întreabă cam ce aş vrea să primesc din străinătate : Mitea, zice ea, aşteaptă un ceas de nichel... Hm, hm ! Ceas am şi deocamdată merge bine ; poate doar un deşteptător mi-ar fi (sau, mai bine zis, mi-ar putea fi) de mare folos, deoarece aici dorm excesiv de mult, aşa că, fără îndoială, nu numai că am recuperat din plin orele nedormite la închisoarea preventivă, dar am făcut şi rezerve serioase... Numai că nu ştiu cum să mi-l trimiteţi aici. Poate doar cu vreo ocazie...

E de la sine înţeles că Aniuta, stînd la ţară, nu-mi va putea face comisioanele în materie de cărţi. Doar dacă la întoarcere se va întîmpla să treacă prin Berlin sau Leipzig. V-am mai scris că scriitorul s-a declarat dispus să îndeplinească rugămintea mea de a-mi trimite cărţi, şi am şi primit de la el cîteva (şi probabil că voi mai primi şi altele) ; înseamnă deci că sub acest raport am tot ce-mi trebuie şi deocamdată nu duc lipsă de cărţi.

Te îmbrăţişez pe tine şi pe surori, *V. U.*

Scrisă la 17 august 1897
Trimisă din Şuşenskoe în Elveţia

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

30

CĂTRE M. T. ELIZAROV ŞI M. I. ULIANOVA

7.IX

Îţi trimit, Mark, în banderolă, recomandat, articolul meu *. Trimite-l, te rog, cît mai repede (e şi aşa destul de întîrziat) scriitorului împreună cu scrisoarea adresată lui, pe care o anexez [52].

La 5/IX am primit, în sfîrşit, numărul din iunie al revistei „Novoe Slovo". Acum mă tem să nu-mi trimiteţi şi voi un al doilea exemplar. N-aş mai avea ce face cu el.

Cealaltă jumătate a acestei file e pentru Maneaşa, de la care am primit scrisoarea din 18/30. VIII, cu ştampila poştei din Lausanne. Sper că toţi ai noştri sînt de mult acasă.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Am citit deunăzi în „Russkie Vedomosti" că la Tula statisticienii nu au fost confirmaţi [53]. N-o fi fost printre ei şi chicagheanul ? De ce nu mi-o fi răspuns la cea de-a doua scrisoare, pe care i-am trimis-o prin Maneaşa încă din Krasnoiarsk ? **

Cum stau lucrurile în privinţa împrumuturilor de cărţi de la biblioteci ?

Pentru Maneaşa

7.IX.1897

Am primit, pe ziua de 5. IX, scrisoarea ta datată 18/30 şi-ţi mulţumesc pentru ea. Aţi avut o idee foarte bună că aţi luat bilete circulare ca să vizitaţi Elveţia.

Sînt foarte bucuros că în cele din urmă ţi-a plăcut totuşi străinătatea. Ce planuri ai acum pentru iarna care vine ? Probabil că sînteţi ocupate pînă peste cap cu căutarea de locuinţă. Într-un oraş mare, problema locuinţei

* *Pentru orice eventualitate* îţi comunic, ca să poţi controla, că el are 130 de pagini numerotate de mine. — *Nota red.*

** Chicagheanul — V. A. Ionov. Corespondenţa cu el nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

este anevoioasă şi cît se poate de plicticoasă ! Probabil că tot mai alergaţi şi căutaţi, dacă Mark şi Mitea n-au reuşit pînă acum să găsească ceva pentru voi.

Scrisoarea în care mama mi-a scris despre cererea ei am primit-o şi i-am răspuns încă de atunci [54]. Demersurile făcute de Gleb şi de Bazil pentru transferarea lor la Minusinsk nu au dus deocamdată la nici un rezultat, deşi ei se ocupă energic de această chestiune [55]. Eu nu fac nici un demers în acest sens şi deocamdată nici nu intenţionez să fac : pe de o parte, nu mă pot plînge de Şu-şu-şu, iar pe de altă parte îmi displace cu desăvîrşire starea aceea în care începi să te frămînţi, ai emoţii, aştepţi răspuns, mereu trebuie să fii gata să pleci în altă parte etc.

Închei, urîndu-ţi toate cele bune. Îţi scriu puţin, pentru că astăzi am întîrziat cu trimiterea articolului şi sînt tare grăbit. Sărutări mamei.

V. U.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

31

CĂTRE M. A. ULIANOVA

30.IX

După cum ţi-am promis, măicuţă dragă, îţi scriu din Tes. Am sosit aici aseară. Drumul a durat destul de mult, deoarece eram trei (eu, Bazil şi băiatul pe care l-am tocmit), cu bagaje, şi aveam un singur cal, care pe deasupra mai era şi foarte leneş.

Cei din Tes * s-au aranjat cît se poate de bine. Ei ocupă o locuinţă admirabilă, într-o casă mare cu două caturi (la Şuşa nici nu există asemenea case), cea mai bună din sat.

★ G. M. Krjijanovski, mama lui şi V. V. Starkov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ei ocupă tot catul de sus, compus din 4 camere mari, bucătărie şi antreu. Camerele sînt spaţioase, luminoase, înalte şi curate, mobila e bună, într-un cuvînt o locuinţă admirabilă cu 6 ruble pe lună. Gleb are acum ceva de lucru, astfel că au reuşit să se descurce şi să depăşească criza financiară, căci un timp au dus-o destul de greu. A. M. a obţinut un post de felceriţă în satul Sagaiskoe din acelaşi district, la o depărtare de cîteva zeci de verste. Probabil că nu va sta mult în acest post, deoarece starea sănătăţii ei îi interzice cu desăvîrşire o asemenea muncă : se crede că peste o lună va fi înapoi. Gleb nu prea arată bine, e mereu suferind şi nervos. Bazil e într-o stare înfloritoare. E. E. se simte în ansamblu foarte bine în familie şi e absorbită de grijile gospodăriei, deşi vara i-a fost cam greu şi nici acum nu-i e uşor : ea trebuie să facă totul singură. Femei de serviciu nu se găsesc aici, iar vara nici măcar pentru scurtă vreme nu e cu putinţă să găseşti pe cineva. Acum mai vine pe la ei o femeie care o mai ajută.

Chiar astăzi am fost cu toţii la vînătoare. Este o vreme minunată şi nu ne plictisim de loc. Am permis pentru cinci zile, aşa încît voi pleca de aici vineri sau sîmbătă direct la Şuşa ; pînă acolo sînt vreo 70 de verste.

E destul de mult de cînd n-am mai primit nimic de la Mark (ultima lui scrisoare e datată 12.IX). Aştept veşti în legătură cu rezultatul „călătoriei lui de lichidare" la Kazan. Mi-a scris, printre altele, de trimiterea unui cîine. Am luat la Şuşa un căţeluş şi sper să am la anul un cîine de vînătoare. Dacă aş aduce unul din Rusia, ar costa enorm de mult. Mark mă întreabă de asemenea ce se aude cu cartea la care lucrez : nu a mai înaintat de loc, e în acelaşi stadiu. Cînd mă voi întoarce la Şuşa, sper să mă apuc mai sîrguincios de lucru şi atunci vă voi scrie mai pe larg. Te sărut pe tine şi pe Maneaşa.

Al tău, *V. U.*

Şi cei de aici spun că m-am îngrăşat în timpul verii, m-am bronzat şi arăt ca un adevărat siberian. Iată ce în-

www.dacoromanica.ro

seamnă vînătoarea şi viaţa la ţară ! Am şi uitat de toate beteşugurile mele petersburgheze !

Toţi cei din Tes vă trimit, bineînţeles, multe salutări.

Scrisă la 30 septembrie 1897
Trimisă din Tesinskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

32

CĂTRE M. A. ULIANOVA

12.X.1897

Pe ziua de 7 am primit, dragă măicuţă, scrisoarea ta şi a lui Mitea din 20.IX. Data trecută eram tare grăbit, şi de aceea v-am scris foarte pe scurt, după cîte îmi amintesc. Astăzi, în schimb, vă voi scrie mai mult ca de obicei.

Multe mulţumiri lui Mitea pentru scrisoare. Răspund la întrebările lui : primesc „Voprosî Filosofii i Psihologhii" pe anul 1897 ; am primit şi numărul pe 1896, pe care-l voi trimite după ce-l voi fi citit (deocamdată l-am dat celor din Tes).

Continui să mă duc la vînătoare. Acum vînătoarea este mult mai puţin reuşită (vînătoarea de iepuri, cocoşi de munte şi potîrnichi este ceva nou pentru mine şi abia trebuie să mă mai deprind cu ea), dar nu şi mai puţin plăcută. Cum se face o zi frumoasă de toamnă (şi anul acesta asemenea zile sînt destul de frecvente aici), îmi iau arma şi încep să cutreier pădurea şi cîmpiile. De cele mai multe ori merg împreună cu Prominski ; iau cîinele gazdei, pe care l-am deprins să meargă cu mine şi care are unele reflexe (reduse, ce-i drept) de cîine de vînătoare. Mi-am făcut rost şi de un cîine propriu : am luat un căţel de la o cunoştinţă de aici şi sper ca pînă la vara următoare să-l cresc şi să-l învăţ ; numai că nu ştiu ce fel de cîine va ieşi din el, nu ştiu dacă va avea miros fin. Nu mă pricep în asemenea lucruri, iar după originea lui „Pegas" al meu nu prea poţi să-ţi faci o idee despre însuşirile lui. Scurta vătuită cumpărată la Petersburg — pentru fiecare din noi — este cît se

www.dacoromanica.ro

poate de potrivită pentru vînătoare şi sînt pur şi simplu încîntat de ea. În general trebuie să spun că în ceea ce priveşte îmbrăcămintea de iarnă şi celelalte (de care mă întrebi) nu duc lipsă de nimic. Multe lucruri pentru iarnă mi-am procurat la Minusinsk, şi o să mai cumpăr cîte ceva. În general e destul de greu să cumperi ceva de acolo : aproape că nici nu ai ce alege, prăvăliile sînt de tip sătesc (vînd de toate ; marfa le vine periodic, şi eu am nimerit tocmai într-un moment cînd marfa veche se isprăvise, iar cea nouă nu sosise încă), aşa că unui om obişnuit cu magazinele din capitală îi este destul de greu să găsească ceva aici. De altfel, e de mult timpul să ne debarasăm de aceste deprinderi din capitală : aici sînt cu totul deplasate şi trebuie să ne obişnuim cu condiţiile locale. Eu m-am şi obişnuit, pare-se îndeajuns, dar numai cînd e vorba de cumpărături mai judec uneori ca la Petersburg : mă duc la magazin şi-mi iau...

Să vă descriu mai amănunţit călătoria mea. La Minusinsk nu am stat decît două zile, timp în care n-am făcut altceva decît să alerg după cumpărături, să mă ocup de procesul lui Bazil (împreună cu el am declarat apel împotriva hotărîrii judecătorului de pace, care a recunoscut singur că sancţiunea aplicată e prea aspră [56]. Rămîne de văzut ce va decide instanţa a doua), să fac vizite pe la cunoscuţi. La Minusinsk se află acum destul de mulţi deportaţi politici : Tîrkov A. V. (implicat în procesul atentatului de la 1 martie 1881), Tiutcev N. S. şi Iakovlev E. K. (narodopraveţi), Melnikov (narodovoleţ), Blažejewski (muncitor polonez), Raicin S. Gr. (cel mai apropiat dintre cunoscuţii mei ; mi e şi tovarăş de orientare politică), Kon F. I. (intelectual polonez ; a stat la ocnă), Stoianovski (implicat în procesul Ghinzburg ; a stat şi el la ocnă). M-am văzut aproape cu toţi. Cred că la iarnă voi reusi să-i mai vizitez o dată. E, poate, chiar mai bine să faci vizite decît să locuieşti în permanenţă la Minusinsk, care nu mă atrage. Singurul avantaj pe care îl prezintă el este poşta (la Acinsk, acest avantaj este şi mai mare, şi „aş prefera", desigur, această localitate). Dar asta numai aşa, în treacăt, căci m-am obişnuit foarte bine cu Şuşa şi cu iernatul aici, aşa că nu fac

www.dacoromanica.ro

nici un demers pentru transferare și nici pe tine nu te sfătuiesc să faci.

La Tes am fost împreună cu Bazil. Am petrecut foarte bine și am fost cît se poate de încîntat să mă întîlnesc cu tovarășii de acolo și să stau în mica lor societate, după șederea mea la Șușenskoe. Dar această mică societate o duce, cred, mai prost decît mine. Și nu în ceea ce privește locuința etc. — sub acest raport ei s-au aranjat mai bine —, ci în ceea ce privește starea de spirit. Gleb e mereu suferind și deseori abătut ; nici Bazil, după cum am văzut pînă la urmă, nu e într-o stare chiar atît de „înfloritoare", deși el este cel mai echilibrat dintre ei toți. E. E. își vede de gospodărie și este foarte mulțumită de viața din Tes ; e și ea suferindă. Îi este destul de greu cu gospodăria, căci nu se găsesc femei de serviciu ; în Siberia, la țară, este în general foarte greu să găsești o femeie de serviciu, iar în timpul verii e de-a dreptul imposibil. De aceea te poți aranja destul de bine cu pensiune completă, așa cum fac eu, dar să te gospodărești singur e foarte greu. Tesinienii întreține mult mai multe „relații sociale" (ca să zic așa) decît mine : au acolo o cunoștință, o felceriță, apoi nu departe (la vreo 15 verste) locuiesc niște foste studente, cu care se întîlnesc deseori [57]. Eu tot sper că starea aceasta de proastă dispoziție o să le treacă. Gleb și Bazil au acum de lucru [58] : altfel nu ar avea din ce să trăiască, deoarece alocația lunară pe care o primesc e de numai 24 de ruble (lui Bazil nu vor să-i dea alocație și pentru soție, deoarece s-a căsătorit cînd era deja în deportare).

Încă cîteva cuvinte în legătură cu biblioteca. De la care bibliotecă a luat Mitea „Voprosî Filosofii i Psihologhii" ? Nu cumva de la biblioteca Petrovskaia ? Dacă este așa, nu mi s-ar putea trimite un catalog (nou) al acestei biblioteci ? Căci acolo se pare că se dau cărți fără termen.

Al tău, *V. U.*

Eu sînt, bineînțeles, perfect sănătos, lucrez mereu și mă simt cît se poate de bine.

www.dacoromanica.ro

Doctorul (din nord) mă roagă să transmit salutări tuturor *. (Întreţin o corespondenţă destul de regulată atît cu el cît şi cu Columb.) **

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

33

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

19.X.1897

Pe ziua de 14 am primit, dragă măicuţă, scrisoarea Maneaşei din 29. IX, în care mă anunţă că scrisorile trimise de mine pe adresa lui Mark *** au sosit cu întîrziere. Mărturisesc că de asta mă cam temusem şi mai înainte, cînd am aflat de plecarea lui Mark. Dar întîrzierea a fost destul de mică, atît de mică încît manuscrisul expediat de mine a ajuns tocmai la timp la destinaţie [59].

Duc, ca şi pînă acum, o viaţă tihnită şi lipsită de frămîntări. Iarna se apropie şi noi de mult ne-am baricadat în spatele ferestrelor duble, facem focul etc. De altfel, gerurile mari încă nu au venit, iar pînă acum au fost mai mult zile de toamnă, în care era o adevărată plăcere să cutreieri pădurea în căutarea vînatului. Probabil că nici la iarnă nu mă voi lăsa de acest sport. Vînătoarea de iarnă — cea de iepuri, bunăoară — nu e mai puţin pasionantă decît cea de vară, şi eu o consider drept unul dintre principalele avantaje ale vieţii la ţară.

În prima jumătate a lunii primesc de obicei revistele. Acum citesc cu mult interes numerele pe septembrie. Sper să primesc în curînd, din partea redacţiei, o comunicare în legătură cu articolul trimis de mine. Dacă articolul va fi acceptat, mă voi mai abona la cîteva reviste, dar o voi face mai bine prin aceeaşi redacţie, ca să nu mai iasă iarăşi o încurcătură şi să primesc revistele în dublu exemplar.

* Este vorba de A. P. Sklearenko. — *Nota red.*
** Corespondenţa nu s-a păstrat. — *Nota red.*
*** Vezi volumul de faţă, p. 53. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Aştept veşti în legătură cu sosirea Aniutei, a lui Mark şi a lui Mitea.

Al tău, *V. U.*

Nu de mult am primit o scrisoare de la Iuli. Îmi scrie că s-a mutat în altă locuinţă, mult mai bună decît cea veche, şi că s-a aranjat mulţumitor, astfel încît în tot cursul ultimei luni a putut să lucreze : a scris şi şi-a trimis lucrarea. Acum să vedem cum o va duce iarna la Turuhansk. Anatoli şi-a găsit de lucru pentru cîtva timp [60].

Pentru Maneaşa

Mulţumesc pentru scrisoare, Maneaşa. De ce-mi ceri mereu să vă scriu mai des ? Dar parcă acum vă scriu rar ? Chiar tu îmi scrii că primiţi de la mine cîte două scrisori deodată. Ce vrei mai mult ?

Nici pînă acum nu am primit „L. G." * şi „Bulletin". Nu ştiu care să fie cauza acestei întîrzieri. Dacă ţi se întîmplă să treci prin apropierea librăriei la care s-a făcut abonamentul, abate-te pe acolo şi zoreşte-i.

Cumpără-mi „Programele de lectură pentru anul al 3-lea de studiu individual sistematic", preţul 50 de copeici ; depozitul din str. Nikitskaia, casa Richter, apart. 3. (Am citit astăzi despre această cărticică în „*Russkie Vedomosti*" şi aş vrea s-o văd şi eu. Probabil că se găseşte şi la alte librării, nu numai la depozit.) Mai abonează-te pentru mine la noua publicaţie lunară „Buletinul librăriilor societăţii M. O. Wolf", preţul 35 de copeici *pe an* (Moscova, Kuznetki most, nr. 12). Vreau să văd şi eu ce fel de publicaţie este aceasta. În general nu am de unde să culeg informaţii bibliografice şi să aflu ce cărţi noi apar. Dacă aceste lucruri vă interesează şi pe voi, abonaţi-vă la această publicaţie, urmînd ca după aceea să mi-o trimiteţi şi mie. Programul acestei publicaţii bibliografice este atît de vast, iar preţul atît de mic, încît, fără să vrei, îţi pui întrebarea dacă nu cumva este vorba de un bluff. Vom vedea.

* „The Labour Gazette". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Îmi amintesc că tu sau Aniuta, nu știu care din voi, mi-a scris că mi s-a trimis al doilea volum din cartea lui Mehring. Nu l-am primit. Se prea poate ca primul să fi trecut în mod întîmplător.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Șușenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 2—3

Se tipărește după manuscris

34

CĂTRE M. A. ȘI M. I. ULIANOVA ȘI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

10.XII.1897

După socoteala mea, dragă măicuță, această scrisoare va ajunge la Moscova de sărbători. Asta m-a și făcut s-o expediez chiar cu prima poștă și să nu mai amîn, ca de obicei, pînă duminică (mi-am făcut obiceiul să-ți scriu duminica). Gleb mi-a scris că a și cerut printr-o petiție să i se aprobe să vină la mine de sărbători pentru 10 zile. Nădăjduiesc că i se va aproba. Venirea lui aici m-ar bucura nespus. Din Tes mi se mai scrie că s-a dat sentința în procesul Zinaidei Pavlovna : 3 ani deportare în guberniile de nord, și că ea cere să fie mutată în districtul Minusinsk *. Se pare că la fel intenționează să facă și Nadejda Konstantinovna, în privința căreia nu se știe încă ce sentință s-a dat, dar probabil că e ceva în același gen.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

Sper că la primirea acestei scrisori Mitea va fi deja în libertate. Probabil că mult n-o să-l țină [61].

Pentru Aniuta

Citesc acum „Essais sur la conception matérialiste de l'histoire" de Labriola. Este o lucrare extrem de judicioasă și de

* Este vorba de Z. P. Nevzorova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

interesantă *. Şi m-am gîndit că n-ar fi rău s-o traduci. (Originalul e în limba italiană, iar Kamenski, în „*Novoe Slovo*", spune că traducerea franceză lasă de dorit, iar pe alocuri e chiar defectuoasă. Bineînţeles că în acest caz ar trebui să-ţi procuri originalul.) Cartea este alcătuită din trei părţi : prima — „En mémoire du Manifeste du parti communiste" ; a 2-a (şi cea mai mare) — „Le matérialisme historique", şi a 3-a — „Appendice : Manifeste du parti communiste" (traducere în limba franceză de Laura Lafargue). Bineînţeles că poate fi tradusă numai partea a 2-a, şi *nici aceasta în întregime* (n-am citit-o încă toată). Dar cred că omiterea unor părţi nu va diminua nicidecum valoarea acestei excepţional de inteligente apărări a „doctrinei noastre" (cum se exprimă Labriola). Chiar astăzi scriu şi la Petersburg, ca să întreb dacă scriitorul nu intenţionează să folosească acest material pentru revistă. Tu ai putea să afli prin N. K. (ei îi scriu) care e părerea scriitorului, sau să-i faci direct lui propunerea de a traduce această carte [62].

V. U.

Pentru Maneaşa

Am primit, Maneaşa, scrisoarea ta din 24/XI şi cel de-al doilea volum al „Materialelor" cu privire la gubernia Veatka. Mai demult am primit „Codul" şi „Regulamentul" [63] ; nu-mi amintesc dacă v-am confirmat primirea lor.

Îmi scrii că „la Moscova nu se primesc *încă*" colete pentru Minusinsk. Poate că în curînd vor începe să primească ? Mark ar putea, probabil, să afle acest lucru. Cu cărţile nu-i nici o grabă acum. Poate că se va ivi şi vreo ocazie, fie de crăciun, fie cu fetele ** care intenţionează să vină aici (despre ele îi scriu mamei), fie, în sfîrşit, cu altcineva. În cazul cînd aţi trimite cărţile la Krasnoiarsk, ar întîrzia, oricum, foarte mult. Dacă voi avea nevoie de vreo carte pentru lucrul meu, vă voi scrie şi mi-o veţi putea trimite în banderolă. Iar cu transportul de cărţi cred că deocamdată ar fi de preferat să mai aşteptăm.

* Vezi în Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 494, aprecierea lui V. I. Lenin despre această carte. — *Nota red.*

** Este vorba de N. K. Krupskaia şi Z. P. Nevzorova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cartea lui Savcenko e luată, pare-se, de la Peskovski. „Programul de lectură" l-am primit şi m-am uitat prin el. N-are nimic interesant, aşa că n-am nici un chef să-i fac o recenzie.

Revistuţa lui Wolf e bunicică, judecînd după început, şi fabulos de ieftină.

Volumul lui Seignobos l-am comandat. Pe al lui Sieber deocamdată n-am de gînd să-l comand. De altfel, dacă voi avea bani, îl voi comanda şi pe acesta. La librăria Kalmîkova mi se face un rabat (de 15%), aşa că eu fac comenzi acolo ; e preferabil aşa, fiindcă vă mai scutesc şi pe voi de alergătură.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

35

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

21. XII. 1897

Am primit alaltăieri, dragă măicuţă, scrisoarea ta din 5. XII. Sînt nespus de bucuros că în ceea ce priveşte cazul lui Mitea sînt speranţe de clarificare. Este, în orice caz, cît se poate de clar că în bună parte e vorba aici de o neînţelegere, şi nicidecum de ceva serios. Nu înţeleg despre ce colet din 16. XI întrebi dacă l-am primit ? În general, dacă se primesc colete pentru Minusinsk, trimiteţi direct pe adresa mea, căci oricum toate scrisorile mele vin prin oficiul poştal din Minusinsk ; am dat procură factorului nostru poştal să ridice corespondenţa mea.

M-am cam încurcat în toate aceste numeroase colete despre care nu mai ştiu dacă mi-au fost trimise sau urmau să fie trimise. Aţi mai trimis ceva Popovei, la Krasnoiarsk ? Cred că nu, dar pentru orice eventualitate am să-l rog pe un

www.dacoromanica.ro

cunoscut de-al meu (din Minusinsk) care pleacă acolo zilele acestea să se intereseze *.

Cu cărţile nu e nici o grabă. Am şi aşa atît de multe acum, încît n-am să le pot face faţă.

Al tău, *V. U.*

Pentru Maneaşa

Am primit cartea ta poştală din 2. XII şi cele două volume de Semenov. Merçi. Le voi retrimite curînd, cel mai tîrziu peste o săptămînă (mă tem că miercuri 24 crt. poştaşul nostru nu va pleca să aducă poşta).

Află că primele două volume nu conţin nimic interesant. Asemenea lucruri sînt inevitabile, desigur, atunci cînd comanzi cărţi pe care nu le cunoşti, şi eram pregătit pentru asta.

Sper, cel puţin, să nu plătim amendă : termenul poate fi prelungit cu încă o lună.

N-am înţeles ce vrei să spui în fraza : „Pentru a căpăta acces la biblioteca juridică — l-am întrebat pe Kablukov — trebuie să fii jurist şi să prezinţi o recomandaţie din partea a doi membri ai societăţii juridice" ? Asta-i tot ? Nu trebuie să fii tu însuţi *membru* al societăţii juridice ? Voi căuta să obţin o astfel de recomandaţie prin cineva de la Petersburg.

Este în afară de orice îndoială că cineva care nu e jurist poate să devină membru al societăţii.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Pentru Aniuta

Îţi mulţumesc pentru scrisoarea din 5. XII şi pentru listă. Numai că nu trebuia să te osteneşti copiind-o pentru a doua oară. Cred că în general nu m-am exprimat precis în privinţa decontării : mă interesa, fireşte, numai totalul + sau —, şi nu amănuntele care ţie ţi-au dat atîta de furcă, iar mie oricum nu-mi folosesc la nimic **.

* Nu s-a stabilit despre cine e vorba aici. — *Nota red.*

** Este vorba, probabil, de decontarea onorariilor cuvenite pentru lucrări publicistice. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

E curios că nici de la administrația revistei nu se trimite nici un fel de decontare. În curînd voi mai trimite acolo cîte ceva [64]. Am să adaug (cînd voi expedia manuscrisul) o scrisorică în care-i voi ruga să-mi trimită socotelile privind onorariul și costul revistelor etc. Căci am impresia că am cam luat-o razna, necunoscînd exact suma de care pot dispune.

O mică neînțelegere a survenit între noi, evident, și în urma faptului că te-am întrebat de unde a aflat cunoscutul nostru că se proiectează editarea unei mici reviste [65] ? Eu înțelesesem că aflase de la tine. Acum însă văd foarte bine că nu e așa. Cade, bineînțeles, și ceea ce am spus în legătură cu prima presupunere, din moment ce s-a stabilit contrariul. Ah, Egor ăsta ! Îi arăt eu lui.

Cît despre fotografii și despre fotografia în grup, nici pomeneală ![66] I-am scris și Nadejdei Konstantinovna, dar n-am primit încă răspuns. N-ar fi bine să scriu surorilor lui Iuli ?

Apropo, am primit de la Iuli o scrisoare cu data de 29. X (sic !). Scrie că o duce destul de bine, s-au instalat cu toții laolaltă (așa e mult mai comod și mai ieftin, iar în ceea ce privește gătitul s-au aranjat mai simplu, recurgînd, bineînțeles, la serviciile singurei „doamne" din grupul lor), alocații primesc, așa că el arată foarte bine și nu e cîtuși de puțin deprimat. Amicul nostru poetul * trebuie să vină zilele acestea, de sărbători, la mine, dacă nu-mi va trage și de data asta chiulul. Anatoli este profund îngrijorat de soarta soției sale, care a fost întemnițată (pe timp de 3 luni) la Ieniseisk : celulele, se zice, sînt reci, iar între timp ea s-a mai și îmbolnăvit [67]. Urîtă treabă ! Era mult mai bine dacă își executa pedeapsa într-o închisoare din Rusia !

Fedoseev și Leahovski nu-mi scriu nimic ; naiba știe ce se face acolo la ei !

Aș vrea să-l am pe Saint-Simon, precum și următoarele cărți în limba franceză :

K. Marx. Misère de la philosophie. 1896. Paris, 3 frs. 50.

* Este vorba de G. M. Krjijanovski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Fr. Engels. La force et l'économie dans le développement social. ——— 2.50
K. Marx. Critique de la philosophie du droit de Hegel. 1895. ——— 1.
toate de la „bibliothèque socialiste internationale", în cadrul căreia a apărut şi cartea lui Labriola.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

36

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

27. XII. 1897

Dragă măicuţă, am primit banii trimişi — atît primul cît şi al doilea mandat (adică şi cel din 16. XI şi cel din 8. XII). Acum şi alocaţiile se primesc regulat la noi, aşa că în această privinţă lucrurile s-au normalizat şi cred că (relativ) multă vreme nu voi mai avea nevoie de nici un fel de suplimente.

De cîteva zile se află la mine Gleb, care a obţinut aprobarea să stea aici timp de 10 zile. O ducem cît se poate de bine şi facem plimbări lungi ; din fericire, în majoritatea zilelor vremea se menţine destul de caldă. După o zi în care termometrul a coborît, zice-se, la minus 36° R (acum vreo 10 zile) şi după cîteva zile de viscol (de „vremuială", cum spun siberienii) s-au statornicit zile foarte călduroase, şi noi vînăm foarte zelos..., deşi ghinionul se ţine scai de noi. Ce poţi vîna aici iarna ! În schimb, plimbările sînt foarte plăcute. Din cauza sărbătorilor, în săptămîna asta n-a fost poştă miercuri (şi nici vineri) ; de cînd mă aflu la Şuşenskoe, este a treia oară cînd nu e poştă în zilele programate pentru aducerea ei ; dar încă nu-i prea mult. De altminteri, datorită prezenţei oaspetelui meu, faptul acesta trece aproape neobservat.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

Vă trimit un articolaş pentru revistă. Ar fi bine să-l trimiteţi cît mai repede : poate că mai apucă să intre în numărul din ianuarie [68].

Gleb vă trimite salutări tuturor. Mă roagă să-i transmit Maneaşei că se aşteaptă să aibă multe controverse cu ea.

Pentru Maneaşa

Nu te mai osteni atîta, Maneaşa, cu căutarea celui de-al doilea articol semnat de Ştanghe : e foarte probabil că ţi-am dat indicaţii greşite. Parcă poţi să ţii minte după atîţia ani ? Bine că s-a găsit unul. Mi s-a părut chiar că cel de-al doilea articol a apărut nu în „Ekonomiceskii Jurnal", ci în „Severnîi Vestnik" pe 1891 (în orice caz undeva am întîlnit de curînd un asemenea citat). Prin urmare, nu mai e nevoie să cauţi în „Ekonomiceskii Jurnal" pe anii dinainte de 1885.

Mă bucură să aflu că vă pregătiţi să veniţi la mine. Acum e altă situaţie, şi n-am motive speciale să vă sfătuiesc să renunţaţi la acest gînd. Dacă aşteptaţi să se deschidă navigaţia pe Ienisei, puteţi face acest drum în condiţii destul de bune. Se prea poate ca şi Nadejda Konstantinovna să vină la mine : această chestiune se va rezolva, probabil, în curînd, şi poate că e deja rezolvată în momentul cînd citeşti această scrisoare. Dar dacă i se va permite să-şi aleagă ca loc de deportare Şu-şu-şu în loc de nordul Rusiei, atunci, firește, nu i se va permite să amîne plecarea pînă la primăvară, aşa că va trebui să plece imediat.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Îmi amintesc că Mark m-a întrebat cîndva dacă n-aş vrea să mi se trimită de la Moscova un cîine de vînătoare. Pe atunci propunerea aceasta m-a lăsat indiferent, deoarece îmi puneam nădejdea în Pegas, care m-a trădat însă cumplit. Acum, desigur, m-ar interesa foarte mult un asemenea plan, dar, pe cît se pare, asta nu-i decît o utopie de cea mai pură speţă, căci ar fi mai scumpă aţa decît faţa. Transportul e enorm de scump. Gleb şi-a dat frîu liber fanteziei : să

www.dacoromanica.ro

luaţi un căţeluş şi să-l aduceţi într-un coş ! Am rîs copios de năstruşnicia acestui plan, care, desigur, nu e cu mult mai bun decît oricare altul. Se vede treaba că Mark a aruncat, pur şi simplu, „o vorbă în vînt" ; iar tu poţi să vezi din acest post-scriptum cu ce fleacuri se ocupă uneori cei din Şu-şu-şu şi din Te-Te-tes.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2—3

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1898

37

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI M. T. ELIZAROV

4. I. 1898

Am primit, dragă măicuţă, scrisoarea ta din 15. XII. În această săptămînă s-a primit aici o poştă mai puţin (cea din 1. I), aşa că nu cunosc rezultatul demersurilor făcute de Aniuta [69]. E sigur, de altfel, că se vor termina cu bine, căci dacă procesul a şi ajuns la Petersburg, înseamnă că e vorba de un fleac şi că nu mai e de aşteptat ca lucrurile să tărăgăneze *.

Temerile tale în privinţa şubei sînt cu totul neîntemeiate. Cu îmbrăcămintea mea de iarnă (aceea pe care fiecare din noi şi-a adus-o de la Petersburg), şuba aceasta e absolut suficientă *chiar şi pentru deplasări* (foarte rare aici dintr-o localitate într-alta). Dar ca s-o iau în plimbările mele este prea groasă, aşa că umblu cu paltonul vătuit, cu excepţia puţinelor zile cînd e foarte frig (cum a fost ieri şi alaltăieri). În general avem aici o iarnă neobişnuit de blîndă. Şi în privinţa vînătorii îţi faci griji degeaba : nu e nici un pericol. Iar acum, de altfel, se apropie de sfîrşit sezonul de vînătoare : de astă-dată, probabil, pînă la primăvară... (Banii i-am primit, ambele mandate cu aceeaşi sumă).

De la Şuşa pînă la Minusinsk sînt 55 de verste, dar iarna există un drum ceva mai scurt, de 50 de verste.

Gleb a plecat de la mine alaltăieri ; a stat aici 10 (zece) zile. Sărbătorile au fost acum la Şu-şu-şu adevărate zile de sărbătoare şi nici nu mi-am dat seama cînd au trecut aceste zece zile. Lui Gleb i-a plăcut foarte mult Şu-şa : el susţine că aici e mult mai bine decît la Tes (iar eu afirmam acelaşi

* Vezi volumul de faţă, p. 61. -- *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lucru despre Tes ! Şi mai glumeam pe socoteala lui amintindu-i zicala că e mai bine acolo unde nu sîntem noi), că aici se află în apropiere o pădure (în care poţi face şi în timpul iernii plimbări admirabile) şi se deschide o minunată vedere spre îndepărtaţii munţi Saian. Priveliştea acestor munţi îl încîntă, mai cu seamă în zilele senine, luminoase. De altfel, Gleb a devenit acum un mare amator de muzică vocală, aşa încît tăcutele mele odăi s-au umplut de larmă veselă o dată cu venirea *lui* şi au redevenit liniştite după ce a plecat. Dar el n-are nici note, nici texte de cîntece. La noi se găsea, pare-mi-se, multă maculatură de acest soi (rămasă de pe vremea în care din cînd în cînd „urlam" şi noi). Dacă în prezent n-are nimeni nevoie de ele, ar fi bine să i le trimiteţi lui : i-aţi face o bucurie. Bazil este muzicant (cîntă la chitară) şi i-ar transpune cîntecele. Cît a stat la mine, starea sănătăţii lui Gleb s-a mai ameliorat întrucîtva, datorită regimului regulat de viaţă şi plimbărilor îndelungate, aşa că la plecare era mult mai bine dispus.

Ţi-am mai scris, după cîte-mi amintesc, că Nadejda Konstantinovna are de gînd să ceară să fie trimisă aici. (A fost condamnată la 3 ani deportare în guberniile nordice.) Dacă acest plan se va realiza, veţi avea o bună ocazie să mi trimiteţi cărţi, note şi orice altceva.

Te îmbrăţişez. Al tău, *V. U.*

Pentru Mark

4. I. 1898

Am primit scrisoarea d-tale din 16.XII, împreună cu cele două interesante înştiinţări cu teze. Ca să spun drept, interzicerea referatelor lui Tugan-Baranovski şi Struve nu prea m-a surprins, întrucît articolul celui de-al doilea pe această temă a fost masacrat de cenzură, iar tezele erau cît se poate de clare. Numai că n-am înţeles *care* ministru a interzis referatele. De altfel, la Petersburg legăturile între departamente se stabilesc foarte repede... [70]

Am rămas foarte mirat aflînd că chicagheanul e la Petersburg. Ultima oară cînd am auzit despre el, mi s-a spus (mai exact, mi s-a scris) că e pe undeva în Caucaz. În-

www.dacoromanica.ro

seamnă că acum s-a aranjat. Nu-mi răspunde la scrisoare şi cred că nici nu mai are rost să aştept răspuns ; probabil că acum e şi foarte ocupat cu slujba, şi absorbit de grija deplasărilor putea să mă uite de zece ori pînă acum. Mă voi descurca şi fără el. Cum îl găseşti ? Cum se prezintă (nu ca fizic) şi ce planuri are ? Ce cunoştinţe are acum ? Nu cumva intenţionează să-şi reia încercările publicistice ? (Aş ruga-o pe Aniuta să-mi scrie şi să-mi răspundă la unele dintre aceste întrebări, şi anume la acelea la care are ce să răspundă, aşa încît pe d-ta probabil că degeaba te întreb.) Apropo, i-ai comunicat ultima mea rugăminte (i-am scris despre aceasta Maneaşei) : să-l înştiinţeze pe H. Braun despre autorizaţia de traducere ? *

Referatul lui Lozinski este, într-adevăr, o capodoperă de prostie [71]. Dacă P. B. nu va scrie nimic despre el în cronica internă [72], trimite-mi — dacă nu va fi greu de găsit — numărul din „Lucrările Societăţii economice libere" care conţine referatul lui. El merită să fie pus alături de d-l Iujakov. [Dacă-mi trimiteţi referatul lui, cumpără cu acest prilej şi stenograma dezbaterilor care au avut loc în 1896 în cadrul Societăţii economice libere pe marginea reformei monetare. Şi acolo s-a remarcat un narodnic, poate chiar Lozinski.]

Ce ştii despre „Sîn Otecestva" ? [73] Am scris la Petersburg să mă aboneze la această foaie, dacă merită **. Prezintă interes prin narodnicii care s-au aciuat în redacţia ei. Urmăreşti acest ziar ?

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

P. S. Am acum alt cîine de vînătoare : un setter. Mi l-a adus un tovarăş de la oraş. Să vedem ce o să iasă din el, dacă va rezista pînă la primăvară (e încă foarte tînăr, şi mă tem să nu turbeze şi ăsta). Un singur neajuns : e de sex feminin...

* *Trimisă din Şuşenskoe la Moscova*

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

★ Nu s-a stabilit despre ce traducere este vorba. — *Nota red.*

★★ Această scrisoare nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

38

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

24. I. 1898

Am primit scrisorile trimise de Maneaşa şi de Aniuta, precum şi două cărţi: Semenov, vol. III, şi „Iuridiceskii Vestnik". Multe mulţumiri Maneaşei pentru acestea din urmă. Am primit şi fotografia lui Bazil.

V-aş ruga să-mi mai cumpăraţi următoarele cărţi: „Prelegeri de economie agricolă" de *Kablukov* şi „Studii asupra industriei meşteşugăreşti" de *V. V.* (1 rub. şi 50 cop.). Aceasta din urmă se va găsi, poate, pe la anticari, iar prima a fost de curînd editată pentru studenţi, şi Maneaşa probabil că o va putea procura chiar dacă n-a apărut pe piaţă (judecînd după lipsa unor anunţuri în acest sens în „Russkie Vedomosti").

La mine toate-s vechi. E mai plăcut acum că mergem la vînătoare în trei, pe aici e o vreme ca de primăvară; azi e chiar o zi de moină.

Nadejdei Konstantinovna i se dau speranţe că cei 3 ani de deportare în gubernia Ufa îi vor fi comutaţi în 2 ani de deportare la Şuşa [74], şi o aştept să sosească împreună cu Elizaveta Vasilievna [75]. Le pregătesc chiar o locuinţă în odaia vecină cu a mea, la aceleaşi gazde *. Dacă la vară vor mai veni şi alţi musafiri, vom putea ocupa întreaga casă (gazdele se vor muta în vechea izbă din curte), — ceea ce ne-ar aranja mult mai bine decît să ne facem o gospodărie proprie.

Numai că nu ştiu dacă procesul Nadejdei Konstantinovna se va termina pînă în primăvară: se spune că se va termina în februarie, dar de spus se spun multe.

E foarte supărător că procesul lui Mitea se cam prelungeşte; va fi neplăcut dacă va pierde anul. Probabil că i se

* S-a iscat o amuzantă concurenţă între mine şi popa din sat, care se roagă şi el să fie primit în gazdă de proprietarul meu. Eu protestez şi insist să se aştepte pînă se lămureşte definitiv situaţia mea „familială". Nu ştiu dacă voi reuşi să înlătur pe acest concurent.

www.dacoromanica.ro

va permite totuşi să se înscrie la o altă universitate sau să dea examen fără frecvenţă *.

Al tău, *V. U.*

Anexez o scrisoare pentru Columb **.

Pentru Aniuta

Am aflat din ziare că a apărut traducerea ta din De Amicis. Dacă ai exemplare în plus, trimite-mi şi mie. În ce condiţii ai tradus ? Ai avut un contract cu editorul ? Ce fel de contract ? –

Fac acum tot felul de planuri pentru editarea articolelor mele în volum [76]. Am primit mai zilele trecute „Studii economice" de N. Vodovozov, şi ele mi-au sugerat această idee. N-ar fi de loc indicat să editez în broşură articolul despre meşteşugari. E mult mai bine să public articolul despre Sismondi împreună cu cel despre meşteşugari. În acest caz cartea va putea fi editată fără cenzură prealabilă (pentru aceasta e nevoie de 10 coli, iar în cazul de faţă vor fi vreo 12 coli, adică aproximativ 200 de pagini), ceea ce e mult mai potrivit. Cartea ar putea fi intitulată chiar : „Contribuţii la aprecierea teoriilor romantice ale narodnicismului". Cuprinsul unei asemenea cărţi ar fi mai interesant şi mai variat. Dar va permite oare cenzura retipărirea unui articol dintr-o revistă care a fost interzisă ? — iată care este, cred eu, principala întrebare. E de presupus că va permite, deoarece este vorba de un articol abstract, destul de vechi şi tipărit cu mult înainte de interzicerea revistei. Îi scriu despre aceasta Nadejdei Konstantinovna, rugînd-o să ceară sfatul scriitorului. N-aş vrea să aştept pînă ce se vor realiza noile lor proiecte. Şi apoi articolele, fiind foarte mari, nu prea sînt indicate pentru revistă. La revistă să meargă celelalte articole, a căror eventuală includere în volum ar fi şi periculoasă (nu va fi îngăduită), şi nu tocmai indicată (au cu totul alt caracter). Articolul despre meşteşugari este cît se poate de paşnic şi cuprinde o sumedenie de cifre. În ceea

* Vezi volumul de faţă, p. 61. — *Nota red.*
** Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ce privește latura financiară, lucrurile stau mult mai simplu, cred eu, decît în problema cenzurii. Presupunînd că prețul va fi de 1 rub. și 50 cop. și că se vor scoate numai 1 000 de exemplare *, putem socoti că editarea va costa 500 de ruble și tot atîta va reveni librarilor și autorului. Din vînzarea a 500 de exemplare se vor scoate cheltuielile de editare, și atîtea se vor vinde în mod sigur.

Întrebarea este : cine să-și asume sarcina editării ? La Petersburg n-avem pe cine să contăm. Atunci poate că Mark ar accepta să se ocupe de partea practică (cumpărarea hîrtiei, contractul cu tipografia), iar Maneașa să facă corectura ** ? Dacă acest plan s-ar realiza, aș trimite imediat modificările la articolul despre Sismondi (trebuie împărțit în paragrafe și trebuie corectate grave erori de tipar). În acest caz, *telegrafiază-mi :* „trimite modificările". După calculele mele, în caz de reușită, cartea ar putea să apară în aprilie, dacă nu chiar mai devreme.

Cred că ar trebui să încercăm singuri, fără a mai aștepta pînă să se realizeze planurile celor de la „Novoe Slovo", căci asta ar însemna : „paște murgule iarbă verde". Și apoi mi-e necaz să scriu așa, fără rost ; de altfel, mă interesează și cîștigul. Mi se va obiecta, poate, că articolele sînt prea eterogene, dar, după părerea mea, asta nu-i o nenorocire : și la N. Vodovozov articolele sînt eterogene, și în general se editează multe culegeri de articole. Și apoi, articolele mele au și ceva comun : amîndouă reprezintă o critică la adresa teoriei economice narodniciste, unul pe plan abstract, iar celălalt pe baza datelor din Rusia. Răspunde-mi, te rog, cît mai repede în legătură cu această chestiune : este sau nu realizabil acest plan ? Dacă da, atunci trebuie să vă apucați de el fără a mai pierde timp.

N. E. F. nu-mi scrie și nici nu-mi răspunde măcar, cu toate că i-am trimis două scrisori ***. Dojenește-l și tu dacă-i scrii. Despre „evenimentul" din Verholensk am auzit și eu : s-a găsit acolo un scandalagiu scîrbos care l-a atacat pe

* La un tiraj de 2 000 de exemplare, prețul poate fi redus la 1 rub. și 20 cop.

** Nu va fi o corectură prea complicată, deoarece jumătate din carte va fi o retipărire, iar cealaltă jumătate se va tipări după un text transcris de mine cu multă grijă pe curat.

*** Corespondența dintre V. I. Lenin și N. E. Fedoseev nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

N. E.[77] Nu, mai bine nu-mi dori să am la Şuşa tovarăşi dintre intelectuali ! Cu venirea Nadejdei Konstantinovna va fi şi aşa o întreagă colonie.

Salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

39

CĂTRE M. A. ULIANOVA

7. II. 1898

Am primit ieri, dragă măicuţă, scrisorile din 22—23. I trimise de tine şi de toţi ai noştri şi m-am bucurat nespus de mult ; vă mulţumesc pentru toate urările. Mă aşteptam eu că-i veţi scrie, desigur, Nadejdei Konstantinovna şi o veţi chema să se abată pe la voi ; să sperăm că i se va permite. În ceea ce priveşte însă transferarea ei la Şu-şu nu ştiu nimic pînă în prezent : ea îmi tot scrie că „zilele acestea" se va hotărî, dar văd că lucrurile tărăgănează. În orice caz, acum cred că nu mai are mult de aşteptat sentinţa definitivă.

În ce priveşte trimiterea unui colet prin N. K., cred că trebuie s-o încărcaţi cu cît mai multe cărţi, fiindcă nu se ştie dacă vara se va mai ivi vreo ocazie. Aşadar, Maneaşa se pregăteşte să plece în străinătate (e, desigur, ceva mai interesant decît Şu-şu şi ţînţarii siberieni), iar tu şi Mitea probabil că plecaţi la Kokuşkino.... Nu e bine dacă în numai două luni şi jumătate a şi apărut la el o inflamaţie. În primul rînd, ţine el regim în închisoare ? Probabil că nu. Dar acolo, după părerea mea, asta-i ceva necesar. În al doilea rînd, face gimnastică ? Tot nu, desigur, deşi este şi ea necesară. Eu, cel puţin, pot spune din proprie experienţă că făceam *în fiecare zi* şi cu multă plăcere gimnastică înainte de culcare, şi asta mi-a fost de mare folos. Uneori mă dezmorţeam în aşa măsură, încît mă încălzeam chiar în

www.dacoromanica.ro

timpul gerurilor celor mai mari, cînd în celulă era frig de tot, şi după aceea dormeam mult mai bine. Îi pot recomanda şi un exerciţiu fizic destul de uşor (deşi comic) — *50* de mătănii pînă la pămînt. Este exerciţiul pe care-l făceam eu zilnic, fără a mă sinchisi cîtuşi de puţin de faptul că gardianul, cînd mă supraveghea prin vizetă, se minuna de atîta evlavie la un om care nu vrea niciodată să meargă la biserica închisorii preventive ! Dar să bată cel puţin 50 de mătănii la rînd şi, fără a îndoi picioarele, să atingă de fiecare dată duşumeaua cu mîna — chiar aşa să-i scrii. Căci medicii de cele mai multe ori nu fac altceva decît să vorbească despre igienă.

În privinţa îmbrăcămintei ţi-am mai scris în parte. Dintre articolele de lenjerie mi-ar mai trebui poate nişte ciorapi. Cît despre croitorii de aici, nu prea am încredere în ei. Ca să dau la cusut la Minusinsk, e foarte incomod, e departe pînă acolo. Aici se găseşte un croitor care coase (chiar el mi-a spus astăzi) pentru toată lumea, şi pentru foştii deportaţi politici, şi chiar pentru toţi popii (aşa mi s-a lăudat). Cu toată această reclamă impresionantă, cred că ar fi mai bine totuşi să-mi cumperi de la Moscova nişte haine de gata, iar stofa pe care ai pregătit-o pentru mine s-o dai lui Mitea sau lui Mark. Am însă o singură rugăminte : hainele să fie din *piele de drac,* căci la vînătoare se rup îngrozitor. Dacă mai e bună pălăria mea de paie (doar e de la Paris, ce naiba !), să mi-o aducă. E drept că Prominski s-a apucat să confecţioneze aici pălării (care uneori seamănă cu nişte... pîslari !), dar sînt bune pentru primăvară şi toamnă, şi nu pentru vară. Încă ceva, dacă se poate : nişte mănuşi din piele de căprioară, dacă se pot cumpăra fără măsură (lucru de care mă îndoiesc). N-am purtat niciodată aşa ceva nici la Petersburg şi nici la Paris, dar la Şu-şu-şu aş vrea să încerc, vara, ca să mă apăr de ţînţari. Pe cap îmi pun o plasă, dar mîinile au mult de suferit. Gleb susţine că ţînţarii de aici te înţeapă şi prin mănuşi, dar mie nu-mi vine să cred. Trebuie, firește, să-mi alegeţi nişte mănuşi potrivite — nu pentru dans, ci pentru ţînţari. Aş mai avea apoi nevoie de nişte hîrtie *liniată în pătrăţele :* mă îndoiesc că s-ar putea găsi la Minusinsk, şi

www.dacoromanica.ro

nici nu-mi trebuie prea multă, vreo patru topuri de hîrtie cu pătrăţele de diferite mărimi, de la cele mai mici pînă la cele mai mari.

Aniuta mă întreabă cînd facem nunta, ba chiar şi pe cine „invităm" ? ! Grăbită mai e ! Mai întîi trebuie să vină Nadejda Konstantinovna aici, apoi pentru căsătorie e nevoie de autorizaţie din partea autorităţilor, sîntem doar oameni lipsiţi de orice drepturi. Poftim de „invită" în asemenea condiţii !

În ce priveşte termenii „verbalisme" şi „phraséologie", cred că trebuie traduşi prin verbalism (cu o notă explicativă) şi frazeologie..., deşi asta nu mai e traducere, ci simplă transcripţie, dar n-ai ce-i face. „Diletantism" nu este de loc totuna cu verbalism, ba mai curînd dimpotrivă. Verbalism este, poate, mai apropiat de scolastică, adică înseamnă mai curînd exces de (pseudo)erudiţie decît diletantism. De altfel nu-mi amintesc în ce sens sînt folosite aceste cuvinte în lucrarea lui Labriola.

Mulţumesc pentru cartea lui Bogdanov. Am şi citit jumătate. E foarte interesantă şi judicioasă. Mă gîndesc să scriu o recenzie [78].

Maneaşa mă întreabă ce voce are Gleb... Hm, hm ! Se pare că e bariton. Cîntă cam aceleaşi bucăţi pe care pe vremuri le „urlam" (după cum spunea dădaca [79]) noi, Mark şi cu mine.

Altă întrebare : nu se va zăpăci ea la Paris ? — Tot ce se poate. Dar ea a mai fost doar în străinătate, aşa că e de presupus că se va descurca. Eu am stat la Paris numai o lună, nu prea am lucrat acolo, mai mult am colindat să văd „raritătile". Nu mi-e clar, de asemenea, dacă Maneaşa pleacă acolo să studieze sau numai pe timpul verii.

Multe mulţumiri lui Mark pentru scrisoare ! Să nu uite însă de „Ivan Andreicii" lui Gogol. Nu ştiu ce progrese s-au realizat la voi, în Rusia, dar aici ei sînt în floare şi, fără îndoială, caută să afle nu numai dacă fîlfîie drapelul şi dacă ţopăie domnişoarele [80].

Mă surprinde că la voi nu se aude nimic despre „Sîn Otecestva". Am citit azi în „Russkaia Mîsl" (numărul din

www.dacoromanica.ro

noiembrie sau decembrie 1897) că acest ziar este declarat organ al narodnicilor pur sang * [81].

Pe curînd. Al tău, *V. U.*

La noi sînt acum geruri mari, aşa că am renunţat la vînătoare şi ne limităm numai la plimbări — în pădure totuşi. Am însă o locuinţă călduroasă, iar îmbrăcămintea e şi mai călduroasă.

Rog pe Maneaşa să trimită Nadejdei Konstantinovna lista cărţilor de care am nevoie, şi ea le va căuta la Petersburg dacă, bineînţeles, nu este deja prea tîrziu.

Dacă mai sînt la noi acasă cărţi cu poze pentru copii, să le aducă N. K. pentru copiii lui Prominski.

A. Semenov. Studiu asupra datelor istorice despre industrie şi comerţ. 3 volume. [E o carte veche, apărută în deceniul al 6-lea sau al 7-lea, dacă nu şi mai devreme.]

Culegere de date şi materiale cu privire la întreprinderile aflate sub controlul Ministerului de Finanţe. Petersburg, pe anul 1865, nr. 6.

1866, nr. 4 şi 5

1867, nr. 6 (din iunie) în special.

Materiale pentru descrierea meşteşugurilor din gubernia Veatka. 5 părţi. Veatka, 1880—1890 (partea a doua a şi fost procurată de Maneaşa).

Vasilenko. Meşteşugurile populaţiei săteşti din gubernia Poltava.

Culegere de date cu privire la situaţia economică a populaţiei agricole din Rusia europeană. Petersburg, 1894. Publicaţie a cancelariei comitetului de miniştri.

Şcerbina. Relaţiile economice în zona căii ferate din Vladikavkaz.

Bezobrazov. Economia naţională a Rusiei.

Lucrările asociaţiei proprietarilor rurali din sudul Rusiei [numerele pe 1895 în care a fost publicat articolul d-lui. ? ? Borinevici sau cam aşa ceva ? ... cu privire la o gospodărie agricolă de lîngă Odesa].

Ragozin. Fierul şi cărbunele în sudul Rusiei.

* — pur sînge, adevăraţi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Mendeleev. Tarif adnotat.

„Iuridiceskii Vestnik" pe anul 1887, nr. 11 şi 12.

Liudogovski... (? „Bazele economiei agricole" ? Sau cam aşa ceva. Nu ţin minte titlul exact. Cartea a apărut în deceniul al 8-lea).

Tabelele statistice întocmite de secţia statistică a Consiliului Ministerului Afacerilor Interne pe baza datelor pe anii 1849—1852.

Anuarul statistic al Imperiului rus. Seria I, partea I, Petersburg, 1866.

Anuarul Comitetului central de statistică. 1894, nr. 34 (recolta medie de cereale şi cartofi pe anii 1882—1892).

Anuarul Comitetului central de statistică. 1889, nr. 10 şi 12.

Anuarul Comitetului central de statistică.

Numărul pe 1897 (una din ultimele părţi) în care a fost publicată o prelucrare a datelor recensămîntului cailor pentru armată din anii 1893—1894.

(Trebuie văzut după catalogul sau lista publicaţiilor Comitetului central de statistică.)

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

40

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI M. T. ELIZAROV

14. II. 1898

Am primit, dragă măicuţă, cartea (lui Bulgakov) [82] trimisă de Maneaşa, pentru care-i mulţumesc. Mă întreabă dacă am primit tipăriturile pe care Anea mi le-a trimis recomandat, în banderolă, la 27. XII *. Mi-e greu acum să-mi amintesc cu precizie, fiindcă de atunci a trecut mult timp. Dacă nu mă-nşel, am primit nişte cataloage străine şi „Neue Zeit" [83]. Scrisoarea Maneaşei este din 26. I, aşa că se prea poate ca pînă la această dată răspunsul meu la scri-

* „Neue Zeit" nr. 3 l-am primit.

www.dacoromanica.ro

sorile voastre din 27. XII să nu fi ajuns încă la Moscova *. Cartea lui Bogdanov am primit-o mai demult ; mi-a plăcut foarte mult, şi am scris o recenzie **. Nici cărticica lui Bulgakov nu e rea, însă capitolul despre circulaţie nu mi-a plăcut, iar formularea problemei pieţei externe nu este tocmai exactă. Primirea ei m-a bucurat, firește, foarte mult.

La noi, în legătură cu începutul noului an, s-a întîrziat iarăşi cu plata alocaţiei. Avem şi o noutate : a venit un nou ispravnic, din Ieniseisk (cel care confisca acolo armele de vînătoare ale deportaţilor) [84]. Deocamdată, pe cît se pare, el nu se manifestă în nici un fel. Lui Prominski însă, din motive necunoscute, alocaţia i-a fost redusă de la 31 de ruble (are cinci copii) la 21 de ruble, sumă cu care nu pot trăi şapte persoane la Şuşa, iar confecţionarea de pălării (meseria lui) nu va merge aici. Celălalt tovarăş *** a plecat la Minusinsk pentru tratament şi a fost internat în spitalul de acolo.

Pe aici vremea continuă să fie extrem de friguroasă : iarna siberiană ţine neapărat să se facă simţită. Dar eu m-am cam obişnuit, pesemne, cu gerurile, căci în fiecare zi fac plimbări destul de lungi.

Al tău, *V. U.*

I-aţi trimis cumva Nadejdei Konstantinovna bani ca să mă aboneze la „Vestnik Finansov" ? Nu mă mai aşteptam să-l primesc (căci vă rugasem să mă abonaţi numai în cazul cînd finanţele mele vor fi înfloritoare) ; cînd colo, îl primesc în continuare de la dînsa.

Chiar astăzi îi trimit Aniutei recomandat, în banderolă, cărţile de la bibliotecă şi referatele tehnice.

Pentru Mark

Nadejda Konstantinovna îmi face cunoscut că scriitorul i-a propus să caute sau bani pentru editarea articolelor mele,

* Vezi volumul de faţă, p. 72. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 77. — *Nota red.*
*** O. A. Engberg. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sau un editor, şi că de aceea ea nu va mai lua manuscrisele de la el. I-am răspuns să le ia şi să ţi le trimită d-tale, deoarece „căutarea" poate să dureze ani în şir, iar în afară de aceasta, cine e dispus să-şi asume o sarcină atît de împovărătoare ? Zilele acestea mă voi apuca să fac modificările la Sismondi fără să mai aştept răspunsul d-tale la una din scrisorile mele precedente ; îndată ce le voi isprăvi, ţi le voi trimite [85]. (Propunerea făcută de scriitor prezintă importanţă pentru mine numai pentru că dovedeşte posibilitatea realizării planului meu sub raportul rigorilor cenzurii, şi acesta este propriu-zis singurul lucru care mă interesa.) Cît despre celelalte manuscrise ale mele, în afară de articolul despre meşteşugari * [86], cred că ele nu trebuie incluse în volum, în primul rînd, pentru că au cu totul alt caracter, specific materialelor de revistă, şi temele lor polemice prezintă un interes vremelnic, iar în al doilea rînd, pentru că nu merită să riscăm.

După primirea acestei scrisori ar putea fi începute, cred, convorbiri cu tipografiile (la plural, deoarece va trebui, desigur, să cauţi şi să te tocmeşti) şi ar trebui căutat între timp un depozit de hîrtie. Pînă se vor termina aceste investigaţii preliminare, eu voi trimite modificările, şi atunci va putea începe numaidecît tipărirea cărţii. Părerea mea este că ar fi de dorit să nu se piardă timp, pentru ca această carte să poată apărea în cursul lunii aprilie.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

E mai bine, cred, să fie pus întîi articolul despre Sismondi şi apoi cel despre meşteşuguri.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

* Adică articolul despre „moştenire" şi cel despre Iujakov. Nota în legătură cu cartea lui Mikulin nu mai este, evident, cîtuşi de puţin potrivită pentru a fi inclusă în volum [87].

www.dacoromanica.ro

41

CĂTRE M. T. ELIZAROV

18. II. 1898

Dragă Mark, îţi trimit astăzi recomandat, în banderolă, corectura articolului despre Sismondi. A necesitat modificări mai puţine decît mă aşteptam : numai unele greşeli de corectură şi împărţirea în capitole (două) şi paragrafe. E de presupus că zeţarilor le este incomparabil mai uşor să culeagă după un text tipărit şi de aceea e firesc să fie mai puţine greşeli şi corectura (deşi e *neapărat necesară*) va necesita totuşi mai puţină muncă. Tăieturile pe care ţi le trimit pot fi predate direct la tipografie, dar cu menţiunea *expresă* ca cei de acolo să aibă grijă să nu le piardă * (căci de cele mai multe ori se pierd acolo manuscrisele) şi *împreună cu şpaltul* să trimită *de fiecare dată şi originalul* (manuscrisul sau tăietura din textul tipărit), căci altfel le va fi *foarte greu* unor persoane străine (nu autorului) să facă corectura (o spun din proprie experienţă), şi de aici vor rezulta o sumedenie de încurcături şi greşeli dintre cele mai neplăcute. Sper că Maneaşa îşi va găsi timp să facă ea corectura. În general e foarte important ca această operaţie să fie făcută de la început pînă la sfîrşit de una şi aceeaşi persoană, căci altfel s-ar putea isca încurcături din pricina semnelor de corectură şi, în afară de aceasta, la corecturile următoare (e nevoie de minimum două corecturi) se uită de obicei să se controleze dacă au fost scoase greşelile semnalate la prima corectură sau dacă în urma corectării lor nu s-au strecurat noi erori de tipar. Aspectul îngrijit al cărţii şi acurateţa tiparului sînt extrem de importante.

Articolul (împreună cu această scrisoare) îl vei primi chiar la începutul lunii martie, astfel încît, dacă tipărirea ar începe imediat şi ar continua fără întreruperi, într-un ritm rapid, ar fi posibil, cred, ca pînă la paşti lucrarea să fie culeasă şi prezentată la cenzură. Şi asta ar fi foarte

* În acest scop, dacă manuscrisul va trebui desfăcut în file separate (aşa cum se face de obicei la tipografie), se vor numerota din nou toate paginile.

www.dacoromanica.ro

bine ; căci probabil că şi vînzarea cărţii ar merge mai greu dacă aceasta ar apărea abia în mai. Voi aştepta veşti de la d-ta cu privire la felul cum merg lucrurile.

Mă tot gîndesc la celelalte două articole (despre „moştenire" şi despre Iujakov) : pe de o parte, prudenţa mă sfătuieşte să nu le tipăresc, dar pe de altă parte nu mă îndur să renunţ la ele, mai ales la cel de-al doilea... Să nu uităm că în el se face analiza unei cărţi, şi nu a unui articol de revistă... Ce zici, să încercăm ? Dacă oamenii cu experienţă ar găsi că nu e imposibil, mai că m-aş decide să încerc. În cazul acesta ar trebui scoase cîteva pasaje în care este menţionată răposata revistă * (n-am la mine ciorna articolului despre Iujakov, aşa că treaba asta va trebui s-o facă chiar editorul. Nu e mare lucru de făcut), iar după aceea articolele să fie aşezate la urmă, în aşa fel încît o eventuală scoatere a lor (dacă aşa vor cere autorităţile) să nu dăuneze articolelor precedente. Socotind că cheltuielile de editare se vor ridica la 40 de ruble de fiecare coală, paguba pe care ne-ar provoca-o aceste articole (ambele însumînd vreo 4 coli) n-ar fi prea mare. În nici un caz însă nu merită ca din cauza acestor articole să întîrzie apariţia cărţii.

Dacă n-ai primit încă manuscrisele din Petersburg, trimite-i o scrisoare urgentă Nadejdei Konstantinovna să ţi le expedieze imediat şi începe tipărirea materialului pe care ţi-l trimit astăzi.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Scrisoarea alăturată predă-o sau trimite-o Nadejdei Konstantinovna. Ea mă roagă să trimit acum la Moscova scrisorile ce-i sînt destinate, pentru că în curînd va trebui, probabil, să plece.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

★ Este vorba de revista „Novoe Slovo", pe care guvernul ţarist o interzisese în decembrie 1897. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

42

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

24. II. 1898

Am primit astăzi, măicuţă dragă, o mulţime de scrisori din toate colţurile Rusiei şi Siberiei şi de aceea am fost toată ziua într-o dispoziţie excelentă.

De la Maneaşa şi Aniuta am primit scrisorile din 9.II, apoi „Iuridiceskii Vestnik" şi „Anuarul statistic", precum şi „Jurnalul congresului" (tehnicienilor) [88]. Mulţumesc pentru tot. Acesta din urmă a fost extrem de interesant şi îi mulţumesc mult Aniutei că mi l-a trimis. Cartea lui De Amicis, îmi scrie ea, este pentru copii. N-am ştiut asta, dar şi o carte pentru copii ar prinde bine aici, deoarece copiii lui Prominski n-au ce citi. Mă gîndeam chiar că ar fi bine să mă abonez la „Niva" [89]. Pe copiii lui Prominski această revistă i-ar distra foarte mult (are poze în fiecare săptămînă), iar eu m-aş alege cu operele complete ale lui Turgheniev în 12 volume, pe care „Niva" le oferă ca premiu. Şi toate acestea pentru şapte ruble, inclusiv porto poştal ! E ceva foarte tentant. Dacă Turgheniev va fi editat în mod acceptabil (adică fără denaturări, omisiuni sau grosolane erori de tipar), chiar că face să mă abonez. N-a văzut careva din ai noştri premiile „Nivei" pe anii trecuţi ? Dacă nu mă înşel, au dat operele lui Dostoievski. Cum se prezentau ele ?

Am acum toate motivele să cred că situaţia mea financiară se va îmbunătăţi în mod sigur, căci într-un fel sau altul trebuie să se rezolve şi cu editarea separată a articolelor, iar în plus voi primi în curînd (din Petersburg) de tradus din limba engleză o lucrare mare a lui Adam Smith, traducere de pe urma căreia sper să mă aleg cu ceva cîştig [90]. Voi fi deci în măsură să-mi achit toate datoriile (trebuie doar să nu le uităm). De aceea consider că mă pot abona şi la „Niva" ; îi las pe ai noştri să aprecieze dacă Turgheniev va fi editat în condiţii „acceptabile", ei dispun de mai multe date pentru a lua o hotărîre.

www.dacoromanica.ro

Am primit astăzi „Russkoe Bogatstvo" nr. 1 pe anul 1898 ; „Vestnik Finansov" vine aici de multă vreme.

O anumită sumă de bani voi fi nevoit, fireşte, să vă rog să-mi trimiteţi cu N. K., care urmează să pornească curînd încoace (nu e nevoie să-mi trimiteţi mai devreme. Azi ni s-a plătit alocaţia), căci venirea ei poate fi legată de cheltuieli serioase. Aceasta înseamnă că datoria mea va creşte întrucîtva.

O duc aşa cum ştiţi. Pe aici nimic nou — nici un musafir şi nici un fel de cunoştinţe.

Aniuta îmi scrie că, după cum i-a comunicat N. K., „s-a găsit un editor la Petersburg". Mie mi-a comunicat doar că ei „promit să găsească". Nu este exclus să se fi produs aici o încurcătură nostimă : la Petersburg acest plan s-a născut *în mod independent,* înainte de primirea scrisorii mele, iar la mine, tot în mod independent, înainte de primirea scrisorii din Petersburg. Şi iată că acum ţopăim unul în faţa altuia, ca doi oameni care, mergînd pe stradă, se ciocnesc nas în nas şi nici unul dintre ei nu ştie dacă trebuie s-o ia la dreapta sau la stînga ca să-i facă loc celuilalt.

Acum, de altfel, probabil că lucrurile s-au lămurit.

Te îmbrăţişez şi te rog să transmiţi multe salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

După cîte am înţeles din scrisoarea Maneaşei, *ambele* cărţi („Iuridiceskii Vestnik" nr. 12 din 1887 şi „Anuarul statistic") au fost cumpărate, aşa că nu trebuie restituite.

Cu N. K. lucrurile stau destul de prost. Probabil că în privinţa termenului va trebui să se lase păgubaşă ; dar i s-a promis că va primi aprobare să vină aici.

Anexez o scrisoare pentru ea, căci s-ar putea să fie deja la Moscova în momentul primirii acestei scrisori. Dacă nu, trimiteţi-i-o.

Pentru Maneaşa

Mai trimite-mi, Maneaşa, următoarele lucruri :

1) Un creion „Hardtmuth" nr. 6 (Aniuta mi-a cumpărat unul anul trecut şi mi-a plăcut foarte mult ; dar, din păcate, s-a isprăvit).

www.dacoromanica.ro

2) O cutiuță de ceară roșie și un sigiliu oarecare pentru scrisori. (Dacă nu se mai găsește la noi acasă vreunul vechi, cumpărați sau comandați unul ieftin.) Pe sigiliu nu trebuie gravat nici un nume și nici măcar inițiale, ci numai o imagine sau un desen care să poată fi ușor reținut și transmis altora.

3) un essuie-plume * } le-am avut pe amîndouă, dar,
și 4) o foarfecă mică } din păcate, s-au pierdut pe drum.

Acum, în locul celei dintîi folosesc poala jachetei, pe care am umplut-o de pete de cerneală, iar foarfecă iau de la gazde — pe aceea de tuns oile. Meritul ei este că stîrnește întotdeauna rîsul și veselia tuturor.

Au revoir, *V. U.*

Trimisă din Șușenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

43

CĂTRE M. A. ULIANOVA ȘI M. T. ELIZAROV

1. III. 1898

Tot aștept, dragă măicuță, să mă vestești că Mitea a fost eliberat, dar văd că această veste se lasă cam mult așteptată.

Eu sînt bine sănătos și o duc ca și pînă acum. Se pare, în fine, că și iarna se apropie de sfîrșit. Aici ne-am săturat de tot de ea. Astăzi și ieri au fost adevărate zile de primăvară.

Anexez o scrisoare pentru N. K., în eventualitatea că n-a plecat încă, iar pe verso îi scriu lui Mark despre diversele noastre treburi.

Al tău, *V. U.*

* — ștergător de peniță. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Pentru Mark

Am primit unele veşti care mă determină să modific planul iniţial în ceea ce priveşte editarea la Moscova *. Scriitorul îmi face cunoscut că la Moscova regimul de cenzură e de-a dreptul imposibil. Cartea lui Bulgakov (despre pieţe) a fost ţinută la cenzură *un an de zile!* E pur şi simplu de necrezut ! Dacă aşa stau lucrurile, bineînţeles că nici nu ne mai putem gîndi la Moscova ; trebuie să ne concentrăm toată atenţia asupra Petersburgului. Scriitorul are acum deplina posibilitate de a edita cartea, dar preferă să amîne totul pînă la toamnă (şi rău face, cred eu). Cît priveşte banii necesari pentru editare, cred că s-ar putea face un „împrumut intern" la mama, căci cheltuielile de editare vor fi sigur recuperate.

Ştirea asta m-a derutat cu totul, aşa că nu mai fac nici o propunere. Ai să te vezi, probabil, cu N. K. ; discutaţi împreună şi hotărîţi. „A hotărî" de aici înseamnă a scrie, a scrie mereu, şi tot degeaba, fără a şti cum stau lucrurile în realitate şi judecînd ipotetic etc.

Al d-tale, *V. U.*

Sper că acest plan nereuşit n-a apucat să te pună pe drumuri degeaba. (N. K. îmi scrie că n-a trimis încă manuscrisele.) Aştept răspuns.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

44

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

8. III. 1898

Săptămîna asta, dragă măicuţă, n-am primit, pare-se, nici o scrisoare de la voi. De aici deduc că Mitea se află încă la închisoare — şi asta e cît se poate de trist.

* Este vorba de editarea culegerii „Studii şi articole economice". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu știu dacă această scrisoare o va mai găsi pe N. K. la Moscova. Pentru eventualitatea că o mai găsește, adaug încă un comision de care uitasem. Trimite-mi unul din șahurile noastre : printre tovarășii de la Minusinsk am găsit parteneri, și o dată m-am așezat să joc, aducîndu-mi aminte cu multă plăcere de vremurile trecute. Degeaba mi-am închipuit că Siberia răsăriteană este un ținut sălbatic, în care n-ai nevoie de șah. În Siberia răsăriteană sînt locuri dintre cele mai diferite.

La mine, nimic nou. Tesinienii îmi scriu că Elvirei Ernestovna i s-a retras alocația : „mamele nu sînt considerate membri de familie“ (o nouă interpretare !). Lui Prominski de asemenea i s-a redus alocația de la 31 la 19 ruble pe lună. După un lung calvar, Anatoli a reușit, în sfîrșit, „să-și scoată“ soția. Iuli scrie din Turuhansk că o duce destul de bine ; din fericire, e un om care nu se pierde cu firea !

Al tău, *V. U.*

Anexez o scrisoare pentru Nadejda Konstantinovna.

Trimite-mi, te rog, prin intermediul ei ceva mai mulți bani : iar dacă a plecat deja, expediază-i pe numele Eliz. Vas. S-ar putea să fiu nevoit să fac cheltuieli destul de mari, mai ales dacă ne vom face gospodăria noastră, așa că am de gînd să recurg la o considerabilă rotunjire a datoriei mele și la un nou împrumut intern. La toamnă voi primi, probabil, pentru traducere o sumă suficientă pentru acoperirea datoriilor — I believe more than five hundreds *.

Pentru Aniuta

Aș vrea să te rog să-mi procuri niște manuale de limba engleză. M-am oferit să lucrez aici la o traducere și am primit o carte groasă de soții Webb [91] ; mă tem să nu fac greșeli.

Am nevoie de :

1) O gramatică a limbii engleze, în special *sintaxa,* și mai cu seamă capitolul despre idiotismele limbii. Dacă N. K.

* — cred că mai mult de cinci sute. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

nu are o gramatică de Nurok (a avut-o, pare-se, dar nu știu dacă era a ei), trimite-mi fie și această gramatică pe timpul verii, dacă tu (sau Maneașa) nu ai nevoie de ea. Nu știu însă dacă Nurok nu oferă prea puțin în această materie. Dacă s-ar putea găsi un bun manual de limba engleză, ar fi foarte bine.

2) Un dicționar de nume *geografice* și proprii. Traducerea și transcrierea lor din limba engleză este foarte anevoioasă, și mă tem să nu greșesc. Nu știu dacă există dicționare potrivite. Dacă nu găsești vreo informație în „Cartea cărților" sau într-un alt indicator sau catalog, atunci poate afli cumva din alte surse ; asta, bineînțeles, dacă poți afla și-l poți procura ocazional (problema banilor nu se pune, căci onorariul va fi destul de mare și prima încercare trebuie făcută temeinic), dar ca să te ocupi în mod special de procurarea lui nu merită. Voi primi și traducerea în limba germană a acestei cărți, așa că, oricum, o să mă descurc.

Al tău, *V. U.*

Ce intenții aveți pentru la vară ? O să i se permită lui Mitea să se ducă la Kokușkino ? Acolo aveți de gînd să vă instalați la vară sau în altă parte ?

Nesuferit oraș e Moscova, nu-i așa ? Și cu locuința e greu, și cu editarea de cărți e greu, — nu înțeleg de ce vă cramponați de el ? Am rămas de-a dreptul mirat cînd am aflat dintr-o scrisoare a lui Mark că ești împotriva mutării la Petersburg.

Trimisă din Șușenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

45

CĂTRE M. A. ULIANOVA

14. III. 1898

Am primit, măicuță dragă, scrisoarea ta din 28/II. Nu mă așteptam să vă întoarceți atît de curînd din Kazan !

www.dacoromanica.ro

Zilele trecute am primit de acolo, de la Aleksandr Ivanovici, o scrisoare care m-a mirat foarte mult. Îmi scrie că acum are serviciu, că Nikolai Ivanovici e la Petersburg, că locuiesc la Kazan la aceeași adresă [92]. Va trebui să-mi fac timp într-una din zile să-i răspund. Nu știu cum se simte cu sănătatea, căci din scrisoarea lui e greu să tragi vreo concluzie ; dacă e în aceeași stare ca și pînă acum, îi va fi greu să facă față cerințelor serviciului, și nici traiul nu-i va fi prea ușor.

Dacă la calea ferată se primesc cărți spre a fi expediate cu mare viteză, dar la tariful de mică viteză, se înțelege că cel mai bine ar fi să le expediați ca marfă. Întrebarea e numai unde și cînd să le expediați. Ca să le expediați la Acinsk, de unde ar urma să le ia Nadejda Konstantinovna, ar fi ceva riscant : cărțile ar putea să întîrzie, și vor rămîne să zacă acolo. Poate că ar fi bine să le expediați tot la Krasnoiarsk și apoi să așteptăm o ocazie pentru a le aduce aici. Cred că acum se va ivi mai curînd o astfel de ocazie.

Deocamdată nici nu mă gîndesc să cer mutarea mea de aici. E prea devreme, socot eu. Aștept să vină Nadejda Konstantinovna, să vedem cum ne vom aranja. Ei nu-i mai scriu astăzi, nădăjduiesc că va pleca din Moscova înainte de sosirea acestei scrisori. Dacă însă, în pofida așteptărilor, scrisoarea mea o va mai găsi acolo, transmite-i că am primit ieri traducerea în limba germană a cărții soților Webb (mi-e de mare folos la traducerea mea. Fără ea n-aș fi putut s-o scot la capăt) și „Vestnik Finansov".

Sănătatea mea nu trebuie să te îngrijoreze cîtuși de puțin. Sînt acum perfect sănătos.

Aici e vreme frumoasă ; soarele începe să încălzească binișor, iar drumul să se desfunde. Dar aici iarna cedează foarte greu și va mai trece mult timp pînă să se încălzească de-a binelea.

Această scrisoare o vei primi, probabil, pe la 1 aprilie sau ceva mai devreme. De aceea te felicit de ziua ta ; la fel și pe Maneașa. Sper că pînă la paște Mitea va fi, desigur, pus în libertate.

Al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

Am primit de la Maneaşa „Moskovskie Vedomosti“ [93] — mai întîi un număr (am uitat care anume) ; nu avea articole interesante. După aceea mi-au mai venit ieri încă 4 numere (nr. 53—56), conţinînd o serie de articole interesante în care sînt atacaţi marxiştii. Mulţumesc pentru trimiterea lor.

Într-un viitor apropiat, poate peste 3—4 săptămîni, dacă nu şi mai curînd, trebuie să ne aşteptăm la obişnuita întrerupere de primăvară a comunicaţiilor cu Rusia : timp de vreo două — sau, poate, în cazul cel mai rău, trei — săptămîni nu va circula poşta din şi spre Rusia.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

46

CĂTRE M. T. ELIZAROV

Lui Mark

28. III

Am primit scrisoarea d-tale din 10.III, în care mă anunţi că ai primit manuscrisele şi-mi expui diverse planuri.

Ai primit, desigur, scrisoarea în care îţi fac cunoscut că am renunţat la gîndul de a tipări cartea la Moscova (ţi-am scris *îndată* ce am aflat care e regimul de cenzură la Moscova) *.

Se înţelege că din moment ce regimul de cenzură de acolo e atît de imposibil, nici nu ne putem gîndi să editäm cartea la Moscova. Ce rost ar avea să riscăm o sumă atît de mare de bani, avînd *(în cazul cel mai bun)* perspectiva unei tărăgănări de un an sau de un an şi jumătate ?? Trebuie să strîngi manuscrisele, să le pui în banderole şi să le retrimiţi scriitorului la Petersburg, mai ales că e atît de amabil încît se declară dispus să-şi asume toată bătaia de cap. În privinţa banilor să-i scrii că avem ; să ne comunice numai de ce sumă e nevoie şi să se apuce de editarea cărţii la toamnă,

* Vezi volumul de faţă, p. 87. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fără a pierde timp, de îndată ce i-o vor îngădui ocupațiile.

Acesta este rezultatul unei corespondențe care a durat două luni ! Nădăjduiesc că n-ai întreprins încă nimic hotărîtor. Dacă ai cumpărat hîrtie, ea poate fi trimisă la Petersburg, iar dacă ai dat deja materialul la cules, plătește pentru colile culese. Mai bine să pierdem cîteva zeci de ruble decît să riscăm sute de ruble. În privința Petersburgului, scriitorul spune (și nu avem nici un motiv să nu-l credem) că nu sînt riscuri.

Se înțelege că, dacă aș fi avut o cît de vagă idee despre surpriza pe care mi-o rezervă „prima cetate de scaun" și cenzura ei, nici prin gînd nu mi-ar fi trecut să editez cartea la Moscova. Toate astea le-am aflat prea tîrziu, abia din cele scrise de N. K. după ce s-a consultat cu scriitorul.

Cu o strîngere de mînă, al d-tale, *V. U.*

Lucrarea mea a sistat complet * : sînt ocupat cu o traducere care-mi dă destulă bătaie de cap. După aceea vom vedea ; ciorna va fi gata în curînd, dar va fi nevoie de o refacere *radical ă.*

P. S. Mă mir ă că-mi scrii în așa fel încît se poate înțelege că ai vrea să editezi cartea la Moscova ??, deși tot d-ta arăți cît de imposibil este acolo regimul de cenzură. Ce rost are atunci să ne băgăm singuri în gura leului ??!

Scrisă la 28 martie 1898
Trimisă din Șușenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 4
Se tipărește după manuscris

47

CĂTRE M. A. ULIANOVA

10. V. 1898

În sfîrșit, dragă măicuță, au sosit și musafirii [94]. Au ajuns aici în seara zilei de 7 mai, și tocmai în ziua aceea am avut

* Este vorba de cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

.eu proasta inspirație să plec la vînătoare, așa că nu m-au găsit acasă. Nadejda Konstantinovna nu arată prea bine ; aici va trebui să se îngrijească mai atent de sănătatea ei. Despre mine însă Elizaveta Vasilievna a spus : „Vai, cum te-ai îngrășat !“ — precum vezi, apreciere mai măgulitoare nici că se putea !

Este foarte trist însă că nu mi-au adus nici o veste bună în legătură cu Mitea !

Am primit atît scrisoarea trimisă cu ele cît și pe cea din 20/IV. Mulțumesc frumos pentru lucrurile trimise. Despre cărțile care urmează să sosească, N. K. a vorbit deja cu cine trebuie la Minusinsk, și sper să le primesc curînd și fără prea multă bătaie de cap. Se prea poate să le aduc chiar eu, fiindcă am de gînd să fac un drum pînă la „oraș“.

Să vă spun cum stau lucrurile cu navigația. N. K. a venit cu vaporul numai pînă la Sorokino (la vreo 70 de verste depărtare de Minusinsk) ; la Krasnoiarsk ele au așteptat o săptămînă. Apele sînt încă scăzute și nivelul lor va crește cam pe la sfîrșitul lui mai — începutul lui iunie. De la Minusinsk pînă la Șușa sînt 55 de verste. Aici vapoarele circulă neregulat : ele nu au orar, dar, în general, de îndată ce se normalizează navigația, ele circulă mai mult sau mai puțin regulat și fără întîrzieri din cale-afară de mari. Tare aș vrea să poți veni aici, — numai de i-ar da drumul lui Mitea mai curînd.

Aniuta m-a întrebat pe cine invit la nuntă : vă invit pe toți, numai că nu știu dacă n-ar fi mai bine să vă trimit invitația telegrafic !! Nadejdei Konstantinovna, precum știi, i s-a pus o condiție tragi-comică : dacă nu se căsătorește *neîntîrziat* (sic !), va fi retrimisă la Ufa. Eu nu sînt cîtuși de puțin dispus să admit așa ceva, și de aceea am și început să facem „demersurile“ necesare (în special cereri de eliberare a actelor fără de care nu se poate oficia cununia), astfel încît să ne putem cununa înainte de post (*înainte* de postul de Sîn-Petru) : să ne fie totuși îngăduit să sperăm că severii oameni ai stăpînirii vor găsi că asta înseamnă o căsătorie destul de „neîntîrziată“ ?! Îi invit pe cei din Tes

www.dacoromanica.ro

(ei mi-au şi scris că doar am nevoie de martori) şi sper că li se va permite să vină.

Salutări la toţi ai noştri.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

Era cît pe-aci să uit. Nadea mi-a spus că mi s-au trimis nişte cărţi de filozofie şi că ele au plecat mai departe, undeva spre Irkutsk. Cum se face că eu nu ştiu nimic despre această trimitere ?? Nu cumva s-o fi pierdut pe drum vreo scrisoare ? O rog pe Aniuta să lămurească despre ce-i vorba.

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

48

CĂTRE M. A. ULIANOVA

17. V. 1898

Am primit săptămîna asta, măicuţă dragă, o scrisoare de la Maneaşa, datată 1.V.

Cărţile mele n-au sosit încă, dar sper să le primesc în curînd. Nadejda Konstantinovna a discutat la Minusinsk toate amănuntele legate de această chestiune.

Cred că nu face să mă abonaţi la vreun ziar : sper să primesc „Sîn Otecestva" de la cei din Tes.

Aici vremea continuă să fie urîtă : plouă şi bate vîntul. Nici gînd să se desprimăvăreze.

Al tău, *V. U.*

Salutări la toţi ai noştri. Am scris bine adresa ?

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

49

CĂTRE M. A. ULIANOVA

7. VI. 98

Am primit alaltăieri, dragă măicuţă, lunga ta scrisoare din 20. V, pentru care îţi mulţumesc mult. Data trecută am uitat să-ţi comunic că lada cu cărţi a sosit la Minusinsk şi am adus-o cu mine aici [95].

Nu mă dumiresc cum de n-ai primit atîta vreme scrisori de la mine; încă „din vremuri imemoriale" îţi scriu în fiecare duminică.

În privinţa nunţii noastre s-a produs o mică întîrziere. Curînd se împlineşte o lună de cînd am cerut în scris să mi se trimită actele necesare şi m-am dus eu însumi la Minusa să aflu de la ispravnic cauzele acestei tărăgăneli. Am aflat („rînduieli" siberiene !) că la Minusa nu s-a primit *nici pînă acum* fişa mea de deportat, deşi mă aflu în al doilea an de deportare !! (Fişa de deportat este actul care conţine date în legătură cu persoana deportată; fiindcă nu are acest act, ispravnicul nu ştie nimic despre mine şi nu-mi poate elibera adeverinţa.) Va trebui să ceară fişa la Krasnoiarsk, de la administraţia închisorii, şi teamă mi-e că ispravnicul va întîrzia şi de data asta. În orice caz acum nunta nu mai poate avea loc înainte de luna iulie *. L-am rugat pe ispravnic să îngăduie celor din Tes să vină la nunta mea, dar el a refuzat categoric, motivîndu-şi refuzul prin aceea că în martie anul acesta un deportat politic din Minusinsk (Raicin) şi-a luat o permisie pentru a pleca la ţară şi a dispărut fără urmă... Toate argumentele invocate de mine spre a-l convinge că n-are nici un motiv să se teamă de o dispariţie a tesinienilor au rămas fără efect.

Tovarăşilor din Tes li s-a permis să rămînă acolo pînă la toamnă, urmînd ca după aceea să se mute la Minusa.

Despre navigaţia pe Ienisei mi se pare că ţi-am mai scris. Pînă în prezent nivelul apei continuă să fie ridicat, iar acum apele au început chiar să crească din nou; este extrem de cald şi probabil că undeva în munţi, în taiga,

* Căsătoria lui V. I. Lenin cu N. K. Krupskaia a avut loc la 10 iulie 1898. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

se topește zăpada. Aici vapoarele nu au orar (sînt toate remorcate); de la Krasnoiarsk pînă la Minusinsk vaporul face două zile, iar uneori și mai mult. De la Minusa pînă la Șușa sînt 55 de verste de mers cu caii. Sper că mă vei înștiința telegrafic dacă Mitea va fi pus în libertate și tu te vei decide să vii pe la noi. Elizaveta Vasilievna spune că se teme să nu te obosească prea mult drumul. Dacă ai putea să vii cu trenul la clasa a 2-a, cred că n-ar fi prea obositor.

Salutări la toți ai noștri. Aștept cu nerăbdare o scrisoare de la Aniuta. A primit „Voprosî Filosofii"?

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

50

CĂTRE M. A. ULIANOVA

14. VI. 1898

Am primit, măicuță dragă, o scrisorică de la Maneașa cu data de 30. V. Mulțumește-i din partea mea. De ce oare n-o fi pomenind ea nici un cuvînt despre „Voprosî Filosofii", pe care i-am trimis-o la 14. V? A primit-o? (i-am trimis-o la cererea Aniutei; Maneașa îmi scrie că ați primit scrisorile mele din 10 și 17. V).

La noi nimic nou. Nadea vă scrie astăzi, cred, separat. Acum pe aici e vară în toată puterea cuvîntului. Sînt niște călduri caniculare, pe care E. V. le suportă nespus de greu. Nadea și cu mine am început să mergem la scăldat și am trecut la un regim de vară.

Noutăți sînt puține, și nici acestea nu sînt bune. De la Tes ni s-a comunicat că a înnebunit tovarășul Efimov (muncitor din Ekaterinoslav, — suferă de mania persecuției), și Gleb l-a dus la spital. Lui Iuli, la Turuhansk, i s-a întîmplat ceva foarte neplăcut: unul dintre deportați (un scandalagiu) i-a adus niște învinuiri arhiabsurde; s-a

www.dacoromanica.ro

ajuns la o ruptură, toți au trebuit să se împrăștie. Iuli stă acum singur ; e bolnav, are nervii zdruncinați și nu mai poate lucra. Să ne ferească dumnezeu de „colonii de deportați" ! și de „evenimente" din viața în deportare ! Acum Iuli îl roagă pe tatăl său să facă demersuri pentru a obține mutarea lui în orice altă parte.

Sînt perfect sănătos. (Nadea și E. V. de asemenea.) Termin traducerea, iar apoi mă apuc iarăși de lucrarea mea [96]. Mi s-a scris că în curînd începe tipărirea culegerii mele de articole.

Salutări la toți ai noștri. Mitea lucrează ? Ar trebui să facă un studiu sistematic, căci din „lectură" în general nu te alegi cu mare lucru.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

Dacă se ivește vreo ocazie, o rog pe Maneașa să-mi trimită din cărțile mele :

1) *Borovikovski.* „Legile civile" (vol. X, partea 1).
2) „Codul de procedură civilă" (ediția de buzunar).

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

51

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

15. VII. 1898

Ieri am primit scrisoarea ta din 27. VI.

De la doctor am primit ieri o scrisoare din care am aflat că N. E. și-a pus capăt zilelor cu un foc de revolver. La 23. VI a fost înmormîntat. Lui Gleb i-a lăsat o scrisoare și niște manuscrise, iar mie, zice-se, a cerut să mi se comunice că moare „cu deplină și nețărmurită încredere în viață, și nu pentru că ar fi decepționat".

Nu mă așteptam să sfîrșească atît de trist. Probabil că „scandalul" în care l-a tîrît un deportat scandalagiu l-a deprimat într-un hal fără de hal.

www.dacoromanica.ro

V-am mai scris, pare-se, că pe numele meu a sosit aici o ladă cu cărți din Vilno (n-am primit-o încă). Nu s-ar putea să fie chiar cărțile care s-au plimbat pe la Irkutsk ? Cînd le voi primi, am să vă comunic. În general, încurcătura cu cărțile mele mă supără mult mai puțin (am destule cărți) decît încurcătura cu cartea de la bibliotecă (despre care îmi scrii că o vei restitui zilele acestea). Nu m-am așteptat la o întîrziere atît de mare, colosală !! Înseamnă că toate străduințile noastre de a evita întîrzierile, de a face în așa fel încît drumul cărții, dus și întors, să nu dureze o jumătate de an, ci doar o lună și jumătate, — toate aceste străduinți au rămas zadarnice ?!! Ar fi ceva cît se poate de trist, cu atît mai mult cu cît, o dată cu plecarea Nadejdei Konstantinovna din Petersburg, am pierdut definitiv orice șansă de a folosi bibliotecile din acest oraș. Mă gîndeam chiar să te întreb dacă nu s-ar putea să stai de vorbă cu bibliotecarul, ca să stabilești cu el condiții precise pentru trimiterea și restituirea cărților, pentru respectarea punctualității în relațiile cu biblioteca etc. S-ar părea că nu e cine știe ce treabă complicată, și totuși de un an și jumătate mă zbat fără nici un rezultat. Am început să cred că trebuie să mă las păgubaș : să te războiești cu „marile distanțe" nu-i lucru de șagă.

Sînt foarte surprins că n-ai primit numărul din „Voprosî Filosofii". Ar fi păcat să se piardă, fiindcă e o revistă bună și destul de scumpă, și cu pierderea acestui număr se descompletează colecția. Eu ți l-am trimis pe numele „Maria Ulianova", la 15. V, în banderolă, recomandat. Am păstrat recipisa. N-am făcut oare vreo încurcătură cu adresa ? (poate că am scris tot pe vechea adresă : Sobaceaia ploșceadka). Fă, te rog, toate investigațiile posibile și comunică-mi rezultatul. Voi prezenta la poștă recipisa, ca să cer despăgubiri. — Trimiterea de cărți eu v-o comunic *întotdeauna* în scrisorile mele. De aceea, cînd o carte nu sosește, ar trebui să primesc îndată o înștiințare în acest sens. De aici ar rezulta că încă una din scrisorile mele s-a pierdut.

www.dacoromanica.ro

N.K. Krupskaia
1895

www.dacoromanica.ro

Serghei Ivanovici mi-a scris că acceptă bucuros postul de medic la Sredne-Kolîmsk. Şi cred că bine face. E mai bine să ai o ocupaţie ; altfel te prăpădeşti în deportare. Iar cu un cîştig de 2 500 de ruble se poate trăi, desigur, destul de bine acolo.

Împreună cu Nadea transcriu pe curat traducerea cărţii soţilor Webb. După cum am convenit, pe la jumătatea lui august trebuie s-o predăm la poştă. M-am săturat de atîta copiat (circa 1 000 de pagini scrise de mînă, pentru amîndoi). Dar traducerea a fost interesantă, căci e o carte cît se poate de judicios scrisă.

De la Apollinaria Aleksandrovna a venit ieri (din Krasnoiarsk) o scrisoare pentru Nadea. I s-a fixat ca loc de deportare satul Kazacinskoe (districtul Ieniseisk, cam la 100 de verste depărtare de oraşul Ieniseisk, pe malul Ieniseiului). Acolo mai sînt cîţiva deportaţi politici : Lepeşinski, Lingling, Rostkovski, Grigorieva. Ap. Al. a stat la Krasnoiarsk o săptămînă şi jumătate şi acum pleacă, probabil, spre locul de deportare.

Cînd, în sfîrşit, i se va da drumul lui Mitea ? Nu mă aşteptam ca dintr-un fleac să se facă o asemenea înscenare. Şi unde se va duce după ce va fi pus în libertate ?

Sărutări mamei şi salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Pleci cu Mark în Caucaz sau nu ?

M-a bucurat nespus vestea că i-ai trimis lui écrivain bani pentru editare. Multe mulţumiri. Acum voi aştepta desfăşurarea evenimentelor. Apropo : scrie-le, te rog, să-mi rezerve 25 de exemplare drept de autor : vreau să le trimit tovarăşilor şi cunoscuţilor mei. Cînd le primeşti, trimite-mi numaidecît 12—15 exemplare ; în privinţa celorlalte am să-ţi scriu eu unde să le trimiţi.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

52

CĂTRE M. A. ULIANOVA

2. VIII. 1898

Zilele acestea am primit, dragă măicuță, scrisoarea ta din 15. VII.

Sper că această scrisoare îl va găsi pe Mitea în stare de libertate. De atîtea ori au promis că-i vor da drumul, încît probabil că la toamnă își vor îndeplini promisiunea. Prea mult tărăgănează instrucția în cazul lui!

Cred că planul Maneașei de a pleca la Bruxelles este foarte bun. Probabil că acolo se poate studia mai bine decît în Elveția. Cît privește limba franceză, sînt sigur că și-o va însuși în scurt timp. Se spune că e o climă bună acolo. Nadea are un cunoscut * care a locuit vreo cinci ani în Belgia și care acum se află în Rusia și se pregătește să plece din nou acolo (la Liège). E căsătorit cu o bună prietenă * a Nadiei. Nadea îi trimite astăzi o scrisoare în care o roagă să-i scrie Maneașei (la Podolsk) și să-i dea toate informațiile și adresele ce-i pot fi de folos.

Dacă portarul de la vechea voastră locuință a spus că în mai poștașul a adus într-o zi „o carte galbenă", este vorba desigur de numărul din „Voprosî Filosofii" pe care vi l-am retrimis. Se poate spera deci că el nu s-a pierdut și va mai putea fi găsit. Mai aștept încă o săptămînă, să văd ce află Mark la slujbă despre ea, și după aceea voi reclama pierderea.

Sînt foarte bucuros că Aniuta vrea să înștiințeze toată lumea să nu trimită nimic pe numele locuitoarei S. M.[97] De curînd neghioaba asta a primit din nou ceva pentru mine și vrea să facă din asta o întreagă „istorie"... Firește că n-am să dau nici o atenție acestor ieșiri prostești (provocate, probabil, de cearta noastră cu cei din Minusinsk), iar cărțile trimise pe adresa ei le voi primi. Dar ar fi mai plăcut pentru mine să nu mai primesc nimic prin intermediul ei. Dacă au mai rămas persoane care n-au fost în-

* Din motive de ordin conspirativ, rudele lui V. I. Lenin au șters din scrisoarea lui numele și prenumele „cunoscutului" și ale „prietenei". Este vorba de N. L. Meșcereakov și de soția sa A. I. Meșcereakova (Ceciurina). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ştiinţate, rog pe Aniuta să le scrie şi lor. Zilele trecute am primit o parte din cărţile cumpărate de Aniuta pentru mine (cele mai multe sînt cărţi de filozofie). Cărţile care au sosit acum pentru mine sînt încă la Minusinsk ; sînt cărţi de filozofie.

Printre cărţile primite se găsesc şi următoarele, care sînt, cred, ale Aniutei : *Bädeker*, „Suisse" ; *„Jahrbuch* des Unterrichtswesens in der Schweiz", 1892, 1893 şi 1894 (3 volume). Să-mi comunice Ania ce să fac cu ele. Dacă vrea să i le înapoiez, să-mi scrie cînd să le trimit : acum sau la toamnă (cînd avem de gînd să expediem cu trenul o ladă cu cărţi) ?

[Apollinariei Aleksandrovna Iakubova] * i s-a fixat ca loc de deportare (ţi-am mai scris, mi se pare) satul Kazacinskoe, districtul Ieniseisk, pe malul Ieniseiului, pe tractul poştei, la o depărtare de 100 de verste sau mai mult de Ieniseisk. Dintre deportaţii politici se află acolo Lingling, Rostkovski şi alţii. De acolo n-am primit încă nici o veste de la ea.

Tesinienii au de gînd să se mute pe la jumătatea lui august.

Din Verholensk am primit o scrisoare amănunţită de la doctor, care ne descrie împrejurările morţii lui N. E. Fedoseev şi ne restituie o scrisoare a Aniei care era adresată lui N. E., dar a sosit după moartea lui (doctorul nu ştie de la cine este această scrisoare) şi mă întreabă ce să facă cu suma de 25 de ruble. (Ei strîng acolo bani pentru ridicarea unui monument). Ei (adică tovarăşii din Verholensk) se angajează să achite şi datoriile lui N. E. (circa 80 de ruble).

Doctorul ne scrie că N. E. a fost adînc mîhnit de mîrşavele acuzaţii ce i-au fost aduse de un ticălos (tot dintre deportaţii politici) în legătură cu nişte chestiuni băneşti. N. E. a hotărît apoi să nu mai primească *nici un fel* de ajutor de la nimeni (şi el nu-şi schimba hotărîrile), şi din această cauză a avut de îndurat lipsuri foarte mari ; nu putea să muncească şi, după cum spune el, „cînd s-a convins că nu mai poate munci, s-a hotărît să nu mai trăiască"... După moartea lui s-a primit la Verholensk o tele-

* Din motive de ordin conspirativ, rudele lui V. I. Lenin au şters din scrisoarea lui numele şi prenumele Apollinariei A. Iakubova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gramă prin care se anunţa că Mariei Ghermanovna * i s-a permis să vină la el...

Te sărut şi te rog să transmiţi salutări la toţi ai noştri. Lui Mark îi doresc călătorie şi odihnă plăcută.

Al tău, *V. U.*

E. V. şi Nadea trimit salutări.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

53

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

16. VIII

Dragă măicuţă, în cursul acestei săptămîni am primit scrisoarea Aniutei cu data de 30. VII. Am primit-o luni 10. VIII, la Minusa, unde mă dusesem pentru un tratament dentar [98]. Am fost foarte mirat primind această scrisoare, care, după cum am constatat, a fost trimisă cu acceleratul. De altfel, din cauza transbordării poştei de la accelerat (care merge la Tomsk) la trenul personal, se pierde mult timp ; marţi 11.VIII am primit ziarul din Moscova cu data de 29. VII, sosit cu personalul, în timp ce scrisoarea purta data de 30. VII ; aşadar poşta sosită cu acceleratul nu vine cu mult mai repede.

De aici însă nici nu pot expedia corespondenţa cu acceleratul, căci pentru asta ar trebui să am cunoştinţe la Obi [99] şi să le trimit lor scrisoarea ca s-o pună la cutia de scrisori a acestui tren.

De altfel, mai faceţi o experienţă şi trimiteţi o scrisoare cu acceleratul : să vedem cînd va sosi aici.

* Este vorba de M. G. Gopfenhaus. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Astăzi trimit la Petersburg traducerea cărții soților Webb. Eu am scris acolo să vă trimită vouă onorariul : dacă écrivain nu vă cunoaște adresa, comunicați-i-o în acest scop.

Despre culegerea mea de articole am fi putut avea deja veşti, dar nu primim nimic. Nadea şi cu mine am şi început să ne gîndim la posibilitatea unui fiasco...

Maneaşa, cred eu, nu face bine că ezită. I-ar prinde bine să stea cîtva timp şi să studieze în străinătate, într-una din capitale ; cel mai bine ar fi să studieze în Belgia. În ce specialitate ar vrea ea să urmeze cursurile ?

Aşadar, nu degeaba am tot amînat eu să reclam pierderea numărului din „Voprosî" : pînă la urmă s-a stabilit că el nu s-a pierdut, deşi a întîrziat atît de mult, încît trimiterea lui nu mai are nici un rost.

Al tău, *V. U.*

Pentru Aniuta

Cu poşta de astăzi, Aniuta, îți trimit în banderolă, recomandat, Tempeste de *Negri* şi catalogul pe care mi l-ai cerut. Adresa e cea din această scrisoare. Înştiinţează-mă de primire.

O dată cu scrisoarea ta am primit din Arhanghelsk ştirea că şi M. G. s-a împuşcat (la 18. VII), după ce — la 16. VII — a aflat vestea morții lui N. E. E o poveste din cale-afară de tragică ! Iar calomniile ordinare ale unui nemernic, un oarecare Iuhoţki (deportat *politic* !! din Verholensk), au avut în acest deznodămînt unul dintre principalele roluri. Pe N. E. aceste calomnii l-au afectat profund, şi el a fost foarte deprimat. Din această cauză s-a hotărît să nu primească ajutor *de la nimeni* şi a îndurat lipsuri de neînchipuit. Cu vreo două-trei zile înainte de moarte a primit, zice-se, o scrisoare în care erau repetate toate aceste calomnii. Nu ştiu ce să mai spun ! În deportare nu e nimic mai rău decît aceste „evenimente din viaţa în deportare", dar niciodată n-am crezut că ar putea lua asemenea proporții ! Calomniatorul a fost de multă vreme făţiş şi categoric condamnat de toți tovarăşii, şi nu m-am gîndit nici-

www.dacoromanica.ro

odată că N. E. (care avea o oarecare experienţă în materie de asemenea istorii scandaloase) ar putea să pună totul la inimă într-un mod atît de tragic.

Cartea lui Şahov, cea a lui Gumplowicz şi „Buletinul" (două numere, din ianuarie şi din martie) le-am primit alaltăieri, întîrzierea se datoreşte poştaşului nostru.

Iuli speră că în curînd va reuşi să scape din Turuhansk. Tesinienii fac nunta şi în curînd se mută la Minusinsk *. Bazil a obţinut un post de tehnician la un industriaş din partea locului.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 16 august 1898
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

54

CĂTRE M. A. ULIANOVA

26. VIII

Ieri am primit, măicuţă dragă, telegrama din 21 cu vestea eliberării lui Mitea, precum şi o scrisoare de la tine şi una de la Aniuta. M-au bucurat nespus de mult toate aceste veşti şi mai ales prima. Aşadar Mitea a fost eliberat după terminarea instrucţiei ; e interesant de ştiut acum ce anume îi pregăteşte acuzarea [100]. Aştept să-mi scrieţi cum vă aranjaţi pentru iarnă.

Scrisoarea Aniutei este foarte interesantă şi am aflat cu plăcere că temerile mele cu privire la posibilitatea unui fiasco s-au dovedit a fi premature **. Expediez chiar astăzi (pe aceeaşi adresă ca şi prezenta scrisoare) în banderolă, recomandat, un articolaş pe care l-am scris zilele acestea. Trimiteţi-l, vă rog, lui écrivain, cu rugămintea de a încerca să-l publice undeva : dacă e prea tîrziu pentru a intra în culegere, să-l publice într-una din reviste (în „Mir Bojii"

* Este vorba de căsătoria lui G. M. Krjijanovski cu Z. P. Nevzorova. — *Nota red.*

** Este vorba de editarea culegerii „Studii şi articole economice". — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

sau, poate, mai bine, în „Naucinoe Obozrenie") [101]. Nu știu dacă e bine să trimit manuscrisele direct la Petersburg. Așa am procedat cu traducerea cărții soților Webb, deoarece mai erau numai două săptămîni pînă la expirarea termenului de predare (1. IX), dar nu știu dacă asta nu i-a nemulțumit cumva pe cei de acolo. Deocamdată voi trimite pe adresa voastră.

Despre primirea cărților lui Gumplowicz și Șahov, a „Buletinului" lui Wolf, precum și a cărților de la Fridman ți-am mai scris.

Multe mulțumiri „mătușicăi" * pentru salutări etc. Păcat însă că sînt numai salutări. Eu în orice caz n-am nici o vină că „nu răspund". Aniuta ce crede, face să răspund acum, sau *trebuie* să mai aștept?

Pe aici începe să miroase a toamnă, deși ultimele zile au fost foarte frumoase. Nu credem că locuința noastră n-ar fi potrivită pentru iarnă și n-avem nici o teamă în această privință. Am putea, bineînțeles, să găsim și altă locuință.

Al tău, *V. U.*

Ce se aude cu Maneașa? Tot mai ezită, sau a luat, în sfîrșit, o hotărîre?

Scrisă la 26 august 1898
Trimisă din Șușenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

55

CĂTRE M. A. ULIANOVA

16. IX. 1898. Krasnoiarsk

Dragă măicuță, de cîteva zile mă aflu aici. Aș vrea să plec mîine dacă vaporul nu va întîrzia cu 24 de ore. Va trebui să plec fără A. M. și E. E. (ți-am scris, pare-mi-se, din Minusinsk cum m-am aranjat să fac această călătorie

* „Mătușica" — A. M. Kalmîkova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

împreună cu ele). E. E. a fost internată la spitalul de aici ; unul dintre medici o cunoaşte pe A. M., aşa încît E. E. s-a aranjat, pare-se, destul de bine şi se simte bine acolo. Medicii nu pot pune încă un diagnostic precis : nu se ştie dacă e vorba de o simplă durere traumatică (a căzut din trăsură acum şase sau opt săptămîni) sau este un abces la ficat, boală foarte gravă, de lungă durată şi greu de vindecat. Îmi pare nespus de rău de suferinţele bietei A. M., care nu şi-a revenit după moartea copilului şi după boala prin care a trecut ea ; uneori se frămîntă atîta, încît mai-mai să facă accese de nervi. Tare n-aş fi vrut s-o las singură aici, dar îmi expiră termenul şi trebuie să plec. Îi voi ruga pe tovarăşii de aici s-o viziteze din cînd în cînd. Din cauza călătoriei şi a necesităţii de a o ajuta pe A. M. şi de a face unele cumpărături, finanţele mi s-au zdruncinat simţitor. Trimite-i, te rog, Elizavetei Vasilievna (de la care m-am împrumutat) circa jumătate din suma care urma să vi se trimită pentru (întreaga) traducere a cărţii soţilor Webb (pe care am trimis-o la Petersburg la 15 august *). Dacă nu vi s-a trimis încă, cred că e mai bine să aşteptaţi un timp (sau să ridicaţi onorariul cu un prilej oarecare, dacă se iveşte vreunul). La criză sper totuşi să n-ajung, aşa că nu e prea mare grabă.

Sînt foarte mulţumit că am venit aici : mi-am tratat dinţii şi m-am mai aerisit şi eu puţin după un an şi jumătate de şedere la Şuşenskoe. Oricît de puţină lume e la Krasnoiarsk, dar cînd vii de la Şuşa e plăcut totuşi să te vezi cu oamenii şi să mai discuţi şi altceva decît treburi vînătoreşti şi „noutăţi" din Şuşenskoe. Drumul la întoarcere va dura destul de mult (5 zile sau cam aşa ceva) : în susul apei vapoarele se tîrăsc pe Ienisei al naibii de încet. Va trebui să stau în cabină, deoarece afară e tare frig (sînt îmbrăcat, bineînţeles, ca de iarnă şi am mai cumpărat de aici un cojoc pentru Nadea, aşa că în nici un caz nu mă va răzbi frigul). M-am aprovizionat cu lumînări şi cărţi ca să nu mor de plictiseală pe vapor. O dată cu mine va pleca, probabil, şi Lepeşinskaia, soţia unui deportat, care se duce să-şi ia în primire serviciul în satul Kuraghinskoe (la vreo 40 de

* Traducerea fusese expediată la 16 august (vezi volumul de faţă, p. 103). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

verste depărtare de Minusinsk, unde locuieşte tovarăşul nostru Kurnatovski) ; soţul ei a fost transferat tot acolo. Ieri am aflat vestea plăcută că Iuli a fost transferat, dar unde anume încă nu ştiu. Ultima scrisoare primită de acasă e cea pe care Aniuta mi-a trimis-o la 24. VIII. Îi mulţumesc foarte mult pentru scrisoare şi pentru cărţi („Neue Zeit", extrasul din „Archiv", biografia scriitoarei Kohanskaia [102] şi altele). Îi voi răspunde din Şuşa, adică peste vreo 10 zile ; destul de tîrziu, dar n-am ce-i face.

Al tău, *V. U.*

Te îmbrăţişez cu drag şi te rog să transmiţi salutări la toţi ai noştri.

Am văzut-o chiar acum pe A. M., de la care am aflat că Elvira Ernestovna se simte mult mai bine, aşa că în momentul de faţă medicii o consideră în afară de orice pericol şi promit că peste vreo 8 zile va ieşi din spital complet restabilită şi va putea pleca la Minusinsk. Prin urmare, veşti cît se poate de îmbucurătoare.

Trimisă la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

56

CĂTRE M. A. ULIANOVA

11. X. 1898

Săptămîna asta, dragă măicuţă, n-am primit nici o veste de la voi. Probabil că vei locui împreună cu Mitea şi cu turiştii reîntorşi din vilegiatură. Se pare că voiajul Aniutei n-a fost prea reuşit. Îmi pare foarte rău, căci arareori îşi poate permite omul să plece în Crimeea. Ce a făcut Maneaşa ? A plecat ? V-aţi înţeles precis cu ea în ceea ce priveşte adresele şi scrisorile ? Dacă da, comunicaţi-mi şi mie, ca să-i scriu şi eu de aici. Sînt foarte intrigat de tăcerea în-

www.dacoromanica.ro

căpăţînată a celor din Petersburg : le-am trimis traducerea cărţii soţilor Webb la 15 august, şi pînă acum nici măcar nu mi s-a confirmat primirea ei (am trimis-o, bineînţeles, recomandat, pe adresa depozitului, spre a-i fi predată lui P. B.). Şi în privinţa culegerii domneşte aceeaşi tăcere ciudată : ultima lor scrisoare era datată 7 august ; îmi scriau că s-a ajuns cu corectura la coala a 7-a ; asta înseamnă că mai mult de jumătate era gata. E cu putinţă să se fi produs o întîrziere de mai bine de o lună ? Probabil că a intervenit un fiasco, dar în acest caz contam că oricum mi se va trimite cartea (în banderolă, recomandat — asta nu prezenta absolut nici un inconvenient). Nu ştiu ce să cred, dar Nadea şi cu mine înclinăm spre ideea unui fiasco. Ar fi cît se poate de regretabil. Lucrarea despre piepe e terminată în ciornă şi acum îi dau ultima finisare *. Transcrierea pe curat se va face concomitent, aşa că m-am gîndit s-o expediez în tranşe, care urmează să fie tipărite pe măsura primirii lor, spre a se evita astfel orice întîrziere (prima tranşă va fi trimisă, sper, cel mai tîrziu peste o lună) : dacă tipărirea ar începe în decembrie, cartea ar putea să apară încă în acest sezon. Trebuie numai (în cazul cînd lucrarea precedentă a suferit un fiasco) să găsim un editor şi să încheiem un contract cu el. Scriu toate acestea pentru eventualitatea că Aniuta îl va vedea pe écrivain — căci, după cîte ştiu, ea se duce destul de des la Petersburg — sau va afla întîmplător ceva ; şi în general (chiar dacă nu-l va vedea şi nu va afla nimic) trebuie să discutăm şi să ne sfătuim.

Pe aici nu e nimic nou. Vremea e rece, cred că în curînd va veni şi iarna. Anul acesta avem o toamnă mai urîtă decît anul trecut.

Salutări la toată lumea. Al tău, *V. U.*

Era cît pe-aci să uit : cu poşta precedentă, din 8 octombrie, v-am expediat (în bonderolă, recomandat) două cărţi : un număr din „Naucinoe Obozrenie" şi unul din „Voprosî

* Este vorba despre cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Filosofii i Psihologhii" ; Aniuta m-a rugat să-i restitui aceste două exemplare şi o rog să mă scuze că am întîrziat.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

57

CĂTRE M. A. ULIANOVA

1. XI. 1898

Am primit alaltăieri, dragă măicuţă, scrisoarea ta din 14. X, care m-a bucurat nespus. Astăzi am oaspeţi : a venit Gleb, singur, pentru 3 zile. Biata E. E. e mereu bolnavă, suferă de o boală gravă, şi cred că va trebui să fie trimisă la Petersburg sau la Moscova, fiindcă medicii de aici sînt foarte slabi.

N-am timp să vă scriu mai mult, deoarece am întîrziat şi risc să nu mai prind poşta : toată ziua ne-am plimbat. Pe aici e o vreme frumoasă : zile senine, geroase şi liniştite ; zăpada n-a căzut încă.

Salutări la toţi ai noştri. Mark s-a odihnit bine în Crimeea ? Aştept să primesc în curînd o scrisoare de la Ania. Ce mai face Mitea ?

Vă rog să trimiteţi lui A. P. Sklearenko scrisoarea anexată * ; i-am pierdut adresa.

Dacă Ania are într-adevăr de gînd să plece la Petersburg, ar fi foarte bine să facă unele demersuri în legătură cu lucrarea mea de mari proporţii **. Primele două capitole vor fi trimise curînd (peste 7—10 zile) direct pe adresa Aniutei : în felul acesta voi şti cel puţin ce se întîmplă

* Această scrisoare nu s-a păstrat. — *Nota red.*
** Aici şi în scrisoarea următoare este vorba despre cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cu ele. Tot atunci îi voi scrie şi ce planuri am în legătură cu această lucrare.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

De la Maneaşa n-am primit încă nici o scrisoare.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

58

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Pentru Aniuta

Trimit astăzi, pe adresa mamei, două caiete din lucrarea despre „piete". Acestea sînt primele două capitole, reprezentînd cam un sfert sau o cincime din întreaga lucrare. În total vor fi opt capitole ; acum închei pregătirile pentru capitolul 3, aşa că, după toate probabilităţile, în ianuarie lucrarea va fi terminată, deoarece Nadea transcrie destul de repede, pe măsură ce eu o scriu. Cu toate că prescurtez foarte mult textul în comparaţie cu ciorna iniţială, lucrarea iese totuşi destul de voluminoasă. Primele două capitole conţin, după calculele mele, vreo 270 000 de semne, sau — socotind coala de tipar de 33 000 de semne — circa $8^1/_2$ coli de tipar. Întreaga carte va avea deci vreo 35—40 de coli de tipar, dar eu tot mai sper că nu va depăşi 35 de coli, căci şi aşa va rezulta un volum prea gros (560 de pagini). În orice caz, ar fi de dorit ca această carte să fie tipărită într-un format mai mare şi să fie culeasă cu caractere mijlocii, astfel ca pagina să aibă circa 2 400 de semne, iar coala peste 33 000, ceea ce ar prezenta avantajul că volumul ar avea mai puţine pagini.

Cît priveşte editarea propriu-zisă, trebuie, după cît se pare, să contăm pe găsirea unui editor. Dacă ai să fii cumva la Petersburg, ar fi bine să te consulţi cu écrivain. Întreabă-l dacă d-na M. Vodovozova n-ar accepta să editeze această carte ? [103] [Nu-mi fac iluzii că am putea-o edita pe

www.dacoromanica.ro

cont propriu, căci socot că editarea culegerii mele a eşuat, deşi nici despre ea şi nici despre traducere n-am primit pînă în prezent *nici* o veste ! Dacă, contrar aşteptărilor, lucrurile n-ar sta aşa, atunci am putea să edităm lucrarea şi pe cont propriu, şi în acest caz ar trebui doar să găsim un corector special, un om cultivat, căruia să i se plătească cît trebuie şi să i se pună condiţia să trimită de îndată fiecare coală de corectură.]

Tipărirea ar putea (şi ar trebui) să înceapă chiar acum (ar trebui, pentru că altfel cartea nu va apărea în primăvară) ; în continuare, manuscrisul poate fi trimis pe capitole şi eu promit că nu voi întîrzia. Dacă se va găsi un editor, trebuie încheiat cu el un contract precis, în care ar fi cît se poate de dorit să se stipuleze ca o condiţie sine qua non obligaţia de a mi se trimite colile de corectură [greşelile de tipar din tabele, bunăoară, cu greu pot fi observate de altcineva decît autorul ; în afară de aceasta, s-ar putea să intervină unele modificări şi completări etc.]. Écrivain mi-a scris astă primăvară că lucrarea ar putea fi publicată treptat în „Naucinoe Obozrenie" sau într-o altă revistă. Nu sînt, firește, împotriva acestui procedeu, dar mă îndoiesc că s-ar găsi vreo revistă care să publice o lucrare de asemenea proporţii — ar fi ceva cu totul neobişnuit. Mai de crezut este că ar accepta să publice un capitol sau două. Capitolul al doilea, de pildă, ba chiar şi primul reprezintă fiecare o lucrare de sine stătătoare. Asta ne-a şi determinat în parte să ne grăbim să trimitem imediat capitolele gata scrise. Dar, predînd textul la revistă, trebuie să stipulaţi precis termenul înăuntrul căruia va fi publicată lucrarea şi să rezervaţi autorului dreptul de a publica oricînd întreaga carte, fără a mai aştepta sfîrşitul articolului în revistă [104].

Prefaţa cărţii v-o trimit nu ca s-o daţi la tipar (va mai trebui, probabil, refăcută sau completată ulterior) [105], ci ca să vă puteţi face o idee despre planul întregii cărţi. Tabla de materii o voi trimite în continuare împreună cu fiecare capitol. Dacă se va găsi că nu e nevoie de o tablă de materii atît de amănunţită (deşi pentru cititor, cred eu, e mult

www.dacoromanica.ro

mai comodă o tablă de materii amănunţită), ea va putea fi comprimată, lăsîndu-se numai titlurile de paragrafe *. De altfel, şi în textul cărţii ar trebui ca aceste titluri să fie culese nu cu aldine şi nici cu cursive (ar fi ceva prea solemn), ci, dimpotrivă, cu petitul cel mai mărunt. În felul acesta vor ocupa mai puţin loc şi vor corespunde în mai mare măsură menirii lor. În ceea ce priveşte tabelele, de asemenea cred că cel mai nimerit ar fi ca ele să fie culese cu petit, astfel încît să ocupe cît mai puţin loc.

Îmi dau seama că se prea poate ca toate aceste amănunte să fie complet inutile, dar cel puţin să ştiu că, în ce mă priveşte, am făcut tot ce trebuia. Este foarte probabil că écrivain va dori sau va consimţi să se ocupe el de treaba asta ; păcat doar de un singur lucru, şi anume că e nemaipomenit şi neînchipuit de nepunctual în relaţiile cu partenerii săi şi, pe cît se pare, absolut incorigibil în această privinţă. În general vorbind, el merge chiar prea departe cu amabilitatea : de pildă, soţia sa a făcut singură corectura la prima parte a culegerii — o muncă destul de migăloasă şi care cere mult timp. Trebuia ea să se apuce de treaba asta cînd e şi aşa destul de aglomerată cu propriile ei ocupaţii ? De aceea în asemenea cazuri ar fi mult mai bine să se angajeze (eventual la recomandarea lor) un corector special [106], căruia să i se ceară să fie punctual, să te înştiinţeze despre mersul lucrării şi să trimită aici fiecare coală de corectură.

Dar e timpul să închei. Răspunde-mi, te rog, cît mai repede, — fie şi printr-o simplă confirmare a primirii manuscrisului.

Al tău, *V. U.*

Scrisă între 7 şi 11 noiembrie 1898
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

* Tabla de materii la cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" nu a fost comprimată. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

59

CĂTRE M. I. ULIANOVA

11. XI. 1898

Am primit, Maneaşa, scrisoarea ta, care ne-a bucurat foarte mult. Numaidecît am luat o hartă şi am început să căutăm unde naiba vine Bruxelles ăsta. După ce l-am găsit, am stat şi ne-am gîndit : e numai la doi paşi de Londra, de Paris şi de Germania, adică chiar în centrul Europei... Te invidiez, crede-mă. În prima perioadă a deportării mele mă hotărîsem nici să nu pun mîna pe vreo hartă a Rusiei europene şi a Europei. Mă apuca jalea cînd desfăşuram o hartă şi începeam să privesc diferitele puncte negre însemnate pe ea. Dar acum vederea ei nu mă mai impresionează, m-am obişnuit cu situaţia şi privesc harta cu mai mult calm, ba chiar adeseori începem să visăm în care din aceste „puncte" ar fi mai interesant să nimerim după aceea. În prima jumătate a perioadei de deportare probabil că priveam mai mult înapoi, dar acum privesc înainte. În sfîrşit, qui vivra, — verra *. În ceea ce priveşte ziarele şi revistele, procură-mi, te rog, tot ce-ţi stă în putinţă. Trimite-mi cataloage de tot felul, în toate limbile, de la anticariate şi de la librării. Aş fi vrut să-ţi cer chiar astăzi să-mi faci un mic comision, dar m-am hotărît să-l amîn deocamdată pentru data viitoare. Îţi reamintesc ceea ce ţi-am scris ţie — sau Aniei — anul trecut, şi anume că dintre ziare sînt adesea deosebit de interesante organele de presă oficiale, care conţin stenogramele dezbaterilor parlamentare. Ar fi foarte bine dacă te-ai interesa unde se vînd asemenea ziare (şi dacă la Bruxelles se găsesc numai ziare belgiene, sau şi franceze şi engleze ?) şi mi-ai trimite numerele mai *interesante* (sper că urmăreşti ziarele ?!). Te sfătuiesc să nu te limitezi la ziarele belgiene, ci să te abonezi şi la vreun ziar german : în felul acesta, pe de o parte, n-ai să uiţi limba,

* — vom trăi şi vom vedea. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

iar pe de alta vei avea şi un foarte bun material de lectură ; iar ziarele nu sînt scumpe.

Vii acasă de crăciun ?

Al tău, *V. U.*

După o lungă aşteptare am primit, în sfîrşit, culegerea mea *. O voi ruga pe Aniuta să-ţi trimită şi ţie un exemplar.

Trimisă din Şuşenskoe la Bruxelles
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

60

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

15. XI. 1898

Cum o duceţi iarna la Podolsk, dragă măicuţă ? E, desigur, o iarnă nu prea veselă pentru voi dacă Mark e nevoit să locuiască în altă parte, iar Mitea este ţintuit de Podolsk. El nu-mi răspunde la întrebarea cum anume va trebui să-şi facă serviciul militar — în front sau ca sanitar ? Aveţi ceva ştiri în legătură cu procesul lui, cam cînd se va termina şi în ce fel ? Sau n-aţi aflat nimic ? Cum o duce Mark cu sănătatea ? Nu se plictiseşte singur la Moscova, sau este aglomerat de muncă la slujbă şi cu lecţiile lui serale ? (le mai ţine ?) [107]

Pe la noi nimic nou. S-a schimbat doar distracţia : o dată cu venirea iernii, în loc de a merge la vînătoare, am început să fac patinaj ; mi-am adus aminte de vremurile de altădată şi am constatat că n-am uitat, deşi n-am mai patinat de vreo zece ani. Nadea vrea şi ea să înveţe, dar nu ştiu dacă va reuşi.

Salutări la toţi ai noştri. Te sărut cu drag.

Al tău, *V. U.*

* Este vorba de culegerea „Studii şi articole economice". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Pentru Aniuta

Am uitat să-ţi comunic cu poşta precedentă că am primit şi „Neue Zeit". Ieri mi-a venit o notă de plată de la A. M. Kalmîkova. Datoria mea se ridică la vreo 8 ruble, iar eu continuu să fac comenzi. Nu înţeleg de ce întîrzie atît onorariul cuvenit pentru traducerea pe care am trimis-o la Petersburg încă de la 15 august ! Dacă soseşte onorariul, trimite, te rog, vreo 50 de ruble la librărie, iar dacă nu soseşte nici pînă la primirea acestei scrisori, nu mai ştiu, zău, nici eu ce-i de făcut. Dacă se poate, ar fi bine să trimiteţi la librărie măcar vreo zece ruble ; în ce priveşte onorariul pentru traducere, mi s-a comunicat că va fi plătit în orice caz (în cazul de faţă nici nu poate fi vorba de piedici din partea cenzurii) ; prin urmare, e numai o chestie de timp.

Data trecută te-am rugat să trimiţi exemplare din cartea mea unora dintre cunoscuţi, dar am uitat că tu nu le cunoşti adresele [108]. Adresele celor din Arhanghelsk nu le ştiu nici eu. Astăzi îi scriu *la întîmplare* lui M. E. Grigoriev *, la fabrica de cherestea în care el lucrează. Tu, dacă nu mă-nşel, întreţii o corespondenţă cu Arhanghelskul : n-ar fi oare mai bine să trimiţi cărţile la cunoscuţii tăi, cu rugămintea de a le transmite respectivilor destinatari ? Dacă nu se poate, amînăm totul pînă la primirea adreselor. Adresa lui Lalaianţ este : Is. Hristof. Lalaianţ, Voronej, str. Bogoslovskaia, colţ cu stradela Krutoi, nr. 11. Ar trebui să-i trimiţi un exemplar şi samareanului care scrie la „Naucinoe Obozrenie" ** ; e la Petersburg, dar nu-i cunosc adresa.

Nu te împovărez prea mult cu comisioanele mele ?

Wolf anunţă o colecţie de clasici francezi, *cu 10 copeici volumul*. N-ai idee ce fel de colecţii sînt astea ?

Al tău, *V. U.*

Cu mirare aflu din presă că Labriola a apărut în limba rusă. Îmi închipui în ce formă mutilată !

Nu cumva l-ai tradus tu ?

Am citit în „Frankfurter Zeitung" [109] o foarte interesantă dare de seamă asupra Parteitag-ului de la Stutt-

* Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*
** Este vorba de P. P. Maslov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gart [110]. Intenționăm ca la anul să ne abonăm la acest ziar. Tu citești vreo gazetă străină ?

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 5

Se tipărește după manuscris

61

CĂTRE M. A. ULIANOVA ȘI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

22. XI. 1898

Astăzi, dragă măicuță, trebuie să-i scriu Aniutei o lungă scrisoare de interes practic. De aceea ție nu-ți mai scriu, cu atît mai mult cu cît Nadea a și așternut pe hîrtie o arhilungă descriere a vieții noastre de aici, și eu nu am absolut nimic de adăugat. Descrierea ei este în linii generale adevărată, cu excepția unor exagerări în ce privește munca mea la „piețe" *.

Al tău, *V. U.*

Îl rog pe Mitea să-i trimită cît de curînd lui Aleksei Pavlovici Sklearenko „Anuarul guberniei Tula" ** ; eu nu-i cunosc adresa.

Pentru Aniuta

Scrisorile tale din 1 și 4. XI le-am primit pe amîndouă în aceeași zi. Faptul că de editarea cărții se va ocupa Vodovozova își are și părțile lui bune : cel puțin în felul acesta lucrurile vor fi mai clare. Decontul ei pentru „studii" pare a fi întru totul corect, iar cuantumul redus al onorariului e pe deplin explicabil prin numărul mic de exemplare [111]. Pentru „piețe", bineînțeles, nu m-ar putea satisface un asemenea onorariu. Mă gîndesc să accept oferta Vodovozovei (căreia, cînd ai s-o vezi, să nu uiți să-i transmiți, bineînțeles, toate mulțumirile mele) de a-mi edita

* Vezi volumul de față, p. 414—415. — *Nota red.*
** pe care o trimit chiar astăzi în banderolă, recomandat, pe numele tău.

www.dacoromanica.ro

„pieţele", iar în privinţa condiţiilor financiare te las pe tine (dacă nu ţi-e prea greu) să tratezi cu ea ; nu ştiu dacă e mai convenabil un onorariu fix sau „tot beneficiul net". Dintre aceste două posibilităţi trebuie să alegem, firește, pe cea mai avantajoasă, şi aceasta cu atît mai mult cu cît n-am nici un motiv să mă grăbesc cu primirea banilor. Dar lucrul cel mai important la încheierea unui contract de editură este asigurarea unei corecturi *optime*. Altfel publicarea lucrării *n-are absolut nici un rost*. La „studii" s-a făcut o corectură din cale-afară de proastă : în afară de greşelile de tipar care *denaturează sensul* şi a căror listă ţi-am trimis-o * [112], mai sînt o sumedenie de greşeli mărunte, pe care au şi început să le semnaleze tovarăşii. E neapărat nevoie de un corector cult şi retribuit : acest lucru trebuie prevăzut ca o condiţie sine qua non, şi eu însumi mă declar dispus să-i plătesc chiar şi dublu unui asemenea corector, dat fiind că autorul nu poate să facă el însuşi corectura. În special aceste tabele — în ele se strecoară cele mai mari greşeli. Or, „pieţele" conţin o sumedenie de tabele. Apoi (chiar dacă se va face o corectură foarte bună) toate colile cu ultima corectură *trebuie neapărat* să-mi fie trimise imediat, coală cu coală, şi eu voi trimite o listă cu greşelile de tipar. Procedînd astfel, întîrzierea apariţiei cărţii va fi de cel mult o lună (dacă colile vor fi trimise cu regularitate), ceea ce n-ar fi nici o nenorocire, numai cartea să apară într-o formă îngrijită. În ce priveşte termenul editării, tipărirea ar putea începe imediat (capitolul 3 a şi fost transcris pe curat, iar zilele acestea termin capitolul 4, adică jumătate din lucrare e gata ; cealaltă jumătate e mult mai uşoară, aşa că pot să-mi iau fără ezitare obligaţia de a trimite la Moscova ultimul capitol la 15 februarie, dacă nu chiar mai devreme) ; asta mi-ar conveni de minune, întrucît la primele coli aş avea tot timpul să comunic nu numai greşelile de tipar, dar poate şi unele lucruri mai esenţiale. Ar fi de dorit ca formatul şi litera să fie alese în aşa fel încît o pagină să aibă circa 2 400 de semne ; atunci întreaga lucrare ar avea 30 de coli sau, în cifre rotunde, 500 de pagini (un număr mai mare

* Concomitent cu erata pe care ţi-am trimis-o ţie, i-am trimis şi lui écrivain una, rugîndu-l s-o tipărească *neapărat* pe o foaie separată, care să fie introdusă în volum în momentul vînzării. Acum, aşadar, această rugăminte va trebui să fie adresată Vodovozovei.

www.dacoromanica.ro

de pagini ar fi, probabil, exagerat şi prea împovărător pentru cititor). În sfîrşit, în ceea ce priveşte diagrama de la capitolul II, trebuie să i se dea o atenţie deosebită ca să nu apară cu greşeli. Vorbeşte, te rog, despre toate astea cu Vodovozova şi răspunde-mi cît mai curînd. Capitolele 3 şi 4 vor fi trimise de îndată după terminarea lor, cam peste vreo două săptămîni.

Trimite-i, te rog, Maneaşei încă 3 exemplare din „Studii". Adresa lui Aleksandr Leontievici * : (str. Opernaia, Gudina, Arhanghelsk). Tovarăşii de aici au primit toţi cîte un exemplar. Ar trebui să-i trimiţi un exemplar şi samareanului care scrie la „Naucinoe Obozrenie".

Din treimea de onorariu încasată de tine, jumătate acoperă banii trimişi de Mitea pentru El. Vas. Din ceea ce rămîne, trimite, te rog, jumătate la librăria Kalmîkova (unde sînt dator bani şi fac mereu alte comenzi), iar cealaltă jumătate trebuie folosită pentru abonamente la reviste şi ziare pe anul 1899 ; e timpul, mai ales la cele străine :

„Russkie Vedomosti" pe an — *8 rub.* şi *50 de cop.* (trebuie să plătesc pe 10 luni)
„Russkoe Bogatstvo" pe an — *9 rub.*
„Mir Bojii" „ „ — *8 rub.*
„Niva" pe 1899 „ „ — *7 rub.*
„Frankfurter Zeitung" pe primul trimestru al anului 1899 — *4 rub.* şi *70 cop.*
„Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik", herausgegeben von Heinrich Braun. Pe anul 1899 — *12 mărci.*

Aici preţuim foarte mult ziarele şi revistele, îndeosebi pe acelea care vin la timp ; tocmai de aceea te rog să faci abonamentele cît mai din timp.

Al tău, *V. U.*

Salutări la toţi ai noştri.

(Cartea lui Blos am dat-o lui Bazil ; acum n-o avem aici).

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

* A. L. Malcenko. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

62

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI D. I. ULIANOV

28. XI. 1898

Am primit, dragă măicuţă, scrisoarea ta şi a lui Mitea din 9. XI.

În ceea ce priveşte telegramele pe care le trimiteţi aici, trebuie să aveţi în vedere că poştaşul nostru se duce la Minusa în fiecare luni şi joi dimineaţa. Trebuie să telegrafiaţi deci duminică sau miercuri dimineaţa, şi astfel voi primi telegrama marţi, respectiv vineri dimineaţa (acestea sînt zilele noastre de poştă, „sărbătorile" locale din Şuşa) *.

De la Maneaşa am primit o singură scrisoare, la care i-am răspuns ** ; dar după aceea n-am mai primit nimic de la ea.

Mă bucur nespus că-ţi place la Podolsk. Îmi pare rău, bineînţeles, că Mark nu stă împreună cu voi.

Pe Aniuta o mai rog ceva : la lista revistelor la care am rugat-o să mă aboneze să adauge şi „Lucrările Societăţii economice libere imperiale", preţul trei ruble pe an (6 numere), în care e cuprins şi porto poştal. Bineînţeles, dacă această revistă continuă să apară.

Dacă abonamentele la reviste le faceţi prin Wolf, el are deja adresa mea : îmi trimite „Buletinul".

Al tău, *V. U.*

Salutări la toţi ai noştri.

E. V. vă trimite tuturor complimente.

Am terminat prima jumătate a lucrării mele şi m-am convins că mai degrabă s-ar putea ca toată lucrarea să fie mai mică, şi nu mai mare decît am presupus la început.

Pentru Mitea

Eşti greşit informat în privinţa îndeletnicirilor mele vînătoreşti. De la cine îţi culegi informaţiile ? Nu cumva Aniuta este aceea care comite greşeli de cronologie, dînd

* adresa pentru telegrame : Minusinsk, pentru Ulianov, Şuşenskoe.
** Vezi volumul de faţă, p. 113—114. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

drept ştiri proaspete vechi poveşti despre vînătoarea de iepuri ? Toamna asta am împuşcat aici o sumedenie de iepuri ; ostroavele Ieniseiului abundă în iepuri, aşa că foarte curînd ne-am şi plictisit de ei. Prominski a împuşcat cîteva zeci, strîngînd pieile pentru a-şi face o şubă.

Vînătoarea de cocoşi de munte şi de potîrnichi este, bineînţeles, mai interesantă, dar şi foarte anevoioasă. În iulie am împuşcat şi eu cîteva gotci tinere, dar acum trebuie să alergi după ele călare şi cu arma ghintuită : în timpul iernii, vînătorul pedestru nu se poate apropia de cocoşul de munte (în afară de foarte rare excepţii). Pentru potîrnichi e nevoie (toamna) de un cîine bun ; Jenny a mea însă e încă prea tînără sau poate că nu e bună de vînătoare. Iarna potîrnichile se prind mai mult în „vîrşe", plase şi laţuri *.

Acum avem o nouă distracţie — patinajul, şi din pricina lui nu prea mă mai duc la vînătoare.

La vară sper să vînez ceva mai mult, deoarece voi avea mai puţin de lucru, cîinele se va mai obişnui şi apoi va fi (sper) ultima mea vară în Siberia.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

63

CĂTRE M. A. ULIANOVA, A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA ŞI M. T. ELIZAROV

6. XII. 1898

Am primit, dragă măicuţă, cele cîteva rînduri adăugate de tine la scrisoarea Aniutei. Ei îi răspund pe larg. Despre mine nu pot să vă spun nimic nou : toate sînt aşa cum le ştiţi. Vremea se menţine frumoasă, iar azi mă pregătesc să plec la o vînătoare de iarnă. Anatoli scrie că e bolnav, să-

* anul trecut am mai împuşcat eu cîteva potîrnichi (deşi foarte puţine), dar anul acesta nimic.

www.dacoromanica.ro

racul ; mă tem să nu fie tifos. Iuli degeră la Turuhansk (dimineaţa, în locuinţa lui temperatura e de minus 2°) şi aşteaptă cu nerăbdare să fie transferat. Iak. M. (Leahovski) ne scrie că pentru monumentul lui Fedoseev e nevoie de 180 de ruble şi că deocamdată nu s-au strîns decît 70 ; ne roagă să comunicăm acest lucru tuturor cunoscuţilor *. Ne mai scrie că la 18. X au sosit la închisoarea Aleksandrovskaia : A. Erghin, Frelih, Zmeev, Aliuşkevici, Talalaev, Tiutriumova-Abramovici şi Goldman. Toţi se duc în Iakutia.

Al tău, *V. U.*

Pentru Aniuta şi Mark

Am primit scrisorile voastre, care au sosit în aceeaşi zi ; vă mulţumesc mult pentru ele şi vă răspund mai pe larg.

Mă surprinde faptul că écrivain a respins propunerea mea de a se angaja un corector retribuit (pentru „studii") — au scăpat o sumedenie de greşeli de tipar, şi în special mă indispun greşelile care denaturează sensul şi a căror listă ţi-am trimis-o şi ţie, Aniuta, şi lui. Aştept zilele acestea să mi se răspundă dacă vor reuşi să introducă undeva această erată ; e absolut necesară.

Mi se pare că nu prea ar fi indicat să ne apucăm să edităm singuri lucrarea : în primul rînd, e de dorit să stabilim o legătură permanentă cu Vodovozova, de care vom mai avea nevoie ca editoare. În al doilea rînd, suma (necesară pentru editare) este foarte mare şi treaba aceasta e foarte complicată, anevoioasă, cere multă bătaie de cap. A scoate singur pentru prima oară o carte înseamnă a comite inevitabil tot felul de greşeli ; or, eu ţin foarte mult ca ea să apară într-o formă ireproşabilă, chiar dacă ar fi să ne coste cîteva sute de ruble în plus. În al treilea rînd, nici în ceea ce priveşte timpul nu cred să fie o diferenţă prea mare : scrisoarea mea va sosi de sărbători, iar Vodovozova va veni în februarie ; ba poate chiar că aţi putea să vă înţelegeţi cu ea printr-un schimb de scrisori. Şi apoi, cît timp s-ar pierde (dacă am edita singuri lucrarea) cu drumurile,

* Banii trebuie trimişi la următoarea adresă : I. M. Leahovski, Verholensk, gubernia Irkutsk.

www.dacoromanica.ro

căutările etc. În plus, este extrem de greu să supraveghezi dintr-un alt oraş editarea unei cărţi. Nu credeţi că ar fi mai bine să-i scrieţi Vodovozovei şi s-o întrebaţi cînd poate să înceapă tipărirea, cît timp va dura, dacă poate să apară cel mai tîrziu la sfîrşitul lunii aprilie etc. ? În ceea ce priveşte condiţiile, gîndindu-mă bine, am ajuns la concluzia că e mai bine să optăm pentru beneficiu net decît pentru onorariu pe coală. În primul caz sper să primesc circa 1/3 din suma totală, dacă nu chiar şi mai mult, în timp ce pentru a putea primi aceeaşi sumă în cazul al doilea ar trebui să mi se fixeze minimum 75 de ruble de fiecare coală, ceea ce ar fi, cred, împovărător şi riscant pentru editor.

Am terminat patru capitole, şi astăzi va fi gata şi transcrierea lor pe curat, astfel că zilele acestea vă mai trimit şi capitolele III şi IV. În februarie sper să primiţi întreaga lucrare. În treacăt fie zis, dacă veţi citi manuscrisul, trimiteţi-mi, vă rog, observaţiile voastre. Pe ciornă am notat numărul paginii respective din exemplarul scris pe curat, aşa că vă pot trimite îndreptările. Mai am o rugăminte în legătură cu „Studiile" : trimiteţi-mi recenziile din presă pe care le veţi găsi voi sau care vă vor fi semnalate de cunoscuţi, căci aici eu nu prea urmăresc presa curentă.

Dacă petitul şi tabelele costă mai scump, înseamnă că la această lucrare editorul va trebui să facă cheltuieli foarte mari, căci sînt în ea o sumedenie de tabele şi diagrame. Pe cît pot să-mi dau seama acum, cartea va fi de proporţii mai mici decît presupuneam eu, dar va avea totuşi circa 450 de pagini de tipar a cîte 2 400 de semne fiecare. Dar dacă cartea se va tipări în formatul obişnuit al ediţiilor Vodovozovei (cu pagina prea aerisită, de numai 2 000 de semne fiecare), va fi nevoie de cel puţin 550 de pagini ; iată de ce e de dorit ca lucrarea să fie tipărită cu caractere mai înguste. Ar fi de asemenea extrem de indicat ca tabelele să fie tipărite toate cu petit, căci altfel ele necesită prea mult spaţiu, devin mai puţin pregnante şi cititorul nu le poate cuprinde dintr-o privire. Deosebit de incomode sînt tabelele care se tipăresc de-a latul paginii (adică pentru a le putea consulta cititorul trebuie să întoarcă cartea). Toate acestea sînt foarte importante pentru cititor. Ar fi bine dacă

www.dacoromanica.ro

s-ar folosi caracterele cu care au fost tipărite tabelele din *anexele* la cartea „Proprietatea funciară şi agricultura", apărută în editura Vodovozovei ; cu asemenea caractere ar trebui culese toate tabelele din capitolul II şi din celelalte capitole (capitolul II conţine cele mai multe tabele ; celelalte au mult mai puţine, dar au totuşi şi ele). Trebuie să vorbiţi cu editoarea despre toate aceste lucruri, precum şi despre necesitatea de a mi se trimite mie colile de corectură (aşa cum am mai scris). Pentru a se grăbi editarea, lucrarea ar putea fi tipărită în două tipografii, separat partea întîi (primele patru capitole) şi partea a doua, paginile numerotîndu-se separat. Propunerea lui Mark de a schimba titlul lucrării şi de a o scoate în două volume nu-mi pare a fi rezonabilă. Un titlu mai modest şi mai greoi e mai convenabil din punctul de vedere al rigorilor cenzurii ; apoi, dacă aş schimba titlul, ar trebui să fac în textul lucrării o mulţime de modificări mici, dar tocmai de aceea foarte împovărătoare. Nici împărţirea lucrării în două volume nu este recomandabilă : dacă luăm ca model formatul şi caracterele folosite la tipărirea „Studiilor", fiecare volum ar fi de proporţii *mai mici* decît această carte (şi lucrarea nici nu se poate vinde separat pe volume, deoarece expunerea e concepută ca un tot unitar, cu referiri comune la diverse capitole etc.). Cît priveşte preţul, nici nu m-am gîndit să fie mai mare de 3 ruble şi socot că un preţ mai ridicat ar fi contraindicat (iar un preţ mai mic ar fi neconvenabil). Tirajul însă e de dorit să fie cît mai mare * : e regretabil că „Studiile" au avut un tiraj atît de mic. Cît despre piedici din partea cenzurii pentru apariţia „pieţelor", nu mă aştept la aşa ceva, dacă între timp nu va surveni o perioadă de rigori excepţionale şi de prigoană împotriva alor noştri. Iar dacă „Studiile" se vînd bine, e mai mult ca sigur că „pieţele" se vor vinde mult mai bine. Ar trebui s-o convingeţi şi pe editoare că aşa va fi. Mai este apoi şi problema exemplarelor de autor (sper că i-ai trimis Maneaşei încă 3 exemplare din „Studii"). Cred că trebuie stipulate 50 de exemplare, căci de data asta va trebui să trimitem cartea la

* Sînt întru totul de acord cu Mark că „trebuie" să fie de *cel puţin* 2 400 de exemplare. Rămîne de văzut ce va spune editoarea.

www.dacoromanica.ro

mai multe persoane, iar în unele cazuri va trebui să facem schimb cu publicaţii statistice ale zemstvelor.

Ei, cred că am pălăvrăgit destul şi am repetat, probabil, o mulţime de lucruri despre care am vorbit şi în scrisorile precedente, la fel de lungi, consacrate chestiunilor practice ! Şi desigur că v-aţi săturat de aceste repetări. La fel se întîmplă şi cu lucrările mele : prima ciornă a „pieţelor" am mîzgălit-o şi am scurtat-o fără milă.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Toţi ai noştri vă trimit salutări.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

64

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

12. XII. 1898

Am primit de la Aniuta „Neue Zeit" şi darea de seamă a comitetului pentru răspîndirea ştiinţei de carte, precum şi o carte poştală datată 28. XI. Îi răspund pe verso. Zilele de poştă sînt la noi marţea şi vinerea, dar, bineînţeles, nu asta vă interesează pe voi. Ziarele cele mai proaspete care sosesc aici sînt cele de miercuri şi de sîmbătă, ceea ce înseamnă că le primim la 14 zile de la apariţie. De aceea cred că pentru voi cel mai nimerit ar fi să ne scrieţi în zilele de marţi şi vineri (asta e valabil pentru Moscova ; în privinţa Podolskului nu ştiu care zile ar fi indicate). Nadea şi cu mine am cerut să ni se permită să plecăm de sărbători la Minusinsk, pe timp de o săptămînă [113]. Scrisorile le vom primi oricum, aşa că nu e nevoie să scrieţi pe altă adresă.

Al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

Pentru Aniuta

Trimit chiar astăzi în banderolă, recomandat, pe numele mamei, capitolele 3 şi 4 din lucrarea despre „piețe". Am făcut un calcul mai exact al întregului material ; primele 4 capitole însumează circa 500 000 de semne *. Asta e mai puțin decît am crezut eu (iar partea a doua va fi mai mică decît prima). Temerile mele s-au dovedit deci neîntemeiate ; se pot folosi şi caractere care îngăduie o pagină cu numai 2 000 de semne. N-am nimic nici împotriva tipăririi în două volume separate : hotărîți voi împreună cu editoarea. Dar mă îngrijorează nespus cifrele, cifrele ! — dacă nu mi se trimit corecturile, se vor strecura în ele multe greşeli **.

Fă, te rog, două modificări în manuscris : 1) în prefață trebuie scos de la cuvintele : „se ştie că această problemă" etc., apoi propoziția următoare, de la început şi pînă la cuvintele : „adversarilor ; am", şi să se pună direct : „Autorul" etc. („a socotit că etc.").

Cred că ar fi imprudent să se vorbească chiar din primul pasaj despre „adversari" [114].

2) La pag. 44 trebuie scoasă nota referitoare la sfîrşitul § VI ; în locul ei trebuie pus : „Comp. *V. Ilin.* «Studii economice», Petersburg, 1899, pag. 30" [115].

Te rog să-mi confirmi primirea acestor modificări.

Multe mulțumiri pentru „Neue Zeit" şi pentru darea de seamă a comitetului. Nu s-ar putea procura numerele care ne lipsesc din colecția pe 1897—1898 a revistei „N. Z." ? Avem nr. 7—8 ; 11—24 ; ne lipsesc nr. 1—6 şi 9—10. Tare aş dori să avem colecția completă pe 1897—1898.

Îmi scrii că ai primit scrisoarea mea din 15. XI ***, dar că n-ai primit încă scrisoarea precedentă în care e vorba despre cărți. Nu mai țin minte cînd anume ți-am trimis-o, dar ştiu precis că imediat după primirea cărților din Petersburg ți-am trimis o scrisoare simplă, la care *am adăugat o listă a greşelilor de tipar care denaturează sensul* şi în care

* Socotesc circa 900 de semne pe pagină (şi circa 1 600 de semne pe o pagină din cele mari, ca cele din cap. II).

** Cifrele cu fracții zecimale trebuie neapărat tipărite într-un mod special : zecimalele trebuie tipărite cu caractere mai mici decît numerele întregi şi totodată *coborîte mai jos*, adică nu 6,3 ci $6._3$. Asta e foarte important pentru evitarea oricăror greşeli.

*** Vezi volumul de față, p. 114—116. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

te-am rugat să distribui printre cunoscuți cîteva exemplare, inclusiv 3 exemplare pentru Maneașa (în afară de exemplarul ei personal), unul la Petersburg, nu bătrînului, ci samareanului, și unul lui Kokușka (eu nu i-am trimis); dacă mai adăugăm cele trei pentru voi, trei pentru chicaghean, pentru autorul „Fabricii" (T.-B.) și pentru autorul „Pieților" (Bulgakov) [116], două pentru Grigoriev și Columb, avem în total cele 14 exemplare despre care, după cîte îmi amintesc, ți-am scris și în scrisoarea care s-a pierdut.

Am fost tare mirat cînd am aflat, dintr-o scrisoare a doctorului, că cenzura a interzis categoric tipărirea traducerii cărții soților Webb ? ? Cum se poate ? Cred că e mai curînd un zvon în legătură cu traducerea cărții „History of Trade Unionism", care e mai zensurwidrig *. Și apoi traducerea noastră e abia în curs de tipărire.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Am scris la secția de statistică a consiliului zemstvei guberniale Tver, cu rugămintea de a mi se trimite *culegerea totalizatoare* (vol. XIII, partea I, 1897). Nu mi-o trimit, ticăloșii. Nu ai printre cunoscuți pe cineva care ar putea să mi-o procure ? Crezi că Krasnoperov (dacă este acolo) ar refuza ?

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 5

Se tipărește după manuscris

65

N. K. KRUPSKAIA ȘI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

20 decembrie

Dragă Maria Aleksandrovna ! Volodea a plecat astăzi, pe neașteptate, la vînătoare, și de aceea îți scriu eu. În ultima vreme gerul a atins aici minus 20° ; astăzi însă e cald, afară e $2^1/_2$°, așa că Volodea n-a putut rezista ispitei de a merge la vînătoare, mai ales că, după teoria vînătorilor din Șu-

* — contrară dispozițiilor cenzurii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

şenskoe, acum e timpul cel mai potrivit pentru vînătoarea de cocoşi de munte ; cînd e ger, ei nu mănîncă nimic, iar acum sînt atît de preocupaţi de căutarea hranei, încît nici nu-l mai văd pe vînător. Volodea a plecat cu o armă împrumutată de la cineva, fiindcă a lui s-a stricat : are ţeava de fontă şi a fost de ajuns să cadă o dată pe gheaţă, ca să se spargă. Am trimis-o la Minusa, dar meşterii de acolo au refuzat s-o primească la reparat. Aşa că va trebui să-şi cumpere o armă nouă. Se spune că la Minusa ar avea cineva de vînzare o armă foarte bună cu două ţevi, şi Volodea se gîndeşte s-o cumpere. Acum sîntem ocupaţi cu pregătirile în vederea plecării la Minusa. Toate pregătirile se reduc, de altfel, la aceea că Volodea a agăţat pe perete o foaie de hîrtie pe care ne notăm tot ce trebuie să cumpărăm de la oraş. Mama nu merge cu noi ; la început a invocat motivul că nu e drumul bun, iar acum că e frig. Plecăm în ajun de crăciun şi ne întoarcem pe data de 1 sau 2, aşa că următoarea scrisoare de la Volodea o veţi primi, probabil, din Minusa. Nu ştiu dacă v-a scris el că este vorba ca de sărbători să vină la Minusa şi Kurnatovski şi soţii Lepeşinski ; au tot felul de proiecte : să facă patinaj, să joace şah, să cînte, să discute etc. Pe cît se pare, o să petrecem de minune.

După terminarea lucrării despre „pieţe" ne apucăm de studiul temeinic al limbilor, în general, şi al limbii germane, în special. Volodea comandă la librărie un dicţionar rus-german de Pavlovski şi o roagă pe Aniuta să-i facă rost de Turgheniev în limba germană, precum şi de o gramatică bună. Am auzit că o gramatică germană bună este cea a lui F. Fiedler, dar sigură nu sînt.

Apropo, avem impresia că ne-am înşelat în privinţa revistei „Jizn" [117]. Dacă este aşa, atunci desigur că n-are rost să ne abonăm la ea.

De la Maneaşa am primit o singură scrisoare. De ce nu ne scrie ? Sau poate că scrisorile ei nu ajung la noi ? Ar fi bine să le trimită recomandat. S-a întors Volodea şi face gălăgie că stau acasă, în loc să merg la patinaj. De aceea îmi încheie scrisoarea. „La mulţi ani !" Vă sărut cu drag, pe d-ta şi pe Aniuta. Multe salutări lui D. I. şi lui M. T. Mama vă transmite la toţi multe salutări. Deocamdată nu prea avem

www.dacoromanica.ro

ce să vă scriem ; poate că după ce ne întoarcem de la Minusa vom avea mai multe de povestit. Încă o dată vă sărut cu drag.

A voastră, *Nadea*

Vă trimit şi eu urările mele de Anul nou.

În privinţa traducerii germane din Turgheniev, cred că cel mai bine ar fi să vă informaţi, bunăoară, la Wolf şi să luaţi totodată un catalog de publicaţii, fie şi cel al editurii Reclam [118]. Ne e indiferent care anume din operele lui Turgheniev ne veţi trimite, — principalul e să fie o traducere bună. Gramatica germană ar trebui să fie cît mai completă, în special în partea consacrată sintaxei. Poate fi şi în limba germană, ba ar fi chiar mai bine aşa, cred. Şi în general n-ar fi oare mai bine să legăm relaţii cu Wolf în tot ce priveşte procurarea de cărţi şi de informaţii ? Librăria A. M. Kalmîkova nu prea se arată dispusă să ne servească cu material informativ : i-am cerut, de pildă, să-mi procure articolul lui N. Karîşev „Materiale cu privire la economia naţională a Rusiei", partea a *2-a* din „Buletinul Institutului agronomic din Moscova" nr. 2 din 1898, dar ea a refuzat să-mi facă acest comision sau măcar să-mi comunice adresa „Buletinului"... Nu mi l-aţi putea procura voi ?

Toate cele bune, *V. U.*

Scrisă la 20 decembrie 1898
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

66

CĂTRE M. I. ULIANOVA [119]

A M-lle M. Oulianoff.
Rue des Minimes, 40. Bruxelles, Belgique

22. XII. 1898

Am primit, Maneaşa, cartea lui Kovalevski trimisă de tine, dar n-am primit încă nici o scrisoare. Pe mine (şi pe

www.dacoromanica.ro

noi toţi) ne miră un lucru : în afară de o singură scrisoare, prima, n-am mai primit nimic de la tine. Nu cumva se pierd pe drum ? Sau poate că eşti atît de absorbită de noua ta viaţă, că nu-ţi mai rămîne timp pentru corespondenţă ? Cartea lui Kovalevski o am de mult : am comandat-o la o librărie din Petersburg şi am primit-o încă din noiembrie ; trebuie să mărturisesc că am început s-o citesc, dar n-am terminat-o : e o compilaţie plicticoasă. Scrie-mi cînd ai de gînd să pleci în vilegiatură ? Ce cărţi şi reviste citeşti ? Te-ai familiarizat pe deplin cu Bruxelles-ul şi cu felul cum e organizată acolo desfacerea cărţii ? Trimite-mi din cînd în cînd „Journal officiel“ [120] cu discursurile parlamentare mai interesante. Am de gînd să-ţi scriu o scrisoare detaliată după sărbători ; zilele acestea plecăm la Minusinsk, unde ne vom petrece sărbătorile.

Al tău, *V. U.*

Nadea îţi trimite salutări.

Am primit scrisoarea ta din 20. XII *. Acum mă aflu la Minusa. Îţi răspund la întoarcere.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 22 şi 28 decembrie 1898
Trimisă din Minusinsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

67

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Minusinsk, 28. XII. 1898

Îţi scriu din Minusinsk, dragă măicuţă ; am venit aici cu Nadea de sărbători şi rămînem pînă la 1 ianuarie. Ne distrăm de minune. Nici nu ne putem dori o recreare mai

* Stil nou. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

bună după munca depusă. Între altele, patinăm cu multă ardoare, cîntăm etc.

Al tău, *V. U.*

Pe fila cealaltă îi scriu Aniutei.

Am primit ieri o scrisoare din Bruxelles, de la Maneaşa, care-mi comunică noua ei adresă.

Pentru Aniuta

Am primit cartea ta poştală din 5. XII şi scrisoarea din 8. XII, pentru care îţi mulţumesc foarte mult. Despre referatul ţinut de écrivain am citit în „Russkie Vedomosti" o dare de seamă amănunţită. Într-adevăr, asemenea concepţii noi trebuiau expuse nu în cadrul unui scurt referat. În această privinţă ar fi interesante crîmpeiele rămase din lucrarea lui Fedoseev ; mi se pare că el a avut cu totul alte păreri despre gospodăria noastră moşierească dinainte de reformă [121].

(Nu ţin minte dacă v-am comunicat că am primit „N. Z." pînă la numărul 24 inclusiv.)

Despre „Anuarul guberniei Tula" v-am scris doar că e pentru A. Sklearenko, căci pe atunci nu aveam adresa lui. Primirea dării de seamă a comitetului pentru răspîndirea ştiinţei de carte v-am confirmat-o de mult *.

Sînt de acord cu sfaturile scriitorului (lucrarea să fie predată imediat la tipografie, formatul şi caracterele să fie cele folosite în cartea lui Tugan-Baranovski [122] şi să nu mi se trimită corecturile aici). Caracterele folosite la „Crize" vor fi suficient de compacte : volumul va avea circa 500 de pagini. Am terminat încă două capitole (5 şi 6), din care primul a şi fost transcris. Sper să termin totul în cursul lunii ianuarie.

Sînt de acord, firește, să-ţi încredinţez ţie corectura a doua şi-ţi voi fi profund recunoscător pentru această dificilă şi ingrată muncă. Dar un corector retribuit este totuşi absolut necesar ; după mine, e puţin 2 ruble de coală ; daţi-i 3 ruble şi chiar mai mult pentru *două* corecturi, iar tu să faci corectura *a treia* (şi nu a doua). Pentru descope-

* Vezi volumul de faţă, p. 116 şi 124. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

rirea eventualelor erori de tipar, trimiteţi-mi mie lucrarea (nu coală cu coală, ci cîte 5—10 coli o dată). Numai că nu prea mi-ar conveni, cred, să-ţi trimit ciorna : am de făcut uneori completări, inserţiuni etc., şi fără ciornă nu le pot face. Nu s-ar putea să-i dăm corectorului ceva în plus în schimbul obligaţiei din partea lui de a-ţi trimite, o dată cu corectura, şi respectivele pagini din manuscris ? Dacă nu se va putea, atunci, desigur, îţi voi trimite ciorna (mi-o poţi cere telegrafic : „trimite ciorna").

Al tău, *V. U.*

Acceptarea propunerii făcute de Vodovozova *ţi-am comunicat-o îndată* după primirea scrisorii tale *. Cartea lui Blos se citeşte aici, iar respectivii tovarăşi ne roagă mult să li-o mai lăsăm. N-aţi putea să vă procuraţi la Moscova un alt exemplar ?

Trimisă la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 121. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1899

68
CĂTRE M. A. ULIANOVA

3. I. 1899

Dragă măicuţă, ieri m-am întors împreună cu Nadea de la Minusa, unde am stat la Gleb şi Bazil şi am petrecut o săptămînă foarte plăcută. Revelionul l-am petrecut în mijlocul tovarăşilor [123]. S-au rostit cu acest prilej o mulţime de toasturi, dar cu deosebit de multă căldură au fost primite cuvintele unui tovarăş care a toastat „pentru Elvira Ernestovna şi pentru mamele care nu sînt de faţă".

Astăzi încă nu ne putem relua ocupaţiile cotidiene, dar începînd de mîine trebuie să ne apucăm iarăşi de lucru. Capitolul 6 al cărţii mele este gata (dar încă netranscris pe curat); sper ca pînă-n 4 săptămîni să termin totul. Aniutei i-am răspuns încă de la Minusa la scrisorile ei din 5 şi 8/XII *; i-am comunicat că sînt de acord ca primele capitole să fie predate imediat la tipar, corectura să se facă fără autor (e de preferat să fie trei, şi nu două corecturi), căruia urmează să i se trimită numai colile pregătite pentru tipar, şi ca în general editarea cărţii să se facă sub îndrumarea Aniutei, care va decide după cum va crede de cuviinţă. Sper că a primit scrisoarea mea. Tot atunci i-am trimis şi lui Mitea o scrisoare, în care-l rugam să-mi cumpere o armă. Sau poate că asta suscită dificultăţi de ordin financiar? Văd că onorariul meu întîrzie nu ştiu de ce, iar

---

* Vezi volumul de faţă, p. 129—131. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

eu tot iau la cărți de la librăria Kalmîkova, mi-e și penibil, zău.

Te sărut cu drag și te rog să transmiți tuturor salutări.

Al tău, *V. U.*

E. V. și Nadea mă roagă să vă transmit multe salutări.

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 6

Se tipărește după manuscris

69

CĂTRE M. A. ULIANOVA

10. I. 1899

Am primit, dragă măicuță, scrisoarea ta și a Aniutei din 24. XII. În ce privește coletul, după cum vă scrie Nadea mai pe larg, s-a produs o oarecare întîrziere *.

Îmi scrii că scrisoarea mea din 6 ** ați primit-o pe ziua de 22 și că ți se pare ciudat că a zăbovit atît de mult pe drum. Nu știu care să fie cauza : poate că poșta a întîrziat încă din Minusa ; totuși 16 zile nu este prea mult, dacă ziarele din Moscova ne parvin abia în a 13-a zi.

În ce privește corectura „pieților", drept să-ți spun, pe mine nu m-a liniștit de loc afirmația scriitorului că manuscrisul este „într-o formă exemplară" ; el s-a mai dovedit și altă dată un slab corector, și în general asta nu intră în atribuțiile lui ; el nici nu este în măsură să facă cu toată grija cuvenită o treabă atît de migăloasă. De aceea cred că trebuie totuși să insistați să se facă trei corecturi, și nu două (ultima să fie făcută la Moscova), iar Aniuta să fie pusă în legătură directă cu corectorul. Mă tem să nu iasă la fel de prost ca la editarea „Studiilor" ; ar fi foarte trist. În general însă este foarte greu, ba chiar imposibil să se dea de aici răspuns la toate problemele mărunte, de amănunt : ele

* Vezi volumul de față, p. 415. — *Nota red.*
** Vezi volumul de față, p. 120—124. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trebuie rezolvate chiar acolo, pe loc. Tocmai de aceea nici nu mă leg prea mult de schimbarea titlului, deşi nu-mi place, după cum nu-mi place nici considerentul că cu un titlu mai cuprinzător „ar merge" mai bine. Titlul a fost anume ales cît mai modest. De altfel, din moment ce e păstrat în subtitlu, — asta nu mai prezintă mare importanţă şi, repet, toate problemele de amănunt trebuie rezolvate acolo, pe loc. Răspunsurile mele de aici sînt întotdeauna tardive şi inutile. Dacă se poate şi dacă nu e prea greu, aş ţine foarte mult să primesc ultima corectură, fie şi cîte 5—10 coli deodată.

Despre disputa iscată în jurul disertaţiei lui Tugan-Baranovski am citit în „Russkie Vedomosti". Într-adevăr, ar fi trebuit să i se răspundă mai energic lui Kablukov ! [124]

În curînd vom trimite capitolele 5 şi 6 ; cît priveşte sfîrşitul lucrării, s-ar putea ca el să întîrzie, dar nu mult. Cred că asta nu va constitui, desigur, nici o piedică.

Al tău, *V. U.*

Multe salutări la toată lumea.

Trimit un adaos la capitolul II, la p. 152 din manuscris [125].

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

70

CĂTRE M. A. ULIANOVA

17. I. 1899

Am primit, în sfîrşit, coletul [126], dragă măicuţă, şi-ţi mulţumesc pentru el. Marţi am primit şi „Neue Zeit" de la Aniuta. Sînt extrem de bucuros că încetul cu încetul se adună la noi aproape toate numerele revistei „Neue Zeit" pe anul trecut. Aniuta a citit, desigur, în numerele trimise mie „Die historische Berechtigung etc.". Eu am citit acest

www.dacoromanica.ro

articol încă mai de mult şi (ca şi ceilalţi tovarăşi de aici) am fost întru totul de acord cu principalele lui concluzii. Cu această poştă îţi trimit în banderolă, recomandat, pe numele tău, încă două caiete din cartea mea (capitolele V şi VI) [+ o foaie separată cu tabla de materii]; aceste două capitole însumează circa 200 000 de semne şi cam tot atîtea vor avea şi ultimele două capitole. Aş vrea să ştiu dacă a început deja tipărirea lucrării, cam cît timp durează pregătirea unei coli şi dacă Aniuta face ultima corectură, aşa cum şi-a propus la început. Dacă da, atunci cred că n-ar fi prea greu să trimită autorului, o dată cu alte cărţi, şi cîteva coli de la începutul lucrării. De altfel, probabil că în această privinţă s-a şi luat o hotărîre pro sau contra, fără a mi se cere părerea.

Pe aici nimic nou. Nu ştiu ce-o fi cu Iuli că n-a mai scris de mult; asta mă surprinde şi mă îngrijorează. Bietul Anatoli e mereu suferind; nu de mult a avut tifos şi s-a ales cu nişte complicaţii la plămîni şi la inimă. Noi îl sfătuim să ceară să fie mutat în districtul Minusinsk, fiindcă la Ieniseisk clima e mult mai aspră, dar nu ştiu de ce se încăpăţînează să rămînă acolo [127].

Al tău, *V. U.*

Multe salutări la toată lumea.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

71

CĂTRE M. I. ULIANOVA

A M-lle Marie Ouljanoff. Rue des Minimes, 40
Belgique. Bruxelles

24. I. 1899

Am primit, Maneaşa, cataloagele trimise de tine, pentru care îţi mulţumesc din toată inima. Ele conţin lucruri in-

www.dacoromanica.ro

teresante. Am de gînd să-ţi trimit o mică listă de cărţi pe care aş vrea să mi le procuri. Scrie-mi dacă eşti acum pe deplin familiarizată cu viaţa la Bruxelles în general, şi cu editarea şi desfacerea cărţii în special? M-ar interesa să citesc stenogramele unor dezbateri parlamentare în probleme importante. La Paris, de pildă, ele apar în „Journal officiel", din care se pot cumpăra, firește, şi numere separate. Nu ştiu dacă se găseşte de vînzare şi la Bruxelles. Probabil că şi în organul oficial belgian se publică asemenea stenograme. De unde ai procurat cataloagele engleze? Există la Bruxelles librării engleze, sau le-ai comandat la Londra?

În momentul de faţă sînt ocupat cu o lucrare urgentă: nu mai am mult pînă să-mi termin cartea, iar după aceea va trebui, probabil, să mă apuc să scriu articole pentru reviste. De aceea îţi scriu acum pe scurt, cu atît mai mult cu cît Nadea îmi spune că-ţi descrie mai pe larg viaţa noastră de aici.

Dacă găseşti pe la anticari cărţi privind economia agrară din Franţa, Anglia etc. (statistică agricolă, anchete, rapoarte ale unor comisii engleze) sau lucrări privind istoria formelor industriei (de altfel, Babbage şi Ure sînt autori binecunoscuţi în această problemă), procură-mi-le dacă preţurile sînt acceptabile.

Ai mult de lucru? Cînd ai de gînd să pleci acasă?

Cu o strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

72

CĂTRE D. I. ULIANOV

26. I. 1899

Am primit scrisoarea ta în care îmi scrii despre cumpărarea armei şi mă grăbesc să-ţi răspund, fără a mai aştepta catalogul de preţuri pe care mi l-ai făgăduit. Eu am catalogul ma-

www.dacoromanica.ro

gazinului de arme „I. Schönbruner" (stradela Staraia Gazetnaia, între străzile Tverskaia şi Nikitskaia, casa Tolmacev), pe care mi l-a trimis Mark iarna trecută. Din acest catalog, cele mai potrivite mi s-au părut armele cu foc central ale firmei „Aug. Francotte" din Lüttich — pag. 6—7 (45—55 de ruble ; choke-bore ; apropo, este adevărat că „choke"-ul concentrează gruparea loviturilor şi măreşte puterea lor, cum scrie în catalogul de preţuri şi cum am auzit de la nişte vînători ? Dacă e adevărat, înseamnă că trebuie să fie o armă foarte bună : calibrul 12 sau 16, greutatea circa 7,5 funţi) ; apoi la pag. 22 armele uşoare ale aceleiaşi firme (6,5 funţi, ţeava nu de 17, ci de 14,5 verşoace, tot choke-bore, 65 de ruble, calibrul 12) *. Mă întrebi despre calibru şi greutate. Arma mea era de calibrul 12, şi mi-au rămas cartuşe (de alamă) de acest calibru (de la fabrica „E. Torbek" ; le-am plătit cu 12 copeici bucata) ; mărimea orificiului : **

De altfel, este probabil că va trebui să luăm cartuşe noi (25 de bucăţi — cu tub de alamă — sînt de ajuns, cred), căci ele trebuie să se potrivească perfect cu calibrul armei. Aşa că mai bine alege tu singur calibrul şi greutatea : astea contează mai puţin, important e ca bătaia să fie bună (bineînţeles că, celelalte condiţii fiind egale, e de preferat o armă uşoară ; poate că într-adevăr e mai bine ca ţevile să fie mai „solide" — la rigoare să poată fi alezate şi să nu se rupă sau să se îndoaie atît de uşor. Dar eu, care am avut o puşcă Berdan, m-am cam deprins cu arme uşoare). În mod deosebit mă interesează indicaţiile date de Schönbruner în ceea ce priveşte condiţiile de vînzare a armelor : „alegerea după precizia loviturilor şi puterea de pătrundere a proiectilului o face chiar cumpărătorul, asistînd la încercarea armei, sau magazinul" (pag. 3), fără să se prevadă vreo plată specială pentru încercare ! Evident că alegerea nu poate fi lăsată la aprecierea magazinului şi că trebuie să încerci chiar tu arma şi să iei măsura *** şi cartoanele de

* Sînt şi arme mai ieftine : 42 de ruble (pag. 10), 35 de ruble (pag. 14, figura 18, fără choke-bore). Dacă bate bine şi este în genere o armă bună, atunci merge şi asta. Nu ţin cîtuşi de puţin la aspectul exterior. Calibrul 12 este cam mare, poate că 16 e mai bun.

** În acest loc V. I. Lenin a desenat cu creionul un cerculeţ. — *Nota red.*

*** ar fi foarte bine să iei măsura, dacă la acest magazin se face reglarea armei, căci altfel e multă bătaie de cap cu măsura asta.

www.dacoromanica.ro

probă. E ciudat însă că armele se încearcă „de la 50 de arşini" (pag. 3. N. B.) ! Unde naiba găseşti vînat care să poată fi împuşcat de la 17 stînjeni ! Eu întotdeauna mi-am încercat arma de la 25—30 de stînjeni. Dar poate că asta se datora lipsei mele de experienţă. Dacă „vei convoca un consiliu" (oho !), nu mă îndoiesc că totul va fi bine chibzuit. Ceea ce m-a mirat deosebit de mult e faptul că, pentru expedierea armei, „Schönbruner" socoteşte greutatea coletului la 35 de funţi (sic ! pag. 108 — „în localităţile îndepărtate"). Dar asta-i pur şi simplu scandalos : înseamnă că trebuie plătit 17 ruble şi 50 de copeici ! Greutatea armei de 7,5 funţi, ceea ce face 4 ruble ; pentru lădiţă (scrii tu) vreo 2 ruble, în total deci 7 ruble, aşa cum ţi-am scris eu şi cum mi s-a spus şi la Minusa. N-ar fi mai bine să comanzi chiar tu lădiţa şi s-o expediezi singur ? Pentru umplutul tuburilor să iei un dispozitiv cît mai simplu (al meu a costat 1 rub. şi 75 cop. ; scoaterea capselor se poate face cu o simplă sulă fixată în vîrful unui beţigaş. În catalogul lui „Schönbruner", pag. 75, fig. 133, „simple, din ţară" — 1 rub. şi 75 cop.). Geantă de vînătoare nu-mi trebuie (cînd am să dobor un vînat, am să-l aduc legat cu o sfoară !) ; drept cartuşieră am o cutie soldăţească (de piele) pentru 12 cartuşe, iar pe celelalte 8—9 le port în buzunar ; am şi curea de armă, dar inelul de care se prinde e mai bine să fie fixat în magazin, dacă aşa se face de obicei. De ce scrii : „capse de calibru corespunzător" ? ? Pe cît ştiu, capsele sînt de aceeaşi mărime pentru toate armele cu foc central. Imprim aici, mai sus, măsura capsei mele * ; dacă nu sînt la fel, va trebui, bineînţeles, să-mi trimiţi vreo 500 de bucăţi, dacă nu chiar mai multe, deoarece aici nu se găsesc decît din acestea cum am eu.

În ce priveşte burele, mă folosesc de hîrtie simplă de ziar şi consider că ar fi un lux inutil să le cumpăr. Dacă greşesc, adică dacă burele prezintă vreo importanţă pentru bătaie şi dacă într-adevăr (după cum scrii tu) nu costă prea scump, atunci trimite-mi fie bure, fie o matriţă de decupat bure (în catalog, la pag. 92 — 75 de cop. ; am auzit că e un lucru

* În acest loc V. I. Lenin a făcut o săgeată, iar pe marginea paginii a desenat cu creionul un cerculeţ de mărimea capsei. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

practic. Dacă te folosești de așa ceva, spune-mi ce fel de carton întrebuințezi). Toc de armă nu merită să cumperi în mod special, mi-a rămas unul, simplu, vechi, pe care cei de la magazin (din Krasnoiarsk) mi l-au dat împreună cu arma *. Despre periile de sîrmă mi-a spus un tovarăș că sînt foarte utile.

Se pare că asta-i tot. Dacă găsești o armă de ocazie cu bătaie verificată și lipsită de orice defecte pe țeavă, face, desigur, s-o iei. Trimite arma pe numele Elizavetei Vasilievna. Nu e prea mare zor, trimite-o așa încît s-o primesc pînă la începutul lunii martie, dar nu mai tîrziu decît pînă la sfîrșitul ei.

Mă bucură nespus că procesul tău a luat o întorsătură favorabilă și că sînt din nou speranțe să-ți poți urma studiile la universitate. Foarte just ai semnalat greșeala de la începutul § II, cap. IV (pag. 346), îți mulțumesc. Trebuie scris 41.3 milioane de cetverti, și nu 14.3 **. La mine, în prima ciornă era corect, dar am transcris greșit și n-am observat acest nonsens. *Trimite, te rog, imediat această modificare.* În ce privește cuvîntul „rațional" folosit de Kablukov, cred că nu e nevoie de nici o modificare ; este evident că prin „rațional" el înțelege aici „rezonabil", iar nu rațional din punct de vedere tehnic, dar nici *eu* nu folosesc aici cuvîntul rațional altfel decît în accepția de rezonabil, și nu în aceea de rațional din punct de vedere tehnic. Sensul ironiei mele este că argumentul lui Kablukov este o tautologie, deoarece narodnicii consideră „rezonabilă" economia naturală. Este oare îndreptățit cititorul să înțeleagă cuvîntul „rațional" în cazul al doilea altfel decît în primul (adică să-l înțeleagă în textul lui Kablukov altfel decît în cuvintele mele din același pasaj) ? ***

Numărul plantațiilor de tutun era într-adevăr de 75 — 95 — 650 *de mii* (adică 75 000 — 95 000 — 650 000) ****.

* Dar se va potrivi oare tocul de la o armă cu o singură țeavă ? De altfel, cred că ar fi mai convenabil să-l cos aici, căci la prăvălie te jupoaie pur și simplu.

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, p. 246. — *Nota red.*

*** Ibid.

**** Op. cit., p. 91. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Practic cu pasiune patinajul. Mi-a arătat Gleb, la Minusa, tot felul de figuri (el patinează admirabil), şi acum le învăţ cu atîta rîvnă, încît o dată mi-am stîlcit mîna şi vreo două zile n-am fost în stare să scriu. Ce s-a învăţat o dată nu se uită totuşi. Iar ca exerciţiu fizic patinajul este mult mai bun decît vînătoarea pe timp de iarnă, cînd adesea te înfunzi în zăpadă pînă peste genunchi, îţi strici arma şi... rareori dai de vreun vînat!

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

73

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Podolsk, gubernia Moscova
Maria Aleksandrovna Ulianova. Str. Bronniţkaia,
casa Vinogradov

30. I. 1899

Am primit ieri, dragă măicuţă, „Neue Zeit" de la Aniuta şi catalogul de preţuri de la Mitea. Multe mulţumiri. Astăzi am citit în „Russkie Vedomosti" anunţul în legătură cu apariţia revistei „Nacealo" [128]. Bine că am reuşit să termin lucrarea mea despre „pieţe" tocmai cînd începe să apară „Nacealo" (astăzi am terminat-o, în sfîrşit. Miercuri vă trimitem ultimele două capitole); acum voi avea timp liber să mă ocup cîte puţin şi de chestiunile curente. Am primit o carte spre recenzare, dar n-am reuşit încă s-o citesc în întregime [129].

Nu mai ţin minte dacă v-am scris că Anatoli e mereu suferind. Acum i-a căzut altă belea pe cap: a venit ordin să fie transferat în satul Anţiferovo (la cîteva zeci de verste spre nord de Ieniseisk, pe drumul care duce la Turuhansk) [130]; e o nouă deportare ca pedeapsă pentru că deportatul Mahnoveţ (care a sosit aici astă iarnă) a evadat şi

www.dacoromanica.ro

3/II 99.

Посылаю Вам статью, дорогая
мамаша, оставшуюся двe страницы
своих рукописей, главы VII и VIII, заключающие
два примечания (I и II) и описание двух
последних глав. Кажется-то кончил
я ее работой, которая отняла
время гораздо больше, чем до сих пор
предполагал. Попрошу Анюту прислать
мне поскорее книжку с
прилагаемой росписью книг из
Волжева. Мне нужен и этот конец
книжки „Въ уездѣ," и потому я ее
недобавленных описок обязательно
Но на самом деле нужно было
дописать. Книга моя не получилась:
много новаго, надо бы, своего ска-
зать, наворочено (задачи „конкурс-
ного сочинения сельскохозяйственного
значенія" и т. п.). А в этом время

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către M. A. Ulianova. — 3 februarie 1899

www.dacoromanica.ro

a dat cuiva adresa lui Anatoli. De aici autorităţile au dedus, nu se ştie în ce mod, că el trebuie să fi ştiut de această evadare ! Deocamdată nu-l transferă încă, deoarece e bolnav, nici nu iese din casă. A înaintat o cerere să fie mutat în districtul Minusinsk sau în Rusia pentru tratament.

Despre transferarea lui Iuli nu se ştie nimic.

Din satul Kazacinskoe (unde se află A. A. Iakubova) au fost de asemenea mutaţi trei deportaţi (Lengnik — nu departe de noi, Arefiev şi Rostkovski), aşa că rîndurile coloniei de acolo s-au rărit simţitor.

Kurnatovski (care locuieşte în satul Kuraghinskoe, la vreo 100 de verste depărtare de noi) a cerut să fie mutat la Şuşa ; cererea i-a fost respinsă ; acum îl transferă în satul Ermakovskoe (la vreo 40 de verste de Şuşa), unde va fi absolut singur.

La noi e o vreme surprinzător de frumoasă : geruri nu prea mari (între 10 şi 12°), zile senine şi un soare de primăvară. Nu seamănă a iarnă siberiană !

Te sărut cu drag şi te rog să transmiţi salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

74

CĂTRE M. A. ULIANOVA

3. II. 1899

Îţi trimit astăzi, dragă măicuţă, ultimele două caiete din lucrarea mea despre „pieţe", capitolele VII şi VIII, precum şi două anexe (II şi III) [131] şi tabla de materii a ultimelor două capitole. Am terminat, în sfîrşit, lucrarea asta, care la un moment dat părea că se va întinde la infinit. O rog pe Aniuta s-o trimită cît mai curînd scriitorului, împreună cu alăturata recenzie la cartea lui Gvozdev. Mi-a trimis-o „spre recenzare" scriitorul şi de aceea m-am jenat să-i răs-

www.dacoromanica.ro

pund de aici cu un refuz. Dar n-a fost o muncă prea agreabilă pentru mine. Cartea nu mi-a plăcut : nu aduce nimic nou, abundă în locuri comune, pe alocuri stilul e de-a dreptul imposibil (expresii ca „toleranţe în ce priveşte îndeletnicirile agricole“ etc.). Autorul este în acelaşi timp şi tovarăş de idei şi adversar al narodnicilor, iar esenţialul — este colaborator al revistei „Nacealo“. Oricît mi-ar displăcea acest spirit „samarean“ *, m-am hotărît totuşi să mă stăpînesc şi să umplu recenzia în proporţie de 4/5 cu observaţii îndreptate împotriva narodnicilor şi 1/5 cu observaţii îndreptate împotriva lui Gvozdev. Nu ştiu dacă recenzia va fi pe placul redacţiei, căci nu ştiu în ce relaţii este ea cu „samarenii“. Despre toate astea îi va scrie Nadea, chiar astăzi, soţiei scriitorului.

Te sărut cu drag. Multe salutări la toţi ai noştri.

V. U.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

75

CĂTRE M. A. ULIANOVA

7. II. 1899

Îţi trimit astăzi, dragă măicuţă, încă o mică banderolă (recomandată) pe numele tău : în primul rînd, numărul din „Buletin“ [132] pe care am fost rugat să-l înapoiez, şi în al doilea rînd, o recenzie [133], pe care vă rog s-o trimiteţi scriitorului. Cu poşta următoare vă voi trimite încă un mic adaos la capitolul VII. Sper că nu va fi prea tîrziu. Data trecută am uitat, pare-mi-se, să vă scriu că, după calculele mele aproximative, întreaga carte va avea circa 934 000 de semne. Nu-i prea mult : în total vreo 467 de pagini de tipar, a cîte 2 000 de semne fiecare. Dar dacă ar fi mai puţine semne pe pagină, de pildă 1 680 (ca în „Crize“ de Tu-

* Vezi adnotarea 39. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gan-Baranovski) — ceea ce ar duce, firește, la o inutilă scumpire a ediției —, lucrarea ar avea circa 530 de pagini.

Pesemne că Aniuta n-a primit scrisoarea mea (trimisă de foarte multă vreme) în care o rugam să-mi trimită 1) vreo traducere mai bună în limba germană a scrierilor lui Turgheniev și 2) o gramatică germană amănunțită (fie și una în limba germană, pentru germani, căci cele pentru ruși sînt de obicei prea sumare) *. Vreau să mă apuc serios de studiul limbii germane. Acum vă mai rog să-mi trimiteți și un dicționar rus-german, unul din acelea care se găsesc la noi acasă, al lui Lenstroem sau, și mai bine, al lui Reiff, din rusă în trei limbi europene. Am cerut librăriei Kalmîkova să-mi trimită un dicționar rus-german de Pavlovski, dar mi s-a răspuns că el apare în fascicule, iar pînă acum n-a apărut decît aproximativ jumătate.

Al tău, *V. U.*

Salutări la toți ai noștri

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 6

Se tipărește după manuscris

76

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Pentru Aniuta

13. II. 1899

Am primit scrisoarea ta din 27. I și m-am bucurat să aflu noutăți în legătură cu „pietele". Dacă, după cum îmi scrii tu, scrisoarea mea din 10/I a fost exagerat de pesimistă, scrisoarea de față va fi, cred, exagerat de optimistă. Mă simt profund îndatorat față de V. A., față de Mitea și mai ales față de tine pentru strădaniile voastre în legătură cu cartea mea, a cărei soartă — sub raportul editării ei în condiții satisfăcătoare — nu-mi mai inspiră acum nici o îngrijorare. În ce privește titlul, sînt de acord, în parte, că

★ Vezi volumul de față, p. 127—128. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

titlul dat de mine e prea lung ; el este necesar, ce-i drept, dar e mai bine să figureze în subtitlu. Titlul însuşi ar trebui să fie însă ceva mai modest decît „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". Acesta din urmă e prea îndrăzneţ, prea cuprinzător şi promite prea mult. Mai bine ar fi, după părerea mea, „Contribuţii la problema dezvoltării capitalismului în Rusia". Broşura lui Ribot („Memoria afectivă"), despre care îmi scrii că mi-o trimiţi, *n-am primit-o* [134]. S-a produs o întîrziere, fie la tine cu expedierea ei în banderolă, recomandat, fie aici, dintr-un motiv sau altul, cu primirea ei. Într-una din scrisorile precedente ţi-am mai scris care va fi, aproximativ, numărul de semne pe care îl va avea întreaga lucrare, aşa că îţi va fi destul de uşor să stabileşti cîte coli au mai rămas. Aştept cu mult interes primele două capitole ; din punctul de vedere al tipografiei, capitolul doi este cel mai greu. Foarte bine ai făcut că l-ai convins pe V. A. să nu facă modificări „dictate de raţiune" (în special în ceea ce priveşte expresia „un mic exemplu" ai perfectă dreptate cînd susţii că am vrut să spun „malenkii", şi nu „milenkii" *. Cît despre expresiile tari, eu sînt acum în genere pentru atenuarea şi reducerea lor. M-am convins că în textele tipărite expresiile tari au o rezonanţă mult mai vehementă decît în vorbire sau într-o scrisoare, aşa că în această privinţă trebuie să fim ceva mai moderaţi). În ce priveşte tabelele, sînt de asemenea cît se poate de mulţumit că i-ai convins să nu omită fracţiile, să le tipărească cu alte caractere şi mai jos de numerele întregi, să nu tipărească tabelele de-a curmezişul paginii. Chiar dacă în felul acesta vor creşte întrucîtva cheltuielile de tipărire, nu-i cine ştie ce nenorocire. Judecînd după evaluarea ta aproximativă a costului editării la un tiraj de 2 400 de exemplare, cred că va putea fi fixat un preţ de vînzare moderat, de cel mult două ruble şi jumătate **. Toate acestea rămîn, de altfel, întru totul la aprecierea ta. M-ar interesa foarte mult să văd cum iese diagrama [135]. Ce spun despre ea statisticienii (V. A. şi celălalt ***) ? Mi s-au făcut

* — malenkii — mic ; milenkii — drăguţ. — *Nota trad.*

** Ar fi de dorit ca, în scopul ieftinirii cărţii pentru public, la sediul revistei etc. cartea să se vîndă cu rabat pentru cumpărătorii cu bani peşin, bunăoară, la preţul de 1 rub. şi 75 cop. Nu ştiu însă dacă acest lucru e realizabil.

*** Nu s-a stabilit despre care alt statistician este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

unele observaţii în sensul că e neobişnuită. Îşi atinge ea oare scopul sub raportul pregnanţei şi al concludenţei ?

Am primit de la editor * o scrisoare în legătură cu „Moştenirea" ; în observaţiile lui este o anumită doză de adevăr [136]. Cît despre samareni, tare mă îndoiesc ca ei să spună ceva inteligent (mi s-a mai scris că au aruncat acuzaţii de „burghezism") [137]. Problema „a cui moştenire am preluat-o noi" nu este nicidecum aceea pe care am pus-o eu răspunzîndu-i lui Mihailovski la întrebarea dacă renunţăm sau nu la moştenirea „asupra căreia se aruncă «Moskovskie Vedomosti»" şi căreia eu i-am dat o definiţie precisă [138]. O polemică cu samarenii în problema de principiu a atitudinii marxismului faţă de curentele liberalo-iluministe şi a rolului şi importanţei factorului „extraeconomic" ar fi cît se poate de interesantă şi de folositoare.

Îţi strîng mîna ţie, lui Mark şi lui Mitea şi te rog să transmiţi mamei multe sărutări.

V. U.

Azi a trecut pe aici Mihail Alexsandrovici (Silvin). A fost transferat în satul Ermakovskoe (la vreo 40 de verste depărtare de noi). Arată a fi perfect sănătos atît din punct de vedere fizic, cît şi psihic ; nu s-a schimbat prea mult ; vizita lui ne-a făcut multă plăcere.

Îţi mai trimit un adaos la capitolul VII [139].

Mă surprinde că O. Popova întîrzie cu achitarea onorariului cuvenit pentru Webb [140]. După spusele Nadiei, s-a convenit ca acest onorar să fie plătit în orice caz, chiar dacă lucrarea va fi interzisă de cenzură. Banii noştri sînt iarăşi pe sfîrşite. Trimiteţi, vă rog, 200 de ruble pe numele E. V. Dacă în momentul cînd citiţi această scrisoare n-aţi primit încă nimic de la O. Popova şi nici nu e de aşteptat să primiţi într-o săptămînă, două, v-aş ruga să recurgeţi la un împrumut, căci altfel n-o vom putea scoate la capăt.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

★ A. N. Potresov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

77

CĂTRE M. A. ULIANOVA

21. II. 1899

Alăturat trimit încă o recenzie, dragă măicuță, cu rugămintea de a o transmite scriitorului [141]. Mă mir că nici pînă acum n-am primit de la Aniuta broșura lui Ribot pe care mi-a promis-o ; ciudat îmi pare și faptul că Aniuta mi-a indicat chiar pagina la care, spunea ea, se găsesc aceleași caractere ca în lucrarea mea despre „piețe", și anume pag. 24. Oare cărticica lui Ribot este culeasă cu caractere diferite ? În sine, de altfel, această cărticică nu prezintă pentru mine nici o importanță, întrucît sper să primesc în curînd primele coli.

Noi sîntem sănătoși cu toții și n-avem nimic nou de comunicat ; săptămîna asta așteptăm să ne vină niște musafiri *. Pe aici e o vreme primăvăratică ; de cîteva zile a început dezghețul.

Al tău, *V. U.*

Salutări la toți ai noștri.

Nu știu cum se face că cei de la „Naucinoe Obozrenie" nu găsesc de cuviință să-mi trimită nici primul număr al revistei, nici un extras cu articolul meu. Am auzit de replica lui P. Struve, dar pînă acum n-am primit nimic [142].

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuție" nr. 6

Se tipărește după manuscris

78

CĂTRE M. A. ULIANOVA ȘI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

28. II. 1899

Astăzi, dragă măicuță, i-am condus pe musafirii noștri : au fost la noi tovarășii din Minusa, Gleb, Bazil, Z. P.,

* Vezi scrisoarea următoare. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cîţiva muncitori de acolo etc., şi au stat aici de miercuri pînă astăzi (duminică). Ne-am distrat foarte bine şi acum ne apucăm iarăşi de treburile noastre cotidiene. Tovarăşii din Minusa au de gînd să ceară permisiunea de a sta în timpul verii aici: la oraş e foarte prost vara. Nu ştiu însă dacă situaţia lor materială nu-i va obliga să stea la oraş. Dacă ar veni aici, am petrece o vară minunată. Elv. Ern., zice Gleb, e mereu suferindă. Ant. M. n-a venit cu ei; ea lucrează acum temporar ca felceriţă în satul Kuraghinskoe.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

Scrieţi-mi dacă aveţi de gînd să vă duceţi undeva la vară şi unde anume.

Pentru Aniuta

Am primit numerele din „Timpuri noi“ [143]; foarte mulţumesc pentru ele şi pentru cronica agricolă [144], precum şi pentru colile din lucrarea despre „pieţe“. Am rămas foarte mulţumit de felul cum se prezintă. Ai muncit, probabil, foarte mult la ele, dar în schimb aproape că nu mai conţin erori de tipar. În tabele n-am găsit nici o eroare (deşi îmi scrii că sînt), iar în text — unele foarte neînsemnate. Caracterele, după părerea mea, sînt mulţumitoare. Aşa, volumul va avea circa 30 de coli (cel mult, s-ar putea să fie şi mai puţine), adică exact atît cît am socotit eu. Tabelele sînt excelent culese. E bine, mai ales, că zecimalele se disting clar şi că nu există tabele de-a curmezişul paginii *. Tabelele culese cu petit (pag. 46) şi cu nonparel (pag. 39) sînt foarte reuşite şi nici nu mi-aş fi putut dori ceva mai bun [146]. Titlurile şi numerele paragrafelor au fost de asemenea culese cu caractere cît se poate de potrivite. Într-un cuvînt, de astă dată nu am nici un motiv de a regreta că autorul este lipsit de posibilitatea de a face corectura. Într-una din scrisorile mele următoare îţi voi trimite o mică

* Există în tabele titluri de rubrici culese de-a curmezişul, deasupra coloanelor de cifre, dar asta nu prezintă nici un inconvenient. Firește, în cazuri excepţionale, nici tabelele puse de-a curmezişul nu constituie o nenorocire, dar cele culese de-a lungul paginii cu nonpareil sînt mult mai bune. Ar fi bine dacă s-ar putea culege cu nonpareil şi tabelul de la pag. 504 [145].

www.dacoromanica.ro

listă cu numele şi adresele cunoscuţilor mei cărora te-aş ruga să le trimiţi cartea direct din Rusia. E mai costisitor şi, în general, mai puţin comod să-mi trimiţi mie o mulţime de exemplare ca să le expediez eu de aici. Sper că în momentul primirii scrisorii de faţă capitolul doi va fi fost terminat de mult ; or, acesta este, fără îndoială, capitolul cel mai păcătos sub raportul corecturii. În ce priveşte prefaţa, trebuie să mă mai gîndesc : s-ar putea să vă trimit alta, iar de nu, poate să rămînă cea veche [147].

Erata urmează la sfîrşitul acestei scrisori.

Numai de la tovarăşii din Minusa am primit nr. 1 al revistei „Naucinoe Obozrenie", cu articolul lui P. B. Struve împotriva lui Ilin. Mă gîndesc să-i răspund, deşi, după părerea mea, articolul lui pledează mai mult *în favoarea* decît împotriva mea. Nu ştiu dacă în genere pot să scriu acum referindu-mă la „pieţe", adică nu ştiu dacă ele vor apărea în prima jumătate a lunii aprilie. Comunică-mi care e părerea ta. (Referirile îmi sînt necesare pentru a evita repetări.) [148]

Cu o strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Anexez o scrisoare pentru Mark.

Nu ştiu dacă e mai indicat să-i scriu pe adresa voastră sau să-i adresez direct scrisorile ? (Direcţia căii ferate Moscova—Kursk ; e de ajuns ?) *

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

79

CĂTRE M. T. ELIZAROV

Pentru Mark

28. II. 1899

Am primit scrisoarea d-tale din 8/II. Partida d-tale de şah a venit la ţanc. Chiar atunci se aflau la noi în ospeţie

* În text urmează erata menţionată mai sus [149]. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

tovarăşii din Minusa, care în ultimul timp au devenit pasionaţi jucători de şah, aşa că ne-am înfruntat cu mult zel. Am analizat şi partida d-tale, din care reiese că ai început să joci mult mai bine. Probabil că ai chibzuit îndelung la fiecare mutare şi (poate ?) te-ai consultat cu vecinii. Căci altfel cred că mi-ar fi şi frică să-l înfrunt pe omul care l-a învins pe Lasker ! [150]

În ce priveşte „ridicarea la luptă" a „ortodocşilor" în apărarea tezelor articolului despre „moştenire" [151], aştept cu interes luările de poziţie în presă. Problema principială a „sprijinirii" este, cred eu, foarte importantă (în legătură cu problema „economiei" şi a relaţiilor extraeconomice. M-ar interesa să ştiu dacă cei care se ridică la luptă fac vreo legătură între aceste probleme.) Dacă am reuşi să stăm de vorbă pe această temă cu oameni care nu se mărginesc doar la gvozdevism (ai citit cartea lui Gvozdev despre chiaburie ? După mine, este foarte slabă *), am face un lucru foarte util şi foarte interesant. Să aşteptăm.

Am citit cu mult interes observaţiile d-tale în legătură cu „pieţele". Să vedem, în general, ce impresie de ansamblu va produce această lucrare, ce va spune critica ; în special critica venită din partea tovarăşilor de idei. Modificări nu se mai pot face acum (cu excepţia, bineînţeles, a unor pasaje izolate), adică nu se mai poate schimba caracterul general al expunerii, concizia ei (şi aşa am ajuns la aproape 30 de coli ! Mai mult ar fi cu desăvîrşire exclus !), — abundenţa de cifre, tabele etc., circumscrierea temei. O singură modificare ar putea să-ncapă aici : să împart totul în două lucrări sau volume şi în decurs de încă un an sau doi să refac pe fiecare în parte. Dar, dintr-o serie de motive, am găsit că acest plan este prea puţin potrivit. Problema pieţelor externe este tratată în capitolul VIII doar în liniile ei cele mai generale, într-un singur §, în legătură cu problema regiunilor periferice. În general însă ar fi trebuit să renunţ cu totul la analizarea pieţei externe.

Nu ştiu absolut nimic despre planurile d-tale de a părăsi serviciul. Ce fel de şcoală de ingineri vrei să urmezi ? E o şcoală superioară ? Care e durata studiilor şi ce drepturi

* Vezi volumul de faţă, p. 144. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

obţii la absolvirea ei ? Vrei să te faci inginer tehnolog ? Ţi se va recunoaşte un an sau doi, cu alte cuvinte : ca licenţiat în matematici poţi să te înscrii în anul II sau III ?

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Nadea şi E. V. îţi trimit salutări.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

80

CĂTRE M. A. ULIANOVA *

7. III. 1899

Săptămîna asta am primit, dragă măicuţă, cele trei cărţi de Turgheniev în limba germană şi-ţi mulţumesc pentru ele. Foarte bine aţi făcut că mi-aţi procurat ediţia Reclam : ea este, pe cît se pare, cea mai potrivită. Acum aştept să-mi trimiteţi şi un dicţionar ruso-german (după cîte îmi amintesc, la noi acasă erau două : unul de Lenstroem şi altul de Reiff — un vechi dicţionar ruso-german. Ar fi mai bine, poate, să-l trimiteţi pe acesta din urmă, deşi nici primul nu e de lepădat), precum şi o gramatică. Despre asta i-am scris deja Aniutei ; Mark are o „Carte a cărţilor" în care sînt indicate unele gramatici germane *detaliate,* scrise în limba *germană.* Avusesem de gînd să comand dicţionarul rus-german al lui Pavlovski, îl şi comandasem chiar la Kalmîkova, dar mi s-a răspuns că nu este încă terminat şi apare în fascicule.

Termin acum un articolaş [152] în care-i răspund lui Struve **. El încurcă lucrurile rău de tot, după părerea mea, şi cu articolul lui poate provoca multă confuzie în rîndurile adepţilor, oferind adversarilor un prilej de a jubila.

* La această scrisoare a fost anexat un plic cu adresa din Bruxelles a Mariei Ilinicina Ulianova, scrisă de M. A. Ulianova. — *Nota red.*

** La acest pasaj, M. A. Ulianova a făcut următoarea însemnare în josul paginii, destinată probabil Mariei Ilinicina : „Noi l-am citit cu plăcere, e bine scris !". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Mă gîndesc că, dacă nu voi reuşi să public răspunsul într-o revistă (fie şi din cauză că Tugan-Baranovski sau Bulgakov mi-o vor lua înainte cu răspunsul lor ; pînă în prezent nu mi s-a trimis încă numărul din ianuarie al revistei „Naucinoe Obozrenie" !), îl voi include în lucrarea despre „piaţă", ca pe o a patra anexă (articolul n-are mai mult de o coală de tipar). Se înţelege însă că ar fi mai bine dacă ar apărea într-o revistă.

La noi nu e nimic nou. Afară e cald. Apropierea primăverii se face tot mai simţită.

De la tovarăşi nu prea avem veşti bune. Apollinaria Aleksandrovna a obţinut permisiunea de a pleca la Ieniseisk pentru trei săptămîni. Bietul Anatoli e tot bolnav, temperatura i se urcă pînă la 40°. Se spune că are tuberculoză, ceea ce lui, bineînţeles, i se ascunde cu grijă. Cît priveşte cererea lui de transferare în districtul Minusinsk, pînă în prezent nu s-a primit încă nici un răspuns.

Al tău, *V. U.*

Te sărut cu drag. E. V. şi Nadea transmit salutări la toată lumea.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

81

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. I. ULIANOVA

A M-lle Marie Ouljanoff. Rue des Minimes, 40.
Bruxelles. Belgique

7 martie

Dragă Manea, şi de data asta mă recunosc vinovată de marea întîrziere a răspunsului meu, dar te rog să nu te superi pe mine. Scrisoarea ta a fost primită chiar în ajunul sosirii musafirilor. Hotărîsem să sărbătorim cu mare alai

www.dacoromanica.ro

săptămîna brînzei şi am invitat la noi pe toţi tovarăşii de la oraş (6 persoane) *. Paşnica noastră Şuşa a devenit dintr-o dată populată şi zgomotoasă. Am petrecut într-adevăr ca de sărbători şi nici n-am simţit cînd au trecut cele 5 zile. În ultima zi a venit şi Mihail Aleksandrovici (care este acum vecinul nostru cel mai apropiat, aşa că sperăm să ne întîlnim mai des cu el, locuieşte la 35 de verste depărtare de noi). După plecarea oaspeţilor, multă vreme nu ne-am putut reveni. Volodea e acum cu totul absorbit de articolul de răspuns la obiecţiile lui Struve. Este vorba de problema veşnic nouă a pieţelor. În general se pare că Volodea va trebui să consacre destul de mult timp polemicii şi apărării tezelor enunţate în „Studii". Intenţionează să scrie ceva şi despre Kablukov. Eu n-am o îndeletnicire precisă, mai citesc din cînd în cînd. Au trecut nu mai puţin de zece luni de cînd mă aflu la Şuşa şi n-am reuşit încă să fac nimic, mereu tot amîn. În aer se simte apropierea primăverii. Gheaţa rîului se acoperă tot mai mult cu apă, de prin sălcii răsună ciripitul vesel al vrăbiilor, boii rag pe uliţă, iar de sub cuptorul din camera gazdei o găină ne trezeşte în fiecare dimineaţă cu cotcodăcitul ei. Uliţele sînt pline de noroi. Volodea se gîndeşte tot mai des la armă şi la cizmele de vînătoare, iar noi, mama şi cu mine, ne pregătim pentru săditul florilor. Din această descriere îţi poţi face o idee de felul cum ne petrecem timpul şi te poţi convinge că nu prea avem ce scrie. Din scrisoarea ta se poate deduce că viaţa ta este diametral opusă celei pe care o ducem noi aici : în jurul tău e numai mişcare, viaţă. Tu, pare-se, începi să te aclimatizezi şi să intri în circuitul vieţii de acolo. Pentru tăieturile din ziare îţi mulţumim frumos şi te rugăm să ne mai trimiţi şi altele. Cînd te auzim plîngîndu-te că nu cunoşti limba franceză, ne dăm şi mai bine seama cît de jalnice sînt cunoştinţele noastre — ale mele şi ale lui Volodea — în materie de limbi străine ; el tot ştie mai bine, dar eu stau prost de tot în această privinţă. Am făcut rost acum de Turgheniev în limba germană şi avem de gînd să facem traduceri din rusă în germană, deocamdată însă nu avem nici dicţionar şi nici gramatică, şi chiar dacă le-am avea, nu prea cred să ne ţinem

* Vezi volumul de faţă, p. 148—149. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de treaba asta. Probabil că numai atunci vom învăţa noi limbi străine cînd vom fi în străinătate şi cînd nevoia ne va sili să ne apucăm serios de studierea lor. Cînd crezi că ai să vii acasă ? Vei avea de dat ceva examene ? Te plictiseşti rău la Bruxelles, ai multe cunoştinţe ? Cred că ştii că Anatoli e grav bolnav. Medicii au stabilit că are tuberculoză ; are tot timpul febră. Kuba a obţinut permisiunea de a pleca pentru trei săptămîni la Ieniseisk ; în prezent e plecată într-acolo. Ne scrie foarte rar şi numai ca să aibă conştiinţa împăcată, aşa că nu ştiu cum o duce ; se pare că nu prea bine. Zina este tot aşa precum o ştii — veselă, plină de viaţă. La revedere. Te sărut cu drag şi-ţi doresc toate cele bune. Mama mă roagă să-ţi transmit sărutări din parte-i. Scrie-ne mai des.

A ta, *Nadea*

Îţi trimit, Maneaşa, o strîngere de mînă şi-ţi mulţumesc, la rîndul meu, pentru tăieturile din ziare. La cele scrise de Nadea nu mai am ce adăuga.

V. U.

Scrisă la 7 martie 1899
Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

82

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

17. III. 1899

Ieri, dragă măicuţă, am primit scrisoarea ta din 28. II. Nici nu ştiu cum să-ţi mulţumesc pentru fotografia ta. După mine, e destul de reuşită, şi m-am bucurat mai ales pentru că fotografia pe care o am la mine este destul de veche. Ar fi foarte bine dacă ai putea să ne faci o vizită la Şuşa ; vara călătoria este relativ puţin obositoare : mergi cu trenul pînă

www.dacoromanica.ro

la Krasnoiarsk şi de acolo cu vaporul pînă la Minusa (în mod obişnuit, la începutul lunii mai vapoarele nu merg încă pînă la Minusa, dar vara ajung uneori — deşi foarte rar — chiar pînă la Şuşa). Ca loc de vilegiatură, Şuşa e acceptabilă. Gleb şi Bazil depun şi ei cerere să li se permită să stea aici în timpul verii (vara e foarte prost la Minusa) ; nu ştiu dacă li se va aproba *. De curînd am primit o scrisoare de la Maneaşa şi astăzi îi scriem şi noi.

E. V. a primit banii.

Îmi pare bine că Mitea se pregătea să plece după armă curînd după expedierea scrisorii tale. La sfîrşitul lunii martie începe aici vînătoarea şi de pe acum punem la cale diferite expediţii vînătoreşti.

Te sărut cu drag şi te felicit de ziua ta. Poate că scrisoarea mea va ajunge încă înainte de 1 aprilie.

Al tău, *V. U.*

E. V. îţi trimite salutări. Nadea îţi scrie şi ea astăzi **.

Pentru Aniuta

Am primit „Buletinul“ [153] — pentru care îţi mulţumesc din inimă — şi colile imprimate ***. În linii generale sînt foarte mulţumit de ele : tiparul are un aspect plăcut, tabelele sînt clare şi fără erori de tipar, foarte puţine tabele sînt tipărite de-a curmezişul paginii. Numai diagrama nu ştiu cum a ieşit. Îţi trimit erata la colile 4—11. S-au strecurat unele erori (subliniate de mine), care îngreuiază lectura sau denaturează sensul (deşi erorile de acest gen sînt foarte puţine). Poate vei găsi că ar fi bine să procedăm în felul următor : în afară de erata de la sfîrşitul cărţii, să se anexeze (să se lipească) la începutul cărţii o filă mică cuprinzînd un text prin care cititorii să fie rugaţi ca, înainte de a citi cartea, să corecteze erorile de tipar mai importante, dintre care următoarele (cele subliniate de mine) sînt esenţiale, iar celelalte sînt indicate la sfîrşitul cărţii. Mi se pare că uneori se procedează aşa.

* Cererea a fost respinsă. — *Nota red.*

** Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*

*** Este vorba de colile imprimate ale capitolelor II şi III din cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia“. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Întrucît nicăieri şi niciodată nu se poate concepe o carte apărută fără erori de tipar, pot să spun că (contrar aşteptărilor tale) *sînt pe deplin* mulţumit. Sub raportul acurateţei, ediţia aceasta este mult superioară „Studiilor" : erorile de tipar sînt rare şi, în marea lor majoritate, cu totul insignifiante.

În ce priveşte tabla de materii, procedaţi cum credeţi de cuviinţă : sau vă mărginiţi la înşirarea paragrafelor, sau adăugaţi şi cuprinsul amănunţit întocmit de mine [154].

Îţi trimit o mică listă cu numele cunoştinţelor mele cărora te-aş ruga să le trimiţi cartea după ce va apărea. Mitea va avea multă bătaie de cap cu expedierea atîtor cărţi în banderolă ! E totuşi mai bine aşa, decît să trimiteţi aici un număr mare de exemplare (mie îmi sînt de ajuns trei).

Îţi mai trimit şi un Post-scriptum la *prefaţă*. Dacă nu e prea tîrziu, aş ţine foarte mult să fie adăugat, întrucît conţine o referire la admirabila carte a lui Kautsky [155]. Poate că şi în cazul cînd prefaţa e deja culeasă se mai poate culege în continuare şi acest Post-scriptum ? Scrie-mi, te rog, dacă acest lucru se poate face şi în general pe cînd se aşteaptă să fie totul gata.

Cred că V. A. a avut şi el destulă bătaie de cap ! Corectura unei asemenea lucrări trebuie să fie foarte anevoioasă !

Salutări la toţi ai noştri.

Cu o strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Columb şi doctorul nu mi-au scris de mult.

Pentru Aniuta

Mai am o rugăminte la tine. Dacă ai ocazia să te duci la Petersburg sau să-l vezi pe scriitor, te rog să te interesezi de cartea soţilor Webb. De ce nu mi se achită onorariul ? După cum spune Nadia, s-a convenit ca el să fie plătit indiferent de apariţia sau neapariţia cărţii. O. Popova ar trebui somată să plătească. Noi nu-i scriem despre asta scriitorului, întrucît considerăm că într-o scrisoare nu face să

www.dacoromanica.ro

atingem această problemă. Ceea ce te-am rugat e numai în eventualitatea că te vei vedea cu el *.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

83

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. I. ULIANOVA

A M-lle Marie Ouljanoff. Rue des Minimes, 40. Bruxelles. Belgique

17 martie

Probabil, dragă Maneaşa, că felicitarea mea nu va ajunge la timp, va sosi cu întîrziere, dar eu oricum te sărut mult, mult de tot. Îţi mulţumesc pentru vederile din Bruxelles, dar nici nu vreau încă să mă gîndesc la o plecare în străinătate, nici măcar la întoarcerea în Rusia nu vreau să mă gîndesc. Numai la ceea ce voi face în vara asta am voie să mă gîndesc. În ultima ei scrisoare, M. Al. ne scrie că la vară o să vină la noi împreună cu Aniuta, aşa că în scrisoarea pe care o trimitem astăzi la Podolsk m-am apucat să descriu în fel şi chip splendorile Şuşei **. Am făcut pînă şi planul cum o să mergem la lacul Perovo, ca să pescuim caraşi şi să-i prăjim. Tovarăşii de la Minusinsk cer să li se permită să stea la Şuşa în timpul verii şi avem de gînd să cumpărăm un cal, ca să putem merge peste tot. În general, am devenit „o patriotă a ţării mele" şi sînt în stare să vorbesc cu patos despre Ienisei, despre ostroavele lui, despre pădure etc. Îmi pare rău numai că nu sînt bărbat, căci aş fi hoinărit de zece ori pe atît. Deşi aş dori mult să te văd, nu vreau totuşi să te ademenesc să vii la Şuşa, pentru că, vorbind fără părtinire, Şuşenka este un sat ca oricare altul, şi, dacă mi s-ar propune acum să aleg unde să-mi pe-

* În text urmează erata menţionată mai sus. — *Nota trad.*
** Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trec vara, lîngă Moscova sau la Şuşa, aş alege, firește, prima alternativă.

În momentul de față Volodea citește cu mult interes „Agrarfrage" de Kautsky, căreia îi face o recenzie *. Eu deocamdată mă uit numai din cînd în cînd la carte şi mă ling pe buze. În general avem aici o sumedenie de cărţi, şi multitudinea lor mă face să mă gîndesc cît de mult ar trebui să citim şi cît de puţin citim efectiv. „Nacealo" nu ne-a venit încă ; deocamdată nu primim decît anosta „Russkoe Bogatstvo".

Acum te las. Mama te sărută şi-ţi trimite felicitări. Volodea îţi scrie şi el acum.

Cu ultima poştă am primit o fotografie a Mariei Aleksandrovna. Foarte reuşită fotografie, nu-i aşa ?

Te sărut cu drag.

A ta, *Nadea*

17. III

Te rog să mă ierţi, dragă Maneaşa, dacă şi de data asta îţi scriu foarte pe scurt, adăugînd felicitarea mea la cele pe care ţi le trimite Nadea. Astăzi am de făcut cam multă corespondenţă, trebuie să scriu : la Turuhansk (acolo poşta vine o dată pe lună) [156], iar Aniutei trebuie să-i trimit erata la colile tipărite care mi-au fost trimise

Pe la noi noutăţi nu prea sînt. În presă, deocamdată, e acalmie, — aşteptăm mereu. Ziarele străine (dacă ar fi să judecăm după „Frankfurter Zeitung") vorbesc despre evenimentele din Petersburg şi din Finlanda ; dar pasajele respective sînt acoperite cu tuş, aşa că aflăm foarte puţin din ceea ce se petrece [157].

Cu o strîngere de mînă, sau, poate, la revedere,

al tău, *V. U.*

Scrisă la 17 martie 1899
Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 85—90. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

84

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Str. Bronniţkaia, casa Vinogradov, Podolsk, gubernia Moscova

21. III. 1899

Îţi trimit, dragă măicuţă, notiţa (sau recenzia) mea la cartea lui Kautsky ; rog pe Aniuta s-o trimită la destinaţie. Primul număr al revistei nu ne-a sosit încă *. Îl aşteptăm să vină poimîine.

Dacă Aniuta nu i-a scris încă nimic Maneaşei despre cărţile germane, n-ar vrea să-i scrie acum ? Dacă Maneaşa pleacă curînd, ar fi bine să lase la poştă indicaţii în sensul că aceste cărţi trebuie să fie retransmise pe o altă adresă (a unei cunoştinţe etc.). Poate că şi Aniuta îi va scrie despre cunoştinţele ei ? Dacă s-ar putea, ar fi bine să ne trimiteţi numerele care ne lipsesc din colecţia „Neue Zeit" pe 1897—1898.

Te sărut cu drag. Multe salutări la toţi ai noştri.

V. U.

Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

85

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

4. IV. 1899

Am primit, dragă măicuţă, scrisoarea ta şi a lui Mitea. În ce priveşte găzduirea voastră la Şuşa, nu trebuie să-ţi faci nici un fel de griji : e loc berechet. În săptămîna brînzei am avut aici patru musafiri. Dacă sănătatea îţi permite, am fi foarte bucuroşi să ne putem vedea, ca să nu amînăm

* Este vorba de revsita „Nacealo". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pînă la expirarea termenului deportării (care uneori se prelungeşte..., ceea ce sper, de altfel, că nu se va întîmpla). Nadea îţi scrie mai amănunţit *. În ce priveşte însă data, trebuie să fac o rectificare la scrisoarea ei : la începutul lui mai apa este încă mică aici ; pe noi vaporul ne-a lăsat la jumătatea drumului. Nu e prea comod să faci în plus o sută de verste cu caii. E deci mai bine să pleci în aşa fel încît la *sfîrşitul* lui mai să fii la Krasnoiarsk ; atunci se poate merge foarte bine cu vaporul pînă la Minusa, iar de acolo nu mai sînt decît 55 de verste. Ca loc de vilegiatură, Şuşa este acceptabilă, nu e cu mult mai rea, cred (dacă e mai rea), decît altele. Toată problema e drumul pînă aici.

Temerile tale în privinţa armei sînt cu totul neîntemeiate. M-am deprins cu ea şi sînt precaut **. Aici vînătoarea este singura distracţie şi constituie un prilej de „mişcare", care e absolut necesară cînd duci o viaţă sedentară.

Îi mulţumesc lui Mitea pentru procurarea armei (pe care n-am primit-o încă).

Am citit în „Russkie Vedomosti" că Mark l-a bătut şi pe Cigorin ! Ia te uită ! Abia aştept să-mi măsor forţele cu el !

Te sărut cu drag şi te rog să transmiţi salutări tuturor.

Al tău, *V. U.*

Era să uit. Din Veatka vor sosi pe numele tău nişte cărţi (cu ramburs). Sînt pentru mine. L-aş ruga pe Mitea să le treacă pe o listă cît mai amănunţită, pe care să mi-o trimită aici.

Pentru Aniuta

4. IV. 1899

Am primit „Prakticeskaia Jizn" şi „Gramatica germană" de Heyse. Îţi mulţumesc foarte mult pentru aceasta din urmă : e un manual bun. Despre primirea cărţii lui Ţion ţi-am mai scris şi data trecută [158].

Cu poşta precedentă am trimis la Petersburg o telegramă de răspuns la următoarea telegramă primită pe ziua de

* Vezi volumul de faţă, p. 419—420. — *Nota red.*

** Armele cu foc central sînt mult mai puţin periculoase decît cele obişnuite

www.dacoromanica.ro

26. III: „Preţul probabil al cărţii 2 ruble, drepturi de autor circa 1 500. Telegrafiaţi librăriei Kalmîkova dacă sînteţi de acord" *. Am răspuns: „de acord", deoarece nu mă puteam tocmi într-o telegramă acum, în ajun de apariţie! Doar nu se putea ca din acest motiv să ţin în loc editarea! În realitate însă nu prea sînt „de acord" cu asta. Am fost foarte mirat de faptul că ei (nu se ştie cine, căci nu e nici o semnătură) au trecut „peste rînd", adresîndu-mi-se direct mie, şi nu ţie, care te ocupi de această lucrare. Acum regret chiar că nu le-am răspuns: „adresaţi-vă la Moscova Elizarovei, care se ocupă de această lucrare". Zău, aşa ar fi trebuit să le răspund! Pentru că 1 500 e puţin pentru trei ani de muncă; asta înseamnă numai 50 de ruble per coală. Şi apoi, din moment ce „Studiile" se vînd atît de bine, putem fi pe deplin liniştiţi în privinţa „pieţelor". Şi dacă aşa stau lucrurile, nu este cîtuşi de puţin necesar să dăruim librarilor 30%. Dacă editorul sau editoarea ar avea ceva mai mult spirit practic, s-ar putea fixa librarilor numai jumătate din procentul stabilit, organizînd totodată vînzarea şi la sediul revistei „Nacealo", care sper că n-ar refuza aşa ceva. Cred, de altfel, că degeaba îţi scriu toate astea acum, cînd faptul e deja consumat, probabil. Pentru a ieftini cartea face, desigur, să renunţ la o parte din onorariu. Din moment ce nu noi editäm lucrarea, ci alţii, n-are rost, firește, să-i sîcîim cu tot felul de pretenţii. Prin urmare, toate cele de mai sus nu sînt decît nişte reflecţii platonice, iar nu propuneri „practice".

Socot că e mai probabil ca şi erata la colile 11—16 (le-am primit alaltăieri de la tine) să sosească prea tîrziu, de aceea ţi-o trimit doar pentru orice eventualitate, fără s-o mai copiez pe curat **.

Tovarăşii mi-au trimis, în sfîrşit, „Nacealo" nr. 1—2. (Abonează-ne, te rog, la această revistă dacă nu ne-ai abonat încă. Am făcut o mare prostie bizuindu-mă iarăşi pe écrivain. Sper că pe viitor nu voi mai fi atît de naiv.) În general mi-a plăcut mult, dar B. Avilov e cam slab; e mai mult caustic decît temeinic [159]. Bulgakov însă pur şi simplu m-a scos din sărite; atîtea baliverne, şi numai baliverne,

* Telegrama nu s-a păstrat. — *Nota red.*
** Această erată nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

înşirate pe un ton atît de pretenţios şi de profesoral, încît simţi că te cuprinde indignarea ![160] Nu degeaba a şi fost lăudat în „Sîn Otecestva“ ! Să vedem cum o să termine. Intenţionez să scriu ceva „despre cartea lui Kautsky şi despre articolul d-lui Bulgakov“ [161]. Am renunţat la planul de a scrie despre Kablukov ; nu face să mai scriu un al doilea articol. Écrivain, ca de obicei, păstrează tăcere, şi din partea lui nu aşteptăm nici un fel de ştiri în legătură cu ceea ce mai apare în reviste, deşi aceste ştiri ne lipsesc foarte mult.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

86

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

11. IV. 1899

Marţi am primit, dragă măicuţă, coletul trimis de Mitea. Multe mulţumiri pentru serviciul făcut. De armă sînt mulţumit (deocamdată e vreme urîtă : bîntuie obişnuitele vînturi de primăvară, foarte puternice, care suflă dinspre Ienisei, aşa că nu se prea poate vîna). Încărcăturile de $2^3/_4$ de măsură mi s-au părut excesive — reculul e prea puternic — şi am început să pun numai 2 măsuri şi jumătate. Nu înţeleg cum au putut cei de la magazin să pună 3 măsuri ! Încă nu mi-am putut da seama dacă ţeava stîngă are o bătaie mai bună, — poate din cauză că am încercat arma de la prea mare distanţă, de la vreo 60 de paşi (cam 30 de stînjeni).

Dacă veniţi încoace, luaţi cu voi nişte tul negru, moale, pentru plase împotriva ţînţarilor ; fără plasă nu pot umbla pe aici. Împrejurimile sînt destul de mlăştinoase. Vă mai rog să-mi faceţi rost de încă vreo 200 de bucăţi de bure pentru pulbere şi pentru alice (la fel cu acelea pe care mi

www.dacoromanica.ro

le-a trimis Mitea. Aici nu se găsesc ; ele sînt foarte uşoare şi ocupă foarte puţin loc).

De paşti am de gînd să întreprind o expediţie de vînătoare prin nişte locuri mai bune.

Te îmbrăţişez cu drag. Al tău, *V. U.*

(Duminica viitoare e prima zi de paşti şi poşta nu funcţionează. S-ar putea totodată să pornească şi gheaţa pe Ienisei, ceea ce se întîmplă de obicei între 20 şi 30 aprilie. De aceea nu sînt excluse în corespondenţa noastră eventuale întreruperi, care nu trebuie să vă neliniştească. Anul trecut, de altfel, aproape că n-a fost, pare-se, nici o întrerupere.)

Pentru Aniuta

Cu poşta următoare voi trimite pe numele mamei un articolaş despre Kautsky şi Bulgakov. Trimite-l, te rog, scriitorului, rugîndu-l să-ţi răspundă cît de curînd dacă redacţia îl acceptă sau nu. E foarte posibil să nu-l accepte, deoarece scriitorul este, probabil, de partea lui Bulgakov şi va considera nepotrivită o polemică, şi cu atît mai mult o polemică vehementă. Am încercat să-mi atenuez pe cît posibil tonul, dar îmi este totuşi cu neputinţă să vorbesc cu sînge rece despre acest articol stupid şi revoltător de profesoral, care aduce o notă grozav de distonantă. Nu vreau, firește, să stînjenesc redacţia în dreptul ei de a face „modificări", dar despre asta nu trebuie să scrii, căci e ceva de la sine înţeles dacă autorul nu-l interzice în mod expres. Dacă nu vor să accepte articolul, înştiinţează-mă, te rog, cît mai degrabă şi trimite-l, dacă se poate, la „Jizn" sau la „Naucinoe Obozrenie" [„Mir Bojii" nu cred că l-ar accepta]. Scriitorul nu ne trimite nici un fel de ştiri de ordin publicistic şi nici nu sperăm să primim de la el aşa ceva. Or, fără legături permanente şi regulate, e al naibii de greu să scrii. De pildă, de foarte multă vreme, încă de prin ianuarie, le-am făcut cunoscut (le-a scris Nadea) că am de gînd să scriu ceva despre Kablukov. Dar ei nu mi-au comunicat că au deja un alt articol *. Nu ştii nimic despre

* Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

recenzii ? (Din cauza acestui articol împotriva lui Bulgakov, recenzia la cartea lui Kautsky ar trebui retrasă sau trimisă în altă parte.) Nu poţi şti ce materiale au ei şi ce nu. Dacă ai putea să intri în corespondenţă cu chicaghianul, care ştie care e situaţia şi cunoaşte, probabil, îndeaproape toate aceste lucruri, aşa încît ar putea destul de uşor să-ţi răspundă la toate chestiunile şi, în general, să te ţină au courant * cu activitatea revistelor, ar fi foarte bine. Nu ştiu dacă lucrul acesta e cu putinţă.

Scrie-mi cum să trimit manuscrisele după plecarea ta (şi a mamei) [162]. În orice caz, depune o cerere la oficiul poştal, indicînd cui şi unde anume să-i fie reexpediate scrisorile şi banderolele.

Apropo, articolul meu conţine unele referiri la cartea despre „pieţe". Dacă volumul nu va fi apărut pînă în momentul cînd tu vei reexpedia manuscrisul, atunci taie, te rog, toate notele care conţin astfel de referiri, sau fă pe manuscris o menţiune în sensul ca ei să le taie [163].

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

87

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

1. V. 1899

Marţi am primit, dragă măicuţă, scrisoarea Aniutei din 12. IV, iar vineri cartea mea ** (3 exemplare) şi manuscrisul traducerii. Aniutei îi scriu separat.

Anul acesta avem aici o primăvară foarte timpurie. Copacii au şi început să înmugurească, iar apa creşte mereu. Acum vaporul ar putea, fără îndoială, să ajungă pînă la

* — la curent. — *Nota trad.*

** „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Minusa, dar nu se poate spune precis dacă şi cît timp se va menţine apa la acest nivel.

Mih. Aleks. (Silvin) mi-a scris că logodnica lui vrea să vină la el pe la sfîrşitul lunii mai (nu mai devreme de 23). O cheamă Papperek (Olga Aleksandrovna); adresa ei: Egorievsk, gubernia Reazan (e profesoară la gimnaziul de acolo). Dacă te hotărăşti să vii, poate că plecaţi împreună. În orice caz, va fi o bună ocazie de a trimite ceva. Mih. Al. a rugat-o să treacă pe la Podolsk, dar trebuie, bineînţeles, să-i scrii mai întîi, căci împrejurările ar putea s-o împiedice să treacă pe la voi. Ermakovskoe (unde locuieşte M. A.) se află la 40 de verste de noi; drumul de la Minusa pînă acolo trece prin Şuşa.

Al tău, *V. U.*

Te îmbrăţişez cu drag. Multe salutări la toţi ai noştri.

Cum v-aţi aranjat de data asta? Cum o duci cu sănătatea? Pe cînd o aşteptaţi pe Maneaşa?

Pentru Aniuta

1. V. 1899

Am primit scrisoarea ta din 12/IV, cartea mea şi traducerea cărţii soţilor Webb (în *trei* banderole, recomandat).

Sînt foarte mulţumit de aspectul grafic al cărţii. Este tipărită în condiţii excelente, datorită grijii tale deosebite în ce priveşte corectura. Şi cu preţul ai procedat, firesţe, foarte bine majorîndu-l. Din moment ce se face un rabat de 25% pentru elevi şi studenţi, asta e prea de ajuns. Aţi trimis cărţi tuturor cunoscuţilor? Cred că ar trebui luate ca rezervă pentru autor încă vreo cincisprezece exemplare, ca să le putem schimba pe diferite culegeri etc. Despre „Studii" ţi-am mai scris, rugîndu-te să mai faci rost de încă cîteva exemplare (aici să-mi trimiţi doar două şi fără nici o grabă). De titlul cărţii sînt pe deplin mulţumit: modificarea făcută de écrivain s-a dovedit a fi reuşită. Dacă vor intra ceva onorarii, n-are rost să mi le trimiteţi acum. (În scrisoarea adresată mamei am indicat o ocazie bună şi apropiată.)

www.dacoromanica.ro

Accept să fac redactarea traducerii cărţii soţilor Webb. O voi redacta orientîndu-mă după traducerea volumului I, făcută de mine. Din moment ce mi s-a încredinţat redactarea, nu mai e cazul să se aştepte, iar volumul I urmează să meargă de îndată la tipar, nu-i aşa ? Sau asta va mai depinde, iarăşi, de „pregătirile" lui P. B. ??

Să ştii că pentru redactare *am neapărată nevoie:* 1) *de originalul englez al volumului II* (nu am la mine decît volumul I) şi 2) *de versiunea germană* a volumului II (în traducerea lui C. Hugo ; eu nu am decît volumul I. A apărut şi volumul II). Dacă aceste cărţi n-au fost încă trimise, scrie, te rog, cît mai degrabă să le trimită imediat. Să nu se producă vreo întîrziere din această cauză. N-am putea ruga pe cineva să ia de la ei aceste cărţi şi să mi le trimită ? [164]

Nu prea mi-a plăcut că P. B. a trimis la „Naucinoe Obozrenie" replica mea : nu cumva vrea să evite o polemică în coloanele revistei „Nacealo" ? [165] Dacă-i aşa, nu mai încape nici o îndoială că articolul meu despre Bulgakov nu va fi publicat. Am primit, în sfîrşit, „Nacealo", ambele numere, complete. În linii generale, revista mi-a plăcut foarte mult. Dar articolul lui Bulgakov este *de-a dreptul revoltător.* El îl *denaturează pur şi simplu* pe Kautsky şi, colac peste pupăză, mai e şi această ieşire împotriva Zusammenbruch-ului [166] — un ecou al „criticii" bernsteiniene [librăria a refuzat să-mi trimită cartea lui Bernstein. Am rugat-o pe Maneaşa, dar nu ştiu dacă o va aduce. N-ai putea s-o procuri tu ?]. Acum scriu un al doilea articol împotriva lui Bulgakov *. O polemică între tovarăşi de idei este, firește, ceva neplăcut, aşa că m-am străduit să atenuez puţin tonul, dar a trece sub tăcere divergenţele existente e ceva nu numai neplăcut, ci *de-a dreptul dăunător,* şi nici nu pot fi trecute sub tăcere divergenţele fundamentale dintre „ortodoxism" şi „criticism" care au apărut în marxismul german şi în cel rus. Adversarii noştri au şi început să profite de aceste divergenţe (Mihailovski în nr. 4 al revistei „Russkoe Bogatstvo"). Dar, polemizînd între noi, am putea foarte bine să subliniem solidaritatea

* Vezi adnotarea 161. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

noastră în lupta împotriva narodnicilor. E tocmai ceea ce vreau să fac eu la sfîrşitul articolului [167]. Una din principalele lipsuri ale lui Bulgakov este tocmai aceea că n-a arătat precis în ce privinţă este el solidar cu Kautsky împotriva narodnicilor.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Am citit în „Naucinoe Obozrenie" (nr. 3) o notă a lui Maslov împotriva articolului meu despre moştenire. Mi s-a părut cu totul lipsită de interes.

Îţi trimit cartea lui Negri. La ce fel de referate pe teme agrare te referi tu ?

S-ar cuveni să-i trimiţi lui Maslov un exemplar din „Dezvoltarea capitalismului". Trimite-l, te rog, prin intermediul redacţiei revistei „Naucinoe Obozrenie", prin P. B. sau prin V. A.

Trimite-mi, te rog, toate aprecierile cu privire la cartea mea şi roagă-l pe V. A. să-ţi trimită tăieturi din ziarele petersburgheze.

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

88

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Str. Bronniţkaia,
casa Vinogradov, Podolsk,
gubernia Moscova

9. V. 1899

Am primit, măicuţă dragă, o scrisoare de la Maneaşa, în care îmi scrie că are de gînd să se întoarcă curînd acasă. Aştept să-mi scrieţi ce aţi hotărît în legătură cu venirea voastră aici.

www.dacoromanica.ro

Zilele acestea a fost pe aici o puternică „vremuială" — cum îi spun siberienii *vîntului* rece — şi năprasnic ca o vijelie — care suflă dinspre apus, de dincolo de Ienisei. Primăvara se dezlănţuie aici întotdeauna vijelii care rup gardurile, smulg acoperişurile caselor etc. Am fost la vînătoare zilele acestea, am umblat prin pădure şi am văzut cu ochii mei cum vijelia doboară la pămînt brazi şi mesteceni dintre cei mai înalţi. Dar asemenea „vremuieli" neplăcute au loc numai primăvara şi toamna ; vara, chiar dacă se mai întîmplă să fie vînt, nu e puternic, aşa că *n-avem* de ce ne teme. Azi e vreme mai frumoasă, se vede că se apropie vara. De la jumătatea lui mai şi pînă la jumătatea lui august nu mai avem a ne teme de „vremuială" siberiană.

Duminica viitoare voi trimite pe numele tău manuscrisul unui articol al meu *. Dacă plecaţi, aranjaţi în aşa fel ca să fie expediat la destinaţie.

Toţi ai noştri sînt bine sănătoşi şi-ţi trimit salutări ţie şi tuturor celorlalţi.

Te îmbrăţişez cu drag. Al tău, *V. U.*

Pentru Aniuta

Am terminat astăzi cel de-al doilea articol împotriva lui Bulgakov. După ce-l corectez şi-l transcriu, îl trimit pe numele mamei. Aştept cu nerăbdare răspunsul în legătură cu primul articol ; s-ar putea să primesc acest răspuns pe la mijlocul lunii mai.

Numeroşi „discipoli" [168] trec la „Jizn". Nu cumva ştii cine e redactorul efectiv al acestei reviste ?

În Germania au loc în momentul de faţă discuţii extrem de interesante în jurul cărţii lui Bernstein, dar eu n-am văzut încă nici această carte şi nici ceva scris în legătură cu ea (în afară de cîteva însemnări cu totul întîmplătoare din „Frankfurter Zeitung"). Îmi pare foarte rău.

Te rog să-mi comunici dacă Mitea a trimis cartea mea tuturor persoanelor indicate în lista pe care v-am trimis-o ? Dacă o parte din exemplare urmau să fie trimise de V. A., întreabă-l, te rog, dacă a trimis *tuturor* persoanelor ce i-au

* Este vorba de articolul al doilea „Capitalismul în agricultură". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fost indicate. P. N. Lepeşinski (satul Kuraghinskoe, districtul Minusinsk, gubernia Ieniseisk), de pildă, îmi scrie că *n-a primit* cartea, deşi figura pe lista mea. Cred că ar trebui să mai luaţi vreo zece-cincisprezece exemplare de rezervă (n-are rost însă să mi le trimiteţi aici).

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Salutări lui Mark.

Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

89

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA ŞI M. A. ULIANOVA

Pentru Aniuta

29. V. 1899

Am citit rîndurile adăugate de tine la scrisoarea lui Mark. Nu mi-ai scris nimic pînă acum în legătură cu propunerea de a scrie un scurt manual de economie politică. M-am hotărît să nu accept această propunere : e greu să scrii la comandă (şi e greu în special, să-l concurez pe Bogdanov ; de ce să nu se reediteze cartea lui ? [169]) şi mi-ar fi greu să termin lucrarea pînă în toamnă. Şi în general aş vrea acum să scriu mai puţin şi să citesc mai mult. Deoarece corespondenţa mea cu scriitorul e complet sistată, te rog să-i comunici tu refuzul meu.

De Webb *nu m-am apucat încă. Tot aştept* să-mi sosească originalul (volumul II) şi traducerea germană (volumul II). Dacă se va produce vreo întîrziere, vina nu va fi a mea. De altfel, avem mai multe motive să ne temem de o întîrziere din partea scriitorului. Volumul I se află sub tipar ?

Abia din această scrisoare a ta am aflat că mi s-a trimis o telegramă cu privire la apariţia cărţii. Voi scrie oficiului poştal din Minusinsk să-mi găsească această telegramă.

www.dacoromanica.ro

Adresa a fost corect scrisă ? [Trebuie scris : „*Minusinsk, Şuşenskoe* cu poştă, *pentru Ulianov*“ ; iar pentru poştă trebuie achitat în plus 7 sau 14 copeici. Dacă s-au omis cuvintele : cu poşta, se poate întîmpla ca telegrama să zacă mult şi bine la ei]. În general însă, n-am observat ca trimiterea unei telegrame în aceste locuri să fie o treabă zadarnică ; de obicei ele sosesc la timp. O telegramă trebuie trimisă în aşa fel ca să ajungă la Minusinsk în seara zilei de duminică sau de miercuri, atunci o pot primi marţi sau vineri dimineaţa.

Îţi trimit articolul despre sismondişti pe care mi l-ai cerut şi un articol intitulat „Răspuns d-lui Nejdanov“ [170]. Cel mai nimerit ar fi ca acesta din urmă să fie publicat tot în revista „Jizn“ *, deşi dacă, contrar aşteptărilor, ar reînvia „Nacealo“, aş prefera-o, firește, pe ea.

Acum mai citesc cîte ceva şi studiez cîte puţin limbi străine. În general lucrez foarte puţin şi nu mă pregătesc să scriu ceva în curînd.

Îmi pare foarte rău că écrivain nu mi-a scris nimic despre Gvozdev. Eu însumi am vrut cu tot dinadinsul să mă iau la harţă cu el, dar, văzînd că e colaborator la aceeaşi revistă, m-am considerat obligat să adopt un ton pe cît posibil mai blînd. Ar fi fost ciudat să ne luăm la harţă în coloanele aceleiaşi reviste. Poate că scriitorul a vrut în felul acesta să se răfuiască cu el, adică cu „gvozdevismul“, cum numesc eu acum toate aceste manifestări. Asta n-o ştiu, şi în general nu ştiu ce fel de om este Gvozdev. E greu să judeci pe cineva de la distanţă.

Al tău, *V. U.*

30. V. 1899

Îţi trimit în banderolă, recomandat, un articolaş al meu şi un extras cu textul tipărit al articolului despre sismondişti, pe care mi l-aţi cerut. Scriu mai amănunţit Aniutei şi lui Mark, de la care am primit o scrisoare în cursul acestei săptămîni. E ciudat că scrisoarea lor (din 14. V)

* Cred că ar putea fi publicat ca Post-scriptum la răspunsul dat de mine lui Struve, dacă acest răspuns n-a fost încă tipărit ; dar în acest caz se va scoate din primul articol referirea mea la acesta din urmă [171].

www.dacoromanica.ro

purta ştampila poştei din „*Krasnoiarsk*". Nu cumva a fost expediată cu acceleratul transsiberian?

Ai noştri sînt bine sănătoşi cu toţii şi vă trimit salutări tuturor.

Te îmbrăţişez cu drag. Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

90

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI D. I. ULIANOV

20. VI. 1899

Am primit, măicuţă dragă, scrisoarea ta din 31. V, pentru care îţi mulţumesc mult de tot. Referitor la culegerile statistice ale zemstvelor din guberniile Tver şi Veatka v-am mai scris, pare-se, că *nu trebuie să mi le trimiteţi pe toate*, întrucît nu mă ocup acum de aceste probleme şi nici nu mă gîndesc să mă ocup de ele pînă la sfîrşitul deportării. Dacă voi avea nevoie de o carte sau alta, prefer să vi le cer de la caz la caz, căci şi aşa va trebui să car înapoi o grămadă de cărţi. Cred, de altfel, că nu-mi trimiteţi prea multe culegeri statistice. Mih. Al. îmi scrie acum că logodnica lui va veni abia spre sfîrşitul verii.

Cît priveşte transferarea la Krasnoiarsk, nu credem că merită să întreprindem demersuri în acest sens. El. Vas. ne-a spus într-o zi că are de gînd să ceară şi pentru mine permisiunea de a pleca la Ufa în cursul acestei toamne, dat fiind că pentru ea şi Nadea ar fi greu să călătorească iarna. Dacă îşi va traduce în fapt această intenţie, îţi voi scrie.

Alocaţia ni s-a plătit.

Din Ermakovskoe ni se scrie că în starea sănătăţii lui Anatoli nu se observă nici o ameliorare.

Leahovski, după cum ni se comunică, lucrează ca medic itinerant la Cita.

www.dacoromanica.ro

Îmi pare foarte rău că la voi e vreme urîtă şi nu vă puteţi odihni ca lumea în vilegiatură. Şi aici avem un iunie ploios.

La noi nimic nou. Acum lucrez puţin, iar după apropiata deschidere a sezonului de vînătoare voi lucra, probabil, şi mai puţin.

Am primit numărul din mai al revistei „Nacealo", cu tăieturi masive. El nu conţine, pare-se, nimic care să prezinte un interes deosebit. Nu mai sper într-o însănătoşire a acestei publicaţii. Mi s-a scris că Ministerul Afacerilor Interne a cerut redacţiei să divulge pseudonimele autorilor articolelor apărute în primul număr şi în numărul din aprilie. M-ar interesa să aflu dacă printre cei „divulgaţi" nu figurează şi cineva dintre cunoscuţii noştri comuni.

Te îmbrăţişez cu drag şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Pentru Mitea

Am citit nr. 5 al revistei „Naucinoe Obozrenie" şi găsesc că articolul lui Tugan-Baranovski din acest număr este o mostră de prostie şi nepricepere : el a introdus pur şi simplu în mod arbitrar variaţia ratei plusvalorii, pentru a-l „infirma" pe Marx, şi presupune ceva absurd : variaţia productivităţii muncii fără o variaţie corespunzătoare a valorii produsului. Nu ştiu dacă face să scriu despre fiecare articolaş absurd de acest soi ; să-şi îndeplinească mai întîi autorul promisiunea de a expune mai pe larg această teză [172]. În general, devin tot mai categoric un adversar al noului „curent critic" din marxism şi al neokantianismului (care a generat, printre altele, ideea separării legilor sociologice de cele economice). Are perfectă dreptate autorul cărţii „Beiträge zur Geschichte des Materialismus" * cînd califică neokantianismul drept o teorie reacţionară a burgheziei reacţionare şi ia poziţie împotriva lui Bernstein. Mi-a trezit un viu interes noua carte a lui Bogdanov („Elementele fundamentale ale concepţiei istorice despre natură", Petersburg, 1899) — am şi comandat-o —, pe marginea căreia numă-

* Autorul acestei cărţi este G. V. Plehanov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

rul din mai al revistei „Nacealo" publică o recenzie pur şi simplu stupidă, grandilocventă, care trece sub tăcere esenţialul. Îmi pare foarte rău că mi-a scăpat anunţul de apariţie a acestei cărţi. Cred că e vorba de o lucrare serioasă şi că o asemenea recenzie nu poate fi lăsată fără răspuns [173].

De armă sînt mulţumit. În această primăvară nu prea am mers la vînătoare. Dar în curînd începe adevăratul sezon : vara asta am de gînd să merg mai des la vînătoare.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimite-mi, te rog, *lista* culegerilor statistice de zemstvă primite de mine, adică titlurile şi date sumare cu privire la conţinut (tabelele sau tabelele + textul, şi nimic mai mult).

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

91

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Parcul orăşenesc, vila nr. 3, Podolsk, gubernia Moscova

11. VII. 1899

Îţi scriu aceste cîteva rînduri, măicuţă dragă, pentru a-ţi face cunoscut că sîntem sănătoşi cu toţii. Acum cîteva zile am primit cărţile de care mi-a scris Maneaşa (Labriola şi Jules Guesde). Multe mulţumiri !

Plecarea noastră la Minusinsk s-a amînat pentru scurt timp. Poate că săptămîna asta vom pleca pentru cîteva zile. Vremea pe aici e cam anapoda : anul acesta nu avem noroc de o vară frumoasă — mereu bate vîntul şi plouă.

Am primit o scrisoare de la Leahovski : lucrează ca medic la Cita şi intenţionează să plece mai tîrziu, tot ca medic, la Sretensk.

www.dacoromanica.ro

Nici pînă acum nu am primit încă originalele lucrării soților Webb, cu toate promisiunile făcute de scriitor.

Al tău, *V. U.*

E. V. și N. K. trimit salutări la toată lumea.

Trimisă din Șușenskoe
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 8—9

Se tipărește după manuscris

92

CĂTRE M. A. ULIANOVA

1. VII. 1899

Săptămîna asta, măicuță dragă, aproape că n-avem, pare-se, nimic nou de comunicat. Vremea s-a statornicit de-a binelea și acum e vară adevărată. Aici sînt călduri mari ; ele jenează întrucîtva vînătoarea, de care eu însă mă ocup cu atît mai zelos cu cît în curînd, cred, se va încheia și sezonul.

Nu-mi amintesc dacă ți-am scris că doctorul (I. M. Leahovski) lucrează ca medic itinerant la Cita și că are de gînd să ocupe un post similar la Sretensk.

Noi avem musafiri : M. A. cu soția și alții. Scuză-mă că trebuie să închei. Sîntem sănătoși cu toții și vă trimitem salutări. În curînd îi vor scrie Aniutei mai amănunțit în legătură cu „Credo" (care pe mine și pe noi toți ne interesează și *ne indignează* în cel mai înalt grad) [174].

Te îmbrățișez cu drag. Al tău, *V. U.*

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 8—9

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

93

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Parcul orăşenesc, vila nr. 3, Podolsk, gubernia Moscova

7. VIII. 1899

Am primit, măicuţă dragă, scrisoarea ta din 15. VII. Îţi mulţumesc mult pentru ea şi pentru îndeplinirea rugăminţii în legătură cu Anatoli *. Sper că am să-l văd chiar zilele acestea : se spune că starea lui e foarte gravă, are hemoragii puternice, expectorează chiar bucăţi de plămîn... Guvernatorul a fost în satul Ermakovskoe şi i-a permis lui Anatoli să plece la Krasnoiarsk, dar acum el însuşi nu se mai gîndeşte la plecare.

Aşteptăm să ne sosească azi nişte oaspeţi : din Minusa urmează să vină Gleb cu soţia şi Bazil. Se zice că Gleb a obţinut permisiunea de a se muta în zona căii ferate, unde urmează să ocupe un post de inginer. El va profita, firește, de acest prilej pentru a strînge ceva bani de drum. Altfel lui şi lui Bazil nu le-ar fi aşa de uşor să plece de aici ; mai cu seamă iarna le-ar fi chiar imposibil.

Noi n-am întreprins nici un fel de demersuri ; oricum ar fi, probabil că vom aştepta acum ziua de 29 ianuarie 1900... ** Totul e să reuşim să plecăm la acea dată ; puţin importă unde vom sta pînă atunci.

Starea sănătăţii Elvirei Ernestovna s-a ameliorat. Tovarăşii din Minusinsk au petrecut în general foarte bine vara aceasta. A. M. a căpătat, pare-se, un post la Minusinsk.

Te îmbrăţişez cu drag. Multe salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

---

* Nu s-a putut stabili despre ce fel de rugăminte a lui V. I. Lenin în legătură cu A. A. Vaneev este vorba aici. — *Nota red.*

** Ziua expirării termenului de deportare al lui V. I. Lenin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Pentru Maneaşa

Cartea lui Stammler am citit-o nu de mult aici, în limba germană, şi nu mi-a plăcut de loc. După părerea mea, e un amestec de pedanterie savantă şi de scolastică arhisterilă. M-ar interesa să ştiu cine ţi-a lăudat-o ? Ce-i drept, în „Novoe Slovo" au vorbit elogios despre ea atît Struve cît şi Bulgakov, care, ca şi Stammler, se situează pe poziţiile neokantianismului [175]. După părerea mea însă, Stammler oferă un excelent argument *împotriva* neokantianismului. A încerca să combaţi marxismul fără a avea în bagajul tău altceva decît *definiţii* arhistupid întocmite, aşa cum face Stammler (care a scris pînă acum numai manuale de drept roman pentru studenţi...), înseamnă a te deda la o exhibiţie mult prea amuzantă. În „Neue Zeit" s-a spus foarte bine (Cunow) că valoarea cărţii lui Stammler este negativă.

Am primit zilele acestea numărul din aprilie al revistei „Nacealo" şi l-am citit aproape în întregime. Este foarte interesant în general, şi în special articolul „O problemă neactuală".

Tot nu am primit încă cartea soţilor Webb (originalul) ! ! Probabil că va trebui să amînăm totul pînă la întoarcere, deoarece văd că aşteptarea mea e zadarnică...

În „Naucinoe Obozrenie" nr. 7 am citit articolul despre pieţe al lui P. N. Skvorţov [176] ; după părerea mea, e un articol cam sărăcăcios, iar punctul de vedere al autorului mi-e neclar. Răspunsul dat de mine lui Struve n-a apărut nici pînă azi *. Naiba ştie ce-i cu nerușinarea şi cu harababura asta !

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

---

* Este vorba de articolul „Încă o dată cu privire la teoria realizării". (Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 66—84). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

94

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Parcul orăşenesc,
vila nr. 3, Podolsk, gubernia Moscova

15. VIII. 1899

Am primit, măicuţă dragă, scrisorile trimise de Maneaşa şi Mitea, care îmi fac cunoscut că aţi primit telegrama mea şi că aţi renunţat definitiv la călătoria proiectată *. Acum eşti complet restabilită ? Cînd (şi unde) pleacă Maneaşa ? Cînd vă mutaţi în noua voastră locuinţă sau la Moscova ? Îţi trimit astăzi, în banderolă, recomandat, o carte pe care ar fi trebuit s-o restitui de mult. Cer scuze pentru întîrziere. Te îmbrăţişez cu drag. Multe salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Nadea şi E. V. vă trimit complimente.

Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

95

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Parcul orăşenesc,
vila nr. 3, Podolsk, gubernia Moscova

22. VIII. 1899

Am primit alaltăieri, măicuţă dragă, scrisoarea ta împreună cu scrisorile Aniutei şi Maneaşei, precum şi revista („Naucinoe Obozrenie") trimisă de Aniuta şi tăieturile expediate de Maneaşa. Vă mulţumesc pentru tot. Mă bucură nespus să aflu că te-ai făcut bine şi că ai început să ieşi din casă. Cum se face că la Podolsk bîntuie malaria ? Sînt

* Este vorba de proiectata călătorie la Şuşenskoe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mlaştini pe acolo ? Te simţi pe deplin restabilită acum ? Aici se pare că vom avea o toamnă foarte frumoasă, uscată şi caldă. Dar pe la voi cum e ?

Am impresia că cu acceleratul scrisorile nu merg cu mult mai repede decît cu personalul, ceea ce mă miră tare mult. Scrisorile voastre din 7/VIII le-am primit pe data de 20 (iar ziarul care mi-a sosit în aceeaşi zi poartă tot data de 7/VIII). Nu cumva această întîrziere se datoreşte faptului că acceleratul duce scrisorile la Krasnoiarsk (plicul, cel puţin, poartă ştampila : „Krasnoiarsk, 14. VIII") şi de acolo ele se întorc la Acinsk (tractul poştal merge de la Minusa la Acinsk) ? Prin urmare, ori trenul acesta nu se opreşte la Acinsk, ori acolo nu se scot scrisorile. Probabil că aşa şi este, căci de la Moscova la Krasnoiarsk scrisoarea merge destul de repede (de la 7 pînă la 14), dar acest cîştig de timp se pierde pe returul Krasnoiarsk—Acinsk.

Despre o eventuală mutare a noastră *am discutat numai în principiu,* dar *n-am înaintat* nici o cerere. Credem că nici nu mai are sens să facem acest lucru ; să aşteptăm ziua de 29. I. 1900.

La noi nu e nimic nou. Vremea se menţine frumoasă, iar Nadea şi cu mine facem lungi plimbări. Sîntem cu toţii bine sănătoşi.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

96

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. I. ULIANOVA

22 august

Scrisoarea ta am primit-o de mult, dragă Maneaşa, dar în ultimul timp am fost cuprinsă de o lene cumplită şi mi-am

www.dacoromanica.ro

neglijat complet corespondenţa ; acum trebuie să răspund la cîteva scrisori. Această lene se datoreşte, probabil, modului de viaţă pe care-l duc în ultima vreme : zile întregi (vreo 5 ore pe zi) mă plimb, şi de citit nu prea am chef. Vara am avut vreme urîtă, dar în schimb toamna e deocamdată foarte frumoasă. Volodea face şi el frecvente şi lungi plimbări, dar îşi vede totuşi de lucru, deşi mult mai puţin ca înainte.

La ce hotărîre ai ajuns ? Unde ai de gînd să pleci şi cînd ? Citind scrisoarea ta către Volodea, în care îl întrebai unde să te înscrii, mi-am amintit de frămîntările prin care am trecut şi eu la anii tăi. La un moment dat mă hotărîsem să mă fac învăţătoare de şcoală primară rurală, dar n-am găsit loc şi am căutat să mă aranjez într-un oraş din provincie. Apoi, cînd s-au deschis cursurile Bestujev, m-am înscris şi eu acolo, crezînd că am să aflu de îndată tot ce mă interesa, dar cînd am văzut că acolo se preda cu totul altceva, m-am retras de la aceste cursuri. Într-un cuvînt, mă zbăteam complet neputincioasă. Abia la 21 de ani am aflat că există nişte „ştiinţe sociale", iar pînă atunci îmi închipuisem că numai lecturile din domeniul ştiinţelor naturii sau al istoriei sînt lecturi serioase, aşa că mă apucam cînd de un Rossmässler, cînd de istoria lui Filip al II-lea al Spaniei. Tu trăieşti în condiţii cu totul diferite. Nu ştiu dacă face să te pregăteşti pentru o „ocupaţie remuneratorie" ; eu cred că nu face, căci dacă vei avea nevoie de bani, vei putea intra undeva la calea ferată ; după ce ţi-ai făcut orele de serviciu, nu mai ai nici o grijă, eşti liberă să faci ce vrei, în timp ce pedagogia, medicina etc. prea îl absoarbe pe om. E păcat să-ţi iroseşti vremea cu o pregătire de specialitate cînd doreşti şi trebuie să ştii atît de multe ; cunoaşterea limbilor însă îţi poate asigura oricînd o bucată de pîine. Volodea şi cu mine o ducem tare greu cu limbile străine, nu prea le cunoaştem şi, oricît ne străduim să ni le însuşim temeinic, nu reuşim să le învăţăm ca lumea ! În prezent, ne-am apucat iarăşi de studiul limbii engleze. Pentru a nu ştiu cîta oară ! Eu, cel puţin, pentru a zecea oară. Tu, fără îndoială, mi-ai luat-o înainte, iar Anea stăpîneşte, cred, la perfecţie engleza. Tot uit să te întreb dacă l-ai cunoscut cumva pe Meşcereakov ; în momentul de faţă se află, cred, la Mos-

www.dacoromanica.ro

cova. El nutreşte pentru Belgia aceleaşi sentimente de simpatie ca şi tine. Într-un timp eram în corespondenţă cu el, şi pe atunci cunoşteam foarte bine toate problemele belgiene şi mă interesa îndeaproape tot ce se întîmpla în ţara aceea. Dacă te întîlneşti cu el, poate afli unde e soţia lui. O prietenă de-a ei mi-a scris că ar fi plecat la München. Mi-ar părea rău să-i pierd urma. E o fată foarte bună. Nu ştiu dacă ne vom mai vedea vreodată. Toţi cunoscuţii mei din Petersburg s-au împrăştiat care încotro şi nu mai ştiu nimic de ei. La început ne mai scriam unul altuia, dar acum corespondenţa noastră se stinge încetul cu încetul. Este greu să duci o corespondenţă cînd niciodată nu poţi să scrii ceea ce ai vrea să spui, iar dacă încerci... rişti oricînd să constaţi că s-a produs o neînţelegere. Nu ştiu cum o duce Kuba, mi-a scris puţin, dar din cele ce-mi scrie se vede numai că are nervii zdruncinaţi. Dar m-am întins cu scrisul şi nu-i mai rămîne loc lui Volodea, aşa că trebuie să închei. Vă îmbrăţişez cu drag pe toate — pe tine, pe Maria Aleksandrovna şi pe Aniuta. Mama vă trimite complimente tuturor. Toate cele bune.

Nadea

22. VIII. 1899

M-am bucurat nespus, Maneaşa, cînd am aflat din scrisoarea ta că ai primit, în sfîrşit, cartea lui Bernstein [177], pe care am aşteptat-o *şi-o aştept cu mare nerăbdare*. Mi s-a scris pînă şi din *Iakutia* că tovarăşii de acolo îl citesc pe Bernstein, pe cînd aici nu-l avem încă ! ! Şi cu cît se face mai multă zarvă în jurul lui, iar diverşi burghezi obtuzi şi „tineri" neburghezi (tineri în toate privinţele) îl folosesc în scopurile lor, cu atît mai necesar e să facem mai curînd cunoştinţă cu acest erou „de ultimă oră" al oportunismului.

La 9 octombrie 1899 stil nou se deschide la Hanovra Parteitagul * şi acolo se va vorbi despre Bernstein [178]. Aş dori *foarte mult* să capăt dările de seamă asupra dezbaterilor. Caută, te rog, să mi le procuri ; lucrul acesta e pe deplin posibil pe una din următoarele căi. Scrie cunoscuţilor tăi din străinătate (aş ruga-o şi pe Anea să facă la fel) să-ţi

* Este vorba de congresul Partidului social-democrat german. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

trimită numerele de ziar în care apar asemenea dări de seamă, fie și „Frankfurter Zeitung", de pildă, care e lăsat să intre în Rusia. Dacă cunoscuții tăi nu se angajează să-ți trimită nici „Vorwärts" [179] și nici „Frankfurter Zeitung", vezi dacă nu se poate face, la poșta din Moscova, *un abonament* la „Frankfurter Zeitung" *pe luna octombrie.* (Știu că se poate face abonament pe trei luni, dar e prea mult și costă prea scump. Nu s-ar putea face numai pe o lună?) Dacă cumva ai să fii chiar tu în străinătate în acel timp, te rog să cumperi aceste numere și să mi le trimiți.

Însărcinări în materie de procurare de cărți nu-ți dau, deoarece în momentul de față nu scriu nimic și nici n-am de gînd să scriu ceva. Dar dacă pleci în străinătate, te voi ruga, probabil, să-mi cauți niște cărți vechi și bune.

Cu o strîngere de mînă, *V. U.*

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 8—9

Se tipărește după manuscris

97

CĂTRE M. A. ULIANOVA

25. VIII. 1899

Duminica trecută, măicuță dragă, ne-am întors acasă și am găsit scrisorile de la Manea împreună cu tăieturile (pentru care îi mulțumesc foarte mult), apoi „Neue Zeit" de la Aniuta și extrasele imprimate (2) ale articolașelor pe care le-am scris împotriva lui Levitski [180]. Primirea lor m-a bucurat nespus. Aniuta îmi scrie că în ceea ce privește venirea voastră aici mai aveți unele ezitări, și ați pleca, poate, dacă ați fi sigure că vaporul vă va aduce pînă la Minusa și înapoi. La citirea acestor rînduri, noi am hotărît să-ți telegrafiem că vapoarele circulă pînă la jumătatea lunii septembrie (anul trecut am venit cu vaporul — ce-i drept cu ultimul — pînă la Minusa în ultima decadă din septembrie),

www.dacoromanica.ro

aşa că aţi mai avea timp să veniţi, dacă, bineînţeles, eşti perfect sănătoasă şi dacă nu cumva te reţine procesul lui Mitea. Sper că aţi primit la timp această telegramă, pe care am trimis-o în ziua de 22. Ca răspuns la telegramă vom aştepta fie sosirea voastră, fie o scrisoare. Pînă acum (doi ani la rînd) am avut aici toamne frumoase ; nu ştiu cum va fi anul acesta, după o vară atît de ploioasă.

Dintre cărţile trimise de Aniuta m-au bucurat îndeosebi cele de Mehring ; chiar acum am terminat lectura volumului II şi am rămas foarte mulţumit de el. Cît despre credo der Jungen *, am rămas pur şi simplu uluit de lipsa de conţinut a acestei frazeologii. Nu este un credo, ci pur şi simplu o jalnică înşiruire de vorbe goale ! Am de gînd să scriu despre el ceva mai pe larg.

Tăcerea scriitorului mă revoltă. Nu mi se trimite cartea soţilor Webb, nu mi se publică articolele despre „pieţe", iar despre articolul îndreptat împotriva lui Bulgakov nu se mai aude nimic. Cred că ar trebui să luaţi de la el toate manuscrisele şi să le predaţi personal la redacţii spre a putea căpăta la timp răspunsuri precise în privinţa publicării lor şi a întreţine astfel legături directe cu redacţiile. Mie, bineînţeles, nu-mi e la îndemînă, dar Aniuta ar putea, cred, să procedeze astfel, dacă celelalte treburi îi permit să găsească timp pentru aşa ceva : e mai bine să trimită manuscrisele direct, decît prin intermediul scriitorului. Dacă articolul meu îndreptat împotriva lui a fost ţinut în sertar numai pentru că el nu-şi isprăvise încă răspunsul pe care ţine să i-l dea — asta-i curată porcărie ! N-are nici un rost să-i scriu, căci nu-mi răspunde.

Te îmbrăţişez cu drag. Multe salutări la toţi ai noştri !

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

* — programul tinerilor. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

98

CĂTRE M. A. ULIANOVA

1. IX. 1899

De data asta n-am reuşit, măicuţă dragă, să-ţi scriu duminică, aşa că-ţi scriu la mijlocul săptămînii.

Am primit ieri două cărţi — una de Bernstein, iar cealaltă de Vandervelde *, precum şi două numere din „Moskovskie Vedomosti" ; nu mică ne-a fost însă mirarea văzînd că într-unul era înfăşurat Bernstein, în timp ce *jumătate* din celălalt (nr. 223) era vîrîtă într-o *banderolă separată*. Nu cumva s-a pierdut aici ceva sau poate s-a produs vreo încurcătură ?

În ce priveşte cartea lui Bernstein, am ajuns la concluzia că o pot considera proprietate personală, întrucît Maneaşa nu mi-a scris că trebuie restituită neapărat pînă la o anumită dată, ci a arătat că a luat măsuri pentru procurarea unui alt exemplar. Eu am mare nevoie de această carte. Dacă însă, contrar aşteptărilor, Maneaşa va avea nevoie de exemplarul pe care mi l-a trimis, o rog să-mi comunice *neîntîrziat* acest lucru.

Nadea şi cu mine ne-am apucat îndată de lectura cărţii lui Bernstein ; am citit mai mult de jumătate şi sîntem din ce în ce mai uimiţi de conţinutul ei. Din punct de vedere teoretic este o lucrare extrem de slabă, care nu face decît să repete ideile altora. Face paradă de critică, dar nu găseşti în ea nici măcar o încercare de critică serioasă şi de sine stătătoare. În practică, asta înseamnă oportunism (mai bine zis fabianism, căci originalul a numeroase afirmaţii şi idei ale lui Bernstein poate fi găsit în ultimele cărţi ale soţilor Webb), un oportunism şi posibilism fără margini, dar un oportunism laş totuşi, căci Bernstein nu vrea să se atingă direct de program. E mai mult ca sigur că va suferi un fiasco. Afirmaţiile lui (vezi notele de la p. 170 şi 173) că numeroşi ruşi îi împărtăşesc părerile... ne-au indignat la culme. Se vede treaba că noi, cei de aici, am ajuns într-adevăr „bătrîni" şi „am rămas în urma" „noilor sloganuri"...

* Nu s-a putut stabili despre care carte a lui Vandervelde este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

copiate de la Bernstein. În curînd îi voi scrie mai amănunţit Aniutei în legătură cu această chestiune *.

Tot ieri am primit (în sfîrşit !) volumul II al cărţii soţilor Webb în limba engleză (versiunea germană nu ni s-a trimis ; o comandăm astăzi), fără nici un fel de scrisoare sau ştire despre soarta primului volum !

Acum consider *necesar* să fac unele modificări şi completări la articolul meu împotriva lui Bulgakov. Le voi face după ciorna care se află la mine. Iar pe Aniuta aş ruga-o să ceară imediat *articolul al doilea* şi să-l ţină la ea pînă ce va primi de la mine modificările făcute [181].

Pe aici nu prea sînt noutăţi. Starea lui Anatoli se înrăutăţeşte din ce în ce mai mult. Gleb se mută zilele acestea la Nijneudinsk (gubernia Irkutsk), unde a obţinut un post la calea ferată. Eliz. Vas. a primit ieri un mandat de 100 de ruble.

Te îmbrăţişez cu drag. Al tău, *V. U.*

Salutări la toată lumea din partea noastră a tuturor.

P. S. După cum am aflat, nu departe de aici se primeşte „Frankfurter Zeitung", aşa că nu are rost să ne abonăm la acest ziar. Aş ruga-o pe Maneaşa să încerce să-mi procure (să comande la Dresda sau prin cunoştinţele ei) următoarele numere din „Sächsische Arbeiterzeitung" pe 1898 : 1) cele care conţin articolele lui Parvus împotriva lui Bernstein şi 2) numerele 253, 254 şi 255 [182].

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

99

CĂTRE M. A. ULIANOVA

11. IX. 1899

Trebuie să-ţi comunic, măicuţă dragă, o veste foarte tristă : la 8. IX a murit Anatoli şi la 10. IX l-am înmor-

* Este vorba de o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mîntat în satul Ermakovskoe. De mult nu mai era nici o speranţă de însănătoşire, iar în ultima vreme boala a evoluat extrem de rapid. Soţia lui rămîne deocamdată la Ermakovskoe. Pe Mih. Al. Silvin îl pîndeşte cătănia : a primit ordin scris să se prezinte la Minusinsk, unde şi pleacă la 14. IX. Dacă-l încorporează, va trebui să facă armată doi ani, adică cu două luni peste termenul său de deportare.

Nadea şi cu mine ne-am apucat acum de volumul II al cărţii soţilor Webb, fără să mai aşteptăm colile de corectură ale volumului I (care ne-ar fi fost de mare folos la redactarea traducerii volumului II) şi nici traducerea germană a volumului II. Treaba asta ne va răpi, cred, destul de mult timp.

O dată cu prezenta scrisoare îţi trimit în banderolă, recomandat, modificările la articolul meu despre Bulgakov. Aş ruga-o pe Aniuta să le introducă ea în manuscris (tăind textul vechi şi lipindu-l pe cel nou) şi să ia legătură cu redacţia în privinţa publicării. Ar fi de dorit să aflu cu precizie, cît mai curînd, care este soarta articolului.

Noi sîntem sănătoşi cu toţii.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

100

CĂTRE M. A. ULIANOVA

17. X. 1899

Săptămîna asta, măicuţă dragă, am primit de acasă foarte mult material interesant, pentru care vă mulţumesc din toată inima. Mi-a făcut o deosebită plăcere să fac cunoştinţă cu noua revistă franceză, care promite să fie extrem de interesantă ; de altfel, însăşi apariţia ei sub îngrijirea lui

www.dacoromanica.ro

[1] A.I. Ulianova-Elizarova
1900 – 1902

www.dacoromanica.ro

Longuet constituie un fapt cît se poate de semnificativ [183]. Acum termin lectura proceselor-verbale de la Stuttgart, pe care le-am citit de asemenea cu mult interes. În sfîrşit, cartea despre congresul sindical de la Moscova (pe care am primit-o vineri) e şi ea cît se poate de interesantă şi instructivă [184].

În domeniul publicisticii domneşte o acalmie totală. Ţi-am mai scris, pare-se, că am aflat din ziare despre apariţia volumului I al cărţii soţilor Webb şi *mi l-am comandat*, întrucît se consideră, probabil, că e de prisos să mi se trimită. Am auzit că la Petersburg apare un ziar nou, „Severnîi Kurier" [185], la care am de gînd să mă abonez de îndată ce voi vedea publicat anunţul. Îmi scrie Iuli, din Turuhansk, că în „Novosti" a apărut un foileton al lui M. Engelhardt, intitulat „Cărţile pe faţă", în care „este făcută praf" cartea lui Ilin despre capitalism. Aş fi curios să-l citesc, bineînţeles dacă găsirea şi cumpărarea acestui număr la Moscova nu cer prea multă osteneală. Revista „*Jizn*" îmi cade rar de tot în mînă ; nr. 7 mi-a fost trimis, cu totul pe neaşteptate, direct din Petersburg, dacă nu chiar direct de la redacţie (sic ! ! ? ! !). Revista „Naucinoe Obozrenie" mi-o trimit uneori tovarăşii : o primesc cîteva persoane care locuiesc în apropiere de noi şi cu care reuşesc să mă întîlnesc din cînd în cînd.

La noi nu-i nimic nou. Cum v-aţi aranjat la Moscova ? Cine pleacă în străinătate, Anea sau Maneaşa, şi cînd anume ? Mitea a rămas singur la Podolsk ?

Te îmbrăţişez cu drag şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Şuşenskoe la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1900

101

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

19 ianuarie

Dragă Maria Aleksandrovna ! În sfîrşit, lucrurile s-au lămurit : putem pleca în Rusia, nu e de aşteptat să ni se prelungească termenul de deportare. Bagajele le expediem pe data de 28, iar a doua zi pornim şi noi. Plecăm împreună cu V. V. şi cu Olga Aleksandrovna. Soţii Lepeşinski vor să meargă şi ei, dar tare mă îndoiesc că vor fi gata pînă atunci. O. A. se grăbeşte să plece la M. A. ; lui i s-a fixat domiciliul la Riga ; V. V. se grăbeşte şi el să plece. Din Minusa vom porni, probabil, pe ziua de 30. Mă tem numai să nu se producă vreo întîrziere din cauza mea. Abia de curînd ne-a dat în gînd să ne interesăm dacă trebuie să cer o aprobare pentru a călători pe cont propriu. V. V. l-a întrebat pe ispravnic, care i-a spus că trebuie să fac o cerere la departamentul poliţiei ; el, ispravnicul, nu-mi poate elibera biletul de liberă trecere, deoarece n-a primit nici un fel de dispoziţii în privinţa mea. Astăzi trimitem o telegramă la departamentul poliţiei şi una la soţii Knipovici, dar tare mă tem să nu se producă vreo nouă încurcătură [186]. Volodea are de gînd să se oprească pentru vreo două zile la Ufa, ca să afle ce se va hotărî în privinţa mea — dacă mă lasă acolo sau mă trimite undeva la Sterlitamak sau Belebei. La noi nu se mai vorbeşte acum decît de plecare. Cărţile le-am pus într-o ladă şi le-am cîntărit : au vreo 15 puduri. Cărţile şi o parte din lucruri le expediem cu coletăria de mică viteză ; cred, de altfel, că n-o să avem prea mult bagaj. Din cauza gerurilor mari, ne gîndisem să comandăm o sanie ţărănească cu coviltir, dar la oraş nu se găseşte aşa

www.dacoromanica.ro

ceva, iar aici e riscant să comanzi o asemenea sanie, căci s-ar putea să ne facă una care să nu reziste nici pînă la Acinsk. Avem destulă îmbrăcăminte călduroasă, aşa că sper că nu vom degera ; de altfel, se pare că şi vremea are de gînd să se mai încălzească : Oskar a zărit ieri pe cer nişte nouraşi, iar azi dimineaţă termometrul arăta numai minus 28 de grade. Mai rău ca orice e că mama răceşte mereu ; acum, de pildă, tuşeşte iarăşi. Eu şi cu Volodea ieşim zilnic din casă, în pofida gerurilor mari, aşa că ne-am obişnuit cu aerul rece, dar mama nu ştiu cum o să suporte drumul. Am vrea ca zilele care au mai rămas pînă la 29 să se scurgă cît mai repede, să ne vedem odată plecaţi. Adevărul e că ziua plecării noastre este atît de apropiată, încît mama s-a pregătit astăzi toată ziua să facă nişte colţunaşi cu carne pentru drum. Ni se spune că la drum trebuie să luăm neapărat colţunaşi, căci orice altă mîncare îngheaţă. De aceea se şi pregăteşte ea să prepare o mulţime de colţunaşi cu carne, fără grăsime şi fără ceapă.

Acum citim puţin de tot. Volodea, de altfel, scrie un răspuns la articolul lui Skvorţov [187]. Astăzi expediem, în sfîrşit, traducerea cărţii soţilor Webb ; ni s-a şi făcut lehamite de ea.

Şi acum, la revedere ! Te îmbrăţişez cu drag, la fel şi pe Maneaşa şi pe Aniuta. Îmi pare rău că n-am să pot veni la Moscova. Mama vă trimite complimente.

A d-tale, *Nadea*

Această scrisoare va sosi, probabil, după telegrama mea. Sper să ne vedem curînd !

Al tău, *V. U.*

(Am aflat — dintr-o scrisoare primită de la A. N. — că cenzura a interzis totuşi (! !) cartea lui Prokopovici, aşa că nu mai pot să-i răspund. Curioasă întîmplare ! [188])

Scrisă la 19 ianuarie 1900
Trimisă din Şuşenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

102

CĂTRE M. A. ULIANOVA

15. III. 1900

Zilele acestea am primit scrisoarea ta, măicuţă dragă. Cererea pentru Nadea am trimis-o pe ziua de 10 şi aştept să-mi vină curînd răspunsul [189]. Dacă (contrar aşteptărilor) va fi un răspuns negativ, mă gîndesc într-adevăr să te rog (dacă vei fi perfect sănătoasă) să te duci acolo pentru a interveni personal. Dar asta e o chestiune de viitor ; se va vedea atunci ce-i de făcut.

„Jizn" mi-a sosit, aşa că nu mai e cazul să mi-o trimiteţi [190].

În ce priveşte revista „Archiv", o rog pe Aniuta s-o trimită *Nadiei* (am făcut rost aici, pentru cîtva timp, de un al doilea exemplar). Eu o duc destul de bine ; mă duc adeseori la bibliotecă şi fac plimbări.

Scuză-mă că îţi scriu foarte pe scurt : am întîrziat la poştă.

Te îmbrăţişez cu drag. Transmite salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Este aici un medic de care am auzit vorbindu-se deosebit de elogios, şi vreau să-l consult în legătură cu catarul meu. Se spune că la Petersburg, o dată cu apropierea primăverii, au început să bîntuie tot felul de epidemii *.

Trimisă din Pskov la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Aluzie la arestările care se operau pe atunci. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

103

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Casa Kedrova, Podolsk, gubernia Moscova

6. IV. 1900

Am primit astăzi, măicuță dragă, o scrisoare de la Maneașa (din 3. IV), în care ea mă dojenește pentru tăcerea mea îndelungată. Sînt într-adevăr foarte vinovat — nici nu v-am felicitat măcar, pe tine și pe ea, cu prilejul zilei de 1 aprilie. Adevărul e că în acele zile eu pentru a doua oară „nu mai știam unde-mi stă capul" (cum s-a exprimat Nadea într-o scrisoare către tovarășii din Siberia) în urma sosirii unui călător mult așteptat * (care în momentul de față a și ajuns, probabil, acasă la el).

La mine nu e nimic nou ; starea sănătății mele e mulțumitoare și astăzi am încercat chiar să mă las de băutul „apei" ce mi-a fost prescrisă. Fac plimbări — acum e plăcut să faci plimbări aici, iar la Pskov (și în împrejurimi) sînt, pare-se, destule locuri frumoase. Am cumpărat, dintr-o prăvălie de aici, niște ilustrate cu vederi din Pskov, din care vă trimit trei : una pentru tine, iar celelalte două pentru Maneașa și Aniuta **.

Ieri am primit de la M. A. o scrisoare (datată 4. IV.) în care îmi comunică că peste o zi sau două pleacă din nou (cu O. A.) în Siberia, căci autoritățile militare i-au schimbat iarăși locul de prestare a serviciului. Promite să trimită din Acinsk noua 'sa adresă.

Nadea zace, probabil, bolnavă : medicul a constatat (după cum mi-a scris ea acum o săptămînă) că boala ei (o boală de femei) comportă un tratament de lungă durată, că trebuie să stea în pat două pînă la *șase săptămîni*. (I-am mai trimis niște bani — am primit de la Vodovozova 100 de ruble — căci tratamentul necesită cheltuieli destul de mari.

* I. O. Martov. — *Nota red.*

** S-au păstrat ilustratele trimise pe numele M. A. și M. I. Ulianova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Mie îmi ajung deocamdată banii, cînd se vor isprăvi, îţi voi scrie.) Înseamnă deci că ea nu poate să vină acum la mine, chiar dacă i s-ar permite (încă n-am primit răspunsul, iar acum aproape că nici nu-l mai aştept). Cred că primăvara, adică peste vreo lună şi jumătate, sau poate chiar mai curînd, mă voi duce s-o văd.

Cunoscutul meu din localitate * îşi scoate paşaport pentru străinătate, unde intenţionează să plece, pentru cură, pe la 20 aprilie; după plecarea lui o să-mi fie cam urît aici.

Iau lecţii de germană de la un neamţ din localitate, cu 50 de copeici lecţia. Traducem din ruseşte, conversăm cîte puţin; treaba cam scîrţîie, şi cred că am să mă las păgubaş; deocamdată însă mai aştept să văd cum vor evolua lucrurile. Lucrez puţin de tot; încă n-am terminat indicele la lucrarea soţilor Webb.

Frecventez biblioteca, citesc ziare. Văd puţine cărţi noi. Pe a lui Davîdov ** n-am văzut-o. Lui P. Struve nu mă gîndesc să-i răspund (am trimis cîteva rînduri îndreptate împotriva lui, care vor fi inserate în răspunsul dat lui Skvorţov) [191], pe Kaciorovski l-am citit şi mă gîndesc să-i răspund. Maneaşa a citit numerele 3 şi 4 ale revistei „Naucinoe Obozrenie"? E acolo un articol admirabil despre Pisarev [192].

Mitea s-a lăsat de serviciu, aşadar, şi s-a apucat serios de studii? Foarte bine face. Maneaşa lucrează mult? Unde şi cum se instalează Aniuta şi Mark?

Te felicit de sărbători, măicuţă scumpă, şi te îmbrăţişez cu drag. Mulţumiri Maneaşei pentru scrisoare. Salutări lui Mitea.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Pskov

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* A. N. Potresov. — *Nota red.*
** N-ar putea să mi-o trimită Maneaşa, dacă o are?

www.dacoromanica.ro

104

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Casa Kedrova, Podolsk, gubernia Moscova

26. IV. 1900

Îţi trimit astăzi, măicuţă dragă, broşura lui Meci pe care ţi-am promis-o, împreună cu un extras imprimat din „Naucinoe Obozrenie" *. Îţi cer scuze pentru întîrziere. Voi cum o mai duceţi ? Cum s-a aranjat cu chestiunea Aniutei ? Unde este ea acum ? A hotărît unde să se ducă la vară ?

Te îmbrăţişez cu drag. Transmite salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Pskov

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

105

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Casa Kedrova, Podolsk, gubernia Moscova

30. IV. 1900

Am primit, măicuţă dragă, scrisoarea ta şi a Maneaşei din 25 crt. Se prea poate să plec de aici chiar mai devreme, peste vreo două săptămîni, dar nu pot să spun nimic precis în privinţa asta.

Mi se pare că ţi-am scris că am cerut să mi se permită să stau o lună şi jumătate la Ufa [193]. Sper să primesc în curînd răspuns.

Nadea îmi scrie că o duce ceva mai bine cu sănătatea. N-a primit de la Aniuta revista „Archiv". Eu aş ruga-o

* Nu s-a stabilit despre ce broşură şi extras este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pe Aniuta *să restituie acest număr* din „Archiv" şi să nu-l mai trimită Nadiei, astfel încît *la venirea mea* să-l găsesc acolo, deoarece am acum nevoie de el (i l-aş duce chiar eu). Exemplarul al doilea, pe care contam, mi-a scăpat din mînă. Tare aş dori să-l capăt atunci cînd voi veni la voi.

Pe Maneaşa o rog să-mi trimită traducerea făcută de Nadea *. O voi trimite la o revistă.

Filippov îmi scrie că pînă şi din articolul împotriva lui Skvorţov cenzorul a tăiat aproape o treime ! Mare năpastă şi asta !

Te îmbrăţişez cu drag şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Pskov

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

106

CĂTRE M. A. ULIANOVA

5. V. 1900

Abia azi dimineaţă am primit, măicuţă dragă, scrisoarea ta din 2. V, cu cele cîteva rînduri adăugate de Maneaşa. Nu ştiu de ce o fi întîrziat această scrisoare (te aşteptai, probabil, s-o primesc pe data de 3 sau, cel mai tîrziu, pe data de 4) ; ea poartă ştampilele „vagonul poştal 2. V" şi „Pskov 4. V", aşa că s-ar putea spune că nici nu a fost vreo întîrziere : a sosit la Pskov pe ziua de 4, iar azi dimineaţă mi-a fost adusă. Pesemne că de la Podolsk corespondenţa nu poate veni aici atît de repede ca de la Moscova.

Nu trebuie să te neliniştești din cauza mea, măicuţă dragă ; cu sănătatea stau mult mai bine acum, apă minerală nu mai beau de mult şi niciodată n-am simţit dorinţa sau nevoia de a relua o asemenea cură. Ieri am primit de la şeful poliţiei locale o adeverinţă în sensul că din partea lui nu există nici un fel de impedimente pentru plecarea mea în

* Nu s-a stabilit despre care traducere este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

străinătate ; azi am depus taxa (zece ruble) şi peste două ore voi primi paşaportul. La vară, aşadar, voi pleca spre ţări mai calde ; nu pot pleca îndată, deoarece mai trebuie să iau legătura cu redacţiile şi cu unii editori de traduceri, şi să pun la punct unele chestiuni băneşti (sper, între altele, să primesc ceva de la Filippov ; dacă nu voi primi nici de la el şi nici de la Popova, te voi ruga pe tine să mă ajuţi cu ceva bani). În afară de aceasta, trebuie să aştept aici răspuns la petiţia prin care am cerut departamentului să-mi aprobe să stau o lună şi jumătate la Ufa, dat fiind că Nadea e bolnavă. Cererea a fost depusă la 20. IV, iar răspunsul trebuie să sosească pînă într-o săptămînă. La Nadea mă voi duce neapărat, dar nu ştiu dacă mi se va aproba să stau acolo o lună şi jumătate sau (ceea ce-i mai probabil) va trebui să mă limitez la o şedere mai scurtă. În orice caz, scoaterea paşaportului (a trebuit să-l scot la Pskov, unde am locuit în ultima vreme) nu mă stinghereşte, căci după lege termenul de plecare în străinătate pe baza unui paşaport eliberat de una din gubernniile interioare e de trei luni, cu alte cuvinte nu va fi tîrziu chiar dacă voi pleca din Rusia la 5 august. De aceea, după cum ţi-am mai scris, voi porni de aici, cred, între 15 şi 20. V, dar mă voi strădui, bineînţeles, să plec ceva mai devreme. Scrie-mi ce să fac cu lucrurile : să le las la Moscova (Mark e acolo ? Unde stă el şi cît timp va mai rămîne la Moscova ? Vine des pe la voi ?), sau să le duc de-a dreptul la Podolsk (nu ştiu dacă o să fie prea comod, căci va trebui, cred, să iau cu mine totul, inclusiv cărţile) ? Pe Maneaşa o rog să-mi scrie cît mai amănunţit cum să vă găsesc la Podolsk.

Te îmbrăţişez cu drag. Transmite salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Pe curînd !

Nadea îmi scrie că o duce mai bine cu sănătatea.

Am primit chiar acum paşaportul de la cancelaria guvernatorului şi m-am interesat de cererea mea în legătură cu plecarea la Ufa. Închipuie-ţi, a fost respinsă ! ! ! La una ca

www.dacoromanica.ro

asta nu m-am aşteptat cîtuşi de puţin şi acum sînt complet derutat, nu ştiu ce să fac !

Trimisă din Pskov la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

107

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Casa Kedrova, Podolsk, gubernia Moscova

10. V. 1900

Chiar acum am primit, măicuţă dragă, scrisoarea ta din 8 crt., la care îţi răspund imediat. Sînt foarte bucuros că mi-a sosit autorizaţia necesară pentru revederea noastră şi, bineînţeles, voi face neapărat uz de ea ; din păcate însă, nu pot pleca chiar acum, deoarece n-aş vrea să mă mai întorc aici, iar pentru aranjarea chestiunilor de ordin financiar şi a unor treburi cu redacţiile trebuie să mai stau încă vreo 5—7 zile. Dar puţin importă, firește, dacă voi veni cu o săptămînă mai devreme sau mai tîrziu ; cu argumentele tale şi ale Aniutei (vă mulţumesc, de altfel, pentru lucrarea de statistică urbană, pe care am primit-o chiar astăzi) sînt, în general, de acord şi mă gîndesc să procedez întocmai cum mă sfătuiţi, dar trebuie să renunţ la ideea de a pleca personal la Petersburg şi de aceea te rog să te prezinţi tu acolo, dacă mai e timp, pe ziua de joi 18, iar dacă nu, joi 25, în funcţie de data revederii noastre [194].

Pe curînd ! Al tău, *V. U.*

Trimisă din Pskov
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

108

CĂTRE M. A. ULIANOVA

18. V. 1900

Îţi scriu aceste cîteva rînduri, măicuţă dragă, pentru a te înştiinţa că, din păcate, plecarea mea se amînă întrucîtva, dar nu pentru mult timp ; sper totuşi să vin la voi duminică 21. V sau marţi 23. V, seara [195]. Te îmbrăţişez cu drag şi te rog să nu-ţi faci griji pentru sănătatea mea. Acum mă simt bine şi fac multă mişcare, mai ales că afară e o vreme minunată : după două, trei zile de ploaie, totul a înverzit, drumul încă nu s-a acoperit de praf şi aerul e plin de miresme, încît, fără să vrei, te simţi atras ins Grüne *.

Al tău, *V. U.*

Pe curînd !

Trimisă din Pskov la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

109

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Casa Kedrova, Podolsk, gubernia Moscova

2. VII. 1900

Dragă măicuţă, cu părere de rău trebuie să-ţi fac cunoscut că revederea noastră se amînă pentru cîtva timp, întrucît sînt nevoit să plec, pentru scurtă vreme, la un tovarăş din Siberia [196] şi de aceea n-am să pot trece prin Podolsk înainte de 20 sau 21 iulie (mai probabil, cred, pe ziua de 20). După aceea nu-mi mai rămîne decît să-mi fac bagajele, să vizez paşaportul şi să pornesc mai departe. Dacă

* — afară din oraş, în mijlocul naturii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

bagajele n-au sosit încă, îl rog foarte mult pe Mitea să ia cele mai energice măsuri şi, la nevoie, să plece după ele. Ai noştri sînt bine sănătoşi cu toţii şi-ţi trimit complimente.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Ufa
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

110

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Casa Kedrova. Podolsk, gubernia Moscova.
Russland. Moskau

31 august 1900

Mă mir, măicuţă dragă, că nu primesc nici o scrisoare de la tine ; ţi-am scris de două ori de la Paris [197], iar acum îţi scriu din drum (am făcut o excursie pe Rin) [198]. Cu sănătatea stau bine şi-mi petrec timpul într-un chip destul de plăcut : m-am întîlnit zilele acestea cu Aniuta * şi ne-am plimbat împreună pe un lac foarte frumos, admirînd privelişti minunate, pe o vreme spendidă, care şi pe aici e o raritate, căci sînt foarte frecvente ploi şi furtuni. Vara asta e aici tot atît de puţin prielnică pentru turism ca şi în Rusia.

Te îmbrăţişez cu drag şi trimit salutări la toţi ai noştri. Pe Maneaşa o rog să-mi trimită cît mai repede toate cărţile pe care le aveţi pentru mine ; referitor la lăzi, sper să vă scriu în curînd.

Al tău, *V. U.*

* A. I. Ulianova-Elizarova se afla pe atunci în străinătate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Scrisorile mi le puteţi trimite pe aceeaşi adresă (sau pe adresa Aniutei, şi ea să mi le trimită mie, deşi în felul acesta ar merge mai încet decît dacă ar fi trimise la Paris).

Trimisă din Nürnberg
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

111

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Casa Kedrova, Podolsk, gubernia Moscova
Russie. Moscou

7 septembrie 1900, Paris [199]

Am primit, măicuţă dragă, scrisoarea şi cartea poştală trimise de Maneaşa, şi m-am bucurat nespus de veştile de acasă. Acum cîteva zile m-am întors dintr-o excursie făcută pe Rin. N-am de gînd să rămîn mult timp aici : curînd voi pleca, probabil, în altă parte. Unde anume, nu ştiu încă ; vă voi scrie cînd lucrurile se vor lămuri.

Maneaşa se plînge că scrisorile mele sînt prea scurte : îmi recunosc vina, dar am şi eu o scuză, şi anume faptul că aici, fără să vrei, eşti prins ca într-un vîrtej, şi din noianul de impresii dintre cele mai variate este greu să le alegi pe acelea asupra cărora ai putea să insişti mai mult şi să le descrii mai amănunţit. Sper că, atunci cînd voi pleca de aici şi voi fi la o oarecare depărtare de vălmăşagul expoziţiei şi de atmosfera de expoziţie, voi fi în stare să mă concentrez mai mult şi să vă scriu mai pe îndelete. Pînă atunci iertaţi-mi, vă rog, scurtimea scrisorilor.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

Maneaşa nu-mi scrie nimic despre starea sănătăţii tale: asta înseamnă, sper, că eşti sănătoasă.

Mitea cum o mai duce? Cînd se mută Mark şi cînd vă mutaţi cu toţii la Moscova? Ce se ştie despre procesul Maneaşei? [200]

Trimisă din München
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

112

CĂTRE M. A. ULIANOVA

19. IX. 1900 st. n.

Ieri (ba nu ieri, ci pe ziua de 16) am primit, măicuţă dragă, scrisoarea ta din 23. VIII, care m-a bucurat nespus. Am primit de asemenea şi primele scrisori ale Maneaşei, precum şi cartea poştală din 24. VIII, în care îmi scrie că din partea biroului [201] s-a primit încă o scrisoare cu aviz. *I-am trimis* Maneaşei adresa care trebuie indicată biroului. Sper că a şi primit-o.

E foarte supărător că lui Mitea i-a fost respinsă cererea de înscriere la facultate. Să piardă încă un an, asta-i prea de tot! Poate că veţi reuşi totuşi să faceţi ceva cu ajutorul uneia din proptelele de care-mi scrii. Nici situaţia Maneaşei, pe cît văd, nu este încă lămurită.

De la Aniuta am primit ieri o scrisoare şi sper să mă văd cu ea zilele acestea; facem împreună foarte multe plimbări. Mă gîndesc să reiau curînd cura de ape minerale, ca să fac un tratament mai sistematic. Pe aici avem acum vreme frumoasă: timpul ploios a trecut, şi sper să pot face plimbări destul de plăcute. Rufărie şi bani am de ajuns, măicuţă dragă, aşa că deocamdată nu trebuie să-mi trimiteţi de nici unele; sper că nu va fi nevoie să vă scriu curînd despre aşa ceva, iar cînd va fi necesar, voi căuta să vă comunic din timp.

www.dacoromanica.ro

Şi de la Nadea am primit ieri o scrisoare ; după cîte îmi scrie, s-au aranjat destul de bine şi ea are de pe acum o mulţime de meditaţii, care îi iau vreo şapte (!) ore pe zi.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Era să uit : la 17 septembrie (adică la 4, după stilul nostru) am primit exemplarul din revista „Archiv" editată de Braun, pe care îl lăsasem acasă. A sosit repede ! Multe mulţumiri Maneaşei !

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

113

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov (nr. 25). Moscova.
Russland. Moskau

3. X. 1900

Am primit, măicuţă dragă, o scrisoare de la Maneaşa cu data de 8. IX — înseamnă că a întîrziat transmiterea ei de la Paris. M-a bucurat mult ştirea că problema lui Mitea se aranjează şi că i se va aproba, probabil, să se înscrie la Iuriev [202]. Bine ar fi să se lămurească odată situaţia lui ! Dar cu Maneaşa ce s-aude ? Ea nu-mi scrie nimic în această privinţă. Tu cum o duci cu sănătatea ? V-aţi aranjat bine în noua locuinţă ? Eu sînt sănătos acum ; de mult mă simt pe deplin restabilit de pe urma gripei şi lucrez mai regulat. Aici e o vreme minunată, dar pe la voi cum e ? Mi-am găsit şi cărţile trimise de Maneaşa („Bulletin officiel"), pentru care îi mulţumesc. Aştept să mi se trimită în curînd lada şi banii.

www.dacoromanica.ro

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

114

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova *.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov (nr. 25). Moscova
Russland. Moskau

Pentru Maneaşa

6. XI. 1900

Am primit, Maneaşa, scrisoarea ta, pentru care îţi mulţumesc din toată inima.

Zilele acestea mi-a venit o ladă mare cu cărţi, şi am rămas îngrozit cînd am deschis-o. Ea conţinea cărţi de medicină aparţinînd unei oarecare Anna Fedulova (din Barnaul, Siberia), care a studiat la Lausanne şi Geneva între anii 1893 şi 1899. Ce încurcătură scandaloasă ! Habar n-am cine e această persoană, al cărei nume îl aud pentru prima oară. Cum au ajuns aici aceste cărţi ? Cum au putut fi ele trimise la Moscova pe o adresă străină ? Cum de nu s-a interesat nimeni de ele în cele cîteva luni cît au stat la Moscova ?

Încearcă, dacă poţi, să descurci lucrurile. Pentru toate aceste cărţi am plătit vreo 40 (patruzeci !) de ruble ; înseamnă că pentru nişte cărţi străine am plătit, probabil, vreo treizeci de ruble în plus, şi asta din vina unor indolenţi.

* Începutul acestei scrisori, care era adresată Mariei Aleksandrovna Ulianova, nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Am să scriu în Siberia şi în Elveţia, poate că vor da de urma acestei persoane. Pînă una-alta am depozitat cărţile într-o magazie *.

Am primit deunăzi o scrisoare de la Lirocika ; vă trimite, ţie şi mamei, multe şi calde salutări. Probabil că n-am să mă pot vedea cu ea.

Cărţile mele au sosit aici în perfectă stare, lucru pentru care îţi mulţumesc.

Pentru orice eventualitate îţi comunic din nou adresa mea :

Herrn Franz Modráček, Směcky, 27. Prag. Oesterreich. Austria [203].

Pînă acum a fost aici o vreme urîtă, dar astăzi e o zi splendidă, caldă, însorită. Să vedem cum sînt iernile pe aici.

La mine nu e nimic nou : mă ocup cîte puţin de studiul limbilor, dau lecţii de limba rusă unui ceh, iar el mie de limba germană (mai bine zis conversăm, nu facem lecţii), frecventez biblioteca.

Sărut-o, rogu-te, pe mama pentru mine. E pe deplin sănătoasă acum ? Dar Mark ce mai face ? Nu uita să-mi trimiţi adresa călătorului chinez **.

Cu o strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

7/XI

Iartă-mă că am întîrziat cu expedierea scrisorii. Ieri am primit cărţile tale (pentru care îţi mulţumesc ; le-ai ales bine) şi scrisoarea ta din 10. X ; nu înţeleg însă de ce a venit cu atîta întîrziere.

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Ar trebui să iei legătura cu biroul de transport care le-a expediat. Comunică-mi adresa lui exactă. Poate că vor primi în curînd o reclamaţie din partea proprietarei cărţilor. Au eliberat ei vreo scrisoare de trăsură (recipisă) pentru aceste cărţi ? Dacă da, atunci cum au putut fi ele predate (aici) fără acest document ? Încearcă să treci pe la acest birou şi să lămureşti lucrurile sau, *mai bine*, trimite-le o scrisoare recomandată cu răspuns plătit.

(Cred că proprietara cărţilor este obligată să-mi ramburseze cheltuielile, întrucît se face vinovată de trimiterea acestor cărţi pe o adresă străină, fără să anunţe.)

** A. P. Sklearenko. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

115

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Russland. Moskau. Moscova. Maria Aleksandrovna Ulianova. Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov

29. XI. 1900

Chiar acum am primit, Maneaşa, scrisoarea ta din 6. XI, precum şi scrisoarea anexată, pentru care îţi mulţumesc.

Scrisoarea ta precedentă *nu mi-a sosit.* De aceea nu ştiu cum să trimit cărţile de medicină. Pe numele cui ? Al proprietarei lor ? Nu s-ar putea să mi se restituie mai întîi suma cheltuită ?

Eu sînt bine sănătos şi o duc precum ştii. Îmbrăţişeaz-o, te rog, cu mult drag pe mama pentru mine şi transmite-i lui Mark multe salutări.

Primiţi la timp scrisorile mele ? Controlează, te rog, după ştampile şi comunică-mi.

Al tău, *V. Ul.*

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

116

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Russland. Moskau. Moscova. Maria Aleksandrovna Ulianova. Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov

6. XII. 1900

Dragă măicuţă ! Am primit zilele acestea scrisorile transmise de Maneaşa, pentru care îi mulţumesc mult de tot. Nu ştiu, zău, dacă le voi răspunde curînd celor din Siberia : mai e o scrisoare care îşi aşteaptă de mult răspunsul.

www.dacoromanica.ro

Ieri am primit o scrisoare de la Aniuta, care îmi scrie că încă nu ştie cît timp va sta la Paris. Probabil că ţi-a scris şi ţie.

Îl aşteptaţi pe Mitea de sărbători? Cum o duce el cu studiul medicinei şi al limbii germane?

Cum e vremea pe la voi? Probabil că e iarnă adevărată. Pe aici e timp ploios, ca de toamnă; dacă o ţine aşa toată „iarna", va fi mult mai rău decît dacă e zăpadă şi ger. E drept că se întîmplă uneori să fie şi zile foarte frumoase, uscate, senine, dar ele sînt foarte rare.

Mark unde are de gînd să-şi petreacă vacanţa? La Moscova, sau pleacă undeva?

Dar Maneaşa cum o duce? Nu munceşte prea mult? E perfect sănătoasă acum? Poate că i-ar prinde bine să circule mai mult, adică să facă plimbări pe jos în diferite colţuri ale oraşului. Aniuta îmi scrie că s-ar putea ca Maneaşa să vină aici împreună cu Nadea.

La mine nu e nimic nou, hoinăresc fără nici un rost în ţară străină, dar tot mai nutresc „speranţa" că am să pun capăt acestui du-te-vino şi să mă apuc serios de treabă.

Nadea îmi scrie destul de des, e sănătoasă; în schimb, E. V. e mereu suferindă.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Salutări la ai noştri!

Al tău, *V. U.*

Maneaşa face patinaj? Aici există un fel de *künstliche* (!) Eisbahn * ; am de gînd să mă duc şi eu o dată să văd cum arată această imitaţie. Aici pînă şi gheaţa e artificială. Bieţii praghezi! **

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* — patinoar artificial. — *Nota trad.*

** Aşa scrie în textul scrisorii, din motive de ordin conspirativ: în realitate, Lenin locuia pe atunci la München. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

117

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova.
Russland. Moskau

14. XII. 1900

Am primit, Maneaşa, scrisoarea ta în care îmi dai din nou adresa pentru cărţi. Chiar mîine am să dau lada la reparat ; s-a deteriorat din cauza lungilor plimbări pe care le-a făcut şi n-aş vrea s-o expediez aşa cum este ; apoi am s-o trimit printr-o agenţie de transporturi. Recipisa o voi trimite recomandat direct pe adresa Fedulovei, iar ţie îţi voi comunica de expediere *.

Am primit o scrisoare de la S. I. [204] şi, pe cît îmi amintesc, ţi-am comunicat deja acest lucru.

Ieri am primit o scrisoare de la Anea. Ea intenţionează, cred, să rămînă mai mult timp aici, adică în străinătate, dar nu ştie care e situaţia la voi, dacă o aşteptaţi să vină neapărat de crăciun.

Foarte bine a făcut Mitea că s-a judecat şi şi-a scos banii de la căile ferate. Firește că nu trebuia să se dea bătut.

Îţi strîng călduros mîna şi te rog s-o săruţi pe mama pentru mine. Salutări lui Mark şi lui Mitea. Iartă-mă că-ţi scriu pe scurt : e tîrziu ; dacă o să am timp, am să continui mîine scrisoarea ; dacă nu, am s-o expediez aşa cum e.

Al tău, *V. U.*

Am aflat chiar acum că lada a şi fost reparată. Am s-o expediez, prin urmare, astăzi (sau, cel mai tîrziu, mîine) ; de aceea te voi înştiinţa anume de expediere numai în cazul, puţin probabil, că se va produce vreo întîrziere. Frahtul am să-l trimit direct, într-o scrisoare recomandată, pe ace-

* Cred că n-o să mă coste nimic, întrucît voi trimite cu taxa plătibilă la primitor ; doar şi noi, la Moscova, tot aşa am primit-o, înseamnă că se poate proceda astfel.

www.dacoromanica.ro

eaşi adresă. Ţi-am trimis, pe ziua de 9, pare-mi-se, obiectul care te interesa. L-ai primit ?

Încă o dată multe salutări tuturor, şi *în special* mamei.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

118

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova
Russland. Moskau

26. XII. 1900

Dragă măicuţă ! Ai să primeşti, probabil, această scrisoare cu puţin înainte de sărbători. Te felicit şi-ţi urez petrecere frumoasă ; poate că o să vină şi Mitea de sărbători şi o să vă adunaţi laolaltă măcar voi, cei din Rusia. Anea şi cu mine ne-am gîndit să ne întîlnim şi noi, dar n-am reuşit. Aici e deja Weihnachten * şi pretutindeni se înalţă Christbäume ** ; zilele acestea a fost pe străzi o animaţie neobişnuită. Am fost de curînd la Viena şi am făcut o plimbare foarte plăcută după cele cîteva săptămîni de viaţă sedentară [205]. Numai că iarna nu e de loc plăcută aşa, fără zăpadă. De fapt, nici nu e iarnă, ci un fel de toamnă urîtă, foarte umedă. E bine că nu e frig şi mă descurc foarte bine fără palton de iarnă, dar, oricum, e cam neplăcut fără zăpadă. Vremea asta ploioasă mă exasperează şi mă face să-mi amintesc cu plăcere de adevărata iarnă rusească, de pîrtia de sănii, de aerul curat şi geros. E prima iarnă pe care o petrec în străinătate şi nu seamănă de loc a iarnă adevărată ; n-aş putea spune că sînt prea încîntat,

* — crăciunul. — *Nota trad.*
** — pomi de crăciun. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

deşi din cînd în cînd se întîmplă să fie şi zile frumoase, aşa cum sînt uneori la noi în frumoasele toamne tîrzii.

La mine nu e nimic nou ; duc o viaţă destul de retrasă şi..., din păcate, destul de stupidă. Tot sper să-mi organizez ocupaţiile în mod mai sistematic, dar nu ştiu cum se face că nu reuşesc. Sper că la primăvară lucrurile o să meargă mai bine, şi atunci am să intru „pe făgaş". După atîţia ani de şedere la Şuşenskoe şi după ce m-am vînturat prin Rusia şi prin Europa, am început să duc din nou dorul muncii paşnice a scrisului, şi numai atmosfera din străinătate, cu care nu sînt de loc obişnuit, mă împiedică să mă apuc de ea cum trebuie.

Tu cum o duci cu sănătatea, măicuţă dragă ? Nu te plictiseşti prea mult fără Aniuta ? Dar cu procesul Maneaşei ce se mai aude ? Apropo, am uitat să-i comunic că am primit volumul de Puşkin, pentru care îi mulţumesc foarte mult, precum şi scrisoarea ei din 6. XII. Nu i-am răspuns pînă acum din pricina unei călătorii, şi apoi am fost foarte ocupat.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţa mea, şi trimit multe salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1901

119

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova
Russland. Moskau

1. I. 1901

Dragă măicuţă! Te felicit cu ocazia Anului nou şi-ţi doresc toate cele bune şi, mai ales, multă sănătate! La toţi ai noştri — nădăjduiesc că şi Mitea e cu voi — le trimit de asemenea salutări şi cele mai bune urări. Multe mulţumiri Maneaşei pentru harta trimisă în mapă (am primit-o zilele trecute). Prietena * ei m-a înştiinţat că a primit frahtul pentru cărţi.

De Anul nou Maneaşei i se va reda, desigur, libertatea de deplasare!

Nochmals beste Glück-Wünsche **.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

---

* Nu s-a stabilit despre cine este vorba aici. — *Nota red.*
** — Încă o dată, cele mai bune urări. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

120

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova.
Russland. Moskau

16. I. 1901

Dragă măicuţă ! Am primit scrisoarea ta din 26. XII, cu adaosul scris de Maneaşa, şi m-am bucurat nespus că Mitea e cu voi şi că aţi petrecut bine de sărbători. Păcat că la voi sînt geruri atît de straşnice ; cînd le vorbesc nemţilor (sau cehilor) de aici de temperaturi de minus 28°R, toţi se miră cum rezistă ruşii la un frig atît de cumplit. Aici se consideră că minus 8—10°R înseamnă furchtbare Kälte *, şi aproape toată lumea umblă numai în pardesie uşoare (e drept că cei mai mulţi poartă şi veste de lînă). Aici nici casele nu sînt de loc adaptate pentru geruri mari ; au pereţii subţiri, ferestrele nu sînt astupate ermetic cu cîlţi, şi de foarte multe ori nu există nici Winterfenster **. În ce mă priveşte, te nelinişteşti degeaba : mă alimentez destul de consistent la o pensiune pe care o frecventez de astă toamnă. Mă simt bine, probabil pentru că stau puţin şi alerg mult. Pînă la sosirea Nadiei n-a mai rămas mult de aşteptat — peste două luni şi jumătate îi expiră termenul ***, şi atunci îmi voi organiza viaţa aşa cum se cuvine.

Multe salutări lui Mitea şi lui Mark, iar Maneaşei îi mulţumesc foarte mult pentru cărţile trimise, şi în special pentru fotografiile foarte frumoase şi extrem de interesante trimise de vărul din Viena ; aş dori foarte mult să primesc cît mai des asemenea cadouri [206].

Te sărut cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. Ul.*

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* — ger cumplit. — *Nota trad.*
** — ferestre duble pe timp de iarnă. — *Nota trad.*
*** Termenul de deportare al Nadejdei Konstantinovna Krupskaia expira la 11 martie 1901. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

121

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova
Russland. Moskau

27. I. 1901

Dragă măicuţă ! Am primit zilele acestea o scrisoare şi o carte poştală de la Maneaşa, precum şi fotografia lui Mitea şi cartea lui Protopopov. Vă mulţumesc foarte mult pentru toate. Fotografia lui Mitea mi-a produs o mare bucurie ; după părerea mea, este destul de reuşită. Am început să duc dorul fotografiilor, şi de aceea o voi ruga neapărat pe Nadea să-mi aducă albumul meu ; dacă aveţi cumva fotografii mai noi, trimiteţi-mi-le.

Nu am nevoie acum de îmbrăcăminte călduroasă. Aici, pe cît se pare, iarna e pe ducă, adică nu mai e iarnă adevărată, cu zăpadă şi cu temperaturi sub 0°. Pînă la sfîrşitul lunii decembrie a fost cald, fără zăpadă, a plouat într-una. Apoi a început să ningă, şi temperatura a scăzut la minus 10—15°R (dimineaţa), iar localnicii se plîngeau că-i ger „cumplit". Ce-i drept, în casele lor se face frig chiar cînd afară e numai minus 3° ; clădirile sînt foarte prost construite. Acum o săptămînă a început dezgheţul, toată zăpada s-a topit într-o singură noapte, iar acum este o vreme ca la noi în martie sau chiar în aprilie în Siberia. Este posibil şi chiar probabil să mai ningă, dar pentru scurt timp. Vremea cea mai friguroasă a trecut, luna trecută am cheltuit pe Holz und Kohle * nu mai puţin de 5 ruble, în loc de 1—2 cît cheltuiam în lunile precedente.

Eu sînt bine sănătos şi n-am nimic nou de comunicat. Cu Aniuta sînt în corespondenţă şi sper s-o văd curînd.

Te sărut cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit multe salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

* — lemne şi cărbuni. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

P.S. Pînă la expirarea termenului Nadiei au rămas mai puţin de două luni ; ea va pleca curînd şi, firește, va veni să te vadă. Iar la vară sper că ne vom vedea şi noi !

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

122

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova
Russland. Moskau

9. II. 1901

Dragă măicuţă ! Cum o mai duceţi ? Ce e nou pe la voi ? Ce-ţi mai scrie Mitea din Iuriev ? Acum, în preajma examenelor, muncește, desigur, şi mai mult.

De la Maneaşa am primit de curînd vechile manuscrise şi cadourile de la Viena [207]. Multe mulţumiri pentru tot ce mi-a trimis.

Aici s-a reîntors iarna, adică a nins. Dar nu e frig, şi în timpul zilei zăpada se topeşte.

Zilele acestea am fost la operă, unde am ascultat cu multă plăcere „Ebreea". Am mai auzit-o o dată la Kazan (cînd a cîntat Zakrjevski), să tot fie 13 ani de atunci, dar unele arii le mai ţin minte şi azi. Muzica şi ariile sînt minunate. Am fost de cîteva ori şi la teatru (la piese în limba germană) ; uneori reuşesc să înţeleg textul rostit de actori, cel puţin în linii mari. Voi, la Moscova, vă duceţi la teatru ?

Aniuta mi-a scris de curînd că treburile o vor mai reţine acolo cîtva timp.

Nu crezi tu, măicuţă dragă, că ar fi bine să faci o cerere să i se permită Nadiei să vină să te vadă, măcar pentru cîteva zile ? Ea, bineînţeles, ar dori din toată inima să vină, dar, după cum îmi scrie ea, capitalele — şi numai ele — sînt de obicei exceptate pentru cei care au fost deportaţi la Ufa [208].

www.dacoromanica.ro

Pe Maneaşa o rog să-mi scrie cîteva rînduri atunci cînd mă abonează la reviste, ca să mă pot interesa din timp la poştă.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

123

CĂTRE M. A. ULIANOVA

20. II. 1901

Dragă măicuţă ! De mult n-am mai primit nici o scrisoare de la tine. Doar de la Maneaşa mi-a venit zilele acestea o scrisorică, datată 6. II, pentru care îi mulţumesc foarte mult. Voi cum o mai duceţi ? Nu e prea frig la voi ? Eşti sănătoasă ?

Aici s-au întors gerurile şi a nins atît de mult, că de vreo 13 ani, zic oamenii, nu s-au mai pomenit asemenea nămeţi. Au fost cazuri de întîrziere a trenurilor din pricina înzăpezirilor. Dar astea sînt, fără îndoială, ultimele zvîrcoliri ale iernii. Eu m-am obişnuit însă şi m-am adaptat iernii de aici ; dar dacă va trebui să stau şi iarna viitoare pe aceste meleaguri, îmi voi comanda totuşi un palton vătuit. Fără un asemenea palton trebuie sau să porţi vestă groasă, sau să îmbraci două rînduri de haine (aşa cum fac eu). La început era cam incomod, dar acum m-am obişnuit. De altfel, nici gerurile nu sînt aici ca în Rusia. Minus 10° e „foarte mult".

Deunăzi a luat sfîrşit aici carnavalul. Pentru prima oară am văzut cum se serbează ultima zi a carnavalului în străinătate : procesiuni de măşti pe stradă, veselie generală, nori de confeti zvîrliţi în faţă, serpentine etc. etc. Aici lumea ştie să se distreze în public, pe stradă !

Eu sînt bine sănătos ; probabil pentru că umblu relativ mult şi stau prea puţin pe loc. În general, nu e nimic nou la mine.

www.dacoromanica.ro

Curînd expiră şi termenul Nadiei (la 24. III după stilul în vigoare aici şi la 11. III după stilul vostru). Zilele acestea voi trimite o cerere pentru paşaportul ei. Iată ce aş ruga-o pe Maneaşa să-mi trimită prin Nadea : cutia cu peniţele „mele". Închipuie-ţi că aici n-am găsit nicăieri asemenea peniţe. Nu-i înţeleg pe cehi şi pe nemţi. Peniţe englezeşti nu se găsesc pe aici, numai produse „proprii", care sînt cît se poate de proaste.

Ce vă mai scrie Mitea ? Cînd isprăveşte cu examenele ? Dar Mark cum are de gînd să-şi petreacă vara anul acesta ?

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Salutări la toată lumea.

Al tău, *V. U.*

La teatru vă duceţi ? Cum e noua piesă a lui Cehov — „Trei surori" ? Aţi văzut-o ? Cum vi s-a părut ? Am citit o recenzie în ziare. La „Teatrul de artă pentru toţi" se joacă admirabil ; îmi amintesc şi acum cu multă plăcere de piesa pe care am văzut-o acolo anul trecut împreună cu bietul Columb. Ce face el ? E sănătos ? Mereu mă tot gîndesc să-i scriu, dar mă împiedică tot felul de treburi.

Trimisă din München la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

124

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova
Russland. Moskau

27. II. 1901

Am primit, măicuţă dragă, scrisoarea Maneaşei din 2. II. 1901 şi revista „Promîşlennîi Mir" [209], pentru care îi mulţumesc.

www.dacoromanica.ro

Cred că acum nu mai face să-mi trimiți articolele restituite de „Naucinoe Obozrenie“ [210] ; mai bine dă-le Nadiei.

Cum să-i scriu lui A. V. la Nikolsk ? I-am scris o dată la Harbin, dar nu știu dacă a primit scrisoarea. Comunicați-mi adresa lui exactă (iar dacă îi scrieți, dați-i-o și lui pe a mea) ; aș vrea să aflu măcar din cînd în cînd cîte ceva despre el.

Anea și-a amînat, pare-se, pentru cîtva timp plecarea. Cred că v-a scris și ea.

Iartă-mă că îți scriu atît de puțin. Sînt foarte ocupat acum. Zilele acestea vă voi scrie mai pe larg.

Multe salutări la toată lumea.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia“ nr. 11

Se tipărește după manuscris

125

CĂTRE M. A. ULIANOVA

2. III. 1901

Dragă măicuță ! Îți comunic noua mea adresă. M-am mutat împreună cu gazda mea :

Herrn Franz Modráček. *Vršovice bei Prag*, nr. 384. Oesterreich *.

Plec acum la Viena [211]. Aici nu există consul rus (!), iar eu am nevoie de o legalizare a semnăturii pe cererea de eliberare a unui pașaport pentru Nadea. Sper că de la Viena voi reuși să-ți mai scriu cîte ceva.

Regret că nu m-am ocupat cu studiul limbii cehe. Am făcut constatarea interesantă că e foarte apropiată de limba poloneză și are o mulțime de vechi cuvinte rusești. Nu de mult, după ce am lipsit un timp din Praga, la întoarcere m-a frapat în mod deosebit caracterul ei „slav“, numele de familie terminate în „cik“, „cek“ etc., cuvinte în genul lui

* F. Modráček, prin intermediul căruia se întreținea corespondența cu Rusia, se mutase în altă locuință. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„lzea“ *, „lekarnea“ ** etc. etc. Pe aici e cald, vreme de primăvară, cred că am să fac o plimbare destul de plăcută la Viena.

Sper că sînteţi toţi bine sănătoşi. Mitea cum o mai duce ? Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toată lumea.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

126

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov. Moscova
Russland. Moskau

4. III. 1901. Viena

Am venit aici, măicuţă dragă, ca să scot „hîrtia“ pentru Nadea. La Praga nu există consul rus, iar semnătura mea pe cererea de eliberare a unui paşaport pentru Nadea trebuie să fie neapărat legalizată. Viena este un oraş mare, frumos şi plin de viaţă. Cînd vii din „provincie“, cum am venit eu, îţi face plăcere să vezi şi capitala. Şi ai ce vedea aici, aşa că în trecere (dacă vine careva dintre voi) face să se oprească aici. Nadiei i-am trimis în acest scop un mic Führer durch Wien ***. Sper că în curînd o să vă vedeţi cu ea ; acum nu mai există, cred, nici o piedică pentru eliberarea paşaportului. O rog pe Maneaşa, cînd are ocazie să treacă prin centrul oraşului, să cumpere un Hendschel's Telegraph **** (2 mărci) (aşa ceva nu face să trimit de aici) pentru Nadea.

* — se poate. — *Nota trad.*
** — spiţerie. — *Nota trad.*
*** — ghid al Vienei. — *Nota trad.*
**** — Ghidul călătorului pe căile ferate, de Hendschel. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

D.I. Ulianov, M.I. Ulianova și M.T. Elizarov
1900 – 1901

www.dacoromanica.ro

Am vizitat aici, printre altele, Museum der Bildenden Künste * şi am fost şi la teatru să văd o operetă vieneză ! Nu prea mi-a plăcut. Am fost şi la unul din cursurile Universităţii populare. Am nimerit-o prost, şi am plecat numaidecît.

Trimit salutări la toţi ai noştri, iar pe tine, măicuţă scumpă, te sărut cu drag.

Al tău, *V. U.*

Probabil că acasă mă aşteaptă vreo scrisoare de la Aniuta sau, poate, şi una de la tine sau de la Maneaşa.

Pentru orice eventualitate îţi repet noua mea adresă :

Herrn Franz Modráček. Vršovice bei Prag, nr. 384. Oesterreich.

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

127

CĂTRE M. A. ULIANOVA

19. V. 1901

Dragă măicuţă ! Am primit chiar acum scrisoarea ta împreună cu cea a lui Mark şi imediat le-am trimis pe amîndouă Aniutei, care a şi plecat la Berlin. Vrea să lucreze la bibliotecile de acolo. Sper că acolo va lucra mai cu folos decît aici, la Praga **, unde bibliotecile nu sînt prea grozave.

Îmi pare foarte rău că n-ai nimerit-o bine cu locuinţa de vară. Se pare că vara nu promite să fie prea bună pentru vilegiaturişti — cel puţin dacă ar fi să judecăm după începutul ei şi după vremea de aici, care e posomorîtă şi ploioasă. Pentru noi e bine că rămînem la oraş în timpul verii, dar pentru tine e prost. Poate că Mitea va reuşi totuşi să găsească ceva mai bun. Vreau să sper, de asemenea, că în curînd Mark şi Maneaşa vor reuşi să fie împreună cu

* — Muzeul de arte plastice. — *Nota trad.*

** Din motive de ordin conspirativ este indicată Praga ; în realitate este vorba de München. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tine [212]. Din scrisoarea lui Mark se poate deduce că el s-a acomodat întrucîtva la noile condiţii şi a ştiut să-şi orînduiască în aşa fel programul de viaţă, încît să nu se plictisească şi nici sănătatea lui să nu sufere prea mult. Îi scriu atît lui cît şi Maneaşei, şi te rog pe tine să le transmiţi aceste scrisori.

Te sărut cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc din tot sufletul curaj şi sănătate şi în special să fii cît mai curînd împreună cu Maneaşa şi cu Mark.

Al tău, *V. U.*

Salutări lui Mitea. El este, probabil, extrem de ocupat.

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

128

CĂTRE M. I. ULIANOVA [213]

19. V. 1901

M-am hotărît să-ţi scriu cîteva cuvinte, dragă Maneaşa, căci altfel ai să începi să crezi că m-am înstrăinat de tine. Într-adevăr, prea des îmi uit aici îndatoririle ! E drept că acum, de la venirea Nadiei şi a E. V., ne-am aranjat mult mai bine, cu locuinţă separată, şi încep să lucrez mai regulat, dar mai am încă multe alte treburi care-mi răpesc destul timp.

Scrie-mi cum o duci. Sper că ţi-ai aranjat un program zilnic mai raţional, ceea ce este extrem de important cînd ai un regim celular. I-am scris acum lui Mark o scrisoare, în care i-am arătat cît se poate de amănunţit cum să-şi stabilească cel mai bine „regimul" ; în ceea ce priveşte munca intelectuală, i-am recomandat în special traduceri, şi anume *retroversiuni*, adică mai întîi traducerea, în scris, dintr-o limbă străină în limba rusă, iar apoi retraducere din rusă

www.dacoromanica.ro

în limba străină. Din propria mea experienţă m-am convins că acesta este cel mai raţional mijloc de studiere a unei limbi. În ce priveşte exerciţiile fizice, i-am recomandat insistent, şi-ţi recomand şi ţie, gimnastică zilnică şi masaje. În condiţiile regimului celular, acest lucru e de-a dreptul necesar.

Dintr-o scrisoare a ta, pe care mama mi-a trimis-o aici, am văzut că ai reuşit să-ţi organizezi unele ocupaţii. Sper că în felul acesta vei putea, măcar din cînd în cînd, să uiţi de ambianţa în care te găseşti, iar timpul (care de obicei trece repede la închisoare dacă condiţiile nu sînt deosebit de grele) va trece aproape pe nesimţite. Te mai sfătuiesc să-ţi împarţi în mod raţional ocupaţiile, în funcţie de cărţile ce se găsesc acolo, astfel încît să le faci mai variate ; îmi amintesc foarte bine că variaţiile în lectură sau în muncă — trecerea de la traducere la lectură, de la corespondenţă la gimnastică, de la o lectură serioasă la beletristică — ajută extrem de mult. Uneori înrăutăţirea stării de spirit — care la închisoare e destul de schimbătoare — se datoreşte pur şi simplu oboselii provocate de uniformitatea impresiilor sau de monotonia muncii, şi e de ajuns să-ţi schimbi munca, pentru a reintra în normal şi a-ţi putea stăpîni nervii. Îmi amintesc că în fiecare după-amiază, pe înserate, căutam să mă odihnesc citind regelmässig * beletristică, şi nicăieri n-am savurat-o atîta ca la închisoare. Principalul însă e să nu uiţi să faci gimnastică zilnic, în mod obligatoriu ; impune-ţi obiceiul de a executa de cîteva zeci de ori (fără rabat !) diverse mişcări. Asta e foarte important. Şi acum, rămîi cu bine, deocamdată. Te sărut cu drag şi-ţi doresc curaj şi sănătate.

Al tău, *Vlad. Ulianov*

Trimisă din München la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

---

* — regulat. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

129

CĂTRE M. A. ULIANOVA

7. VI. 1901

Dragă măicuță ! Am primit scrisoarea ta din 10 mai și ziarele de la Mitea, pentru care vă mulțumesc din toată inima. L-aș ruga foarte mult pe Mitea să-mi trimită și pe viitor numerele mai interesante din ziarele rusești care-i cad în mînă : aici nu există biblioteci și, în afară de „Russkie Vedomosti", nu se găsește aproape nimic...

Aniuta e la Berlin și mi-a scris că a primit onorariul ce i s-a trimis și că acum scrisorile tale îi vin, în general, mai repede decît înainte.

Mă bucură că-ți place locuința de vară și că poți sta mult în aer liber. Din cele spuse de Aniuta am dedus că noua voastră locuință de vară este proastă și friguroasă. Cum o fi în ea pe timp ploios ?

E foarte trist că în situația lui Mark și a Maneașei nu s-a produs nici o schimbare. Eu le-am trimis, chiar înainte de plecarea Aniutei de aici, scrisori cu tot felul de sfaturi în legătură cu regimul lor de viață la închisoare. Nu știu dacă aceste scrisori au fost primite și dacă au ajuns pînă la ei.

Noi ne-am aranjat cît se poate de bine, într-o locuință separată. Aici chiriile sînt mai mici decît în orașele la fel de (relativ) mari din Rusia ; mobilierul l-am cumpărat de ocazie, destul de ieftin. El. Vas. și cu Nadea se descurcă destul de ușor cu gospodăria, care aici e mult mai simplă. Locul e, de asemenea, foarte frumos : la margine de oraș, nu departe se află o apă și un parc cu multă verdeață. Comunicația cu centrul este excelentă datorită tramvaiului electric.

De curînd am primit de la editoarea mea 250 de ruble, așa că și din punct de vedere financiar lucrurile merg destul de bine acum. În general m-am aranjat aici destul de bine din toate punctele de vedere și nu doresc decît un singur lucru : ai noștri să fie eliberați cît mai curînd, astfel încît să nu mai fii nevoită să stai aproape singură.

www.dacoromanica.ro

E. V. şi Nadea sînt bine sănătoase şi vă trimit tuturor multe salutări. Nadea se pregăteşte să-ţi scrie zilele acestea.

Te sărut cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. Ul.*

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

130

CĂTRE M. A. ULIANOVA

1. VII. 1901

Dragă măicuţă ! A trecut cam multă vreme de cînd n-am mai primit nici o veste de la tine. Cum o duci cu sănătatea ? De curînd am primit de la Anea scrisoarea lui Mark trimisă de tine, cu un adaos pentru mine. M-am bucurat mult să primesc veşti de la el (de la Maneaşa n-am primit încă răspuns la scrisoarea mea), dar cu multă părere de rău am aflat că stau în celule prost amenajate. Au nimerit şi un timp cît se poate de prost pentru stat la închisoare — vara. E drept că pe aici vara nu e prea călduroasă, plouă des de tot. Dar pe la voi cum e vremea ?

Am primit banii (75 de ruble) trimişi de Mitea şi obţinuţi, probabil, din vînzarea puştii mele. Îi mulţumesc. Mă întreb dacă a primit scrisoarea Nadiei în care ea îl roagă să-mi trimită trei exemplare din cartea mea despre capitalism.

Aveţi ceva cunoscuţi pe acolo, la Podolsk ? Vă întîlniţi cu domnul cu care ne-am plimbat cu barca anul trecut ? [214] La Moscova te duci, probabil, în fiecare săptămînă, sau chiar mai des ? N-a fost pe la voi, în trecere, nici unul dintre prietenii din Siberia ? [215]

www.dacoromanica.ro

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Multe salutări din partea noastră lui Mitea, lui Mark şi Maneaşei.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

131

CĂTRE M. A. ULIANOVA

17. VII. 1901

Dragă măicuţă ! Am primit zilele acestea o scrisoare a ta, pe care mi-a trimis-o Aniuta. M-am bucurat nespus de mult aflînd că sînt speranţe ca ai noştri să fie eliberaţi în curînd. Poate că autorităţile se vor convinge într-adevăr că de aici n-o să iasă nici un „proces". Dar chiar dacă ar fi să iasă un „proces", tot ar trebui să-i elibereze curînd, deoarece acum chiar în cazuri mult mai grave persoanelor arestate li se dă drumul mult mai devreme, „pînă la pronunţarea sentinţei". Bine cel puţin că Maneaşa e optimistă, după cum se vede dintr-o scrisoare de-a ei pe care mi-a trimis-o Aniuta.

Aniuta mi-a scris zilele acestea că are de gînd să se mute în sînul naturii ; n-ar fi rău, deşi trebuie să spun că în străinătate oraşele sînt mai bine întreţinute vara, adică se stropesc mai des străzile etc., aşa că aici e mai plăcut decît în Rusia să stai vara la oraş. De pildă, noi avem posibilitatea să ne scăldăm zilnic într-un bazin foarte bun în schimbul unei taxe destul de reduse ; avem şi unde să facem plimbări, şi nici pînă afară din oraş nu-i mult de mers. Circulaţia pe străzi este incomparabil mai redusă decît într-un oraş de aceeaşi mărime din Rusia ; aceasta pentru că numărul trăsurilor a scăzut enorm din cauza tramvaielor electrice şi a bicicletelor. Cît priveşte animaţia comercială, ea este aproape nulă în suburbia în care locuim. De aceea sîntem

www.dacoromanica.ro

mulţumiţi de reşedinţa noastră şi nu ne gîndim să plecăm la ţară sau în vreo staţiune de odihnă.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţa mea, şi-ţi doresc multă sănătate. Multe salutări lui Mitea şi în special lui Mark şi Maneaşei.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

132

CĂTRE M. A. ULIANOVA

3. VIII. 1901

Dragă măicuţă !Am primit scrisoarea ta din 13 iunie, pentru care îţi mulţumesc mult. Mi se pare cît se poate de ciudat că nici măcar lui Mitea nu i se acordă vorbitor. Un lucru ne poate consola : instrucţia se apropie de sfîrşit şi în curînd vor fi puşi în libertate pentru a merge acolo unde li se va fixa domiciliu obligator. Poate că se va putea obţine ca localitatea respectivă să nu fie prea departe de Moscova — vorbesc de Maneaşa, întrucît Mark, după cum îmi scrii tu, s-a hotărît să plece la fratele său [216]. Cum e mai mult ca sigur că procesul lui Mark se va încheia printr-o sentinţă de achitare, poate mai sînt speranţe ca el să-şi termine anul [217] — dacă nu dă examenele o dată cu cei din seria lui, cel puţin să nu piardă decît un singur an ; s-ar putea să i se aprobe, mai ales că a absolvit facultatea de matematică.

Cînd pleacă Mitea şi pentru cît timp ? Cînd va termina de dat toate examenele ? Şi ce planuri de viitor are ? Mai doreşte, ca înainte, să devină medic igienist ?

La noi nu e nimic nou. Nadea şi cu mine intenţionam să facem un mic voiaj, dar vremea e tare schimbătoare. S-au întors zilele ploioase. Vara asta e aşa de urîtă, că e chiar mai bine s-o petreci la oraş decît la ţară.

www.dacoromanica.ro

De la Aniuta aştept să primesc zilele acestea o scrisoare din noua ei localitate de reşedinţă.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Multe salutări lui Mitea, lui Mark şi Maneaşei.

Al tău, *V. Ul.*

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

133

CĂTRE M. A. ULIANOVA

1. IX. 1901

Dragă măicuţă ! Zilele acestea am primit scrisoarea ta către Nadea, împreună cu scrisoarea Maneaşei. M-a mîhnit profund ştirea că, în ce-i priveşte pe ai noştri, lucrurile stau atît de prost ! Nici nu mai ştiu, draga mea, ce sfat să-ţi dau în cazul de faţă. Te rog să nu fii prea îngrijorată ; probabil că şicanele la care sînt supuşi Mark şi Maneaşa nu sînt decît ultimele încercări ale procuraturii de a monta un „proces" din nimic, iar după eşuarea acestor încercări ea va fi nevoită să-i pună în libertate. Poate că n-ar fi inutil să te deplasezi pînă la Petersburg, bineînţeles dacă-ţi permite sănătatea, şi să te plîngi de faptul nemaiauzit că au trecut şase luni fără să li se ia interogatoriu. Faptul acesta e atît de precis determinat şi atît de vădit ilegal, încît nu poţi găsi ceva mai bun pentru motivarea reclamaţiei. Petersburgul ar cere, în orice caz, lămuriri de la Moscova şi astfel i-ar determina pe cei de acolo să-şi mai potolească samavolnicia nerușinată caracteristică autorităţilor din provincie (cum s-a întîmplat şi atunci cînd a fost arestat Mitea). Acestea sînt considerentele care pledează în favoarea călătoriei la Petersburg. Dar sînt, firește, şi considerente care pledează împotriva acestei călătorii, ale cărei rezultate sînt îndoielnice, dar emoţii şi supărări va pricinui destule. Tu, acolo, îţi poţi da mai bine seama dacă e cazul să întreprinzi ceva în

www.dacoromanica.ro

această direcție, și probabil că te-ai și sfătuit cu cunoscuții. Ar trebui să te plîngi și de faptul că lui Mitea nu i s-a permis un vorbitor cu Maneașa [218], căci asta e într-adevăr prea din cale-afară.

Cît despre Aniuta, n-am să-i scriu, firește, nimic din ceea ce mi-ai comunicat, ca să nu-i pricinuiesc prea multe necazuri. Sper să mă văd cît de curînd cu ea — poate peste cîteva săptămîni — și atunci am să încerc s-o liniștesc pe pe cît îmi va fi cu putință.

Cînd ai timp liber, te rog să-mi scrii, măicuță dragă, cum te simți, dacă ești perfect sănătoasă și unde ai de gînd să te stabilești toamna. Pleci la Moscova, sau rămîi, deocamdată, la Podolsk ? Cînd pleacă M. V. ? [219] Cînd te mai duci să-i vezi pe Maneașa și pe Mark, transmite-le multe salutări din partea noastră, a tuturor. Acum vara — anotimpul cel mai păcătos pentru stat în închisoare — e pe sfîrșite, și după interogatoriu autoritățile își vor da, desigur, ceva mai bine seama de totala lipsă de seriozitate a acuzațiilor.

Te îmbrățișez cu dor, măicuță dragă, și-ți doresc multă sănătate și curaj. Adu-ți aminte că și în timpul detențiunii mele ți-ai închipuit că e vorba de ceva mult mai serios și mai primejdios decît s-a dovedit a fi în realitate ; și e limpede că situația Maneașei și a lui Mark nici nu se compară cu aceea în care eram eu atunci ! Faptul că ei se află în detențiune de atîta vreme se datorește, probabil, în parte, împrejurării că numărul arestaților e mare, iar autoritățile nu se pot încă descurca cum trebuie în această afacere ; firește că la Petersburg ar fi cu neputință așa ceva.

Te îmbrățișez încă o dată. Al tău, *V. Ul.*

La noi nu e nimic nou. El. Vas. nu prea se simte bine — pe aici bîntuie iarăși gripa. Nadea pare că s-a obișnuit și s-a familiarizat cu rînduielile de aici.

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

134

CĂTRE M. A. ULIANOVA

21. IX. 1901

Dragă măicuţă ! Am primit scrisoarea ta din 22 august, pentru care îţi mulţumesc, ca şi pentru banii (35 de ruble) pe care i-am primit, în sfîrşit, după o lungă tergiversare survenită întîmplător din vina unui prieten. Cu finanţele stăm în general destul de bine. Editoarea mea mi-a trimis ceva bani, şi asta îmi va ajunge pentru destul de multă vreme, cu atît mai mult cu cît aici, dacă-ţi faci singur menajul, traiul nu e prea scump. Îţi mulţumesc, dar nu trebuie să-mi mai trimiţi.

Scrisoarea ta către Nadea a sosit şi ea cu cîtva timp în urmă şi ţi-am răspuns la ea *. Ai primit răspunsul ?

Aniuta îmi scrie că instrucţia în procesul alor noştri a fost încheiată, iar dosarul a fost înaintat parchetului. Asta-i bine : acum vor fi, probabil, şi mai liniştiţi şi nici nu vor mai fi ţinuţi mult în prevenţie. Poate că va fi luată în consideraţie şi cererea ta de eliberare pe cauţiune. Eu cred că e puţin probabil să-i mai ţină şi după încheierea instrucţiei.

Cît priveşte cunoscuţii noştri din Petersburg, stăm destul de prost în această privinţă. Se pare că n-a mai rămas nimeni acolo în afară doar de vechiul prieten ** pe care-l cunoşti şi tu şi a cărui soţie a fost la tine la Moscova pe vremea cînd a fost la noi şi Eliz. Vas. Dar el nu ne poate fi de mare folos. Are Nadea o veche cunoştinţă — Apollinaria Ivanovna Knipovici, Peterburgskaia Storona, Bolşoi prospekt nr. 42, apart. 16 —, dar nu ştiu, zău, dacă se poate conta pe vreun sprijin din partea ei. Îi voi scrie totuşi, pentru orice eventualitate, astfel încît, dacă te duci la Petersburg, poţi să treci pe la ea.

La noi nu e nimic nou. Aici vremea s-a mai îndreptat acum, după un lung şir de zile ploioase, şi noi căutăm să profităm de fiecare zi frumoasă pentru tot felul de excursii prin împrejurimi : dacă n-am putut pleca nicăieri în timpul

* Vezi scrisoarea precedentă. — *Nota red.*

** Este vorba de I. N. Cebotarev, cunoscut mai apropiat al familiei Ulianov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

verii, să profităm cel puţin în felul acesta ! El. Vas-na s-a întremat acum şi se simte mai bine. Vă trimite multe salutări ţie şi la toţi ai noştri. Nadea la fel.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate, iar ai noştri să fie eliberaţi cît mai curînd. Scrie-mi cum ai de gînd să te aranjezi pentru iarnă. Nu e prea frig acum ca să mai stai la ţară ?

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din München la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1902

135

CĂTRE M. A. ULIANOVA

26. II. 1902

Îţi trimit, măicuţă dragă, o scrisoare de la Nadea *. Scrisoarea ta şi cea a Maneaşei din 31. I le-am primit. Multe mulţumiri lui Mitea pentru că şi-a asumat sarcina expedierii cărţilor.

De planul lui Mark mi-a scris şi Aniuta. Eu cred, totuşi, că acum Harbinul nu mai este aşa de departe, iar în curînd — cînd calea ferată va ajunge pînă acolo — va fi şi mai aproape. În afară de aceasta, se pare că Mark nu va trebui să stea prea multă vreme acolo. Dar dacă nicăieri nu se poate găsi de lucru, să stai fără ocupaţie e şi mai rău. Transmite-i multe salutări de la noi toţi şi urarea de a se întoarce cît mai curînd din peregrinările sale pe meleaguri îndepărtate.

E. V. se simte bine acum. Îţi trimite multe complimente. La fel şi Maneaşei, lui Mitea şi lui Mark. Intenţionează să plece curînd în Rusia ; nu ştiu dacă va pleca într-adevăr, dar vorbeşte serios despre asta.

Încă o dată mulţumiri Maneaşei pentru cărţi : le-am primit pe toate. Volumul 5 din scrierile lui Gorki îl avem deja (l-am găsit cu totul întîmplător). Transmite multe salutări din partea mea locuitorului „cătunului vecin“ ** ; sînt foarte bucuros că aţi dat peste o cunoştinţă veche, cu care am avut prilejul să petrecem multe seri plăcute. Sper să-i scriu curînd o lungă scrisoare.

---

* Această scrisoare nu s-a păstrat. — *Nota red.*
** Este vorba de A. A. Preobrajenski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Despre fotografia voastră în grup v-am mai scris şi data trecută că mi-a plăcut foarte mult.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

136

CĂTRE M. A. ULIANOVA

24. III. 1902

Dragă măicuţă ! De mult n-am mai primit nici o veste de la voi. Cum o mai duceţi ? La noi e în ultimul timp adevărată vreme de primăvară — lumea umblă în pardesiu şi chiar în talie. Se poate spune că anul acesta nici n-am avut iarnă. În timp ce la voi, probabil, e şi acum iarnă. La Samara a început, probabil, topirea zăpezii, vine vremea marilor noroaie sau a băltoacelor ascunse sub zăpadă. [220]

Ce planuri aveţi pentru la vară ? Ar fi bine să mergeţi măcar la Jiguli, dacă nu veţi reuşi să plecaţi mai departe (eu sper, totuşi, că veţi reuşi). Cum o duci acum cu sănătatea, măicuţă dragă ? Te pomeneşti că şi pe la voi bîntuie primăvara tot soiul de boli.

Cum a rămas cu planurile lui Mark ? Mi-a scris Aniuta că, în loc de Manciuria, el contează acum pe un post în regiunea Volgăi. A reuşit el să obţină acest post şi, dacă da, unde are de gînd să se stabilească ?

Nici de la Mitea n-am primit veşti şi nu ştiu dacă acum se află la Moscova sau în sud şi ce se aude cu postul lui.

Dar Maneaşa ? Tot la consiliul zemstvei lucrează ? * Ar trebui să plece şi ea, peste vară, undeva afară din oraş : nici acum nu pot uita cît de greu suportă căldura.

* M. I. Ulianova lucra la consiliul zemstvei guberniale Samara. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şi noi ne gîndim să plecăm undeva la vară, deşi aici oraşul pe timp de vară e cu totul altfel decît în Rusia.

Găsesc uneori reviste ruseşti, dar foarte puţine şi cu totul neregulat. Cum a fost primită noua povestire a lui Veresaev, apărută în „Mir Bojii" ? După început, mă aşteptam la mai mult, dar continuarea nu prea mi-a plăcut.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit multe salutări Maneaşei şi tuturor cunoscuţilor.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

137

CĂTRE M. A. ULIANOVA

2. IV. 1902

Dragă măicuţă !

Am primit zilele acestea o scrisoare de la Maneaşa, pentru care îi mulţumesc foarte mult. Acum cîteva zile v-am scris că de mult n-am mai primit veşti de la voi. Am întrebat-o şi pe Aniuta, în cîteva scrisori, dacă a primit ceva de la voi.

În ce priveşte cărţile, o rog pe Maneaşa să mai aştepte cu trimiterea lor pînă ce-i voi comunica *noua* mea adresă [221]. Îi mulţumesc foarte mult pentru clasarea lor ; dintre cărţile germane aş dori să primesc aici *numai* pe cele de care nu aveţi nevoie (sau chiar de care *n-aţi putea avea nevoie vreodată*) în Rusia, voi *sau cunoscuţii voştri*. Aceasta deoarece cărţi germane îmi voi procura uşor aici, căci se găsesc destule. În schimb cărţi ruseşti se găsesc greu ; de aceea v-aş ruga să-mi alegeţi *cît mai multe cu putinţă*, iar într-o lădiţă separată să-mi puneţi *toată* statistica, căreia am cam început să-i duc dorul şi pe care intenţionez s-o aduc aici *în întregime*. Multe mulţumiri Maneaşei că mi-a trimis şi clasicii ruşi !

www.dacoromanica.ro

Tu cum te mai simţi, măicuţă dragă ? Te mai gîndeşti să vii în străinătate la vară ? Ar fi foarte bine să vii aici, numai să nu te obosească prea mult călătoria.

Multe salutări lui Mark. A căpătat, în sfîrşit, autorizaţia de liberă deplasare ?

Dar cu „doctorul" * din Manciuria ce se aude ? Aş dori totuşi foarte mult să intru în corespondenţă cu el. Nu i-aţi aflat încă adresa ?

A transmis Maneaşa salutările mele „vechiului cunoscut" pe care l-am vizitat în cătun ? ** Tare m-aş bucura să primesc veşti despre el.

Maneaşa ar trebui şi ea să se odihnească la vară ; ce-ar fi să plece la Jiguli ?

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din München la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

138

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

B. R. Y. *** Postlagernd. Postamt 100. Luisenstr. 6. Berlin

10. IV. 1902

Nu mai pot de atîta alergătură ! Plecăm **** pe data de 12. Scrie-mi deocamdată, dacă ai ceva urgent, pe adresa :

Mr. Alexejeff *****.
14. Frederick Str. 14.
Gray's Inn Road.
London W. C.

(*pentru Lenin* — înăuntru).

* A. P. Sklearenko. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 228. — *Nota red.*
*** Iniţiale convenţionale sub care A. I. Ulianova-Elizarova primea scrisori post-restant. — *Nota red.*
**** Dacă intervine vreo schimbare, am să-ţi scriu.
***** N. A. Alekseev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În orice caz, adresa doctorului de aici poate fi folosită : el îmi va transmite întotdeauna scrisorile.

Transmite mulţumiri mătuşii * pentru scrisoarea pe care am primit-o azi (la fel şi pentru cărţi).

Cu o caldă strîngere de mînă, *Lenin*

Trimisă din München

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III *Se tipăreşte după manuscris*

139

CĂTRE M. A. ULIANOVA

8. V. 1902

Dragă măicuţă ! Zilele trecute am primit de la Maneaşa o ilustrată cu o vedere de pe Volga, în care mă felicită. Îi mulţumesc foarte mult. Nu ştiu dacă în ultima vreme aţi primit cu regularitate toate scrisorile mele. Eu, în afară de această ilustrată, n-am mai primit de mult nici o ştire de la voi.

Eşti în corespondenţă cu E. V., care se află în momentul de faţă la Petersburg ? Pe cît se pare, nu prea-i place acolo şi se gîndeşte să vină înapoi.

Nădăjduiesc să ne vedem curînd [222], măicuţă scumpă. Numai de nu te-ar obosi prea mult călătoria asta. Să iei neapărat trenuri care circulă ziua şi să poposeşti peste noapte la hotel. În străinătate hotelurile nu costă scump şi te poţi odihni cît se poate de bine. Altfel, dacă nu te odihneşti, este absolut imposibil să călătoreşti cîteva zile în şir, cu viteza trenurilor de aici şi cu scurtele lor opriri.

Aştept cu nerăbdare vestea că ai pornit încoace. Poate îmi vei telegrafia din Rusia sau din străinătate, cînd te vei urca în trenul care te va aduce aici ? Ar fi mult mai potrivit aşa.

Aş fi vrut să te rog să-mi aduci cîte ceva din rufăria pe care am lăsat-o acasă, dar acum mă gîndesc că nu merită :

* A. M. Kalmîkova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lucrurile lăsate de mine probabil că i-au prins bine lui Mitea şi le-a luat el, iar ca să cumperi din Rusia altele noi şi să mi le aduci aici — nu face. Dar dacă au mai rămas totuşi unele de care nu are nimeni nevoie, atunci ai putea să le iei cu tine (firește, în cantitate mică, ca să nu te împovărezi prea mult).

În Germania şi în Austria te sfătuiesc să iei acceleratul (plăteşti un mic supliment la clasa a treia, în schimb călătoreşti mult mai repede), iar itinerariul să-l întocmeşti de acasă, cumpărînd un Hendschel's Telegraph. Maneaşa, de bună seamă, cunoaşte acest ghid.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit multe salutări la toţi ai noştri.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Londra la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

140

CĂTRE M. A. ULIANOVA

7. VI. 1902

Dragă măicuţă ! Am primit scrisoarea Maneaşei şi îi mulţumesc mult de tot. În ce priveşte adresa pe care urmează să-mi fie expediate cărţile, voi căuta s-o trimit cît de curînd. Îmi pare foarte rău că aveţi atîta bătaie de cap cu povestea asta ! Să sperăm însă că în curînd vom isprăvi cu toate acestea şi veţi scăpa de toate cărţile.

Noi te aşteptăm cu toţii, măicuţă dragă. În scrisorile dintre mine şi Aniuta dezbăteam diferitele ei planuri cum şi unde să stăm cu tine. Aici s-a instalat, pare-se, o vreme frumoasă, atît la noi, cît şi prin părţile unde se află Aniuta *. El. Vas. ne scrie că în curînd, probabil, o să vină şi dînsa încoace ; am impresia că nu e prea încîntată de călătorie (de altfel, eu am sfătuit-o tot timpul să renunţe,

* A. I. Ulianova-Elizarova locuia pe atunci lîngă Dresden. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

arătîndu-i că n-are nici un rost să plece şi că se va plictisi repede).

Despre sănătatea mea n-am ce-ţi scrie, fiindcă mă simt bine. Nadea la fel.

Ce se aude cu serviciul lui Mark? A obţinut el postul din Tomsk şi cînd pleacă într-acolo?

Descrierea plimbării cu barca în scrisoarea Maneaşei mi-a răscolit sufletul... Ce n-aş da să pot fi vara pe Volga! Şi cît de minunată a fost plimbarea pe care am făcut-o cu ţine şi cu Aniuta în primăvara anului 1900![223] Ei, dar dacă nu mă pot duce eu la Volga, trebuie ca cei de pe Volga să vină aici. Şi aici sînt locuri frumoase, deşi în alt gen.

La revedere, măicuţă scumpă!

Te îmbrăţişez cu drag. Al tău fiu, *V.*

P. S. Am primit cărţile de Gorki şi Skitaleţ, pe care le-am citit *cu mult* interes. Le-am citit şi le-am dat şi altora.

Trimisă din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

141

CĂTRE M. A. ULIANOVA

14. IX. 1902

Dragă măicuţă! Ne-am bucurat cu toţii nespus de mult cînd am primit telegrama voastră, iar apoi şi cartea ta poştală. Mai departe aţi călătorit bine? Nu te-a obosit prea mult drumul? Scrie-mi, te rog, şi despre asta cîteva cuvinte, după ce te vei odihni puţin şi vei reintra în făgaşul tău obişnuit.

Fotografiile Aniutei (adică cele trimise de ea) le-am primit la timp şi în bună stare[224].

La noi nu e nimic nou. Sîntem cu toţii bine sănătoşi. Vremea este aici uimitor de frumoasă pentru o lună de toamnă, probabil ca o compensaţie pentru vara care a fost atît de

www.dacoromanica.ro

urîtă. Nadea şi cu mine am pornit de multe ori în căutarea unor suburbii plăcute şi am găsit unele care îţi fac chiar impresia că s-ar afla „în sînul naturii".

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit multe salutări Maneaşei şi Aniutei.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Londra la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

142

CĂTRE M. A. ULIANOVA

27. IX. 1902

Dragă măicuţă ! Cam de mult n-am mai primit veşti de la voi. Încă n-am aflat cum aţi ajuns la Samara şi cum v-aţi instalat acolo. Maneaşa, probabil, nu mai stă în vechea locuinţă, dar eu vă scriu pe adresa ei, pentru că nu cunosc alta, şi cred că scrisoarea îi va fi adusă şi la noua locuinţă. Unde se află acum Aniuta ? Ce veşti aveţi de la Mitea şi de la Mark ? Cum aveţi de gînd să vă aranjaţi peste iarnă ?

Cum stai cu sănătatea, măicuţă dragă ? Nu te-a obosit prea mult drumul ?

La noi nu e nimic nou, numai că în ultima vreme am avut ceva mai multă bătaie de cap. Acum însă aproape că am intrat în normal şi de aceea mă şi străduiesc să stau mai mult timp la bibliotecă.

Vremea se menţine uimitor de frumoasă, probabil ca o compensaţie pentru vara care a fost atît de păcătoasă. Împreună cu Nadea am colindat multe locuri prin împrejurimi şi am găsit colţuri de-a dreptul minunate. Dacă la voi e o vreme la fel de frumoasă, ar trebui să vă bucuraţi de ea undeva în sînul naturii, căci în Samara probabil că nu e prea plăcut să stai pe o asemenea vreme.

www.dacoromanica.ro

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Multe salutări la toată lumea de la mine, de la Nadea şi de la E. V.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Londra la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

143

CĂTRE M. A. ULIANOVA

9. XI. 1902

Dragă măicuţă ! Deşi am primit de mult scrisoarea ta, nu ştiu cum se face că n-am găsit timp să-ţi răspund ; în plus, tot aşteptam răspuns la ultima mea scrisoare. Eliberarea lui Mitea [225], despre care ţi-am scris data trecută ca de ceva neîndoielnic, a venit chiar mai curînd decît mă aşteptam. Mă bucură îndeosebi faptul că Aniuta n-a fost nevoită să bată multă vreme pragurile diverselor „instituţii" (ceea ce este adesea extrem de neplăcut, mai neplăcut chiar decît statul la închisoare !) şi a reuşit, în cele din urmă, să plece la Mark. Căci de prea multă vreme n-a mai avut ea, ca să zic aşa, un adăpost şi „a pribegit" mereu dintr-un loc în altul.

Ce veşti ai acum de la ea ? Mark e mulţumit de slujba lui ? Scrie-mi dacă Mitea cîştigă ceva şi dacă nu se gîndeşte să vină pe la voi. Tu cum stai cu sănătatea, măicuţă dragă ?

Cît despre noi, o ducem ca şi pînă acum, adică binişor. Vremea se menţine aici destul de călduroasă, cum e pe la voi în august ; chiar şi în pardesiu e cald (ce-i drept, von unten warm angezogen *, şi în flanele, cum se poartă aici). Eu m-am şi adaptat destul de bine la viaţa de aici, iar limba mi-o însuşesc în mod practic. E. V. e sănătoasă acum şi numai rareori nu se simte bine. Nadea e cam obosită, dar în general se simte binişor.

* — purtînd pe dedesubt rufărie călduroasă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Am primit nu de mult unele cărți rusești noi, cum ar fi, de pildă, „Economia politică" de Jeleznov, dar n-am apucat să le citesc. Răsfoirea lor nu mi-a lăsat o impresie prea bună. Dintre ziare citesc, ca și pînă acum, mai mult pe cele moscovite. Pe cele de aici le văd în sălile de lectură.

Voi cum vă simțiți, în general, iarna asta ?

Te îmbrățișez cu drag, măicuță scumpă, și trimit multe salutări la toți ai noștri.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

144

CĂTRE M. A. ULIANOVA

17. XII. 1902

Dragă măicuță ! Zilele acestea ne-a sosit o scrisoare de la Maneașa către Nadea, cu un adaos din partea ta, și m-am bucurat nespus de mult, căci trecuse destul de multă vreme de cînd nu mai primisem nici o veste de la voi. De la Aniuta am primit mai deunăzi o scrisorică ; se pare că e mulțumită de noul ei loc de ședere. După cum îmi scrie Maneașa, pe Mitea și pe soția lui îi veți vedea în curînd *. Transmite-i multe salutări din partea noastră a tuturor. Poate că vine și Aniuta să vă vadă, și astfel vă veți aduna cu toții laolaltă de sărbători. Ar fi bine.

La noi nu e nimic nou. A fost frig timp de cîteva săptămîni („frig" ca prin partea locului, adică nu era dezgheț ; zăpadă însă n-a fost), și noi am răcit cu toții. Acum însă sîntem sănătoși. Vremea este iarăși umedă ; dacă va fi tot așa, cred că pînă la urmă mă voi dezobișnui de iernile noastre !

* În iarna anului 1902, D. I. Ulianov și soția sa au venit în vizită la Samara. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În scrisoarea ei, Maneaşa spune că-i place cartea lui Jeleznov. Precizez că eu n-am citit-o, am răsfoit-o numai, aşa că nu mă pronunţ. După ce o voi citi, vă voi scrie. Aprecierea din scrisoarea precedentă nu este decît o primă impresie, *superficială*.

Maneaşa ne mai scrie că studiază limbi străine, şi chiar engleza. Mă gîndeam să-i trimit un manual de ortoepie, foarte bun, în limba germană. Acum cîtva timp l-am folosit şi eu, şi am rămas foarte mulţumit; nu găsesc destule cuvinte de laudă pentru el. Titlul lui este: Henry *Sweet*, Elementarbuch des gesprochenen Englisch. Oxford. 1901. Costă aproximativ 1 rublă şi 25 de copeici. Dacă Maneaşa vrea, i-l trimit, căci eu nu mai am nevoie de el. Dar de vreme ce are un Toussaint, nu ştiu dacă mai e cazul, căci acesta e un manual excelent. Înainte nu aveam încredere în acest sistem, dar acum m-am convins că este singurul judicios şi eficace. Şi dacă, după ce faci primul volum din Toussaint, iei cîteva lecţii cu un englez autentic, poţi învăţa limba bine de tot. Există acum şi dicţionare Toussaint cu *indicaţii ortoepice:* îi recomand Maneaşei să-şi cumpere neapărat unul, căci Aleksandrov al nostru are o *sumedenie de greşeli*. (O sfătuiesc insistent să-şi cumpere, bunăoară, un dicţionar de buzunar Muret după metoda Toussaint, Taschen-Wörterbuch der englischen und deutschen Sprache, Teil I, Englisch-deutsch, Preis 2 Mark. Berlin. 1902. *Langenscheidtsche* Verlagsbuchhandlung.)

Dar m-am întins cam mult cu cărţile astea... Vreau să-mi comand „Probleme de idealism": e vorba, pe cît se pare, de o culegere „bătăioasă" a domnilor baliverniști [226].

E. V. şi Nadea vă trimit salutări tuturor. Vă doresc să aveţi cît mai curînd oaspeţi şi să mai scăpaţi astfel de singurătate.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

145

CĂTRE M. A. ULIANOVA

26. XII. 1902

Dragă măicuţă ! Trimite-i, te rog, Aniutei scrisoarea alăturată : eu n-am adresa ei, pesemne că am pierdut-o (nu i-am scris încă niciodată), şi poate că ea nici nu mai e acum la Tomsk, ci a venit la voi. Dacă nu mă-nşel, sperai că de sărbători veţi reuşi să vă adunaţi laolaltă cu toţii, inclusiv Mitea. Scrie-mi dacă a fost precum sperai tu şi dacă aţi făcut cunoştinţă cu soţia lui Mitea.

La noi, ca de obicei, nimic nou. Frigul a trecut şi acum e o vreme ca de toamnă (la noi), în mod excepţional uscată, ceea ce e foarte plăcut. Aici sărbătorile vor fi, probabil, destul de plicticoase : se ţin puţine întruniri, sălile de lectură se închid, iar la teatru e greu să găseşti loc, fiindcă toate sălile sînt arhipline. De altfel, intenţionez să mă întîlnesc în această perioadă cu cîteva cunoştinţe noi.

În ultima vreme citesc mai mult ca de obicei ziare germane : evenimentele din Germania au fost interesante şi uneori ţineam să le urmăresc chiar după surse proaspete. Acum se pare că şi acolo începe o perioadă de acalmie [227].

Voi cum o mai duceţi ? Au trecut gerurile năprasnice ? A mai venit cineva pe la voi ?

Vă urez petrecere frumoasă de sărbători şi multă sănătate la toţi.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1903

146

CĂTRE M. A. ULIANOVA

4. II. 1903

Dragă măicuţă ! A trecut cam multă vreme de cînd n-am mai primit nici o scrisoare de la tine sau de la careva dintre ai noştri. Probabil că s-a pierdut vreuna din scrisorile voastre, căci nu pot crede că în tot acest timp nu mi-a scris nimeni. Nu ştiu dacă Mitea a fost pe la voi şi cît a stat. Ce planuri are el şi unde se află acum ? Aţi primit vreo veste de la Aniuta ? A plecat la Port Arthur [228] şi cînd anume ? Tu eşti sănătoasă ? E adevărat că la voi mai sînt geruri mari ?

Pe aici e timp frumos, iarna a fost excepţional de blîndă şi *(pînă acum)* au fost puţine ploi şi rareori ceaţă. Ce-i drept, E. V. e aproape mereu suferindă — ca acum bunăoară, dar nu e ceva grav, aşa că o tratăm cu leacuri preparate în casă sau după reţete ruseşti. I-ar prinde bine, cred, dacă ar putea pleca undeva mai la sud. Eu şi Nadea sîntem sănătoşi şi ducem, ca şi pînă acum, o existenţă destul de retrasă şi de monotonă. De curînd am fost, pentru prima oară în iarna asta, la un concert bun şi am rămas foarte mulţumiţi, îndeosebi de ultima simfonie a lui Ceaikovski (Symphonie pathétique). La voi, la Samara, se dau concerte bune ? La teatrul german am fost o dată şi am vrea să mergem şi la Teatrul de artă rus, să vedem „Azilul de noapte"...

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc toate cele bune, şi în primul rînd multă sănătate. Multe salutări la ai noştri. Scrie-mi dacă ai posibilitatea să transmiţi Aniu-

www.dacoromanica.ro

tei o scrisoare de la mine, căci pînă să aflu adresa ei va trece mult timp.

Al tău, *V. Ulianov*

Am scris exact adresa ?

Trimisă din Londra la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

147

CĂTRE M. A. ULIANOVA

22. II. 1903

Dragă măicuţă ! Am primit scrisoarea ta, pentru care îţi mulţumesc din toată inima. Am citit cu mult interes tot ce mi-ai scris despre Aniuta. Apropo, te rog să-i transmiţi această scrisoare, căci eu nu-i cunosc adresa. E adevărat că nu de mult am primit de la ea o scrisorică, pentru care-i mulţumesc foarte mult, dar a uitat să-mi comunice adresa şi, în general, s-a exprimat atît de vag în toate privinţele, încît am rămas complet nedumerit. Numai de la tine am aflat veşti despre locuitorii „chinezi" *. La drept vorbind, sînt şi ei, într-un fel, mai aproape de Europa sau de Lumea Nouă ! Ceea ce nu este, cred, lipsit de interes, ba e chiar destul de interesant.

Îmi pare tare rău de vechiul prieten **...

Ce crezi, corespondenţa mea cu Chinezoaica n-ar merge mai repede dacă aş trimite scrisorile prin Japonia sau printr-unul din porturile engleze ? E drept că pe mare e mult mai departe, dar în schimb europenii sînt mult mai punctuali !

La noi nu e nimic nou. Nici o schimbare în bine, dar nici în rău ; în general mă simt mult mai puţin ueberarbeitet *** decît înainte. Zilele acestea am de gînd să fac o călătorie în Germania [229]. Pe aici e o vreme minunată : în

* A. I. şi M. T. Elizarov. — *Nota red.*
** A. P. Sklearenko. — *Nota red.*
*** — surmenat. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

pardesiu e tare cald, căci sînt zile cu soare şi bate un vînt căldicel... să te tot plimbi.

Pe la voi cum e ? Unde se află acum Mitea şi soţia sa ? Ce face Maneaşa ?

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. Ulianov*

Multe salutări la toţi ai noştri, şi în special Aniutei şi lui Mark !

Trimisă din Londra la Samara
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

148

CĂTRE M. A. ULIANOVA

29. III. 1903

Dragă măicuţă ! Acum cîteva zile am primit scrisoarea ta, pentru care îţi mulţumesc din toată inima. Aşadar, Aniuta a rămas în Extremul Orient mai mult decît plănuise ea. Şi eu care credeam că a şi ajuns la voi ! Se vede că pregătirile pentru un drum atît de lung nu se fac cît ai bate din palme. Şi nici Mitea, va să zică, nu şi-a stabilit încă locul de reşedinţă. Iar biata Maneaşa se plictiseşte, probabil, singură.

Bine că s-a mai încălzit vremea şi pe la voi, căci iernile excesiv de friguroase sînt prea istovitoare. Tu te simţi bine acum, măicuţă dragă ?

La noi e cald. Nu de mult am luat-o şi pe E. V. cu noi într-o excursie mai mare : într-o zi de duminică ne-am luat sandvişuri pentru prînz şi am plecat pe toată ziua ins Grüne * (nu ştiu cum se face, dar întotdeauna plecăm în excursie, potrivit obiceiului din străinătate, numai duminică, deşi este o zi cam nepotrivită, căci pretutindeni e lume multă). A fost o excursie minunată, aerul ne-a ameţit

* — în sînul naturii, în afara oraşului. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

pe toți ca pe niște copii, și după aceea a trebuit să stau trîntit în pat ca după o vînătoare siberiană. În general ne ținem foarte bine în excursii. Dintre toți tovarășii de aici, sîntem singurii care am explorat *toate* împrejurimile orașului. Găsim tot felul de drumeaguri „de țară", cunoaștem locurile din apropiere, avem de gînd să facem excursii și mai lungi. Eu mă simt bine în ultima vreme, lucrez regulat și nu mai sînt așa de aglomerat. Nadea și E. V. sînt și ele sănătoase.

Te îmbrățișez cu drag, măicuță scumpă. Scrie-mi, te rog, din cînd în cînd (sau roag-o pe Maneașa să-mi scrie) despre viața și planurile voastre.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

1904

149

CĂTRE M. A. ULIANOVA

8. I. 1904

Dragă măicuţă !

Am uitat să-i răspund Maneaşei în legătură cu cele 150 de ruble despre care m-a întrebat. Deocamdată să rămînă la voi (pentru orice eventualitate). Vă rog numai să-mi cumpăraţi din aceşti bani cîteva cărţi. Despre dicţionarul rus-francez v-am scris. Mai adaug

Secenov, „Elementele gîndirii" (carte de curînd apărută).

Acum cîteva zile am făcut, împreună cu Nadea şi cu un prieten *, o excursie admirabilă pe Salève. Jos, la Geneva, e pretutindeni ceaţă şi o vreme posomorîtă, dar pe munte (la circa 1 200 m deasupra nivelului mării) — un soare splendid, zăpadă, săniuţe, ca într-o frumoasă zi de iarnă rusească. Dedesubt, la poalele muntelui — la mer du brouillard, o adevărată mare de pîclă şi nori, care ascund vederii totul ; deasupra acestor nori se conturează numai piscuri şi numai cele mai înalte dintre ele. Pînă şi Petit Salève (900 m) este învăluit în ceaţă.

Astfel începem să cunoaştem Elveţia şi peisajele ei. La primăvară avem de gînd să facem o lungă excursie pe jos.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă. Cum o mai duceţi ? Sînteţi sănătoase ?

Trimisă din Geneva la Kiev

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* F. V. Lengnik. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

150

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Kiev, str. Laboratornaia nr. 12, apart. 14.
Maria Aleksandrovna Ulianova

Dragă măicuţă ! Bine că te simţi ceva mai liniştită ; numai de-ar fi sănătoşi arestaţii noştri [230] ! Poate că din cauza valului de arestări au fost ridicaţi împreună cu alţii...

Trimite-mi adresa lui Mark Timofeevici ; avem de rezolvat împreună nişte chestiuni publicistice. El se află la Petersburg. Ai primit scrisoarea Nadiei ? Ţi-a scris şi ea nu de mult. Adresa mea este : Geneva, Chemin privé du Foyer, 10.

Al tău, *V.*

Scrisă la 20 ianuarie 1904

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după o copie dactilografiată, găsită în arhiva departamentului poliţiei

151

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

2. VII

Dragă Maria Aleksandrovna, am primit alaltăieri scrisoarea Maneaşei, iar ieri pe-a d-tale. De-ai şti cît sînt de bucuroasă ! Mai rămîne de dorit ca şi Aniei să i se dea drumul cît mai repede ! Vă îmbrăţişez cu dor, dragele mele. Ce nu-mi place e că amîndouă staţi prost cu sănătatea. Trebuie să vă odihniţi neapărat ; principalul este să respiraţi aer proaspăt, ceea ce nu e posibil într-un oraş cum e Kievul. În nord însă vara e urîtă ; mama se află lîngă Petersburg, în vilegiatură la nişte cunoscuţi ai ei, şi se plînge că e un frig cumplit şi că plouă cu găleata. După cîte ştiu, locuinţa de vară a lui M. T. este bine amenajată pentru odihnă.

www.dacoromanica.ro

Acum sîntem şi noi la odihnă. Am renunţat la locuinţă, ceea ce mă bucură nespus, deoarece dereticatul şi gospodăria îmi luau toată ziua, din pricina forfotei care domneşte uneori la noi ; mi se urîse peste măsură să mă gîndesc tot timpul numai la treburile gospodăriei. Dacă te duci la plimbare, rămîi fără lapte ; dacă nu te scoli la 7, trebuie să te duci în oraş după carne etc. Era şi o locuinţă friguroasă. Acum o să ne instalăm mai confortabil. Aştept cu nerăbdare sosirea toamnei, cînd am de gînd să mă apuc serios de lucru. Chibzuiesc tot felul de măsuri menite să înlăture forfota permanentă din casă, care este extrem de obositoare. Acum sîntem la Lausanne. E o săptămînă de cînd am plecat din Geneva şi ne odihnim în adevăratul înţeles al cuvîntului. Treburile şi grijile le-am lăsat la Geneva, iar aici dormim cîte 10 ore pe zi, ne scăldăm şi ne plimbăm. Volodea nici măcar ziarele nu le citeşte ca lumea, în general am luat foarte puţine cărţi, dar şi pe acestea le trimitem mîine la Geneva fără să le fi citit. La 4 dimineaţa ne vom lua rucsacurile în spinare şi vom pleca în munţi pentru vreo două săptămîni [231]. Vrem să mergem la Interlaken, iar de acolo la Lucerna ; studiem Baedeckerul şi chibzuim minuţios drumul. După o săptămînă „ne-am revenit" de-a binelea, am căpătat chiar o mină sănătoasă. Iarna a fost atît de grea, nervii îmi sînt atît de zdruncinaţi, încît n-ar fi o crimă să ne odihnim o lună de zile, deşi adevărul e că încep să am mustrări de conştiinţă. Iată însă că vremea devine schimbătoare, nu plouă, dar pluteşte în aer un fel de ceaţă. Deocamdată nu mai am ce să vă scriu despre traiul nostru aici. M-am înţeles cu Volodea să nu discutăm despre nici un fel de treburi şi, pe cît posibil, nici să nu ne gîndim la ele, că doar n-o să fie prăpăd.

Maneaşei îi voi scrie, probabil, diseară, iar deocamdată vă îmbrăţişez cu dor, dragele mele, şi vă sărut mult de tot.

A voastră, *Nadea*

Dragă măicuţă ! Adaug şi eu, în grabă, cîteva rînduri. Multe salutări Maneaşei şi felicitări pentru punerea ei în libertate ! Tu trebuie să te odihneşti neapărat peste vară. Aţi

www.dacoromanica.ro

putea să mergeţi undeva în sînul naturii. Noi facem excursii şi ne odihnim de minune. Te îmbrăţişez cu drag.

Al tău, *V. Ulianov*

Scrisă la 2 iulie 1904
Trimisă din Lausanne la Kiev
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

152

CĂTRE M. A. ULIANOVA *

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Laboratornaia nr. 12, apart. 14, Kiev
Russie. Russland

Multe salutări de la hoinari, dragei noastre măicuţe şi Maneaşei.

Al vostru, *V. Ulianov*

Scrisă la 7 sau 8 iulie 1904
Trimisă din Frutigen (Elveţia)
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

153

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI M. I. ULIANOVA **

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Laboratornaia nr. 12, apart. 14, Kiev
Russie. Russland

16. 7. 1904

Salutări din locul nostru de vilegiatură ! Zilele acestea pornim din nou în munţi. Ce face mama, e sănătoasă ?

* Carte poştală ilustrată, cu vedere din Kandersteg, lîngă Frutigen, unde V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia se opriseră în timpul excursiei lor în munţi. — *Nota red.*

** Carte poştală ilustrată, cu vedere din Iseltwald am Brienzersee. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

N-am primit cam de multă vreme veşti de la voi. Scrieţi-ne.

Al vostru, *V. Ulianov*

Trimisă din Iseltwald (Elveţia)
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

154

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova.
Str. Laboratornaia nr. 12, apart. 14. Kiev
Russie. Russland

Măicuţei dragi, multe salutări din partea hoinarilor. Am fost azi lîngă noua şosea spre Jungfrau şi ne îndreptăm spre Lucerna, via Meiringen.

Al tău, *V. Ulianov*

Scrisă la 20 iulie 1904
Trimisă din Elveţia

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

155

CĂTRE M. A. ULIANOVA

28. 8. 1904

Dragă măicuţă ! E cam mult de cînd nu v-am mai scris, nefiind sigur de adresă. Azi am primit o scrisoare de la El. V. şi una de la Maneaşa, căreia îi mulţumesc că se interesează să-mi procure traduceri. În această chestiune îi va scrie Nadea mai amănunţit. Eu am primit acum cartea lui Hobson despre imperialism şi am început s-o traduc [232], dar merge încet, căci mă mai ţin încă de programul de vacanţă — mă plimb, mă scald şi trîndăvesc. În general, m-am odihnit minunat vara asta !

www.dacoromanica.ro

Voi cum o mai duceţi ? E bună locuinţa de vară la Sablino ? Vă odihniţi cum se cuvine ? Ce planuri de viitor aveţi ? Scrieţi-mi dacă mama e sănătoasă. Cum se simt Aniuta şi Maneaşa după ieşirea din închisoare ? Scrieţi-mi despre toate acestea, căci în scrisoarea Maneaşei nu se vorbeşte decît despre traducere.

O îmbrăţişez cu drag pe scumpa mea măicuţă şi trimit salutări la toată lumea !

Al vostru, *V. Ulianov*

Am scris corect adresa voastră ? Comunicaţi-mi din vreme schimbarea ei. Adresa mea este : Rue de la Colline 3. Genève, dar cu menţiunea obligatorie *chiar pe plic :* Pentru *V. I. Ulianov* personal.

Trimisă din Geneva la Sablino (lîngă Petersburg)

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1907

156

V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE M. A. ULIANOVA

27. VI. 1907

Dragă măicuţă ! De mult nu ţi-am mai scris nimic. Probabil că ţi-a povestit Aniuta despre planul nostru în ceea ce priveşte odihna. Eu mă întorsesem extrem de obosit. Acum însă mă simt pe deplin refăcut. Aici e un loc minunat pentru odihnă ; mă scald, mă plimb, nu văd ţipenie de om şi nu fac nimic [233]. Cel mai mult îmi priesc singurătatea şi inactivitatea. Sper să mai stau pe aici încă vreo două săptămîni, iar apoi să mă întorc la lucru. Nadea şi Eliz. Vas. se simt bine şi se odihnesc admirabil.

Cum v-aţi aranjat voi acolo ? Cum stai cu sănătatea ? Pe Aniuta ai văzut-o ? Unde se află ea acum, la voi sau la Mark ? Cînd ai vreo ocazie scrie-mi cîteva rînduri sau roagă-l pe Mitea să-mi scrie el.

Te îmbrăţişez cu drag. Al tău, *V. Ul.*

Multe salutări din partea mea lui Mitea şi soţiei lui.

Dragă Maria Aleksandrovna, Volodea nu are obiceiul să transmită salutări, aşa că ţi le trimit eu personal din partea mea şi a mamei. Trimitem de asemenea salutări la toţi ai noştri. Pot confirma că ne odihnim de minune şi că am luat cu toţii asemenea proporţii, că ne e şi jenă să ne mai arătăm în lume... Avem aici o pădure de pini, marea, timpul e minunat, în general totul este admirabil. E bine, totodată, că

www.dacoromanica.ro

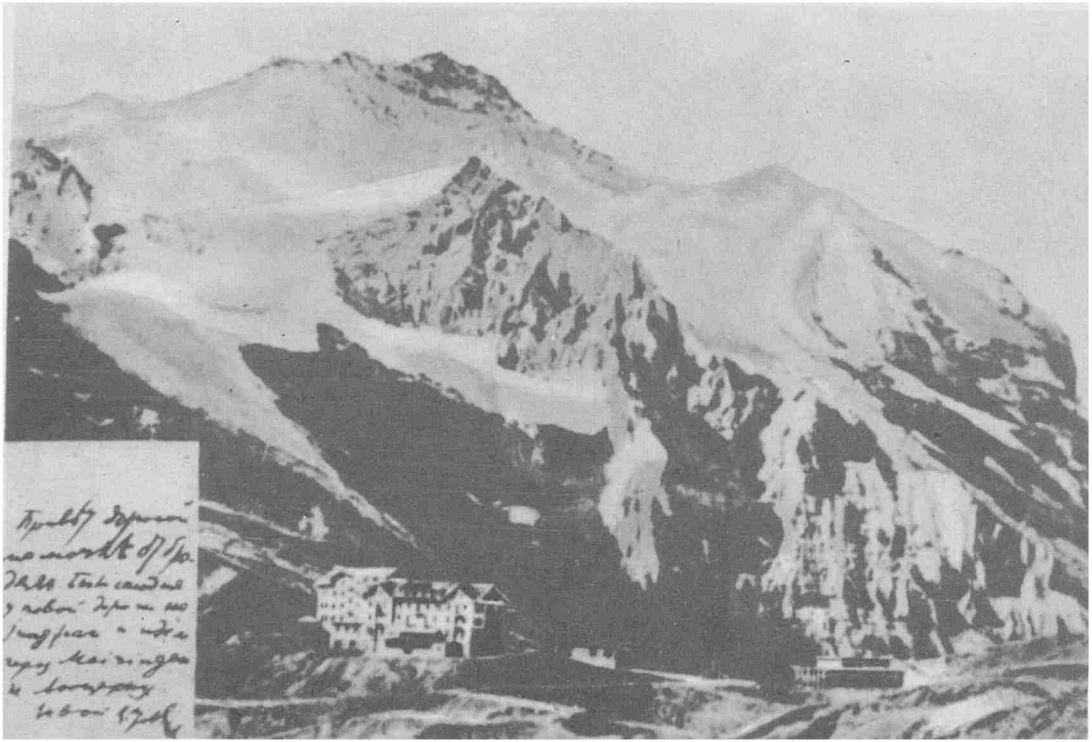

Cartea poştală a lui V.I. Lenin către M.A. Ulianova. — 20 iulie 1904

www.dacoromanica.ro

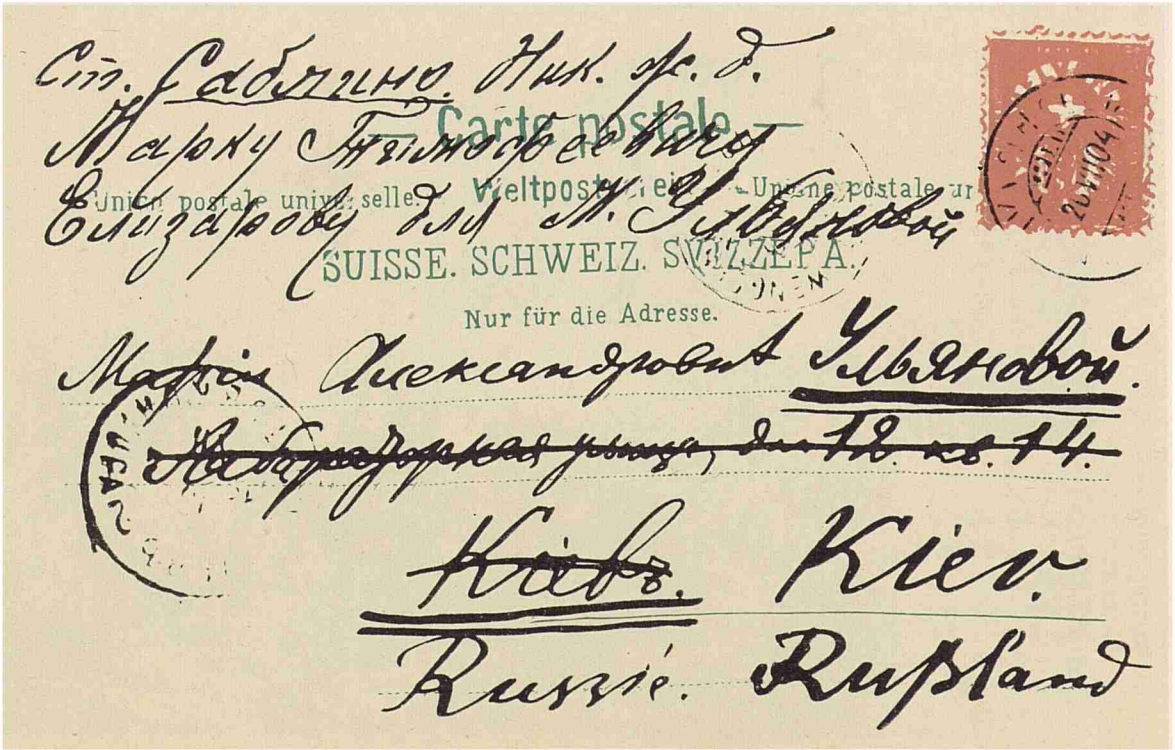

www.dacoromanica.ro

nu facem gospodărie. Dar cum te simţi d-ta în vilegiatură ? Cum stai cu malaria ? Ai scăpat de ea definitiv ? Te duci să culegi ciuperci ? În general, cum o mai duci ? Noi, aici, sîntem izolaţi de restul lumii, cu toate că poşta vine de şase ori pe săptămînă, dar nu ne scrie nimeni. Te îmbrăţişez încă o dată cu multă dragoste.

A d-tale, *Nadea*

Trimisă din Stirsudden (Finlanda) la staţia Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

157

V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE M. I. ULIANOVA

Dragă Maneaşa ! Îţi mulţumesc pentru scrisoare şi te rog să mă ierţi că nu ţi-am răspuns îndată. Eu sînt aici atît de „absorbit" de plăcerea odihnei şi a inactivităţii (de cîţiva ani n-am mai avut asemenea condiţii de odihnă), încît amîn mereu toate treburile şi trebuşoarele.

Eu sînt împotriva boicotării Dumei a III-a, şi probabil că în curînd va apărea un articol scris de mine în legătură cu această problemă, pe care l-am terminat chiar acum [234]. Eu consider că nu putem relua o asemenea lozincă atîta timp cît nu a intervenit o perioadă de avînt şi nici nu se duce lupta împotriva primelor iluzii constituţionale. Noul avînt (în legătură, poate, cu greva din iulie a textiliştilor din Moscova, căci se aşteaptă să izbucnească o grevă la care vor participa circa 400 000 de muncitori) trebuie lărgit, pregătit, transformat într-un avînt general, dar declararea boicotului este contraindicată. Asta nu înseamnă însă că în general trebuie să renunţăm la el ; dacă va fi cazul, într-un moment de avînt vom declara boicotul. Acum însă declararea lui ar fi sau o bravadă deplasată, sau o reluare necritică a unor lozinci care au un trecut revoluţionar glorios. Aceasta este, în

www.dacoromanica.ro

cîteva cuvinte, argumentaţia mea, pe care o dezvolt mai amănunţit în articolul meu *.

Scrie-mi cum te-ai aranjat şi dacă eşti mulţumită. Multe salutări lui Mark şi tuturor cunoscuţilor.

Noi ne odihnim admirabil şi nu facem nimic.

Te sărut cu drag. Al tău, *V. U.*

Dragă Maneaşa, adaug şi eu cîteva cuvinte. Nu prea am ce-ţi scrie, deoarece noi ne aflăm acum „în afara intereselor sociale", ducem o viaţă de vilegiaturişti: ne scăldăm în mare, facem plimbări cu bicicleta (de altfel, drumurile sînt destul de proaste, aşa că nu poţi merge prea departe), Volodea joacă şah, cară apă, într-un timp a fost la modă un fel de popa-prostu englezesc etc. etc. Atîta doar că Lidia are cam multă bătaie de cap cu gospodăria... Toţi ne-am întremat bine aici, am putea să facem multă lectură, dar nu prea se găsesc cărţi potrivite şi nici n-avem chef de citit. Te sărut cu drag.

A ta, *N.*

Lidia şi mama îţi trimit, bineînţeles, multe salutări.

Scrisă la sfîrşitul lunii iunie 1907
Trimisă din Stirsudden (Finlanda)
la staţia Kinel (gubernia Samara)

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea: V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

158

CĂTRE M. A. ULIANOVA

15. X. 1907

Dragă măicuţă! Nu ţi-am mai scris nimic de multă vreme. Ultima scrisoare ţi-am trimis-o, pare-se, de la „reşedinţa" mea de vară. Acum ne-am instalat pentru iarnă în vechea

* care va apărea, probabil, peste două săptămîni.

www.dacoromanica.ro

noastră locuință și ne gospodărim singuri [235]. Să sperăm că iarna asta va fi mai puțin friguroasă decît cea de anul trecut. De altfel, acum ne vom pregăti și noi mai bine și vom „călăfătui" ușile și ferestrele. Sînt pe deplin mulțumit atît de locuință cît și de felul cum ne-am aranjat. Maneașa a venit în vizită la noi, mai e și acum aici, dar se pregătește să plece astăzi, fiindcă a venit iarna : azi a căzut prima zăpadă și vremea a început să se strice.

Tu cum o mai duci pe acolo ? Va fi oare bine la țară cînd vor începe gerurile mari ? Transmite-i, te rog, lui Mitea multe salutări din partea mea. Regret că nu m-am putut abate pe la el în toamna asta [236] ; am fi vînat straşnic, căci toată toamna a fost o vreme minunată. Cînd ia el concediu, pentru cît timp și unde are de gînd să plece ?

De la Aniuta am și primit cîteva scrisori. Pare a fi mulțumită de călătorie *. Itinerarul este foarte interesant și în sud trebuie să fie acum deosebit de frumos.

Aici ne aflăm în societatea unor buni prieteni **. Cărți se găsesc și avem de lucru. Facem plimbări pe malul mării. Cred că Maneașa s-a simțit destul de bine aici ; a lucrat mult la traducere.

De curînd, aproape toți cei de aici au dat tribut toamnei îmbolnăvindu-se de gripă. Acum sînt restabiliți sau în convalescență. El. Vas. se simte și ea destul de bine, numai că uneori se agită prea mult cu treburile gospodăriei.

Te îmbrățișez cu drag și te sărut, măicuță scumpă. Îți doresc multă sănătate.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Kuokkala la gara Mihnevo, județul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

---

* A. I. Ulianova-Elizarova se afla pe atunci în străinătate. — *Nota red.*

** În localitatea Kuokkala trăiau pe atunci A. A. Bogdanov, I. F. Dubrovinski, N. A. Rojkov și G. D. Leiteizen. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1908

159

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova. Peterburgskaia Storona, str. Pavlovskaia nr. 6, apart. 16
Russie, St.-Pétersbourg

14. I. 1908

Dragă Maneaşa !

Îţi trimit „Obrazovanie“ [237], pe care am luat-o cu mine din greşeală. Mi se pare că acum n-a mai rămas la mine nici o carte de-a ta. Dacă a rămas, te rog să-mi comunici.

De cîteva zile ne aflăm în această blestemată Genevă... [238] E o văgăună infectă, dar n-ai ce-i face. O să ne adaptăm. Voi cum o duceţi ? N-aţi îngheţat de frig ? Mama e sănătoasă ? Sărut-o, te rog, pentru mine şi transmite salutări Aniutei ; la fel şi lui Mitea, dacă n-a plecat încă.

Ieri i-am scris lui Lev Borisovici în legătură cu un articol * şi l-am rugat să-mi procure stenogramele dezbaterilor Dumei a III-a (ediţia oficială a dărilor de seamă stenografice, precum şi declaraţiile, interpelările şi proiectele de legi depuse în Dumă). Ele se pot obţine numai prin relaţii personale. Te rog să faci demersurile necesare pentru a le obţine şi trimite-mi-le *pe toate*, fără a omite nimic. De asemenea te rog să-mi trimiţi *toate* revistele sindicale care mai apar în Rusia (la Petersburg şi la Moscova), cumpărîndu-le *imediat*. Te rog să iei de la Eliz. Vas. — din suma pe care trebuie să mi-o dea editorul la 4 ianuarie — 50 de ruble pentru cheltuieli şi să-mi trimiţi *tot* ce apare nou la menşevici (dacă la ei apare ceva) etc. M-am abonat la „Tovarişci“ („Naş Vek“) [239] cu începere de la 1 ianuarie, astfel încît voi avea şi eu posibilitatea de a urmări noile apariţii. Dacă

* Această scrisoare nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

L. B. n-are chef de scris sau este ocupat, cere-i, te rog, să-ţi dea răspunsul (la întrebările mele) şi comunică-mi-l. Printre altele, vreau să ştiu cum stau lucrurile cu Granat (Istoria Rusiei) ; s-a încheiat cu el contract pentru articolul meu [240] sau nu s-a făcut nimic ? Roagă-l pe L. B. să se intereseze şi să-ţi comunice rezultatul.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Tournez s'il vous plait *.

Ne-ai trimis actele mele şi ale Nadiei ? Dacă nu, te rog să ni le trimiţi cît mai curînd, recomandat. Am neapărată nevoie de ele pentru a obţine permis d'établissement **.

Adresa mea este : Vl. Oulianoff. 17. Rue des deux Ponts. 17. (Chez Küpfer) Genève.

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

160

V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE M. A. ULIANOVA

22. I. 1908

Dragă măicuţă ! Am primit astăzi scrisoarea ta şi a Maneaşei şi mă grăbesc să vă răspund. M-a bucurat mult să primesc veşti direct de la voi ; nici una dintre scrisorile precedente trimise de Maneaşa nu a fost primită aici. E o adevărată calamitate această retransmitere de scrisori, la care am fost nevoiţi să recurgem înainte de sosirea noastră la Geneva.

Ne îngrijorează foarte mult ştirea că Aniuta a avut o formă gravă de gripă. Probabil că aveţi o locuinţă proastă (Nadea spune că e igrasioasă) dacă s-a produs o asemenea complicaţie. Acum sînteţi sănătoşi cu toţii ? Dar Mitea ce mai face ? A plecat din nou la slujbă ?

Noi ne instalăm aici încetul cu încetul şi sper, bineînţeles, să nu stăm mai prost ca înainte. Neplăcută a fost doar de-

* — Vezi verso. — *Nota trad.*
** — permis de şedere. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

plasarea propriu-zisă, ca orice trecere de la mai bine la mai rău. Dar asta era ceva inevitabil. În legătură cu plecarea la Capri : cînd am sosit aici, am găsit o scrisoare de la Gorki, care ne cheamă insistent să venim acolo. Nadea şi cu mine intenţionăm să acceptăm în orice caz această invitaţie şi să facem o călătorie în Italia (la Capri înfloresc *acum* narcisele, după cum ne scriu „Gorkii"), dar nu acum. Mai întîi să punem toate treburile la punct, şi abia după aceea vom pleca în excursie.

Maneaşei i-am scris ieri sau alaltăieri ; i-am mai dat cîteva comisioane pentru procurare de cărţi. N-o împovărez cumva cu prea multe comisioane ?

Te îmbrăţişez cu drag, scumpă măicuţă, şi-ţi doresc multă sănătate. Salutări la toată lumea din partea mea şi a Nadiei.

Al tău, *V. Ulianov*

Dragele mele, mare năpastă a dat peste voi cu blestemata asta de gripă ! Poate din pricină că locuinţa este igrasioasă ! Bine că acum aţi început să vă puneţi pe picioare... Vă sărut cu drag pe toate şi vă doresc să vă întremaţi cît mai repede şi să vă restabiliţi definitiv.

A voastră, *Nadea*

Trimisă din Geneva la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

161

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova. Peterburgskaia Storona, str. Pavlovskaia nr. 6, apart. 16
Russie. St.-Pétersbourg

7. II. 1908

Dragă Maneaşa ! Am primit scrisoarea ta din 20. I şi o scrisoare cu conţinut similar de la tînărul publicist, iar astăzi am primit şi ziarul „Reci" [241], pentru care îţi mulţumesc

www.dacoromanica.ro

foarte mult: articolul este, într-adevăr, extrem de interesant!

În ceea ce privește cartea soților Webb, i-am răspuns tînărului publicist și i-am trimis un fel de procură. Pentru orice eventualitate, repet: 1) tirajul primei ediții nu-l cunosc; 2) în fruntea redacției se afla pe atunci Struve și tot el a redactat primul volum. 3) Volumul al doilea a fost tradus de E. Smirnov (Gurevici). Am primit atunci cîte 20 de ruble de fiecare coală pentru traducerea volumului 1 și cîte 10 ruble de fiecare coală pentru redactarea volumului 2. Tînărul publicist trebuie să se tocmească, acceptînd, la nevoie, chiar jumătate din această sumă, dar să indice neapărat tirajul pentru care se încheie contractul.

Și în legătură cu oferta făcută editurii Granat am primit ieri o scrisoare din partea colegului. Acolo de asemenea lucrurile se aranjează destul de bine pentru mine.

În ce privește actul nostru de căsătorie și necesitatea de a unge unde trebuie la Krasnoiarsk, îți recomand să nu-ți bați prea mult capul cu treaba asta și să nu dai cine știe ce sumă. Cred că o să ne descurcăm și fără el.

Avem de gînd ca într-o lună, *sau poate chiar mai devreme,* să ne aranjăm aici într-o locuință separată.

La culegerea de articole pentru comemorarea lui Marx se pare că n-am să colaborez nici eu: mi-e imposibil să scriu în pripă un astfel de articol [242].

Sînt foarte mirat de faptul că ai noștri încă nu sînt definitiv restabiliți după boală! Asta-i o adevărată nenorocire. Pesemne că anul acesta gripa este deosebit de virulentă sau vremea e la voi păcătoasă. Scrie-mi cum se simte mama.

Eu încă nu m-am aranjat aici în toate privințele; nu m-am înscris încă la „clubul" meu, unde mi-ar fi ușor să citesc reviste și să obțin cărțile de curînd apărute [243]. Mă voi strădui (de îndată ce voi fi înscris, probabil zilele acestea) să-ți găsesc ceva de tradus. Primești „Neue Zeit"? În suplimentul științific nr. 1 al acestei reviste a apărut un articol al lui Kautsky: „Naționalitate și internaționalitate". Eu nu l-am văzut încă. Nu crezi că ar fi bun de tradus? Am citit „Socialismul și politica colonială" de Kautsky (o broșurică de vreo 80 de pagini, de curînd apărută). Cred că

www.dacoromanica.ro

așa ceva ar putea să apară legal. Vorbește cu cei de la „*Zerno*“ * [244]: cred că ar trebui tradusă. Mă mir de asemenea că nu văd nici un anunț în legătură cu traducerea cărții lui Parvus („Kolonialpolitik und Zusammenbruch“). Se poate oare să nu ia nimeni o asemenea inițiativă? Informează-te la „Zerno“. Cu autorul aș putea lua eu legătură aici, în străinătate.

Îți trimit o caldă strîngere de mînă. Îmbrățișeaz-o pe mama pentru mine.

Al tău, *V. Ulianov*

P. S. N-am primit „Antologia“ lui Bonci.

Dintre revistele sindicale am primit „Gudok“ și „Tekstilnoe Delo“. Te rog să-mi trimiți și pe viitor *toate* revistele de acest fel.

Trimisă din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia“ nr. 11

Se tipărește după manuscris

162

CĂTRE M. I. ULIANOVA

14. II. 1908

Dragă Maneașa!

Ți-am scris nu de mult cîte ceva în legătură cu traducerile. Acum aș mai vrea să adaug că am citit aici, în Ergänzungsheft ** nr. 1 la „Neue Zeit“, articolul „Nationalität und Internationalität“ de Kautsky. Pe cît îmi amintesc, mi-ai spus cîndva că primești „Neue Zeit“, așa că nu ți-o trimit de aici (pentru orice eventualitate, dă-mi o adresă la care să-ți pot trimite cărți și articole apărute în străinătate). După părerea mea, este o lucrare absolut legală și merită în orice caz să fie tradusă. Propune-i-o editorului (are doar 36 de pagini). Cel mai bine ar fi să fie editată (întrucît este

* Întreabă-i, totodată, dacă n-aș putea trimite *pentru tine*, pe adresa *lor*, cărți noi care *ar putea* fi bune de tradus.

** — supliment. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

o critică la adresa lui Bauer) împreună cu cartea : Otto Bauer, „Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie" (o poţi găsi, cred, la Aniuta, care a tradus un capitol din ea).

Un coleg de aici te roagă să-l întrebi pe editor dacă n-ar fi dispus să publice cartea lui *Huschke*. „Landwirtschaftliche Reinertragsberechnungen", pe care am citat-o eu în „*Problema agrară*", partea I [245]. Dacă ai prilejul, întreabă-l pe editor ; eu aş putea să scriu o prefaţă. Trebuie să-ţi spun însă că e o lucrare de prea strictă specialitate...

În privinţa actului de căsătorie am vorbit ieri cu directorul departamentului poliţiei. El mi-a spus că e nevoie de acest act. Recomandă deci unui avocat cunoscut să se gîndească la următorul mod de a obţine o copie din Krasnoiarsk (căci în ce priveşte „ungerea", mi se pare că nu prea sînt speranţe). Există doar o procedură (judiciară) pentru asigurarea probelor. N-ar putea oare Eliz. Vas. să ceară judecătorului de pace, sau unei alte instanţe corespunzătoare din Petersburg, o *rezoluţie* pentru eliberarea unei *adeverinţe* în baza căreia să se obţină de la consistoriul bisericesc din Krasnoiarsk o copie după actul de căsătorie (fie în vederea unui *proces* împotriva fiicei sale, fie în vederea unor dispoziţii testamentare etc.) ? Nu s-ar putea cere *pe această cale* eliberarea actului sau a unei copii după el ? Consultă-te cu un avocat.

Cum se mai simt ai noştri ? Mama şi Aniuta s-au restabilit complet ?

Al tău, *V. Ulianov*

P. S. Îţi mulţumesc foarte mult pentru stenogramele dezbaterilor Dumei a III-a. Te rog stăruitor să mi le trimiţi *şi de acum încolo*, cît mai des, împreună cu proiectele de legi şi cu interpelările.

Trimisă din Geneva la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

163

CĂTRE M. I. ULIANOVA

17. II. 1908

Dragă Maneaşa ! Trimite-mi, te rog, următoarele cărţi :

1. „Minuvşie Godî" nr. 1 (ianuarie, preţul 85 de copeici), în care sînt publicate *scrisorile lui Marx* către Mihailovski şi *ale lui Mihailovski către Lavrov.*

2. Materiale referitoare la istoria contrarevoluţiei ruse, vol. I. Preţul 2 ruble şi 50 de copeici.

3. Deputaţii noştri * (din cea de-a 3-a legislatură). 50 de copeici. („Osnova" e librărie ?)

4. *Lokot.* Politica bugetară şi fiscală a Rusiei. 1 rublă.

5. *Almazov.* Revoluţia noastră (1902—1907). 1 rublă şi 50 de copeici (studiu). Nu ştiu dacă face să-mi trimiţi această carte, despre care nu ştiu nimic. Ar trebui s-o vezi totuşi !

6. Din *istoria* mişcării greviste a muncitorilor din regiunea petroliferă Baku în anii 1903—1906. Baku, 1907. Preţul 1 rublă şi 50 de copeici.

N-am primit stenogramele dezbaterilor Dumei de după şedinţa a 20-a. Şi ar trebui să le primesc *împreună* cu proiectele de legi ! De pildă, „Stolicinaia Poşta" a anunţat de curînd apariţia programului „grupului ţăranilor moderaţi". Te rog să mi-l procuri ! Ar fi de asemenea foarte bine dacă mi-ai putea procura programele, anunţurile şi foile volante ale octombriştilor, ale celor de dreapta, ale grupului căzăcesc etc., dacă au vreo legătură cu Duma. În Dumă toate aceste „hîrţoage" zac pe jos, desigur, şi nimeni nu le ridică.

Ţi-am scris acum cîteva zile despre traduceri (din Kautsky) ; ai primit scrisoarea ? ** Aţi primit manuscrisul părţii a doua din volumul 2 al lucrărilor mele [246] (pe care

* Dacă există o asemenea carte cu *poze*, ar fi mai bine s-o cumperi.

** Vezi volumul de faţă, p. 257 şi 258. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

l-am expediat de aici la 5. II. 1908, stil nou, pe o cale ocolită) ?

În privinţa banilor îi scriu mamei.

Al tău, *V. Ulianov*

Dacă ai ocazie, predă-i lui Meşkovski foaia alăturată. Aş dori să capăt şi de la el şi de la Lindov o adresă *directă* pentru corespondenţă. Transmite-le această dorinţă a mea. Cum s-a terminat „diferendul" dintre Lindov şi Bonci [247] şi conflictul iscat la editură din acest motiv ?

Trimisă din Geneva la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

164

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

10. III. 1908

Dragă Aniuta !

Am primit scrisoarea ta din 21. II. E într-adevăr îngrozitor că aţi nimerit o locuinţă igrasioasă şi v-aţi îmbolnăvit toate în asemenea hal. Sînt profund îngrijorat de faptul că Maneaşa s-a îmbolnăvit de tifos ! Lidia Mihailovna îmi scrie în fiecare zi, şi, după cum comunică ea, boala evoluează fără temperatură mare. Eu însă mă îndoiesc că de aici s-ar putea trage o concluzie liniştitoare : se ştie doar că sînt forme grave de tifos care nu dau temperatură ridicată.

Cum se simte mama acum ? Dacă eşti foarte ocupată, roag-o pe L. Mih., din moment ce tot ne scrie, să adauge cîteva cuvinte şi despre sănătatea mamei.

Mark, la drept vorbind, nu trebuia să lase o sumă atît de mare din îndemnizaţia sa de transfer, căci acum editorul meu îmi plăteşte îndeajuns [248]. Se înţelege de la sine că trebuie să cheltuieşti neapărat aceşti bani ca să instalezi mai

www.dacoromanica.ro

bine pe Maneaşa şi pe mama sau să le ajuţi să plece undeva, într-un loc mai potrivit. N-ar fi mai bine să vină încoace ?

I-am trimis Maneaşei o carte pentru tradus (un roman german). Aţi primit-o (de la Leipzig [249]) ? I-am mai scris şi despre o carte a lui Anatole France („La vie de Jeanne d'Arc") şi una a lui Sinclair (Aleksinski propune să fie tradusă).

Îţi trimit o caldă strîngere de mînă. Sărut-o, te rog, cu mult drag pe mama şi pentru mine. Nadea a plecat după treburi şi m-a rugat insistent să vă transmit salutări din partea ei.

Al tău, *Vl. Ulianov*

Trimisă din Geneva la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1
Se tipăreşte după manuscris

165

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Dragă Maneaşa !

Sper că ai şi început să citeşti singură şi că acum eşti aproape restabilită. Prea mult te-a chinuit boala asta ! Principalul este însă să nu faci o recidivă. După o asemenea boală nu e nimic mai periculos decît oboseala sau enervarea. Bine ar fi dacă te-am putea trimite la Stirsudden * ! Cînd vei fi *pe deplin* restabilită, să-mi scrii cîteva rînduri. Eu plec pentru o săptămînă în Italia [250]. Am să-ţi scriu la întoarcere.

Te îmbrăţişez cu drag şi-ţi doresc însănătoşire grabnică.

Al tău, *Vl. Ulianov*

Scrisă între 19 şi 23 aprilie 1908
Trimisă din Geneva la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11
Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 250—252. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

166

CĂTRE M. A. ULIANOVA

20. VI. 1908

Dragă măicuţă ! A trecut cam multă vreme de cînd nu v-am mai scris. Ultima oară v-am trimis, pare-se, o carte poştală din Londra [251]. M-am întors de acolo bolnav : am făcut o enterită. Acum m-am restabilit şi am început să mănînc de toate ; după regimul pe care l-am ţinut, mă simt mereu flămînd. Mi-am reluat activitatea.

La noi nu e nimic nou. Timpul este extrem de instabil. Ba e arşiţă, zăpuşeală şi furtună, ba plouă şi e frig ca astăzi, bunăoară. Nu se face o dată vară adevărată.

Voi cum o duceţi acolo, la ţară ? Sper că Maneaşa e acum pe deplin restabilită. O aşteptăm să vină la noi. Multe salutări lui Mitea.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă.

Al tău, *V. Ulianov*

P. S. Păcat că filozoful-editor * de la Moscova a refuzat să-mi publice cartea. Dacă se poate, v-aş ruga să-i scrieţi vreunuia dintre publiciştii cunoscuţi de la Moscova, întrebîndu-l dacă nu mi-ar putea găsi el un editor. Eu nu am acum nici un fel de relaţii în acest domeniu.

Mi s-a spus că Aniuta a făcut corectura ultimelor coli ale cărţii mele în problema agrară, dar eu n-am primit încă nici un exemplar ! Şi din mai multe motive *ar fi cît se poate de important* pentru mine să obţin 2—3 exemplare, fie şi nebroşate [252]. Înţeleg, firesc, foarte bine că din *toate* punctele de vedere ar fi jenant, imprudent, inoportun etc. să le cerem pe cale directă. Dar dacă există vreo posibilitate să le obţinem pe cale particulară sau dacă Aniuta are măcar un singur exemplar al ei, aş ruga-o foarte mult să mi-l tri-

* Este vorba de P. G. Dauge. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mită, fie şi pentru cîtva timp. Am mare nevoie de el chiar acum.

Salutări de la toţi ai noştri!

Al vostru, *V. Ulianov*

Trimisă din Geneva la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

167

CĂTRE M. I. ULIANOVA

13. VII. 1908

Dragă Maneaşa! Am primit chiar acum scrisoarea ta, împreună cu rîndurile adăugate de Aniuta. M-au bucurat nespus veştile comunicate de voi, în special aceea că sînt speranţe ca volumul să apară la toamnă *. Dar corespondentul tău din Petersburg a uitat să-mi răspundă la o întrebare destul de importantă, şi anume dacă nu mi s-ar putea da *măcar un* exemplar din cartea culeasă, indiferent dacă e sau nu paginată. Din moment ce cartea urmează să apară la toamnă, înseamnă că nu cer ceva imposibil. Sînt gata să dau imediat cinci sau chiar zece ruble pentru un exemplar. Îmi trebuie neapărat ca de conţinutul cărţii să ia cunoştinţă chiar acum, şi anume pînă-n toamnă, cîţiva oameni care nu o pot citi în manuscris. Dacă nu reuşesc să fac acest lucru pînă-n toamnă, pot pierde foarte mult, în toate privinţele. Aşadar, dacă ai adresa cuiva din Petersburg şi dacă omul acesta îţi răspunde la scrisori şi cunoaşte toată chestiunea, te-aş ruga foarte mult să-i scrii şi să insişti să folosească chiar şi cea mai mică posibilitate pentru a-mi procura *un* exemplar, „împingînd", la nevoie, cinci ruble acolo unde trebuie.

Lucrarea mea de filozofie a întîrziat considerabil din cauza bolii mele. Dar acum sînt aproape complet restabilit şi am s-o scriu neapărat. Am consacrat mult timp analizei teoriilor machiste şi cred că am reuşit să scot la iveală toate

* Vezi volumul de faţă, p. 260—261. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

platitudinile lor nemaipomenite (inclusiv cele ale „empiriomonismului") *.

Mariei Ivanovna îi voi trimite la Paris o scrisoare şi-i voi da recomandarea cerută **.

Sărut-o cu drag pe mama pentru mine. Multe salutări la toată lumea. Uit mereu să-i scriu Aniutei că am primit cele 340 de ruble. Deocamdată n-am nevoie de bani. Multe salutări lui Mitea, lui Mark şi Aniutei.

Al tău, *V. Ulianov*

P.S. Dacă ai vreo ocazie, cumpără-mi, te rog, de la Moscova două cărţi de *Celpanov:*

1) „Avenarius şi şcoala lui" ;

2) „Filozofia imanentă". Costă cîte o rublă fiecare. Sînt editate de revista „Voprosî Filosofii i Psihologhii". Ambele fac parte din seria Studii şi cercetări, sau pur şi simplu cercetări, sau monografii etc.

Voi cum vă odihniţi în vara asta ? Pe aici e vreme frumoasă. Mă plimb cu bicicleta, mă scald. Nadea şi E. V. trimit multe salutări la toată lumea.

Trimisă din Geneva la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

168

CĂTRE M. I. ULIANOVA

9 august 1908

Dragă Maneaşa ! Îţi trimit o vedere de prin locurile de unde m-am întors eu acum. Am fost să hoinăresc în munţi, dar vremea proastă m-a împiedicat să stau acolo mai mult. Am făcut totuşi o excursie admirabilă. Acum sper să termin, în sfîrşit, cam într-o lună şi jumătate, lucrarea mea, care

* V. I. Lenin se referă la cartea sa „Materialism şi empiriocriticism". — *Nota red.*

** M. I. Veretennikova — o verişoară a lui V. I. Lenin. Scrisoarea şi recomandarea nu s-au păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tărăgănează de prea multă vreme. După aceea vom hoinări împreună. Sper şi doresc din toată inima ca la toamnă să vii la noi pentru mai mult timp. Nu-i aşa că vii? Vino neapărat! Ar fi foarte bine dacă ar putea veni şi mama. Vara asta nu prea avem timp frumos, ploile şi furtunile sînt mai dese ca de obicei. Sperăm însă că în septembrie o să fie vreme bună. Veniţi, vă aşteptăm!

A fost pe aici, în trecere, Maria Ivanovna. Am stat niţel la taifas cu ea. Am mers la ea duminică seara. A stat la Geneva doar vreo două zile, după care a plecat în Italia. La Paris a stat puţin, numai două săptămîni. În general găsesc că îşi face prea în grabă călătoria în străinătate.

Sărut-o cu mult drag pe mama pentru mine.

Al tău, *V. U.*

Toţi ai noştri sînt sănătoşi şi vă trimit salutări.

P. S. Vers l'Eglise e aproape de Diablerets [253]. Tu şi cu mine n-am fost acolo împreună. De la Geneva faci pînă acolo două ore şi jumătate cu trenul şi aproximativ patru ore pe jos.

Trimisă din Geneva la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

169

CĂTRE M. A. ULIANOVA *

P. S. Am citit azi un foileton amuzant despre locuitorii planetei Marte, după noua carte în limba engleză „Planeta Marte şi canalele ei" de Lowell. Acest Lowell este un astronom care a lucrat vreme îndelungată la un observator special (în America) — cel mai bun din lume, pe cît se pare.

Este o lucrare ştiinţifică, în care se demonstrează că planeta Marte e locuită, iar canalele de pe ea sînt o minune a tehnicii; că oamenii de acolo trebuie să fie de 2²/₃ ori mai

* Scrisoarea la care era adăugat acest post-scriptum nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

înalţi decît cei de pe Pămînt, trebuie să aibă trompă şi să fie acoperiţi cu pene sau cu blană, ca animalele, şi să aibă patru *sau şase* picioare. Mda... autorul nostru * ne-a cam indus în eroare, oferindu-ne o descriere *incompletă* a frumoaselor de pe Marte, probabil după reţeta : „decît o mie de adevăruri urîte, mai bine o minciună înălţătoare".

A apărut o nouă povestire a lui Gorki : „Cei din urmă".

Scrisă în vara anului 1908
Trimisă din Geneva la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

170

CĂTRE M. A. ULIANOVA

30. IX. 1908

Dragă măicuţă ! A trecut cam multă vreme de cînd nu ţi-am mai scris. Am tot sperat că o să vină Maneaşa aici şi o să ne povestească cum o duceţi, dar văd că sosirea ei se amînă mereu. Ar fi bine dacă ar veni în a doua jumătate a lunii octombrie după stilul nou : am face împreună o călătorie în Italia. Mă gîndesc să-mi acord atunci, după terminarea lucrării (care se apropie de sfîrşit) **, o săptămînă de odihnă. La 11. X voi pleca pentru trei zile la Bruxelles, iar după aceea mă voi întoarce aici, de unde mă gîndesc să plec în Italia [254]. De ce n-ar veni şi Mitea la noi ? Ar fi cazul să se odihnească şi el după atîta bătaie de cap cu bolnavii. Zău, invită-l şi pe el ; am petrece de minune toţi împreună. Dacă aveţi cumva dificultăţi pecuniare, luaţi din banii depuşi pe carnetul Aniutei. Sper să cîştig acum mulţi bani.

Ar fi bine să facem excursii pe la lacurile din Italia. Se spune că e tare frumos acolo toamna tîrziu. Curînd, probabil, va veni la tine Aniuta şi atunci ai să poţi trimite încoace şi pe Maneaşa şi pe Mitea.

* A. Bogdanov, autorul romanului „Steaua roşie". — *Nota red.*
** Este vorba de cartea „Materialism şi empiriocriticism". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Cum e toamna pe la voi, la ţară ? Aici e destul de frumoasă. Vara a fost urît aici, dar acum avem uneori adevărate zile de vară.

Ai noştri sînt sănătoşi cu toţii şi mă roagă să vă transmit salutări tuturor.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Geneva la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

171

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

27. X. 1908

Dragă Aniuta ! Sînt foarte mirat de tăcerea voastră atît de îndelungată. Probabil că aţi avut de furcă cu mutatul la Moscova, aşa că numai de scris nu vă ardea.

Comunică-mi, te rog, pe ce adresă pot să-ţi trimit manuscrisul cărţii mele *. E gata. O să aibă 24 de coli de tipar (de cîte 40 000 de semne), adică aproximativ 400 de pagini. Peste vreo două săptămîni termin de revăzut manuscrisul şi ţi-l trimit : aş vrea să am, în acest scop, o adresă sigură.

În privinţa editorului, lucrurile stau, pare-se, destul de prost : am aflat azi că Granat a cumpărat „istoria" menşevicilor, ceea ce înseamnă că acolo sînt mai tari ei. E clar că acum va refuza să-mi publice cartea [255]. Tu să ai în vedere că acum nu mă interesează onorariul, adică sînt dispus să fac (orice) concesii şi să accept amînarea plăţii pînă după vînzarea ediţiei ; într-un cuvînt, editorul nu va avea de suportat nici un fel de riscuri. Şi în privinţa cenzurii sînt gata să fac *orice* concesii, deoarece în linii generale în lucrarea

* Este vorba de cartea „Materialism şi empiriocriticism". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către A. I. Ulianova-Elizarova
27 octombrie 1908

www.dacoromanica.ro

mea absolut totul e legal, poate doar unele expresii să contravină rigorilor cenzurii *.

Aştept răspuns.

Toţi ai noştri vă trimit sărutări — mamei şi ţie. Asemenea şi eu.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Geneva la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

172

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

8. XI. 1908

Dragă Aniuta ! Am primit azi o carte poştală din partea ta şi a mamei, cu noua voastră adresă. Dar tu ai primit scrisoarea trimisă de mine pe adresa : Presnea, 44, 4 ? Mă tem să trimit un manuscris voluminos pe adresa ta personală şi în general pe orice altă adresă în afară de aceea a unei *edituri*. Dacă se poate, găseşte-mi o asemenea adresă şi eu îţi trimit *imediat* manuscrisul. Deocamdată aştept răspuns la această scrisoare. Apropo, dacă cerinţele cenzurii s-ar dovedi a fi *foarte* severe, expresia, „obscurantism popesc" ar putea fi înlocuită peste tot prin „fideism", termen care să fie explicat într-o notă („fideismul este doctrina care pune în locul ştiinţei credinţa sau care în genere atribuie credinţei o anumită valoare") [256]. Asta pentru orice eventualitate, ca *să ilustrez* natura concesiilor pe care sînt dispus să le fac.

Multe sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Geneva la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

* Ergo (— aşadar. — *Nota trad.*), fă tot posibilul şi încheie contractul în *o r i c e* condiţii.

www.dacoromanica.ro

173

CĂTRE M. A. ULIANOVA

17. XI. 1908

Dragă măicuţă ! Maneaşa a plecat astăzi la Lausanne, la doctorul Mermod, mare specialist în boli de urechi. Data vizitei i-a fost fixată printr-o scrisoare, căci la somităţile de aici trebuie să aştepţi să-ţi vină rîndul. În schimb însă, după părerea generală, e un medic foarte priceput. Acum patru ani mi-am făcut şi eu o mică operaţie în clinica lui şi am constatat că acolo se lucrează foarte bine. De aceea sper că el o va vindeca pe Maneaşa, pe care urechea o mai supără destul de serios şi o împiedică să lucreze. Ea s-a instalat în aceeaşi clădire cu noi, pe aceeaşi scară, dar cu un etaj mai sus ; i s-a pus o sobă în cameră, aşa că acum la ea e cald şi bine. Masa de prînz şi de seară o ia la noi. Are însă ghinion cu limba latină. Aici se cere şi latina, iar examenul nu se poate da decît la 19. XI. Or, pînă la această dată nu-i mai rămîneau decît 10 zile. Eu am încercat s-o conving să rişte, parcurgînd gramatica în „marş forţat", mai ales că cunoaşte bine franceza. Dar apoi am văzut că nu poate lucra destul de intens, fiindcă o împiedică urechea, iar pînă la examen rămînea un termen atît de scurt, încît ar fi avut prea puţine şanse de reuşită. Aşa că a renunţat la latină. Se consolează cu gîndul că ne vom muta, probabil, cu toţii la Paris, şi atunci, bineînţeles, va veni şi ea cu noi. Acolo nu se cere latina. Cît priveşte mutarea noastră, ea este aproape definitiv hotărîtă, dar e puţin probabil să putem pleca mai devreme decît peste o lună. Se înţelege că mutatul o să ne dea multă bătaie de cap. Dar sperăm că Parisul ne va mai înviora puţin pe toţi ; ne-am săturat să stăm în această văgăună provincială. E adevărat că la Paris viaţa e mai scumpă decît aici, dar clima nu pare a fi mai rea decît cea de la Geneva. Aici e o climă destul de umedă, cu ceţuri neplăcute. Rămîne de văzut cum să procedăm cu bicicletele. Ar fi păcat să ne lipsim de ele, căci sînt foarte bune pentru relaxare şi plimbări, dar se pare că taxa vamală e destul de ridicată ; sper însă să rezolvăm şi chestiunea asta. Comunică-i, te rog, Aniutei că manuscrisul lucrării de filozofie a

www.dacoromanica.ro

fost trimis deja pe adresa acelui cunoscut al meu care locuia în orăşelul în care ne-am întîlnit în 1900, înainte de plecarea mea la Krasnoiarsk [257]. Sper că l-a şi primit şi vi l-a predat. Dacă nu, va trebui să vă interesaţi la el ; din fericire, locuieşte destul de aproape de voi. Vă rog foarte mult să-mi confirmaţi imediat, în cîteva cuvinte, primirea manuscrisului. Am scris la doi prieteni din Petersburg, rugîndu-i să vă dea o mînă de ajutor la aranjarea editării cărţii *. Le-am recomandat ca, în caz că se iveşte ceva în perspectivă, să-i comunice în scris Aniutei prin cunoştinţa noastră comună care lucrează la „Znanie“ **. Pe această editură aproape că nu contez de loc : „stăpînul“ ei ***, care a făcut Aniutei promisiuni vagi, e un mare vulpoi şi probabil că după ce a adulmecat aerul de la Capri, unde se află Gorki, va da un răspuns negativ ****. Va trebui să încercaţi în altă parte. Despre faptul că sînt dispus să fac orice concesii, v-am mai scris *****.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Geneva la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

174

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

26. XI. 1908

Dragă Aniuta ! Tocmai îţi trimisesem o scrisoare destul de „alarmantă“, cînd am primit-o pe a ta cu data de 9. XI, în care-mi comunici că ai primit întreaga lucrare. Recunosc

* Nu s-a stabilit despre cine este vorba aici. — *Nota red.*
** Este vorba de V. D. Bonci-Bruevici. — *Nota red.*
*** K. P. Peatniţki, directorul editurii „Znanie“. — *Nota red.*
**** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 473, adnotarea 2. — *Nota red.*
***** Vezi volumul de faţă, p. 268, 269. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

că am fost cam nervos atît înainte cît şi după expedierea ei. Dar mă terorizează teama să nu se piardă o lucrare atît de voluminoasă, la care am muncit luni de zile, iar tărăgănarea ei mă scoate pur şi simplu din răbdări. E foarte bine că ai cerut să ţi se răspundă telegrafic. Dacă răspunsul va fi negativ, va trebui s-o editäm imediat cu ajutorul lui Bonci. Pe cît văd, alt editor n-o să putem găsi. Bonci editează cu bani luaţi pe credit, prin intermediul nu ştiu cui, cum poate, şi nu e prea sigur că am să primesc ceva, dar o va edita totuşi [258]. Am scris la doi colegi din Petersburg şi am să le mai scriu. Dacă ţi se iveşte vreo altă posibilitate, dă lucrarea la tipărit şi în general hotărăşte tu singură, dar, după cît văd, sînt puţine şanse.

Dacă nu găseşti nici un editor, trimite-o direct lui Bonci, fără nici o întîrziere ; dar să n-o dea nimănui s-o citească şi să ia toate măsurile necesare pentru a o feri de eşec ! Scrie-i în acest sens.

Îţi trimit două modificări sau, mai bine zis, o modificare şi o completare. La pag. 60 (la sfîrşitul „Introducerii"), după cuvintele „Valentinov le încurcă" (rîndurile 9—10 de sus), trebuie şters tot ce urmează pînă la cuvintele... „Nu credem etc." (rîndul 2 de jos), astfel încît să rămînă după cum urmează :

„Valentinov le încurcă, consolîndu-ne totodată într-un chip amuzant : «Nu credem — scrie el — ca o eventuală „afinitate" între concepţiile lui Mach şi concepţiile idealiste ale lui Berkeley să constituie o crimă filozofică»" *

(şi aşa mai departe, pag. 61)

Introdu, te rog, asta în text.

Îţi trimit apoi o completare pe o foaie separată, care e uşor de lipit. E o notă de subsol la *ultimul cuvînt* din paragraful 5 (capitolul V) [259]. Deoarece momentan nu dispun de copia acestui capitol, nu pot preciza care e acest ultim cuvînt, dar nici nu e nevoie.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

* Aşa trebuie să arate a doua jumătate a pag. 60 (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 31. — *Nota red.*).

www.dacoromanica.ro

P.S. Am să-i trimit Maneașei, la Paris, scrisoarea ta. De cînd a plecat, n-am primit nici o scrisoare de la ea.

P.S. Mai comunică-mi o dată adresa ta, căci a luat-o Maneașa cu ea, așa că o scriu din memorie.

Trimisă din Geneva la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliția" nr. 1

Se tipărește după manuscris

175

CĂTRE M. A. ULIANOVA

10. XII. 1908

Dragă măicuță ! Astăzi am predat, în sfîrșit, locuința. O parte din lucruri pleacă astăzi cu mica viteză. Noi plecăm sîmbătă, sau cel mai tîrziu, luni. Ni s-a și găsit o locuință, pe Avenue d'Orléans, 69 sau 67 ; am să-ți comunic adresa exactă cînd vom fi la Paris [260]. Acum trebuie să ne scrii pe adresa Maneașei. Am închiriat un apartament la etajul I, cu trei camere, dintre care una pentru Maneașa.

Am primit chiar acum o scrisoare de la Aniuta și i-am comunicat-o telegrafic : acceptez immédiatement seconde condition *. Sînt foarte bucuros că a reușit să aranjeze altundeva decît la „Znanie", și cred că trebuie semnat cît mai repede un contract pe baza condiției a doua. Lucrul cel mai important în momentul de față este să nu pierdem vremea, să ne asigurăm cît mai repede un editor printr-un contract formal și să grăbim tipărirea. Dacă se poate, ar fi bine să se introducă în contract clauza editării *imediate*. (Stipulează pentru autor, dacă se poate, mai multe exemplare gratuite, dar, firește, fără a te crampona de clauza asta.) Apropo, o sfătuiesc pe Aniuta să fie cît mai precaută cînd semnează con-

* — acceptă imediat condiția a doua. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

tractul, adică să caute pe cît posibil să nu-şi dea numele, pentru a nu-şi angaja răspunderea potrivit legilor presei (şi a nu sta la închisoare în caz de ceva ; în această privinţă ar trebui să se sfătuiască cu oameni competenţi în asemenea probleme). Nu s-ar putea încheia contractul pe numele meu, astfel ca Aniuta să fie complet scoasă din cauză, adică numele ei să nu figureze de loc ? [261]

V-am trimis două scrisori pe o adresă greşită. Probabil că nu le-aţi primit, căci nici nu pomeneşti de ele. Poate că ar fi bine să faci o cerere la poştă, anexînd plicul de la această scrisoare şi arătînd că scrisul e acelaşi, că scrisorile sînt trimise din acelaşi oraş pe numele Mariei A. Ulianova sau al Annei I. Elizarova şi că numai denumirea stradelei este indicată greşit. Am scris : Hamovniki, stradela *Sokolnicii*, în loc de stradela Obolenski. Aţi primit aceste scrisori ? Dacă nu, *vă voi trimite* încă o dată completarea pe care am pus-o într-una din ele *.

Îţi mai trimit cîteva mici modificări la capitolul V. Te rog foarte mult să-mi trimiţi corecturile coală cu coală (tot pe adresa : M-lle M. Oulianoff. Boulevard St.-Marcel. 27. Paris), ca să le pot citi. La nevoie, aş fi de acord, entre nous **, şi cu prima condiţie ; dar cea de-a doua e atît de avantajoasă, iar posibilitatea de a edita cartea imediat — şi la Moscova — e atît de ispititoare, încît trebuie să ne agăţăm de ea cu amîndouă mîinile. În ce priveşte pseudonimul, n-am nici o preferinţă : să aleagă editorul numele care-i convine mai bine, mie mi-e totuna.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, iar Aniutei îi trimit multe salutări. Ai noştri de asemenea.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Geneva la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

★ Vezi volumul de faţă, p. 274 şi adnotarea 259. — *Nota red.*
★★ — între noi fie vorba. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

176

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Paris, 19. XII. 1908

Dragă Aniuta ! Am primit azi, retransmisă din Geneva, o scrisoare de la tine şi o carte poştală venită pe adresa Maneaşei. Aşadar, totul s-a aranjat şi contractul a fost semnat. E cît se poate de bine. Despre modificări ţi-am scris în scrisoarea care s-a pierdut. Repet : sînt *de acord* cu atenuarea tonului faţă de Bazarov şi Bogdanov, însă nu şi faţă de Iuşkevici şi Valentinov ; nu merită. În ce priveşte „fideismul" etc., consimt *numai* în caz de nevoie, adică la cererea ultimativă a editorului. Cît priveşte corecturile, nu intenţionez să le fac aici şi să oblig tipografia să aştepte. Aşa ceva ar fi, cred, imposibil. Te-aş ruga doar să mi le trimiţi îndată după imprimare (adică să-mi trimiţi primul şpalt necorectat — şi *în afară* de aceasta, colile tipărite, care trebuie trimise pe măsură ce sînt gata), astfel încît *în caz extrem* să am posibilitatea să comunic telegrafic erorile de tipar etc. Cauwelaert în transcripţia rusă trebuie într-adevăr corectat în aşa fel, încît să se citească „Kovelart", deşi se prea poate ca el să fie flamand şi naiba ştie dacă la ei se citeşte „Ko" sau „Kau".

Ţi-am trimis încă de la Geneva, pe o adresă sigură, o scrisoare cu modificări şi completări. Ai primit-o ?

Ne mutăm acum de la hotel în noua noastră locuinţă : Mr. Vl. Oulianoff, 24. Rue Beaunier, 24 *. Paris (XIV-me). Am găsit o locuinţă foarte bună, elegantă şi scumpă : 840 frs. anual + impozitul vreo 60 frs. + cam tot atîta pe an pentru portăreasă. În comparaţie cu chiriile de la Moscova e ieftin (4 camere + bucătărie + cămară, apă, gaze), dar pentru Paris e scump. În schimb, vom avea o locuinţă spaţioasă şi, sperăm, bună. Ieri am cumpărat mobilă pentru Maneaşa. Mobila noastră am adus-o de la Geneva. Locuinţa e aproape la marginea Parisului, la sud, în apropiere de parcul Mont-

* au deuxième au-dessus de l'entresol, adică cum ar fi la noi, în Rusia, etajul *patru*, porte à droite (— intrarea din dreapta. — *Nota trad.*).

www.dacoromanica.ro

souris. Domneşte aici o linişte ca în provincie. E foarte departe de centru, dar în curînd vom avea la doi paşi de noi metroul — tren electric subteran — şi în general avem mijloace de comunicaţie. Deocamdată ne simţim destul de bine în acest oraş.

Salutări de la toţi ai noştri ! Sărut-o pe mama pentru mine !

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Pe Purişkevici să nu-l scoţi *. Sînt de acord să atenuaţi celelalte cuvinte de ocară, precum şi expresiile necuviincioase. Expresia „«şi l-a asociat mintal pe bunul dumnezeu» va trebui înlocuită cu : «şi-a asociat mintal... — ca să ne exprimăm mai blînd — noţiuni religioase»“ sau ceva în genul acesta **.

Trimisă la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

177

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

24. Rue Beaunier. Paris (XIV-me)

24. XII. 1908

Dragă Aniuta ! Am primit azi scrisoarea ta în legătură cu corecturile şi mă grăbesc să-ţi scriu aceste cîteva rînduri, deşi în scrisoarea precedentă ţi-am înlăturat, cred, nedumerirea. N-am cerut şi nici nu cer să mi se trimită corecturile pentru ca eu să fac corectura aici, adică voi să aşteptaţi pînă ce o să vină corecturile făcute de mine. Eu te rog să-mi trimiţi corecturile *pentru orice eventualitate,* adică fie pen-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 203. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 73.

www.dacoromanica.ro

tru ca eu să vă pot comunica erorile de tipar şi modificările mai importante, fie pentru a opri telegrafic — în caz de extremă necesitate — tipărirea lucrării etc., fie, în sfîrşit, pentru a avea măcar un text imprimat în eventualitatea unor cazuri puţin probabile.

De aceea te rog să ceri să se scoată *două* rînduri de pagini din *prima* corectură (sau din a doua, sau — mai bine chiar — şi din prima şi din a doua) ; pe unul îl vei citi tu, iar cel de-al doilea îmi va fi expediat *îndată* mie, fără a ţine în loc pe cineva. Acest lucru este, cred, *întru totul* posibil pentru editor, întrucît nu voi provoca nici cea mai mică întrerupere dacă nu va fi absolută nevoie. Dacă scoaterea a două rînduri de pagini de corectură implică cheltuieli (ceea ce nu e de presupus, şi *noi* nu trebuie să ridicăm această chestiune), sînt de acord să le suport eu.

Dacă îmi veţi trimite regulat *p r i m a* corectură, nu se va produce *niciodată* o întîrziere de o săptămînă, căci trebuie să treacă cîteva zile pînă să se facă corectura definitivă şi să se ajungă la tipărirea colii (efectuarea primei şi, apoi, a celei de-a doua corecturi, paginaţia, tipărirea). Editorul minte cînd spune că aceasta ar provoca o *întîrziere de o săptămînă*.

Pentru eventualitatea unei opriri a tipăririi, stabilesc de pe acum limbajul pe care-l voi folosi în telegramă. Voi scrie : arrêtez 12 sau 65 etc. ; în acest caz, arrêtez va însemna : opriţi tipărirea, adică aşteptaţi corectura autorului, iar cele două cifre vor însemna : prima — capitolul, iar cea de-a doua — paragraful (12 = cap. 1, § 2 ; 65 = cap. 6, § 5 etc.). Repet, voi opri tipărirea numai în caz de extremă nevoie.

Titlurile paragrafelor ar fi mai bine să fie culese, dacă se poate, nu cu caractere grase, ci cu petit sau cursive. Dar asta, firește, nu prezintă prea mare importanţă.

Nu s-a pierdut cumva o scrisoare cu completări şi mici modificări ? În privinţa lui E. Becher ai primit modificările şi completările trimise *, asta se vede din scrisoarea ta, dar înainte de asta a mai fost o scrisoare cu modificări.

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 303—304. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sînt foarte bucuros că treaba merge repede. Asta e principalul.

Sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Toţi ai noştri vă trimit salutări. Am început să ne obişnuim cu viaţa de aici.

Trimisă la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1909

178

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

6. II. 1909

Dragă Aniuta ! Ieri ţi-am scris o scrisoare în care-ţi spuneam că am pierdut orice speranţă să mai primesc corecturile, iar azi dimineaţă mi-au venit primele dintre ele ! Îţi trimit lista erorilor de tipar găsite (în general sînt puţine), pentru orice eventualitate ; m-ar interesa, de asemenea, să ştiu dacă va merge repede şi va ajunge la timp. Cît despre corecturile propriu-zise, prefer să nu ţi le retrimit *.

Multe sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Toţi ai noştri vă trimit salutări. Acum ne pregătim să mergem împreună cu Maneaşa la teatru, la un spectacol rusesc. Se joacă „Zilele vieţii noastre" de Andreev.

Trimisă din Paris la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

* În scrisoarea lui Lenin urmează aici lista erorilor de tipar găsite. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

179

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Aniuta ! Ieri ţi-am trimis o telegramă şi azi am primit răspunsul [262]. Maneaşa a vrut şi vrea neapărat să plece îndată, dar acum a consimţit, pare-se, să aştepte o scrisoare. Cum se simte mama ? Am citit scrisoarea lui Mitea şi *îl rog să ne scrie* acum regulat ; el, ca medic, e mai în măsură să ştie cum evoluează boala, mai ales după consultul cu specialiştii, şi îl *rog foarte mult* să ne informeze *cît mai des,* fie şi prin scrisori oricît de scurte. În ce priveşte corectura, te rog stăruitor să găseşti pe cineva s-o facă în locul tău ; ar fi absolut inuman să te împovărez cu munca asta în asemenea împrejurări. Ai acolo manuscrisul, angajează deci pe careva dintre studenţi etc. (sau prin intermediul „scriitorului" * etc.) pentru ultima corectură, dă-i adresa mea şi, rogu-te, nu te mai ocupa cu corectarea greşelilor. Şi aşa ţi-e destul de greu... Multe sărutări mamei. Toţi ai noştri vă trimit salutări cordiale.

Mark nu vrea să plece înainte de expirarea termenului ; spune că, oricum, tot nu i se va permite să stea în capitală pe asemenea vremuri.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Scrisă la 16 sau 17 februarie 1909
Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr 1

Se tipăreşte după manuscris

180

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Aniuta ! Îţi trimit modificările la corecturile primite de mine astăzi. Am primit :

(α) pag. 97—112 paginate.

(β) şpalturile 81—97 (pag. 302—364 de manuscris) nepaginate.

* I. I. Skvorţov-Stepanov, care a acordat un mare sprijin la editarea cărţii „Materialism şi empiriocriticism". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dar între unele şi celelalte există un gol: textul paginat se termină la pag. 274 de manuscris (mai sînt şi pag. 274 a, 274 e), iar şpalturile încep de la pag. 302. Prin urmare, *lipsesc circa 27 de pagini de manuscris!!* Nu cumva lipseşte o întreagă coală paginată ? Poate a căzut din banderolă ? Sau poate că din eroare n-a fost expediată sau tipografia a omis să ţi-o dea ? *Te rog foarte mult* să-mi trimiţi corecturile acestor pagini omise (de la pag. 274 pînă la pag. 302 din manuscris) şi, în orice caz, trebuie luate măsuri ca acest text să nu fie omis la paginare sau la tipărire. Paginile lipsă conţin lucruri *deosebit* de importante pentru mine şi pentru cartea mea.

Iată încă o descriere, mai exactă, a paginilor omise, făcută după manuscrisul meu. Ultimele cuvinte din fila 112 paginată sînt : „Aceste forţe active trebuie". În manuscris ele se află la pag. 274, sau 274 a, sau 274 b. După aceste cuvinte începe partea care lipseşte, şi anume de la pag. 274 a la pag. 302, pînă la cuvintele : „să continuăm însă citatul din Bazarov" inclusiv, adică pînă la rîndul 3 de sus inclusiv. Asta e tot ce lipseşte [263].

Mai e în şpalturi o greşeală sau, mai bine zis, nu o greşeală, ci ceva care ar putea genera o greşeală la paginarea lucrării : în şpaltul 88, cele *17* rînduri de jos [începînd cu cuvintele : „a fost spus de Hegel" (pag. 14, ediţia a patra germană) etc.] [pag. 338 din manuscris] trebuie să fie puse *la sfîrşitul* şpaltului *8 9*.

Cu alte cuvinte, la cules, după cuvintele : „experienţei religioase" (rîndul 18 de jos din şpaltul 88, rîndul 6 de sus la pag. 334 din manuscris) vin cuvintele : „a fost spus de Hegel" (pag. 14 etc.), adică pag. 338, rîndul 7 de sus. Trebuie urmărit cu atenţie ca la paginaţie să nu se facă vreo greşeală.

Te rog stăruitor ca pentru ultima corectură (şi pentru corespondenţa cu mine) să angajezi pe cineva care *cunoaşte limbi străine*. Să ia Mitea *o sută de ruble*, să se ducă

www.dacoromanica.ro

la „scriitor" şi *să-l angajeze* * chiar pe el sau pe cineva recomandat de el pentru ultima citire a corecturilor şi pentru asigurarea legăturii cu mine. Acest lucru *trebuie* făcut, căci ţie, *fără îndoială*, numai de corectură nu-ţi arde acum, şi nu vei face decît să te căzneşti şi să te chinuieşti fără rost. *Te rog stăruitor să faci numaidecît aşa cum îţi spun eu.*

Ţi-am scris ieri şi eu şi Maneaşa. Multe sărutări mamei. „Un peu mieux" — e prea vag... [264]. Scrieţi-ne.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

P.S. Trimite-mi, te rog, imediat *şi colile deja tipărite*, întrucît vreau să întocmesc o erată. Asta e foarte important, căci în felul acesta vom reuşi să îndreptăm cîte ceva chiar şi după tipărirea întregii cărţi **.

Scrisă la 17 sau 18 februarie 1909
Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

181

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Aniuta ! Am primit aseară scrisoarea ta cu cele cîteva rînduri adăugate de scumpa noastră măicuţă. Maneaşa şi noi toţi ne-am bucurat nespus de mult. Maneaşa parcă a înviat azi şi s-a dus la plimbare cu Mark, căci azi e mardi gras [265], şi francezii îşi fac de cap. Sărut-o cu mult drag pe mama pentru mine şi pentru noi toţi. Avem toate speranţele că de aci înainte va merge spre bine.

Am primit astăzi corectura colilor 8 şi 9 (pag. 113—144) şi am constatat cu multă plăcere că nu lipseşte nimic şi că şpalturile nu s-au încurcat (cum ţi-am scris ultima oară, cînd *nu văzusem* încă textul paginat ; apropo, tu îmi trimiţi

* asta e o treabă de 2—3 ore.
** În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 86 de erori de tipar. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

banderola nelegată cu sfoară, şi de aceea unele pagini şi chiar coli întregi ar putea uşor să cadă afară din ea).

Corectura acestor două coli este în general foarte bună, ceea ce mă bucură mult. Totuşi nu mă pot decide să renunţ la rugămintea de a angaja un corector (după cum ţi-am scris în scrisoarea precedentă), căci mă tem că în timpul cît mama e bolnavă îţi e nespus de greu să consacri atîta timp unei îndeletniciri atît de plictisitoare, să-ţi concentrezi atenţia asupra ei.

Îţi trimit erorile găsite în colile 8 şi 9 (pag. 113—144 de tipar). Cînd va începe *tipărirea* colilor, te rog insistent să mi le trimiţi începînd cu coala 1, ca să pot întocmi o listă a erorilor de tipar care trebuie menţionate într-o erată.

Încă o dată, multe sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Doar o singură greşeală schimbă sensul :
(1) la pag. 126, rîndul 16 de sus, lipseşte un *n u*
(2) la fel şi la pag. 138, rîndul 20 de jos *.

Scrisă la 23 februarie 1909
Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

182

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Anna Ilinicina Elizarova. Hamovniki,
stradela Obolenski, casa Boldîrev, nr. 5/7, apart. 30
Russie. Moscou

2. III. 1909

Dragă Aniuta ! Am primit aici scrisoarea ta şi pe a lui Mitea, pentru care vă mulţumesc foarte mult. Aşa cum ţi-am

* În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 56 de erori de tipar. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

scris şi de la Paris, ultima corectură a fost excelentă. Dacă mama se simte mai bine şi tu nu eşti prea obosită, nu mai insist, desigur, să dai să facă altcineva corectura. Dar nu te simţi istovită ? Din scrisoarea lui Mitea am aflat cu bucurie că mama se simte mai bine. În sfîrşit ! Cred însă că boala a sleit-o rău de tot. Trimite-mi, te rog, corecturile — ca şi pînă acum — nu numai paginate, ci şi nepaginate (nu e nici o nenorocire că fac o corectură în plus ; e mai bine aşa, vor fi mai puţine greşeli). Trimite-mi numaidecît la Paris şi colile tipărite.

Eu mă aflu la Nisa, la odihnă. E splendid aici : soare, cald, uscat, mare sudică. Peste cîteva zile mă întorc la Paris.

Calde îmbrăţişări mamei şi multe salutări la toată lumea.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Nisa

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

183

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

9. III. 1909

Dragă Aniuta ! M-am înapoiat aseară la Paris (după o reconfortantă odihnă la Nisa) şi am citit scrisoarea ta din 16 crt.

Îţi trimit corecturile la colile 10 şi 11. Importante sînt numai două din ele. Titlul cărţii lui Bogdanov este „Empiriomonism", şi nu „Empiriocriticism". Această eroare trebuie *neapărat* menţionată în erată, dacă e prea tîrziu pentru a fi îndreptată * (nu ştiu dacă ai primit vreo carte poştală din Nisa, de unde ţi-am trimis două ; într-una din ele ţi-am semnalat această eroare). Cealaltă e la pag. 170, rîndul 9 de sus : în citatul din Plehanov, cuvîntul „aceasta" e de prisos.

* Această eroare a fost trecută în erata de la sfîrşitul cărţii. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cît privește despovărarea ta de corectură, faci foarte bine că iei toate măsurile necesare în acest scop, căci e nespus de greu să îmbini o muncă atît de migăloasă și de plicticoasă cu îngrijirile de care are nevoie mama. Mă mir chiar că în asemenea condiții de muncă ultimele corecturi au putut fi atît de bune.

Lucrul cel mai important pentru mine este ca această carte să apară cît mai curînd. Văd că prea tărăgănează tipărirea ei. Barem de-ar apărea la 15 martie stil vechi ; altfel ar fi o adevărată nenorocire ! În ce privește daunele convenționale, nu știu dacă le pot pretinde editorului. Mă îndoiesc. Și face oare să stric definitiv relațiile cu el ? Nu face.

De ce n-am mai primit corecturi în ultimele zile ? Poate pentru că în urma plecării mele ai încetat să le mai trimiți ? Sper că aceasta e cauza, și nu vreo întîrziere la tipografie și la cules. Acum te rog să-mi trimiți totul.

Din scrisoarea lui Mitea văd că, în sfîrșit, sănătatea mamei merge spre îndreptare. Multe sărutări mamei și salutări cordiale la toată lumea !

Al tău, *V. U.*

P.S. Nu atenua, te rog, pasajele îndreptate împotriva lui Bogdanov și a obscurantismului religios al lui Lunacearski. Relațiile cu ei *sînt definitiv rupte*. N-are rost să atenuez, nu merită.

P.S. *Mii* de mulțumiri „scriitorului" pentru ajutorul făgăduit. Mi se pare că el este totuși un *marxist* adevărat, iar nu „marxist de o clipă", ca atîția alții. Cînd apare cartea, să-i oferi imediat, în numele meu, un exemplar *.

Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 1

Se tipărește după manuscris

* În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 21 de erori de tipar, cu mențiunea : „Corecturi la colile 10 și 11 (pag. 145—176)". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

184

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

12. III. 1909

Dragă Aniuta ! Am primit azi colile curate 1—9 şi coala 13. „Curate", adică pe hîrtie bună şi, pare-se, deja trase, dar purtînd, în partea de sus a fiecărei coli, ştampila „corectură" (pusă de tipografie), al cărei rost nu mi-e clar.

Oricum ar fi, fie că sînt coli de corectură sau coli deja trase, în orice caz trebuie să spun că alineatele încurcate au fost puse la locul lor şi că *în general* aceste coli curate se prezintă cît se poate de bine. Un singur lucru şi numai el mă mai interesează acum : *grăbirea* apariţiei cărţii, şi rog să se facă tot ce e necesar în acest scop. Acum lucrurile s-au aranjat perfect, corectura merge foarte bine, aşa că e cazul să daţi zor cu orice preţ, căci s-a produs o întîrziere mult prea mare, inadmisibilă. De aceea, dacă intervine ceva care te face să întîrzii din nou, angajează imediat un corector auxiliar (dacă n-ai angajat încă).

Îţi trimit o listă de erori *necorectate,* dar indicate în corecturile mele anterioare ; ea se referă numai la colile 6—9 şi 13 (pentru primele cinci coli îţi voi trimite o asemenea listă mîine sau poimîine, căci le-am dat cuiva şi trebuie mai întîi să le cer înapoi).

Aceste erori trebuie neapărat introduse în erată, la sfîrşitul sau la începutul cărţii, căci *sînt* printre ele unele care denaturează sensul. În general însă ele sînt *atît de puţine, că în nici un caz* nu face ca din pricina lor să întîrzie apariţia cărţii.

Colile 10, 11 şi 12 paginate (pag. 145—192) nu le-am primit încă ; de aceea erata la aceste coli va fi trimisă separat. Eu indic precis : erata *la cutare* coli paginate. Nu mai aşteptaţi de la mine ultima erată, ci publicaţi neapărat cartea cu această listă a mea, sub titlul : *erori de tipar observate.*

Cea mai importantă e la pag. 126, rîndul 16 de sus.

Multe sărutări mamei !

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

P.S. *Te rog* să nu atenuezi *nimic* din pasajele îndreptate împotriva lui Bogdanov, *Lunacearski* et Co. Nu pot atenua. Ai scos pasajul în care arătam că Cernov e un adversar „mai onest" decît ei şi n-ai făcut bine. Nuanţa nu mai este aceeaşi. Luate în ansamblu, acuzaţiile mele nu mai concordă între ele. Ceea ce vreau să arăt e că machiştii noştri sînt duşmani laşi şi neoneşti ai marxismului în filozofie [266] *.

Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

185

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

21. III. 1909

Dragă Aniuta ! Aici — după cum ai aflat, probabil, din ziare — sînt în grevă salariaţii de la poştă [267]. Comunicaţiile poştale sînt foarte neregulate. Nu primesc nici un fel de corecturi (după cele 13 coli paginate n-am mai primit nimic).

Îţi trimit, pentru orice eventualitate, o scrisoare recomandată şi te rog să-mi răspunzi *tot printr-o recomandată.*

1) Îţi trimit erata la colile 1—5.

2) Îţi trimit o modificare la pag. 630 din manuscris **.

3) Te rog foarte mult să treci în *erată :* nota de la începutul paragrafului 6 din capitolul al III-lea (paragraful despre libertate şi necesitate).

În loc de : nu numai zîmbete

trebuie : dezgust, şi nu zîmbete.

E o modificare absolut necesară, căci altfel rezultă o denaturare a ideii mele : eu nu găsesc nimic hazliu în cochetarea cu religia, ci o găsesc pur şi simplu mîrşavă.

Ţi-am mai scris că te rog să nu atenuezi în nici un caz pasajele îndreptate împotriva lui Bogdanov şi Lunacearski, în a doua jumătate a cărţii ; sper că ai primit aceste scri-

* În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 28 de erori de tipar, cu menţiunea : „Erată la colile 6—9 (pag. 81—144)" şi una cuprinzînd 6 erori de tipar, cu menţiunea : „Erată la coala 13 (pag. 193—208)". — *Nota trad.*

** Această modificare nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sori. [Îţi atrag atenţia să *nu* scoţi pasajul cu „Purişkevici" şi alţii în paragraful consacrat criticii kantianismului !]

Am primit o carte poştală de la Mark. Cum merge convalescenţa mamei ? Sărut-o cu drag pentru mine. Ai noştri de aici sînt sănătoşi cu toţii şi vă trimit salutări.

Al tău, *V. U.*

22. III. 1909. Astăzi s-a comunicat că greva salariaţilor de la poştă a luat sfîrşit. Eu îţi trimit totuşi scrisoarea recomandat şi te rog să-mi răspunzi şi tu tot printr-o recomandată ; aceasta pentru mai multă siguranţă ! *

Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

186

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Aniuta ! Chiar acum am primit scrisoarea ta recomandată din 7. III, pentru care îţi mulţumesc foarte mult.

Vestea că măicuţa noastră dragă se simte mai bine şi nu mai stă mereu în pat ne-a bucurat nespus de mult. Îi trimit multe, multe sărutări.

Ce face Mark ? Ai veşti de la el ?

Greva de aici a încetat definitiv. În sfîrşit ! Altfel, această splendidă acţiune proletară ne stînjenea serios în treburile noastre literare...

Nici pînă azi *n-am primit* corecturile şi colile paginate trimise de tine. N-am citit decît colile 1—9 (pag. 1—144) şi 13 (193—208). Corecturile nu le-am citit decît pînă la cap. III, începutul § 6.

Poştaşul ne dă, ce-i drept, speranţe că les sacs de Russie **, care n-au fost desfăcuţi în timpul grevei, vor fi desfăcuţi

* În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 26 de erori de tipar, cu menţiunea : „Erată la colile 1—5 (pag. 1—80)". — *Nota trad.*

** — sacii poştali sosiţi din Rusia. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

azi-mîine şi conţinutul lor va fi distribuit. Dar nu vreau să-mi fac iluzii.

În orice caz sînt foarte bucuros că treaba merge bine şi colile 19 şi 20 au şi fost paginate, ceea ce înseamnă că ne apropiem de sfîrşit. Mi-am tocit nervii tot aşteptînd apariţia acestei cărţi, a cărei tipărire durează atît de mult.

Îţi trimit o completare. Nu face ca din cauza ei să întîrzie apariţia cărţii, dar dacă mai e timp, plaseaz-o la sfîrşit, după încheiere, cu alte caractere, cu petit de pildă. Consider că e foarte important să-l opunem pe Cernîşevski * machiştilor.

Sînt, firește, de acord să ţi se pună la dispoziţie 50 de exemplare.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ul.*

Scrisă la 23 sau 24 martie 1909
Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

187

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

26. III. 1909

Dragă Aniuta ! Am primit astăzi colile paginate 15—18 şi-ţi trimit erata, care *trebuie* dată la sfîrşitul sau la începutul cărţii.

Dintre colile „curate", adică, *probabil,* trase (deşi poartă ştampila — inexplicabilă pentru mine — „Corectură"), am primit *n u m a i* colile 1—9 şi 13. Te rog insistent să-mi trimiţi şi celelalte coli curate, adică deja trase.

★ Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 377—380. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Scrie-mi cînd crezi că o să apară cartea. Multe sărutări mamei.

Al tău, *V. U.* *

Trimisă din Paris la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

188

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

5. IV. 1909

Dragă Aniuta ! Ieri am primit colile paginate 14—20, pag. 209—320, pe care le am acum în faţa mea [mai am de primit doar o singură coală, a 10-a, adică pag. 177—192], iar astăzi mi-au sosit şpalturile 226—234 (pag. 784—809 din manuscris).

Îţi trimit erata la coala *14* (pag. 209—224) ; — la celelalte coli ţi-am trimis deja eratele, precum şi modificările în şpalturi. Aici este propriu-zis o singură modificare importantă de făcut : în şpaltul 234 (la sfîrşitul primului alineat din § 7 : „Un fizician idealist" rus) [în manuscris la pag. 809] s-a cules „gînditorul materialist V. I. Vernadski", ceea ce denaturează complet sensul. Trebuie : „gînditor şi naturalist etc." [268]

Dacă e prea tîrziu pentru îndreptarea acestei erori, ea trebuie neapărat introdusă în erată, ca o eroare care denaturează sensul.

Apoi, ca răspuns la întrebarea ta „unde să introducem pag. 802 a şi 802 b şi unde sînt aceste pagini ? În manuscris lipsesc", îţi comunic că ţi le-am trimis separat (din Geneva) şi că trebuie inserate ca notă de subsol la cuvîntul „obiectului" din rîndul 7 de sus al alineatului (din § 6) care începe cu cuvintele „Rey s-a încurcat pentru că" etc. (în şpalturi la pag. 232, iar în manuscris la pag. 802) **.

* În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 13 erori de tipar, cu menţiunea : „Erată la colile 15—18 (pag. 225—288)". — *Nota trad.*

** Această notă a fost inserată (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 311). — ***Nota red.***

www.dacoromanica.ro

Pentru orice eventualitate (adică pentru eventualitatea că n-ai primit aceste inserţiuni * trimise separat), ţi le trimit din nou. Se înţelege că *nu merită* ca din cauza lor să întîrzie tipărirea cărţii. Dar, pe cît se pare, „însăşi" apariţia cărţii e tărăgănată de editor pînă la sfîntul-aşteaptă... la nesfîrşit. E limpede că n-o să apară nici de paşti !...

Mamei îi trimit multe sărutări şi vă doresc la amîndouă să ajungeţi cît mai degrabă în Crimeea.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.* **

Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

189.

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

6. IV. 1909

Dragă Aniuta ! Ieri ţi-am trimis o scrisoare cu erata la coala 14 şi cu două inserţiuni. Sper că ai primit-o.

Azi dimineaţă am primit colile *curate* 10, 11 şi 12 şi coala paginată 21.

Îţi trimit o listă de erori de tipar care *trebuie neapărat* introduse în erata din carte.

Tare rău îmi pare că sînt nevoit să-ţi trimit eratele atît de disparat (vezi P.S.) : mă tem să nu se fi rătăcit cumva vreuna din ele. Ar fi bine, poate, ca pe măsură ce le primeşti să le lipeşti cap la cap, pentru a le preda la tipografie pe toate o dată.

În ce priveşte banii, te rog să-mi trimiţi îndată (am nevoie de bani acum) ; cel mai bine ar fi să mi-i trimiţi prin intermediul unei bănci, şi anume prin „*Crédit Lyonnais*". Ca să nu mi se reţină aici prea mult pentru schimb, ar fi

* Am o copie a acestei inserţiuni (nota de la pag. 802), scrisă pe aceeaşi foaie cu o altă inserţiune (sfîrşitul § 7, la pag. 812 din manuscris). S-au pierdut amîndouă, probabil, şi de aceea ţi le trimit din nou. Nici una din ele *nu* merită ca din cauza ei să întîrzie tipărirea cărţii.

** În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 6 erori de tipar, cu menţiunea : „Erată la coala 14 (p. 209—224)". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

mai bine să-i preschimbi în franci la Moscova şi să trimiţi apoi întreaga sumă, în franci, la Paris, la „Crédit Lyonnais", Agence Z, 19, Avenue d'Orléans, pentru d-l Ulianov (W. Oulianoff), cont curent nr. *6 420*.

Acesta e mijlocul cel mai bun. Nu face să-i trimiţi printr-o ocazie, iar dacă procedezi aşa cum îţi scriu, trebuie numai să păstrezi chitanţa ; nu-i nevoie să trimiţi nici un fel de cecuri.

Vă doresc din suflet, ţie şi mamei, să plecaţi cît mai curînd din Moscova. Mama trebuie să meargă în Crimeea ca să se odihnească şi să se întremeze. O sărut cu mult, mult drag. Salutări la toată lumea.

Al tău, *V. U.*

P.S. Cu aceasta ţi-am trimis eratele la *toate cele 21 de coli*, şi anume : la colile curente 1—18 şi la colile paginate 19—21. Te rog să verifici dacă le ai pe toate şi să-mi comunici. Dacă s-a pierdut vreuna, ţi-o voi trimite din nou *.

Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

190

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

18. IV. 1909

Dragă Aniuta ! Am primit astăzi coala 22 paginată (pag. 337—352). Are foarte puţine greşeli. Îţi trimit lista lor **.

În privinţa apariţiei cărţii, aş vrea să-ţi fac două rugăminţi importante.

1) Din experienţa lunii trecute văd că editorul şi tipografia sînt în stare să tărăgăneze la *infinit* chiar şi cele 4—5 coli care au mai rămas. Or, pentru mine este *extrem* de im-

* În scrisoarea lui Lenin urmează aici o listă cuprinzînd 16 erori de tipar cu menţiunea : „Erată la colile 10—12 (p. 145—192)" şi 4 erori de tipar cu menţiunea : „Erată la coala 21 (p. 321—336)". — *Nota trad.*

** Această listă nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

portant ca această carte să apară cît mai curînd. De apariţia ei se leagă la mine nu numai îndatoriri publicistice, ci şi serioase îndatoriri politice [269]. De aceea te rog foarte stăruitor să-ţi angajezi neapărat (sau să angajezi pentru „scriitor", dacă îi predai lui lucrarea) un ajutor special care să ţină legătura cu tipografia şi să urgenteze operaţiile. Cu 15 ruble pe săptămînă vei găsi uşor, cred, un student care să se ocupe de treaba asta : pentru un asemenea post se vor găsi candidaţi cu duiumul. Promite-i o recompensă * de vreo 20 de ruble dacă lucrarea va apărea pînă la 10. IV. El va trebui să meargă la tipografie, să ducă acolo corecturile, să-ţi aducă înapoi, *fără întîrziere,* textul cu greşelile scoase, să urmărească *zi de zi* mersul operaţiilor etc. Face să cheltuieşti o sută de ruble pentru asta. Fă neapărat acest lucru sau roagă-l pe „scriitor" să-l facă el, căci pentru mine ar fi o *adevărată catastrofă* dacă apariţia cărţii ar fi tărăgănată pînă în a doua jumătate a lunii aprilie.

2) Ţi-am trimis erata la toate colile (1—22). Insistă la tipografie să culeagă *imediat* această erată şi să-mi trimită corectura ; e timp suficient pentru asta şi e ceva foarte important pentru mine, deoarece cartea trebuie să iasă într-o formă îngrijită.

Cu o strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Multe sărutări mamei !

Trimisă din Paris la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

191

CĂTRE M. A. ULIANOVA

21. V. 1909

Dragă măicuţă ! Îţi mulţumesc din inimă pentru scrisoarea ta din 25. IV. Ne-am bucurat nespus de mult aflînd

* E limpede că, cu obiceiurile de la noi, fără şperţ n-ai să obţii nimic. Să i se dea paginatorului 10 ruble dacă va asigura apariţia cărţii pînă la 10. IV ; trebuie să interveniţi la tipografie *peste capul* editorului.

www.dacoromanica.ro

că v-aţi instalat în Crimeea şi că, în sfîrşit, vei avea posibilitatea să te odihneşti cît de cît ca lumea. În privinţa Maneaşei pot să-ţi comunic că s-a înscris la examene [270] şi acum toceşte de zor. Trebuie să aşteptăm rezultatele : peste cîteva săptămîni se va şti dacă a reuşit să intre. Nu mă îndoiesc că va reuşi, deoarece munceşte extrem de conştiincios. E pe deplin sănătoasă acum. Din cînd în cînd o mai scoatem totuşi la plimbare ; nu de mult am luat-o cu noi la pădurea Clamart, la cîţiva kilometri de Paris, unde este un aer minunat.

Se înţelege că cel mai bine ar fi dacă ar rămîne şi peste iarnă aici şi am sta cu toţii împreună. De îndată ce va termina cu examenele, va trebui să aranjăm şi asta. Vara (pe la sfîrşitul lui iunie sau începutul lui iulie, cred) vom pleca la odihnă şi o vom lua cu noi, iar apoi, la toamnă, te va aştepta pe tine aici şi cu toţii ne vom instala de minune la Paris.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc odihnă plăcută. Ai noştri sînt sănătoşi cu toţii şi vă trimit salutări.

Al tău, *V. U.*

P.S. Multe salutări Aniutei. Am primit cartea [271]. E tipărită în condiţii admirabile. Numai de preţ se plînge toată lumea (2 ruble şi 60 de copeici), dar asta, se înţelege, e vina editorului !

Trimisă din Paris la Alupka (Crimeea)

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

192

V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

26. V. 1909

Dragă Aniuta ! Am primit scrisoarea ta cîteva zile după ce i-am trimis mamei o scrisoare la Alupka.

www.dacoromanica.ro

Am primit cartea și găsesc că este editată în condiții bune. În partea de la sfîrșit sînt tot atîtea erori de tipar cît și în partea de la început, și se vede că corectorul nu cunoaște limbi străine (bunăoară, este denaturată pînă la ridicol expresia engleză „A new name for old ways of thinking" *) [272], dar asta e ceva inevitabil și lipsit de importanță. În general, sînt mulțumit de felul cum a fost tipărită cartea. În ceea ce privește prețul însă, toată lumea se plînge că e mare, și pe bună dreptate. Pe viitor va trebui neapărat să stipulăm în contract nu numai numărul de exemplare, ci și prețul. Dar pe mine editorul m-a strîns cu ușa, și oricum aș fi acceptat *orice* condiții, numai să-mi tipărească lucrarea.

Editorul nici pînă acum nu mi-a trimis banii. Încep să mă tem că o să mă tragă pe sfoară [273]. I-am scris lui Peres. Scrie-i, te rog, și tu editorului: au trecut 3—4 săptămîni, și el a promis că într-o săptămînă mi-i va trimite. (Pentru restul de bani trebuie să iei neapărat o poliță.) Cele 500 de ruble depuse pe libretul de economii te rog să mi le trimiți mie („Crédit Lyonnais", Agence Z, Avenue d'Orléans, 19. Mr. Oulianoff. Cont curent nr. 6 420), fiindcă pe editor nu mă pot bizui.

La noi lucrurile merg prost de tot: se va produce, probabil, eine Spaltung **; sper că peste o lună, o lună și jumătate îți voi putea trimite știri mai amănunțite în această privință. Deocamdată nu putem decît să facem presupuneri [274].

Maneașa tocește de zor. E sănătoasă și sînt sigur că va lua examenul. Ce va face după aceea, nu știu. Mi se pare că vrea să plece acasă.

Noi nu ne-am hotărît încă unde și cînd să plecăm la mare [275]. Dar ne ducem neapărat vara asta.

Multe sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Dragă Anea, în ultima ta scrisoare mă întrebi de ce nu-ți scriu. Toată iarna asta am avut o dispoziție sumbră, mi-am

* Pesemne că Stepanov n-a controlat de loc...
** — o sciziune. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

pierdut vremea fără nici un rost, n-am avut chef de lucru, şi de aceea nu am fost în stare să scriu. Dacă Maneaşa nu v-ar fi scris despre Volodea, iar Volodea despre ea, firește că v-aş fi scris eu amănunţit despre amîndoi, cum făceam înainte, dar aşa nu prea am ce să scriu ; ducem o viaţă retrasă. De fiecare dată i-am rugat să vă trimită salutări din partea mea, dar probabil că n-au făcut-o. În curînd îţi voi scrie mai amănunţit, iar pînă atunci vă trimit multe sărutări ţie şi scumpei noastre Maria Aleksandrovna din partea mamei şi a mea.

A voastră, *Nadea*

Trimisă din Paris la Alupka (Crimeea)

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

193

CĂTRE D. I. ULIANOV

Dragă Mitea ! Maneaşa ţi-a scris despre boala ei. Aş vrea să mă sfătuiesc şi eu cu tine. Doctorii au găsit că are o inflamaţie a apendicelui — apendicită (parcă aşa-i zice, nu ?). Am consultat un foarte bun chirurg de aici, care a confirmat diagnosticul. El opinează pentru operaţie. Toţi spun că această operaţie nu este periculoasă şi că vindecă radical.

Acest chirurg (dr. Dubouchez) este foarte apreciat de toată lumea. Nu de mult a operat (tot de apendicită) pe soţia unui prieten al meu, operaţia a reuşit foarte bine ; pacienta n-a pierdut decît cîţiva stropi de sînge ; după 8 zile a început să se dea jos din pat. Clinica e bună.

Criza de acum nu este acută. Maneaşa *nu* face febră şi nici nu are dureri prea mari. Te rog să-mi răspunzi *imediat :* eu înclin spre operaţie, dar fără avizul tău mă tem să iau o hotărîre. *Răspunde-mi imediat.*

Că aici operaţia se va face în bune condiţii, nu încape nici o îndoială. Medicul este de părere ca ea să nu plece nicăieri înainte de a-şi face operaţie.

Mamei nu-i scriu, căci nu vreau s-o alarmez degeaba. Nu e nici un pericol ; Maneaşa nici măcar nu stă tot timpul

www.dacoromanica.ro

culcată. Şi nici Aniutei nu-i scriu, ca nu cumva să citească şi mama scrisoarea.

Scrie-i, te rog, lui Mark şi — prin el (dacă se poate în aşa fel încît să n-o speriem pe mama) — Aniutei. Dar poate că ar fi mai bine să nu le scrii de loc celor din Crimeea, ca să nu-i alarmezi.

Aşadar, aştept răspuns ; sîntem sfătuiţi să grăbim operaţia şi s-o facem aici. Eşti şi tu de aceeaşi părere ?

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Adresa : Mr. Wl. Oulianoff. 24. Rue Beaunier. 24. Franţa. Paris (XIV).

Scrisă la sfîrşitul lunii iunie — începutul lunii iulie 1909
Trimisă la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

194

CĂTRE M. A. ULIANOVA

19. VII. 1909

Dragă măicuţă ! Am primit astăzi ilustrata pe care mi-ai trimis-o din Crimeea (era pusă într-un plic care avea un colţ tăiat, ceea ce ne-a mirat foarte mult : să-l fi tăiat tu, sau poate cei de aici, la poştă ?).

Mă întrebi de banii pentru Maneaşa. Ţi-am răspuns la scrisoarea ta precedentă, dar nu imediat (atunci noi tocmai ne mutam în altă locuinţă), aşa încît cartea ta poştală şi răspunsul meu s-au încrucişat pe drum.

I-am oferit Maneaşei bani, căci bani am, dar ea refuză categoric să primească ; spune că nu are nevoie şi mi-a arătat că are 70 de franci.

Sîmbăta asta plecăm, probabil, la odihnă în Bretagne. E. V. a şi plecat într-acolo. Maneaşa se întremează rapid ; acum îţi pot spune *ce a avut*. *A avut* apendicită, adică o inflamaţie a apendicelui. Luată în pripă, boala asta nu este

www.dacoromanica.ro

de loc periculoasă şi se vindecă radical prin operaţie. După ce ne-am sfătuit cu Mitea şi cu cei mai buni medici de aici, am hotărît să fie imediat operată. Am internat-o, pentru o săptămînă, într-o clinică chirurgicală (*foarte* bună). Operaţia a reuşit *foarte bine:* după o săptămînă Maneaşa a şi ieşit din spital şi de alaltăieri este la noi. A început să umble şi mănîncă de toate. Se îndreaptă văzînd cu ochii. După ce i s-a scos apendicele, starea ei generală s-a îmbunătăţit simţitor. La sfîrşitul acestei săptămîni va putea călători cu trenul, şi ne gîndim să plecăm împreună în Bretagne.

Aşadar, poţi să fii *pe deplin liniştită.* E bine că au operat-o aici, fiindcă aici sînt chirurgi excelenţi. Apendicita cronică a chinuit-o vreme îndelungată şi ar mai fi chinuit-o şi astăzi dacă n-ar fi fost operată. Acum Maneaşa e perfect sănătoasă.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Te rog să nu te superi că nu ţi-am scris de la început despre Maneaşa.

Al tău, *V. U.*

P. S. Salutări de la toţi ai noştri.

Adresa mea este : Mr. Wl. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. *Paris.* XIV.

Trimisă la Alupka (Crimeea)
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

195

CĂTRE M. A. ULIANOVA

24 august 1909

Dragă măicuţă ! Am primit ieri scrisoarea ta şi mă grăbesc să-ţi răspund cu prima poştă. În privinţa Maneaşei nu trebuie să-ţi faci griji degeaba. Se întremează destul de repede. E drept că nu poate încă să umble mult pe jos : o

www.dacoromanica.ro

mai doare puţin un picior (dreptul). Am întrebat şi medicii din Paris, şi pe cei de aici, de la ţară, dacă asta nu înseamnă ceva rău. Toţi spun că nu, că vindecarea evoluează normal, dar ceva mai lent. Au sfătuit-o pe Maneaşa să umble bandajată, ca să nu se zdruncine prea mult cînd merge. Ieri a făcut 5—6 verste pe jos, după aceea a dormit admirabil şi acum se simte bine. În general arată *incomparabil* mai bine, are poftă de mîncare şi doarme bine, are o înfăţişare de om perfect sănătos. Într-un cuvînt — ţi-o spun *fără a-ţi ascunde nimic* — totul merge excelent, dar încet. Asta se explică, probabil, prin aceea că în timpul iernii a muncit peste puterile ei. Noi avem aici condiţii destul de bune pentru odihnă. Am stat deja trei săptămîni şi ne gîndim să mai stăm încă două sau, poate, chiar trei săptămîni. Deocamdată nu pot încă să spun dacă Maneaşa va putea pleca peste o lună în Rusia. După trei săptămîni de odihnă s-a întremat admirabil. Eu o sfătuiesc să bea cît mai mult lapte şi să mănînce lapte covăsit. Şi-l pregăteşte singură ; dar, după părerea mea, nu se supraalimentează suficient : din pricina asta ne certăm tot timpul.

Avem aici camere bune, pensiunea e de asemenea mulţumitoare şi nu e scumpă (10 franci pe zi pentru patru persoane). Eu şi cu Nadea facem lungi plimbări cu bicicleta.

Te îmbrăţişez cu dor, măicuţă dragă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. U.*

Multe salutări de la toţi ai noştri.

P. S. Ce veşti ai de la Mark ? S-a restabilit complet după operaţie ? Transmite-i salutări din partea noastră.

Trimisă din Bombon (Franţa) la gara Sinelnikovo (gubernia Ekaterinoslav)

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

196

CĂTRE M. A. ULIANOVA

25. X. 1909

Dragă măicuţă ! Am primit zilele acestea scrisoarea ta şi a Aniutei, precum şi banii trimişi din partea editorului. Mulţumesc. Astăzi am primit o scrisorică de la Maneaşa, care îmi scrie că vrea să urmeze un tratament. Am primit şi cartea („Kriticeskoe Obozrenie") trimisă de ea.

Îmi scrie, apoi, că voi tot mai staţi în camere mobilate. Trebuie să fie tare incomod. Ar fi bine să vă mutaţi cît mai curînd în locuinţa pe care aţi găsit-o împreună cu cunoscuţii.

Probabil că Mitea va veni curînd pe la voi, la Moscova, cînd va afla de sosirea Maneaşei. L-aş ruga să-mi scrie în cîteva cuvinte cum o găseşte pe Maneaşa şi cu ce medic (sau medici) vrea el să se mai consulte în privinţa ei.

La noi toate-s vechi. Toţi ai noştri sînt bine sănătoşi şi vă trimit salutări. După vremea minunată din prima jumătate a lui octombrie, încep să apară semne de adevărată toamnă. Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi vă trimit tuturor multe salutări.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

197

CĂTRE M. A. ULIANOVA

D-sale D-nei Maria Aleksandrovna Ulianova. Device Pole, stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. 4. Moscova Russie. Moscou

4. XI. 1909

Dragă măicuţă !

Zilele acestea am primit de la Maneaşa o scrisoare cu noua voastră adresă. Cum v-aţi aranjat în noua locuinţă ? E

www.dacoromanica.ro

călduroasă ? În locuinţa noastră de aici, în care ni se asigură şi încălzirea, este chiar exagerat de cald ; e drept însă că pînă în momentul de faţă şi vremea a fost destul de blîndă. Foarte bine a făcut Maneaşa că s-a dus la un medic priceput ; acum trebuie numai să respecte riguros prescripţiile lui.

Am primit „Rossiia" [276], pentru care vă mulţumesc foarte mult. Am mai primit şi unele veşti de la istoric, care, după cum se vede, este un „om în cutie". Păcat că se pregăteşte să scrie prostii ! Se pare că va trebui să-l lăsăm în plata domnului [277].

Mîine plec la Bruxelles [278], unde voi rămîne cîteva zile. Aniutei i-am şi răspuns la Saratov, considerînd că a şi ajuns acolo.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi te rog să transmiţi multe salutări Maneaşei şi lui Mitea din partea noastră a tuturor.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

198

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Devicie Pole, stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. 4. Moscova Russie. Moscou

Dragă Maneaşa ! Am primit astăzi numărul din „Utro Rossii" cu balivernele pe seama lui Gorki [279]. De cîteva zile unele ziare din Paris („L'Eclair") şi din Berlin („Berliner Tageblatt" [280]) se exersează în publicarea unor născociri similare. De curînd, aceste minciuni sfruntate au căpătat o usturătoare dezminţire din partea lui „Vorwärts", care a arătat pe bună dreptate şi în termeni spirituali că toate acestea sînt absurdităţi şi pure născociri. Un prostănac „a auzit ceva, dar n-a înţeles ce" şi a încurcat totul : frînturi

www.dacoromanica.ro

din cele auzite de el despre otzovism, despre şcoală, filozofie etc. „Utro Rossii" pare a fi o foaie de scandal : scorneşte „interviuri" — numai să fie cît mai senzaţională ştirea. Astăzi, de altfel, văd că şi „Reci" se exersează în fabricarea unor asemenea bîrfeli. Cadeţii se bucură că au găsit prilejul să mintă şi să clevetească.

Tu cum o mai duci ? Mama cum se simte ? De mult n-am mai primit veşti de la voi. Scrie-mi şi mie cum v-aţi aranjat, cum o duceţi, ce face Mitea. La noi toate-s vechi. Iarna se apropie — eu frecventez biblioteca. Locuinţa noastră e călduroasă. E. V. nu prea se simte bine. Nadea studiază de zor limba franceză.

Multe sărutări mamei. Cu o caldă strîngere de mînă,

al tău, *V. U.*

P. S. Ai primit scrisoarea mea de răspuns adresată istoricului ? În ceea ce priveşte cărţile mele de la Sablino [281], ar fi bine, dacă ai *vreo ocazie,* să rogi pe careva dintre prietenii noştri din Petersburg să mi le trimită aici : dacă nu pe toate, atunci cel puţin scrierile lui Marx şi Engels şi pe cei mai buni dintre clasici.

Scrisă la 3 sau 4 decembrie 1909
Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

199

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Devicie Pole, stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. nr. 4. Moscova Russie. Moscou

Dragă măicuţă !

Am primit scrisoarea ta şi a Maniei, pentru care vă mulţumesc foarte mult. Astăzi a sosit o a doua scrisoare de la Maneaşa, în care îmi comunică plăcuta veste că nu mai e

www.dacoromanica.ro

nevoie să-i scriu pentru a doua oară cunoscutului. Mă îngrijorează faptul că aveţi o locuinţă friguroasă ; cum o să fie la iarnă dacă acum nu-i mai mult de 12 grade ? Ai grijă să nu răceşti... N-aţi putea lua unele măsuri, bunăoară să puneţi o sobiţă de tuci ? Aici mulţi fac aşa (la noi nu e nevoie, fiindcă avem calorifer şi este *foarte* cald) ; în Siberia am făcut şi noi aşa. Pînă în prezent, cel puţin aici, n-a fost ger mare, dar iarna e abia la început.

Multe mulţumiri Maneaşei pentru veştile trimise. Dacă i se iveşte ocazia, aş ruga-o să-mi procure noua statistică agricolă (pe anii 1907—1909) a guberniei Moscova şi să se intereseze (la o librărie, poate) cît costă „Buletinul comisiilor pentru organizarea teritoriului" ; prin cunoscuţii mei nu pot obţine cu nici un chip această publicaţie, şi am mare nevoie de ea.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Multe salutări Maneaşei din partea mea şi a tuturor celor de aici.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 7 sau 8 decembrie 1909
Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

200

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Devicie Pole,
stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. 4. Moscova
Russie. Moscou

Dragă Maneaşa ! Cu totul întîmplător am aflat nu de mult că de crăciun va avea loc la Moscova un congres al statisticienilor — mai precis, una dintre secţiile congresului medicilor şi naturaliştilor se va constitui în congres al statisticienilor [282]. La urechea mea au şi ajuns două nume de persoane cunoscute de mine care vor participa la acest con-

www.dacoromanica.ro

gres (unul din Moscova, celălalt din provincie), şi nu încape îndoială că printre participanţi vor mai fi şi alţi cunoscuţi. Este extrem de important să foloseşti acest prilej pentru a-mi procura publicaţii statistice ale zemstvelor. Te rog foarte mult să faci tot posibilul şi să găseşti la congres măcar un singur statistician cunoscut şi să-i dai adresa mea, cu rugămintea de a-mi trimite publicaţii statistice ale zemstvelor privind: 1) gospodăria ţărănească şi cea moşierească, în special statistică curentă şi recensăminte pe gospodării; 2) meşteşugarii şi industria; 3) legea din 9. XI. 1906 [283] şi împărţirea pământurilor lotuale. În ce priveşte adresa, cred că o poţi da direct pe a mea. Dacă ţi se va spune că aceste materiale nu pot fi trimise în străinătate, dă, te rog, adresa ta, iar eu îţi voi trimite bani ca să mi le expediezi. Am neapărată nevoie de ele. Dacă crezi că ţi-ar folosi la ceva, pot să scriu o scurtă cerere adresată statisticienilor (o anexez pentru orice eventualitate, la aprecierea ta) [284], pentru ca statisticienii pe care îi cunoaştem s-o poată distribui (sau arăta) statisticienilor din alte oraşe, cu rugămintea (sau *obţinînd* consimţămîntul) de a-mi expedia respectivele publicaţii.

Scrie-mi, te rog, dacă ai găsit pe cineva prin care se poate face acest lucru. Dacă nu, îţi voi mai scrie ce trebuie să faci.

Publicaţia despre care ţi-am scris data trecută se numeşte, pare-se, nu „Buletinul comisiilor pentru organizarea teritoriului" (deşi am auzit că există *şi o asemenea* publicaţie), ci *„Buletinul secţiei zemstve"* (a Ministerului Afacerilor Interne). N-ai putea găsi vreun funcţionar cunoscut care să-mi procure acest „Buletin"?

Multe sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Scrisă la 10 sau 11 decembrie 1909
Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1910

201

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova. Devicie Pole, stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. 4. Moscova
Russie. Moscou

2. I. 1910

Dragă Maneaşa ! Am primit astăzi scrisoarea mamei (adresată Nadiei şi mie) împreună cu rîndurile adăugate de tine. Sînt nespus de bucuros că v-aţi aranjat binişor şi că mama e mulţumită că nu trebuie să facă gospodărie. Să sperăm că sfîrşitul iernii n-o să ne rezerve surprize. Pînă acum iarna de aici seamănă mai mult a primăvară decît a iarnă. Astăzi, bunăoară, este o adevărată zi de primăvară, însorită, uscată şi caldă, pe care Nadea şi cu mine am folosit-o pentru a face o admirabilă plimbare de dimineaţă în pădurea Boulogne. În general „am petrecut" de minune în timpul sărbătorilor : am vizitat muzee, am fost la teatru, am văzut Musée Grévin [285], care mi-a plăcut foarte mult. Şi astăzi avem de gînd să mergem într-un local de distracţie, să ascultăm nişte „cupletişti" (traducere nereuşită a franţuzescului chansonniers) cîntînd goguette révolutionnaire *. Regret că astă vară n-am profitat de pălăvrăgeala cu francezii pentru a învăţa *sistematic* pronunţia franceză ; acum, după ce mi-am procurat unele cărţi de fonetică, îmi dau seama cît de slab sînt în această privinţă.

Citeşte, te rog, scrisoarea anexată şi transmite-o lui Fedor Odesski ; altă adresă nu mi-a dat. Este necesar s-o citeşti, ca să ştii ce-mi trebuie. Am primit culegerea de statistică cu privire la oraşul Moscova, pentru care îţi mulţumesc foarte mult. Te rog să-mi trimiţi cele 3 broşuri statistice cu privire

* — mici cîntece satirice revoluţionare. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

la *alegerile* de la Moscova pentru Dumele I, a II-a şi a III-a. Am mai primit o scrisoare din Reazan în legătură cu statistica ; e foarte bine că, după cît se pare, voi fi ajutat de mulţi.

Îţi doresc mai puţină alergătură şi mai multă odihnă. Multă sănătate ! Salutări lui Mitea. Pe mama te rog s-o săruţi şi s-o îmbrăţişezi din partea mea. *La mulţi ani !*

Cu o caldă strîngere de mînă,
al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

202

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Dragă Maneaşa ! Am primit cartea ta poştală ; îţi mulţumesc pentru veştile trimise. În ceea ce priveşte bicicleta, am crezut că voi obţine îndată despăgubiri, dar văd că lucrurile tărăgănează. Mă judec. Sper să cîştig procesul. În timp ce veneam din Juvisy [286], un automobil mi-a strivit bicicleta (eu am reuşit să sar la timp). Nişte trecători m-au ajutat să identific numărul şi s-au oferit să-mi fie martori. Am aflat cine este proprietarul automobilului (un viconte, naiba să-l ia) şi acum mă judec cu el (am angajat un avocat). Oricum n-aş mai merge acum cu bicicleta : e frig (deşi, în schimb, avem aici o iarnă frumoasă, bună pentru plimbări pe jos).

Adaug mai jos titlurile exacte a două cărţi care tratează despre organizarea teritoriului şi de care am mare nevoie. N-ai putea găsi pe cineva care să mi le procure ?

Sărut-o pe mama pentru mine. Nu suferă prea mult de frig în noua voastră locuinţă ?

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

1) Scurtă privire asupra activităţii Direcţiei generale a agriculturii şi a organizării teritoriului în anii 1907 şi 1908. Petersburg, 1909.

2) Scurtă privire asupra activităţii comisiilor judeţene pentru organizarea teritoriului (1907—1908).

Nu sînt sigur dacă este vorba de două lucrări diferite sau de una şi aceeaşi lucrare [287].
Dacă sînt două, cea de-a doua este mai importantă pentru mine.

3) Anuarul Direcţiei generale a agriculturii şi a organizării teritoriului. Petersburg, 1908.

Scrisă la începutul lunii ianuarie 1910
Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

203

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Devicie Pole, stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. 4. Moscova
Russie. Moscou

12. I. 1910

Dragă Maneaşa !

Chiar acum am primit scrisoarea ta şi mă grăbesc să-ţi răspund numaidecît, deoarece mă tem că în zilele ce vin am să fiu ocupat [288]. În ceea ce priveşte omul din Elveţia germană, voi căuta să mă informez. La rigoare, dacă e ceva urgent, comunică-mi exact pînă la ce dată trebuie găsit omul, pentru ca (în cazul cînd nu-l găsesc) să înceapă organizatorii înşişi să-l caute din vreme.

Am primit statistica şi-ţi mulţumesc.

Transmite-i Aniutei multe salutări din partea mea. Asemenea lui Mark.

www.dacoromanica.ro

Calde îmbrăţişări şi multă sănătate mamei !

Cum o mai duceţi ? Cum e iarna pe acolo ? La noi e foarte blîndă. Am început să frecventez asiduu teatrele, am văzut noua piesă a lui Bourget „La barricade". E reacţionară, dar interesantă.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

204

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Devicie Pole,
stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. 4. Moscova
Russie. Moscou

Dragă Maneaşa ! Acum cîteva zile am primit scrisoarea ta şi am tot vrut să-ţi răspund, dar în ultimul timp am fost ocupat cu o chestiune extrem de urgentă şi nu am putut găsi nici o oră liberă. Am primit şi scrisoarea istoricului şi-i voi răspunde (dacă-l vezi, comunică-i asta), dar nu pot să-i scriu acum (numaidecît).

Am primit o scrisoare de la Mitea. Am fost foarte surprins aflînd despre accidentul lui [289]. Îmi scrie că e în convalescenţă şi în curînd va începe să facă exerciţii de mers. Scrie-mi, te rog, cum se mai simte el. Aş vrea să ştiu dacă şi-a pierdut postul sau, dimpotrivă, postul îl aşteaptă şi-l va aştepta pînă se face bine. După ce se va însănătoşi, va mai fi el în stare să circule prin circumscripţia lui ca şi pînă acum ?

De Aniuta nu-mi scrii nimic şi nici eu n-am mai primit de mult nici o veste de la ea. Îi place oraşul în care se află acum ? *

Dar mama cum o duce acum cu sănătatea ? Şi-a revenit după gripă ?

* A. I. Ulianova-Elizarova se afla pe atunci la Saratov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Aici a fost (şi continuă să fie) o inundaţie cum de mult nu s-a mai văzut la Paris. Probabil că ai aflat din ziare. De două ori am reuşit să ajung pînă la Sena (tramvaiele cu cai circulă pe un traseu restrîns ; metroul şi tramvaiele electrice nu circulă de loc). Avem aici o adevărată „Veneţie la Paris", ceea ce este, desigur, o privelişte foarte ciudată. O mulţime de oameni au rămas fără lucru. După retragerea apelor vor urma, probabil, tot felul de calamităţi, alunecări de teren etc.

La noi nu e nimic nou ; viaţa se scurge molcom. Nadea aleargă pe la toate şcolile în care se predă franceza şi face în acest domeniu progrese vizibile. În procesul de daune pentru accidentul de bicicletă am obţinut cîştig de cauză *. Am primit culegerea de statistică cu privire la oraşul Moscova şi-ţi mulţumesc că mi-ai trimis-o.

Sărut-o cu drag pe mama din partea mea. Multe salutări de la toţi cei de aici.

Al tău, *V. U.*

Iartă-mă că-ţi scriu aşa, fără nici o legătură. Am fost mereu întrerupt.

Scrisă la 30 sau 31 ianuarie 1910
Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

205

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Devicie Pole, stradela Bojeninski, casa Davîdov, apart. 4. Moscova

Dragă Aniuta ! Ultima perioadă a fost la noi foarte „furtunoasă", dar s-a încheiat printr-o încercare de pace cu menşevicii, da, da, oricît de ciudat ar părea acest lucru ; am desfiinţat organul fracţionist şi încercăm să acţionăm mai energic în direcţia *unificării* **. Să vedem dacă vom reuşi.

* Vezi volumul de faţă, p. 308. — *Nota red.*
** Este vorba de plenara din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Abia de curînd m-am eliberat de unele treburi urgente legate de aceste schimbări.

Parisul e în multe privinţe o văgăună infectă... Nici pînă acum (după un an de şedere *aici !*) nu m-am putut obişnui *pe deplin* cu acest oraş ; dar simt totuşi că numai nişte împrejurări cu totul deosebite m-ar putea determina acum să plec înapoi la Geneva !

Scrisă la 1 februarie 1910
Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după o copie găsită în arhiva departamentului poliţiei

206

CĂTRE D. I. ULIANOV

13. II. 1910

Dragă Mitea ! A trecut cam multă vreme de cînd am primit scrisoarea ta (iar apoi şi „Niva" cu problema de şah [290]), şi, spre ruşinea mea, am întîrziat cu răspunsul. Cum merge convalescenţa ta ? Sper că medicii, cel puţin, sînt destul de prudenţi şi nu-şi reiau ocupaţiile înainte de a fi pe deplin restabiliţi. Eu aici mă gîndeam adesea la pericolul unui accident cînd mergeam pe bicicletă prin centrul Parisului, unde circulaţia e foarte intensă. Dar nu înţeleg cum ai putut să te răstorni în halul ăsta la ţară, pe timp de iarnă ! Pesemne că a fost un cal nărăvaş şi tu l-ai mînat într-o goană nebună.

Scrie-mi dacă eşti complet restabilit. Aniuta mi-a scris că sînt speranţe să ţi se vindece piciorul (complet ? ai să poţi merge pe bicicletă ?), dar umărul nu. Aşa să fie oare ? Nu prea-mi vine să cred că ar fi în genere imposibil să se vindece un omoplat fracturat. Trebuie să faci un tratament serios şi să te vindeci definitiv.

Cît despre Maneaşa, cred că ar fi bine ca în timpul verii să plece undeva la odihnă pentru o perioadă mai îndelungată. Mama tot despre asta îmi scrie, dar se teme că nu va reuşi s-o convingă să se ducă... Şi ar trebui, totuşi.

www.dacoromanica.ro

La noi nu e nimic nou. Ducem o viaţă liniştită. Vremea este atît de frumoasă, că mă gîndesc să reiau plimbările pe bicicletă, mai ales că am cîştigat procesul şi în curînd urmează să primesc despăgubirea de la proprietarul automobilului.

Însănătoşire cît mai grabnică şi deplină ! Toţi ai noştri îţi trimit salutări !

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

207

CĂTRE M. A. ULIANOVA

13. II. 1910

Dragă măicuţă ! Zilele acestea am primit scrisoarea ta şi a Aniutei, pentru care vă mulţumesc. M-am eliberat acum de micile treburi care m-au silit să-i răspund foarte pe scurt şi în mare grabă Maneaşei (îi voi scrie curînd).

Figurile de şah [291] le-am primit de mult, dar am uitat să vă scriu despre asta. Aici am foarte rar ocazia să joc şah şi cred că am uitat tot.

Mă bucură că sînteţi mulţumite de locuinţă şi de gazdă, şi că tu ţi-ai revenit şi ai început să ieşi din nou la plimbare. Ar fi bine ca la primăvară să plecaţi cît mai devreme din Moscova, undeva pe Volga sau la ţară, căci nu cred să fie plăcut să stai la Moscova primăvara.

Noi avem aici un timp admirabil. Nivelul apelor Senei este încă destul de ridicat, dar scade mereu, aşa încît curînd vom scăpa de inundaţie, care a provocat mari pagube (partea de oraş în care locuim noi n-a fost inundată).

De la Mitea am primit o scrisorică în care mă înştiinţează că merge spre bine. Mă simt vinovat faţă de el că nici pînă azi nu i-am răspuns. Pe cît văd, nu numai la Paris, unde circulaţia pe străzi e foarte dificilă, folosirea vehiculelor nu este lipsită de pericole...

www.dacoromanica.ro

Mă văd aici cîteodată cu Avgusta Pavlovna. Familia ei e la Moscova ; vă întîlniţi cu ei ? Ea este o persoană foarte simpatică.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. U.*

Multe salutări de la toţi ai noştri.

Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

208

CĂTRE D. I. ULIANOV

17. II. 1910

Dragă Mitea ! După ce am primit problema ta *, s-a trezit în mine vechea mea „pasiune" pentru jocul de şah, căci eram pe punctul de a uita tot ce am ştiut. N-am mai jucat, cred, de un an de zile, iar în ultimii ani am jucat doar cîteva partide scurte şi foarte scurte. Problema ta se rezolvă destul de uşor. Td8—d6. Dar astăzi am văzut în „Reci" un studiu pe care l-am rezolvat cu oarecare greutate şi care mi-a plăcut foarte mult (nr. 31 (1 269) din 1 februarie, studiul nr. 195). Poziţia este următoarea : albul Rg3, Cg1, Ng7 şi pionii h5 şi d3. Negrul Re3 şi pionii h7, d5 şi a2 (adică acesta din urmă mai are o mutare şi se transformă în damă). Albul joacă şi cîştigă. Frumoasă problemă !

Tu cum te mai simţi ? Cum stai cu piciorul şi cu omoplatul, s-au vindecat pe deplin ? Mai e mult pînă să-ţi poţi relua mersul pe jos şi în trăsură ?

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris la gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 312. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

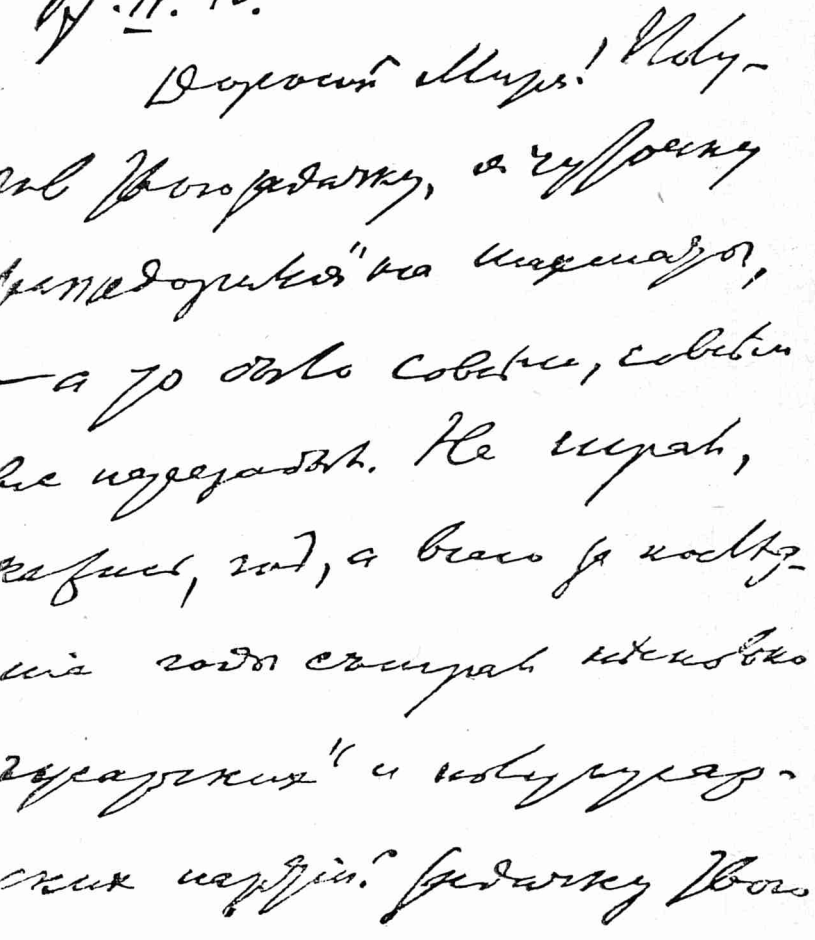

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către D. I. Ulianov. — 17 februarie 1910

www.dacoromanica.ro

209

CĂTRE M. A. ULIANOVA

10. IV. 1910

Dragă măicuță ! Sper că vei primi această scrisoare pînă la 1 aprilie. De ziua ta și a Maneașei vă felicit și vă îmbrățișez cu drag pe amîndouă.

Zilele acestea am primit scrisoarea ta cu noua voastră adresă, iar cu puțin în urmă am primit și scrisoarea lui Mitea. Nu știam că vechea voastră locuință era atît de departe de centru. O oră de mers cu tramvaiul e o adevărată calamitate ! Eu aici fac o jumătate de oră cu tramvaiul pînă la bibliotecă *, și tot găsesc că e obositor. Dar să faci zilnic două ore de dus și întors — e prea din cale-afară. Bine că ați găsit acum o locuință aproape de consiliul zemstvei **. Mă întreb însă dacă aveți acolo aer bun. Nu e prea mult praf și zăpușeală ? Multe mulțumiri istoricului pentru scrisoare ; i s-a și răspuns.

Planul unei întîlniri a noastre în august e cît se poate de atrăgător, numai să nu te obosească drumul. De la Moscova la Petersburg trebuie să luați neapărat vagon de dormit, la fel și de la Petersburg la Abo. De la Abo la Stockholm circulă vaporul „Bure", care e excelent amenajat ; călătoria pe mare durează 2—3 ore, iar pe vreme bună e ca o călătorie *pe rîu*. La Petersburg se găsesc bilete dus și întors. De n-ar fi atît de obositor drumul cu trenul, am putea petrece admirabil o săptămînă la Stockholm !

În privința vilegiaturii n-am hotărît încă nimic. Nu știu dacă e mai bine să luăm o pensiune în genul celei de anul trecut, astfel încît Nadea și E. V. să se poată bucura de *odihnă deplină*, sau să închiriem o locuință de vară, și atunci ele vor trebui să gătească singure ; pentru E. V. asta e prea obositor.

La noi e primăvară. Am și scos afară bicicleta Nadiei. E o vreme care te îmbie la plimbare — pe jos sau cu bicicleta.

* Este vorba de Biblioteca națională din Paris, unde V. I. Lenin lucra de obicei. — *Nota red.*

** M. I. Ulianova lucra pe atunci la consiliul zemstvei guberniale Moscova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Multe salutări Maneaşei.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

210

V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

2. V. 1910

Dragă Aniuta ! Am primit ieri scrisoarea în care îmi comunici noua ta adresă. Mulţumesc pentru felicitări. La noi nu e nimic nou. Nadea nu prea se simte bine, o duce prost cu nervii, în general însă sîntem sănătoşi cu toţii. Eu am reluat de mult plimbările cu bicicleta şi din cînd în cînd dau o raită prin împrejurimile Parisului, mai ales că locuim foarte aproape de linia de centură a oraşului. Încă n-am hotărît nimic în privinţa vilegiaturii ; pe aici vara soseşte tîrziu ; s-ar putea să ne ducem iar la Bombon, unde e pensiune ieftină şi linişte perfectă, deşi Nadea nu prea e dispusă să mergem iarăşi acolo. S-ar putea ca de astă dată să încercăm o colonie socialistă pe malul mării *. E. V. a fost acolo anul trecut şi i-a plăcut.

Transmite multe salutări vecinului din Alakaevka **, dacă ai prilejul să-l vezi. Păcat că este un duşman atît de înverşunat al corespondenţei, căci mi-ar face plăcere ca măcar din cînd în cînd să primesc „din ţară" veşti în legătură cu ceea ce se petrece în satul nou. Sînt puţine informaţii în această privinţă şi mi-ar fi făcut plăcere să stau pur şi simplu de vorbă cu un om competent.

* Vezi volumul de faţă, p. 321. — *Nota red.*
** A. A. Preobrajenski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Manciurianului din nord * transmite-i de asemenea salutări. Mă întreb cum se va aranja el acum şi dacă se va debarasa de „slăbiciunea" autorilor... ruşi, şi nu numai a acestora...

Impresia ta că aş fi nemulţumit de doctor ** (pe care ne-ai cerut să-l ajutăm cît de cît) e complet greşită, sau poate întîmplător m-am exprimat eu într-o manieră stîngace. N-am fost şi nu sînt cîtuşi de puţin nemulţumit de el. Face impresie bună. N-am avut prilejul să ne cunoaştem ceva mai îndeaproape. Acum s-a mutat în afara oraşului, unde va fi mai bine pentru copii. O duce greu de tot; se spune că în ultimul timp a reuşit să cîştige o sumă infimă pentru o muncă *ocazională*. Mă întîlnesc foarte rar cu el. Emigranţii o duc aici greu de tot.

Lucrarea mea merge din cale-afară de prost. O să treacă, sper, perioada asta de necontenite zîzanii [292] şi atunci îmi voi relua munca.

Multe salutări lui Mark. Complimente de la toţi ai noştri.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Dragă Anea, scrisoarea ta cu privire la persoana cunoscută am primit-o de mult şi chiar atunci i-am răspuns Maneaşei. Am motive să cred că scrisoarea mea s-a pierdut, deşi la una dintre întrebările puse de mine, Maneaşa mi-a răspuns. Am rugat-o să-mi confirme primirea acestei scrisori, dar ea nu mi-a scris nimic. Cunoscutul căruia m-ai rugat să-i arăt scrisoarea nu este aici în momentul de faţă şi, afară de asta, ceea ce ţi-am scris eu i s-a spus nu lui, ci unei alte persoane. Zilele astea îţi voi scrie mai amănunţit. Te sărut cu drag. Salutări lui M. T. Complimente din partea mamei.

N. K.

Trimisă din Paris la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de A. P. Sklearenko. — *Nota red.*
** M. F. Vladimirski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

211

CĂTRE M. A. ULIANOVA [293]

Dmitri Ilici Ulianov. Gara Mihnevo. Calea ferată Reazan—Ural. Russie, Moscou

18. VI. 1910

Dragă măicuţă ! Vă trimitem tuturor — ţie, Aniutei şi lui Mitea — salutări dintr-o excursie duminicală. Nadea şi cu mine am venit aici cu bicicletele. Pădurea Meudon e foarte frumoasă şi situată aproape, la 45 de minute de Paris [294]. Am primit scrisoarea Aniutei şi i-am răspuns. Nadea şi cu mine vă îmbrăţişăm cu drag.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Meudon (Franţa)

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

212

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Saveliev (pentru M. I. U.) Vilă proprie. Satul Ino-Nemi. Gara Terioki. Calea ferată finlandeză Russie. Finlande

18. 6. 1910

Dragă Maneaşa ! Nadea şi cu mine îţi trimitem salutări. Sîntem veniţi în excursie la pădurea Meudon. E splendid aici ! Scrisoarea ta (lungă) am primit-o în seara zilei în care ţi-am trimis şi eu o scrisoare. Aşadar, totul s-a primit. Îţi vom scrie şi-ţi vom trimite cărţi noi.

Salut et fraternité ! * Al tău, *V. U.*

Trimisă din Meudon (Franţa)

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Textual : Salut şi fraternitate ! — formulă de salut în timpul revoluţiei franceze. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

213

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Gara Mihnevo. Calea ferată Reazan—Ural
Dr. Dmitri Ilici Ulianov. Russia, Mosca

1. VII. 1910

Dragă măicuță ! Îți trimit multe salutări din Neapole. Am venit aici cu vaporul, din Marsilia ; cu bani puțini am făcut o călătorie plăcută. M-am simțit ca pe Volga. De aici plec, pentru scurt timp, la Capri *.

Te îmbrățișez cu drag. Salutări la toată lumea.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Neapole (Italia)
Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"
Se tipărește după manuscris

214

CĂTRE M. I. ULIANOVA

V. A. Saveliev, pentru M. I. U. Vilă proprie.
Satul Ino-Nemi. Gara Terioki. Calea ferată finlandeză
Russie. Finlande

28. 7. 1910

Dragă Maneașa ! Îți scriu din Pornic **. E aproape o săptămînă de cînd m-am instalat aici împreună cu E. V. și cu Nadea. Ne odihnim admirabil. Ne scăldăm etc. Ce mai e pe la voi ? Cum se simte mama cu sănătatea ? Ce ați hotărît în chestiunea venirii mele de la Copenhaga la Stockholm ? *** Scrie-mi : Pornic (Loire Inférieure). Rue Mon Désir. K. Les Roses. Mr. Oulianoff.

Salutări la toată lumea. Al tău, *V. U.*

* V. I. Lenin se ducea la Capri (Italia) să se întîlnească cu A. M. Gorki. — *Nota red.*

** În legătură cu șederea la Pornic, vezi *N. K. Krupskaia.* „Amintiri despre Lenin", Moscova, 1957, p. 168—169. — *Nota red.*

*** Este vorba de o întîlnire cu V. I. Lenin în străinătate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Mamei i-am scris acum o săptămînă din Paris la Mihnevo. A primit scrisoarea ?

Trimisă din Pornic (Franţa)
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

215

CĂTRE M. A. ULIANOVA

D-sale D-nei Maria Aleksandrovna Ulianova.
Vila Ecaterina Leasonen. Satul Leppeneno. Gara Terioki.
Calea ferată finlandeză. Finland via Stockholm. Terioki

4. IX. 1910

Dragă măicuţă ! Vă trimit, ţie şi Aniutei, multe salutări din Copenhaga. Congresul şi-a încheiat lucrările ieri [295]. Am stabilit definitiv cu Maneaşa : la 4 septembrie stil vechi, adică la 17. IX stil nou, vă aştept la Stockholm, la debarcader *. Un tovarăş îmi va lua cu chirie la Stockholm două camere pentru săptămîna 17—24. IX. Maneaşa are adresa mea de aici. Scrieţi-mi la Stockholm pe adresa : Hr. Ulianof. Poste-restante. Vă îmbrăţişez cu drag.

Pe curînd !

Al tău, *V. U.*

Aici stau pînă la 15. IX. 1910.

Trimisă din Copenhaga
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

---

* V. I. Lenin urma să vină la Stockholm pentru a se întîlni cu mama sa, M. A. Ulianova, şi cu sora sa, M. I. Ulianova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1911

216
CĂTRE M. T. ELIZAROV

3. I. 1911

Dragă M. T. ! Îţi mulţumesc mult pentru scrisoarea trimisă. Aici te simţi atît de izolat, încît asemenea scrisori cu observaţii şi impresii culese „de pe Volga" (mi-e dor de ea !) sînt un adevărat balsam. Observaţiile d-tale sînt extrem de interesante, mai ales că au fost făcute cu prilejul diferitelor întîlniri şi călătorii în interes de serviciu, fără obiective dinainte fixate. Scrisoarea d-tale de astă vară m-a bucurat şi ea nespus de mult şi mă simt foarte vinovat că n-am găsit timp să-ţi răspund, din pricina deplasărilor de la mare la Paris, iar de aici la Copenhaga şi Stockholm.

În ce priveşte călătoria mea în Italia, se pare că n-o voi face acum (şi nici într-un viitor apropiat). Finanţele (despre care m-a întrebat, de altfel, Anea) nu-mi permit acest lucru. Editor n-am găsit [296]. Am trimis articolul la „Sovremennîi Mir" [297], dar se pare că şi acolo sînt unele dificultăţi ; de cîteva săptămîni aştept să-mi răspundă. Trebuie să amînăm pentru vremuri mai bune călătoriile lungi. Dar din Italia pînă aici nu-i decît un pas : dacă ai de gînd să pleci în Italia, nu se poate să nu treci pe la Paris. Doar nu degeaba se spune că cine a fost o dată la Paris se simte ispitit să vină şi a doua oară.

Pentru Maneaşa însă ar fi într-adevăr mai bine, din toate punctele de vedere să se odihnească mai multă vreme la Saratov şi să nu-şi grăbească plecarea.

www.dacoromanica.ro

La noi nu e nimic nou. Prea puține lucruri îmbucurătoare. Trecem aici printr-o perioadă de sîcîitoare zîzanii, așa că vă rog să-mi scuzați neregularitatea corespondenței ; nu i-am răspuns Aniutei, care m-a înștiințat despre eșecul tratativelor cu Lvovici [298], și nici mamei nu i-am mai scris de mult. Acum se află adunată la d-ta aproape întreaga familie, așa că te rog să transmiți scuzele mele. Multe salutări Aniei și Maneașei, iar mamei multe sărutări.

Cu o caldă strîngere de mînă, al d-tale, *V. U.*

Mama mi-a vorbit la Stockholm despre lupta d-tale cu patronul. Din moment ce hîrtiile de valoare s-au urcat, înseamnă că ai să cîștigi. Te felicit ! Ai să scapi de neplăceri !

La mulți ani ! ! La mulți ani *tuturor !*

Ieri am primit din Rusia nr. 1 al ziarului „Zvezda" și astăzi nr. 1 al revistei „Mîsl" [299]. Iată un adevărat prilej de bucurie ! Sper că le-ai citit și d-ta ! Mă bucur din toată inima ! !

Trimisă din Paris la Saratov
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

217

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova, str. Pankratievskaia nr. 7, apart. 5. Russie. Saratov

19. I. 1911

Dragă măicuță ! Am primit chiar acum scrisoarea ta. Nadea îți mulțumește foarte mult și-ți trimite salutări. În ceea ce mă privește, mă grăbesc să lămuresc o neînțelegere pe care văd că, fără voia mea, am provocat-o. Te rog să nu-mi trimiți bani. În momentul de față nu sînt strîmtorat. Într-una din ultimele mele scrisori spuneam că nu mi se

www.dacoromanica.ro

publică nici cartea, nici articolul. Dar în ultima scrisoare v-am comunicat că este vorba să mi se primească articolul. În privința cărții i-am scris lui Gorki * și sper că voi primi un răspuns favorabil. În orice caz, situația mea nu este *acum* mai rea ; nu sînt strîmtorat. Și te rog foarte mult, măicuță dragă, să nu-mi trimiți nimic și să nu economisești din pensia ta. Dacă mă voi afla într-o situație grea, îți voi spune deschis ; acum însă nu e cazul. Nu e ușor să găsești un editor, dar am să mai caut ; în afară de asta, eu *continui* să primesc „salariul" [300] despre care ți-am vorbit la Stockholm. De aceea te rog să nu-ți faci griji.

Nadea i-a scris Maneașei de două ori, iar astăzi îi trimite încă o scrisoare **. Primește ea scrisorile ?

Mă bucură mult că de la Mitea se primesc vești bune în ceea ce privește transferarea lui ***. Multe salutări lui Mark și Aniutei de la noi toți.

Noi sîntem cu toții bine sănătoși și nu avem nimic nou de comunicat. Ieri am ținut aici un referat despre Tolstoi ; poate că voi face un tur prin Elveția cu acest referat ****.

Pe aici e o vreme destul de frumoasă, uscată și rece (locuința noastră este foarte călduroasă), tocmai bună pentru plimbări.

Te îmbrățișez cu drag, măicuță scumpă, și-ți doresc multă sănătate.

Al tău, *V. U.*

P. S. La Moscova s-a îmbolnăvit mama Taniei *****.

Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

---

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 48, București, Editura politică, 1968, p. 16. — *Nota red.*

** Din motive de ordin conspirativ, N. K. Krupskaia folosise cerneală simpatică. — *Nota red.*

*** Este vorba de transferarea lui D. I. Ulianov la Feodosia, în postul de medic igienist. — *Nota red.*

**** Acest proiect nu s-a realizat. — *Nota red.*

***** Este vorba de arestarea Sofiei N. Smidovici, cunoștință apropiată a familiei Ulianov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

218

CĂTRE M. A. ULIANOVA

8. IV. 1911

Dragă măicuţă ! Această scrisoare îţi va fi înmînată, probabil, în ziua de 1 aprilie stil vechi. De ziua ta şi a Maneaşei vă trimit cele mai calde felicitări. Îţi doresc însănătoşire grabnică şi cît mai deplină. L-am văzut azi pe doctor * — tatăl „finului" Aniutei — şi mi-a spus că după sciatică trebuie să fii foarte precaută ca să nu faci o recidivă. Tot de la el am aflat că soţia lui se pregăteşte să plece cu copiii în Rusia ; deocamdată însă, pe timpul verii, vor să plece la ţară.

Am primit, măicuţă dragă, scrisoarea în care îmi descrii viaţa voastră la Saratov şi îmi împărtăşeşti unele gînduri în legătură cu Maneaşa. Nu-ţi face griji dinainte, poate că spre sfîrşitul verii lucrurile se vor aranja altfel decît presupui tu.

Unde aveţi de gînd să vă petreceţi vara ? Chiar în Saratov ? E bine vara acolo ?

Aici am avut o săptămînă de iarnă adevărată, cu frig şi zăpadă. Acum începe din nou să se împrimăvăreze. E. V. a răcit cît a fost frig şi acum stă la pat. În general ducem aceeaşi viaţă retrasă pe care o ştiţi. De la Maneaşa primesc, din păcate, prea puţine veşti. Cum se simte ea ? Transmite multe salutări ei şi la toţi ai noştri.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. Ul.*

Trimisă din Paris la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de M. F. Vladimirski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

219

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Str. Gogol,
casa Kupp. Berdiansk, gubernia Taurida
Russie

Dragă măicuţă ! Nadea şi cu mine vă trimitem, dintr-o excursie, calde salutări ţie şi la toţi ai noştri. Vom rămîne aici toată ziua.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 20 august 1911
Trimisă din Fontainebleau (Franţa)
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

220

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-sale D-lui Vasili Aleksandrovici Saveliev, pentru M. I.
Vilă proprie. Satul Ino-Nemi. Gara Terioki.
Calea ferată finlandeză
Finlande (via Stockholm). Terioki

Dragă Maneaşa ! Nadea şi cu mine îţi trimitem, dintr-o excursie, multe salutări ; vom rămîne aici toată ziua.

Salut chaleureux ! * Al tău, *V. U.*

Scrisă la 20 august 1911
Trimisă din Fontainebleau (Franţa)
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* — Calde salutări ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

221

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Str. Ugodnikovskaia nr. 26,
apart. fam. Elizarov. Saratov
Russland

Dragă măicuță ! Îți scriu din Lucerna. Am venit în Elveția pe neașteptate (cu prilejul întrunirii Biroului socialist internațional la Zürich [301]). Fac aici un turneu cu un referat al meu [302]. Ieri am făcut o ascensiune pe muntele Pilat, care are 2 122 m. Timpul se menține încă splendid, și eu fac excursii frumoase. Te îmbrățișez cu drag. Multe salutări la toată lumea !

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 28 septembrie 1911
Trimisă din Lucerna (Elveția)

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 11

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

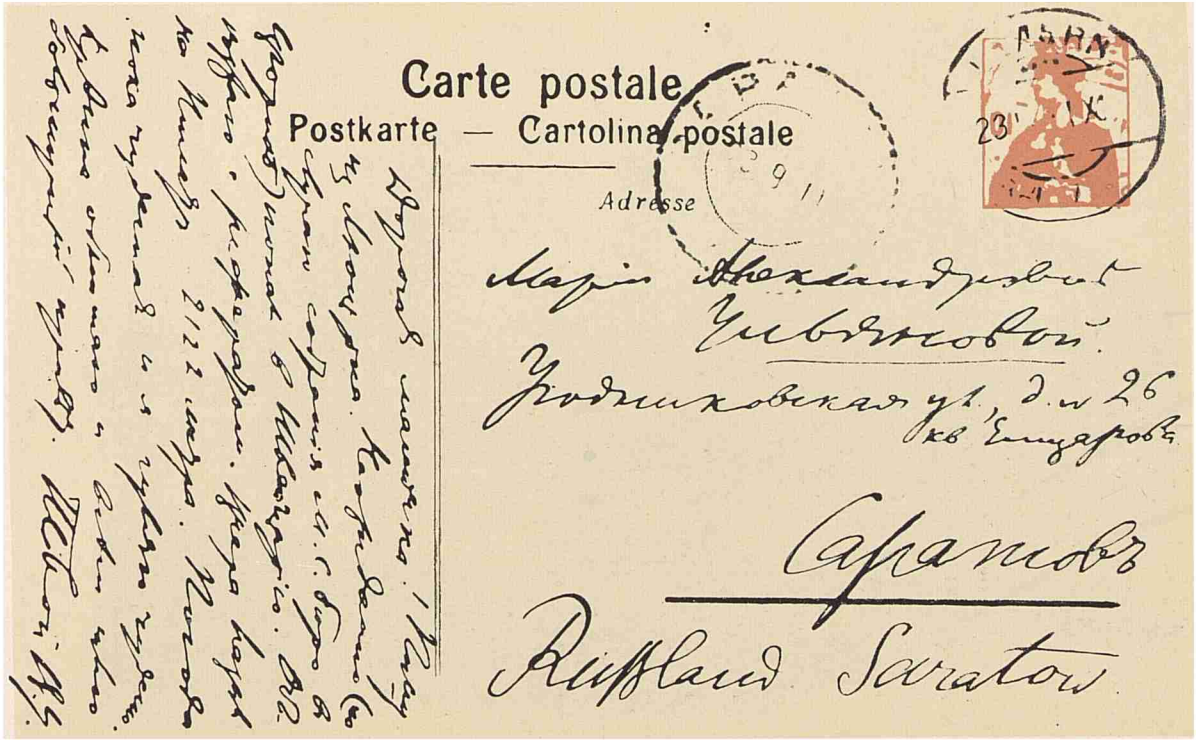

Cartea poştală a lui V.I. Lenin către M.A. Ulianova. — 28 septembrie 1911

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

1912

222

CĂTRE M. A. ULIANOVA

D-sale d-nei Maria Aleksandrovna Ulianova. 26.
Str. Ugodnikovskaia 26. Saratov. Russie

Dragă măicuță ! Zilele acestea am primit de la voi încă un colet — pește, icre, batog. Multe mulțumiri. Acum ne ospătăm cu aceste delicatese, le savurăm și ne aducem aminte de Volga. Anul acesta prea ne-ați răsfățat cu bunătăți de acasă !

Voi ce mai faceți ? Judecînd după ceea ce scriu ziarele, la voi e ger și zăpadă. Aici a și venit primăvara. Acum o săptămînă mi-am pus la punct bicicleta și m-am dus la Bois des Verrières (a fost și Maneașa pe acolo), de unde am adus ramuri de salcie înverzită. Astăzi am fost iarăși acolo împreună cu Nadea și am văzut vișini în floare. E o vreme de primăvară, dar schimbătoare, cu multă ploaie.

Voi unde aveți de gînd să vă duceți vara asta ? E. V. intenționa să plece în Rusia, dar mi se pare că o să renunțe. Ne gîndim s-o trimitem la niște cunoscuți din Arcachon, în sudul Franței.

Sînteți sănătoși cu toții ? Te îmbrățișez cu drag, măicuță scumpă. Multe salutări Aniutei, Maneașei, lui Mark și lui Mitea.

Al tău, *V. U.*

Nadea și E. V. vă trimit multe salutări.

Scrisă la 8 sau 9 martie 1912
Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

223

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Anna Ilinicina Elizarova. Saratov, str. Ugodnikovskaia 26

În ultimul timp am stat în casă, fiind ocupat cu o traducere *, şi nu prea sînt în curent cu ceea ce se petrece la Paris. De altfel, ai noştri se ciorovăiesc aici şi se împroaşcă cu noroi, cum nu au mai făcut de mult, ba poate chiar niciodată. Toate grupurile şi grupuleţele s-au ridicat împotriva ultimei conferinţe şi a organizatorilor ei, aşa încît în adunările care au avut loc aici s-a ajuns pur şi simplu la păruială [303].

Într-un cuvînt, aici sînt atît de puţine lucruri interesante şi, în general, atît de puţine lucruri bune, încît nici nu face să scrii despre ele.

Scrisă la 24 martie 1912
Trimisă din Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după o copie dactilografiată, găsită în arhiva departamentului poliţiei

224

CĂTRE M. A. ULIANOVA

7. IV. 1912

Dragă măicuţă ! Această scrisoare o vei primi, probabil, în preajma zilei de 1 aprilie st. v. De ziua voastră vă trimit, ţie şi Maneaşei, cele mai calde felicitări. Vă îmbrăţişez cu drag şi vă urez toate cele bune.

Cum e primăvara la voi, pe Volga ? Sînteţi sănătoşi cu toţii ? M-am deprins acum să caut în fiecare zi, în „Reci", ce scrie despre starea timpului la Saratov, şi văd că la voi mai e frig.

Aici avem anul acesta o primăvară foarte timpurie, pare-se. Zilele trecute am fost din nou cu bicicleta la pădure ; prin livezi toţi pomii sînt în floare, „de parc-ar fi scăldaţi

* Nu s-a stabilit despre ce traducere este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în lapte" ; în aer plutește o mireasmă îmbătătoare. E o primăvară minunată. Păcat că a trebuit să merg singur ; Nadea e răcită și complet răgușită.

La vară intenționăm să ne ducem la Fontenay, lîngă Paris, și ne gîndim chiar să ne mutăm acolo definitiv [304]. La Paris viața e scumpă, chiria s-a urcat ; în plus, într-o localitate suburbană vom avea mai multă liniște și un aer mai sănătos. Zilele acestea voi începe să vizitez suburbiile în căutare de locuință.

De la Maneașa am tot așteptat o scrisoare lungă, dar n-am primit pînă acum nimic. Îi trimit un prospect ; e tot ce am putut găsi. Mark și Anea cum o duc cu sănătatea ? Dar de la Mitea ce vești mai aveți ?

Încă o dată vă sărut cu drag și multe salutări la toată lumea.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Paris la Saratov
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliutiia", nr. 4

Se tipărește după manuscris

225

CĂTRE M. A. ULIANOVA

27. V. 1912

Dragă măicuță ! Întorcîndu-mă aseară la Paris dintr-o scurtă călătorie pentru diverse treburi [305], am găsit scrisoarea ta în care îmi comunici trista veste despre Anea și Maneașa [306]. Sînt convins că nu le vor putea reține mult timp, căci prea e evidentă absurditatea unei asemenea arestări. Aniutei i s-a spus chiar din capul locului : nu pentru mult timp ! Probabil că în vremurile de astăzi în provincie se fac arestări fără nici un motiv, „pentru orice eventualitate".

Ai ceva cunoscuți pe acolo, măicuță dragă ? Vine cineva să te vadă ? În asemenea cazuri cel mai rău și cel mai greu este să te trezești pe neașteptate singură. Primești scrisori și vești de la Mark și de la Mitea ?

www.dacoromanica.ro

Poate se află la Petersburg careva dintre cunoscuții noștri? Dacă e cineva acolo, ar fi bine să-i scrii despre cele întîmplate, ca să se intereseze unde trebuie. Organele administrative provinciale fac uneori exces de zel, mai ales acum, după 1 mai.

Te îmbrățișez cu drag, măicuța mea, și-ți doresc multă sănătate și curaj.

Al tău, *V. U.*

P. S. Nu ne-am hotărît încă ce să facem la vară. Deocamdată n-au început căldurile.

Trimisă din Paris la Saratov
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

226

CĂTRE M. A. ULIANOVA

2. VI. 1912

Dragă măicuță! Zilele trecute ți-am scris în legătură cu arestarea Maneașei și a Aniutei. Aș vrea să mai adaug următoarele. Mă tem să nu te simți acum prea singură. În scrisoarea precedentă te-am întrebat dacă ai ceva cunoscuți care vin să te vadă, dar bineînțeles că la această scrisoare încă n-am avut cînd să primesc răspuns.

Am citit azi într-un ziar din Petersburg că la Saratov au fost operate percheziții și arestări masive printre funcționarii de la căile ferate [307]. Pe cît se vede, arestările se fac acum cu un zel deosebit... Nu știu dacă între timp ai primit vreo veste de la Manea și de la Aniuta. Cu Aniuta, desigur, ai să te revezi în curînd, de vreme ce chiar în momentul arestării ei s-au văzut nevoiți să-i spună că, probabil, n-o vor reține prea mult. Dar dacă au fost operate atîtea arestări, s-ar putea să treacă un timp oarecare pînă ce vor fi anchetate și triate toate persoanele ridicate cu acest prilej.

Te rog să-mi scrii măcar cîteva rînduri, măicuță dragă, ca să știu dacă ești sănătoasă și cum te simți, dacă pri-

www.dacoromanica.ro

2/VI.12.

Дорогая мамочка! На
днях писал тебе по поводу ар-
ж. и м. Хочется поговорить
еще. Боюсь, что мое письмо од-
ного типа себя чувствуешь. Я
спрашивал в предыдущем пись-
ме, есть-ли у тебя какие, кас-
тающиеся тебя, из отвода на пос-
ле, конечно, не могло еще быть.
Сегодня прочитал в четвер-
тушкой газете о бывших ар-
ах и обыскал в Сарепове в свя-
зи с окт.-дек. событиями. Ви-
дишь, хватают здесь особенно
усердно.... Не знаю, удастся
ли мне повидать какие-нибудь

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către M. A. Ulianova — 2 iunie 1912

www.dacoromanica.ro

meşti veşti, dacă ai ceva cunoştinţe la Saratov. Poate că dacă ne vom scrie mai des, o să-ţi fie totuşi ceva mai uşor.

La noi nu e nimic nou. Ieri ne-am dus să vizităm parcul St. Cloud, dar am avut ghinion — ne-a prins acolo ploaia. În general nu e prea cald, şi noi tot nu ştim încă unde să ne ducem vara.

Nadea şi El. Vas. te sărută cu drag şi-ţi doresc multă sănătate şi curaj. Eu, de asemenea, te îmbrăţişez cu toată afecţiunea, măicuţă scumpă.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă din Paris la Saratov
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

227

CĂTRE M. A. ULIANOVA

1. VII. 1912

Dragă măicuţă ! Am primit scrisoarea ta în care îmi comunici că ai făcut o călătorie pe Volga şi pe Kama şi îmi trimiţi noua voastră adresă. De astă dată trebuie să vă comunic şi eu o adresă nouă. Vara asta am plecat din Paris într-o localitate foarte îndepărtată — tocmai la Cracovia. Aproape în Rusia ! Evreii de aici sînt la fel cu cei din Rusia, iar graniţa rusă se află la 8 verste (de la Granica pînă aici faci două ore cu trenul, iar de la Varşovia 9 ore) ; femeile umblă desculţe şi poartă rochii multicolore, la fel ca şi cele din Rusia. Adresa mea de aici este :

Herrn Wl. Ulijanow
Zwierzyniec. L. 218.
Oesterreich. *Krakau.*

Vă doresc, ţie şi Aniutei, odihnă deplină şi plimbări plăcute pe Volga. Acum încep căldurile mari ; pe fluviu va fi, cred, mai plăcut.

www.dacoromanica.ro

Cît despre Maneaşa, trebuie să sperăm că, după cele ce ţi s-au spus, n-o vor mai reţine mult.

Salutări lui Mark !

Trimite-mi, te rog, măicuţă dragă, adresa lui Mitea.

Nouă ne ia mult timp aranjarea noii noastre locuinţe. Pentru vară ne-am instalat în afara oraşului, în apropiere de staţiunea climaterică „Salvator". Nu ştim încă poloneza. Avem mari dificultăţi şi multă bătaie de cap.

E. V. e bolnavă ; se pare că a contractat o pneumonie.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit multe salutări Aniei.

E. V. şi N. K. îţi trimit multe complimente şi sărutări.

Al tău, *V. Ulianov*

Trimisă la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

228

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Dragă Maneaşa !

Multe mulţumiri pentru fotografii * şi pentru scrisoare. În sfîrşit ! Cum te simţi acum ?

Nu mă mir că ai ales Nordul [308] ; cred că şi eu aş fi făcut la fel. Sper, totuşi, că nu te vor trimite prea departe ; sînt acolo şi locuri proaste. Scrie-mi, te rog, de îndată ce ajungi.

În ultimele zile a fost la noi cam multă forfoteală, şi de aceea nu ţi-am putut răspunde îndată.

Aici toată lumea vorbeşte de război, cum se vede, de altfel, şi din ziare. În caz de război, va trebui, probabil, să plecăm la Viena (sau, poate, chiar în oraşul în care ne-am întîlnit ultima oară **). Dar eu nu cred că va fi război.

* V. I. Lenin primise fotografii ale Mariei Aleksandrovna, Annei Ilinicina şi Mariei Ilinicina. — *Nota red.*

** V. I. Lenin se referă la oraşul Stockholm, unde în septembrie 1910 se întîlnise cu mama sa şi cu sora sa M. I. Ulianova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Te sărut cu drag, scumpă soră. E. V. şi Nadea la fel.

Al tău, *V. Ulianov*

P. S. Scrie-mi dacă ai să primeşti „Die Neue Zeit".

Scrisă la sfîrşitul lunii noiembrie 1912
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

229

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Aniuta ! M-am bucurat nespus de mult primind scrisorica ta. Se vede însă că mîna te-a durut rău de tot : scrisul ţi-e şi acum nesigur !

Noi o ducem aici mai bine decît la Paris — nervii sînt mai odihniţi, activitatea publicistică mai bogată, iar intrigile mai puţine. Sper că ne va fi mai uşor să ne vedem ; bineînţeles, dacă nu va fi război, şi eu nu cred că o să fie.

Din cînd în cînd primesc ştiri de la Gorki, care are acum faţă de noi mai puţine resentimente decît înainte.

Mark şi Mitea cum o mai duc ?

Sărut-o, te rog, cu mult drag pe mama din partea mea.

Aici avem o splendidă vreme de toamnă, şi noi nu pierdem nici o ocazie de a face plimbări.

Condiţiile materiale sînt, deocamdată, suportabile, dar foarte nesigure... Dacă va fi cazul, îţi voi scrie.

Iartă-mi graba cu care îţi scriu.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

P.S. E. V. şi Nadea mă roagă să vă trimit complimente şi sărutări. Amîndouă sînt bine sănătoase !

Scrisă în toamna anului 1912
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

230

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Dragă măicuţă ! Iartă-mă, te rog, că am întîrziat cu răspunsul la scrisoarea precedentă, iar între timp am primit o a doua scrisoare. Despre viaţa noastră de aici îţi scrie Nadea în mod amănunţit *.

De la Maneaşa nu avem încă veşti. Trimite-i scrisoarea Nadiei şi pe a mea dacă crezi că ar putea s-o intereseze.

Cred că n-ai nici un motiv să-ţi faci griji în privinţa Maniei : condiţiile de climă sînt mai bune la Vologda decît la Astrahan (unde bolile contagioase sînt mai răspîndite şi mai periculoase) ; cunoştinţe o să-şi facă ea acolo. Este totuşi o localitate nu prea îndepărtată de Petersburg şi de Moscova. Ziarele din Petersburg sosesc acolo, probabil, chiar a doua zi.

În privinţa traducerilor e greu de aranjat ceva ; trebuie găsită o legătură cu *editorii* din Moscova sau din Petersburg. Nadea propune un plan, pe care eu îl consider destul de bun : să vă interesaţi la fraţii Sabaşnikov **. Ar fi bine ca Aniuta să-i scrie lui Krumbügel (dacă se poate) etc. Eu, din păcate, nu am nici un fel de relaţii cu editurile.

Ce-i cu Mark de e mereu suferind ? Asta nu-i bine ! Ar trebui să se ducă undeva la odihnă — vara, de pildă, la munte. La 4 ore de aici, în munţi, se află Zakopane, despre care se spune că e o localitate admirabilă.

Noi n-avem de gînd să ne mutăm, afară de cazul cînd ne-ar alunga de aici un război ; dar nu prea cred că va fi război. Vom trăi şi vom vedea.

Multe salutări lui Mitea şi Aniutei. Tot o mai doare degetul ? Ar fi trebuit să se vindece pînă acum.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. Ul.*

Scrisă la 21 sau 22 decembrie 1912
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

* Această scrisoare nu s-a păstrat. — *Nota red.*
** Este vorba de editura „Fraţii Sabaşnikov". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

231

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova. Post-restant.
Vologda. Russland

Dragă Maneaşa ! În sfîrşit, am primit veşti de la tine, fie şi puţine. Scrie-ne cum te-ai aranjat, ce cunoştinţe ţi-ai făcut şi dacă ai vreo posibilitate de cîştig. Scrie-ne dacă autorităţile locale şi-au respectat promisiunea de a nu te împiedica să-ţi cauţi de lucru *.

Am primit de curînd o scrisoare de la mama, care îmi scrie că Mark a venit bolnav de la Petersburg. Ce-i cu el de e mereu suferind ? Cînd l-ai văzut ultima dată era sănătos ?

Tu suferi acum probabil de „boala deţinuţilor" — anemia, sau poate ţi *s-a agravat* vechea anemie ? Ar trebui să iei măsuri : să faci patinaj. Să nu neglijezi ! Pe aici e timp umed acum, dar anul trecut, de îndată ce nimeream într-o localitate „rece", căutam imediat un patinoar şi încercam să văd dacă nu cumva am uitat să patinez.

În ceea ce priveşte traducerile din franceză şi germană, s-au creat acum dificultăţi speciale din cauza convenţiei cu privire la dreptul de proprietate literară. Aici, din păcate, am pierdut orice legătură cu editurile. Ar trebui să scrii la Petersburg şi la Moscova, dacă ai cunoscuţi pe acolo, şi să-i rogi să se intereseze la editori ; munca de traducere este totuşi cea mai bună ocupaţie, şi văd că apar destule traduceri. Scrie-ne ce perspective sînt în această privinţă.

E. V. şi Nadea mă roagă să-ţi trimit complimente din partea lor.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ul.*

Scrisă la 24 sau 25 decembrie 1912

Trimisă din Cracovia
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* M. I. Ulianova se afla în deportare la Vologda. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

232

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Piaţa Kazan,
casa Muromţev, apartamentul Gorohovei.
Russland. Vologda

28. XII. 1912

Am primit, dragă Maneaşa, scrisoarea în care-mi comunici adresa ta şi mă grăbesc să-ţi răspund. Ai primit scrisoarea pe care ţi-am trimis-o post-restant ?

Cu revista „Gleichheit“ [309], care apare bilunar, am putea aranja, cred, să ţi-o trimitem de aici. Întrebarea este dacă cenzura o va lăsa să treacă. Caută să afli, sau poate ţi-o vom trimite fără a mai aştepta răspunsul tău.

Cînd sosesc acolo ziarele din Petersburg ? A doua zi, sau mai tîrziu ? Mii de urări de bine şi salutări la toţi prietenii !

Al tău, *Vl. U.*

Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în limbile franceză şi rusă în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 11

Se tipăreşte după manuscris
Tradusă din limba franceză

www.dacoromanica.ro

1913

233

CĂTRE M. A. ULIANOVA

(21. XII) 3. I. 1913

Dragă măicuţă ! Am primit astăzi scrisoarea ta şi a Aniutei, pentru care vă mulţumesc mult.

Vă felicit pe toţi de sărbători ! Vă urez petrecere frumoasă, multă sănătate şi voie bună !

Am primit azi şi o carte poştală de la Maneaşa, cu o vedere de pe rîul Vologda. Judecînd după această ilustrată, orăşelul e destul de simpatic... Ea îmi scrie că e pe punctul de a se aranja mulţumitor.

Dacă Mitea e la voi, transmiteţi-i multe salutări. Asemenea lui Mark. Sper că acum e sănătos.

Aniuta tot mai are scrisul nesigur ! Mare belea şi cu degetul acela al ei !

Noi sîntem cu toţii bine sănătoşi. Ne pregătim mai mult de sărbătorile ruseşti decît de cele de aici.

Te îmbrăţişez cu drag şi-ţi doresc toate cele bune.

Al tău, *V. Ul.*

Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

234

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Maria Aleksandrovna Ulianova, 36, Ţarevskaia 36. Saratov Russland, Saratow *

Dragă măicuţă ! Astăzi am primit cele două colete. Ce de dulciuri ne-aţi mai trimis ! Multe mulţumiri din partea tuturor. Nadea e pur şi simplu supărată pe mine, fiindcă „în legătură cu peştele" v-am scris de dulciuri şi v-am dat atîta bătaie de cap. Dar eu nu m-am aşteptat la asemenea cantităţi uriaşe... La peşte vama e mică aici, dar la dulciuri e destul de mare. Acum avem cu ce să sărbătorim încă o dată „Anul nou" !

Cum o duceţi acum în doi, fără Mark ? În ziare scrie că e posibilă o amnistie pentru cei deportaţi pe cale administrativă. Să aşteptăm ziua de 21 februarie... **

Aici avem o admirabilă vreme de iarnă fără zăpadă. Mi-am cumpărat patine şi patinez cu multă pasiune ; îmi amintesc de Simbirsk şi de Siberia. Pînă acum n-am mai patinat niciodată în străinătate.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit multe salutări Aniutei. Asemenea E. V. şi Nadea.

Al tău, *V. Ul.*

P. S. Casa în care stăm are acum alt număr : Ulica Lubomirskiego nr. 49.

Dragă Aniuta !

Tocmai terminasem de scris mamei în legătură cu coletele, cînd am primit scrisoarea ta şi a ei. Mă bucur că Mark e mulţumit de călătorii ; numai să se aranjeze cît mai bine în Siberia. Dacă vă duceţi la Mitea ***, sper că te vei abate şi pe la noi — sîntem aproape în drum, e nevoie

* Adresa se tipăreşte după copia care s-a păstrat în arhiva departamentului poliţiei. — *Nota red.*

** V. I. Lenin se referă la eventualitatea unei amnistii cu prilejul tricentenarului dinastiei Romanov. — *Nota red.*

*** D. I. Ulianov lucra pe atunci ca medic igienist la Feodosia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

doar de un mic ocol. Dacă taxa de paşaport n-ar fi atît de mare, nu te-ar costa cine ştie ce ; dar fără paşaport, cu bilete de „liberă trecere" de 30 de copeici, pot veni aici numai locuitorii din zona de frontieră.

Noi ducem aceeaşi viaţă liniştită ca şi pînă acum... Ne gîndim la un plan de editare a unor broşuri la „Pravda"... [310] Nu ştiu dacă vom reuşi, dar se simte nevoie de ele.

Maneaşa ne scrie din cînd în cînd. Încă n-a găsit de lucru.

Aici o ducem prost de tot cu cărţile *ruseşti ;* dar n-ai ce-i face !

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Scrisă la 24 februarie 1913
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

235

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Aniuta ! De mult n-am mai primit veşti de la voi. Mama e sănătoasă ? Aţi primit scrisoarea pe care v-am trimis-o îndată după primirea coletelor cu „bunătăţi" ?

Se pare că deportaţii din Vologda nu beneficiază *de loc* de prevederile decretului de amnistie... [311]

Ce veşti vă trimit Mitea şi Mark din noile lor locuri de şedere ?

Nu cumva ştii adresa lui Krumbügel, care mi-a editat cartea de filozofie ? Nu l-am putea găsi cumva (spune-mi cum să-l caut, şi voi găsi, sper, la Moscova un cunoscut), ca să aflăm dacă i-au mai rămas exemplare nevîndute din această carte ? Cred că am putea găsi acum *încă* o modalitate de desfacere şi să ne înţelegem în această privinţă cu editorul.

Multe sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ul.*

www.dacoromanica.ro

P. S. Adresa noastră de acum este : Lubomirskiego nr. 49 (şi nu 47).

Scrisă la 18 martie 1913
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

236

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Dragă Maneaşa ! Te felicit de ziua ta. Îţi doresc să petreci vara cît mai puţin singură, cît mai sănătoasă, iar timpul să treacă cît mai repede.

Îţi mulţumesc pentru scrisoare. Am fost foarte bucuros să aflu veşti despre tine, iar zilele acestea voi căuta să-ţi mai scriu. Iartă-mă că trebuie să închei : sînt foarte grăbit.

Salutări la toţi prietenii.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Scrisă în prima jumătate a lunii aprilie 1913
Trimisă din Cracovia la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

237

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

3. V

Dragă Maria Aleksandrovna ! Am primit cărţile poştale pe care ni le-ai trimis şi sînt foarte bucuroasă că te odihneşti în condiţii bune. Şi la noi e vară de-a binelea. Azi am expediat bagajele la ţară. Noua noastră adresă este :

Poronin—Galizien
Villa Terezy Skupień
. . . . . .
Oesterreich.

www.dacoromanica.ro

Noi plecăm peste trei zile. Mare bătaie de cap am avut cu împachetatul, căci plecăm pentru cinci luni la Poronin şi a trebuit să cumpărăm de toate. Eu sînt ca şi invalidă şi obosesc foarte repede. Timp de o lună am făcut un tratament electric, gîtul nu şi-a revenit, dar ochii au devenit aproape normali şi am mai puţine palpitaţii. Aici, la clinica de boli nervoase, tratamentul e gratuit, iar medicii sînt foarte atenţi. Şi încă un folos : în timp ce aştepţi să-ţi vină rîndul, auzi vorbindu-se poloneza şi începi şi tu să vorbeşti. Aş vrea să cunosc, în sfîrşit, această limbă. La vară, cînd voi avea timp liber, voi citi cărţi poloneze. Vom lua, probabil, o femeie de serviciu pentru 4—5 ore pe zi, aşa că vom fi mai puţin ocupate cu gospodăria. Mama n-a plecat în Rusia, în parte din cauza bolii mele, şi nici n-am avut cu cine s-o trimitem. Dar a rămas în special din cauza bolii. În ultimele zile, cu vînzoleala asta a mutatului, a obosit foarte mult. Volodea a fost mereu plecat, aşa că n-a fost acasă nici de ziua lui şi nici de sărbători. Călătoria asta l-a înviorat simţitor [312].

Nu ştiu încă dacă la Poronin vom găsi vreun loc de scăldat ; lui Volodea îi place tare mult să se scalde ; acolo nu vom avea baie şi nici măcar duş nu va putea să facă.

Aş vrea să plecăm cît mai curînd la ţară. Deşi locuim la marginea oraşului şi avem în faţa ferestrei o grădină de zarzavat, iar alaltăieri am auzit chiar glas de privighetoare, e totuşi oraş aici, copiii fac gălăgie, mereu trec încolo şi încoace soldaţi călare, căruţe.

Vă îmbrăţişez cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Aniuta, şi trimit salutări la toată lumea. Pe Anea tot o mai supără degetul ?!

Complimente de la mama !

A d-tale, *Nadea*

Măicuţă dragă ! Adaug cîteva cuvinte la scrisoarea Nadiei. Iartă-mă că nu ţi-am scris. Am fost plecat pentru cîteva zile, iar acum sînt ocupat cu mutatul.

Multe mulţumiri lui Mitea pentru scrisoare [313]. Am primit şi de la Mark o scrisoare, lungă de tot şi foarte interesantă ; îi voi răspunde din Poronin.

www.dacoromanica.ro

Poronin este o staţie de cale ferată înainte de „Zakopane“ (staţiune balneară). Pentru Zakopane există vagoane *directe* de clasa a 2-a — de la Varşovia, şi de clasa a 3-a — de la „Granica“.

Te îmbrăţişez cu drag. Multe salutări la toţi ai noştri !

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 3 mai 1913
Trimisă din Cracovia la Feodosia (Crimeea)

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

238

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. 40. Ekaterininsko-Dvoreanskaia 40. Vologda. Russland

Dragă Maneaşa ! Mi se pare că în corespondenţa mea cu tine (iar în cea cu Mark Tim. sînt sigur !) am rămas dator cu nişte răspunsuri. În sfîrşit am găsit timp să-ţi scriu. Zilele astea am plecat la munte (în parte din cauza bolii de care suferă Nadea — boala lui Basedow, care mă îngrijorează nespus), pentru toată vara, în satul Poronin, la 7 km de Zakopane. E o localitate situată în apropiere de munţii Tatra *, la 6—8 ore de mers cu trenul de la Cracovia spre sud ; legătura cu Rusia şi cu Europa se face prin Cracovia. E ceva mai departe de Rusia, dar n-ai ce-i face.

Am închiriat pentru toată vara, pînă la 1. X stil nou, o locuinţă (mult prea mare, enormă chiar !) şi, după multă bătaie de cap cu mutatul, ne-am instalat, în sfîrşit, aici. Se pare că boala Nadiei s-a agravat în urma călătoriei. Va trebui, cred, s-o duc la Berna pentru tratament...

Localitatea e superbă. Aerul e minunat — sîntem la o altitudine de aproximativ 700 m. Nici nu suferă vreo com-

* Tatra — masiv muntos în Carpaţi, cu altitudini pînă la 2 600 m. O adevărată Elveţie !

www.dacoromanica.ro

paraţie cu regiunea de şes, oarecum umedă, din împrejurimile Cracoviei. Aici avem multe ziare şi se poate lucra.

Populaţia e formată din ţărani polonezi — „górali" (munteni), cu care încerc să mă înţeleg * într-o limbă grozav de pocită ; cunosc vreo cinci cuvinte poloneze, iar pentru rest stîlcesc cuvintele ruseşti. Nadea vorbeşte cît de cît şi citeşte în limba poloneză.

Satele sînt cam de tipul celor ruseşti. Acoperişuri de paie, sărăcie. Femeile şi copiii umblă desculţi. Bărbaţii sînt îmbrăcaţi în portul lor góral : pantaloni albi de postav şi sumane la fel, ceva intermediar între scurtă şi manta. Localitatea în care ne aflăm noi nu este o staţiune balneară (cum e Zakopane), şi de aceea e foarte liniştită. Sper totuşi că datorită liniştii şi aerului de munte Nadea se va îndrepta. Aici am adoptat un regim de viaţă ca la ţară : scularea dis-de-dimineaţă şi culcarea aproape o dată cu găinile. Facem zilnic drumul la poştă şi la gară.

Citeşti regulat „Pravda" şi „Prosveşcenie" [314] ? Numărul jubiliar [315] şi victoria muncitorilor asupra lichidatorilor în sindicatul metalurgiştilor [316] ne-au bucurat foarte mult.

Tu cum o mai duci ? Crezi că-ţi vei păstra meditaţiile şi în timpul verii ? Găseşti destule cărţi de citit ?

Transmite salutări prietenilor polonezi ** şi roagă-i să ne sprijine pe cît posibil...

E. V. şi Nadea îţi trimit salutări şi te sărută. La fel şi eu.

Al tău, *V. U.*

Adresa mea este : Herrn Ulianow. Oesterreich. *Poronin* (Galizien). Austria.

P. S. Trimite, te rog, mamei această scrisoare, dacă nu vine curînd la tine.

Scrisă la 12 sau 13 mai 1913

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoluţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* (cu evreii prefer să vorbesc nemţeşte).

** Este vorba de V. V. Vorovski, care se afla deportat la Vologda. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

239

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

25. V

Dragă Maria Aleksandrovna, am primit azi scrisoarea d-tale, la care mă grăbesc să răspund.

Eu încep să mă simt mai bine. Am mult mai puţine palpitaţii. Urmînd sfatul medicului, mănînc cît trei, beau mult lapte, iau preparatul Robin (care conţine fier), şi în general totul merge cît se poate de bine. Volodea nu-şi mai găseşte linişte, mai ales de cînd i se spune că ar trebui să mă operez la Kocher. Mă bucură mult că Dm. Il. i-a scris că nu face să mă operez etc., căci aici i se spun tot felul de grozăvii : ba că s-ar putea să orbesc, ba că va trebui să stau un an şi jumătate imobilizată în pat etc. Dar adevărul e că boala mea nu este atît de gravă şi sper ca pînă la toamnă să mă fac bine.

Adevărata noastră odihnă începe abia acum. Cu mutatul am avut multă bătaie de cap, iar după aceea, în primele zile, am avut aici multă ciorovăială. Localnicii sînt stricaţi de vilegiaturişti — mint şi înşală la fiecare pas. La început asta ne irita, dar acum lucrurile s-au aranjat. Ne vine în casă o fetişcană care nu ştie să gătească, dar care face toată munca brută. De azi vremea începe să se îndrepte, dar toată săptămîna a plouat fără încetare, deşi n-a fost umezeală. Azi dimineaţă m-am plimbat cu Volodea timp de două ore, iar acum el a plecat să hoinărească singur, fără ţintă.

În fiecare dimineaţă vine la noi, de prin vecini, un căţeluş negru, lăţos, şi Volodea se joacă mult timp cu el. Ducem o adevărată viaţă de vilegiaturişti.

Cunoaştem aici o singură familie, care locuieşte însă destul de departe ; pînă la ei facem o jumătate de oră pe jos. Asta nu ne împiedică să ne vedem uneori chiar de două ori pe zi.

Sînt foarte bucuroasă că aici nu este forfotă. Nici de lucru nu am prea mult. Cea mai mare parte din timp mi-o petrec citind romane poloneze, dar nu prea mă omor cu lectura.

www.dacoromanica.ro

Pe aici e foarte frumos. E bine, de asemenea, că nu prea se poate goni pe bicicletă, căci Volodea cam făcea abuz de acest sport şi nu se odihnea ca lumea ; e preferabilă plimbarea pe jos.

Mama îţi trimite salutări. E îndurerată că acum două săptămîni i-a murit o soră cu care a crescut împreună şi cu care a rămas toată viaţa în relaţii foarte strînse. A vrut chiar să plece la Novocerkassk cînd a aflat că sora îi e bolnavă, dar îi lipsea paşaportul, care fusese trimis la preschimbare.

Multe sărutări Aniei şi complimente tuturor. Probabil că o să-ţi scrie şi Volodea. Te îmbrăţişez cu multă dragoste, scumpă Maria Aleksandrovna.

A d-tale, *Nadea*

Măicuţă dragă ! Te îmbrăţişez cu drag şi trimit salutări la toată lumea. Multe mulţumiri lui Mitea pentru scrisori ! Caut s-o conving pe Nadea să mergem la Berna, dar ea nu vrea. E drept că acum îi e *ceva* mai bine.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 25 mai 1913
Trimisă din Poronino la Feodosia (Crimeea)

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

240

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova. 40.
Str. Ekaterininsko-Dvoreanskaia, 40. Vologda.
Russland
Absender : Wl. Ulianow in Poronin (Galizien)

18. VI

Dragă Maneaşa ! Pe ziua de 21 sau 22 iunie plec cu Nadea la Berna, unde va fi (probabil) operată. Adresa

www.dacoromanica.ro

noastră de acolo va fi : Herrn Schklowsky. 9. Falkenweg. 9. *Bern.* Schweiz. Pentru V. I. U.

Cred că vom sta acolo 1—3 săptămîni.

Îţi trimit o vedere din munţii Tatra, unde am fost, nu de mult, în excursie. E. V. şi Nadea îţi trimit multe salutări. Nadea se simte bine.

Multe salutări mamei, dacă e la tine ; dacă nu, transmite-i-le.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 18 iunie 1913
Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V I. Lenin, vol. 37
Se tipăreşte după manuscris

241

CĂTRE M. A. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova, pentru M. A.
Str. Ekaterininsko-Dvoreanskaia, nr. 40. Vologda.
Russland

24. VI. 1913

Dragă măicuţă !

Am primit scrisoarea ta înainte de plecare. Am sosit cu Nadea la Viena, iar astăzi plecăm mai departe. Îţi voi scrie din Berna. Te îmbrăţişez cu mult drag. Pe Maneaşa şi pe Aniuta de asemenea. Călătorim bine ; am vizitat Viena. Timpul e frumos.

Al tău, *V. U.*

Îi cer scuze lui M. T. că nu i-am răspuns încă la interesanta scrisoare pe care mi-a trimis-o. Îl rog să nu se supere pe mine !

Trimisă din Viena
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11
Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

242

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova (pentru M. Aleks. Ulianova).
Str. Ekaterininsko-Dvoreanskaia nr. 40
Russie Vologda

Dragă măicuţă !

De cîteva zile mă aflu, împreună cu Nadea, la Berna. Kocher nu ne-a primit încă. E un om capricios. E o somitate şi... face mofturi. Medicii de aici, cunoscători în materie, au pentru el numai cuvinte de laudă şi ne asigură de reuşită deplină. Să aşteptăm. Scrie-mi deocamdată pe adresa : Herrn Schklowsky. (Pentru V. I.) 9. Falkenweg. *Bern.* Suisse.

Va trebui, probabil, să stăm aici cîteva săptămîni.

Te îmbrăţişez cu toată dragostea, măicuţă scumpă, şi trimit multe salutări Aniutei şi Maneaşei. La fel şi Nadea.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 28 sau 29 iunie 1913
Trimisă din Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

243

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Sîmbătă, 26. VII. 1913.

Dragă măicuţă ! În sfîrşit, după două săptămîni de „pregătire" la clinică, Nadea a fost operată miercuri. Operaţia pare să fi reuşit, deoarece ieri Nadea arăta deja destul de bine ; a început să înghită cu uşurinţă lichide. Operaţia a fost, pe cît se pare, destul de grea : au chinuit-o aproape trei ore, fără narcoză, dar ea a suportat totul cu curaj. Joi s-a simţit foarte prost ; avea febră mare şi aiura, aşa că am tras destulă spaimă. De ieri însă a început să se simtă mai bine, nu mai are temperatură mare, pulsul e mai bun etc.

www.dacoromanica.ro

Orice s-ar spune, Kocher este un chirurg remarcabil, şi cine suferă de boala lui Basedow trebuie să meargă la el ; se tratează la el o mulţime de ruşi, şi în special evrei.

Am şi început să mă gîndesc la drumul de întoarcere : sperăm să plecăm de aici la 4 august (dacă Kocher nu ne va mai reţine, ceea ce se întîmplă uneori) ; ne vom opri pentru dormit la Zürich, la München şi la Viena, şi apoi vom porni spre casă. Încă o scrisoare îmi poţi trimite aici, iar după aceea va trebui să-mi scrii la Poronin. Dacă mai rămînem aici, îţi voi scrie.

Suspendarea ziarului la care scriam [317] mă pune într-o situaţie cît se poate de critică. Va trebui să caut mai stăruitor editori şi traduceri de tot felul ; în momentul de faţă e foarte greu să găseşti de lucru în acest domeniu.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit cordiale salutări Maneaşei şi Aniei. Multe complimente de la Nadea !

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Berna la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

244

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Str. Moskovskaia, casa Samarin, apart. 3. Vologda. Russland

Dragă Maneaşa ! Scrisoarea ta a sosit la cîteva zile după ce Nadea şi cu mine ţi-am expediat o scrisoare.

Mă dojeneşti pentru tăcerea mea. Mă simt într-adevăr vinovat că, din pricina mutării şi a gripei, am întîrziat atît de mult cu răspunsul. Acum zace bolnavă la noi E. V. — a avut o gripă foarte rebelă ; merge spre *însănătoşire*.

Mă întrebi ce mai e nou în literatura germană ? Tocmai am terminat de citit cele patru volume de corespondenţă dintre Marx şi Engels. Vreau să scriu despre ea în „Prosveşcenie" [318]. Conţine multe lucruri interesante. Păcat că afurisiţii ăştia de nemţi au scos-o într-o ediţie extrem de

www.dacoromanica.ro

scumpă : 40 de mărci ! N-am citit încă noua carte a lui Beer „Istoria socialismului în Anglia", dar îmi propun s-o citesc curînd.

A apărut nu de mult [o carte] de Cunow despre originea religiei. Ţi-aş trimite-o (o cumpăr), dar mă tem că n-o să ajungă pînă la tine. Dacă primeşti — sau dacă îţi poţi procura — „Die Neue Zeit", vei găsi acolo recenzii despre toate cărţile interesante. Nu sînt la curent cu noua literatură burgheză. Dacă vrei, îţi pot trimite un catalog al tuturor cărţilor noi care apar în limba germană (o mică publicaţie a librarului Hinrichs din Leipzig — o primesc în fiecare lună).

Transmite mamei sărutări din partea mea şi a Nadiei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

De la Aniuta n-am mai primit de mult nici o veste.

Citesc acum „Dingo" de Octave Mirbeau. O carte proastă, după părerea mea.

Scrisă la 12 sau 13 noiembrie 1913
Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

245

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Str. Moskovskaia, casa Samarin, apart. 3. Vologda. Russland

21. XII

Dragă Maneaşa !

Îţi trimit astăzi, în bonderolă, nişte liste de cărţi germane. Consultă-le şi scrie-mi pe scurt dacă te interesează (după ce te serveşti de ele, mi le înapoiezi, dar *fără nici o* grabă).

www.dacoromanica.ro

Tu şi cu mama cum o mai duceţi ? Aveţi de gînd să vă întîlniţi de sărbători cu Mark sau cu Anea ? Primiţi [scrisori] de la Mitea ?

La noi nu e nimic nou... Eu m-am obişnuit de-a binelea cu felul de viaţă de la Cracovia, limitat, liniştit, somnolent, dar în unele privinţe mai comod decît cel de la Paris.

Iartă-mă că-ţi scriu atît de rar ; treburile mă tot împiedică să scriu mai des.

Multe sărutări mamei. Nadea şi E. V. vă trimit de asemenea salutări şi vă sărută.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 21 decembrie 1913
Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

246

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

26. XII

Dragă Maria Aleksandrovna, nu ţi-am mai scris de un car de vreme. În general, în ultima vreme am fost, în ceea ce priveşte corespondenţa, într-un fel de grevă italiană. Vinovat de asta e şi Volodea, care m-a atras în partidul „plimbăreţilor". Noi, aici, spunem în glumă că avem în localitate un partid al „cinefililor" (al amatorilor de cinematograf), unul al „anticinefililor" şi un partid al „plimbăreţilor", care sînt întotdeauna gata de plimbare. Volodea e un anticinefil inveterat şi un plimbăreţ pasionat. Mă tot atrage şi pe mine în partidul lui, şi de aceea nu-mi mai rămîne timp pentru altceva. Iar vremea, parcă dinadins, e neobişnuit de frumoasă. A nins puţin, e o adevărată plăcere. Am avut aici şi o toamnă foarte plăcută. Şi ce altceva poţi să

www.dacoromanica.ro

faci la Cracovia decît să te plimbi ! Distracţii culturale nu sînt de nici un fel. Am fost o dată la un concert, la un cuartet de Beethoven ; am pus chiar mînă de la mînă şi am luat un abonament, dar concertul ne-a plictisit de moarte, deşi o cunoştinţă de-a noastră *, o muziciană excepţională, a rămas entuziasmată. La teatrul polonez nu prea avem chef să mergem, iar filmele de aici sînt nemaipomenit de stupide, tot melodrame în cinci acte... Am hotărît, împreună cu Volodea, ca după sărbători să ne interesăm mai îndeaproape de biblioteca universitară de aici, dar, spre ruşinea noastră, n-am fost încă niciodată acolo. Ceea ce ne lipseşte foarte mult aici este beletristica. Volodea îi ştie aproape pe dinafară pe Nadson şi pe Nekrasov, iar un volumaş răzleţ din „Anna Karenina" a fost citit de nu ştiu cîte ori. Cărţile noastre de beletristică (o parte infimă din ceea ce aveam la Petersburg) au rămas la Paris, iar aici n-ai de unde să-ţi procuri o carte rusească. Uneori citim cu invidie anunţurile date de anticari, care vînd Uspenski în 28 de volume, Puşkin în 10 volume etc. etc.

Şi tocmai acum şi-a găsit Volodea să devină un mare „amator de beletristică". E şi un naţionalist înfocat. De pictorii polonezi nici nu vrea să audă, dar în schimb a găsit, de pildă, la nişte cunoscuţi un catalog al Galeriei Tretiakov, pe care aceştia îl aruncaseră, şi îl răsfoieşte adesea cu multă atenţie.

Noi sîntem bine sănătoşi. Volodea face în fiecare zi un duş rece, se duce la plimbare şi nu suferă de insomnie. Continuă să fie încîntat de această văgăună infectă care e Cracovia. Mama e mereu suferindă, ba face abcese, ba tuşeşte. Vă trimite multe complimente. Scrisoarea Maneaşei a sosit, dar, ca de obicei, atît de mîzgălită, încît n-am putut s-o descifrez. Ar putea să ne scrie mai des. Vă îmbrăţişez cu drag pe amîndouă şi vă doresc sănătate şi toate cele bune. Încă o dată multe sărutări.

A d-tale, *Nadea*

* Este vorba de I. F. Armand. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc sănătate şi voie bună. Multe salutări Maneaşei (i-am scris zilele acestea) şi Aniutei, care e desigur la voi.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 26 decembrie 1913
Trimisă din Cracovia la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1914

247

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

7. I

Dragă Maria Aleksandrovna, cu ocazia Anului nou vă felicit pe toate — pe d-ta, pe Maneaşa şi pe Anea — şi vă doresc toate cele bune.

Revelionul după stilul nou l-am petrecut în doi, eu cu Volodea, în faţa unor farfurii cu lapte acru, iar după stilul vechi nu-l vom serba de loc, deoarece Volodea pleacă pentru o lună, o lună şi jumătate să lucreze într-o bibliotecă [319]. Eu, firește, îl cam invidiez, deoarece oraşul nostru e mai mult un sat uitat de lume decît oraş, şi mi-e tare dor de oameni. Aici nu ai pur şi simplu de cine „să te ocupi", cui să-i porţi de grijă.

Cu localnicii nu prea reuşim să legăm cunoştinţe.

La noi se pornise la un moment dat iarna, şi Volodea, care a fost de trei ori la patinaj, m-a convins şi pe mine să-mi cumpăr patine, dar vremea s-a încălzit pe neaşteptate, toată gheaţa s-a topit, şi azi, bunăoară, miroase a primăvară. Nici ieri n-a prea fost zi de iarnă ; am mers cu Volodea pînă departe în afara oraşului şi a fost foarte plăcut.

Astea-s cam toate noutăţile de pe aici. Te îmbrăţişez cu drag. Mama îţi trimite salutări.

Cum o duci cu ochii ? Anea a venit pe la voi, aşa cum îşi propusese ?

Multă sănătate !

A d-tale, *Nadea*

www.dacoromanica.ro

Dragă măicuță ! Te îmbrățișez cu drag și vă trimit cele mai bune urări de Anul nou — ție, Maneașei și Aniei.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 7 ianuarie 1914
Trimisă din Cracovia la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediția a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipărește după manuscris

248

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Petersburg, Anna Ilinicina Elizarova.
Str. Goncearnaia nr. 11, apart. 23

Dragă Aniuta ! M-am întors, în sfîrșit, acasă după o absență îndelungată ; am găsit toate scrisorile tale și le-am citit ; astăzi a sosit încă una, aceea de care te îndoiai că va ajunge la destinație. Toate s-au primit. În ce privește întîrzierea articolelor, ai dreptate, dar n-am ce-i face. Nu am zece mîini. „Prosveșcenie" nr. 1 nu mi-a venit încă, deși am citit într-un ziar știrea că a apărut. Sînteți și voi în întîrziere. Mă apuc să scriu un articol despre autodeterminarea națiunilor. Poate că reușesc să-l termin pentru nr. 2 [320].

Trimite-mi, te rog, „Proletarskaia Pravda" nr. 11 (2 ex.), „Puti Pravdî" nr. 2, „Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 8 (126) ; dar nu pune pe altcineva să le trimită (n-am încredere), ci trimite-mi-le chiar tu.

În ce privește culegerile de date statistice cu privire la procesele penale pe anii 1905—1908, te-aș ruga să nu le cumperi (nu are rost, căci sînt prea scumpe), ci să le iei de la o bibliotecă (fie la Consiliul baroului, fie la Duma de stat) și să mi le trimiți pentru o lună. (Multe mulțumiri pentru revista Ministerului Justiției ! Ți-am trimis-o înapoi, sper că ai primit-o.) Am auzit că în articolul despre cazul X * ați șters un pasaj îndreptat împotriva lichidatorismului ; să știi că sînt foarte supărat din cauza acestui împăciui-

* În ceea ce privește cazul X (Danski B. G.) vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, p. 425—426 și p. 478. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

torism deplasat şi dăunător, prin care nu faceţi decît să alimentaţi calomniile mîrşave ale lichidatorilor şi să întîrziaţi procesul inevitabil al alungării unor canalii de teapa lui Galina, Martov, Dan & Co. din rîndurile mişcării muncitoreşti. Şi nici nu-l veţi întîrzia, ci numai vă veţi compromite. Pe mine şantajul murdar al lui Martov & Co. în cazul X mă înfurie la culme : nu mă îndoiesc că încetul cu încetul vom reuşi să strivim această bandă de şantajişti.

De multă vreme n-am mai scris nimic acasă. Sper că acolo toate-s bune. Scrie-mi cîteva rînduri în această privinţă.

Chiar acum am primit nr. 1 din „Prosveşcenie". Felicitări ! În general se prezintă destul de bine. Dar are erori de tipar... Şi apoi cuvîntul stupid „fracţionist" din recenzia la cartea lui Leviţki [321]... Cine a lăsat să treacă aşa ceva ? Ce fel de autor este acesta ? Despre revista pentru femei îţi scrie N. K. [322]

Scrisă la 11 februarie 1914
Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată, găsită în arhiva departamentului poliţiei

249

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Str. Moskovskaia,
casa Samarin, apart. 3. Vologda. Russland

16. II. 1914

Dragă Maneaşa ! Acum cîteva zile m-am întors dintr-o călătorie (am fost, printre altele, la Paris, unde am ţinut un referat despre problema naţională) [323] şi pînă acum n-am avut răgaz să-ţi scriu.

Tu cum o duci ? Cînd îţi expiră termenul ?

Cum se mai simte mama ? E pe deplin restabilită ?

De mult n-am mai primit nici o ştire de la Mark şi de la Mitea. Nu ştiu ce mai fac ei şi ce planuri au.

La noi nu e nimic nou. Ducem o viaţă retrasă. Nadea face, pare-se, o recidivă de bazedov ; deocamdată nu sînt decît simptome slabe, dar sînt totuşi. Poate că la primă-

www.dacoromanica.ro

vară va trebui s-o duc din nou la operaţie... Dar nu e încă sigur, şi e mai bine ca deocamdată să nu-i scrii nimic despre asta. Eu sînt sănătos. E. V. se ţine şi ea destul de bine.

Multe sărutări mamei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

250

CĂTRE M. A. ULIANOVA

21. II. 1914

Dragă măicuţă ! Am primit cartea ta poştală, pentru care îţi mulţumesc. Cîtă deosebire între vremea de la voi şi cea de aici ! Aici e adevărată primăvară : zăpada s-a topit de mult, vremea s-a încălzit de-a binelea şi umblăm fără galoşi. Soarele străluceşte neobişnuit de puternic pentru aceste locuri, încît nu-ţi vine să crezi că te afli în „umeda" Cracovie. Păcat că trebuie să stai cu Maneaşa într-o văgăună infectă !... Eu n-am fost la Londra, ci la Paris ; am făcut o plimbare destul de plăcută. Pentru oameni cu mijloace modeste, Parisul e un oraş prea puţin confortabil şi foarte obositor. Dar nu există loc mai vesel şi mai potrivit pentru o vizită scurtă sau pentru o plimbare. M-am dezmorţit bine de tot.

Probabil că la vară o să plecăm iarăşi la Poronin.

Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc multă sănătate. Multe salutări Maneaşei.

Al tău, *V. U.*

P. S. Nadea şi E. V. îţi trimit multe sărutări.

Trimisă din Cracovia la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

251

N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA

16. III

Dragă Maria Aleksandrovna, nu ţi-am mai scris de un car de vreme. Dar, nu ştiu de ce, anul acesta scriu foarte greu. Sîntem tare singuri aici ; în tot oraşul nu avem, propriu-zis, decît o singură familie de cunoscuţi. Au un băieţel nostim, dar cu mama lui nu prea ne înţelegem. Mai avem, de fapt, încă o familie de cunoscuţi, dar relaţiile cu ei sînt mai dificile, deoarece sînt oameni frînţi sufleteşte, copleşiţi de nevoi. Nici scrisori nu prea primim. Trăim mai mult cu ziarele.

Vremea e destul de frumoasă, a început să încolţească iarba şi să înmugurească pomii, dar drumurile sînt desfundate. Volodea, de altfel, a fost azi destul de departe cu bicicleta, dar pe drum i s-a spart un cauciuc. Ne pregătim pentru o excursie mai lungă, în pădure. Plimbări scurte facem în fiecare zi. Locuim chiar la marginea oraşului, astfel că după 5 minute de mers ajungem în plin cîmp. Am şi reţinut vechea noastră locuinţă de vară şi ne gîndim să ne mutăm acolo pe la 1 mai. E cam mare pentru noi, cam departe de prăvălii, dar în schimb are camere bune, cu sobe, două verande, şi nu dă direct în stradă.

Acolo, poate, mă voi reface puţin. Am iarăşi bazedov, dar într-o formă mai uşoară ca înainte ; ochii îmi sînt aproape normali, gîtul mi se umflă numai cînd sînt tulburată, dar am mari palpitaţii. La drept vorbind, boala nu prea mă neliniştește acum şi nu mă deranjează cîtuşi de puţin, dar mă sîcîie gîndul că iar trebuie să mă feresc de toate cele şi să ţin un regim de invalid. Aici, la Cracovia, e umezeală, dar la Poronin totul va trece, probabil, foarte repede.

Lui Volodea îi place foarte mult la Poronin ; îi place mai ales să se cațere pe munţi. Anul acesta vrem să angajăm o femeie de serviciu internă, ca să nu avem prea multă bătaie de cap cu gospodăria şi să putem face excursii mai lungi.

Anea ne răsfaţă anul acesta cu trimiterea de cărţi. Maneaşa a primit scrisoarea mea ?

www.dacoromanica.ro

Vă sărut cu drag, pe ea şi pe d-ta, scumpa mea.

Mama vă trimite complimente. Ar fi vrut să plece în Rusia, dar treaba asta e cam complicată.

Multă sănătate şi toate cele bune.

A d-tale, *Nadea*

Te sărut cu drag, măicuţă scumpă, şi trimit salutări la toată lumea, inclusiv lui Mitea, căruia îi mulţumesc pentru scrisoare. Am primit şi de la Mark una. Am văzut aici la cinema „Afacerea Beilis" [324] (din care au făcut o melodramă). Am fost la o serată ucraineană, organizată în memoria lui Şevcenko [325]. Înţeleg tare greu ucraineana. Noi o ducem ca şi pînă acum. Te îmbrăţişez cu drag şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 16 martie 1914
Trimisă din Cracovia la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

252

CĂTRE M. A. ULIANOVA

10. IV. 1914

Scumpă măicuţă ! Te îmbrăţişez cu drag şi de ziua voastră, a ta şi a Maneaşei, vă trimit cele mai bune felicitări. Sper că acum, vara, va fi la Vologda mai bine decît iarna ; şi aceasta este ultima voastră vară acolo ! *

Eu am fost cam răcit zilele astea (primăvara nu se poate fără asta !), dar acum sînt restabilit.

În curînd, la începutul lui mai, plecăm iarăşi la Poronin.

Te îmbrăţişez cu drag şi-ţi doresc multă sănătate.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Cracovia la Vologda

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Termenul deportării Mariei I. Ulianova expira în toamna anului 1914. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

253

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Str. Moskovskaia,
casa Samarin, apart. 3. Vologda, Russland

22. IV

Dragă Maneaşa ! Am aflat că eşti nemulţumită de tăcerea mea îndelungată. Mă simt într-adevăr foarte vinovat în materie de corespondenţă, dar în situaţia noastră (şi a ta, şi în special a mea) este foarte greu să corespondezi aşa cum ai vrea...

Am primit ieri scrisoarea mamei adresată mie şi Nadiei. Îmbrăţişeaz-o cu drag pe mama din partea mea. Poate că vara vă veţi simţi acolo mai bine decît iarna.

Am primit de curînd veşti despre deportaţii din Oloneţ. Acolo s-au strîns date cu privire la situaţia şi componenţa deportaţilor. Marea lor majoritate e formată din muncitori, novici (care au intrat în mişcare după revoluţie) ; la 150 de deportaţi aflaţi în judeţul Oloneţ sînt 2 lichidatori şi cîţiva narodnici de stînga. Pe cît se vede, în componenţa deportaţilor se produc schimbări importante ; ar fi interesant să se culeagă în această privinţă date care să fie publicate din cînd în cînd în „*Prosveşcenie*“ [326]. Nadea ţi-a scris şi are să-ţi mai scrie curînd.

Peste vreo două săptămîni plecăm din nou la Poronin. Acolo e o regiune muntoasă, şi sper că Nadea va scăpa de bazedov ; aerul de munte vindecă această boală. Aici avem acum un timp admirabil, şi eu fac dese plimbări cu bicicleta.

În general, oricît de izolat şi de înapoiat ar fi oraşul nostru, sînt totuşi mai mulţumit aici decît la Paris. Viaţa în colonia de acolo era extrem de zbuciumată, nervii se uzau la maximum şi fără rost, condiţiile de lucru la Paris lasă de dorit, Bibliothèque nationale e prost organizată — nu o dată ne aminteam de Geneva, unde se lucrează mai bine, biblioteca e bine amenajată, iar viaţa e mai puţin agitată, mai puţin dezordonată. Dintre toate locurile mele de pribegie aş alege Londra sau Geneva, dacă n-ar fi amîndouă atît de

www.dacoromanica.ro

departe. Geneva e deosebit de plăcută atît prin nivelul ei cultural general, cît şi prin confortul extraordinar al traiului. Aici însă nici nu poate fi vorba de cultură — e aproape la fel ca în Rusia —, iar biblioteca este săracă şi cît se poate de prost amenajată, dar nu prea am ocazia să mă duc pe acolo...

Toamna în munţii Tatra (la poalele cărora locuim noi în Poronin) este minunată, — în orice caz anul trecut, după o vară ploioasă, a fost superbă. La toamnă expiră şi termenul tău, şi mă întreb uneori dacă nu s-ar putea să ne vedem atunci. Dacă va fi vreme frumoasă, avem de gînd să stăm şi în octombrie la ţară.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. U.*

Scrisă la 22 aprilie 1914
Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

254

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Anna Ilinicina Elizarova. Greceski prospekt nr. 17, apart. 18. Petrograd. Russie
Wl. Uljanow. Distelweg. 11. Berne

14. XI. 1914

Dragă Aniuta ! Am primit scrisoarea ta şi a lui Mark T., iar după aceea şi o carte poştală de la mama. Multe, multe mulţumiri tuturor ! În momentul de faţă nu am nevoie de bani. Captivitatea mea a fost de foarte scurtă durată [327], de numai 12 zile, şi foarte curînd am obţinut înlesniri speciale ; în general „şederea" a fost cît se poate de uşoară, am avut condiţii bune şi un tratament civilizat. Acum m-am instalat aici şi m-am acomodat noilor condiţii. Locuim în două camere mobilate, foarte bune, şi luăm masa la o pensiune din apropiere. Nadea se simte bine cu sănătatea, la fel şi E. V., deşi a îmbătrînit mult. Am terminat articolul (des-

www.dacoromanica.ro

pre Marx) pentru dicţionarul Granat şi am să i-l trimit zilele acestea [328]. Îmi pare rău că a trebuit să las în Galiţia o parte din cărţi (cea mai mare parte, aproape toate)... şi soarta lor îmi inspiră mari temeri [329]. E foarte trist să asişti la creşterea valului de şovinism în diferite ţări şi la acte de trădare ca cel al marxiştilor sau pseudomarxiştilor germani (şi nu numai germani)... E foarte explicabil că liberalii îl laudă iarăşi pe Plehanov : el a meritat pe deplin această ruşinoasă pedeapsă [330]. Răspunde-mi cît mai curînd cum stau lucrurile cu revista [331]. Există vreo posibilitate de a relua apariţia şi cînd ? Îşi asumă poşta răspunderea pentru manuscrise trimise recomandat ? Multe îmbrăţişări şi sărutări mamei ; îi urez multă sănătate ! Cordiale salutări la toată lumea din partea noastră a tuturor !

Al tău, *V. Ulianov*

P.S. Am citit scandalosul şi infamul număr din „Sovremennîi Mir“... e o ruşine, o adevărată ruşine !... [332]

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

255

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Sîromeatniki,
stradela Kostomarov nr. 15, apart. 336. Moscova. Russie
Expédié par Wl. Oulianoff. Distelweg. 11.
Berne (Suisse)

22. XII

Dragă Maneaşa ! Am primit astăzi scrisoarea ta din 14. XI şi m-am bucurat nespus de mult. Ai pus pe ea adresa de la vechea noastră locuinţă. Noua adresă este : Distelweg. 11.

Voi căuta să aflu dacă există aici un birou de informaţii cu privire la prizonierii ruşi şi să mă interesez de prizonierul despre care mă întrebi [333]. Nu este exclus ca, deoarece

www.dacoromanica.ro

sîntem în ajun de sărbători, să nu pot căpăta îndată informaţiile pe care mi le ceri, dar în orice caz mă voi strădui.

Noi o ducem binişor în liniştea şi pacea somnolentei Berna. Foarte bune sînt aici bibliotecile, şi eu m-am aranjat destul de bine în ceea ce priveşte folosirea cărţilor. E chiar plăcut să te dedici lecturii după o perioadă de muncă gazetărească zilnică. Nadea are aici şi o bibliotecă pedagogică şi scrie o lucrare în acest domeniu.

Am întrebat-o pe Aniuta dacă nu mi-ar putea găsi un editor pentru o carte în problema agrară ; aş putea s-o scriu aici. *Dacă* ai vreo posibilitate, interesează-te şi tu.

De ce nu-mi scrii nimic despre tine ? Cum o duci cu sănătatea ? Ai de lucru ? Ce fel şi unde ? În condiţii acceptabile ? Mai scrie-mi din cînd în cînd.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Nadea şi El. Vas. îţi trimit multe salutări.

Dacă ţi se prezintă vreo ocazie, interesează-te (de nu ţi-e prea greu) dacă Granat a primit articolul meu despre Marx. Ar fi bine să capăt ceva de lucru pentru Dicţionarul enciclopedic, dar aşa ceva e, desigur, greu de obţinut dacă n-ai vreo posibilitate să faci cunoştinţă cu secretarul de redacţie.

Scrisă la 22 decembrie 1914
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11
Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

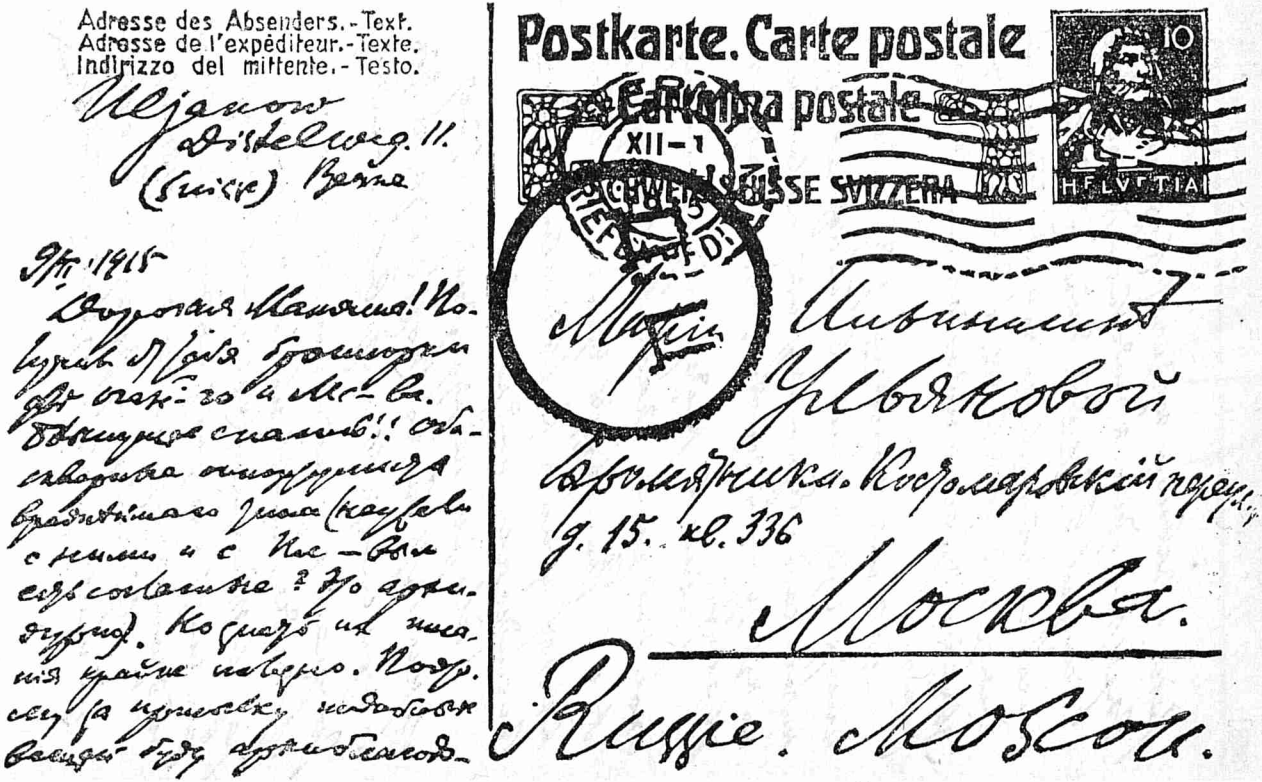

Cartea poștală a lui V. I. Lenin către M. I. Ulianova. — 9 februarie 1915

www.dacoromanica.ro

ления, а равно и заглавия («Журнальная выписка», «Лист. и тибетские тексты. Канц. 5. Смирнов С Рус. Ин.» Далее (VIII или IX) имел архитектонику по поводу возрождения буддизма и т. д. Бур и Сибирь. А далее о будд. архитектуре его и подобная сему ничего не знаю.

Здесь мне должно удержаться надолго. Город и книги в библиотеках. Вообще никого нет: бури — скучный, пасмурный, как будто ненастный город. Ин. квартал не-живописен.

У книгах ряд интересных сведений; расходы в Штутгарте и в Франкфурте и пр. В Берлине проводят идеи "Buddhaken" англо-саксонского направления.

Если Вы не разрешите и будет нужно — вышлю Вам (посылку, как будто за чем-нибудь обращались, Вы Вовы не читали) от имени и благодарность, присылаемых мне Обществом для вн. Слав., письма и бы от господ. М. М. Сидорова (как в прошлом) и Кабуз. Он сам писал ещё работу для вн. Слав. Я писал об этом секретарю, что он не отвечал.

Крепко жму руку и шлю бодрящий привет и сказать Твой Ф. Ш.

www.dacoromanica.ro

1915

256

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Sîromeatniki,
stradela Kostomarov nr. 15, apart. 336. Moscova. Russie
Uljanow. Distelweg. 11. Berne (Suisse)

9. II. 1915

Dragă Maneaşa ! Am primit de la tine două broşuri — una de Oganovski şi cealaltă de Maslov. Multe mulţumiri ! ! Amîndoi sînt nişte mişei oportunişti de cea mai rea speţă (mă miră că se găsesc şi alţii care să fie de acord cu ei şi cu Plehanov. E ceva cît se poate de trist). Dar e extrem de util să le cunoşti scrierile. De aceea îţi voi fi foarte îndatorat pentru trimiterea unor astfel de materiale, precum şi pentru tăieturi din ziare (şi reviste) în legătură cu asemenea teme. De pildă, E. Smirnov a scris mai de mult în „*Russkie Vedomosti*" (prin august sau septembrie) un articol plin de arhiplatitudini pe tema votării creditelor etc. Astea le-am citit eu, dar despre activitatea lui publicistică ulterioară — şi a altora de teapa lui — nu ştiu nimic.

Aici ne-am aranjat destul de bine în ce priveşte consultarea ziarelor străine şi a cărţilor la diferite biblioteci. O ducem binişor : Berna e un orăşel mic, plicticos, dar civilizat. E. V. e bolnavă de gripă.

Printre germani se observă o creştere a stărilor de spirit antişovine ; e sciziune şi la Stuttgart şi la Frankfurt pe Main [334]. La Berlin apare revista „Lichtstrahlen", care are o orientare antişovină [335].

Dacă nu ţi-e prea greu şi dacă ţi se întîmplă să fii aproape (te rog să nu faci drum special pentru asta, fiindcă nu-i *nici* o grabă) de editura Granat, care a acceptat articolul meu pentru Dicţionarul enciclopedic, interesează-te dacă a trimis onorariul pe adresa lui M. T. Elizarov

www.dacoromanica.ro

(aşa cum am cerut eu) * şi dacă nu s-ar putea să mai capăt ceva de lucru pentru Dicţionarul enciclopedic. I-am scris în acest sens secretarului **, dar nu-mi răspunde.

Multe salutări din partea mea şi a Nadiei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

257

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Maria Aleksandrovna Ulianova. Peterburgskaia Storona, str. Şirokaia nr. 48/9, apart. 24
Petrograd. Russie
Ulianow. Seidenweg. 4 a^{III}. Berne

Berne, 7. X. 1915

Dragă măicuţă ! Acum cîteva zile, Nadea şi cu mine am revenit la Berna. Am fi vrut să rămînem mai multă vreme la Sörenberg [336], dar acolo a şi început să ningă şi frigul a devenit insuportabil. Anul acesta avem o toamnă rece, iar la Sörenberg e o climă de munte. Aici am găsit cu 30 de franci o cameră bună, cu lumină electrică şi baie. Nadea s-a îndreptat binişor, nu mai are palpitaţii şi a fost chiar în stare să facă ascensiuni ; numai de n-ar face o recidivă de bazedov.

Voi cum o mai duceţi ? V-aţi aranjat bine pentru iarnă ? Tu eşti sănătoasă ? Dar locuinţa e călduroasă ? Multe mulţumiri Aniutei pentru carte, pentru extrem de interesanta colecţie de publicaţii pedagogice şi pentru scrisoare *** ! Eu i-am scris să-mi găsească un editor, şi acum aştept răspuns [337]. Ce mai face Maneaşa ? Dacă se poate, trimiteţi-i această scrisoare ; aş fi bucuros să primesc veşti şi de la ea.

* V. I. Lenin se referă la articolul său „Karl Marx" ; onorariul pentru acest articol a fost înmînat personal Mariei Ilinicina Ulianova. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 49, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 52—53. — *Nota red.*

*** Este vorba, probabil, de o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Transmiteți lui Mitea și lui Mark calde salutări. Pentru abonamentul la „Reci" (îmi scrie Aniuta că are de gînd să-l facă) vă voi fi foarte recunoscător. Primim puține ziare, cărți și broșuri rusești, aici se găsesc foarte puține și pur și simplu tînjim după ele. A primit Aniuta lista mea de „doleanțe" pe care i-am trimis-o mai de mult (adică lista cu cărțile rusești pe care aș vrea să mi le trimită)? Vă îmbrățișez și vă sărut cu drag pe amîndouă, pe tine și pe Aniuta. Nadea de asemenea.

Al tău, *V. Ulianov*

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuția" nr. 4

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

1916

258

CĂTRE M. I. ULIANOVA

M-lle Marie Oulianoff. Maria Ilinicina Ulianova.
Str. Malaia Gruzinskaia nr. 7, apart. 13. Russie. Moscou
Ulianow. Spiegelgasse. 12 (bei Kammerer). Zürich. I

20. II. 1916

Dragă Maneaşa ! Îţi mulţumesc foarte mult pentru ziarele pe care mi le-ai trimis zilele acestea. Astăzi am primit din partea Comitetului Central al asociaţiilor germane de Cruce Roşie o înştiinţare în care se arată că Aaron Rosenfeldt se află, ca prizonier de război, la Bütow, regimentul 66 (66 Rgt) [338]. De mai bine de un an se fac investigaţii, dar nici Crucea Roşie din Geneva, nici cea daneză n-au putut afla nimic, pînă cînd am dat, cu totul întîmplător, de adresa comisiei germane a prizonierilor şi le-am scris celor de acolo. Dar şi răspunsul lor s-a lăsat aşteptat două luni şi mai bine ! !

Nadea şi cu mine ne simţim foarte bine la Zürich ; am găsit aici biblioteci bune ; mai stăm încă vreo cîteva săptămîni, după care ne înapoiem la Berna [339]. Poţi să ne scrii şi aici ; căci poşta retransmite corespondenţa.

Nadea şi cu mine îţi urăm din toată inima numai bine.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

259

CĂTRE M. A. ULIANOVA

12. III. 1916

Dragă măicuţă ! Îţi trimit nişte fotografii, dintre care una pentru Maneaşa.

Noi ne aflăm acum la Zürich. Am venit să lucrăm cîtva timp în bibliotecile din acest oraş. Lacul de aici ne place foarte mult, iar bibliotecile sînt mult mai bune decît cele din Berna, aşa că vom rămîne, cred, mai mult decît intenţionam. Puteţi să ne scrieţi pe adresa de aici, căci poşta ne va retransmite toate scrisorile.

Nădăjduiesc că la voi nu mai sînt geruri mari şi că tu nu mai suferi de frig în locuinţa voastră rece. Îţi urez ca vremea să se încălzească cît mai curînd, ca să te poţi odihni după toate cîte ai îndurat iarna asta.

Nadea vă trimite tuturor multe salutări. Te îmbrăţişez cu drag, măicuţă scumpă, şi-ţi doresc sănătate. Multe salutări Aniutei şi lui M. T.

Al tău, *V. U.*

Trimisă din Zürich la Petrograd
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

260

CĂTRE M. T. ELIZAROV

D-sale D-lui Mark Timofeevici Elizarov.
Direcţia societăţii de navigaţie „Po Volghe". Nevski 45.
Petrograd. Russie
Uljanow. Spiegelgasse. 14II. Zürich. Suisse

20. IX. 1916

Dragă M. T. ! Arată-i, te rog, Maneaşei această carte poştală sau trimite-i-o. Am primit ieri scrisoarea ei (o carte poştală) din 8. VIII, precum şi cărţile, pentru care îi mul-

www.dacoromanica.ro

ţumesc mult de tot. Ştirea că Aniuta e la spital [340] m-a îngrijorat nespus. Ce a păţit ? Nu cumva suferă iar de boala pentru care, după cum mi-a scris ea, a mai trebuit să se interneze cîndva la spital şi să se opereze ? Sper că, în orice caz, ea împreună cu d-ta veţi apela numai la chirurgi dintre cei mai buni, căci în asemenea cazuri nu trebuie niciodată să ai de-a face cu mediocrităţi. Aştept cu nerăbdare veşti cît mai dese, oricît de scurte ar fi. Tare încet merg acum scrisorile ! Multe mulţumiri Maneaşei pentru stăruitoarele ei demersuri pe lîngă editori : m-aş apuca să scriu orice, căci e o scumpete cumplită şi traiul a devenit al naibii de greu. Ea cum o mai duce ? Cîştigă bine ? (Precum v-am mai scris, am primit cele 200 de ruble, pentru care vă mulţumesc încă o dată.) Dacă se poate, trimite-mi o dată pe săptămînă ziarele ruseşti citite, căci eu nu am *de nici un fel* (nu face să mi le trimiţi mai des). Multe sărutări Maneaşei din partea mea şi a Nadiei.

Cu o caldă strîngere de mînă, al d-tale, *V. Ulianov*

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

261

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maria Ilinicina Ulianova. Str. Şirokaia nr. 48, apart. 24. Petrograd. Russie
Oulianoff. Spiegelgasse. 14[II]. Zürich. I. (Suisse)

22. X. 1916

Dragă Maneaşa ! Ieri am primit două cărţi poştale de la tine, una din 29/8 şi cealaltă din 1/IX. Îţi mulţumesc din inimă pentru demersurile tale pe lîngă editori şi pentru trimiterea banilor. A primit noul editor manuscrisul despre capitalismul contemporan ? [341] Te rog să mă anunţi de îndată ce-l va primi. Eu atribui acestei lucrări economice o importanţă deosebită şi ţin neapărat s-o văd cît mai curînd apărută în întregime. Îmi scrii că „editorul ar vrea să scoată

www.dacoromanica.ro

«Problema agrară» în volum, şi nu în broşură". De aici deduc că trebuie să trimit continuarea (adică în completarea lucrării consacrate Americii să scriu ceea ce am promis despre Germania) [342]. Mă voi apuca de această lucrare îndată ce voi fi terminat ceea ce trebuie să scriu în contul avansului primit de la vechiul editor *.

Consider, aşadar, că noul editor mi-a *comandat* continuarea la problema agrară ! Dacă-l vezi cumva, aminteşte-i de acest lucru. (N-am primit încă cele 500 de ruble ; sper, firește, să le primesc zilele acestea : după părerea mea, această sumă nu reprezintă un avans, ci plata manuscriselor primite de editor.)

Nu te-ai putea interesa cumva (cînd ai ocazie, şi nu în mod special) dacă Granat a introdus în Dicţionarul său articolul meu despre Marx ? ** Extrasul tipărit pe care mi l-au promis ei nu mi-a sosit. Dacă nu-ţi răspunde, n-ai putea tu să te interesezi la o bibliotecă, luînd dicţionarul şi căutînd la litera respectivă ?

În ceea ce priveşte traducerile, ţi-am trimis pînă acum trei propuneri (trei cărţi : Kemmerer ; Gilbreth ; Hobson). Dacă nu merg, comunică-mi, şi voi căuta altele. Dacă au fost găsite bune, trebuie stabilit cu precizie că propunerea a fost acceptată, că traducerea e comandată. Atunci mă voi apuca de lucru. Poate vrea Anea să traducă o lucrare ? Transmite-i multe salutări din partea mea şi a Nadiei. Ţi-am trimis trei cărţi poştale pe adresa lui M. T. *** ; de data asta îţi scriu pe adresa ta. Te aranjează asta la fel de bine ? Nadea şi cu mine ducem, ca şi pînă acum, o viaţă retrasă ; la Zürich bibliotecile sînt mai bune şi mai bine amenajate pentru lucru. Nadea şi cu mine te sărutăm cu drag ; multe salutări lui M. Timofeevici. *Mulţe* mulţumiri pentru cărţile trimise ! Am primit şi revista pentru femei.

Al tău, *V. U.*

Publicată pentru prima oară în 1923, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de V. D. Bonci-Bruevici. — *Nota red.*

** Vezi adnotarea 328. — *Nota red.*

*** Din cele trei cărţi poştale nu s-a păstrat decît una (vezi volumul de faţă, p. 373—374). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

262

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova. Str. Şirokaia nr. 48/9, apart. 24. Petrograd. Russie

Oulianoff. 14II. Spiegelgasse. 14II. Zürich (Suisse)

26. XI. 1916

Dragă Maneaşa ! Tocmai expediasem o carte poştală recomandată pe adresa lui Mark Timofeevici, cînd am primit cărţile trimise de tine (un roman în două volume), precum şi cartea poştală în care îmi comunici că zilele acestea o aşteptaţi pe Aniuta *. Multe mulţumiri pentru cărţi ! Vestea eliberării Aniutei mă bucură nespus de mult. Îi trimit multe salutări şi îi urez să nu stea prea mult în gubernia Astrahan, să fie mai precaută acolo, să nu se îmbolnăvească din cauza climei neobişnuit de calde. Nadea îţi trimite salutări şi-ţi mulţumeşte pentru veştile despre Lidia.

La noi toate-s vechi. Scumpetea creşte de la o zi la alta. Multe mulţumiri pentru bani (i-am scris lui M. T. de primirea celor 500 de ruble = 869 frs.). Dacă nu ţi-e prea greu, trimite-mi de 3—4 ori pe lună ziarele ruseşti citite ; leagă-le strîns cu sfoară (căci altfel se pierd). Stau fără ziare ruseşti. Pentru traducere am propus trei cărţi : *Kemmerer :* „Technischer Fortschritt" ; *Hobson :* „Imperialism" ; *Gilbreth :* „Motion study". Nu am primit încă răspuns ; îl aştept (căci editorul trebuie să stabilească mai întîi dacă n-au mai fost editate).

Încă o dată, o caldă strîngere de mînă tuturor şi sărutări ţie şi Aniei.

Al tău, *V. Ulianov*

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de eliberarea din închisoare a Annei Ilinicina Ulianova-Elizarova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1917

263

CĂTRE M. I. ULIANOVA

M-lle Oulianoff. Maria Ilinicina Ulianova. Str. Şirokaia nr. 48/9, apart. 24. Petrograd. Russie

Oulianoff. 14. Spiegelgasse. Zürich. I. Suisse

15. II. 1917

Dragă Maneaşa ! Am primit azi, prin banca Azov-Don, 808 frs., în afară de cei 500 pe care i-am primit la 22. I. Scrie-mi, te rog, ce-i cu aceşti bani, dacă sînt de la vreun editor, şi de la care anume, dacă mi i-a trimis mie şi pentru care lucrare. Ar trebui să avem de la el un decont : să ştim care lucrări au fost plătite de editor şi care nu. Nu pot să înţeleg de unde atîţia bani ; iar Nadea mai face glume pe socoteala mea : pe cît văd, zice ea, ai început să primeşti „pensie". Ha-ha ! Gluma e reuşită, căci scumpetea este exorbitantă, iar din cauza nervilor bolnavi capacitatea mea de muncă este extrem de scăzută. Dar, lăsînd gluma la o parte, trebuie să ştiu totuşi cît mai precis ; scrie-mi, te rog. Mai probabil ca orice e că una (sau nu numai una) din scrisorile tale s-a rătăcit şi de aceea nu ştiu despre ce e vorba. Mă tem să cheltuiesc aceşti bani (uneori s-au trimis pe adresa mea bani pentru un prieten bolnav).

Nu de mult am primit de la tine : „Russkie Zapiski", „Preţurile fixe la cereale", „Arbitrajul în litigiile de muncă", „Statistica guberniei Tula". Îţi mulţumesc din suflet pentru toate aceste cărţi. Multe salutări Aniutei şi lui M. T., precum şi lui Mitea. La noi nu e nimic nou ; continuăm să ducem o viaţă foarte retrasă ; Nadea e cam suferindă. Iarna asta a fost nemaipomenit de geroasă, mai e şi acum foarte

www.dacoromanica.ro

frig. Voi cum o mai duceţi ? Sînteţi sănătoşi cu toţii ? Arareori primim veşti de la voi.

Multe sărutări.

Cu o caldă strîngere de mînă, al tău, *V. Ulianov*

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

264

CĂTRE M. T. ELIZAROV

Recommandé Mr. Elizaroff. D-sale D-lui Mark Timofeevici Elizarov. Direcţia societăţii de navigaţie „Po Volghe". 45. Nevski. 45. Petrograd. Russie.
Expédié par Wl. Oulianoff. Spiegelgasse. 14. Zürich. I. Suisse

Dragă Mark Timofeevici ! Din cele anexate la prezenta scrisoare vei vedea că Nadea plănuieşte să scoată un „Dicţionar pedagogic" sau o „Enciclopedie pedagogică" [343].

Eu sprijin fără rezerve acest plan al ei, căci prin editarea unei asemenea lucrări, socot eu, s-ar umple un mare gol în literatura pedagogică rusă şi s-ar pune la dispoziţia publicului o lucrare foarte folositoare, iar nouă ni s-ar asigura un cîştig, *ceea ce este pentru noi extrem de important.*

O dată cu creşterea numărului şi cercului de cititori, în Rusia se creează acum şi se face tot mai simţită o cerere de *enciclopedii* şi de alte publicaţii de acest gen. Un „Dicţionar pedagogic" bine întocmit sau o bună „Enciclopedie pedagogică" ar deveni o carte de căpătîi şi sînt sigur că ar avea mai multe ediţii.

Sînt pe deplin convins că Nadea va fi în stare să ducă la bun sfîrşit o asemenea lucrare, căci ea s-a ocupat timp de mulţi ani cu probleme de pedagogie, a scris pe teme din acest domeniu, s-a pregătit în mod sistematic. Zürich este un centru cum nu se poate mai potrivit pentru o asemenea lucrare. Muzeul pedagogic din acest oraş e cel mai bun din lume.

www.dacoromanica.ro

Rentabilitatea editării unei asemenea lucrări este neîndoielnică. Cel mai bine ar fi dacă am reuşi s-o edităm *noi înşine,* împrumutînd capitalul necesar sau găsind un capitalist care să finanţeze editarea.

Dacă acest lucru *nu* este posibil şi dacă a alerga după aşa ceva ar însemna doar a pierde timpul de pomană — d-ta, fireşte, eşti mai în măsură să apreciezi şi, după ce te vei fi informat, vei chibzui temeinic şi vei hotărî cum trebuie procedat în această problemă —, atunci va trebui să propunem acest plan vechiului editor, care îl va accepta, probabil. Trebuie avut însă grijă ca planul să nu ni se fure, adică să nu ni-l ia alţii. Apoi va trebui să încheiem cu editorul un contract *foarte amănunţit* pe numele redactorului (adică al Nadiei), cu specificarea tuturor clauzelor. Altfel editorul (şi chiar vechiul editor ! !) îşi va însuşi *întregul* venit, iar redactorul va rămîne cu buzele umflate. *Asta se întîmplă.*

Te rog foarte mult să reflectezi cu toată seriozitatea asupra acestui plan, să te informezi, să stai de vorbă cu cine trebuie, să faci demersurile necesare şi să-mi răspunzi * cît mai amănunţit.

Cu o caldă strîngere de mînă, al d-tale, *V. Ulianov*

P.S. Lucrarea trebuie să fie scoasă în două volume, pe două coloane, în *fascicule* de cîte 1—2 coli. Să anunţăm că se pot face *abonamente*. Atunci banii vor intra repede.

Scrisă la 18 sau 19 februarie 1917
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

265

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Dragă Maneaşa ! Îţi trimit multe salutări şi cele mai bune urări. Eu o duc bine şi m-am apucat de lucrarea des-

* Dacă reuşeşti să faci ceva, răspunde-mi telegrafic : „contractul enciclopedie încheiat". Atunci Nadea se va apuca serios de lucru.

www.dacoromanica.ro

pre stat, care mă preocupă de multă vreme [344]. Aş vrea să-ţi dau un sfat : trebuie să pleci neapărat să te tratezi. Trebuie să foloseşti tocmai această perioadă relativ lipsită de evenimente — şi totodată neliniştită — pentru a-ţi trata piciorul şi nervii. Te rog foarte insistent să te duci neapărat şi imediat. Poţi lua cu tine o traducere sau ceva beletristică, ca să suporţi mai uşor plictiseala oarecum inevitabilă la orice tratament. Dar să pleci neapărat. Îndeplineşte-mi, te rog, această rugăminte şi comunică-mi ce hotărîre ai luat. Te îmbrăţişez cu drag.

Al tău, *Ulianov*

Scrisă în august 1917
Trimisă din Helsingfors (Helsinki) la Petrograd

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

266

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Mimozei *

Dragă, scumpă Mimoză ! Te rog foarte mult să pleci să te tratezi ; nu amîna, nu trebuie să pierzi vremea. La întoarcere îţi vei putea găsi uşor un post oarecare. Du-te neapărat ! !

În ceea ce priveşte lucrarea lui Beer, tema e excelentă. Caută să-ţi procuri şi cartea lui *Schlüter* despre cartism (în limba germană) [345] ; a apărut în urma celei a lui Beer şi îl corectează pe acest oportunist. Folosind materialul din lucrările lui Beer şi Schlüter, ai putea să scrii o broşură foarte bună. Răspunde-mi.

„Congresele partidului" constituie de asemenea o temă bună (în afară de *procesele-verbale* mai e nevoie aici şi de diverse broşuri **, pe care nici măcar aproximativ nu le

* Mimoză — unul dintre numele conspirative ale Marfei Ilinicina Ulianova. — *Nota red.*

** Eu am, întîmplător, „raportul" lui Lenin asupra Congresului de la Stockholm, şi atîta tot... E prea puţin !

www.dacoromanica.ro

ţin minte). Dacă te hotărăşti să scrii broşura, trimite-mi ciorna, ca să ne sfătuim.

Te îmbrăţişez cu drag, *V. Ul.*

Scrisă la sfîrşitul lunii august-septembrie 1917
Trimisă din Helsingfors (Helsinki) la Petrograd

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1918

267

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Mariei Ilinicina Ulianova

Te-aş ruga insistent să strîngi cît mai repede şi să-mi aduci la Smolnîi, chiar mîine dimineaţă dacă se poate, următoarele materiale publicistice (te va ajuta Buharin):

1) Broşurica (mea) „Materiale pentru revizuirea programului“ *.

2) Idem *cea de la Moscova* (Sokolnikov ş.a.).

3) Numărul din „Prosveşcenie“ cu articolul meu despre revizuirea programului [346].

4) Numerele din „Spartak“ [347] care conţin articole în legătură cu programul (1917, numerele 3 şi 4, dacă nu mă-nşel).

Scrisă la sfîrşitul lunii februarie — nu mai tîrziu de 8 martie 1918

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

---

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 145—172. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

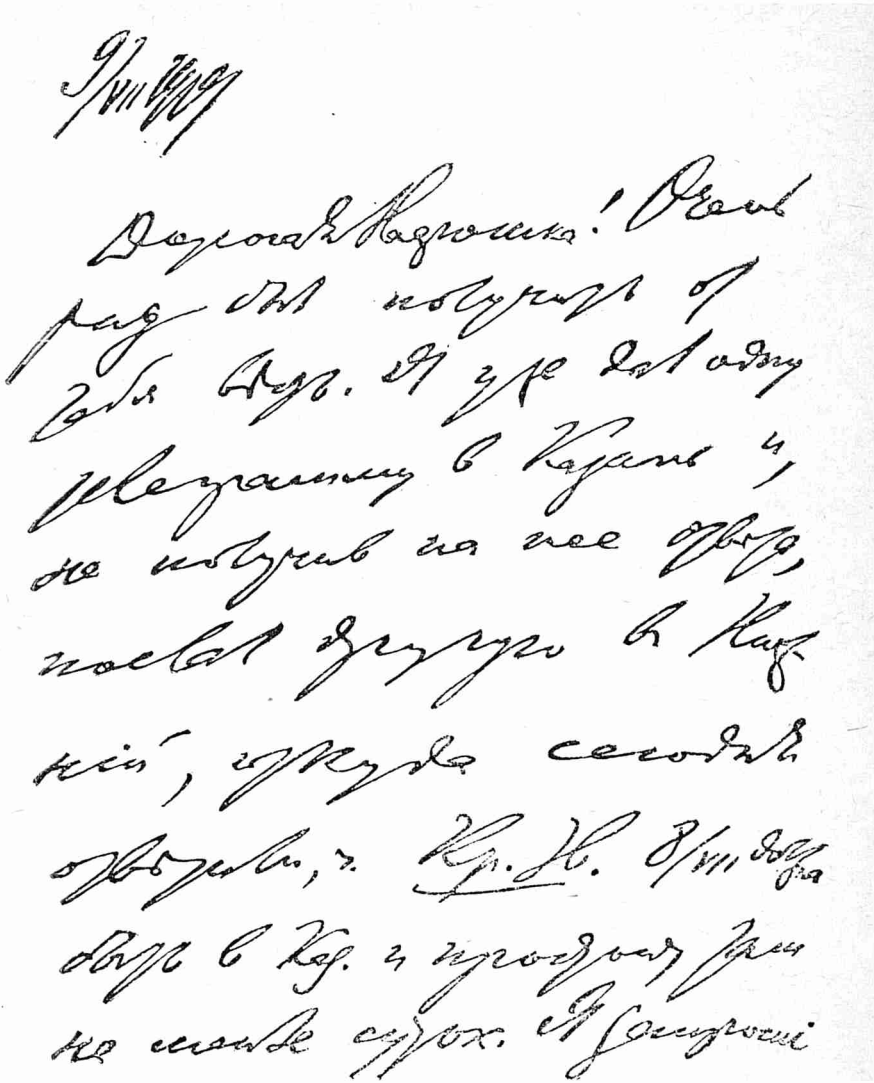

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către N. K. Krupskaia. — 9 iulie 1919

www.dacoromanica.ro

1919

268

TELEGRAMĂ CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

La Kazan şi la locul unde se află vaporul de instructaj „Krasnaia Zvezda" al C.E.C. din Rusia
Către Ulianova-Lenina

Îţi transmit telegrama lui Pozner.
Te rog să-mi comunici telegrafic dacă eşti sănătoasă şi care e itinerariul călătoriei [348].

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului, *Lenin*

Scrisă la 2 iulie 1919

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXIV

Se tipăreşte după manuscris

269

CĂTRE N. K. KRUPSKAIA [349]

9. VII. 1919

Dragă Nadiuşka ! M-au bucurat mult veştile primite de la tine. Eu mai dădusem o telegramă la Kazan şi, neprimind nici un răspuns, am trimis alta la Nijni, de unde mi s-a răspuns astăzi că vaporul „*Krasnaia Zvezda*" trebuie să fie pe data de 8/VII la Kazan, unde va staţiona cel puţin 24 de ore. În această telegramă întrebam dacă nu i se poate da lui Gorki o cabină pe „*Krasnaia Zvezda*". El soseşte aici mîine, şi tare aş vrea să-l scot din Petrograd, unde şi-a tocit nervii şi s-a acrit. Sper că tu şi ceilalţi tovarăşi veţi fi bucuroşi să călătoriţi împreună cu Gorki. E un om foarte simpatic, puţin cam capricios, dar asta n-are nici o importanţă.

www.dacoromanica.ro

Scrisorile cu cereri de ajutor care sosesc uneori pe numele tău le citesc și mă străduiesc să fac tot ce se poate.

Mitea a plecat la Kiev : se pare că Crimeea e din nou în mîinile albilor.

La noi nu e nimic nou : în fiecare duminică mergem la odihnă în vila „noastră“ [350]. Troțki s-a restabilit și a plecat în sud ; sper că va face ordine acolo. Aștept o îmbunătățire a situației în urma înlocuirii lui Vațetis cu Kamenev (de pe Frontul de est), în calitate de comandant suprem.

Pe Pokrovski (M. N.) * îl trimitem la odihnă pentru două luni ; vrem s-o numim locțiitor pe Liudmila Rudolfovna Menjinskaia (deși nu s-a hotărît încă), *și nu* pe Pozner.

Te îmbrățișez cu drag. Scrie-mi, te rog, și telegrafiază-mi mai des.

Al tău, *V. Ulianov*

N.B. : Ascultă de medic : caută să mănînci și să dormi mai mult, și atunci la iarnă ai să fii **pe deplin** capabilă de muncă.

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie“

Se tipărește după manuscris

270

TELEGRAMĂ CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

Kazan. Către Ulianova

Sîntem sănătoși cu toții [351]. Azi l-am văzut pe Gorki și am încercat să-l conving să călătorească cu vaporul vostru — dădusem și o telegramă în acest sens la Nijni —, dar el a refuzat categoric. Pe Pokrovski îl trimitem la odihnă. Ca locțiitor am numit-o temporar pe Menjinskaia. Am pri-

* M. N. Pokrovski — pe atunci locțiitor al comisarului poporului pentru învățămîntul public din R.S.F.S.R. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mit scrisoarea pe care mi-ai trimis-o prin Ureţki şi ţi-am răspuns tot prin el. Vă vin ziarele de la Moscova ?

Lenin

Scrisă la 10 iulie 1919

Publicată pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată

271

CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

Vaporul „Krasnaia Zvezda" al C.E.C. din Rusia
Către Nad. Konst. Ulianova

15. VII

Dragă Nadiuşka ! Profit de călătoria lui Krestinski la Perm pentru a-ţi scrie. Poate că te va ajunge din urmă.

Ieri am primit o telegramă de la Molotov, din Kazan, şi i-am trimis răspunsul în aşa fel ca tu să-l primeşti înainte de plecarea din Kazan, care, după cum mi s-a spus, a fost fixată pentru ora 3 noaptea.

Am aflat de la Molotov că ai avut, totuşi, un acces de cord. Înseamnă că lucrezi *peste puteri.* Trebuie să respecţi cu mai multă stricteţe regulile şi să-l asculţi întocmai pe medic.

Altfel n-ai să mai poţi lucra la iarnă ! Nu uita acest lucru !

Despre treburile de la Comisariatul poporului pentru învăţământul public ţi-am telegrafiat deja.

Pe fronturile de răsărit situaţia e strălucită. Azi am aflat că a fost cucerit Ekaterinburgul. La sud s-a produs o cotitură, dar nu se vede încă o schimbare simţitoare în bine. Să sperăm că va fi.

Pe Gorki n-am reuşit să-l conving să plece, cu toate stăruinţele depuse.

www.dacoromanica.ro

Ieri şi alaltăieri am fost la vila „noastră“ * împreună cu Mitea (e aici de vreo patru zile) şi cu Anea. Au înflorit teii. Noi ne-am odihnit bine.

Te îmbrăţişez şi te sărut cu drag. Te rog să te odihneşti mai mult şi să lucrezi mai puţin.

Al tău, *V. Ulianov*

Scrisă la 15 iulie 1919

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

272

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Annei Ilinicina-Elizarova

Mîine să mă chemi la telefon şi să-mi comunici rezultatul.

Grăbiţi apariţia lucrării :

„Dare de seamă a primului Congres general din Rusia pentru ocrotirea copilului, organizat de Comisariatul poporului pentru prevederi sociale“. Tipografia fostă Kuşnerev.

În octombrie totul era gata.

Scrisă după octombrie 1919— înainte de 7 septembrie 1920

Publicată pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

273

CĂTRE M. I. ULIANOVA ŞI N. K. KRUPSKAIA

Mariei Ilinicina

şi

Nadejdei Konstantinovna

Vă rog să mă treziţi cel mai tîrziu la *ora 10* dimineaţa. Acum e 4¼, şi nu pot dormi ; sînt perfect sănătos.

* Vezi adnotarea 350. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Altfel am să pierd fără rost și ziua de mîine, iar regimul fixat o să fie dat peste cap.

Lenin

Scrisă în 1919 sau în 1920

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediția a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

1921

274

Telegramă către D. I. Ulianov

Simferopol. Secţia staţiuni balneare.
Şefului secţiei Dmitri Ilici Ulianov *.

Reţine acolo cît mai mult pe soţii Buharin şi pe Maneaşa, îngrijeşte-te de odihna şi însănătoşirea lor deplină.

Lenin

Scrisă în aprilie 1921

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

275

CĂTRE M. I. ULIANOVA

La mine în odaie, pe masa albă *din spatele patului,* se află două cărţi şi două numere de ziar, toate italieneşti.

1) *Turati :* Trent'anni di Critica Sociale
2) *Treves :* Polemiche Socialiste
3) *Stampa* } ziar
4) şi *încă un* } italian.

Scrisă în 1921

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol 37

Se tipăreşte după manuscris

* Deasupra textului telegramei, V. I. Lenin a scris : „Se va comunica cînd a fost *înmînată*". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

276

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maneaşa !

Roagă-l, dacă vrei, pe acela care ţi-a dat această carte (pe Bobinski ?) să vorbească cu Karahan şi cu Ganeţki şi să-mi comunice *rezultatul* (se poate cere la Varşovia sau nu ?).

Scrisă în 1921

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

1922

277

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Maneaşa ! Aici, la noi, a fost azi noapte un incendiu : a ars clădirea sovhozului. Focul pare a se datora unei neglijenţe.

A venit aici („pentru anchetarea cazului") secretarul lui Dzerjinski : Gherson. El îţi aduce prezentul bilet. Contez că mîine dimineaţa vei fi aici împreună cu Nadea. Astă seară te rog să-l chemi la telefon pe Cherson.

Salut ! *V. I.*

Scrisă în vara anului 1922

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

278

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Aniuta ! Iată cum stau lucrurile :

Cartea asta a fost luată de la „Academia socialistă", unde este i n t e r z i s să se dea cărţi acasă.

Pentru mine s-a făcut o excepţie !

Ne-am pus într-o situaţie penibilă — din vina mea, bineînţeles. Acum trebuie să ai toată grija ca Gora să citească *repede* cartea, *acasă*, şi *s-o restituie* numaidecît.

www.dacoromanica.ro

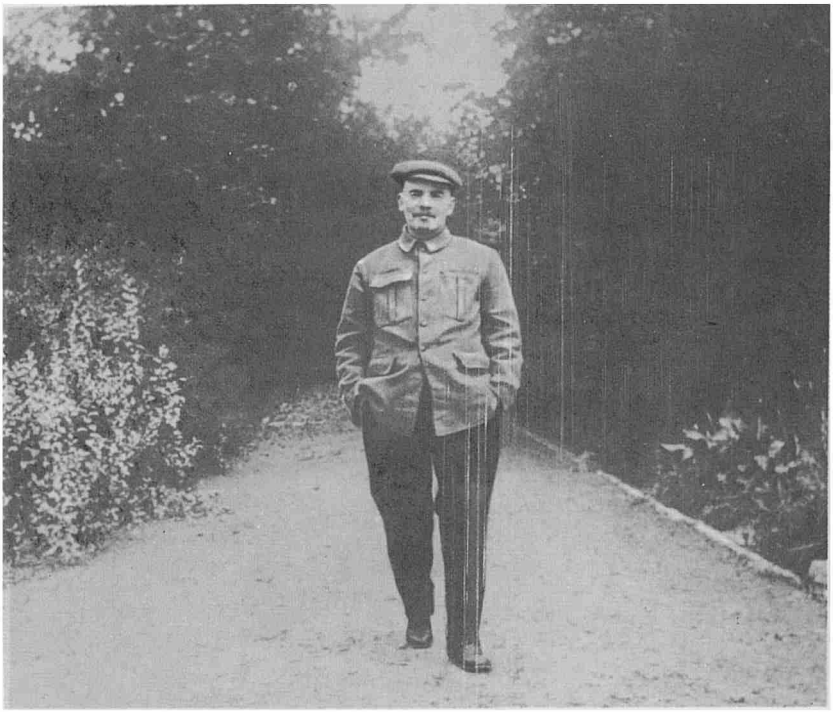

V.I. Lenin pe aleea parcului din Leninskie Gorki. – August-septembrie 1922

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

I

EXTRASE DIN SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN CĂTRE FAMILIE

(Dintr-un dosar al direcției jandarmeriei din Moscova)

În timpul unei percheziții făcute la M. I. Ulianova în noaptea de 1 martie 1901 au fost confiscate șase scrisori ale lui V. I. Lenin ; ele au fost anexate la dosar ca „probe materiale". Într-un dosar al direcției jandarmeriei din Moscova (dosarul grupului din Moscova al P.M.S.D.R., nr. 69, vol. V, 1901, fila 101) * se găsesc următoarele extrase din aceste scrisori :

1. Scrisoarea datată 3/VII. 1897, semnată „Al tău, *V. U.*" și care începe cu cuvintele : „Am primit, Maneașa, scrisoarea ta din 16/VI" ; a fost expediată într-un plic cu adresa : Maria Aleksandrovna Ulianova (mama „Maneașei"). Acesată scrisoare conține un program de studiere a marxismului ; printre izvoare sînt indicate diverse organe de presă social-democrate, ca „Vorwärts" și „Die Neue Zeit".

2. Scrisoarea datată 4/IX. 1898 și semnată „Al tău, *V. U.*" ; pe plic însă scrie că scrisoarea e din partea Mariei Aleksandrovna Ulianova. În această scrisoare, care începe cu cuvintele : „Zilele acestea am primit, măicuță dragă, scrisoarea", atrag atenția următoarele fraze : 1) „În privința trimiterii de cărți lui Serghei Ivanovici, trebuie să-ți spun că nu știu unde se găsește el. Poate că se află deja la Sredne-Kolîmsk" ; 2) „Zilele acestea am primit o scrisoare de la Leahovski ; îmi scrie mai mult despre noii deportați care trec prin Verholensk" ; 3) „Vas. Vas. (Starkov) vrea să ceară să fie transferat la Nijne-Udinsk" ; 4) „Soții Lepeșinski se transferă la Kuraghinskoe" ; 5) „Apollinaria Aleksandrovna mi-a scris nu de mult din Kazacinskoe".

3. Scrisoarea datată 15/XII. 1898, semnată „*V. U.*" și care începe cu cuvintele : „Îi trimit Aniutei o scrisoare din partea lui E. M., care mi-a trimis-o cu rugămintea de a o expedia imediat" ; în această scrisoare atrag atenția fraza citată aici și inițialele „E. M." din cuprinsul ei.

* Acest dosar se află în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

4. Scrisoarea datată 14/VI. 1899, semnată „Al tău, *V. U.*“ şi care începe cu cuvintele : „Săptămîna aceasta, măicuţă dragă, n-am primit nici o veste de acasă de la voi“ ; în această scrisoare se întîlneşte numele prinţului Egor Egorovici Kuguşev, căruia autorul roagă să i se trimită lucrarea sa despre „dezvoltarea capitalismului“.

5. O scrisoare a aceluiaşi autor datată „18/VIII. 1900. Paris“ şi adresată Mariei Aleksandrovna Ulianova ; în această scrisoare figurează adresa : „M. Dr. Dubon chez... Pour M. Goukowsky, 8, Boulevard Capucines. Paris“.

6. Scrisoarea datată „20/X, Praga“, semnată „*V. U.*“ şi adresată Mariei Aleksandrovna Ulianova ; în această scrisoare figurează adresa : „Herrn Franz Modráček (pentru V. I.). Směcky, 27. Prag. Austria“.

Originalele acestor scrisori n-au putut fi găsite pînă în prezent ; e posibil să fi fost distruse de unul dintre incendiile din primele zile ale revoluţiei din februarie.

www.dacoromanica.ro

II

SCRISORILE NADEJDEI KONSTANTINOVNA KRUPSKAIA

1898

1

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

15. II. 1898

Dragă Maria Aleksandrovna !

N-a primit Anna Ilinicina scrisoarea mea din 8 sau 9 februarie ? I-am scris acolo destul de amănunţit cum se prezintă situaţia mea. Partea proastă e că nu se ştie cînd se va pronunţa sentinţa ; la Ministerul Justiţiei mi s-a spus că referatul va fi prezentat în prima sau în a doua săptămînă a postului. Totodată mi s-a spus că am fost condamnată la 3 ani deportare în gubernia Ufa (sentinţa e irevocabilă), dar că departamentul are latitudinea de a-mi permite să execut pedeapsa la Şuşa. E o situaţie foarte neclară. După pronunţarea sentinţei va trebui, probabil, să mai rămîn la Petersburg încă vreo două săptămîni, aşa că ar urma să plecăm din Petersburg peste vreo trei sau patru săptămîni. La Moscova vom sta vreo 2—3 zile ; data sosirii o voi anunţa atunci cînd o voi cunoaşte precis. Cît priveşte lucrarea lui Volodea *, mi s-a promis că i se va găsi *neapărat* un editor ; se spune că la Moscova cenzura este extrem de severă şi de aceea s-ar putea ca lucrarea să zacă acolo foarte multă vreme ; am fost sfătuită să dau cartea la tipar în timpul verii, astfel încît să apară la toamnă, cînd e momentul cel mai potrivit pentru apariţia unor asemenea cărţi. Pentru toate aceste motive n-am mai luat manuscrisul înapoi ; am întrebat-o pe Anna Ilinicina cum crede că e mai bine să procedez, dar n-am primit răspuns. Pînă una-alta, i-am trimis lui Volodea o carte de tradus din limba engleză (redactorul mi-a spus că nu-i nimic chiar dacă Volodea nu cunoaşte prea bine limba engleză, deoarece poate folosi traducerea germană, iar cu originalul englez să facă numai confruntarea) ; e o traducere foarte interesantă şi se plăteşte bine. Nu ştiu dacă Volodea e dispus să facă traduceri, dar dintr-una din scrisorile lui am dedus că da ; în orice

* Este vorba de editarea culegerii „Studii şi articole economice". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

caz nu strică că am luat-o, căci mi s-a spus că o putem traduce amîndoi ; e o carte voluminoasă. Sînt complet profană în materie de aranjare a tot felul de treburi editoriale...

Mama a fost bolnavă de pleurită şi de peste o lună nu mai iese din casă. Astăzi vine s-o vadă alt doctor ; cel care a tratat-o la început e din cale-afară de neglijent. Mama vă trimite tuturor multe, multe salutări.

Cred, totuşi, că voi fi lăsată să plec la Şuşa, căci lor le e totuna. Te sărut cu drag.

A d-tale, *Nadea*

15. II

Dragă Manecika ! I-am scris Annei Ilinicina, dar se pare că n-a primit scrisoarea mea. Şi Bulocika mă ceartă că nu-i scriu, dar tot degeaba : n-am ce scrie, totul este incert, azi e aşa, mîine altfel, dar despre lucrurile cele mai importante scriu şi răspund la scrisori.

Pe Kuba nu am văzut-o şi nu cred s-o mai văd pînă la plecare. Am primit o scrisoare de la ea ; îmi scrie că acum, cînd n-are cum vorbi, se simte foarte bine ; studiază mult şi aşteaptă cu nerăbdare zilele de joi ; vă trimite tuturor salutări.

Cartea lui V. V. o voi procura, cred. Lista lui Volodea am predat-o unui cunoscut, care mi-a promis să procure totul, în afară de lucrarea lui Liudogovski (e o raritate bibliografică) şi de revista economică. Nu ştiu dacă-şi va putea îndeplini promisiunea, deşi în general e mare meşter în materie de procurare de cărţi. Aş vrea să iau cu mine cît mai multe cărţi, dar nu ştiu ce să aleg. Cărţi proprii am puţine şi mult prea obişnuite, nici nu ştiu dacă merită să le iau cu mine ; sînt sigură că Volodea le are. Să iau cărţi de la cunoscuţi e destul de greu şi nici nu ştiu ce să iau. Peste vreo două săptămîni trebuie să plec, iar stocul meu de cărţi e încă foarte mic. În general, pregătirile noastre de plecare merg destul de încet şi cam alandala ; se spune că trebuie să ne luăm cît mai multă îmbrăcăminte călduroasă... Cred că acum nu mai e mult pînă la plecare. Sărut-o pe A. I. şi spune-i că nu-i frumos din partea ei că mă prezintă peste tot într-o lumină urîtă : lui Volodea i-a scris că sînt slabă ca un ţîr, Bulocikăi i s-a plîns că sînt perfidă... Te sărut cu drag, scumpa mea. Transmite-i lui Dmitri Ilici mulţumiri pentru felicitări. Barem de s-ar termina pînă la vară procesul lui. Şi acum, la revedere !

N. Krupskaia

Trimisă din Petersburg la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

2

CĂTRE M. I. ULIANOVA

6 martie

Îţi trimit articolele lui Volodea. Nu le-am trimis pînă acum fiindcă am aşteptat răspunsul lui Volodea la o scrisoare în care i-am expus unele considerente în legătură cu cenzura. El m-a rugat să mă interesez cum se prezintă lucrurile sub aspectul cenzurii şi, informîndu-mă, am aflat că în această privinţă totul depinde de locul editării. Sub acest raport, la Moscova e mult mai prost decît la Petersburg, căci acolo cenzura reţine mult timp pînă şi cărţile cele mai inofensive şi le mutilează în fel şi chip. Cartea lui Bulgakov a zăcut la cenzură aproape un an. Se pare că Vodovozova şi-a mutat şi ea editura la Petersburg. Écrivain * susţine că ar fi o imprudenţă să editäm cartea la Moscova. Aşa stau lucrurile.

În privinţa plecării mele... nu ştiu nimic, Manea dragă. Aici locuieşte o doamnă din Minusinsk ; ea spune că după 10—12 martie nu se mai poate pleca — rişti să rămîi pe drum. Am tot sperat că sentinţa va fi pronunţată la 4 martie ; în acest caz am fi plecat pe data de 10, seara. Dar pronunţarea sentinţei a fost amînată pentru ziua de 11 martie (şi nici data asta nu e sigură), iar la departament mi se spune că cererea mea „va fi, *probabil*, luată în consideraţie", iar *dacă* mi se va permite să plec în Siberia, apoi în nici un caz înainte de pronunţarea sentinţei ; *poate* mi se va permite să plec direct din Petersburg, şi nu din gubernia Ufa (!). Mîine mă duc iarăşi la departament. Tare n-aş vrea să plec abia în primăvară. Astăzi sînt foarte grăbită, dar mîine seara îi voi scrie Annei Ilinicina şi-i voi comunica rezultatele vizitei mele la departament. Tot mîine voi cere acolo să mi se aprobe vorbitor cu Kuba ; mi-ar părea grozav de rău să plec fără să mă fi văzut măcar o singură dată cu ea.

Te sărut cu drag, *N. Krupskaia*

Nu scrii bine adresa : nu e nr. 18, apart. 35, ci invers : nr. 35, apart. 18.

Scrisă la 6 martie 1898
Trimisă din Petersburg la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

★ — Scriitorul. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

3

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Dragă Maria Aleksandrovna ! Am ajuns la Şuşenskoe şi, aşa cum ţi-am promis, mă grăbesc să-ţi scriu cum arată Volodea. După mine, arată foarte bine, chiar splendid în comparaţie cu felul cum arăta la Petersburg. O poloneză care locuieşte aici mi-a spus : „pan Ulianov e mereu vesel". Îl pasionează grozav vînătoarea ; de altfel, aici toţi sînt vînători pasionaţi, aşa că, probabil, în curînd o să stau şi eu să pîndesc tot soiul de raţe, lişiţe şi alte jivine.

Drumul pînă la Şuşa nu-i de loc obositor, mai ales dacă nu trebuie să te opreşti la Krasnoiarsk, şi se mai spune că începînd din iunie vaporul va merge pînă la Şuşa. Atunci va fi chiar bine de tot. Aşa că, dacă vei reuşi să porneşti încoace, călătoria nu va fi prea anevoioasă. La Şuşa e, după mine, foarte plăcut : avem pădure şi în apropiere curge un rîu. Îţi scriu puţin, deoarece aceste rînduri nu sînt decît un adaos la scrisoarea lui Volodea *. El ţi-a scris, probabil, mult mai amănunţit. Cînd am trecut prin Minusinsk m-am interesat de cărţi ; sosise deja acolo scrisoarea d-tale şi avizul poştal, dar am aflat că adresantul nu le poate primi de la Krasnoiarsk. În aceeaşi seară am aranjat chestiunea, am trimis o procură la Krasnoiarsk, aşa că zilele acestea le vom primi. Îţi mulţumesc foarte mult. În ce priveşte numeroasele noastre bagaje, totul a mers bine, nu s-a pierdut nimic ; pretutindeni am fost lăsate să urcăm cu ele în vagon. Îţi mulţumesc şi pentru provizii, ne-au ajuns pentru trei zile şi au fost mult mai gustoase decît mîncărurile ce se găsesc prin gări... Ei, cam asta e. Vaporul nu ne-a dus pînă la Şuşenskoe, am fost debarcate pe ţărm, înainte de a ajunge la destinaţie. I-am povestit lui Volodea despre voi toţi, dar el nu s-a declarat satisfăcut ; a spus că e prea puţin, deşi îi povestisem tot ce ştiam. Vă sărut pe toate trei ; salutări lui M. T. şi D. I.

N. Krupskaia

Scrisă la 10 mai 1898
Trimisă din Şuşenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

4

CĂTRE M. A. ULIANOVA

14 iunie

Dragă Maria Aleksandrovna ! Volodea tăifăsuieşte cu morarul despre nu ştiu ce case şi vaci, iar eu m-am apucat să-ţi mai scriu cîte

* Vezi volumul de faţă, p. 92—94. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ceva. Nici nu știu cu ce să încep ; zilele seamănă una cu alta, nu se întîmplă nimic deosebit. Am ajuns să mi se pară că stau aici de un secol ; m-am aclimatizat pe deplin. Vara e foarte plăcut aici. În fiecare seară ieșim la plimbare, mama nu merge prea departe, dar noi o pornim uneori și mai depărtișor. Seara nu e umed de loc și e foarte plăcut să te plimbi. Țînțari sînt mulți, și noi ne-am cusut niște plase, dar nu știu ce au țînțarii cu Volodea că-l preferă numai pe el ; în general însă sînt suportabili. În plimbările noastre sîntem însoțiți de un faimos cîine „de vînătoare", care tot timpul aleargă, ca nebun, după păsări, ceea ce-l supără întotdeauna pe Volodea. În ultima vreme, Volodea nu mai merge la vînătoare (nu e totuși un vînător prea pasionat), zice că păsările își clocesc acum ouăle, și chiar și-a dus la beci cizmele de vînătoare. În loc să meargă la vînătoare, Volodea încercase la un moment dat să practice pescuitul ; s-a dus o dată dincolo de Ienisei noaptea, la pescuit de mihalți ; dar după ultima expediție, cînd n-a prins nici un chitic, nu prea îl mai aud vorbind de mihalți. Și ce frumos e dincolo de Ienisei ! Am fost o dată acolo împreună cu el și am trecut prin fel de fel de peripeții ; a fost foarte plăcut. Acum e tare cald la noi. Ca să ne putem scălda, trebuie să mergem destul de departe. Acum am hotărît să ne sculăm în fiecare zi la șase, ca să ne putem scălda dimineața. Nu știu cît va ține acest regim ; astăzi ne-am scăldat. În general, viața noastră de acum aduce a vilegiatură „sută-n sută", numai că n-avem gospodărie proprie.

Avem aici pensiune bună, lapte la discreție, și cu toții arătăm splendid. Nici pînă acum nu m-am putut obișnui cu actuala înfățișare, sănătoasă, a lui Volodea ; la Petersburg avea întotdeauna o mină bolnăvicioasă. Zinocika nu și-a putut stăpîni o exclamație de mirare cînd l-a văzut la Minusinsk. Între noi fie vorba, nici ea nu arăta prea rău. Nu același lucru se poate spune despre Lîrocika. Ni s-a trimis din Petersburg o poză pe care și-a făcut-o a doua zi după ieșirea din închisoare ; trebuie să-ți spun că acum arată pur și simplu îngrozitor. Oare să se fi schimbat într-adevăr atît de mult ? Uneori stau și mă gîndesc dacă nu cumva va fi trimisă la Șușa ; ar fi minunat, aici poate și-ar mai reveni puțin.

Ei, am pălăvrăgit destul. În ultima scrisoare, Manea mă întreabă ce se aude cu fotografiile. Încă din drum am scris la Petersburg să vă trimită fotografia mea (făcută de un amator) ; se vede însă c-au uitat s-o trimită. Cît despre o fotografie făcută la atelier, voi ruga pe cineva de la Petersburg să se ducă la fotograf și să mai comande cîteva poze de-ale mele ; sper că nu voi fi refuzată. Tare aș vrea să vii împreună cu Manea la noi. Încă n-ar fi prea tîrziu. Transmite-i salutări din partea mea lui D. I. Volodea a terminat discuția cu morarul și a mai scris și două scrisori, în timp ce eu cu nici un chip nu izbutesc să pun capăt flecărelii mele.

La revedere, te sărut cu drag. Mama vă trimite tuturor salutări. Prin Volodea degeaba am încerca să vă trimitem complimente ; el

www.dacoromanica.ro

spune că asta se înţelege de la sine. Eu însă nu-s de părerea asta şi trimit multe sărutări Maniei şi Aniutei şi salutări lui M. T.

A d-tale, *N. Kr.*

Scrisă la 14 iunie 1898
Trimisa din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoluţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

5

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

9 august 1898

Volodea mi-a citit cu multă plăcere toate reproşurile tale la adresa mea. Ce să fac, mă recunosc vinovată, dar cred că mi se pot acorda circumstanţe atenuante.

Volodea a terminat astăzi cu „pieţele" sale*; nu-i mai rămîne decît să prescurteze lucrarea, şi cu asta basta. Zilele acestea va fi dusă la bun sfîrşit şi traducerea lucrării soţilor Webb. A mai rămas de revăzut mai puţin de jumătate. Pînă la urmă traducerea a ieşit, pare-se, destul de bună.

Pe numele d-nei Friedman a mai sosit o ladă cu cărţi pentru Volodea; ea conţine lucrări ale lui Adam Smith, cărţi de filozofie şi două cărţi ale tale, de Ada Negri. D-na Friedman a făcut un tărăboi nemaipomenit, dar pînă la urmă cărţile au fost totuşi primite, puse în raft şi trecute pe listă. Volodea aruncă din cînd în cînd asupra cărţilor de filozofie o privire plină de duioşie şi visează la vremea cînd se va putea cufunda în lectura lor.

Ieri am primit de la Lirocika o scrisoare plină de voie bună, în care ne descrie viaţa ei la Kazacinskoe. Sînt acolo zece deportaţi; cei mai mulţi trăiesc în colectiv, au grădina lor de zarzavat, au o vacă, fîneaţă, şi locuiesc într-o singură casă mare. Lira scrie că gustă din plin libertatea, merge după fragi, strînge fîn, face gospodărie şi nici nu deschide o carte măcar. Aşa are de gînd să-şi petreacă vara, iar în toamna se va despărţi de colectiv şi se va apuca de studiu. E o scrisoare lungă şi însufleţită; mă bucur mult pentru ea, ştiu că cel puţin se odihneşte!

La noi toate sînt aşa cum au fost. Nu avem nici o noutate. Volodea a lucrat intens tot timpul şi doar din cînd în cînd se ducea să vîneze becaţine. Avea de gînd să plece şi astăzi undeva la vînătoare de becaţine, dar de cîteva zile bate zi şi noapte un vînt năprasnic; nu plouă, dar vîntul suflă mereu.

Mîn[căm] . . . . . .

* Este vorba de lucrarea lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

facem lichior de zmeu[ră]... *, punem castraveți la murat, — mă rog, totul cum se cuvine, așa ca în Rusia. Am cumpărat mai deunăzi niște pepeni, dar, cum era și de așteptat, miezul s-a dovedit a fi alb de tot, fără nici o urmă de roșeață. Am mîncat o dată semințe de cedru.

Volodea are de gînd să plece pentru o zi, două în taiga, să vadă cum arată, să culeagă fragi și mure, fructe de conifere, să vîneze găinușe. Aici se vorbește adesea despre taiga; ceea ce se povestește despre ea e mult mai interesant decît discuțiile vînătorești despre rațe.

Cam astea sînt toate noutățile de pe la noi.

Cînd pleacă Manea la Bruxelles? Îmi pare foarte bine pentru ea. I-am scris [Annei Ivanovna Meșcereakova] (fostă [Ceciurina]) **, învățătoarea de la școala noastră și o foarte bună prietenă a mea. Vor locui la Liège. Mă tem însă ca scrisoarea mea să nu fi sosit după plecarea lor.

Și acum, la revedere. Vă sărut cu drag, pe tine, pe Manea și pe Maria Aleksandrovna. Salutări lui M. T. Mama vă trimite tuturor salutări; nu s-a simțit tocmai bine în ultimul timp. Toate cele bune.

Nadea

Trimisă din Șușenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

6

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Dragă Maria Aleksandrovna!

Cu ultima poștă am primit, în sfîrșit, telegrama cu privire la eliberarea lui D. I. Cînd a sosit poșta, casa era plină de musafiri. În ultimele zile a fost la noi a adevărată „invazie străină" de fel de fel de oameni, parte din Minusinsk, parte din împrejurimi. Asta a provocat o mare perturbare în viața noastră tihnită, și pînă la urmă ne-a cam zăpăcit. Deosebit de sîcîitoare au fost diversele discuții „gospodărești" despre cai, vaci, porci etc. Aici toată lumea se preocupă de chestiuni gospodărești; la un moment dat ne pricopsisem și noi cu o jumătate de cal (unul dintre localnicii de aici a luat de la administrația plășii un cal cu împrumut; noi am convenit să cumpărăm nutrețul necesar pentru întreținerea lui, iar în schimb să ne putem folosi de el ori de cîte ori vom avea nevoie), dar jumătatea noastră de cal s-a dovedit a fi o mîrțoagă atît de prăpădită, încît îi trebuia o oră și jumătate ca să facă trei verste; am fost nevoiți să-l dăm înapoi,

* Rîndul înlocuit cu puncte de suspensie a fost tăiat din scrisoare, deoarece textul care îi corespundea pe verso a trebuit să fie eliminat din motive de ordin conspirativ. — *Nota red.*

** Din motive de ordin conspirativ, cuvintele puse în paranteze pătrate au fost tăiate din scrisoare. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

așa încît planul nostru gospodăresc a suferit un fiasco total. În schimb culegem cu multă rîvnă ciuperci ; avem o grămadă de rîșcovi și vinețele. Volodea, care la început spunea că nu-i place și nu se pricepe să culeagă ciuperci, acum nu se mai lasă scos din pădure, e cuprins de o adevărată „frenezie a ciupercilor". La anul avem de gînd să ne facem o grădină de zarzavat ; Volodea s-a și angajat să sape straturile, așa ca va avea prilej de exerciții fizice. Deocamdată nu face altceva decît să vîneze cu mult zel. Uite, și acum stă și își aranjează sculele vînătorești. Vînează gotci, iar noi le savurăm și nu mai contenim cu laudele. Nu cred ca „locuința" noastră „boierească" să fie prea friguroasă. Un contopist care a locuit aici ne-a spus că e destul de călduroasă. În orice caz, noi luăm toate măsurile de precauție : am comandat pîslă ca să astupăm crăpăturile, vom lipi cu grijă ferestrele, clădim pămînt împrejurul casei de-a lungul pereților etc. Avem sobă în fiecare cameră, așa că e de presupus că nu va fi prea frig. Ei, am flecărit destul. Vă îmbrățișez cu drag, mă bucur nespus de mult și pentru D. I. și pentru d-ta. Transmite-i cordiale salutări din partea mea. Multe sărutări Aniei și Maniei. Mama trimite tuturor multe salutări. Ea se deprinde treptat cu viața de aici și nu-i mai este atît de urît ca la început.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 26 august 1898
Trimisă din Șușenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 4

Se tipărește după manuscris

7

CĂTRE M. I. ULIANOVA

11 septembrie 1898

Azi am de gînd să-ți scriu o scrisoare lungă, lungă de tot : Volodea a plecat la Krasnoiarsk, și fără el parcă-i casa pustie, „regimul" s-a schimbat ; e seară și nu prea știu ce să fac ; m-am gîndit că cel mai nimerit ar fi să mă așez și să-ți scriu o scrisoare. Dar ce să scriu ? Să înșir multe și mărunte, pot eu, se-nțelege, și chiar atît o să și fie, „multe și mărunte".

Am primit azi lunga ta scrisoare, Manea dragă, iar lui Volodea i-a venit o carte poștală de la Tula, probabil de la D. I. I-am pus-o în sertar. Cred că D. I. s-o fi plictisit acolo ; la drept vorbind, o situație atît de incertă ca aceea în care se găsește el acum nu e de loc plăcută, mai ales că se află într-un oraș străin ; dar ce a fost mai rău — nesfîrșita „ședere azoviană" * — a trecut. De altfel, s-ar putea

* Așa e denumită îndelungata ședere a cazacilor în Azovul asediat de turci în anii 1637—1643. — Aici expresia e folosită în sens figurat, ca aluzie la îndelungata detențiune preventivă a lui D. I. Ulianov. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

ca acum D. I. să fie deja la Podolsk... În orice caz, sperăm că chestiunea a fost clarificată.

La noi e o toamnă minunată, numai că dimineaţa e frig, iar noaptea e ger. De aceea Volodea şi-a luat cu el lucruri călduroase : căciulă, şubă, mănuşi cu un deget şi ciorapi groşi. Autorizaţia de plecare fusese cerută mai de mult, durerea de dinţi îi trecuse între timp, şi cînd nu se mai aştepta i-a venit aprobare să plece pentru o săptămînă la Krasnoiarsk. La început se gîndea să nu se ducă, dar pe urmă n-a putut rezista ispitei. Sînt foarte bucuroasă că a plecat : să mai călătorească şi el, să se mai aerisească, să mai vadă lume, că prea a prins rădăcini la Şuşa. Şi el era foarte bucuros că pleacă. În ultima zi înainte de plecare, nici unul dintre noi n-am deschis o carte ; eu reparam de zor echipamentul lui de iarnă, iar el stătea pe pervazul ferestrei şi sporovăia cu însufleţire, dîndu-ne tot felul de instrucţiuni : să punem al doilea rînd de ferestre şi să le fixăm cît mai bine, să ne baricadăm cît mai temeinic ; ba a adus şi un ferăstrău de la gazdă şi s-a apucat să potrivească uşa ca să se închidă mai bine. S-a îngrijit mult de tot ca să fim în siguranţă : pe Oskar l-a rugat să doarmă la noi, iar pe mine m-a învăţat să trag cu pistolul. Noaptea a dormit prost şi dimineaţa l-am trezit abia după ce a venit birjarul ; de bucurie a început să fredoneze un marş triumfal.

Nu ştiu dacă o să fie mulţumit de călătorie. Bineînţeles, a avut grijă să ia cu el o grămadă de cărţi — cinci volume groase — şi, în afară de asta, şi-a pus în gînd să facă extrase la biblioteca din Krasnoiarsk. Sper că aceste cărţi o să rămînă necitite. Are poruncă să cumpere de la Krasnoiarsk două căciuli şi pînză de cămăşi, pentru el, precum şi un cojoc care să fie folosit în comun, patine etc. Îl rugasem să cumpere de-o bluză pentru fiica lui Prominski, însă cînd am văzut că se duce la mama s-o întrebe cîţi „funţi“ trebuie pentru o bluză, m-am grăbit să-l scutesc de această misiune dificilă. Mi-a trimis din Minusinsk un bilețel, în care se arăta supărat că trebuie să aştepte vaporul, dar eu am dedus totuşi că voiajul a început sub bune auspicii *.

În lipsa lui de acasă mi-am pus în gînd : 1) să-i repar bine costumele ; 2) să învăţ să citesc englezeşte, şi pentru asta va trebui să memorez o sumedenie de excepţii, vreo 12 pagini, după manualul lui Nurok ; 3) să termin de citit o carte englezească pe care am început-o. Şi apoi să mai citesc cîte ceva. Am început, eu şi cu Volodea, să citim publicaţia „Agitator“ (aceea pe care Anna a scris cu mîna ei : „pentru Nadenka“ ; m-am tot gîndit să-i scriu şi să-i mulţumesc, dar nu m-am învrednicit nici pînă azi) şi ne canonim cu pronunţia engleză ; aşa că i-am promis să studiez manualul lui Nurok. De cîteva zile mă ocup de bucătărie. Mama are un guturai cumplit, e tare răcită, aşa că mă ocup eu de treburi. Ea s-a aclimatizat perfect aici, la Şuşa, şi acum povesteşte în scrisorile ei ce frumoasă e toamna

* Bilețelul nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

prin părţile astea. Înainte de plecarea lui Volodea, l-am însoţit cu toţii la o vînătoare de gotci. Acum se vînează gotci şi potîrnichi; astea-s nişte păsări mai distinse, după ele nu trebuie să umbli prin bălţi ca după nişte raţe oarecare. Atîta doar că, de cîte ori am mers cu el la vînătoare, a fost foarte plăcut, dar n-am văzut nici o gotcă şi nici o potîrniche. Adică nu, am văzut o dată vreo 20 de potîrnichi; mergeam cu carul, noi şi toată colonia din Şuşa, şi iată că de ambele părţi ale drumului a apărut deodată un stol de potîrnichi. Să-i fi văzut pe vînătorii noştri! Volodea a scos chiar un fel de geamăt; a apucat să tragă, dar potîrnichea nici n-a catadicsit măcar să-şi ia zborul, ci pur şi simplu a plecat. De altfel, toată vînătoarea asta s-a soldat cu rezultate lamentabile: n-au împuşcat nimic, atîta doar că Oskar a rănit-o la ochi pe căţeaua noastră, Jenny; ne-am temut să nu orbească, dar s-a făcut bine. Numai că arată foarte plictisită de cînd a plecat Volodea, se ţine mereu după mine şi latră din te miri ce.

Iată despre ce nimicuri vă scriu eu, dar ce să-i faci, pe aici nu se întîmplă nimic deosebit. De aceea şi Volodea spune uneori, în scrisorile lui, unul şi acelaşi lucru. Viaţa e atît de monotonă aici, că uneori pierdem cu totul noţiunea timpului. O dată am încercat, eu şi cu Volodea, nu ştiu cîtă vreme să ne amintim cînd a fost V. V. în vizită la noi: cu trei zile în urmă, sau cu zece? A trebuit să facem fel de fel de socoteli ca să elucidăm această chestiune. Şi abia ne-am descurcat. Volodea avea de gînd să scrie şi el de la Minusinsk celor de acasă, aşa că s-ar putea ca în scrisoarea mea să fie unele repetări. Adică nu, n-o să fie, fiindcă ea are un caracter pur feminin: vă vorbeşte numai aşa, de una, de alta. Nu de mult am primit o scrisoare de la soţia scriitorului; îmi spune că ea face corectura cărţii lui Volodea * şi că a ajuns la coala a 7-a. Îşi exprimă temerea că cartea n-o să aibă 10 coli — a ieşit o nouă lege cu privire la numărul de litere ce trebuie să intre într-o coală —, aşa că s-ar putea adăuga şi articolul despre Karîşev **; ar fi chiar mai bine aşa, numai că în acest caz apariţia cărţii ar mai întîrzia. O aşteptăm de la o zi la alta. Volodea crede că o să termine cu „pieţele" pînă la Anul nou, dar nu e tocmai sigur. Cam asta e tot. Am primit scrisoarea Mariei Aleksandrovna din 10/VIII şi, nu ştiu de ce, parcă m-am bucurat mai mult ca oricînd. O sărut cu mult drag.

Scrisoarea mea o să te găsească, probabil, în toiul pregătirilor de drum. Îţi doresc tot succesul. Cîndva am dorit şi eu mult de tot să fac o călătorie în Belgia, şi poate că voi mai fi cîndva tentată să plec în străinătate, să văd şi eu lumea — însă, bineînţeles, numai cînd vom avea posibilitatea să plecăm; deocamdată nu ne putem gîndi la aşa ceva. Ai s-o aştepţi pe Anea, nu-i aşa? Cînd avea de gînd să se întoarcă? Cît despre [Meşcereakova] ***, pot să-ţi spun că e foarte, foarte cumsecade; e puţin cam ciudată, dar e de o sinceritate şi de o

* N. A. Struve a făcut corectura primei părţi din culegerea „Studii şi articole economice". — *Nota red.*

** Articolul lui V. I. Lenin „În legătură cu statistica fabricilor şi uzinelor din Rusia. Noile isprăvi statistice ale prof. Karîşev" (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1964, p. 1—35) — *Nota red.*

*** Din motive de ordin conspirativ, în scrisoare numele a fost şters. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

bunătate cu totul deosebită. Şi acum trebuie să închei. Încă o dată vă sărut cu drag, pe tine şi pe Maria Aleksandrovna, din partea mea şi a mamei.

A ta, *N.*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5
Se tipăreşte după manuscris

8

CĂTRE M. A. ULIANOVA

27 septembrie

Astăzi, dragă Maria Aleksandrovna, îţi scriu din nou în locul lui Volodea. El s-a întors de la Krasnoiarsk alaltăieri, seara tîrziu. Aici îl aşteptau două scrisori de la Manea şi avea de gînd ca astăzi să se apuce să scrie celor de acasă ; au venit însă de dimineaţă Oskar şi Prominski şi au început să-l ispitească să meargă la vînătoare undeva pe insula Aganit, unde, după cum spun ei, sînt iepuri cu nemiluita şi zboară cîrduri întregi de gotci şi potîrnichi. Volodea cam stătea la îndoială, dar pînă la urmă s-a lăsat convins ; de altfel, astăzi este o zi minunată. În general, e o toamnă frumoasă, numai o săptămînă a fost frig. În linii mari, Volodea e mulţumit de călătoria lui la Krasnoiarsk. V-a scris, cred, că a plecat acolo împreună cu Elvira Ernestovna şi cu Tonecika, deoarece E. E. a suferit o lovitură puternică la ficat şi s-a îmbolnăvit rău de tot *. Se credea că are cancer sau un abces la ficat ; din fericire, n-a fost nimic din toate astea, ci doar un simplu traumatism, trebuie numai să se păzească. Ele s-au întors tot împreună cu Volodea. La Krasnoiarsk E. E. a fost internată în spital, iar Volodea a stat la Krasikov. A văzut lume, a discutat despre fel de fel de lucruri şi a jucat vreo zece partide de şah. Se prea poate ca unul din tovarăşii care se află acum în mod provizoriu la Krasnoiarsk să fie trimis în satul Ermakovskoe, la 40 de verste de noi. E jucător de şah şi un foarte plăcut „causeur". Volodea l-a cunoscut la Krasnoiarsk. Aş dori foarte mult ca el să fie trimis în acest sat, unde ne-am putea întîlni din cînd în cînd, fiindcă 40 de verste nu este o distanţă prea mare. Pînă la Minusinsk (vaporul a făcut nu mai puţin de cinci zile !) Volodea a călătorit împreună cu Lepeşinskaia, soţia unui deportat care locuieşte la Kazacinskoe. Ea a căpătat un post de felcerită în satul Kuraghinskoe, tot aproape de noi, şi tot acolo o să fie transferat şi soţul ei. Şi el e şahist. Lepeşinskaia i-a vorbit lui Volodea despre Lirocika, spunîndu-i că e foarte nervoasă şi irascibilă. Face parte dintr-un colectiv şi găteşte mîncare pentru toţi — o săptămînă ea, o săptămînă altcineva. Sînt în total trei femei :

★ Vezi volumul de faţă, p. 105—107. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

una face pîine iar celelalte două gătesc cu rîndul. Alaltăieri am primit o scrisoare de la Lirocika. După cum se vede, e tare plictisită de viaţa asta în colonie ; ne scrie că-i bucuroasă cînd rămîne singură şi poate să studieze. — Trebuie să vă spun că pe Volodea nu-l durea dintele pe care şi l-a scos, ci altul, pe care i l-a scos un dentist la Krasnoiarsk. La înapoiere, Volodea s-a plictisit de moarte, deşi a mai adus cîteva cărţi cu el, în afară de cele, multe la număr, pe care şi le luase de acasă. N-a vrut să se oprească la Minusinsk şi nici măcar nu s-a dus să prezinte ispravnicului permisul de liberă trecere. La Krasnoiarsk a cumpărat un cojoc. Cojocul este, zice-se, pentru mine, dar în realitate e pentru „uzul întregii familii" şi o să-l folosim în călătorii şi pentru drumuri mai lungi. Costă 20 de ruble şi e aşa de moale, că, dacă-l pui pe tine, nu-ţi mai vine să-l scoţi. În general, Volodea a cumpărat tot ce trebuia, pînă şi jucării pentru copiii lui Prominski şi pentru Mina, băieţaşul unui meşter pîslar care locuieşte în aceeaşi curte cu noi. Băieţaşul are vreo cinci ani şi vine mereu la noi. De dimineaţă, cum a aflat că Volodea s-a întors, a înşfăcat numaidecît cizmele maică-si şi a început să se îmbrace de zor. Maică-sa îl întreabă : „Unde te duci ?" — „Păi s-a întors Vladimir Ilici !" — „Nu te duce, că-i stingherești..." — „Ba nu, Vladimir Ilici mă iubeşte !" (Şi într-adevăr Volodea îl iubeşte). Ieri, cînd a primit căluţul de lemn pe care i l-a adus Volodea de la Krasnoiarsk, a fost atît de înduioşat, că nici n-a mai vrut să se ducă acasă la culcare şi s-a întins alături de Jenka pe covoraş. Nostim băieţaş !

În sfîrşit, am angajat o slujnică, o fetişcană de vreo 15 ani, cu 2,50 ruble pe lună, plus cizme ; vine marţi, aşa că de acum încolo n-o să mai gospodărim singure. Pentru iarnă sîntem aprovizionaţi cu de toate. Mai trebuie să punem celălalt rînd de geamuri, numai că-i păcat să ne baricadăm în felul acesta cînd afară e atît de frumos ! Mama s-a mai deprins cu viaţa de aici, nu se mai simte prost cu sănătatea şi nu se mai plictiseşte. Mulţumiri Maneaşei pentru scrisori ! Am să-i scriu, bineînţeles, şi în străinătate. Mă întreb cum se va aranja ea acolo. Păcat că nu-i convine să plece împreună cu Meşcereakovii ; sînt oameni foarte cumsecade, mai ales Anna. Am primit cartea lui Zola în limba germană şi o să ne apucăm s-o citim. Acum o să ne vină şi „Frankfurter Zeitung", o să ni-l trimită din Petersburg. Volodea are de gînd să se aboneze şi la un ziar englez. Mă mir că nu primim nici o veste despre cartea lui. Ar fi supărător să nu iasă nimic. Recenzia la cartea lui Karîşev ar trebui trimisă la Petersburg, poate că n-au ieşit zece coli şi din pricina aceasta întîrzie să apară. Şi acum închei, am flecărit destul. Vă sărut cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Maneaşa ; la fel şi Volodea. Multe salutări din partea mamei. Cînd vine Anea ?

A d-tale, *Nadea*

Data trecută am uitat să vă scriu că am primit cartea lui Blos. Trebuie s-o trimitem cuiva ?

www.dacoromanica.ro

E curios că o dată cu recenzia la cartea lui Karîşev n-aţi primit şi o scrisoare de la Volodea. Îmi amintesc că el a trimis atunci şi o scrisoare *.

Scrisă la 27 septembrie 1898
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

9

CĂTRE M. A. ULIANOVA

14 octombrie

Dragă Maria Aleksandrovna ! Ţi-am trimis două scrisori amănunţite : una îndată după plecarea lui Volodea la Krasnoiarsk, iar cealaltă după întoarcerea lui. Cred că le-ai primit pe amîndouă. Dar asta-i de domeniul trecutului. La noi a venit iarna. Şuşenka noastră a îngheţat : a căzut şi zăpadă, dar s-a topit. E destul de frig (minus 5°), dar asta nu l-a împiedicat pe Volodea să plece azi, pentru toată ziua, la vînătoare de iepuri pe insulă ; anul acesta n-a împuşcat încă nici un iepure. S-a îmbrăcat destul de gros şi nu-i strică să se mai aerisească ; în ultimul timp e în întregime absorbit de „pieţele" lui şi scrie de dimineaţa pînă seara. Primul capitol e gata, şi mi s-a părut foarte interesant. Eu am rolul de „cititor neiniţiat" şi trebuie să mă pronunţ dacă expunerea este destul de clară ; mă străduiesc să fiu cît mai „neiniţiată", dar nu prea am de ce să mă leg. E foarte ciudat că pînă în momentul de faţă scriitorul nu ne-a trimis nici o veste despre carte, probabil că din toată treaba asta n-a ieşit nimic. În general, în ultimul timp aproape că n-am primit de loc scrisori. Ce-am mai rîs ieri ! În afară de ziare n-am primit nimic şi mama a început să învinuiască pe toată lumea : pe poştaş că, din răutate, doseşte scrisorile ; pe noi că-i dăm prea puţin bacşiş ; pe cunoscuţii noştri că sînt de un egoism feroce ; şi apoi iarăşi pe noi că cheltuim bani de pomană, dar poştaşului nu ne îndurăm să-i dăm ; că alaltăieri ne-am dus la Kurnatovski, şi pentru ce ? Numai aşa, să nu lăsăm omul să-şi vadă de treabă şi să-i mîncăm prînzul. Am început să rîdem cu toţii, şi sentimentul neplăcut pe care îl ai întotdeauna cînd îţi vine corespondenţă puţină a trecut. Mai deunăzi ne-am dus la Kurnatovski **, care e slujbaş la o fabrică de zahăr situată la vreo 20 de verste de aici. Era duminică, era frig, dar soarele strălucea pe un minunat cer albastru, aşa că ne-am hotărît să plecăm la el. Ne-am îmbrăcat ca de iarnă : Volodea şi-a pus şuba şi pîslarii, iar pe mine m-au încotoşmănat în cojocul „familial", în care intru cu cap cu tot. Pe Kurnatovski l-am

* Vezi volumul de faţă, p. 104. — *Nota red.*
** Vizita a avut loc la 11 octombrie 1898. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

găsit foarte ocupat, nu e liber nici sărbătorile, lucrează cîte 12 ore pe zi ; e adevărat că l-am întrerupt de la lucru, dar asta nu i-a stricat de loc, şi tot atît de adevărat este că i-am mîncat prînzul. Am vizitat fabrica de zahăr ; directorul a fost deosebit de amabil cu „distinşii oaspeţi" (deşi Volodea, dichisit cum era cu pîslari şi pantaloni vătuiţi, semăna cu uriaşul din basmul cu „un băieţel cît un degeţel", iar eu eram cu părul vîlvoi, răvăşit de vînt) şi a căutat să găsească o justificare pentru condiţiile proaste în care sînt puşi să lucreze muncitorii ; chiar el a adus vorba despre asta şi a mers cu amabilitatea pînă acolo încît, cu toată ţinuta lui elegantă şi sclivisită, s-a repezit să-i ofere lui Volodea un scaun, pe care a avut grijă să-l şteargă de praf. Cu greu mi-am stăpînit rîsul. Peste o lună Kurnatovski o să vină la noi în vizită ; o să vină, poate, şi Bazil cu Tonecika. Nu ştiu dacă ţi-a scris Volodea că şi Bazil şi Gleb au cerut să fie transferaţi la Nijne-Udinsk, unde li se oferă posturi de ingineri. Acum, prin intermediul tovarăşilor din Tesinskoe, luăm cărţi de la biblioteca din Minusinsk, deşi e foarte sărăcăcioasă. În orice caz însă, cărţi avem destule. Aniuta m-a întrebat cîndva cu ce mă ocup. Mă tot gîndesc să scriu o carte populară ; aş vrea s-o scriu, dar nu ştiu încă ce-o să iasă *. Asta e, ca să zic aşa, principala mea ocupaţie ; în afară de asta mai fac şi eu ce se nimereşte : învăţ limba engleză, citesc, scriu scrisori, îmi vîr nasul în lucrările lui Volodea, mă duc la plimbare, cos nasturi... Acum ne-am gospodărit bine de tot : am clădit pămînt împrejurul casei, am pus ferestre duble, ne-am croit în geam o ferăstruică strașnică, ne-am făcut o grădină lîngă casă şi am împrejmuit-o cu gard. Am angajat o fată care îi ajută mamei la gospodărie şi face toată munca brută. Îţi mulţumesc, dragă Maria Aleksandrovna, că te-ai oferit să ne trimiţi de-ale îmbrăcămintei sau obiecte de uz casnic. Dar n-avem nevoie de nici un fel de îmbrăcăminte, fiindcă înainte de a pleca la Şuşa am reparat temeinic toate hainele ; cît despre obiectele de uz casnic, am luat cu noi cîte ceva cînd am plecat din Petersburg, şi chiar dacă uneori mai avem nevoie de cîte ceva, e vorba mai mult de vătraie, cleşte, lopăţele şi alte ustensile de acest fel. Volodea are şi el tot ce-i trebuie ; n-avea cămăşi de noapte, dar cînd a fost la Krasnoiarsk a cumpărat pînză, cămăşile sînt gata de nu ştiu cîte zile, mereu e vorba să le probeze, dar n-a făcut lucrul ăsta nici pînă azi. Volodea se miră de fiecare dată de unde iau material pentru scrisori atît de lungi ; adevărul este că el, în scrisorile lui, vorbeşte numai despre lucruri care prezintă un interes general-uman, pe cînd eu scriu despre fel de fel de nimicuri... Aniutei îi sînt încă datoare cu răspunsul la o scrisoare ; o rog să nu fie supărată pe mine şi să nu ţină o contabilitate prea riguroasă a scrisorilor.

Voi cum o mai duceţi ? Manea a plecat ? Era tare emoţionată înainte de plecare ? A plecat singură sau împreună cu Meşcereakovii ? Cum s-au aranjat lucrurile cu D. I. ? A primit autorizaţie de şedere la Podolsk ? Aniuta şi M. T. sînt mulţumiţi de călătoria lor ? Dar să închei cu întrebările, căci aşa aş putea să nu mai termin nici pînă

* Este vorba, pe cît se pare, despre pregătirea cărţii „Femeia-muncitoare", pe care N. K. Krupskaia a scris-o la Şuşenskoe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mîine. Salutări tuturor ! Pe d-ta şi pe Aniuta vă sărut cu toată dragostea. Mama vă trimite calde salutări. Volodea n-are decît să vă scrie şi el. Încă o dată, multe sărutări.

A d-tale, *Nadea*

Ce adresă are Manea ?

Scrisă la 14 octombrie 1898
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

10

CĂTRE M. I. ULIANOVA

11. XI. 1898

Sîntem şi azi în buna dispoziţie pe care ne-a prilejuit-o poşta de ieri. Ieri, privind pe geam, vedem deodată că băiatul de la administraţia plăşii sare gardul, ducînd cu el un colet enorm. Poşta sosită pentru noi era atît de voluminoasă, că pentru a ne-o aduce intactă au trebuit s-o pună într-un cojoc luat de la administraţia plăşii. Bineînţeles că nu erau scrisori, ci numai cărţi, dar uneori e deosebit de plăcut să primeşti şi cărţi. Tu cum te simţi ? Ţi-ai făcut multe cunoştinţe şi, în general, te simţi la Bruxelles la fel de bine ca şi pînă acum ? Am primit mai demult nişte scrisori entuziaste de la Meşcereakov. El era pur şi simplu încîntat de viaţa din Belgia. Cînd citeam o scrisoare de-a lui, mă cuprindea dorinţa să văd şi eu cum trăiesc oamenii pe lume. Îmi închipui că-ţi plac mult şi corurile lor populare. Fiindcă în Belgia, pe cît am auzit, se cîntă frumos. A fost Gleb pe la noi şi, într-o seară, a cîntat puţin împreună cu Volodea ; eu m-am gîndit atunci la tine şi mi-am zis că tu asculţi acum cîntece belgiene. Gleb a stat la noi patru zile ; Zina n-a venit, pentru că Elvira Ernestovna era bolnavă şi nu putea să rămînă singură. Au fost şi la vînătoare, dar Gleb a stat mai mult în casă şi a citit primele două capitole din „pieţe". Poate credi că „pieţele" sînt gata ? Da de unde ! O să le termine abia în februarie. Volodea scrie într-una, de dimineaţa pînă seara, aproape că nu-i mai rămîne de loc timp pentru altceva.

Te sărut cu drag. La fel şi mama. Toate cele bune

A ta, *Nadea*

Trimisă din Şuşenskoe la Bruxelles

Publicata pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

11

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

22 noiembrie

A. I.

E cam multişor de cînd n-am mai scris „acasă", cum spun eu. Astăzi, ca de obicei, am de gînd să înşir multe şi mărunte, numai că nu ştiu cu ce să încep, fiindcă am şi uitat despre ce ţi-am scris data trecută. Cel mai important eveniment ce s-a produs în ultimul timp în viaţa noastră este, desigur, sosirea „Studiilor şi articolelor". Le-am aşteptat noi cît le-am aşteptat, şi apoi le-am pus cruce ; cu cîteva zile înainte de sosirea poştei, Volodea spusese pe un ton pesimist : cam ce ar putea să ne aducă poşta ? probabil că nimic deosebit. În sfîrşit, într-o dimineaţă mohorîtă vedem cum băiatul de la administraţia plăşii sare gardul, ducînd cu el un colet enorm : erau nenumărate exemplare din ediţia de „Studii", înfăşurate într-un cojoc luat de la administraţia plăşii... Într-o clipă dispoziţia noastră s-a schimbat... De bucurie, Volodea era cît pe-aci să accepte invitaţia la nunta Matovilor (nişte negustori evrei din localitate, faţă de care Volodea nutreşte o antipatie deosebită, din cauza firii lor sîcîitoare)... Dar toate astea au fost de mult. Acum Volodea s-a cufundat cu totul şi definitiv în „pieţele" lui, e foarte zgîrcit cu timpul ; la soţii Prominski nu ne-am mai dus de cîteva luni. Mă roagă să-l trezesc dimineaţa la 8 sau chiar la 7½, dar de obicei încercările mele de a-l trezi nu dau, bineînţeles, nici un rezultat : mormăie ce mormăie, îşi trage plapuma peste cap şi adoarme din nou. Azi noapte, în somn, a spus ceva despre domnul N.-ou şi gospodăria naturală... În afară de „pieţe" mai avem încă o îndeletnicire : patinajul. Din iniţiativa lui Volodea şi a lui Oskar, şi cu concursul învăţătorului şi al altor cîtorva localnici, s-a amenajat un patinoar pe rîu, în apropiere de casa noastră. Volodea patinează foarte bine, ţinîndu-şi mîinile în buzunarele scurtei sale cenuşii, întocmai ca un sportman desăvîrşit ; Oskar patinează prost şi e foarte neatent, cade mereu, iar eu nu ştiu de loc să patinez ; pentru mine au făcut un fel de jilţ şi patinez ţinîndu-mă de el (în treacăt fie zis, n-am patinat decît de două ori, dar am început să fac unele progrese) ; învăţătorul aşteaptă să-i sosească patinele. Le oferim localnicilor un spectacol gratuit : îl admiră pe Volodea, se amuză pe socoteala mea şi a lui Oskar şi ronţăie cu frenezie alune, aruncînd cojile pe faimosul nostru patinoar. Jenny nu vede cu ochi buni patinajul ; ar prefera să alerge pe maidan, să-şi vîre botul în zăpadă şi să-i aducă lui Volodea măcar potcoave vechi sau alte asemenea raritaţi. Mama se teme de patinoar. Într-una din zile era tare frumos afară şi am luat-o şi pe ea cu noi la plimbare. Pe rîu era o gheaţă minunată, străvezie ; am pornit-o pe gheaţă, mama a alunecat, şi-a spart capul şi i-a curs sînge ; de atunci se teme şi mai mult de patinoar. Nu ştiu ce are ea cu Volodea : mai deunăzi la masă, cu aerul cel mai senin din lume, el a confundat carnea de gotcă cu cea de gîscă ; mînca şi nu mai con-

www.dacoromanica.ro

tenea cu laudele : bună gîscă, nu-i prea grasă. Mai avem şi alte distracţii. De crăciun avem de gînd să mergem la oraş şi între timp Volodea îşi confecţionează piese de şah ; vrea să se măsoare cu Lepeşinski într-o luptă pe viaţă şi pe moarte. Le ciopleşte din scoarţă de copac, de obicei seara, cînd „nu mai poate" de atîta scris. Cîteodată ma consultă şi pe mine cum să facă capul regelui sau cum să fie talia reginei. Eu am o idee foarte vagă despre şah ; confund, de pildă, calul cu nebunul, dar asta nu mă împiedică să-i dau fără ezitare tot felul de sfaturi şi ies nişte piese grozave. Dar e timpul să închei, că m-am cam întins cu vorba. Vă sărut cu drag pe amîndouă, pe tine şi pe Maria Aleksandrovna, iar bărbaţilor le trimit salutări. Mama vă trimite tuturor multe complimente.

Soarele străluceşte astăzi din plin pe un cer albastru admirabil ; e o vreme minunată pentru patinaj. Şi acum, la revedere.

Nadea

Scrisă la 22 noiembrie 1898
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

1899

12

CĂTRE M. A. ULIANOVA

10 ianuarie 1899

Dragă Maria Aleksandrovna, îţi mulţumesc mult pentru scrisoare şi pentru pachet. Pachetul nu l-am primit încă, fiindcă acum avem un poştaş nou şi cu scrisorile recomandate s-au ivit unele dificultăţi. La început poştaşul adoptase o atitudine rigidă, refuzînd să ia procură pentru primirea corespondenţei, dar acum totul s-a aranjat. Sărbătorile le-am petrecut la Minusinsk ; a fost foarte plăcut, ne-am înviorat pentru multă vreme. De crăciun venise la oraş aproape tot districtul, aşa că am întîmpinat Anul nou în companie numeroasă şi într-o atmosferă de mare veselie. La plecare spuneam cu toţii : „A fost un revelion minunat !" Şi, ceea ce e mai important, tot timpul a domnit buna dispoziţie. Am fiert vin şi, cînd a fost gata, am pus acele ceasornicului la ora 12 şi am condus cu toate onorurile vechiul an. Am cîntat cu toţii, care cum se pricepea, şi s-au ţinut tot felul de toasturi frumoase : „pentru mamele noastre !", „pentru tovarăşii care nu sînt de faţă !" etc., iar la sfîrşit am dansat în sunet de chitară. Unul dintre tovarăşi, care desenează foarte bine, ne-a promis să înfăţişeze cîteva momente remarcabile de la revelion. Dacă s-o

www.dacoromanica.ro

ţine de cuvînt, o să vă puteţi face o imagine clară despre revelionul nostru. În general am petrecut de minune cît timp am stat acolo. Volodea a jucat şah de dimineaţa pînă seara şi, bineînţeles,... i-a bătut pe toţi ; am fost la patinaj (lui Volodea i s-au trimis în dar de la Krasnoiarsk nişte patine „Mercur", cu care se pot executa tot felul de figuri artistice. Şi eu am patine noi, dar şi cu astea patinez tot atît de prost ca şi cu cele vechi, sau, mai bine zis, nu patinez, ci mă mişc ca o găină, lăsîndu-mă cînd pe un picior, cînd pe celălalt, căci asta-i o artă prea complicată pentru mine !), am cîntat în cor, şi ne-am plimbat chiar cu troica ! În schimb însă, amfitrionii s-au istovit de tot ! Singuri au mărturisit că, o zi de-ar mai fi ţinut aşa, ar fi căzut cu toţii la pat. E. E., deşi e bolnavă (nu are voie să mănînce nici carne, nici pîine), arată mult mai bine decît la Petersburg şi e foarte mulţumită de felul cum s-au aranjat lucrurile cu familia ei ; atîta doar că-i e teamă de întoarcerea în Rusia. Despre ceilalţi însă nu vă pot spune lucruri prea plăcute. Tonecika, mai cu seamă, arată prost, suferă de anemie şi o chinuieşte o eczemă. Pînă şi Zina a slăbit şi a devenit nervoasă. S-au mirat cu toţii cît de bine arătăm de parcă am fi de la ţară, iar E. E. a spus chiar că sînt mult mai grasă decît Zina. Mama n-a mers cu noi de sărbători şi s-a plictisit rău de tot. De săptămîna brînzei e vorba să vină cu toţii la noi, la Şuşa. Noi, cei de la Şuşa, inclusiv Oskar şi soţii Prominski, aşteptăm cu nerăbdare sosirea musafirilor şi plănuim de pe acum în ce fel să-i repartizăm, unde să-i găzduim, cu ce bunătăţi să-i ospătăm ş.a.m.d.

Dar pînă la săptămîna brînzei mai e mult, aşa că deocamdată ne-am reluat ocupaţiile obişnuite, am curăţat patinoarul, iar Volodea caută să termine cît mai repede cu „pieţele". Am primit şi scrisoarea Aniei cu data de 24/XII ; nu-i scriu separat fiindcă ar însemna să mă repet ; vreau numai să fac o mică observaţie la adresa ei. Se arată indignată că dau scrisorile mele lui Volodea „să le redacteze". Dar în cele mai multe din ele eu înfăţişez viaţa noastră de la Şuşa pe un ton glumeţ, şi nu puţine din glumele mele îl privesc şi pe Volodea ; cum aş putea în acest caz să trimit astfel de scrisori fără să i le dau mai întîi să le citească ?

De la soţia scriitorului am primit mai deunăzi o scrisoare din care reiese că două dintre scrisorile pe care ni le-a trimis s-au pierdut. Aşa ceva e supărător. În ce priveşte fotografia mea, am scris încă din primăvară să v-o trimită pe aceea de amator, care ştiu că v-a plăcut. Pe cît văd, rugămintea mea n-a fost împlinită. Acum am să scriu să comande nişte copii după ultimele mele fotografii şi să vi le trimită la Podolsk. Pe D. I. nu ştiu dacă l-aş recunoaşte dacă l-aş întîlni pe stradă, dar într-o altă împrejurare, mai potrivită, poate că l-aş recunoaşte. Apropo, Vasili Vasilievici ne-a rugat să-i dăm pentru cîtva timp cartea lui Blos şi a luat-o cu el la fabrică, iar Zinaida Pavlovna avea de gînd să-i scrie surorii sale din Tula să trimită la Podolsk un exemplar din această lucrare, pe care i l-a lăsat ea acolo. Şi acum,

www.dacoromanica.ro

închei. Vă îmbrăţişez cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Anea, şi trimit salutări tuturor. La fel şi mama.

A d-tale, *Nadea*

Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

13

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Dragă Maria Aleksandrovna, îţi mulţumesc din suflet pentru pachet, dar trebuie să-ţi spun că prea ne răsfeţi. Nu-i vorbă, sînt o mare amatoare de dulciuri şi, ca o justificare, spun întotdeauna că ele constituie „o necesitate pentru organism", căci, de ! mă simt datoare să dau o explicaţie. De altfel, acum îl convertesc şi pe Volodea la credinţa mea şi, după fiecare masă de prînz şi de seară, îl hrănesc regulat cu dulciuri ; de fiecare dată spune că asta-i „prea din cale-afară", dar mănîncă şi-i place. Deşi nu ne putem plînge că ne lipseşte pofta de mîncare, avem de gînd să lăsăm o parte din dulciuri pentru săptămîna brînzei, cînd o să vină musafirii, şi atunci o să facem un ospăţ de-o să se ducă vestea. Şi acum, închei. Te îmbrăţişez cu drag. Sărutări Aniei şi salutări tuturor.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 17 ianuarie 1899
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

14

CĂTRE M. I. ULIANOVA

24 ianuarie

Dragă Manea, tu, cu siguranţă, gîndeşti despre mine cam aşa : nu se ţine de cuvînt, mi-a promis că o să-mi scrie, şi uite că nu dă nici un semn de viaţă. Ce-i drept e drept, merit să fiu făcută de doi bani. De mult m-am gîndit să-ţi scriu, dar am tot amînat. În primul rînd trebuie să-ţi povestesc cum am petrecut de crăciun. A fost foarte plăcut. Venise la oraş tot districtul, cei mai mulţi pentru trei, patru zile. Aici, la Şuşa, sîntem puţini, aşa că ne-a făcut multă plăcere să mai ieşim şi noi în lume. Acum cunoaştem tot districtul. Am

www.dacoromanica.ro

petrecut grozav : am patinat — eu am stîrnit ilaritate, dar de cînd m-am întors de acolo am mai făcut progrese. La Minusinsk Volodea a învăţat să facă o sumedenie de figuri de patinaj şi acum îi uimeşte pe cei din Şuşa cu tot felul de „paşi gigantici" şi „sărituri spaniole". O altă distracţie a fost jocul de şah. Jucau literalmente de dimineaţa pînă seara, numai Zina şi cu mine nu jucam. Dar, pînă la urmă, m-am molipsit şi eu şi am jucat o dată cu un jucător mai ageamiu şi l-am făcut chiar mat. În afară de asta am cîntat cu toţii melodii poloneze şi ruseşti. V. V. are chitară, aşa că am cîntat cu acompaniament instrumental. Am mai citit cîte ceva şi am flecărit pe săturate. Foarte plăcut a fost la revelion (între altele, pe Volodea l-au saltat pe braţe ; pentru prima oară vedeam acest spectacol şi am rîs de m-am prăpădit). De săptămîna brînzii aşteptăm musafiri. Nu ştiu daca vor veni, dar tare aş vrea să vină. N-aş putea spune că cei de la Minusinsk arată prea bine : Tonecika suferă de o anemie cumplita, e îngrozitor de slabă şi de palidă ; şi Zina a slăbit şi, mai ales, a devenit foarte nervoasă ; nici bărbaţii nu se prea pot lăuda. Gleb se întindea mereu, cînd pe pat, cînd pe divan. Trebuie să-ţi spun însă că amfitrionii noştri s-au istovit de tot, mai ales că în ultimele zile aveau cîte 10—16 oameni la masă. Singuri au mărturisit că încă o zi să mai fi ţinut aşa şi n-ar mai fi putut să reziste. Mama n-a mers cu noi ; s-a temut c-o să fie prea frig. După ce ne-am întors de la Minusinsk, ne-am reluat ocupaţiile obişnuite. Volodea s-a apucat din nou de „pieţe". Acum scrie ultimul capitol şi în februarie o să fie totul gata. Cu ultima poştă am primit o scrisoare de la soţia scriitorului. O scrisoare entuziastă. Au primit autorizaţie pentru editarea unei reviste noi, „Nacealo" — au primit-o cu totul pe neaşteptate şi acum domneşte acolo la ei o frămîntare şi o agitaţie de nedescris. Cînd citeşti această scrisoare simţi parcă ce viaţă intensă pulsează acolo. Ne scrie, între altele, că traducerea cărţii soţilor Webb e foarte bună şi că o să apară curînd. Această veste ne-a bucurat. La noi e o iarnă minunată, domoală ; deocamdată nici pomeneală de cumplitele geruri siberiene ; soarele străluceşte ca primavara şi am şi început să spunem că nici n-am băgat de seamă cînd a trecut iarna (deşi n-a trecut încă). Tu cum o mai duci pe acolo ? Pe cît văd, ţii socoteala scrisorilor, cu toate că nici despre tine nu s-ar putea spune că scrii prea des. Asta nu-i bine. Ai început să cunoşti mai îndeaproape viaţa din Belgia ? Şi, în general, eşti mulţumită de viaţa pe care o duci acolo ? Scrie-mi mai des şi o să caut şi eu să-ţi scriu mai regulat. Mama îţi trimite sărutări. Cînd crezi că ai să pornești spre casă ? Îmi închipui că ai devenit o franţuzoaică autentică. Te invidiez de pe acum că ai să cunoşti temeinic limba franceză ; ce mult aş vrea să cunosc şi eu bine măcar o limbă străină ! Şi acum, la revedere. Toate cele bune.

Nadea

Scrisă la 24 ianuarie 1899
Trimisă din Şuşenskoe la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea :
V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

15

CĂTRE M. A. ULIANOVA

4 aprilie

Dragă Maria Aleksandrovna, ţi-am scris acum vreo două săptămîni şi, ca de obicei, am înşirat cîte-n lună şi-n stele. La noi sînt toate precum ştii, sîntem sănătoşi cu toţii ; afară e cald, temperatura ajunge pînă la 17°, pe cîmp e pe alocuri uscat şi noi facem plimbări lungi ; într-una din zile am văzut o raţă şi două gîşte sălbatice Volodea şi-a cumpărat cizme noi de vînătoare, care-i ajung aproape pînă la brîu. Stă în grădină şi citeşte. El umblă în pardesiu, iar eu am săpat de curînd nişte şănţuleţe numai în rochie ; acum mă preocupă foarte mult grădinăritul şi pomicultura şi citesc cu deosebită atenţie o carte de specialitate, pe care mi-a trimis-o Gleb. Cu sănătatea stau bine, dar în ce priveşte barza, din păcate, lucrurile stau prost ; nu vrea să vină şi pace ! Mă întrebi dacă avem o locuinţă mare. Locuinţa e spaţioasă, aşa că dacă vii la noi — lucru pe care îl dorim foarte mult — o să încăpem foarte bine cu toţii. Pe cît îmi amintesc, ţi-am trimis cîndva planul locuinţei noastre, sau poate că mă înşel, poate că am avut numai de gînd să ţi-l trimit. Locuinţa se compune din trei camere, una cu patru ferestre, una cu trei şi alta cu o singură fereastră. Ce-i drept, ea prezintă un mare inconvenient : toate camerele dau una în alta, dar cînd eşti numai între ai tăi, asta nu-i un neajuns chiar atît de mare. Volodea şi cu mine ne gîndim să-ţi dăm d-tale camera în care stăm noi acum (cea cu trei ferestre), iar noi să ne mutăm în cea din mijloc, deoarece prima are avantajul că nu e de trecere. De altfel, o să aranjăm noi atunci cum e mai bine. Numai să-ţi permită sănătatea să vii, draga mea, că de primit avem unde să te primim. Dacă pleci încoace în mai, călătoria cu vaporul va fi foarte plăcută. Noi am venit cu primul vapor, cînd cîmpul nu era încă înverzit, şi tot a fost frumos ; vara însă cred că va fi o călătorie foarte plăcută. În schimb, drumul cu trenul e destul de obositor. Volodea ţi-a scris, probabil, că cei din Minusinsk s-au răzgîndit şi nu mai vor să se transfere la Şuşa ; au închiriat o locuinţă de vară undeva în apropiere de oraş, singurul loc de vilegiatură al oraşului Minusinsk. Îţi place să te scalzi ? La noi, locul de scăldat e destul de departe, la vreo 20 de minute de casă. Aniei, pe cît ştiu, îi place. Îmi amintesc că am fost o dată la voi, la Beloostrov, şi ea şi cu mine mergeam la scăldat şi pe ploaie.

Am primit din oraş un exemplar din „Nacealo". Volodea e grozav de indignat de articolul lui Bulgakov şi a şi început să întocmească în gînd un articol împotriva lui. Mult s-a mai lăsat aşteptat acest „Nacealo". La început mi-am zis că poştaşul o fi rătăcit corespondenţa. E cam năuc, săracul : ba pierde un ziar, ba uită să predea o chitanţă sau să dea scrisorile. De fiecare dată îl blagoslovesc în gînd cu toate ocările siberiene. Ei, dar e timpul să încheie. Probabil că o să primeşti această scrisoare tocmai de paşte. Cu toate protestele lui Volodea, eu mă gîndesc să vopsesc ouă şi să fac pască. Ştii, pe aici e obiceiul să împodobeşti de paşte odăile cu brad. E un obicei foarte

www.dacoromanica.ro

frumos, şi de aceea avem de gînd să „ne conformăm" (era să adaug „pe viitor", dar mi-am adus aminte că la paştele viitor vom fi de mult în Rusia). Mih. Al. şi Kurnatovski vor veni, poate, pe la noi. Şi acum, la revedere. Vă sărut cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Anea, şi trimit salutări tuturor. La fel şi mama.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 4 aprilie 1899
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

16

CĂTRE M. A. ULIANOVA

20 iunie

E o veşnicie de cînd nu ţi-am mai scris, dragă Maria Aleksandrovna ; nu prea am avut chef de scris, cu atît mai mult că mă gîndeam că, poate, o să vii totuşi. Acum însă nu vreau să mai aminân. Pe la noi e totul precum ştii. Volodea citeşte de zor tot felul de opere filozofice (asta este acum ocupaţia lui oficială) : Holbach, Helvétius etc. Îi spun, în glumă, că se îndoapă cu atîta filozofie, că în curînd n-o să mai avem curajul să vorbim cu el. Deocamdată n-a început încă vînătoarea, şi faimoasa lui armă aproape că n-a fost scoasă din tocul ei. Mergem regulat, în fiecare zi, la scăldat şi la plimbare. Culegem măcriş, smeură etc. Volodea face toate astea cu o nîvnă de vînător ; o dată m-am uitat cum înşfăca măcrişul cu amîndouă mîinile şi m-am minunat... Se discută mult despre vînătoare. Şi îşi fac multe planuri vînătorii noştri, care nu ştiu unde ar vrea să se ducă, la nu ştiu care 40 de lacuri, unde este atîta vînat că poţi încărca dintr-o dată o căruţă întreagă etc. Toate astea însă după Sîn-Petru. Tot după Sîn-Petru vrem să plecăm la Minusinsk, poate cu vaporul, avem deja autorizaţie. Nu de mult am avut musafiri : Anatoli cu soţia, apoi Lepeşinski cu soţia şi cu o fetiţă de trei luni. Anatoli arată rău de tot, nu cred c-o să se mai îndrepte, iar soţia lui e tare abatută, e pur şi simplu distrusă. Lui nu-i mai ajută acum nici binefăcătoarea olimă de aici. În cele două zile cît au stat soţii Lepeşinski la noi a fost aici multă larmă — plînset de copil, cîntece de leagăn etc. Au o fetiţă delicioasă, iar ei sînt nişte părinţi atît de dragastoşi, că nu-i dau pace nici o clipă : cîntă, dansează cu ea în braţe, o sîcîie mereu. Aici n-a mai fost repartizat nimeni, iar o dată cu venirea verii, Oskar şi Prominski îşi fac şi ei tot mai rar apariţia ; se îndeletnicesc amîndoi cu grădinăritul. Eu şi cu mama am semănat de toate (pînă şi pepeni galbeni şi pătlăgele roşii) şi de mult ne înfruptăm din salata, mararul şi ridichile crescute în grădina noastră. Ne-am făcut şi grădină de flori, rezedele au început să înflorească, iar cele-

www.dacoromanica.ro

lalte flori (micsandrele, sîngele-voinicului, margaretele, panselele, brumărelele) o să înflorească într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat ; totuşi grădina îi place şi mamei. Fata pe care am avut-o astă iarnă rămîne la noi şi în timpul verii, aşa că am scăpat de grija gospodăriei. Şi cum ne-au mai rămas doar şapte luni pînă la plecare, discuţiile noastre se învîrtesc adesea în jurul întoarcerii în Rusia ; Volodea avea de gînd să-ţi scrie în legătură cu planurile noastre în această privinţă. Voi cum o mai duceţi ? Ai scăpat de friguri ? Dar Aniutei i-a trecut tusea ? Ei nu i-am răspuns, dar să nu fie supărată pe mine, am tot aşteptat să stăm de vorbă pe îndelete cînd o să ne vedem. Îmi pare foarte rău că nu veniţi, dar acum nu mai e mult pînă la întoarcerea noastră în Rusia şi, dacă plecăm de aici la timp, în februarie sîntem acasă, în Rusia. O să vedeţi ce bine i-a priit lui Volodea la Şuşa şi cum arată cu totul altfel decît la Petersburg. Te îmbrăţişez cu dor, draga mea, şi îţi doresc multă sănătate. Multe sărutări Aniutei şi Maneaşei. Salutări şi lui M. T. şi D. I. Transmite salutări tuturor din partea mamei.

A d-tale, *Nadca*

Scrisă la 20 iunie 1899
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

17

CĂTRE M. A. ULIANOVA

3 iulie

Dragă Maria Aleksandrovna, am primit ieri scrisoarea d-tale din 16/VI. Ne grăbim cu răspunsul fiindcă azi avem de gînd să ne ducem undeva în vizită. De altfel, nu ştiu dacă o să mai plecam, deoarece afară începe „să vremuiască". Se vede treaba că vremea a fost deocheată de Volodea : mereu spunea : „ce vreme frumoasă !", dar pînă la urmă a ieşit altfel. Nu e zi în care să nu bată vîntul de crezi c-o să smulgă obloanele din ţîţîni. Frig însă nu e, şi noi mergem, ca şi pînă acum, în fiecare zi la plimbare. Sezonul de vînătoare a început, dar Volodea nu este încă cuprins de febra vînătorii ; s-a dus la vînat de vreo două ori, a împuşcat gotci şi am avut cîteva mese copioase. Acum ne-am pus în gînd să ne ducem la oraş, în vizită : avem autorizaţie, dar deocamdată zace la administraţia plăşii şi nu mai ştim nici noi dacă o să plecăm sau nu. Ne pregătiserăm o dată de plecare, dar am fost înştiinţaţi că Vasili Vasilievici e la fabrică şi la întoarcere o să treacă pe la noi ca să plecăm împreună, însă tocmai atunci urmau să vină la noi Gleb şi cu Zina, aşa de trimisesem vorbă... Aş vrea să mă văd cu Zina şi să stau de vorbă cu ea ; n-am mai văzut-o de mult. Numai că, după toate aceste întîlniri cu tovarăşii, rămîi parcă cu un sentiment de insatisfacţie : ne propunem să vorbim pe îndelete,

www.dacoromanica.ro

dar cînd ne întîlnim, convorbirile trec pe nesimţite pe planul al doilea, făcînd loc plimbărilor, jocului de şah, patinajului etc. Şi după toate astea te simţi mai mult obosit decît mulţumit. Dar, oricum ar fi, ne face multă plăcere să ne întîlnim. De la Ermakovskoe ni s-a scris că lui Anatoli îi e rău de tot ; soţia lui Lepeşinski, care e felceriţă, crede că n-o mai duce mult. Doctorul din Ermakovskoe este un mare optimist şi o asigură pe Dominica că mai sînt încă speranţe. Cît despre Mih. A., e tot singur, fiindcă logodnica lui * şi-a amînat sosirea pînă la sfîrşitul verii. Acum Ermakovskoe este localitatea cea mai populată din districtul nostru. Mă tot gîndeam că poate vor trimite pe cineva la Şuşa, dar văd că n-au mai trimis pe nimeni. În toamnă îi expiră termenul lui Prominski şi acum pentru ei se pune chestiunea dacă o să plece pe contul statului sau nu ; cu propriile lor mijloace nu vor putea să plece, fiindcă sînt o familie numeroasă — opt oameni. De atîta vreme de cînd ne aflăm la Şuşa, ne-am obişnuit foarte mult cu tovarăşii noştri de aici ; dacă se întîmplă să nu vină într-o zi Oskar sau Prominski, parcă ne lipseşte ceva... De ce s-o fi plictisind Lirocika ? Nouă ne-a scris că are o grămadă de treburi şi, ca să poată prididi, se scoală pe la cinci sau şase dimineaţa. E drept că are tot treburi care nu prea-i dau satisfacţie, dar n-ai ce-i face, la Kazacinskoe nu e mai rău decît în altă parte. Tare aş vrea s-o mai văd, dar nu ştiu dacă acest lucru mai e cu putinţă, fiindcă acum, chiar dacă o să fie transferată în ţinutul nostru, n-o să ne mai găsească aici. Şi acum, la revedere. Te sărut cu drag. Multe salutări din partea mamei. A plecat Aniuta ? Dacă nu, transmite-i multe, multe sărutări ; la fel şi Maniei.

A d-tale, *N. Ulianova*

Scrisă la 3 iulie 1899
Trimisă din Şuşenskoe la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie".

Se tipăreşte după manuscris

18

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Dragă Maria Aleksandrovna, nu ţi-am scris cam de mult, nici Maneaşei nu i-am răspuns la scrisoarea ei din 14/IX, şi de aceea mă cam mustră cugetul. Pe la noi nu e nimic nou, aşa că n-am ce-ţi scrie, iar viaţa noastră de zi cu zi ţi-am descris-o de nenumărate ori. Zilele acestea a fost la noi Kurnatovski şi ne-a povestit despre cei din Ermakovskoe. Dominica a născut un băiat, dar e un copil bolnav — se crede că e molipsit de tuberculoză ; şi ea e mereu bolnavă şi foarte abătută. Mih. Al. a fost găsit bun de armată şi îşi petrece ultimele lui zile de civilie ; în decembrie o să plece nu se ştie unde, iar deocamdata e foarte ocupat. Soţia lui e cam suferindă ; se plic-

* O. A. Papperek. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tiseşte şi, ca să se mai distreze, se plimbă prin grădina de zarzavat, cu viţelul şi cu cîinele lor Kurtaşka. Au de gînd să vină la noi îndată ce drumurile vor deveni practicabile. În cele două zile cît a stat la noi Kurnatovski, bărbaţii plecau de dimineaţă la vînătoare ; Kurnatovski e un vînător pasionat. Cineva de aici a primit o scrisoare de la Kazacinskoe, în care se spune că Iakubova a dispărut din localitate, că peste tot se fac cercetări, că cei din Ermakovskoe au fost întrebaţi dacă n-a fost pe acolo ; autorităţile sînt informate că ea a fost la Ermakovskoe acum o săptămînă. Circulă zvonul că ar fi fugit în străinătate, că ar fi văzut-o cineva la Berlin. Aşa se spune. — La noi a şi venit toamna, în curînd o să putem face patinaj. E mai bine aşa, căci ne-am săturat de plimbări şi în curînd Volodea n-o să mai meargă la vînătoare, sezonul e pe sfîrşite. Acum se ocupă de lucrarea soţilor Webb. Trebuie să facă treaba asta singur, căci dacă lucrăm în doi durează şi mai mult. E o muncă destul de plicticoasă, fiindcă traducerea e proastă şi trebuie refăcută aproape complet. Eu, la drept vorbind, nu fac nimic, dar nici nu ştiu cum trece timpul. Pînă la plecare au mai rămas 3 luni şi 13 zile, ceea ce e puţin de tot. Am şi înaintat cerere la departamentul poliţiei în sensul ca să mi se permită să plec la Pskov. Mama, de asemenea, vrea să înainteze, în numele ei, o cerere în acest sens. Şi acum, la revedere. Te sărut cu drag. Salutări tuturor.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 17 octombrie 1899
Trimisă din Şuşenskoe la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8—9

Se tipăreşte după manuscris

1900

19

CĂTRE M. I. ULIANOVA

28. III

E cam mult de cînd n-am mai primit nici o scrisoare de la tine sau de la Aniuta. Se vede că ultima mea scrisoare colectivă nu v-a satisfăcut, nu prea eram în apele mele cînd am scris-o. Mai deunăzi, tovarăşii noştri din Siberia m-au dojenit rău de tot pentru o astfel de scrisoare „colectivă" ; Volodea a păţit şi el ceva asemănător : a scris la cinci tovarăşi o scrisoare de douăzeci de rînduri şi le-a pretins în schimb să-i trimită cinci scrisori. Bineînţeles că au rîs de el. Te felicit, Marusia dragă, şi-ţi doresc toate cele bune. Întrucît în scrisoarea adresată Mariei Aleksandrovna * am spus tot ce se putea spune despre

* Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mine, ţie am să-ţi scriu despre cunoscuţii noştri comuni. A fost pe la noi Egor. Tare m-am bucurat cînd l-am văzut, căci nu primisem de mult ştiri de la el şi nu mai ştiam ce să cred. Are o înfăţişare vioaie şi radioasă. A vorbit tot timpul, nu i-a tăcut gura nici o clipă. De la el am aflat că Vasili Vasilievici a căpătat un post bun la Omsk, că Tonea a născut o fetiţă şi amîndouă sînt sănătoase, iar E. E. e încîntată de nepoţică (faţă de prima era destul de indiferentă). Gleb a capătat şi el un post bun, e ajutor de şef de depou la o staţie de lîngă Tomsk. Zina se află deocamdată la Nijne-Udinsk. Aşadar, la ei totul e în regulă. În schimb, bietul M. A. o duce prost de tot la Riga. Scrie că viaţa de cazarmă e mai rea decît cea de ocnaş : nu-l lasă să se ducă nicăieri singur, ci numai însoţit de un soldat şi numai dacă are de cumparat ceva de la prăvălie. I-au luat toate cărţile, afară de un dicţionar german şi de Codul civil. Mîncarea e proastă. Nu-şi poate aduce nimic din afară fiindcă se fură totul imediat. Îmbrăcămintea ce li se dă e atît de proastă, încît trebuie să-şi facă rost de haine singur. Dar ceea ce-i mai rău e că l-au vărsat tocmai în compania care era trimisă să se răfuiască cu muncitorii ; soldaţii primeau cîte 10 ruble de fiecare muncitor ucis, şi cînd erau în patrulă trăgeau din proprie iniţiativa. Tovarăşii din Minusinsk sînt sănătoşi cu toţii. De curînd am primit de acolo o scrisoare care m-a bucurat foarte mult. Nici nu mi-am închipuit vreodată că am să mă simt atît de legată de toţi cei din Minusinsk. Baramzin, căruia i-am lăsat cîinele nostru, vrea să-l deseneze şi să ne trimită nouă (propriu-zis lui Volodea) desenul ; desenează foarte bine. În general, cîinele nostru o duce foarte bine şi a devenit favoritul tuturor. Vorbind despre cîine, mi-am adus aminte de Lirocika. A transmis o dată, prin mine, diferite comisioane şi unul din ele în legătură cu un cîine jigărit, despre care ea dădea date foarte amănunţite. O cunoştinţă de-a noastră comună a primit de curînd de la Lirocika o scrisoare, din care mi-a trimis unele extrase. Partea teoretică a scrisorii nu prea mi-a plăcut ; ea spune ca din punct de vedere teoretic cartea lui Bernstein nu oferă nimic, „e o curată idioţenie !“, dar sub aspectul practic prezintă o importanţa imensă, întrucît atrage atenţia asupra nevoilor maselor şi îndeamnă să se ia în consideraţie realitatea, problemele concrete. Succesul cărţii se explică, zice ea, prin aceea că lumea s-a săturat pînă-n gît de orientarea ortodoxă. Despre rezoluţie * spune că orientează eforturile în direcţia născocirii unei căi pe care trebuie s-o urmeze dezvoltarea. În general, Lirocika a devenit acum un fel de enigmă pentru mine. Înainte ne înţelegeam foarte bine, aveam aceleaşi vederi, dar în ultimii trei ani nu ştiu ce s-a întîmplat cu ea, că n-o mai recunosc de loc. Poate că, dacă ne-am întîlni, ne-am lămuri şi am ajunge la o unitate de păreri, dar cu scrisorile noastre nu ajungem la nici un rezultat. Nu mai este Lirocika pe care o ştiam ; să ne scriem despre ceaţă, despre vreme etc. n-are rost, iar despre altceva, ea, pe

* Este vorba, pe cît se pare, de „Protestul social-democraţilor din Rusia“ (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 4, Editura politica, 1964, p. 157—170). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cît se vede, nu vrea să scrie, şi, de altfel, nici nu prea izbuteşte. Drept să-ţi spun, nu mă pot împăca de loc cu măritişul ei. Soţul ei * mi-a făcut impresia unui om încrezut şi mărginit... Dar e timpul să termin, prea m-am întins cu vorba pe această temă.

La revedere. Sărutări Aniutei din partea mea şi salutări lui M. T.

A ta, *Nadea*

Scrisă la 28 martie 1900
Trimisă din Ufa la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

20

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Moscova. Str. Bahmetievskaia nr. 25, casa Şaronov
D-rei Maria Ilinicina Ulianova

30. III

Dragă Maneaşa,

Alaltăieri v-am trimis o scrisoare, ţie şi Mariei Aleksandrovna, iar ieri am primit eu una de la voi. Mă bucură foarte mult vestea că M. A. va pleca, poate, la Volodea ; eu, după cît se vede, n-am să pot porni chiar aşa curînd la drum. Da, Volodea a slăbit foarte mult şi asta în ultimul timp, fiindcă înainte arăta foarte bine. Eu cred că de vină nu e atît catarul, cît insomnia. În ultimul timp dormea, în general, prea puţin, era agitat înainte de plecare şi, în afară de asta, erau şi geruri mari, aşa că nu mergea de loc la plimbare. De îndată ce am plecat, Volodea s-a înviorat numaidecît şi a început să mănînce şi să doarmă normal. De catar cred că va putea scăpa cu ajutorul apelor, care i-au făcut atît de bine data trecută ; în general vorbind, el îşi vede de sănătate. Scrie că se alimentează bine. Totuşi, îmi pare rău că trebuie să stea singur, fără familie.

Din scrisoarea ta am dedus că Iuli a fost pe la voi, aşa că toate noutăţile mele s-au dovedit a fi vechi pentru voi.

Îţi trimit traducerea mea şi originalul. Toate sublinierile indică pasaje pe care nu le-am înţeles şi cred că şi în multe alte locuri am tradus anapoda. Nu cunosc bine limba, iar dicţionarul nu mă ajută suficient ; se nimereşte adeseori cîte o frază care mi se pare că poate fi interpretată în mai multe feluri. Aşa că e cazul să revezi întreaga

* K. M. Tahtarev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

traducere şi să îndrepţi unde nu e bine. Şi acum, la revedere, draga mea englezoaică. Multe sărutări Mariei Aleksandrovna şi Aniei.

A ta, *N. U.*

Scrisă la 30 martie 1900
Trimisă din Ufa

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea: V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

21

CĂTRE M. A. ULIANOVA

26 iulie

Dragă Maria Aleksandrovna,

Am primit acum o carte poştală de la Volodea, din Austria... Poşta vine însă greu de tot; această carte poştală am primit-o după opt zile, aşa că, în general, am să primesc scrisorile lui Volodea abia după nouă sau zece zile. Scrie că se simte excelent şi asta, fireşte, mă bucură nespus de mult. Ce mai faci? Cum o duci cu sănătatea? La noi, după nişte noroaie pînă la gleznă şi după o vreme foarte umedă, au venit zile superbe. Probabil că şi pe la voi e acum o vreme minunată şi vă puteţi bucura de vară. Acum la noi e plăcut. Îmi pare rău că d-ta şi Aniuta aţi rămas cu o impresie atît de proastă despre Ufa; cînd aţi fost aici era o zăpuşeală insuportabilă şi, în afară de asta, la noi era şi mare dezordine. Deocamdată stăm în aceeaşi locuinţă, însă credem că în curînd ne vom muta într-o locuinţă de iarnă, care e foarte bună, deja încercată, şi se află cam peste drum de noi. Acum sînt complet sănătoasă, la fel şi mama. Vă trimite tuturor salutări.

În timpul popasului său la Ufa, Volodea i-a scris lui Filippov o scrisoare incisivă, în care îi reproşa că i-a publicat articolul într-o formă atît de denaturată *. Îndată după plecarea lui Volodea am primit de la Filippov o scrisoare care încerca să cocoloşească chestiunea. „Stimate domn, există o posibilitate de a îndrepta lucrurile; vă trimit manuscrisul unui articol al lui Skvorţov, ca să-i puteţi răspunde. Vă rog insistent să luaţi în consideraţie condiţiile impuse de cenzură şi să vă formulaţi ideile în mod concis". Aşadar, printr-o amabilitate — prin trimiterea articolului — el voia să-l îmbuneze pe Volodea, dar după două zile s-a răzgîndit şi a trimis o a doua scrisoare, de astă dată pentru a fi transmisă nu lui V. I. ca înainte, ci d-lui Ulianov. Prin însuşi aspectul ei, scrisoarea aceasta era menită

* Scrisoarea nu s-a păstrat. Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „O critică necritică. (În legătură cu articolul d-lui P. Skvorţov «Fetişismul mărfii», apărut în nr. 12 al revistei «Naucinoe Obozrenie» din 1899)" (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 3, Editura politică, 1963, p. 601—625). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să manifeste din capul locului desconsiderare pentru destinatar : o jumătate de coală de hîrtie, cu marginile zdrenţuite, scrisă la maşină şi cu îndreptări în textul dactilografiat. Scrisoarea e scrisă pe un ton injurios, stupid ; se vede că omul acesta nu ştie ce vorbeşte. I-am scris că am primit ambele scrisori, dar nu le pot trimite acum lui Volodea, deoarece nu-i ştiu adresa ; de îndată ce o aflu i le trimit, iar în ce priveşte manuscrisul, i-l înapoiez, căci, dacă l-aş trimite în străinătate, publicarea articolului ar fi foarte mult întîrziată şi bănuiesc că asta nu i-ar conveni autorului. Volodea, probabil, n-ar fi fost dispus să facă uz de amabilitatea acestui prostănac. Articolul lui Skvorţov e de asemenea scris pe un ton extrem de injurios. Aceleaşi citate din Marx, folosite fără nici un rost, şi o totală neînţelegere a adversarului. Cu un tip ca ăsta nici n-are sens să polemizezi. Nu ştiu dacă Volodea are să-i răspundă.

A doua zi după plecarea lui Volodea a fost pe la noi Maria Andreevna *. E foarte simpatică şi extrem de amabilă. Mie mi-a fost cam penibil : nu mă pricep de loc la amabilităţi. Aş fi vrut să mă arăt şi eu amabilă, să-i propun s-o ajut la făcut dulceaţă, dar mi-am adus aminte la timp că n-am făcut niciodată dulceaţă şi cine ştie ce-o să mai iasă... Vor sta toată iarna în locuinţa lor de la ţară... Şi acum, la revedere. Vă sărut cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Aniuta, iar Maneaşei îi scriu separat cîteva rînduri.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 26 iulie 1900
Trimisă din Ufa la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

22

CĂTRE M. I. ULIANOVA

26 iulie

Îţi mulţumesc, dragă Maneaşa, pentru cărţi şi pentru fotografie — asta este, cu siguranţă, opera ta —, precum şi pentru cuvintele adăugate la scrisoarea lui Volodea. De mult voiam să-ţi scriu, dar am tot amînat. Cum o mai duceţi voi toţi ? E mult de tot, e o întreagă veşnicie de cînd nu mai ştiu nimic despre voi. Cînd aveţi de gînd să vă mutaţi la oraş, ce planuri ai tu pentru iarnă ? Cînd am primit scrisoarea lui Volodea în care îmi scria că o dată cu el o să vină şi Maria Aleksandrovna şi Aniuta, m-am bucurat nespus de mult ; mă gîndeam mereu că o să stau de vorbă cu Aniuta despre una şi despre alta. Aveam multe de vorbit cu ea. Dar cînd au venit, mi-am pierdut, nu ştiu cum, cumpătul şi am uitat tot ce voiam să-i spun ; şi, în afară de asta, mai

* M. A. Gracevskaia — o verişoară a lui V. I. Lenin după mamă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

veneau şi musafiri şi nu ne dădeau răgaz. Rezultatul a fost că nici măcar o singură dată n-am stat de vorbă cu ea cum trebuie şi cine ştie cînd o să ne mai întîlnim. În sfîrşit, o să mai vedem noi ; mai am de stat la Ufa, în total, şapte luni şi jumătate — timpul trece repede. Dau meditaţii şi iau şi eu lecţii de limba germană. Am găsit un neamţ originar din Berlin, care cu mare greutate a consimţit să facă conversaţie cu mine de două ori pe săptămînă. Pînă acum am avut o singură conversaţie ; omul e vorbăreţ şi cred că o să învăţ şi eu ceva. În afară de asta, m-am apucat să citesc nişte romane nemţeşti, cît se poate de proaste, şi atîta m-am cufundat în studiul limbii germane, că nu mai mă duc nicăieri, am căzut în mizantropie şi nu-mi vine să ies din casă. Şi acum, la revedere. Te îmbrăţişez cu drag.

N. Ulianova

P. S. Nu ştiu dacă Volodea ţi-a spus că o să vină pe la tine o domnişoară de aici, nepoata unei vechi cunoştinţe de-a lui ; spune-i tot ce poţi să-i spui în legătură cu studiile la Universitatea din Bruxelles.

Scrisă la 26 iulie 1900
Trimisă din Ufa la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea :
V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

23

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Podolsk (gubernia Moscova). Casa Kedrova.
D-sale D-nei Maria Aleksandrovna Ulianova

26 august

Dragă Maria Aleksandrovna,

Iarăşi nu ţi-am mai scris de multă vreme, dar gîndeşte-te că de fiecare dată scriu despre mine, şi asta e cît se poate de plicticos. Şi, totuşi, am să-ţi scriu. Cu sănătatea o duc bine, mama e de asemenea sănătoasă. Au trecut trei săptămîni de cînd ne-am mutat în noua noastră locuinţă. E foarte comodă : două cămăruţe şi bucătărie, la parter, cu grădină în faţa ferestrelor, totul e renovat, gazdele sînt cumsecade. Am mai locuit noi cîndva în această casă, dar acum arată cu totul altfel. Adresa noastră : *str. Priiutskaia, casa Kulikova.* În general, s-ar putea spune că ne-am aranjat temeinic. Acum sînt tare ocupată : nici n-am terminat cu meditaţiile din timpul verii şi au şi început cele de iarnă. Pentru iarnă îmi rămîn două meditaţii, ambele destul de plăcute şi destul de bine plătite (62 de ruble). O să-mi ia vreo şase ore pe zi. Cum îmi place să predau, nu e cine ştie ce pentru mine, nu e prea

www.dacoromanica.ro

obositor. Ceea ce-i prost aici la Ufa e noroiul, pur şi simplu înoţi în noroi ; în serile în care, cum scrie la calendar, ar trebui să fie lună, şi de aceea străzile nu sînt luminate, te poţi trezi foarte uşor în şanţ ; şi una din meditaţiile mele e tocmai seara. Duminica şi în zilele de sărbătoare iau lecţii de limba germană de la un neamţ foarte competent. La început treaba a mers destul de bine, dar în ultimul timp e atîta forfotă la noi, că de două săptămîni n-am mai pus mîna pe o carte. De aceea nu m-am ocupat de loc de limba germană, şi asta mă supără mult. Volodea se plînge de fonfota vieţii din Paris, dar acolo ea este în firea lucrurilor, în timp ce aici, la Ufa, e prea din cale afară ! Ce-i drept, acum e o vreme cînd unii vin, alţii pleacă, iar alţii se află aici în trecere. De la aceştia din urmă am aflat că Zina e tare abătută, că în ultimul timp s-a schimbat foarte mult, e trasă la faţă şi palidă. Ni s-a spus, de asemenea, că Mih. Aleks. o duce foarte prost din punct de vedere material şi că multă vreme O. A. nu şi-a putut găsi meditaţii. Mih. Al. a fost vărsat la regimentul din Krasnoiarsk, care urma să pornească (între timp a şi pornit) la drum. Cei din Siberia sînt leneşi la scris, aşa că nu ştiu mare lucru despre ei. De altfel, în parte sînt şi eu vinovată. Lidia are de gînd să se mute la Ufa ; a înaintat o cerere în acest sens, dar nu ştiu dacă i se va aproba ; tare aş vrea s-o văd înainte de a pleca de aici. Volodea îmi scrie rar de tot şi mi-a dat, probabil, o adresă greşită, fiindcă, pe cît se vede, n-a primit scrisorile mele. Acum îi scriu la Paris. Nu ştiu unde să-i expediez numărul din „Jizn" pe care m-a rugat să i-l trimit. Cred că pînă la urmă o să vi-l trimit vouă, poate că v-a comunicat ultima lui adresă. Din ultima lui scrisoare am dedus că a plecat din Paris, dar încotro — nu scrie. O dată cu numărul din „Jizn" am să-i trimit Maneaşei şi cartea ei franţuzească. Mi-a scris că trebuie s-o restituie în septembrie. Apropo, Aniuta a luat de la mine o carte de Gorki, ca s-o citească pe drum ; acum titulara cărţii mi-o cere înapoi, aşa că, dacă nu vă vine prea greu, vă rog să mi-o trimiteţi. Pe Maneaşa o rog să mă ierte că nu-i scriu separat, căci ar însemna să mă repet. Cum o mai duci ? Eşti sănătoasă ? Aniuta a plecat pentru multă vreme ? Aţi primit răspuns de la Petersburg în chestiunea înscrierii lui Dm. I. la universitate ? Vă mutaţi curînd la Moscova ? Şi acum, la revedere. Vă sărut cu mult drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Maneaşa. Mama vă trimite salutări tuturor.

A d-tale, *Nadea*

P. S. Acum am constatat că nici nu am numărul din „Jizn" despre care a scris Volodea, aşa că am să trimit numai cartea franţuzească.

Scrisă la 26 august 1900
Trimisă din Ufa

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

24

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Podolsk (gubernia Moscova). Casa Kedrova
D-rei Maria Ilinicina Ulianova

11. IX

Dragă Maneaşa, scrisorile noastre trebuie să se fi încrucişat pe drum. La sfîrşitul lui august i-am trimis Mariei Aleksandrovna o scrisoare în care i-am descris cît se poate de amănunţit viaţa mea de aici. Am vrut să-ţi trimit cartea franţuzească prin domnişoara care urma sa vină pe la tine ; dar am aflat că această domnişoară şi-a găsit o tovarăşă de drum pînă la Paris — unde, pe cît se pare, pleacă doar aşa, pentru distracţie, fiindcă la studii nu prea se gîndeşte — şi nu poate să treacă pe la Podolsk. De aceea ţi-am trimis cartea prin poştă, însă n-am expediat-o chiar eu, şi fiindcă în grabă am uitat să scriu „recomandat", ea a fost expediată în banderolă simplă, nerecomandat. Mă tem să nu se piardă. Scrie-mi, te rog, dacă ai primit-o. Şi fiindcă veni vorba de carţi, trebuie să-ţi spun că Volodea, cînd a fost aici, a promis unui cunoscut că o să-i trimită „Dezvoltarea capitalismului", dar a uitat, şi acum ne roagă să i-o trimitem noi. Pentru a evita o dublă expediere, trimite, te rog, un exemplar din această carte direct pe adresa : Birsk (gubernia Ufa), Pavel Fedorovici Savinov *. Cred că alte chestiuni nu mai sînt. Dm. Il. a reuşit să facă ceva ? Cînd vă mutaţi la Moscova ? Sînteţi sănătoşi cu toţii ? Cînd se întoarce Anea ?

Pe la noi totul e precum ştii. Sîntem sănătoase amîndouă. Eu sînt ocupată cu lecţiile mele particulare, predau de toate, pînă şi limba latină, aici oamenii nu prea au ce face ; studiez limba germană, dar pentru asta nu prea îmi rămîne timp. Totuşi îmi este mult mai uşor să învaţ cu neamţul decît singură. Volodea scrie rar şi foarte puţin despre sine ; se plînge că forfota de acolo îl oboseşte. Olga Aleksandrovna nu mai vine la Ufa, deoarece a aranjat să rămînă la Krasnoiarsk, iar Mihail Aleksandrovici a fost trimis în armata de operaţii. Zina vrea neapărat să vină în Rusia ; nu scrie prea amănunţit. Zilele acestea aştept un tovarăş care se întoarce de acolo ; el trebuia de mult să vină, dar înainte de plecare s-a îmbolnăvit de dezinterie şi nici pînă azi nu s-a făcut bine.

La noi, la Ufa, e un noroi cum n-am văzut de cînd sînt, şi plouă într-una... Mare pacoste.

Toate bune, vă sărut cu drag, pe tine şi pe Maria Aleksandrovna. Salutari din partea mamei.

Nadea

Scrisă la 11 septembrie 1900
Trimisă din Ufa

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

* Un deportat dintre cei implicaţi în procesul „Uniunii de lupta" din Petersburg. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

25

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Moscova, str. Bahmetievskaia, casa Şaronov
D-sale D-nei Maria Aleksandrovna Ulianova

1. X. 1900

Dragă Maria Aleksandrovna, am primit mai de mult scrisoarea Maniei, dar, ca de obicei, m-am luat cu treaba şi am cam întîrziat cu răspunsul. Probabil ca v-aţi mutat de mult la Moscova. D-ta cum o mai duci? Eşti sănătoasă? A plecat D. I. la Iuriev? Ancheta în cazul Maneaşei se termină curînd? * Am primit o scrisoare de la Aniuta şi i-am răspuns numaidecît, dar scrisorile mele nu ajung întotdeauna la timp, de altfel şi scrisorile de la Volodea vin uneori în altă ordine decît aceea în care au fost scrise. Cu toate că nu îmi scrie rar, nu prea ştiu cum o duce el pe acolo; ştiu că urmează un curs de limba engleză, că nu-şi poate găsi făgaşul... Zina şi soţul ei îmi reproşează mereu că le scriu prea puţin despre Volodea, dar ce sa le scriu? Volodea nu se pricepe de loc să vorbească despre viaţa sa de toate zilele. Ar fi bine să le scrie chiar el. Ei nu se gîndesc încă să se întoarcă în Rusia şi nici nu întreprind nimic în această direcţie, deşi n-ar strica sa facă ceva. Pînă la 11 martie nu mai e mult şi atunci o sa fie şi Zina liberă să se ducă unde vrea. Cinci luni şi unsprezece zile — nici nu ştiu dacă e mult sau puţin. Nu pot să spun daca voi reuşi să plec din Ufa pe data de 11 cu trenul de dimineaţa, cum mi-am propus de mult. De altfel, în afara de noroi, nu e nimic rău în acest oraş; eu de mult am devenit o patriotă a Ufei. Noi ne-am instalat aici temeinic — ca în provincie —, casa bună, mîncare bună etc., într-un cuvînt ne-am acomodat întrucîtva cu viaţa de provincie. Aici timpul se scurge monoton, zilele seamănă unele cu altele. Am două meditaţii cu nişte copii foarte buni. Îmi place foarte mult să dau lecţii la copii în general, dar de data asta şi copiii învaţă foarte bine; mai ales o fetiţă, mică de-o şchioapă, care-i pur şi simplu adorabilă. Dau lecţii în familia unui negustor milionar, meditez numeroasa lui progenitură (cinci odrasle). În casa lui domnesc moravuri severe — ca la negustori — şi trebuie să recunosc că îmi place cum sînt educaţi copiii. Nu-s dichisiţi, jucării aproape n-au de loc, dădace n-au, se bucură de multă libertate, îşi lustruiesc singuri cizmele, deretică prin camere (ba spală şi rufe), cei mici sînt toată ziua pe afară, într-un cuvînt nici un fel de mofturi boiereşti, nici un fel de răsfaţ. Învaţă cu multă tragere de inimă şi cei mari şi cei mici. Şi, cum spuneam, fetiţa cea mai mică (în vîrstă de şapte ani) e grozav de drăguţă; are un caracter minunat, e deşteapta, frumuşică şi o elevă foarte sîrguincioasa şi atenta. În fiecare zi are „o poftă grozavă" să facă de toate: să scrie, să citească şi să socotească. Şi de îndată ce vine vorba de ceva mai interesant, ochişorii încep să-i strălucească. Acum mă aşteaptă întotdeauna pe

* M. I. Ulianova a fost arestată la 30 septembrie 1899 şi i s-a fixat domiciliu forţat la Nijni Novgorod pînă la încheierea anchetei. La sfîrşitul lunii decembrie a aceluiaşi an s-a înapoiat la Moscova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

scară şi-mi aduce la cunoştinţă toate evenimentele din viaţa lor de copii. Într-un cuvînt, fetiţa asta mititică m-a captivat. E un copil adorabil. E veselă, rîde din toată inima şi nu e de loc dresată (îşi suflă uneori nasul în poala rochiţei). Şi băiatul e drăguţ, dar în alt fel. În general îmi place, ca de obicei, să mă ocup de elevii şi elevele mele ; păcat că aceste lecţii îmi iau foarte mult timp, sînt prost împărţite. Urmez un curs de limba franceză (curînd se deschide şi unul de limba germană). De trei ori pe săptămînă, cîte o oră — 6 ruble pe lună —, se face conversaţie, şi deocamdată sînt foarte mulţumită. Fac parte din grupa de avansaţi, care numără în total patru cursanţi. Franţuzul este un profesor cu experienţă şi lecţiile lui sînt foarte însufleţite, însă elevii sînt cam molîi. Păcat doar că n-am nici un fel de carte în limba franceză, iar franţuzul ne dă să citim gazete din iunie sau reviste în care bucăţile de citire nu au nici început şi nici sfîrşit. *N-are cumva Maneaşa (probabil că are) cărţi de literatură sau alte cărţi în limba franceză?* Aici nu cunoaşte nimeni vreo altă limbă, aşa că eu, cu slabele mele cunoştinţe de limbi străine, sînt considerată ca o specialistă în acest domeniu, şi aici e destul de greu să-ţi procuri cărţi în limbi străine. Continui şi lecţiile cu neamţul şi scriu compuneri de cîte zece pagini, însă nu iau decît o lecţie pe săptămînă, ceea ce e prea puţin pentru a învăţa să foloseşti o limbă străină. Citesc eu de una singură literatură germană, însă şi acum mi-e mai greu să vorbesc nemţeşte decît franţuzeşte. Şi uite aşa îmi petrec ziua pînă la ora 8 seara, după care doar rareori reuşesc să mai fac cîte ceva — aproape că nu e seară în care să nu vină cineva pe la noi. După cum vezi, ţi-am descris în chip foarte amănunţit cum îmi petrec eu timpul. Măicuţa vă trimite multe salutări, iar eu vă sărut cu drag. Maneaşei nu-i scriu separat, căci ar însemna să mă repet ; nu-mi rămîne decît s-o îmbrăţişez. Toate cele bune.

A d-tale, *Nadea*

Trimisă din Ufa

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori catre familie"

Se tipăreşte după manuscris

26

CĂTRE M. A. ULIANOVA

8 noiembrie

Dragă Maria Aleksandrovna, am primit încă de acum cîteva zile scrisoarea d-tale, iar ieri mi-a venit şi scrisoarea Maneaşei, cu tăieturile din ziare, pentru care îi mulţumesc foarte mult ; le-am şi citit pe toate.

Eu ţi-am scris nu de mult şi, ca de obicei, scrisorile noastre s-au încrucişat pe drum. Acum mă simt bine, dar măicuţa e mereu suferindă, ba are palpitaţii, ba e răcită. Actuala noastră locuinţă e foarte

www.dacoromanica.ro

plăcută, avem şi pian. Una din cunoştinţele noastre cîntă bine, şi la noi se face acum adesea muzică seara, ce-i drept o muzică cam ciudată, căci pianul hîrîie, şuieră, clămpăne, dar este totuşi muzică. Pe mama o obosesc musafirii şi eu la rîndul meu aş fi bucuroasă dacă ei ar veni mai rar ; dar şi aşa, la ora 9 seara, cînd vin acasă, sînt atît de obosită, că tot n-aş mai putea face mare lucru.

Zilele acestea am primit două scrisori de la Volodea : una a făcut două săptămîni, iar cealaltă două săptămîni şi jumătate. Grozav de încet merge poşta ! Volodea mă sfătuieşte să fac şi puţină engleză, dar nu ştiu dacă am să-i urmez sfatul. Acum m-am înţeles cu profesorul de germană să iau lecţii de trei ori pe săptămînă şi o să meargă mai bine. Se vede treaba că m-am molipsit de ideea fixă a lui Volodea — vreau cu tot dinadinsul să învăţ temeinic limbi străine. În prezent, în afară de lecţii şi de studiul limbilor străine, mai am o îndeletnicire ; la primăvară am să vă povestesc amănunţit despre ce este vorba. Pînă în martie mai sînt doar patru luni, şi atunci am să vin la voi, iar după aceea plec la Volodea. Acum caut să nu mă gîndesc prea mult la acest lucru, fiindcă altfel mi s-ar părea că timpul trece prea încet.

Nu ştiu cum să fac ca în primăvară să mă pot duce la Moscova ; mai devreme ar fi, cred, neindicat să fac o cerere în acest sens. Dar, în definitiv, de ce să stau să ghicesc ce-o să fie şi cum o să fie ? Pînă la primăvară mai e mult ; la noi e acum iarnă, o iarnă frumoasă, geroasă. Vă doresc ca pînă la crăciun să vă treacă timpul repede, iar de crăciun... *

Scrisă la 8 noiembrie 1900
Trimisă din Ufa la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

27

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Moscova. Str. Bahmetievskaia, casa Şaronov
D-rei Maria Ilinicina Ulianova

2 decembrie

Dragă Maneaşa, îţi mulţumesc foarte mult pentru album şi te rog să mă ierţi că ţi-am pricinuit atîta bătaie de cap cu expedierea lui ; îţi mulţumesc de asemenea pentru grija pe care o ai ca eu să nu duc lipsă de cărţi franţuzeşti. Nu le-am terminat nici pe acelea pe care mi le-ai trimis mai de mult ; citesc extrem de puţin. Ştiu foarte bine că fără asemenea lecturi nu poţi învăţa temeinic o limbă străină, dar îmi

* A doua filă a acestei scrisori nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lipseşte mereu timpul. Cît de mult vă invidiez uneori pentru viaţa voastră retrasă ! Cît de mult mi-ar plăcea să stau şi eu seara cu o carte în mînă, dar nu reuşesc niciodată. La noi e o forfotă veşnică, deşi s-ar părea că, orice s-ar zice, la Ufa ea ar putea fi evitată. Nu ştiu de unde vine această forfotă ; eu, cel puţin, nu sînt chiar aşa de sociabilă. Ce-i drept, timiditatea mi-a trecut, numai uneori mă simt cuprinsă deodată, cu totul pe neaşteptate, de o sfială de-a dreptul paralizantă, nu pot scoate un cuvînt, dar acum asta mi se întîmplă rar şi nici atunci nu ţine mult ; înainte însă era o adevărată nenorocire. De aceea te înţeleg foarte bine cînd îmi scrii de timiditatea ta. Ştiu ce sentiment penibil e acesta şi ce greu e să te dezbari de el...

Aş vrea să-ţi mai fac o rugăminte. Volodea m-a rugat să-i scriu lui Filippov în legătură cu manuscrisele şi cu onorariul pentru articolul referitor la Skvorţov. În legătură cu manuscrisele am să-i scriu chiar azi, dar în ce priveşte onorariul trebuie să-i scriu lui *Soikin*, indicînd precis numărul de pagini. Eu n-am acum la îndemînă „Naucinoe Obozrenie" şi nu pot să calculez exact numărul paginilor şi, mai ales, mă tem să nu se întîmple ca trimiterea banilor să întîrzie şi între timp eu să plec din Ufa, astfel că ar ieşi o încurcătură. Pe de altă parte s-ar putea ca Filippov să fi trimis deja banii la Moscova, şi în acest caz ne-am trezi într-o situaţie neplăcută. De aceea scrie-i lui Soikin în numele lui Volodea, să-ţi trimită ţie banii. Cred că-i mai bine să faci acest lucru înainte de Anul nou.

Îmi scrii că ai fost bolnavă. Ce-ai avut, gripă ? Sper că între timp te-ai restabilit complet... Da ? Dar Maria Aleksandrovna cum o duce cu sănătatea ? Nu mi-ai scris nimic despre ea. Tu ce mai faci ? Ce citeşti ?

În martie o să ne vedem, dacă între timp n-ai să pleci în străinătate. Au mai rămas doar trei luni şi jumătate, ceea ce nu e chiar aşa de mult. Ştii, uneori mă cuprinde îndoiala : o să mi se elibereze oare paşaport în lipsa lui Volodea, n-o să fie nevoie de consimţămîntul lui ? Nu ştii dacă, atunci cînd i-au dat paşaport Aniutei, au cerut consimţămîntul lui Mark Timofeevici ? În general, pe măsură ce se apropie martie, mă cuprinde o nelinişte : să nu se ivească cumva vreun obstacol care să mă reţină. Ce-i drept, scrisorile lui Volodea sînt acum mult mai calme şi el îmi scrie că e perfect sănătos, totuşi n-ar strica dacă aceste trei luni ar trece mai repede.

Cei din Siberia îmi scriu rar, iar de la tovarăşii aflaţi în trecere pe aici ştiu doar că Gleb a slăbit, iar Zina s-a îngrăşat. Asta-i, oricum, cam puţin.

Şi acum, la revedere. Multe îmbrăţişări şi sărutări ţie şi Mariei Aleksandrovna. Salutări din partea mamei.

A ta, *N. Ulianova*

Scrisă la 2 decembrie 1900
Trimisă din Ufa

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

23

CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA

22 decembrie

Dragă Maria Aleksandrovna şi dragă Maneaşa, cam de mult nu v-am mai scris. Astăzi mă simt ca în ajun de sărbătoare şi îmi petrec ziua într-un mod cu totul neobişnuit. Timp de două săptămîni voi avea şi eu vacanţă ; ieri am avut ultima lecţie, franţuzul a plecat şi el de sărbători, aşa că sînt, cum s-ar spune, liberă ca păsările cerului. Primul lucru pe care am avut grijă să-l fac astăzi a fost să deretic prin casă ; apoi m-am apucat să scriu scrisori şi să termin diverse treburi începute, dar rămase neisprăvite. Voiam să vă trimit scrisoarea aşa ca s-o primiţi de sărbători, dar, prinsă de treburi, am tot amînat şi probabil că o s-o primiţi abia de Anul nou, întrucît în timpul sărbătorilor poşta nu vine regulat ; mai sînt, apoi, şi înzăpezirile. Vă trimit, dragele mele, cele mai bune urări de Anul nou, vă sărut cu drag şi vă doresc sănătate şi toate cele bune. Sper că anul acesta voi putea să stau îndeajuns împreună cu voi. Mama vă trimite şi ea urări de bine. Pe la noi sînt geruri „serioase", în fiecare zi temperatura oscilează în jurul lui minus 30°, iar uneori pe lîngă ger mai e şi viscol. Eu umblu gătită în şuba şi pîslarii mamei, iar ea nu iese de loc din casă, căci gerul îi taie respiraţia. Din cauza acestor viscole, poşta vine cu mare întîrziere.

Cum vă petreceţi sărbătorile ? Dm. I. a venit ? Şi încă ceva : vă rog să-mi comunicaţi adresa Aniutei. I-am trimis mai de mult o scrisoare pe adresa lui Volodea, dar nu ştiu dacă a primit-o. Aş vrea să-i scriu, dar nu ştiu unde. Şi Olga Aleksandrovna, de la care am primit de curînd o scrisoare, se interesează de adresa ei. Ce păcat, Maneaşa dragă, că nu ţi s-a permis să pleci în străinătate. Eu şi începusem să te invidiez. Poate că o să plecăm împreună. Deocamdată caut să nu mă gîndesc la ce va fi în primăvară şi la plecarea mea, căci altfel gîndurile o iau razna. Ieri s-a făcut mult haz pe seama mea : m-am apucat să pledez, cu multă ardoare, pentru necesitatea de a păstra echilibrul şi m-am înfuriat în aşa hal, încît am dovedit cu prisosinţă că eu mi l-am pierdut. Din nefericire, toţi cunoscuţii mei sînt oameni extrem de nervoşi, care „se aprind repede" ; e adevărat că dacă nervii o iau razna, n-ai ce-i face ; dar de ce să le dai frîu liber, — nu pot suferi asta.

Olga Aleksandrovna îmi scrie că o duc prost ; locuieşte la Krasnoiarsk, deoarece, ea fiind acolo, Mihail Aleksandrovici beneficiază de unele înlesniri. Ea are o meditaţie, destul de prost plătită, dar speră că o să mai găsească şi altele. Pe el îl oboseşte grozav milităria ; tînjeşte din cauza inactivităţii şi a vieţii de cazarmă. Tovarăşii din Siberia ne scriu regulat, cu excepţia celor din taiga şi celor de la Omsk, care nu dau nici un semn de viaţă. Gleb, pe cît am auzit, s-a istovit de tot cu slujba ; mă mir de ce mai stau ei acolo. Aici e o mare arteră de comunicaţie şi mereu vin pe la noi tovarăşi aflaţi în trecere, care aduc multă variaţie în viaţa noastră. Mai deunăzi a fost

www.dacoromanica.ro

la noi un cunoscut din Minusinsk, căruia i s-a permis să plece pentru o lună să-şi vadă mama. Apropo, Maneaşa, tu m-ai întrebat ce fel de om este O. * Personal n-o cunosc prea bine, dar am auzit spunîndu-se multe lucruri bune despre ea. Aveam de gînd să-ţi trimit prin ea o scrisoare, dar, în primul rînd, ea nu mergea direct şi, în al doilea rînd, eram gripată şi nu mă puteam concentra. Îmi ziceam că o să facă cunoştinţă cu Aniuta. Dar e timpul să închei ; am înşirat cîte-n lună şi-n stele. Cu studiul limbilor merge cam slab, se vede că nu prea am aplicaţie pentru ele. Şi acum, la revedere. Încă o dată vă îmbrăţişez şi vă sărut cu mult drag. Multe salutări lui M. T. şi lui D. I.

A voastră, *Nadea*

Traducerea cărţii lui Kautsky ** nu e acum la mine ; am trimis-o pentru cîtva timp la Astrahan şi curînd o s-o primesc înapoi. Volodea a scris că are nevoie de ea, însă e atît de ferfeniţită, că mă şi jenez s-o trimit.

Scrisă la 22 decembrie 1900
Trimisă din Ufa la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

1901

29

CĂTRE M. I. ULIANOVA

2. II

Dragă Maneaşa,

Nu ţi-am răspuns pînă acum la scrisoarea ta precedentă, deoarece, după ce am primit-o, am scris la Astrahan şi am cerut să mi se trimită cît mai curînd Anticritica, dar pînă acum n-am primit nici un răspuns. Cred că am s-o primesc zilele acestea. Deocamdată cere-i lui Filippov să-ţi dea traducerea ; eu i-am scris o dată, din însărcinarea lui Volodea, să-ţi trimită ţie toate manuscrisele lui. Bănuiesc că nu ţi le-a trimis.

De la o vreme am neglijat cu totul corespondenţa, dar acum sînt în bună dispoziţie şi am chef de sporovăială, deşi, la drept vorbind,

* Este vorba despre G. I. Okulova. — *Nota red.*

** Este vorba de traducerea (în manuscris), făcută de V. I. Lenin, a cărţii lui K. Kautsky „Bernstein und das sozialdemokratische Programm. Eine Antikritik", Stuttgart, 1899. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu prea am ce scrie, la noi totul e precum ştii, numai soarele străluceşte parcă ceva mai viu, primăvăratic, iar visurile mele zboară în întîmpinarea primăverii şi mereu mă gîndesc : încă o lună şi jumătate, şi apoi..., apoi mă voi prosti de atîta bucurie, mai ales cînd voi ajunge acolo unde se află Volodea. Acum n-am cînd să mă plictisesc cu adevărat, fiindcă am o mulţime de treburi şi trebuie să termin totul la timp, dar uneori sînt de o lenevie de neiertat. Acum am chef să mă plimb ; uneori, în loc să mă apuc de lucru, plec de acasă şi hoinăresc pe străzi ; iar o dată m-am apucat încă de dimineaţă să citesc un roman. La Ufa e o plictiseală de moarte, în schimb poţi să-ţi faci rezerve de sănătate ; eu, bunăoară, în ultimul timp m-am îngrăşat enorm. Măicuţa, în schimb, nu se prea poate lăuda, e deseori suferindă. A început de pe acum să se pregătească de plecare, coase cîte ceva şi numără zilele care au mai rămas. După ce-ţi expiră termenul de şedere la Ufa, ţi se permite să te stabileşti oriunde, în afară de Moscova şi Petersburg. Ştiu că au fost trei asemenea cazuri. Trebuie însă să-ţi spun că oamenii se urnesc greu din loc : rămîn la Ufa fiindcă aici se cîştigă bine, sau, dacă nu, se mută la Samara. Ce-or fi găsind ei bun la Samara ?

Acum citesc foarte puţin. Între timp l-am citit numai pe Berdeaev. Şi studiul limbilor merge slab de tot. La cursul de limba franceză nu mai merg de la crăciun, fiindcă grupa noastră s-a destrămat şi, rămînînd numai eu, franţuzul nu prea se mai omoară cu firea. Lecţii de limba germană iau doar din cînd în cînd, iar succesele sînt în funcţie de dispoziţie ; uneori vorbesc destul de curgător, alteori însă mă bîlbîi într-una. Acum toţi tovarăşii de aici s-au strîns în jurul ziarului din Samara, colaborează la el, colaborez şi eu *.

Deoarece nu prea sînt obişnuită cu treaba asta, îmi vine destul de greu. În general fac anul ăsta unele încercări publicistice, şi în parte reuşesc ; nenorocirea este însă că nu reuşesc să scriu cum aş vrea şi scrierile mele mi se par pur şi simplu oribile. Şi acum, închei. De ce nu scrii nimic despre tine ? Cum o mai duci ? Cînd o să se termine, în sfîrşit, procesul tău ? Cu bine, sau, mai bine zis, la revedere ! Te sărut cu drag. Multe sărutări şi îmbrăţişări Mariei Aleksandrovna. Aştept cu nerăbdare ziua cînd voi veni la voi la Moscova. Mama vă trimite salutări tuturor. Cu bine, Maneaşa dragă. Iartă-mi lipsa de punctualitate.

A ta, *N. U.*

Scrisă la 2 februarie 1901
Trimisă din Ufa la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

* În „Samarskaia Gazeta" nr. 36 din 16 februarie 1901 a apărut articolul Nadejdei K. Krupskaia „Şcoala şi viaţa". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

30

CĂTRE M. I. ULIANOVA

12. II. 1901

Dragă Maneaşa, îţi mulţumesc foarte mult pentru tăieturile din ziare. Le-am citit cu mult interes. Am primit acum un aviz de la poştă. Bănuiesc că a sosit cartea lui Kautsky ; dacă e aşa, am să ţi-o trimit chiar mîine. Îmi pare nespus de rău că s-a produs o întîrziere atît de mare ! Poate ştii de unde se poate procura un volum de „Studii şi articole" ? Mi-au scris nişte tovarăşi şi m-au rugat foarte insistent să li-l procur, fiindcă în comerţ nu se găseşte nicăieri.

A mai rămas doar o lună. Nu-i aşa că-i minunat ? Şi o să vină momentul cînd n-o să mai fie decît o zi ! Da, o să fie şi asta.

Era să uit. Mama vrea să-ţi facă o mare rugăminte. Te roagă să-i asiguri biletul de loterie ; asta trebuie făcut pînă la 1 martie ; numărul seriei este *7 328*. La Ufa nu se poate face acest lucru, deoarece, în caz că biletul iese cîştigător, se va şti aici abia în aprilie şi atunci mama ar trebui să se înapoieze la Ufa, într-un cuvînt nu merită. Chitanţa păstreaz-o la tine. Taxa de asigurare e de vreo trei ruble, mama voia să-ţi trimită banii acum, dar am convins-o că o să ţi-i poată restitui atunci cînd ne vom întîlni.

Anea o să fie într-adevăr plecată cînd vom veni noi ? Tare aş vrea s-o văd. Scrie-mi cînd intenţionează să se reîntoarcă. Eu trebuie să mă duc şi la Astrahan, şi nu ştiu cum să fac : să mă duc întîi la Moscova sau la Astrahan ? Cred că hotărîrea mea va depinde de momentul reîntoarcerii Aniei.

Şi acum, la revedere. Săptămîna asta a fost la noi o forfotă de nedescris, şi acum sînt grozav de bucuroasă că sărbătorile au trecut.

Vă sărut şi vă îmbrăţişez cu drag pe amîndouă, pe tine şi pe Maria Alexandrovna. Măicuţa vă trimite salutări.

La revedere, pe curînd !

A ta, *Nadea*

Ţi-a răspuns ceva Filippov ? Mare bădăran mai e şi ăsta !

Trimisă din Ufa la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

31

CĂTRE M. A. ULIANOVA

11. VI. 1901

Dragă Maria Aleksandrovna, nu ţi-am scris tot timpul acesta pentru că la început m-am lăsat în nădejdea Aniutei, zicîndu-mi c-o să-ţi scrie ea pe larg cum o ducem aici, iar după aceea ţi-a scris şi

www.dacoromanica.ro

mama și Volodea. Noi sîntem sănătoși cu toții ; Volodea n-are nici un fel de simptome de catar. Mama, de asemenea, e sănătoasă. Ea socoate că ducem o viață foarte monotonă, dar, după părerea mea, n-are dreptate. E adevărat că eu și Volodea ne urnim cam greu de acasă ; pînă acum eu n-am vizitat decît o galerie de tablouri și nu cunosc orașul aproape de loc. De altfel, asta se explică, în parte, prin faptul că acum e vară și, cînd vrem să ne plimbăm, nu mergem în oraș, ci afară, la aer. Locuim într-o suburbie ; aici se îmbină înlesnirile pe care ți le oferă un oraș mare — magazine, tramvai etc. — cu avantajul de a te afla în apropierea naturii. Ieri, bunăoară, am făcut o plimbare foarte plăcută pe șosea. E o șosea minunată, străjuită de plopi, iar de jur împrejur vezi numai ogoare și grădini. Mai departe am fost numai o singură dată, dar am avut ghinion, ne-a prins o furtună și ne-am întors foarte obosiți. Avem de gînd să facem cîndva o excursie în munți. Aniuta ne-a îndemnat mereu să ne petrecem vara la țară, și mama e de părere că ar fi mai bine așa, însă asta ar prezenta multe inconveniente. Să ne mutăm undeva departe nu putem, deoarece Volodea ar trebui să plece în fiecare zi la oraș, ceea ce ar fi extrem de obositor. În afară de asta, el se duce destul de des la bibliotecă. Aici avem totuși în apropiere un parc, iar în 20 de minute de mers pe jos ajungem la un loc de scăldat. În general, viața noastră a intrat oarecum în făgașul ei normal, Volodea și-a reluat îndeletnicirile... În ce mă privește, deocamdată studiez foarte puțin sau, mai exact, nu studiez de loc. Timpul trece, dar nici eu nu știu cum.

Mi-am pus în gînd să vizitez școlile din localitate. Aici e un fel de împărăție a copiilor. Toată lumea e atît de atentă cu ei și copiii sînt atît de drăguți, arată atît de sănătoși ! La noi, în Rusia, am fost pe la unele școli orășenești și, fără să vreau, fac o comparație și găsesc că aici copiii beneficiază de condiții mult mai bune. De altfel, intențiile mele vor rămîne, probabil, simple intenții, dar, în definitiv, o să am tot timpul să fac și treaba asta. De la Vodovozova mi-a venit un cec în valoare de 600 de mărci și ceva, dar banii nu i-am primit încă și nici scrisoarea n-a sosit. În general, din Rusia ni se scrie foarte puțin ; s-ar crede că toți vechii prieteni au uitat de existența noastră. Zina și Bazil, bunăoară, nu dau semn de viață... Nici pînă acum nu știm dacă Gleb s-a hotărît, în sfîrșit, să-și părăsească taigaua...

D-ta ce mai faci, dragă Maria Aleksandrovna ? Cum o mai duci cu sănătatea ? Transmite-i lui D. I. salutări din partea mea.

Scrisoarea alăturată e pentru Maneasa * ; transmite-i salutări din partea mea lui M. T. Nu-i nimic nou ? Nu s-a lămurit nimic ?

Ai noștri îți trimit salutări, iar eu te sărut cu mult drag.

A d-tale, *Nadea*

* Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

P.S. Volodea îl roagă pe D. I. să trimită pe adresa doctorului trei exemplare din „Dezvoltarea capitalismului".

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

32

CĂTRE M. A. ULIANOVA

16. VII. 1901

Dragă Maria Aleksandrovna,

Aniuta ne-a trimis scrisoarea d-tale către Volodea, precum şi scrisoarea Maniei. De ce nu i s-o fi predat Maniei scrisoarea mea? Ciudat lucru! Ce bine ar fi dacă s-ar adeveri zvonurile că în curînd o să li se dea drumul... Cînd ai s-o vezi pe Manea, să-i spui că-i trimit multe, multe sărutări şi-i doresc toate cele bune. Mult m-a mirat în scrisoarea d-tale afirmaţia că din rîndurile pe care le-ai trimis mamei Volodea trebuie să fi aflat cum o duci cu sănătatea. Se vede că scrisoarea asta s-a pierdut, căci mama n-a primit-o, şi nu de mult mi-a spus să te întreb dacă ai primit scrisoarea ei. Mama e mereu suferindă, tuşeşte, doarme prost. Azi a fost cu noi la scăldat şi a obosit enorm, deşi pînă acolo nu sînt decît 15 minute de mers. Mai în fiecare zi mergem la scăldat; e un loc minunat; în general, deşi locuim în oraş, n-avem decît puţin drum de făcut pe jos şi ajungem în plin cîmp. E foarte bine aici, din toate punctele de vedere. Acum e arşiţă mare, dar nu chiar insuportabilă.

Timpul trece grozav de repede, nici nu-ţi dai seama cum se scurg săptămînile una după alta; nu că ar fi chiar aşa multă treabă, dar, vorba ceea, „nici treabă nu faci, însă nici degeaba nu stai".

Mă apuc iarăşi să învăţ limba germană; e greu dacă nu cunoşti limba. Am găsit o nemţoaică care o să-mi dea lecţii de germană, iar eu am să-i dau în schimb lecţii de rusă. Să vedem cum o să meargă. Eu şi Volodea ne propunem mereu să mergem la un teatru german, dar pentru asemenea treburi ne urnim cam greu; mereu spunem: „ar trebui să mergem", dar intervine ba una, ba alta, şi ne alegem doar cu vorbe. În această privinţă Aniuta e mult mai dinamică. De altfel trebuie să spun că nici nu prea avem acum dispoziţia potrivită pentru aşa ceva. Ca să profiţi de tot ce-ţi poate oferi străinătatea trebuie să pleci acolo pentru prima oară în tinereţe, cînd te interesează orice lucru, fie el cît de neînsemnat... În general sînt totuşi mulţumită acum de viaţa pe care o ducem aici; la început, nu ştiu cum,

www.dacoromanica.ro

mi-era urît, totul mi se părea străin, dar acum, pe măsură ce mă obişnuiesc cu viaţa de aici, sentimentul acesta dispare. Numai că cei din Rusia sînt foarte zgîrciţi la scris. Şi acum închei. Te îmbrăţişez cu drag, scumpa mea, şi-ţi doresc sănătate şi voie bună.

Mama vă trimite salutări, d-tale şi lui D. I. Aşteptăm şi de la el o scrisoare. Toate cele bune.

A d-tale, *Nadea*

Trimisă din München la Podolsk
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

33

CĂTRE M. A. ULIANOVA

2. VIII

Dragă Maria Aleksandrovna, ieri am primit scrisoarea d-tale către Volodea. Din păcate, văd că la voi totul e ca şi pînă acum, şi eu tocmai de aceea nu i-am scris Maneaşei în ultimul timp, fiindcă credeam că în curînd o să fie iarăşi împreună cu d-ta. De altfel, totdeauna lucrurile bune vin atunci cînd te aştepţi mai puţin. Uneori, cînd plec de acasă pentru mai mult timp şi mintea îmi este ocupată cu alte gînduri, la întoarcere, pe măsură ce mă apropii de casă, încep să cred că am să găsesc, ou siguranţă, o telegramă din care să aflu că ai noştri sînt iarăşi împreună cu d-ta... Cînd te duci la vorbitor, te rog, draga mea, s-o săruţi din toată inima pe Maneaşa din partea mea, iar lui M. T. să-i transmiţi salutările mele. Maneaşei am să-i scriu separat.

La noi totul e precum ştii. Volodea lucrează acum destul de asiduu şi asta mă bucură mult : cînd e absorbit pe de-a-ntregul de muncă se simte bine şi-i plin de voie bună — aşa e firea lui ; cu sănătatea o duce cît se poate de bine, pe cît se vede nu i-a mai rămas nici urmă de catar şi nici insomnii nu mai are. În fiecare zi îşi face fricţiuni cu apă rece şi, în afară de asta, mergem aproape zilnic la scăldat. Mama însă e mereu suferindă : ba o supără reumatismul, ba are o stare de slăbiciune, ba e răcită.

Peste o săptămînă, eu şi Volodea avem de gînd să plecăm pentru scurt timp la Aniuta în Elveţia. Îmi pare foarte bine că ea n-a plecat la Rügen, cum îşi propusese, ci pe malul lacului Thun. Acolo e, desigur, mai bine. Plecăm numai pentru cîteva zile, dar eu mă gîndesc cu multă plăcere la această călătorie — în primul rînd pentru că doresc să mă văd cu Aniuta şi, în al doilea rînd, vreau să

www.dacoromanica.ro

văd şi eu munţii, pînă acum nu i-am văzut decît în poze. Cît timp o să lipsim noi de acasă, o să vină să stea cu mama un cunoscut de-al nostru, aşa că n-o să-i fie teamă că rămîne singură. Mama are de gînd ca la toamnă să plece la Petersburg, dar eu încerc s-o conving să stea cu noi în timpul iernii ; nu ştiu cum o să hotărască. Vara se apropie de sfîrşit şi nici nu ştiu cînd a trecut, parcă nici n-ar fi fost ; la oraş nici vara nu seamănă a vară.

Şi acum, la revedere, draga mea. Te îmbrăţişez cu drag şi-ţi doresc multă sănătate şi putere. Lui D. I. îi trimit salutări şi-i mulţumesc pentru carte, pe care am primit-o de mult. Mama vă trimite salutări tuturor.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 2 august 1901
Trimisă din München la Podolsk

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

1902

34

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Dragă Maria Aleksandrovna, e cam mult de cînd n-am mai primit nici o scrisoare de la d-ta, şi asta începe să mă îngrijoreze destul de serios... Cum te mai simţi ? Unde se află Anea în momentul de faţă ? Dacă mai e încă la d-ta, transmite-i multe sărutări din partea mea. Ce mai face Maneaşa ? V-aţi aranjat bine, aţi închiriat o locuinţă bună ?

Noi sîntem sănătoşi cu toţii. Aici e o toamnă minunată, şi eu cu Volodea facem adeseori plimbări în afara oraşului. Măicuţa a început să se obişnuiască cu noua ambianţă, deşi nu-i plac oraşele mari. Vă trimite multe salutări. Eu vă îmbrăţişez cu drag pe toate, pe d-ta, pe Maneaşa şi pe Anea, dacă e la d-ta.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 27 septembrie 1902
Trimisă din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1903

35

CĂTRE M. A. ULIANOVA

4. III. 1903

Dragă Maria Aleksandrovna, nu ţi-am scris de o veşnicie, am uitat chiar cînd ţi-am scris ultima oară. Adevărul e că m-am dezobişnuit complet să scriu scrisori şi că această îndeletnicire îmi inspiră multă repulsie. De fiecare dată trebuie să fac un mare efort de voinţă ca să iau condeiul în mînă. Dar după ce mă apuc de scris, totul merge parcă de la sine, mă pasionează chiar, dar îmi vine foarte greu să încep.

Volodea nu este acum acasă *, a plecat ca să mai schimbe puţin aerul. Mă bucur ori de cîte ori întreprinde călătorii, căci ele îl înviorează foarte mult. Schimbarea ambianţei calmează nervii, altfel viaţa e prea monotonă aici — mereu aceleaşi impresii, aceiaşi oameni. Şi nici să stai mereu plecat asupra cărţilor nu poţi, de la o vreme ţi se urăşte. Voiam să plec şi eu cu Volodea, dar nici de data aceasta n-am izbutit, se adunaseră o mulţime de treburi şi, în afară de asta, mama e cam şubrezită, aşa că n-am vrut şi nici n-aş fi putut s-o las singură. A fost bolnavă de gripă, într-o formă foarte gravă, şi a trebuit să stea aproape o săptămînă în pat. La început doctorul se temuse să nu fie tifos. Acum e complet restabilită, dar se simte încă slăbită. Ar vrea să plecăm cît mai curînd, să stăm undeva în mijlocul naturii, dar înainte de mai n-o să putem pleca, şi nici atunci nu ştiu cum vom aranja. Pe Volodea însă nu-l prea atrage natura, îi place mai mult Praga **. Şi eu m-am obişnuit cu acest oraş, dar aş fi bucuroasă să plecăm de aici. Aş fi vrut să-ţi descriu mai amănunţit viaţa pe care o ducem aici, dar nu prea am ce scrie. Ce mult aş vrea să fiu acum la voi! În ultima scrisoare îmi scrii despre locuinţă şi mi-am imaginat atît de viu cum trăiţi voi acolo, încît parcă vedeam aievea următorul tablou: afară e ger, în sobă arde focul, d-ta o aştepţi pe Manea să vină de la serviciu, şi iat-o că intră cu obrajii îmbujoraţi de ger. Cu siguranţă că viaţa la Samara se aseamănă cu cea din Ufa. „Daţi-mi aripi să zbor"... Dar văd că am început s-o iau razna. Uneori mă simt cuprinsă de un fierbinte dor de ţară, iar astăzi parcă mai mult ca oricînd. De altfel, aşa sînt eu, mereu cu dor de ducă.

---

* La sfîrşitul lunii februarie-începutul lunii martie 1903 V. I. Lenin a plecat la Paris, unde a ţinut prelegeri la Şcoala superioară rusă de ştiinţe sociale şi a prezentat un referat despre problema agrară la o adunare a emigranţilor politici ruşi. — *Nota red.*

** În text figurează Praga, din motive de ordin conspirativ. În realitate este vorba de Londra. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Să nu-ţi închipui, însă, că aici nu ne distrăm de loc ; dimpotrivă, aproape în fiecare seară mergem undeva ; am fost de cîteva ori la teatrul german, precum şi la concerte, observăm oamenii şi viaţa de pe aceste meleaguri ; aici e mai uşor s-o observi ca oriunde. Pe Volodea îl pasionează asemenea observaţii, aşa cum îl pasionează tot ce face. Mi-a fost greu să încep scrisoarea, iar acum nu mă îndur s-o închei. Vă îmbrăţişez cu dor pe amîndouă, pe d-ta şi pe Maneaşa, vă sărut din toată inima, dragele mele. Toate cele bune

A d-tale, *Nadea*

Salutări din partea mamei.

Trimisă din Londra la Samara

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

1904

36

CĂTRE M. A. ULIANOVA

M. A. Ulianova. Kiev, str. Laboratornaia 12, apart. 14.

Dragă Maria Aleksandrovna,

Scrisoarea d-tale ne-a impresionat profund : ne-a adus veşti foarte triste *. Nu ne rămîne decît să sperăm că în scurt timp o să li se dea drumul la toţi. Se spune că la Kiev s-au făcut percheziţii şi arestări în masă. Cînd se fac asemenea descinderi, mulţi oameni sînt arestaţi degeaba. Din faptul că i-au arestat pe toţi se poate deduce că n-o să fie oine ştie ce. Nu ştiu oare este acum regimul penitenciar la Kiev. Înainte era suportabil. Ţi s-a acordat permisiunea să vorbeşti cu careva din ei ? Am rugat o cunoştinţă de-a mea să treacă pe la d-ta. Mi-e teamă că n-ai niciun fel de cunoştinţe la Kiev. V-aţi mutat de prea puţină vreme acolo, şi e un oraş mare, necunoscut pentru d-ta. Sînt grozav de necăjită că am pierdut adresa prietenei Aniutei şi nu-i pot scrie. Aştept cu nerăbdare scrisoarea d-tale, poate o să ne aducă veşti mai îmbucurătoare.

Aici, la Geneva, nu ne merge prea bine : mama e deseori suferindă, iar noi nu ne simţim în apele noastre, munca e fără spor.

Se primesc la închisoare pachete şi cărţi ? Ai primit deja scrisori de la ai noştri ? Dar Mark Timofeevici n-are de gînd să-şi ia concediu şi să vină pentru un timp la d-ta ? Mamei îi pare nespus de

★ Vezi adnotarea 230. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

rău că nu e și ea în Rusia împreună cu d-ta. Îți doresc multă sănătate și curaj.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 15 ianuarie 1904
Trimisă din Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuțiia" nr. 11

Se tipărește după o copie dactilografiată, găsită în arhiva departamentului poliției

37

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Calea ferată Nikolaevskaia. Stația Sablino.
Maria Aleksandrovna Ulianova. Russie. Sablino, près de St. Pétersbourg

Dragele mele, cum o mai duceți? Multe îmbrățișări din partea mea și a lui Volodea. „Board of Trade", care-i trebuie Maniei pentru traducere, am trimis-o.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 19 august 1904
Trimisă din Geneva

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

1909

38

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Dragă Maria Aleksandrovna, mai întîi de toate te îmbrățișez cu drag. Îți scriu mai mult pentru a-ți spune acest lucru, că de scris, la drept vorbind, nu prea am ce. Maneașa ți-a povestit cum trăim noi aici. Singura deosebire față de anul trecut este că avem o locuință foarte călduroasă și că, de la un timp încoace, Volodea a devenit foarte sedentar. Iarna asta lucrează mult, și cînd lucrează se simte întotdeauna mai bine.

De vreo două săptămîni se scoală regulat la 8 dimineața și se duce zilnic la bibliotecă, de unde se întoarce la 2. În primele zile îi venea greu să se scoale așa de dimineață, dar acum a început să se culce mai devreme și este foarte mulțumit. Ce bine ar fi dacă ar reuși să respecte acest regim!

Iată că a trecut un an întreg de cînd ne aflăm la Paris! Ne-am acomodat întrucîtva; păcat doar că vedem prea puțin adevărata viață de aici.

Nu de mult ne-am dus la teatru — un teatru mic, destul de aproape de noi — și am rămas foarte mulțumiți. Publicul era alcă-

www.dacoromanica.ro

tuit numai din muncitori ; veniseră cu copiii mici în braţe, fără pălării ; oameni foarte vioi şi vorbăreţi. Era interesant să vezi cît de spontan reacţionau la cele ce se petreceau pe scenă. Aplauzele nu erau în funcţie de jocul bun sau prost, ci de faptele bune sau rele ale personajelor. Şi piesa era potrivită — o piesă naivă, presărată cu vorbe frumoase, adaptată la gustul spectatorilor. Totul îţi făcea impresia a ceva foarte viu, spontan. Mi-a părut rău că nu este şi Maneaşa cu noi. Mi-a părut rău că nu este aici şi cînd ne-am dus să vedem o demonstraţie la care au participat o sută de mii de oameni *. Ne-a produs o impresie foarte puternică. În general însă ieşim foarte rar, şi asta mai mult duminica.

Cum stai cu ochii ? Merge mai bine ? Şi mama se plînge adeseori că-i vine greu să citească seara. Aveţi o locuinţă luminoasă ? Păcat că e cam friguroasă. E bine că locuiţi împreună cu nişte cunoscuţi dacă sînt oameni simpatici, e mult mai plăcut aşa. Poate că şi pe viitor o să închiriaţi casă împreună...

Şi acum, încheiu. Te îmbrăţişez cu drag. Mama îţi trimite multe, multe salutări. I-am scris de curînd Maneaşei, dar ieri am făcut descoperirea că scrisoarea mea stătea foarte liniştită în buzunarul lui Volodea ! De cîte ori nu m-am jurat să nu-i mai dau lui scrisorile să le pună la cutie ! De data asta m-a asigurat că n-o să uite. Şi totuşi a uitat !

A d-tale, *Nadea*

Scrisă între 20 şi 30 decembrie 1909
Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

1910

39

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Finlande. Gara Terioki, Calea ferată finlandeză.
Satul Leppenoeno, vila Ekaterina Leasonen.
Anna Ilinicina Elizarova

24. VIII

Dragă Anea, am primit şi am predat scrisoarea ta. Volodea a şi plecat ieri **, iar eu şi cu mama avem de gînd să rămînem aici pînă

* Este vorba de demonstraţia care a avut loc la Paris în ziua de 5 octombrie 1909, în semn de protest împotriva executării în Spania a lui Ferrer, care fusese acuzat de pregătirea răscoalei de la Barcelona din iulie 1909 ; această răscoală a fost provocată de faptul că guvernul trimisese trupe în Maroc. — *Nota red.*

** Este vorba de plecarea lui V. I. Lenin la Copenhaga, la Congresul al VIII-lea al Internaţionalei a II a. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

la mijlocul lui septembrie. Aici e totuşi plăcut. Te îmbrăţişez cu drag, la fel şi pe M. A., dacă n-a plecat încă. Multe salutări din partea mamei.

Nadea

Scrisă la 24 august 1910
Trimisă din Pornic (Franţa)

Publicată pentru prima oară în 1937, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

1911

40

CĂTRE M. A. ULIANOVA

26. VIII

Dragă Maria Aleksandrovna, de mult am vrut să-ţi scriu, dar a intervenit mereu cîte ceva şi am tot amînat. Zilele astea am primit scrisoarea Aniutei. Volodea a primit de mult cei 100 de franci, dar nu şi lista cărţilor pe care trebuie să le cumpere cu aceşti bani şi să le expedieze. Din cărţile d-tale poştale şi din scrisoarea Aniutei am putut să-mi dau seama că acolo, la Berdeansk, nu vă puteţi odihni cum trebuie, e oraş, iar nu loc de vilegiatură; atîta doar că puteţi face băi... Nici noi nu avem o vară prea plăcută. Mama a fost de cîteva ori bolnavă, a avut pneumonie, şi doctorul ne-a spus că în general nu stă bine cu plămînii, că are nevoie de odihnă, trebuie să se hrănească bine etc. Iar aici situaţia se prezintă cam prost în această privinţă. Nu avem pe lîngă casă măcar o grădiniţă, fie cît de mică, şi nici curte nu avem; dacă vrem să ieşim din casă, trebuie neapărat să mergem undeva, ceea ce e cu totul altceva; în casă e cald şi zgomot. Alimentaţia e bună — mîncăm în colectiv, aşa că bucătăria e rusească, se găteşte ca acasă şi mîncarea e săţioasă —, dar e foarte obositor s-o întindem cale de o verstă prin oraş; acum am început să luăm mîncare acasă, dar în schimb avem bătaie de cap cu spălatul veselei... Într-un cuvînt, pentru un om sănătos nu e mare lucru, dar pentru unul suferind e greu. Şi, pe deasupra, au mai venit nişte călduri toride. Mama s-a restabilit, dar boala a vlăguit-o de tot; tuşeşte şi e foarte prost dispusă.

Volodea îşi petrece vara destul de bine. Şi-a găsit undeva un locşor şi lucrează în aer liber, umblă mult cu bicicleta, se scaldă şi e mulţumit de vilegiatură. Săptămîna asta ne-am plimbat mult cu bicicleta, realizînd adevărate performanţe. Am făcut trei excursii de cîte 70—75 km, am cutreierat trei păduri; a fost foarte plăcut. Lui Volodea îi plac grozav excursiile în care plecăm pe la 6—7 dimineaţa şi ne întoarcem seara tîrziu. Însă din pricina acestor plimbări rămîn treburile nefăcute. Dar, în definitiv, nu e mare nenoro-

www.dacoromanica.ro

cire ! Vremea începe să se strice. Am aranjat cu locuinţa pînă la 13 septembrie, dar dacă o să fie vreme bună ne vom putea înţelege cu gazda să mai rămînem un timp. Ar fi bine aşa, dar s-ar ivi mari complicaţii de ordin gospodăresc. La începutul lui septembrie colectivul îşi încetează existenţa, acasă nu se poate găti, iar la restaurant hrana e proastă şi scumpă. Aşa cum e acum, cheltuim foarte puţin : chiria e de 10 franci pe lună, iar pentru masa de prînz şi de seară plătim cîte 1 fr. şi 30 c. de persoană. Mai sînt, firește, şi alte cheltuieli, dar neînsemnate. Volodea nu ştie cum s-o sfătuiască pe Anea : să vină aici sau direct la Paris. De ocupat e mai ocupat acum, deşi, firește, e greu de prevăzut cum o să fie la toamnă. Din punct de vedere gospodăresc e mai bine la oraş, aici sînt multe inconveniente. Cred că cel mai bine ar fi ca Anea să plece cînd îi convine ei, fiindcă din punctul nostru de vedere deosebirea nu-i prea mare. Volodea va fi foarte ocupat în următoarele două săptămîni Numai de nu s-ar brodi ca ea să sosească aici tocmai cînd va trebui sa plecam, dar, în definitiv, nici asta n-are prea multă importanţă, întrucît plecarea noastră de aici nu comportă cine ştie ce dificultăţi. E atît de mult de cînd nu ne-am mai văzut !...

După cum vezi, ţi-am descris în amănunţime viaţa noastră de aici. Şi acum vă sărut cu mult drag pe amîndouă. Ar fi bine să vă alegeţi măcar cu un spor de sănătate de pe urma scăldatului.

Multe salutări din partea mamei.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 26 august 1911
Trimisă din Longjumeau (Franţa)
la Berdeansk

Publicata pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

41

CĂTRE M. I. ULIANOVA

21. IX

Dragă Maneaşa,

Am primit astăzi ambele tale scrisori, din 29 şi 31 august, pentru care îţi mulţumesc mult de tot.

Astăzi ne-am întors, în sfîrşit, la oraş ; abia ne-am îndurat să plecăm ; în ultimul timp erau zile frumoase de toamnă, dar astăzi e rece şi plouă. De cîtva timp mama e iarăşi răcită şi tuşeşte mereu.

Volodea pleacă pentru cîteva zile la Torino, la expoziţie *, zicea să merg şi eu cu el, dar nu pot, cu toate că n-aş avea nimic împo-

* Vezi volumul de faţă, p. 728. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trivă să mă plimb şi eu niţel. De altfel, m-am odihnit bine în cursul verii şi acum sînt mai dornică de lectură decît de odihnă.

Cum se simte Maria Aleksandrovna după drumul pe care l-aţi făcut? A obosit mult?

Cînd vine Anea la noi? Abia aştept să vedem împreună Parisul...

Vă sărut pe toate cu drag. Salutări lui M. T.

Complimente din partea mamei.

A d-tale, *Nadea*

P.S. Zilele astea am să vă trimit o scrisoare lungă, acum vă scriu numai aşa, ca să vă dau bineţe.

Scrisă la 21 septembrie 1911
Trimisă din Paris la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

1912

42

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

9. III

Dragă Anea,

Anul acesta parcă m-am dezobişnuit de tot să scriu scrisori. Viaţa se scurge atît de monoton, că nici nu ştiu despre ce aş putea scrie. Iarna asta am stat mai mult în casă, văzîndu-mi de treburile mele; luni de zile n-am ieşit din carcierul meu. A plouat mai tot timpul şi n-am putut nici să umblu pe bicicletă, nici să ies la plimbare. De citit am citit puţin şi n-am ascultat nici o conferinţă. Probabil că de aceea mi s-a şi urît atît de mult cu iarna. Mă bucură nespus sosirea primăverii, care anul acesta este foarte timpurie. Am şi făcut pînă acum, împreună cu Volodea, vreo două excursii în afara oraşului. E drept că după asemenea excursii abia mă pot mişca de obosită ce sînt, în schimb e foarte plăcut. În general, săptămîna asta am dus-o numai în distracţii. Am fost la teatru şi am văzut o piesă stupidă, urlau franţujii ca nişte apucaţi; în schimb, în antracte am ascultat muzică minunată: Ceaikovski, Rimski-Korsakov, Borodin. Astăzi ne ducem să vedem „Electra" de Sofocle... Şi toate astea pentru că a venit primăvara. Trebuie să vă spun că anul acesta prea ne răsfăţaţi cu pachetele! Din cauza lor Volodea a prins chiar năravul de a umbla singur în dulap şi de a se înfrupta în afara programului, adică în afara orelor reglementare. Cum vine de undeva acasă,

www.dacoromanica.ro

ia o gustare. Acum, înainte de culcare bea lapte (în loc de vin), iar dimineaţa mănîncă ouă.

Scrumbiile le-am pus în apă, aşa cum mi-ai scris ; sînt foarte bune, seamănă la gust cu somnul. Zilele astea mi-am pus în gînd să fac clătite.

Mama e cam suferindă. Nu ştiu încă ce o să facă la vară, ba spune că o să plece în Rusia, ba spune că nu. Vă trimite tuturor multe salutări.

În privinţa nepoatei mele am scris deja unde trebuia.

Pe M. F. îl vedem foarte rar, e foarte ocupat, lucrează de zor la o traducere (în cursul acestui an a tradus trei cărţi groase), iar de acum o să aibă mereu de tradus lucrări medicale. Kolea * este foarte mulţumit de şcoala lui : li se cîntă la gramofon, li se povestesc diverse istorioare, li se dau cruciuliţe, iar în ce priveşte scrisul, îi pune... să facă beţişoare. În schimb începe s-o rupă pe franţuzeşte.

Astea sînt toate noutăţile. Maneaşa a primit scrisoarea mea ? De ce nu mi-a mai scris nimic de atîta timp ?

Vă îmbrăţişez cu drag pe toate — pe tine, pe Maria Aleksandrovna şi pe Maneaşa. Aş fi vrut să scriu ceva mai mult despre Volodea, ştiu că v-ar fi interesat, dar n-am izbutit. Rămîne pentru altă dată. Salutări lui M. T. Nu ştiu de ce, dar nici voi nu ne scrieţi prea des.

A ta, *Nadea*

Scrisă la 9 martie 1912
Trimisă din Paris la Saratov
Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

43

CĂTRE M. A. ULIANOVA

27. V

Dragă Maria Aleksandrovna, scrisoarea d-tale ne-a adus, într-adevăr, o veste foarte tristă ; curată năpastă, nu altceva ! ** Sper însă că şi Maneaşei şi Aniutei o să li se dea drumul curînd. Acum, după cum se vede din ziare, în întreaga Rusie se fac descinderi în masă, sînt arestaţi toţi cei care au stat cîndva la închisoare, îi înhaţă, ca să zic aşa, la nimereală, ca o măsură de prevedere : „pentru orice eventualitate" ; cred însă că pe urmă, peste vreo două săptămîni, după ce se vor lămuri lucrurile, o să li se dea drumul. Am mai auzit de cîteva cazuri de astfel de arestări absurde.

★ Fiul lui M. F. Vladimirski. — *Nota red.*
★★ Vezi adnotarea 306. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Păcat doar că a trebuit să treceţi cu toţii prin asemenea emoţii şi că e aşa de greu de aşteptat pînă se vor lămuri lucrurile.

Cruţă-ţi sănătatea, draga mea, scumpa mea. Te îmbrăţişez şi te sărut cu drag.

A d-tale, *Nadea*

Măicuţa îţi trimite multe salutări.

Scrisă la 27 mai 1912
Trimisă din Paris la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

1913

44

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

4. I

Dragele mele Maria Aleksandrovna şi Anecika, cu prilejul sărbătorilor vă felicit, în numele meu şi al mamei, pe voi amîndouă şi pe Mark Timofeevici. De scris, la drept vorbind, nu prea am ce scrie. Viaţa se scurge foarte monoton. Cunoştinţe n-avem aproape de loc. În ultimul timp începuse să vină pe la noi o tînără fată — de fapt nu fată, ci mamă, căci are un copilaş, o fetiţă adorabilă —, dar zilele astea a plecat în Rusia.

Ne plimbăm în fiecare zi, dar cu măsură. Vremea-i frumoasă, dar e un noroi îngrozitor.

Sărbătorile au trecut în linişte, cu totul pe nesimţite. În bibliotecile de aici nu găseşti decît cărţi în limba polonă ; există, ce-i drept, şi o bibliotecă universitară, dar noi sîntem foarte ocupaţi şi nici Volodea, nici eu n-am fost vreodată la această bibliotecă.

N-am fost încă la nici un concert.

Sîntem sănătoşi cu toţii.

Vă sărut şi vă îmbrăţişez cu drag.

A voastră, *Nadea*

Scrisă la 4 ianuarie 1913
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1931, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

45

CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Scumpele mele Maria Aleksandrovna şi Anecika, vă sărut cu drag pentru cele trimise. Numai că ne răsfăţaţi cam mult şi noi nu sîntem de loc obişnuiţi cu asemenea bunătăţi. Volodea a invitat astăzi mai mulţi cunoscuţi pentru a onora bunătăţile primite şi a discuta nişte strălucite planuri editoriale, chiar astăzi zămislite. S-a cam lăsat în voia visurilor ; ar vrea să scoată în fiecare zi cîte o carte..., a răscolit nu ştiu ce caiete vechi, a scos la lumină fel de fel de hîrţoage cu cifre şi a scuturat cu duioşie praful de pe ele.

Şi acum, vă trimit multe sărutări din partea mea şi a mamei, care acum trebăluieşte prin casă.

Cît despre muştar, v-a întrebat Volodea din proprie iniţiativă... eu ştiu cum se prepară muştarul...

Pe aici s-a reîntors iarna.

Fotografiile sînt atît de reuşite, că nu ne îndurăm să le înapoiem Lui Volodea, mai cu seamă, i-au plăcut mult de tot.

Despre planurile editoriale etc. cred că o să vă scrie el *.

A voastră, *Nadea*

Scrisă la 24 februarie 1913
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

46

CĂTRE M. A. ULIANOVA

18. III

Dragă Maria Aleksandrovna, e mult de tot de cînd n-am mai primit o scrisoare nici de la d-ta, nici de la Anea, şi sîntem foarte îngrijoraţi, nu ştim ce să mai credem. Poate că scrisoarea s-a pierdut pe drum sau poate că s-a îmbolnăvit careva dintre voi. Primăvara poţi răci atît de uşor ! Pe aici a început să încolţească iarba, au apărut păpădiile şi mărgăritele, dar suflă un vînt afurisit. Mama a şi reuşit să răcească, şi de vreo săptămînă se vaită mereu. Păcat că nu are voie să iasă din casă. De aceea ne gîndim că la Saratov clima e mai aspră şi s-ar putea să fi răcit şi careva dintre voi. Ce vă mai scrie Mark Timof. ? Unde se află el acum ?

La noi viaţa se scurge monoton şi, la drept vorbind, nu prea am ce scrie. Trăim ca la Şuşa, mereu în aşteptarea poştei. Pînă la ora 11 căutăm să ne petrecem timpul într-un fel — la 11 trece prima cursă

* Vezi volumul de faţă, p. 343. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

poştală, iar apoi stăm şi aşteptăm să se facă ora 6, cînd trece a doua cursă.

În ultimul timp primim tot scrisori triste, şi cum sînt scrisorile, aşa e şi dispoziţia noastră. Trăim, ca să zic aşa, o viaţă reflectată.

Cu toate astea, mă bucur foarte mult că a venit primăvara, căci iarna asta, nu ştiu de ce, mi s-a părut din cale-afară de lungă. Unii au şi plecat să închirieze locuinţe de vară ; noi însă nu ştim nimic precis, deoarece mama urmează să plece întîi la Petersburg, dacă o să se simtă în putere.

Amnistia s-a dovedit a fi un basm. Nu ştiu cum stau lucrurile cu Maneaşa, însă în orice caz o să i se reducă o treime din pedeapsă *.

De la Maneaşa n-am mai primit de mult scrisoare, nu ştiu cum o mai duce.

Vă îmbrăţişez cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Anea, şi în primul rînd vă doresc sănătate. Sper că pe Anea n-o mai doare mîna, ar putea să ne mai scrie şi ea. Volodea are să vă scrie, cred, separat **. Salutări de la mama.

Nu mai e decît o săptămînă, ba chiar mai puţin, şi aici o să fie paştele ; ce devreme !

Te sărut cu drag. A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 18 martie 1913
Trimisă din Cracovia la Saratov

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

47

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Vologda, Ekaterininsko-Dvoreanskaia, 40
Maria Ilinicina Ulianova. Russland

Dragă Maneaşa, te felicit şi te sărut cu drag. Pînă în mai, Lidia rămîne pe loc, deoarece a venit la ea Anna Mihailovna cu Lodik ***. De la un timp e deseori suferindă. Noi plecăm pentru cinci luni la ţară. E bine acolo : pădure, ciuperci, munţii în apropiere, este şi un pîrîiaş ; mă tem numai să nu ne plictisim prea tare. Lui Şkurka o să-i priască la ţară. Am închiriat o casă cu verandă mare, în care o să se simtă foarte bine. E o casă mare de tot, ar putea să încapă în ea un întreg artel ; la început o să stăm acolo numai eu şi cu Volodea, întrucît mama pleacă pentru vreo două luni în Rusia. Îţi trimite şi ea felicitări. Sper că în cursul verii voi avea posibilitatea să mai studiez şi eu puţin, lucru pe care-l doresc din toată inima, dar, deşi am cărţi la îndemînă, nu ştiu cum se face că nu izbutesc să ci-

* Vezi volumul de faţă, p. 343 şi adnotarea 311. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 343. — *Nota red.*
*** Este vorba de A. M. Vrjosek (Runina) şi de fiul ei. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tesc. Luna asta n-am să pot face mare lucru, fiindcă o să fiu ocupată pînă peste cap şi, în afară de asta, s-a constatat că sufăr de bazedov ; doctorul ne-a băgat în sperieţi, şi în fiecare zi mă duc la clinică să fac tratament electric, ceea ce îmi ia vreo trei ore, iar după aceea umblu o jumătate de zi ca aiurită. Mă îndoapă cu brom, şi în general toată povestea asta este extrem de plicticoasă. De mult tot vreau să-ţi scriu o scrisoare lungă, dar nu ştiu cum se face că timpul îmi fuge, parcă, printre degete.

Te sărut cu drag.

A ta, *Nadea*

Scrisă la 10 aprilie 1913
Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

1914

46

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Petersburg. Anna Ilinicina Elizarova.
Str. Goncearnaia nr. 11, apart. 23

Dragă Anea, am primit cartea poştală în care îmi comunici adresa. Ne-a neliniştit foarte mult vestea că M. A. a fost bolnavă. Ce-a avut ? Acum e complet restabilită ? În general, cum o duc ele acolo ? În ce priveşte cartea lui Beer, lucrurile se prezintă astfel. Pentru a o traduce trebuie obţinut în prealabil consimţămîntul autorului, iar după aceea trebuie găsit un editor. Prima chestiune se poate aranja prin corespondenţă, dar să găseşti un editor e mai greu. Un cunoscut de-al nostru s-a adresat mai demult cîtorva editori, inclusiv lui Semenov, oferindu-se să traducă cartea lui Beer, însă a primit răspuns negativ. Volodea era de părere că ar trebui traduse pentru „Prosveşcenie" §§ 4 şi 5 din capitolul al IV-lea, precum şi capitolul al VI-lea, dar pe urmă s-a răzgîndit, găsind că e mai bine să se întocmească, pe baza acestor capitole, un articol (după lucrarea lui Beer) în care să fie omise toate amănuntele lipsite de interes (ceea ce va imprima articolului o formă mai populară), dar care să păstreze intacte toate pasajele mai interesante. Dacă sînteţi deja în posesia cărţii, ar fi bine, poate, ca Maneaşa să se apuce de treaba asta. Volodea nu s-a întors încă *. Se pare că de data asta călătoria l-a obosit. Acasă îl aşteaptă o mulţime de treburi. Am şi început să ne gîndim la vilegiatură. Volodea ar vrea să mergem tot acolo unde am fost şi anul

★ Vezi volumul de faţă, p. 357 şi 358. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trecut. Pentru sănătate e bine acolo, numai că plouă tot timpul. Iarna asta nu prea merge treaba, n-avem spor la lucru. De altfel, pînă la vară mai sînt trei luni. N-ai putea să-mi procuri ceva materiale în legătură cu congresul învăţămîntului public, rapoarte etc.? Aş avea mare nevoie de ele. În ce priveşte „Rabotniţa“ *, s-a scris deja în 20 de locuri. Toată acţiunea asta se desfăşoară oarecum spontan. Se pare că unele tovarăşe s-au apucat serios de treabă. Nu ştiu cum se vor aranja lucrurile. De altfel, despre asta o să-ţi scrie Volodea. De ce eşti aşa de pornită împotriva lui Sibirski? Şi acum, închei. Te îmbrăţişez cu drag. Scrisoarea asta am scris-o mai mult ca să-ţi arăt cum stau lucrurile cu lucrarea lui Beer.

Nadea

Mama vă trimite salutări. Ea e mai mult sau mai puţin sănătoasă. Şi eu sînt, în general, sănătoasă, numai că mă cam supără uneori inima, probabil că e o consecinţă a bazedovului. Vreau să mă duc zilele acestea la doctor, să-l întreb dacă nu e cumva o recidivă. Cred însă că nu.

Ce mai scrie Mark Timofeevici?

Scrisă la 31 ianuarie 1914
Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se publică după o copie dactilografiată, găsită în arhiva departamentului poliţiei

49

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

Dragă Anea, în ce priveşte revista pentru femei, deocamdată totul decurge oarecum spontan. Cît despre procurarea de fonduri, avem promisiuni că se va organiza în acest scop o serată la Moscova; nu ştiu dacă o să iasă ceva. Dacă am scoate suplimente la ziar, nu ne-ar costa mai puţin, ci, dimpotrivă, mai mult. O revistă ar prezenta mai multă importanţă din punct de vedere organizatoric, sub acest raport ea este preferabilă suplimentelor. Tovarăşii din Petersburg spun: „Ei, o sută de ruble nu sînt bani“. Nu ştiu dacă o sută de ruble sînt sau nu bani, dar fapt este că la noi toate se încep fără bani. Poate că după ce va apărea primul număr vom putea căpăta ceva bani. Deşi, repet, eu nu văd nici o posibilitate de a procura fonduri.

Mă preocupă foarte mult un singur lucru, şi anume organizarea muncii redacţionale. În această privinţă stăm prost în sensul că două membre ale redacţiei sînt aici, două la Paris, iar cooptarea unei a

* Vezi adnotarea 322. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cincea persoane nu e o chestiune chiar atît de simplă. La Paris avem oameni de nadejde. Pe Ludmila o cunoşti. Cealaltă este şi mai fermă din punct de vedere principial şi dacă se apucă de o treabă o duce la bun sfîrşit *. Eu aş dori ca tovarăşele de la Paris să coopteze o a treia persoană şi ca redacţia să fie acolo, dar nimic nu se face bătînd din palme. Bineînţeles, redacţia propriu-zisă are să fie în Rusia. Dar, după mine, toate astea nu prezintă cine ştie ce importanţă, deoarece problema e atît de elementară, încît pînă la urmă nu va fi greu să ne înţelegem. Numai la început este oarecare harababură, pe urmă însă ne-om înţelege noi, desigur, dificultăţile vor fi depăşite în procesul muncii şi totul o să meargă bine. Un alt neajuns este că nici una dintre noi nu este o publicistă autentică, aşa că adesea s-ar putea întîmpla să nu ne exprimăm destul de clar ideile... Dar sper că totul o să se aranjeze. Scrie-mi, te rog, mai pe larg în legătură cu această chestiune.

Zilele acestea am recitit în ziarele noastre corespondenţele referitoare la situaţia femeii şi mi-am dat seama cît de mult a contribuit campania pentru asigurările sociale la punerea pe tapet a problemei femeilor. Am trimis astăzi un articolaş în legătură cu această chestiune. Îmi pare rău că nu sînt o publicistă autentică, să pot scrie aşa cum aş dori. Cît timp scrii ţi se mai pare că merge, dar apoi, cînd citeşti textul tipărit, îţi vine să-ţi pui mîinile în cap.

Mă îngrijorează articolul din „Prosveşcenie" **. L-am scris exclusiv pe bază de materiale apărute în ziare, şi chiar numai din puţine ziare. Rezoluţiile sînt redate pretutindeni în formulări foarte variate, aşa încît foarte uşor se puteau strecura numeroase erori de fapt. În afară de asta, cînd am scris articolul nu mă simţeam prea bine şi treaba nu mergea de loc. Ulterior mi s-a comunicat că despre congres va scrie E. K. *** Corespondenţele lui au fost cele mai bune. Eram foarte mulţumită că s-a hotărît aşa, însă pînă la urmă a apărut tot articolul meu. Asta e.

Aşadar, scrie-mi amănunţit despre revista pentru femei. Cred că ai să te ocupi îndeaproape de această chestiune. Poate să iasă de aici un lucru bun. Pe mine, cel puţin, a început să mă pasioneze.

Nadea

Scrisă la 11 februarie 1914
Trimisă din Cracovia la Peter.burg

Publicată pentru prima oară în 1955, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 4

Se tipăreşte după o copie dactilografiată, găsită în arhiva departamentului poliţiei

---

* Este vorba de L. N. Stal şi I. F. Armand. — *Nota red.*

** Articolul „Rezultatele congresului învăţamîntului public", scris de N. K. Krupskaia, a apărut în 1914 în numărul 1 al revistei „Prosveşcenie". — *Nota red.*

*** Nu s-a stabilit despre cine e vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

50

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Russland. Vologda, str. Moskovskaia, casa Samarin, apart. 3
D-sale D-nei Maria Aleksandrovna Ulianova

15. IV

Dragă Maria Aleksandrovna, te felicităm cu toţii cu prilejul sărbătorilor. Îţi dorim sănătate şi toate cele bune. La noi e vară, ieri a fost o căldură de ziceai că eşti în Africa. Totul a înverzit. Noi sîntem toţi sănătoşi.

Vă îmbrăţişez cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Maneaşa.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 15 aprilie 1914
Trimisă din Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1930, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

51

CĂTRE M. A. ULIANOVA

Russland. Vologda, str. Moskovskaia, casa Samarin, apart. 3
D-sale D-nei Maria Aleksandrovna Ulianova

8. VI

Dragă Maria Aleksandrovna, vă sărut cu dor pe amîndouă, pe d-ta şi pe Maneaşa. Am primit cartea poştală şi scrisoarea ei şi i-am răspuns în aceeaşi zi.

Cum o mai duceţi ?

La noi plouă de dimineaţă pînă seara ; de o săptămînă întreagă nu mai putem ieşi din casă fără impermeabil şi galoşi.

Mama e mereu suferindă, o supără inima. Anul acesta are adeseori [palpitaţii] *, iar din cauza bo[lii] şi a ploilor are şi dis[poziţie] proastă.

Facem excursii. Am făcut [descoperirea] că excursiile în munţi sînt foarte [indica]te pentru bazedov, dar pe o vreme ca asta nu poţi, desigur, să te duci nicăieri. De altfel, anul acesta nu prea mă supără bazedovul. Te îmbrăţişez încă o dată.

A d-tale, *Nadea*

Scrisă la 8 iunie 1914
Trimisă din Poronino

Publicată pentru prima oară în 1930, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

★ Un colţ al cărţii poştale este rupt ; textul pus în paranteze pătrate a fost reconstituit după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1915

52

CĂTRE M. A. ULIANOVA

17. IV

Dragă Maria Aleksandrovna, am primit ieri scrisoarea d-tale împreună cu fotografia. Probabil că între timp ai primit deja scrisoarea în care te-am înştiinţat despre moartea mamei mele. Mîine se împlinesc patru săptămîni de cînd ne-a părăsit. Nu pot de loc să-mi revin, şi pe deasupra bazedovul meu a început iarăşi să mă supere. În ultima vreme mă lăsase în pace, dar acum au reînceput palpitaţiile şi toate celelalte. M-am dus la Sally — o somitate locală — şi mi-a prescris nişte porcării : brom, opiu şi nu mai ştiu ce ; totodata mi-a recomandat sa merg la munte (la mai mult de 1 000 de metri altitudine). Peste vreo două luni, poate, o să ne ducem, dacă pînă atunci n-o să-mi treacă.

Între timp ne-am mutat în altă locuinţă : Waldheimstrasse 66, parterre. La vechea locuinţă aveam două camere, căci gazda nu voia să închirieze numai una, aşa că ne-am mutat într-un locaş nou. Aici avem baie şi duş. Volodea e mare amator de duş şi uzează din plin de binefacerile lui. Gazda e o persoană foarte simpatică. Camera e cu faţa spre soare. Nu departe de noi e o pădure, iar acum, primăvara, e bine şi în pădure.

Ţi-am mai scris că am primit cărţile de la Anea (pe amîndouă) ; îi mulţumesc din suflet pentru ele. Am primit, de asemenea, „Pravo", precum şi revista. Am primit şi scrisoarea Maneaşei ; i-a răspuns Volodea şi i-am scris şi eu.

Unde aveţi de gînd să vă petreceţi vara ? Aţi stabilit ceva precis în această privinţă ?

Am primit, în fine, şi o scrisoare de la Lidia Mihailovna ; ea spune că mi-a mai scris, dar scrisoarea s-a pierdut.

Transmiteţi multe salutari Verocikăi. A primit scrisoarea mea ? Cum arată ea acum ? Ca fetiţă era foarte drăgălaşă. Mama o pomenea adesea, povestea cum ea împreună cu Ilia au mutat-o, cum împachetau cărţile şi sporovăiau şi rîdeau într-una. Acum Ilia a plecat voluntar pe front ; în ultima vreme a stat la Paris.

Da, multe s-au schimbat... Plănuisem să mă duc la bibliotecă, ca să intru şi eu pe făgaş, dar azi a venit o cunoştinţă şi planul meu a fost dat peste cap.

Şi acum, închei. Scuză-mă pentru scrisoarea mea incoerentă ; azi nu prea am inspiraţie. Te sărut şi te îmbrăţişez cu drag. La fel şi pe Anea şi pe Maneaşa.

A d-tale, *Nadea*

www.dacoromanica.ro

P.S. Am primit chiar acum scrisoarea trimisă de Anea la 3/III. A făcut pe drum exact o lună ! Nu mă pot obişnui cu o corespondenţă atît de înceată. Mereu aştept răspuns la scrisori, ca şi pînă acum.

Scrisă la 17 aprilie 1915
Trimisă din Berna la Petrograd

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

53

CĂTRE M. A. ULIANOVA

24. IX. 1915

Dragă Maria Aleksandrovna, în fiecare zi aşteptăm o scrisoare de la d-ta ; e multă vreme de cînd n-am mai avut veşti nici de la d-ta, nici de la Anea sau de la Maneaşa. Ultima scrisoare a fost aceea în care ne-ai anunţat că plecaţi în vilegiatură *. Acum cred că v-aţi şi întors în oraş, fiindcă după stilul vechi sîntem în 11 septembrie... V-aţi odihnit bine în timpul verii ? Tare aş vrea să ştiu cum o mai duci, draga mea. Eşti pe deplin sănătoasă ?

La noi nu e nimic nou. Curînd ne întoarcem în oraş. Aerul de munte mi-a prins foarte bine. Se poate spune că bazedovul mi-a trecut. Săptămîna asta am avut vreme frumoasă şi am cutreierat cu Volodea toţi munţii din împrejurimi. Eu am fost de două ori pe Rothorn (2 300 m.), de unde se deschide o minunată privelişte a Alpilor ; şi trebuie să-ţi spun că n-am obosit de loc, deşi e o ascensiune grea, pe care n-o poate face oricine, chiar dacă e perfect sănătos. De aceea consider că boala mi-a trecut şi adopt un regim de om sănătos.

Aş vrea s-o rog ceva pe Anea. Astă iarnă m-am ocupat mult de pedagogie, iar în cursul verii am scris o broşură în acest domeniu ; aproape că am terminat-o, într-o lună va fi gata ; va avea vreo 6 coli. Tema : „Şcoala elementară şi democraţia" **. Am reuşit să adun un material destul de interesant şi de bogat, care pînă în prezent n-a mai fost prelucrat aproape de loc. Totul e să găsesc un editor care să fie dispus să-mi publice broşura. Nu ştiu care este acum situaţia pe piaţa cărţii şi dacă voi putea să găsesc un editor. Voi încerca să-i scriu lui Gorbunov, însă tema broşurii mele nu poate să intereseze decît în parte editura lor.

Azi am primit ultimul număr din „Reci" (cu data de 31 august), ziar pe care în ultima vreme l-am citit cu deosebit interes ; păcat că n-o să-l mai primim, iar alte ziare ruseşti nu ne vin. În general, cu ziarele şi revistele ruseşti stăm prost de tot. În oraş ele se primesc numai la sala de lectură, dar acolo se bate lumea pe ele, cum întîrzii

* Ba nu, ulterior am mai primit o scrisoare, din care am aflat că Maneaşa a venit pentru cîtva timp la voi.

** Vezi *N. K. Krupskaia.* Opere pedagogice în zece volume, vol. 1, Moscova, 1957, p. 249—350. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

un pic nu mai găseşti nimic ; şi, în afară de asta, nu-ţi vine întotdeauna la îndemînă să te duci la sala de lectură. Unui cunoscut de-al nostru i s-a trimis „Sovremennîi Mir" dintr-un alt oraş şi pentru o singură zi. În general, din cauza perturbării generale şi a defectuoaselor legături poştale, toată lumea primeşte ziarele extrem de neregulat.

Peste o săptămînă avem de gînd să ne întoarcem în oraş. Dacă va fi vreme foarte bună, vom mai rămîne cîtva timp aici, căci în definitiv aici sau acolo e totuna.

Şi acum, închei. Vă sărut şi vă îmbrăţişez cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Anea.

A d-tale, *Nadea*

Trimisă din Sörenberg (Elveţia) la Petrograd

Publicată pentru prima oară în 1930, în revista „Proletarskaia Revoliţiia" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

54

CĂTRE M. A. ULIANOVA

D-sale D-nei Maria Aleksandrovna Ulianova, str. Şirokaia (Petersburgskaia Storona) nr. 48/9, apart. 24, Petrograd. Russie
Exp. M-me Oulianoff. Seidenweg, 4 a[III], chez m-me Schneider Berne

11. X. 1915

Dragă Maria Aleksandrovna, ţin neapărat să-ţi scriu cîteva cuvinte, să vă sărut cu drag pe amîndouă, pe d-ta şi pe Anea. Îi mulţumesc din suflet Aniei pentru osteneala pe care şi-a dat-o ; astăzi am primit „Jurnal Jurnalov" *, iar cu o săptămînă în urmă un întreg maldăr de noi publicaţii pedagogice. Aveam mare nevoie de ele. Mulţumesc din toată inima. Astăzi sau mîine am să-i scriu Aniei o scrisoare lungă. Ce mai face Maneaşa ? Volodea aşteaptă mereu scrisori de la ea. Care e adresa ei ?

Încă o dată, te sărut cu drag.

A d-tale, *Nadea*

Publicată pentru prima oară în 1957, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 37

Se tipăreşte după manuscris

* „Revista revistelor". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

55

CĂTRE M. I. ULIANOVA

Russie. Moscova. Malaia Gruzinskaia nr. 7, apart. 13,
Mariei Ilinicina Ulianova

14. XII

Dragă Maneaşa,

Ai primit lunga mea scrisoare pe care ţi-am trimis-o astă primăvară? Ţi-am scris atunci, între altele, despre moartea mamei, despre viaţa pe care o ducem aici etc. *

De data asta îţi scriu într-o chestiune cu caracter special. Vechile noastre surse de existenţă vor seca curînd şi problema posibilităţilor de cîştig se pune cu destulă acuitate. Aici e greu să găseşti ceva. Mi s-a promis o meditaţie, dar văd că lucrurile trenează la nesfîrşit; mi s-a promis, de asemenea, să mi se dea ceva de transcris, şi nici din asta n-a ieşit nimic. O să mai încerc ceva, dar şansele sînt foarte problematice. Trebuie să ne gîndim la posibilitatea de a cîştiga un ban prin muncă publicistică. N-aş vrea ca treaba asta să cadă în întregime pe umerii lui Volodea. El şi aşa munceşte mult, iar problema unei posibilităţi de cîştig îl frămîntă peste măsură.

Aşa că uite ce aş vrea să te rog. În ultimul timp m-am ocupat foarte mult de pedagogie în general, şi de istoria pedagogiei în special, aşa că sînt destul de bine pregătită în acest domeniu. Am scris chiar o broşură: „Şcoala elementară şi democraţia". Prima parte a acestei broşuri este gata; ea are ca titlu: „Rolul muncii productive în învăţămîntul public". Cuprinde vreo 6—7 coli. Cred că a ieşit ceva destul de interesant. Aş vrea deci să te rog să-mi găseşti un editor. Pot trimite manuscrisul de îndată ce-mi va fi cerut. Poate că ar accepta să-l publice „Svobodnoe Vospitanie" sau vreo altă editură. În treacăt fie zis, am trimis la „Svobodnoe Vospitanie" un articol despre Rousseau. Se pare că au primit scrisoarea pe care le-am trimis-o, fiindcă au început să-mi trimită revista, însă nu ştiu dacă au primit şi manuscrisul. N-ai putea tu să te interesezi dacă au primit articolul meu şi dacă o să-l publice? În curînd am să le trimit un material tratînd despre alte teme, mai actuale.

L-am rugat pe fratele lui Rahil** să treacă pe la „Svobodnoe Vospitanie"; însă el are şi aşa destule treburi şi, în afară de asta, nu este omul indicat pentru asemenea demersuri.

Din păcate, cu cei de la editura Granat n-am ajuns la nici un rezultat. Volodea le-a scris astă vară ***, dar n-a primit răspuns, aşa că nu ştiu dacă mi-au rezervat mie articolul „Şcoala muncii", ce dimensiuni trebuie să aibă el şi care este termenul de predare. În ultimul timp m-am ocupat mult şi de problema „uceniciei". În general, bi-

* Scrisoarea nu s-a păstrat. — *Nota red.*
** L. S. Rivlin. — *Nota red.*
*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 49, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 12—53. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

bliotecile din Elveţia sînt destul de bine organizate şi oferă bune condiţii de lucru. Dispun acum şi de timp suficient, dar problema cea mai grea este să găsesc unde să public. De aici este greu să aranjezi ceva. Caută să faci ce-ţi stă în putinţă.

Nu ştii ce-i cu Lidia ? De astă vară n-am mai primit de la ea nici o veste. E sănătoasă ? Cum o mai duce ?

La ai noştri le scriu din cînd în cînd, deşi nu prea am ce.

Te sărut mult de tot, Maneaşa dragă ; trimite-mi şi mie cîteva rînduri scrise de tine. Multă sănătate !

Nadea

Cu Zinaida Pavlovna te vezi ? S-a restabilit complet după operaţie ? Unde sînt ei acum ? Cum o mai duc ?

Scrisă la 14 decembrie 1915
Trimisă din Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

1916

56

CĂTRE M. I. ULIANOVA

D-rei Maria Ilinicina Ulianova. Malaia Gruzinskaia
nr. 7, apart. 13
Moscova. Russie.
Expéditeur M-me Oulianoff. Seidenweg. 4aIII à Berne

8. II. 1916

Dragă Maneaşa,

Iţi mulţumesc pentru sondajul făcut la soţii Gorbunov * ; într-adevăr, mi-au scris. Am început să primesc din nou revista lor şi văd că i-au redus simţitor volumul. Am urmat sfatul lui Volodea şi am trimis broşura la Petrograd. Volodea i-a scris în această chestiune editorului **. Anea mi-a scris că s-ar putea încerca şi la Bonci sau la Popovi. Cartea ta poştală de astă primăvară, în care ne scriai despre Granat, am primit-o ; Volodea ţi-a scris şi ţie şi lui Granat, dar n-a primit răspuns. N-ai vrea să te interesezi la Granat *în ce termen trebuie trimisă lucrarea şi ce dimensiuni trebuie să aibă ?* Scrie-i mai des lui Volodea, căci el e întotdeauna nerăbdător să primească veşti de la tine, iar tu îi scrii acum extrem de rar. Înţeleg, firesc, că nici ţie

* Este vorba de I. I. şi E. E. Gorbunov-Posadov. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 49, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 197—198. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nu-ţi vine uşor să scrii. Mai ştii ceva despre Lidia ? De astă vară n-am mai primit nici o veste de la ea, deşi i-am scris. Te sărut cu drag. Lunga ta scrisoare l-a bucurat mult pe Volodea. Mai scrie-ne din cînd în cînd.

Toate cele bune. *N.*

Ziarele şi cărţile au sosit. Volodea ţi-a scris de îndată ce le-am primit.

Publicată pentru prima oară în 1930, în culegerea : V. I. Lenin. „Scrisori către familie"

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ŞI TELEGRAME ALE LUI
V. I. LENIN
INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE
ALE EDIŢIEI DE FAŢĂ

SCRISORI ŞI TELEGRAME ALE LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICE DE NUME

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ŞI TELEGRAME ALE LUI V. I. LENIN INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE ALE EDIŢIEI DE FAŢĂ

(1893—1922)

SCRISOARE CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *Inainte de 24 august 1900.*
Vol. 46, p. 35—38.

SCRISOARE CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *16 iulie 1902.*
Vol. 46, p. 207—208.

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL DE ORGANIZARE, ÎN CADRUL UNEI SCRISORI CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *Între 4 şi 7 martie 1903.*
Vol. 46, p. 292—293.

SCRISOARE CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *3 decembrie 1904.*
Vol. 46, p. 436—438.

SCRISOARE CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *27 februarie 1914.*
Vol. 48, p. 293—294.

TELEGRAMĂ CĂTRE M. I. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *15 aprilie 1917.*
Vol. 49, p. 475.

SCRISOARE CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *Toamna anului 1920.*
Vol. 52, p. 25.

TELEGRAMĂ CĂTRE D. I. ULIANOV. *13 ianuarie 1921.*
Vol. 52, p. 52.

SCRISOARE CĂTRE D. I. ULIANOV. *6 aprilie 1921.*
Vol. 52, p. 146.

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ŞI TELEGRAME ALE LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(1893—1922) *

CĂTRE M. A. ULIANOVA

1895

Sfîrşitul scrisorii din 20 mai ; sfîrşitul scrisorii din 8 iunie ; scrisoarea din 3 sau 4 august ; sfîrşitul scrisorii din 7 septembrie ; sfîrşitul scrisorii din 5 decembrie (vezi volumul de faţă, p. 8, 9, 11, 13, 14).

1897

Două scrisori, februarie ; 10 martie ; prima jumătate a lunii martie ; telegramă, martie, înainte de 26 ale lunii ; aprilie, înainte de 17 ale lunii ; scrisoare recomandată din 26—28 aprilie ; mai, înainte de 18 ale lunii ; două scrisori, iulie ; două scrisori, august (vezi volumul de faţă, p. 22, 24, 26, 27, 30, 35, 48, 54, 79).

1898

4 septembrie ; prima jumătate a lunii septembrie (vezi volumul de faţă, p. 397, 105).

1899

14 iunie ; telegramă, prima jumătate a lunii august ; telegramă, 22 august (vezi volumul de faţă, p. 398, 178, 182).

1900

Telegramă, între 19 şi 29 ianuarie ** (vezi volumul de faţă, p. 189) ; mai, după 20 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de

---

* Scrisorile interne sînt datate după stilul vechi, iar cele trimise din străinătate — după stilul nou. — *Nota red.*

** În timpul cît a fost deportat în Siberia (1897—1900), V. I. Lenin îi scria mamei sale „în fiecare duminică". Vreo 70 din aceste scrisori n-au fost găsite pînă în prezent. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; scrisoare, 18 august (vezi volumul de faţă, p. 398) ; august (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; 20 octombrie ; 6 noiembrie (vezi volumul de faţă, p. 398, 202).

1902

Ianuarie-februarie, înainte de 26 ale lunii ; între 10 aprilie şi 8 mai ; între 8 mai şi 7 iunie (vezi volumul de faţă, p. 229, 231—232, 233) ; iulie, după 25 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; între 27 septembrie şi 9 noiembrie (vezi volumul de faţă, p. 235—236).

1903

Ianuarie, înainte de 19 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1908

Februarie, după 17 ale lunii ; carte poştală, mai ; scrisoare, vara ; două scrisori, noiembrie (vezi volumul de faţă, p. 260, 263, 267, 277).

1909

27 aprilie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; iulie, înainte de 19 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 299).

1910

Aprilie ; mai ; începutul lunii iulie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; 20 sau 21 iulie (vezi volumul de faţă, p. 322).

1910—1911

Sfîrşitul anului 1910 — nu mai tîrziu de 19 ianuarie 1911 (vezi volumul de faţă, p. 324).

1912

Noiembrie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

www.dacoromanica.ro

1912—1913

Sfîrşitul anului 1912 — nu mai tîrziu de 24 februarie 1913 (vezi volumul de faţă, p. 342).

1913

Aprilie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; mai, înainte de 17 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 345) ; cîteva scrisori scrise între 28 iunie şi 26 iulie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1914

Carte poştală, iulie ; scrisoare, septembrie ; scrisoare şi carte poştală, octombrie-noiembrie, înainte de 6 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1915

Februarie-martie ; carte poştală, septembrie ; carte poştală, octombrie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA

1898

Iunie-iulie, nu mai tîrziu de 15 ale lunii ; prima jumătate a lunii noiembrie ; toamna, înainte de 15 noiembrie ; 15 decembrie (vezi volumul de faţă, p. 99, 115, 116 şi 125—126, 397).

1899

17 martie ; erată la colile de corectură 11—16 ale cărţii „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", 4 aprilie ; septembrie (vezi volumul de faţă, p. 157, 162, 184).

1901

4 august (vezi Opere complete, vol. 46, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 148).

1902

Între 26 februarie şi 2 aprilie ; între 12 aprilie şi 7 iunie ; 26 decembrie (vezi volumul de faţă, p. 230, 233, 239).

www.dacoromanica.ro

1902—1903

Bileţel scris pe plic, 1902 sau 1903 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1905

6 şi 7 august (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, p. 433).

1908

Octombrie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; manuscrisul pe o „foaie separată", conţinînd o completare la lucrarea „Materialism şi empiriocriticism", precum şi o scrisoare, 26 noiembrie ; telegramă, 10 decembrie ; scrisoare, decembrie, înainte de 24 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 273, 275, 279).

1909

5 februarie ; telegramă, 15 sau 16 februarie ; carte poştală, martie, înainte de 8 ale lunii ; modificarea la p. 630 a manuscrisului cărţii „Materialism şi empiriocriticism" ; scrisoare, 21 martie (vezi volumul de faţă, p. 281, 282, 286, 289) ; două scrisori, 24 martie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; erată la coli de corectură, 8 aprilie ; scrisoare, octombrie (vezi volumul de faţă, p. 294, 302).

1910

Între 2 mai şi 18 iunie (vezi volumul de faţă, p. 320).

1911

Septembrie ; octombrie, înainte de 9 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1914

Mai (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; între 14 noiembrie şi 22 decembrie (vezi volumul de faţă, p. 366).

www.dacoromanica.ro

1915

Martie ; primăvara (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; scrisoare şi listă de „doleanţe", toamna, înainte de 7 octombrie (vezi volumul de faţă, p. 370—371) ; noiembrie-decembrie, înainte de 11 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1916

Începutul anului, nu mai tîrziu de 25 martie ; martie-aprilie, înainte de 7 ale lunii ; 10 aprilie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) ; 10 iunie (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 482) ; două scrisori, august (vezi volumul de faţă, p. XXIX).

M. T. ELIZAROV

1895

Adaos la scrisoarea din 29 august către M. A. Ulianova (vezi volumul de faţă, p. 12).

1897

Carte poştală, 8 iunie (vezi volumul de faţă, p. 47).

1899

30 mai (vezi volumul de faţă, p. 171).

1901

19 mai (vezi volumul de faţă, p. 218).

1916

Noiembrie, înainte de 26 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 376).

CĂTRE O. I. ULIANOVA

10 decembrie 1890 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

www.dacoromanica.ro

CĂTRE D. I. ULIANOV

1898

Toamna, înainte de 15 noiembrie (vezi volumul de faţă, p. 114).

1898—1899

Între 28 decembrie 1898 şi 2 ianuarie 1899 (vezi volumul de faţă, p. 132).

1913

Aprilie (vezi volumul de faţă, p. 345).

CĂTRE M. I. ULIANOVA

1897

26 martie ; între 5 şi 17 aprilie ; mai, înainte de 18 ale lunii ; 3 iulie (vezi volumul de faţă, p. 27, 31, 38, 397).

1903

Decembrie, înainte de 25 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1903—1904

Decembrie, 1903 — nu mai tîrziu de 8 ianuarie 1904 (vezi volumul de faţă, p. 244).

1905

Octombrie, înainte de 25 ale lunii (vezi Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, p. 433).

1908

20 sau 21 ianuarie ; februarie, înainte de 25 ale lunii ; februarie-martie, nu mai tîrziu de 10 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 256 ; vol. 47, p. 153 ; volumul de faţă, p. 261) ; prima jumătate a lunii septembrie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

www.dacoromanica.ro

1910

Iunie (vezi volumul de faţă, p. 320).

1911

Iunie-iulie, înainte de 5 ale lunii (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1913

Între 1 octombrie şi 14 noiembrie ; liste de cărţi germane, 21 decembrie (vezi volumul de faţă, p. 352, 353).

1915

Carte poştală, februarie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

1916

Scrisoare şi două cărţi poştale, octombrie ; carte poştală, noiembrie, înainte de 26 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 376).

1922

27 ianuarie (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE N. K. KRUPSKAIA

1897

10 decembrie ; decembrie, înainte de 21 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 62, 65).

1898

24 ianuarie ; ianuarie-martie, înainte de 6 ale lunii ; februarie, înainte de 14 ale lunii ; listă de cărţi trimisă între 15 februarie şi 14 martie ; scrisoare, 18 februarie ; 24 februarie ; 1 martie ; 8 martie ; bilet scris la 10 sau 11 septembrie (vezi volumul de faţă, p. 73, 401, 80—81, 400, 83, 85, 88—89, 407).

www.dacoromanica.ro

1900

Între 10 şi 16 iulie ; carte poştală, 1 august ; două scrisori, octombrie ; decembrie, înainte de 15 ale lunii (vezi volumul de faţă, p. 427, 426, 433, 435).

1902

Iulie, înainte de 21 ale lunii (vezi Opere complete, vol. 6, Bucureşti, Editura politică, 1961, p .453).

1917

Scrisori şi bilete, iulie-octombrie (vezi Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 472—473).

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 *Maria Aleksandrovna Ulianova* (1835—1916) — mama lui V. I. Lenin ; fiică a medicului A. D. Blank, care a fost un om progresist pentru vremea sa. M. A. Ulianova era o femeie foarte cultă : cunoştea cîteva limbi străine şi era o excelentă muziciană. În 1863 a dat examen în particular pentru titlul de profesoară şi l-a trecut cu succes. Posedînd un rar talent pedagogic, s-a dedicat în întregime educării copiilor săi. Înzestrată cu o mare putere de voinţă şi fiind sufleteşte apropiată de copiii săi, i-a crescut oameni harnici şi iubitori de adevăr, sensibili la suferinţele poporului. Şi-a sprijinit călduros copiii în lupta lor revoluţionară. A suportat cu curaj toate loviturile care s-au abătut asupra familiei ei. S-a bucurat de multă dragoste din partea copiilor ei. V. I. Lenin a manifestat întotdeauna o grijă deosebită faţă de ea. A fost înmormîntată la Petrograd, la cimitirul Volkovo. — *1.*

2 La cimitirul Volkovo este înmormîntată Olga Ilinicina Ulianova (1871—1891), soră mai mică a lui V. I. Lenin. Era o fată înzestrată, cu o mare putere de voinţă şi de muncă. Absolvind în 1887 cu medalia de aur liceul din Simbirsk, s-a înscris la Şcoala superioară de fete (a lui Bestujev) din Petersburg. A murit de febră tifoidă la vîrsta de 19 ani. — *1.*

3 Este vorba de nişte bani pe care M. A. Ulianova urma să-i primească din Kokuşkino şi Alakaevka.

Kokuşkino — sat aflat la 40 de verste de Kazan, în care A. D. Blank, bunicul după mamă al lui Vladimir Ilici, poseda pămînt şi un imobil. După moartea lui A. D. Blank, imobilul a fost moştenit de fiicele sale ; de partea care aparţinea mamei lui Lenin dispunea sora ei, L. A. Ponomareva.

În acest sat a fost deportat V. I. Lenin pentru participarea sa la tulburările studenţeşti din decembrie 1887. Aripa în care a locuit V. I. Lenin în timpul deportării a fost restaurată şi transformată în Casa-muzeu „V. I. Lenin".

www.dacoromanica.ro

Alakaevka — sat aflat la 50 de verste de Samara (azi Kuibîşev), în apropierea căruia M. A. Ulianova a cumpărat un hutor în care, în anii 1889—1893, familia Ulianovilor venea să locuiască în fiecare vară. În legătură cu mutarea familiei din Samara la Moscova, hutorul a fost arendat lui Kruşviţ, pe care Lenin îl menţionează în scrisoare. — *2.*

4 *Maria Ilinicina Ulianova* (1878—1937) — activistă de seamă a partidului comunist şi a Statului sovietic, soră mai mică a lui V. I. Lenin. A aderat la mişcarea revoluţionară încă din anii studenţiei ; din 1898 devine revoluţionară de profesie ; bolşevică, a desfăşurat muncă de partid la Petersburg, Moscova, Saratov şi în alte oraşe din Rusia, precum şi în străinătate. Din 1900 a participat activ la editarea „Iskrei". Din toamna anului 1903 a lucrat la secretariatul C.C. al partidului. În 1904 a activat în organizaţia bolşevică din Petersburg. Pentru activitate revoluţionară a fost în repetate rînduri arestată şi deportată. Din martie 1917 pînă în primăvara anului 1929 a fost membră a colegiului redacţional şi secretar responsabil al redacţiei ziarului „Pravda". Cu începere de la Congresul al XIV-lea al partidului a fost membră a Comisiei centrale de control, iar de la Congresul al XVII-lea — membră a Comisiei controlului de stat ; membră a Sovietului din Moscova. În 1935 a fost aleasă în C.E.C. al U.R.S.S. — *2.*

5 *„Russkie Vedomosti"* — ziar care a apărut la Moscova începînd din 1863 ; exprima vederile intelectualităţii moderat-liberale. În 1918 a fost interzis împreună cu alte ziare contrarevoluţionare. — *2.*

6 *Dmitri Ilici Ulianov* (1874—1943) — revoluţionar de profesie, bolşevic, de profesiune medic, fratele mai mic al lui V. I. Lenin. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1894, în cercurile marxiste studenţeşti din Moscova. În 1900 a intrat în organizaţia „Iskrei". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a participat ca delegat al Comitetului din Tula, iskrist din majoritate. După congres a fost agent al Comitetului Central. Pentru activitate revoluţionară a fost în repetate rînduri arestat şi întemniţat. În anii 1905—1907 a fost membru al Comitetului bolşevic din Simbirsk, apoi a lucrat ca medic la Serpuhov şi Feodosia, a întreţinut legături permanente cu organizaţiile bolşevice centrale. În 1914 a fost mobilizat ; a desfăşurat activitate revoluţionară în rîndurile soldaţilor. După Revoluţia din Octombrie a activat pe linie de partid şi de stat în Crimeea, din 1921 a lucrat la Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătăţii, la Moscova ; în anii 1925—1930 a activat la Universitatea comunistă „I. M. Sverdlov", iar din 1933 a lucrat în cadrul Direcţiei sanitare a Kremlinului. A participat la activitatea Muzeului central „V. I. Lenin". — *3.*

7 Este vorba, probabil, de cursul litografiat de istorie a Rusiei al lui V. O. Kliucevski ; acest curs începuse să fie publicat din anul de învăţămînt 1880—1881.

www.dacoromanica.ro

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un exemplar litografiat al „Cursului de istorie modernă a Rusiei" de V. O. Kliucevski pe anul universitar 1883—1884, cu însemnările făcute de V. I. Lenin. — *3*.

8 Este vorba de discursul lui V. O. Kliucevski intitulat „În memoria răposatului întru domnul împărat Alexandru al III-lea", care a fost publicat în broşură. Cîteva sute de exemplare din această broşură au fost cumpărate de studenţii Universităţii din Moscova, care, cu o anexă hectografiată conţinînd fabula lui D. I. Fonvizin „Vulpea şireată", au difuzat-o ca „ediţie revăzută şi completată". Un exemplar din această „ediţie" i-a fost oferit în timpul unei prelegeri şi lui Kliucevski însuşi, care, cu acest prilej, a fost fluierat şi huiduit. Ca urmare a acestui fapt, peste 50 de studenţi au fost arestaţi şi o parte din ei au fost expulzaţi din Moscova. — *4*.

9 *Mark — Elizarov Mark Timofeevici* (1862—1919) — revoluţionar de profesie, bolşevic, activist sovietic pe linie de stat, soţul Annei Ilinicina Ulianova-Elizarova. A intrat în mişcarea social-democrată în 1893 ; a desfăşurat muncă de partid la Petersburg, Moscova şi în regiunea Volgăi. Participant activ la prima revoluţie rusă, a fost unul dintre conducătorii grevei generale a feroviarilor din 1905. A fost în repetate rînduri arestat şi deportat. După Revoluţia din Octombrie a fost comisar al poporului la căile de comunicaţie, apoi membru al colegiului Comisariatului poporului pentru industrie şi comerţ. — *4*.

10 *Anna Ilinicina Ulianova-Elizarova* (1864—1935) — revoluţionară de profesie, activistă de seamă a partidului comunist, soră mai mare a lui V. I. Lenin. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1886, iar în cea social-democrată — în 1893. În 1898 a făcut parte din primul Comitet din Moscova al P.M.S.D.R. În anii 1900—1905 a activat în organizaţia „Iskrei" şi a lucrat la ziarele bolşevice ilegale, a fost membră a redacţiei ziarului „Vpered". În anii 1904—1906 a ţinut legătura cu Comitetul Central al partidului bolşevic, care se afla în străinătate, şi a fost responsabila financiară a Comitetului din Petersburg al bolşevicilor. În anii 1908—1910 a desfăşurat activitate revoluţionară la Moscova şi la Saratov. În anii 1912—1914 a colaborat la organele de presă bolşevice „Pravda", „Prosveşcenie" şi „Rabotniţa". A fost în repetate rînduri arestată şi deportată. În 1917 a fost secretară de redacţie a ziarului „Pravda" şi redactoare a revistei „Tkaci". În anii 1918—1921 a lucrat la Comisariatul poporului pentru învăţămîntul public al R.S.F.S.R. A luat parte activă la organizarea Institutului „Lenin" şi a fost colaboratoare ştiinţifică a acestui institut. A scris amintiri despre V. I. Lenin. — *5*.

11 La 25 aprilie (7 mai) 1895, V. I. Lenin a plecat în străinătate din însărcinarea marxiştilor din Petersburg, pentru a stabili legături cu grupul „Eliberarea muncii" şi pentru a se documenta

www.dacoromanica.ro

asupra mişcării muncitoreşti din Europa occidentală. Lenin a vizitat Elveţia, Franţa şi Germania. S-a întors în Rusia în toamna anului 1895. — *7.*

12 Este vorba de Anna, fetiţa în vîrstă de doi ani a lui A. A. Şuht. Familia Şuht, pe care V. I. Lenin o cunoştea încă de la Samara, se afla pe atunci la Geneva. — *8.*

13 Pe cît se pare, a fost data adresa lui Saul Grünfest, care participase la organizarea tipografiei din Minsk a organizaţiei „Ciornîi peredel". Emigrînd în străinătate în 1882, Grünfest a aderat la grupul „Eliberarea muncii", în cadrul căruia a îndeplinit un timp sarcini cu caracter tehnic-administrativ. — *10.*

14 *D. A.* şi *E. N. Ardaşev* — veri după mamă ai lui V. I. Lenin. — *14.*

15 Peste trei zile, în noaptea de 8 spre 9 decembrie 1895, V. I. Lenin a fost arestat împreună cu alţi membri ai „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Într-o celulă a închisorii preventive, V. I. Lenin a stat peste 14 luni, după care a fost deportat în Siberia. — *14.*

16 Scrisoarea de faţă a fost trimisă de V. I. Lenin din închisoare pe adresa soţiei lui I. N. Cebotarev, unul dintre cunoscuţii mai apropiaţi ai familiei Ulianov; Vladimir Ilici lua masa la soţii Cebotarev şi de aceea cunoştinţa lui cu ei era de notorietate publică. În realitate însă această scrisoare era adresată tovarăşilor rămaşi în libertate, inclusiv N. K. Krupskaia. Prin această scrisoare Lenin urmărea, între altele, să afle cine mai fusese arestat o dată cu el. Pentru a nu pomeni nume de familie, Lenin a recurs la denumiri convenţionale, făcînd o legătură între numele conspirative ale tovarăşilor şi conţinutul unor cărţi ştiinţifice care urmau să-i fie aduse de ea la rugămintea lui (vezi „Amintiri despre Lenin", partea I, E.S.P.L.P. 1957, p. 43—44).

Această scrisoare este prima dintre scrisorile trimise de V. I. Lenin din închisoare şi care s-au păstrat. În ea, Vladimir Ilici expune planul său de lucru la cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", pe care el a început-o la închisoare şi a terminat-o în deportare (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963). — *15.*

17 *Societatea economică liberă* — asociaţie ştiinţifică privilegiată, una dintre cele mai vechi din Europa, înfiinţată la Petersburg în 1765, după cum arăta statutul ei, în scopul „de a răspîndi în stat cunoştinţe folositoare pentru agricultură şi industrie". — *16.*

18 V. I. Lenin se referă la plăcinta de duminică despre care se vorbeşte în romanul „Oblomov" de Goncearov. — *17.*

19 La închisoarea preventivă, joia şi lunea erau zile de vorbitor. Pentru vizite scurte, de o jumătate de oră, în zilele de luni veneau M. A. şi M. I. Ulianova, iar pentru vizite mai lungi, cînd deţinuţii erau despărţiţi de vizitatori printr-un grilaj, venea în zilele de joi

www.dacoromanica.ro

A. I. Ulianova-Elizarova ; tot ea îi aducea lui Lenin cărți și purta cu el o corespondență cifrată. — *20.*

20 Această scrisoare a fost trimisă din drum spre locul de deportare în Siberia.

La 29 ianuarie 1897 a fost confirmată sentința de condamnare a lui V. I. Lenin la deportare în Siberia răsăriteană, sub supravegherea poliției, pe termen de 3 ani. V. I. Lenin a obținut permisiunea de a face drumul la locul de deportare pe cont propriu, pe baza unui bilet de liberă trecere prin care era trimis la dispoziția guvernatorului general din Irkutsk. Lenin nu s-a prezentat la Irkutsk, ci s-a oprit la Krasnoiarsk, în așteptarea răspunsului la cererea prin care solicitase guvernatorului general din Irkutsk să-i fixeze locul de deportare în raza districtului Krasnoiarsk sau Minusinsk din gubernia Ieniseisk. — *22.*

21 Această scrisoare pare a fi partea a doua a unei scrisori comune. Prima parte, adresată Mariei A. Ulianova, nu s-a păstrat. — *24.*

22 Este vorba de extrase din diferite cărți de la Biblioteca „Rumeanțev" (actualmente Biblioteca de stat „V. I. Lenin", decorată cu Ordinul Lenin), de care avea nevoie Lenin pentru elaborarea cărții „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *24.*

23 În timpul cît a stat la Krasnoiarsk, V. I. Lenin a legat cunoștință cu P. A. Krasikov, V. A. Bukșnis, N. A. Merhalev, A. A. Filippov, V. A. Karaulov, N. V. Iațevici, P. E. Kulakov și V. N. Kudreașev. — *26.*

24 Este vorba de lotul de deportați care făceau pe contul statului drumul pînă la locul de deportare. Din acest lot făceau parte următorii tovarăși apropiați ai lui V. I. Lenin, membri ai „Uniunii de luptă" din Petersburg : G. M. Krjijanovski, I. O. Țederbaum (L. Martov), A. A. Vaneev și V. V. Starkov. Întîrzierea acestui lot a fost provocată de proasta organizare a transporturilor. Abia la 4 aprilie 1897 a sosit lotul la Krasnoiarsk. Lenin a întîmpinat la gară pe tovarășii săi care au venit cu acest lot de deportați. — *26.*

25 Presupunerea lui V. I. Lenin s-a dovedit greșită : G. M. Krjijanovski (Gleb) și toți tovarășii săi au făcut pe contul statului drumul pînă la locul de deportare.

Mama lui G. M. Krjijanovski — E. E. Rozenberg — și-a urmat fiul în deportare. — *27.*

26 G. M. Krjijanovski, V. V. Starkov, I. O. Țederbaum și A. A. Vaneev, ca deportați care au călătorit pe contul statului, au fost ținuți între 4 și 23 aprilie 1897 la penitenciarul din Krasnoiarsk. Printr-o dispoziție din 10 aprilie 1897 a guvernatorului din Ieniseisk, lui Starkov și Krjijanovski li s-a fixat ca loc de deportare satul Tesinskoe din districtul Minusinsk. Împreună cu V. I. Lenin, ei au plecat la Minusinsk în ziua de 30 aprilie, pe cont propriu, cu vaporul „Sf. Nicolae". — *29.*

www.dacoromanica.ro

27 „*Novoe Slovo*“ — revistă pentru știință, literatură și politică; a apărut la Petersburg cu începere din 1894, editată de narodnicii liberali; din 1897 a fost editată de „marxiștii legali“. În decembrie 1897 revista a fost interzisă de guvern. — *30.*

28 Înștiințarea oficială de repartizare în satul Șușenskoe, districtul Minusinsk, a fost primită de V. I. Lenin abia la 24 aprilie 1897; tot atunci i s-a înmînat și biletul de liberă trecere. — *31.*

29 Deținuții repartizați la Minusinsk — V. V. Starkov și G. M. Krjijanovski.

Prietenii care urmează să plece la Turuhansk — I. O. Țederbaum și A. A. Vaneev. — *32.*

30 Probabil că într-una din scrisorile care nu s-au păstrat, V. I. Lenin a dat o listă amănunțită de extrase de care avea nevoie la elaborarea lucrării sale „Dezvoltarea capitalismului în Rusia“. — *32.*

31 D. I. Ulianov era pe atunci student la facultatea de medicină a Universității din Moscova. — *32.*

32 Este vorba, probabil, de onorariul cuvenit pentru articolul „Cu privire la caracterizarea romantismului economic. Sismondi și sismondiștii noștri autohtoni“, a cărui primă parte a fost publicată în numărul din aprilie (nr. 7) al revistei „Novoe Slovo“ pe 1897 (vezi Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, p. 119—155). — *33.*

33 „*Russkoe Bogatstvo*“ — revistă lunară care a apărut la Petersburg în anii 1876—1918. Cu începere din anii '90 a fost organul de presă al narodnicilor liberali, iar din 1906 — organul de presă al Partidului populist socialist al muncii (enesii), partid cu caracter semicadet.

„*Vestnik Finansov, Promîșlennosti i Torgovli*“ — revistă săptămînală, editată de Ministerul Finanțelor; a apărut la Petersburg din noiembrie 1883 pînă în 1917. — *34.*

34 „*Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik*“ — revistă care a apărut din 1883 pînă în 1933 la Berlin, Thüringen și Leipzig. — *34.*

35 *Bulocikinele* — Zinaida Pavlovna Nevzorova (numele conspirativ — Bulocika) și surorile ei Sofia Pavlovna și Avgusta Pavlovna. Zinaida și Sofia au fost arestate în vara anului 1896 în legătură cu procesul „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ din Petersburg. E de presupus că în cazul de față, întrebînd despre Bulocikine, Lenin se interesa și de soarta Nadejdei K. Krupskaia, care fusese arestată la 12 august 1896. „Care a fost la ele finalul?“ înseamnă: ce sentință li s-a dat? — *34.*

36 V. I. Lenin, G. M. Krjijanovski și V. V. Starkov au sosit la Minusinsk în ziua de 6 mai 1897, iar la 8 mai au fost trimiși la locurile de deportare ce le fuseseră fixate. — *34.*

www.dacoromanica.ro

37 Această scrisoare nu s-a păstrat. Este vorba, probabil, de o scrisoare adresată de V. I. Lenin redacției revistei „Novoe Slovo" cu rugămintea de a i se trimite onorariul pentru prima parte a articolului „Cu privire la caracterizarea romantismului economic". — *35.*

38 Este vorba de faptul că Lenin n-a primit nici o scrisoare de la G. M. Krjijanovski și V. V. Starkov, care se aflau în satul Tesinskoe. — *36.*

39 „*Diferendul*" și „*războiul*" se iscaseră între P. P. Maslov („Căutătorul de aur") și redacția ziarului „Samarskii Vestnik", de o parte, iar de alta redacția revistei „Novoe Slovo", în frunte cu P. B. Struve, pe care cei din Samara îl învinuiau că manifestă o atitudine de simpatie față de burghezie, față de liberalism. V. I. Lenin s-a situat atunci de partea revistei „Novoe Slovo" (vezi volumul de față, p. XXXVIII). — *37.*

40 În timpul ședерii sale la Șușenskoe, V. I. Lenin se ducea la vînătoare împreună cu deportații I. L. Prominski și O. A. Engberg, care locuiau acolo, precum și cu țăranii localnici I. S. Ermolaev și P. T. Strogonov. — *41.*

41 Aceste cuvinte ale Annei I. Ulianova par a constitui un răspuns la scrisoarea lui V. I. Lenin din 17 aprilie 1897 (vezi volumul de față, p. 33—34). — *42.*

42 Lui V. I. Lenin, în calitate de deportat, i-a fost fixată o alocație lunară de 8 ruble, care a stat la baza întreținerii sale în timpul deportării. — *42.*

43 Prin articole se subînțeleg aici diferite părți ale lucrării lui V. I. Lenin „Cu privire la caracterizarea romantismului economic", care se tipăreau succesiv în revista „Novoe Slovo" (vezi Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, p. 119—252). — *42.*

44 În zilele de 1 și 2 martie 1897 a avut loc în cadrul secției a III-a a Societății economice libere o dezbatere pe marginea cărții „Influența recoltelor și a prețurilor cerealelor asupra unor laturi ale economiei ruse", apărută sub redacția prof. A. I. Ciuprov și A. S. Posnikov. Referatul a fost prezentat de A. I. Ciuprov. Această carte împreună cu stenograma dezbaterilor îi erau necesare lui V. I. Lenin pentru lucrarea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", pe care o scria atunci (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, p. 661). — *43.*

45 D. I. Ulianov plecase la Kazan în legătură cu vînzarea proprietății din Kokușkino, rămasă după moartea mătușii L. A. Ponomareva. „Sfîrșitul" cel mai neplăcut, despre care scrie mai jos V. I. Lenin, era eventualitatea ca ambele părți (ale celor două surori — L. A. Ponomareva și M. A. Ulianova), grevate de datorii, să revină Mariei A. Ulianova. — *46.*

www.dacoromanica.ro

46 *Rîbkina* — numele conspirativ al Nadejdei Konstantinovna Krupskaia.

Nadejda Konstantinovna Krupskaia (1869—1939) — revoluţionară de profesie, militantă de seamă a P.C.U.S. şi a Statului sovietic, soţia lui V. I. Lenin. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1890, în cercurile marxiste studenţeşti din Petersburg. Din 1891 pînă în 1896 a funcţionat ca învăţătoare la o şcoală serală duminicală de dincolo de bariera Nevei, a făcut propagandă social-democrată în rîndurile muncitorilor. În cadrul activităţii comune, în iarna anului 1894 l-a cunoscut pe V. I. Lenin. În 1895 a participat la organizarea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În august 1896 a fost arestată şi condamnată la trei ani deportare, pedeapsă pe care împreună cu V. I. Lenin a executat-o în satul Şuşenskoe, iar apoi singură — la Ufa. După expirarea termenului deportării, în 1901, a emigrat din ţară ; în străinătate a lucrat ca secretară de redacţie a ziarului „Iskra". A participat la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R., la care a fost delegată cu drept de vot consultativ. După congres a lucrat ca secretară de redacţie a ziarelor bolşevice „Vpered" şi „Proletarii". A luat parte activă la pregătirea Congresului al III-lea al partidului. Activînd în străinătate, a purtat o vastă corespondenţă cu organizaţiile de partid din Rusia. În anii reacţiunii a participat la lupta împotriva lichidatorilor şi otzoviştilor. În 1911 a lucrat la şcoala de partid din Longjumeau ; după Conferinţa de la Praga (1912) l-a ajutat pe V. I. Lenin să stabilească legături cu organizaţiile de partid din Rusia, cu ziarul „Pravda" şi cu fracţiunea bolşevică din Duma a IV-a de stat. În 1915 a fost delegată la Conferinţa internaţională a femeilor care a avut loc la Berna.

După revoluţia din februarie 1917 s-a întors în Rusia împreună cu V. I. Lenin, a lucrat la secretariatul C.C. al partidului ; a participat activ la pregătirea şi înfăptuirea Revoluţiei din Octombrie. După revoluţie a fost membră a colegiului Comisariatului poporului pentru învăţămînt, iar din 1921 a condus Comitetul principal pentru educaţie politică ; din 1929 a fost adjunct al comisarului poporului pentru învăţămîntul public. A participat la crearea sistemului de învăţămînt din U.R.S.S. ; a fost o eminentă teoreticiană a pedagogiei sovietice. A scris o serie de lucrări consacrate problemelor învăţămîntului public, educaţiei comuniste, mişcării femeilor şi a tineretului. A scris o carte de amintiri despre V. I. Lenin. A participat la toate congresele partidului (în afară de congresele I şi al V-lea). În anii 1924—1927 a fost membră a Comisiei centrale de control ; din 1927 — membră a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. A fost membră a C.E.C. al Sovietelor din Rusia şi a C.E.C. al U.R.S.S. în toate legislaturile, deputată şi membră a Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. în prima legislatură. — *47.*

47 Este vorba de „Darea de seamă a comitetului societăţii pentru organizarea de distracţii populare din cartierul Neva". Această societate a luat fiinţă la Petersburg în 1885, mai întîi ca cerc

www.dacoromanica.ro

particular, iar apoi, în 1891, s-a constituit ca societate de sine stătătoare, cu statut şi denumire proprii. Societatea avea teatre proprii, săli de concerte şi de jocuri dincolo de bariera Nevei, într-un cartier cu numeroase fabrici şi uzine, şi-şi propunea să organizeze serbări populare, lecturi, concerte, spectacole, serate dansante etc., precum şi coruri muncitoreşti, săli de lectură, grădiniţe de copii. Una dintre sălile de lectură ale acestei societăţi era folosită de membrii cercurilor marxiste pentru întîlniri şi convorbiri cu muncitorii. N. K. Krupskaia, înainte de a fi arestată în 1896, şi alte învăţătoare cu convingeri marxiste au folosit şi ele într-o largă măsură această sală de lectură. — *47.*

48 *Spitz* — localitate din Elveţia, situată pe malul lacului Thun ; la Spitz se aflau pe atunci la odihnă M. A. şi M. I. Ulianova. — *49.*

49 Este vorba de căsătoria lui V. V. Starkov cu A. M. Rozenberg. V. I. Lenin s-a dus la nunta lor, care a avut loc la 30 iulie 1897 în satul Tesinskoe. — *49.*

50 Prin „Ivan Andreici", V. I. Lenin subînţelege pe dirigintele de poştă Ivan Kuzmici Şpekin din comedia „Revizorul" de N. V. Gogol. — *51.*

51 În august şi septembrie 1897 V. I. Lenin a lucrat la articolul „Recensămîntul meşteşugurilor din 1894 95 în gubernia Perm şi problemele generale ale industriei «meşteşugăreşti»". Materialele din acest articol au fost folosite de Lenin în cartea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia".

Articolul a fost scris pentru revista „Novoe Slovo", dar din cauza interzicerii ei în decembrie 1897 nu a mai fost publicat atunci. Pentru prima oară a apărut în 1898, în culegerea de lucrări ale lui V. I. Lenin „Studii şi articole economice" (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 309—418). — *52.*

52 Este vorba de articolul „Recensămîntul meşteşugurilor din 1894/95 în gubernia Perm şi problemele generale ale industriei «meşteşugăreşti»", pe care Lenin îl trimitea lui M. T. Elizarov, cu rugămintea de a-l remite lui P. B. Struve ; scrisoarea adresată acestuia din urmă nu s-a păstrat. — *53.*

53 V. I. Lenin se referă la o corespondenţă din Tula apărută la rubrica „Ştiri interne" a ziarului „Russkie Vedomosti" din 6 august 1897 ; în această corespondenţă se vorbea despre lucrările pregătitoare iniţiate de consiliul zemstvei guberniale pentru evaluarea bunurilor din cuprinsul guberniei. La aceste lucrări au fost invitaţi să participe o serie de statisticieni, dar din motive necunoscute administraţia locală a refuzat să-i confirme şi de aceea lucrările proiectate au fost amînate pentru anul următor. — *53.*

54 La 6 august 1897, M. A. Ulianova a înaintat guvernatorului din Ieniseisk o cerere în care solicita transferarea lui V. I. Lenin la

www.dacoromanica.ro

Krasnoiarsk pentru tratament medical — dată fiind starea nesatisfăcătoare a sănătății lui —, precum și pentru a i se da ei posibilitatea de a veni să-l vadă în deportare. Cererea i-a fost respinsă. Scrisoarea de răspuns a lui V. I. Lenin către Maria Aleksandrovna, despre care se vorbește aici, nu s-a păstrat. — *54.*

55 După repetate demersuri, guvernatorul din Ieniseisk a încuviințat cererile lui G. M. Krjijanovski și V. V. Starkov de a li se aproba transferarea la Minusinsk, unde ei s-au mutat la 31 august 1898. — *54.*

56 Pentru că a plecat din Minusinsk fără a se fi învoit în prealabil, V. V. Starkov a fost deferit justiției și condamnat la 3 zile de arest. Pentru această contravenție se cuvenea o „mustrare" scrisă sau verbală, sau amendă, dar nu arestul. Intervenția activă a lui V. I. Lenin în procesul lui Starkov l-a scăpat pe acesta de o condamnare ilegală. — *57.*

57 „*Foste studente*" — Ekaterina Ivanovna și Glafira Ivanovna Okulova, care locuiau la tatăl lor, în satul Șoșino, unde se aflau sub supravegherea poliției. G. I. Okulova („Zaicik") a devenit mai tîrziu o „iskristă" activă, bolșevică. — *58.*

58 G. M. Krjijanovski și V. V. Starkov participau la lucrările comisiei pentru amenajarea albiei rîului Minusinska ; această comisie își avea sediul în orașul Minusinsk, unde ei au venit în două rînduri, din satul Tesinskoe, pentru a lua parte la ședințe. — *58.*

59 Aici și în cele ce urmează este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Recensămîntul meșteșugurilor din 1894/95 în gubernia Perm și problemele generale ale industriei «meșteșugărești»" (vezi adnotarea 75). — *59.*

60 Aflîndu-se la Ieniseisk, A. A. Vaneev s-a angajat ca funcționar de birou la inginerul care conducea lucrările pentru îmbunătățirea condițiilor de navigație pe rîul Angara. — *60.*

61 D. I. Ulianov a fost arestat la 7 noiembrie 1897, fiind implicat în procesul „Uniunii muncitorești" din Moscova ; a stat în închisoare pînă la 20 august 1898 ; a fost exmatriculat de la Universitatea din Moscova și expulzat la Tula, iar apoi pus sub supravegherea poliției la Podolsk, gubernia Moscova. — *61.*

62 Aceste scrisori, adresate de V. I. Lenin lui P. B. Struve și Nadejdei K. Krupskaia cu propunerea de a se publica în „Novoe Slovo" traducerea părții a doua din cartea lui A. Labriola, nu s-au păstrat. Traducerea părții a doua din această carte a apărut în 1898 la Petersburg, în editura N. I. Berezin și M. N. Semenov, sub titlul „Cu privire la concepția materialistă asupra istoriei". — *62.*

63 Este vorba de „Codul penal" și de „Regulamentul pedepselor pe care le aplică judecătorii de pace". V. I. Lenin avea nevoie de aceste volume pentru consultațiile juridice pe care le acorda localnicilor în timpul șederii sale la Șușenskoe. Ulterior, el își amin-

www.dacoromanica.ro

tea : „... pe cînd mă aflam deportat în Siberia, se întîmpla să fac oficiul de avocat. Eram un avocat clandestin, fiindcă eram deportat administrativ şi-mi era interzis să practic o asemenea profesiune ; dar fiindcă acolo nu existau alţi avocaţi, veneau oamenii la mine şi-mi vorbeau de unele necazuri ale lor" (vezi Opere complete, vol. 45, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 109). — *62.*

64 V. I. Lenin se referă, probabil, la articolul său „Cîteva perle din proiectele utopice ale narodnicilor", scris pentru revista „Novoe Slovo", despre a cărei interzicere în decembrie 1897 el nu aflase încă.

În 1898 acest articol a fost inclus de V. I. Lenin în culegerea „Studii şi articole economice" (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 465—498). — *65.*

65 Nu s-a stabilit despre ce fel de proiect de revistă este vorba. S-ar putea ca din cauza neîncetatelor persecuţii administrative şi a situaţiei şubrede a revistei „Novoe Slovo", datorată acestor persecuţii, să se fi proiectat încă din 1897 editarea unui alt organ de presă. După ce în decembrie 1897 revista „Novoe Slovo" a fost interzisă, un asemenea organ a fost revista „Nacealo", care a apărut în prima jumătate a anului 1899, sub redacţia lui P. B. Struve, M. I. Tugan-Baranovski ş.a. — *65.*

66 Despre aceste fotografii a scris V. I. Lenin surorii sale A. I. Ulianova-Elizarova încă în scrisoarea sa din 25 mai 1897 (vezi volumul de faţă, p. 44). În afară de aceasta, el aştepta să i se trimită o fotografie în grup a conducătorilor „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, făcută în 1897, înainte de plecarea spre locul de deportare. — *65.*

67 Este vorba de D. V. Truhovskaia, soţia lui A. A. Vaneev, care fusese condamnată la Petersburg la trei luni de închisoare. Urmîndu-l în deportare pe A. A. Vaneev, Truhovskaia şi-a ispăşit condamnarea la penitenciarul din Ieniseisk. — *65.*

68 Este vorba de articolul „La ce moştenire renunţăm ?", scris de V. I. Lenin pentru revista „Novoe Slovo". Deoarece între timp revista fusese interzisă, articolul nu a fost publicat. A apărut mai tîrziu, inclus fiind în culegerea „Studii şi articole economice" (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 499—544). — *67.*

69 Este vorba, probabil, de demersurile făcute de A. I. Ulianova-Elizarova pentru fratele ei arestat — D. I. Ulianov, al cărui dosar a fost între timp înaintat la Petersburg (vezi adnotarea 61). — *69.*

70 Este vorba de referatele : „Dezvoltarea legislaţiei noastre industriale" şi „Legea din 2 iunie 1897 şi regulamentul din 20 septembrie cu privire la durata timpului de muncă", care urmau să fie prezentate de M. I. Tugan-Baranovski şi, respectiv, de P. B. Struve la 6 decembrie 1897 în cadrul secţiei a III-a (de statistică agricolă şi de economie politică) a Societăţii economice libere. Înştiinţările cuprinzînd tezele acestor referate n-au fost găsite.

www.dacoromanica.ro

Articolul scris de P. B. Struve pe această temă, articol tăiat de cenzură și despre care pomenește V. I. Lenin, era o cronică curentă la rubrica „Probleme curente ale vieții interne" din numărul pe noiembrie 1897 al revistei „Novoe Slovo". — *70.*

71 Este vorba de referatul „Proprietatea funciară țărănească și măsurile pentru prevenirea deposedării de pămînt a țăranilor", prezentat de M. A. Lozinski la 13 decembrie 1897, în cadrul secției a III-a a Societății economice libere. — *71.*

72 Prin „cronica internă" se subînțeleg articolele publicate de P. B. Struve în revista „Novoe Slovo", la rubrica „Probleme curente ale vieții interne". — *71.*

73 *„Sîn Otecestva"* — cotidian de orientare liberală care a apărut la Petersburg din 1856 pînă în 1900. Reapărut la 18 noiembrie (1 decembrie) 1904, el devine, cu începere de la 15 (28) noiembrie 1905, organul de presă al partidului eserilor. — *71.*

74 La 8 ianuarie 1898 V. I. Lenin a cerut telegrafic directorului departamentului poliției să aprobe logodnicei sale N. K. Krupskaia executarea deportării în satul Șușenskoe. Nadejda Konstantinovna ceruse și ministrului de interne să-i fixeze ca loc de deportare satul Șușenskoe, unde se află logodnicul ei, și să reducă de la 3 la 2 ani termenul deportării. S-a aprobat executarea deportării la Șușenskoe, și nu la Ufa (cum se hotărîse inițial), dar termenul deportării nu a fost redus. — *72.*

75 *Elizaveta Vasilievna Krupskaia* (1842—1915) — mama Nadejdei Konstantinovna Krupskaia, a locuit împreună cu ea și cu V. I. Lenin în deportare și în emigrație ; i-a sprijinit în activitatea lor revoluționară, îndeplinind diverse însărcinări ; păstra literatură ilegală, ducea la închisoare pachete pentru tovarășii arestați ; întotdeauna i-a purtat de grijă lui V. I. Lenin, care avea față de ea o atitudine plină de respect. — *72.*

76 În toamna anului 1898 a apărut la Petersburg prima culegere de lucrări ale lui V. I. Lenin, sub titlul „Studii și articole economice", semnată Vladimir Ilin. În această culegere au intrat următoarele articole : „Cu privire la caracterizarea romantismului economic", „Cîteva perle din proiectele utopice ale narodnicilor", „La ce moștenire renunțăm ?" și altele (vezi Opere complete, vol. 2 și 4, București, Editura politică, 1963 și 1964). — *73.*

77 Este vorba de Iuhoțki, care încă pe vremea cînd se afla la închisoarea din Moscova pornise o campanie de calomnii împotriva lui N. E. Fedoseev, acuzîndu-l că și-ar fi însușit banii colectați pentru nevoile deportaților. Cu tot caracterul vădit fals al acestor acuzații, Iuhoțki a continuat să-l calomnieze pe Fedoseev și la locul lor de deportare, localitatea Verholensk, unde fuseseră repartizați amîndoi. Această campanie de calomnii a fost una dintre principalele cauze ale morții tragice a lui N. E. Fedoseev. — *75.*

www.dacoromanica.ro

78 Recenzia lui V. I. Lenin la cartea lui A. Bogdanov „Curs scurt de ştiinţă economică", apărută în 1897, a fost scrisă în februarie 1898 şi publicată în numărul din aprilie 1898 al revistei „Mir Bojii" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 36—44). — *77.*

79 Este vorba de Varvara Grigorievna Sarbatova, ţărancă din gubernia Penza, care a fost timp de aproape 20 de ani dădacă în familia Ulianovilor. — *77.*

80 Prin „Ivan Andreicii" lui Gogol se subînţeleg aici, ca şi în scrisoarea 29, amatorii de a deschide scrisori străine de teapa lui Ivan Kuzmici Şpekin, dirigintele de poştă din comedia „Revizorul" de N. V. Gogol. Lenin voia, desigur, să-l prevină pe M. T. Elizarov să fie mai precaut în corespondenţa sa. — *77.*

81 *„Russkaia Mîsl"* — revistă lunară literară şi politică ; a apărut la Moscova din 1880 pînă în 1918. Pînă în 1905 a avut o orientare liberal-narodnicistă. În ultimul deceniu al secolului trecut tipărea uneori articole scrise de marxişti. După revoluţia din 1905 a devenit organul de presă al aripii de dreapta a partidului cadet. — *78.*

82 Este vorba de cartea lui S. Bulgakov „Pieţele în sistemul de producţie capitalist. Studiu teoretic". Aprecierea critică a acestei cărţi a fost făcută de V. I. Lenin în articolul său „Însemnări cu privire la teoria pieţelor (În legătură cu polemica dintre d-nii Tugan-Baranovski şi Bulgakov)" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 45—55). — *79.*

83 *„Die Neue Zeit"* — revistă teoretică a social-democraţiei germane ; a apărut la Stuttgart din 1883 pînă în 1923. — *79.*

84 Probabil că într-una din scrisorile trimise în august 1897 şi care nu s-a păstrat, V. I. Lenin se referise la o scrisoare primită de la A. A. Vaneev în care acesta îi făcea cunoscut că ispravnicul districtual Stoianov din Ieniseisk îi pretinde în mod ilegal să predea arma de vînătoare. — *80.*

85 Aici şi în scrisoarea următoare este vorba de modificările la articolul „Cu privire la caracterizarea romantismului economic". Aceste modificări au fost făcute în vederea reeditării acestui articol în culegerea „Studii şi articole economice". — *81.*

86 V. I. Lenin se referă la articolul său „Recensămîntul meşteşugurilor din 1894/95 în gubernia Perm şi problemele generale ale industriei «meşteşugăreşti»" (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 309—418). — *81.*

87 Este vorba de articolele lui V. I. Lenin „La ce moştenire renunţăm ?" şi „Cîteva perle din proiectele utopice ale narodnicilor". Ambele au fost ulterior incluse în culegerea „Studii şi articole economice".

www.dacoromanica.ro

Nota cu privire la cartea lui A. A. Mikulin nu a fost găsită. — *81.*

88 *„Iuridiceskii Vestnik"* — revistă lunară de orientare burghezo-liberală ; a apărut la Moscova din 1867 pînă în 1892.

„Anuarul statistic al Imperiului rus" — publicaţie a Comitetului central de statistică de pe lîngă Ministerul afacerilor interne. Materialele din această publicaţie pe anii 1866, 1868 şi 1872 au fost folosite de V. I. Lenin în lucrarea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia".

Cît priveşte cartea „Jurnalul Congresului al II-lea al învăţămîntului tehnic şi profesional", menţionată de Lenin, se pare că a fost folosită pentru trimiterea unei scrisori scrise cu cerneală simpatică printre rîndurile cărţii. — *84.*

89 *„Niva"* — revistă lunară ilustrată, care în suplimentele ei publica scrieri ale unor autori clasici şi scriitori celebri ; a fost fondată în 1869. — *84.*

90 V. I. Lenin nu a tradus nici o lucrare de Adam Smith. Probabil că la data aceea el nici nu cunoştea exact numele autorului şi titlul cărţii pe care avea s-o traducă, ceea ce se confirmă prin faptul că în scrisorile următoare Lenin vorbeşte numai de traducerea cărţii soţilor Sidney şi Beatrice Webb „Teoria şi practica trade-unionismului englez". — *84.*

91 V. I. Lenin primise volumul I al cărţii „Teoria şi practica trade-unionismului englez" de S. şi B. Webb. Timp de cîteva luni el a lucrat la traducerea acestei cărţi, la care a adăugat o serie de note de subsol la versiunea rusă. După sosirea Nadejdei K. Krupskaia la Şuşenskoe, ea a lucrat împreună cu Lenin la traducerea primului volum al cărţii soţilor S. şi B. Webb. — *88.*

92 Este vorba de A. I. şi N. I. Veretennikov — veri după mamă ai lui V. I. Lenin. A. I. Veretennikov era pe atunci grav bolnav şi de aceea Lenin a fost foarte surprins cînd a primit de la el ştirea că şi-a luat un serviciu. — *90.*

93 *„Moskovskie Vedomosti"* — ziar ; a început să apară în 1756. Cu începere din 1863 a devenit purtătorul de cuvînt al celor mai reacţionare pături ale moşierimii şi clerului. Din 1905 a fost unul dintre principalele organe ale ultrareacţionarilor. A apărut pînă la Revoluţia din Octombrie. — *91.*

94 La 7 mai 1898 a sosit în satul Şuşenskoe, la Vladimir Ilici, Nadejda K. Krupskaia, împreună cu mama ei, Elizaveta Vasilievna Krupskaia. — *92.*

95 La sfîrşitul lunii mai, V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia au fost la Minusinsk, unde au participat la o consfătuire a deportaţilor social-democraţi şi narodovolişti în legătură cu evadarea deportatului social-democrat S. G. Raicin. — *95.*

96 V. I. Lenin se referă la traducerea primului volum al cărţii soţilor S. şi B. Webb „Teoria şi practica trade-unionismului englez"

www.dacoromanica.ro

și la munca sa în legătură cu lucrarea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *97.*

97 Este vorba de S. M. Friedman, a cărei adresă o foloseau deportații pentru primirea de literatură și bani. „Istoria" despre care vorbește V. I. Lenin a fost provocată de evadarea lui S. G. Raicin (vezi volumul de față, p. 95), care primise pe adresa ei bani din străinătate fără a-i fi cerut consimțămîntul. În legătură cu aceasta, colonia de deportați din Minusinsk a cerut celorlalți deportați să nu folosească adresa acestei femei, pentru a nu atrage asupra ei suspiciuni din partea poliției. — *100.*

98 V. I. Lenin obținuse permisiunea de a pleca la Minusinsk pentru a-și trata dinții ; el a stat acolo trei zile, de la 10 la 12 august. Deoarece în acest oraș nu se găseau medici dentiști pricepuți, Vladimir Ilici a cerut guvernatorului din Ieniseisk să-i acorde în același scop permisiunea de a pleca pentru o săptămînă la Krasnoiarsk. Permisiunea a fost acordată, și la începutul lunii septembrie V. I. Lenin a plecat din Șușenskoe la Krasnoiarsk, unde a fost găzduit de deportatul social-democrat P. A. Krasikov. În timpul cît a stat la Krasnoiarsk, V. I. Lenin a lucrat la biblioteca lui G. V. Iudin și a avut întîlniri cu social-democrații din acest oraș. — *102.*

99 *Obi* — stație de cale ferată pe malul stîng al fluviului Obi. Deoarece nu exista un pod de cale ferată peste fluviu, trenurile accelerate circulau pe atunci numai pînă la această stație. — *102.*

100 D. I. Ulianov a fost expulzat la Tula, iar apoi a stat sub supravegherea poliției în orașul Podolsk, gubernia Moscova. — *104.*

101 Lenin se referă la articolul „În legătură cu statistica fabricilor și uzinelor din Rusia. Noile isprăvi statistice ale prof. Karîșev" (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, p. 1—35). Materialele și concluziile acestui articol au fost amplu folosite de Lenin în capitolele V, VI și VII din lucrarea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". Articolul n-a fost publicat nici în „Mir Bojii" și nici în „Naucinoe Obozrenie" ; el a fost inclus în culegerea „Studii și articole economice".

„Mir Bojii" — revistă lunară literară și de popularizare a științei, de orientare liberală ; a apărut la Petersburg din 1892 pînă în 1906. Din 1906 pînă în 1918 a apărut sub titlul „Sovremennîi Mir".

„Naucinoe Obozrenie" — revistă științifică (din 1903 — și literară) ; a apărut la Petersburg din 1894 pînă în 1904. În această revistă au fost publicate următoarele articole scrise de V. I. Lenin : „O critică necritică (În legătură cu articolul d-lui P. Skvorțov «Fetișismul mărfii», apărut în nr. 12 al revistei «Naucinoe Obozrenie» din 1899)", „Însemnări cu privire la teoria piețelor (În legătură cu polemica dintre d-nii Tugan-Baranovski și Bulgakov)" și „Încă o dată cu privire la teoria realizării" (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, p. 601—625 ; vol. 4, 1964, p. 45—54, 66—84). — *105.*

www.dacoromanica.ro

102 Este vorba de o carte a scriitoarei N. S. Sohanskaia (al cărei pseudonim era Kohanovskaia) ; cartea a fost folosită de A. I. Ulianova-Elizarova pentru a-i trimite lui V. I. Lenin o scrisoare scrisă printre rînduri, cu cerneală simpatică. — *107.*

103 Cartea lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia. Procesul formării pieţei interne pentru marea industrie" a apărut la sfîrşitul lunii martie 1899 sub pseudonimul „Vladimir Ilin", în editura M. I. Vodovozova (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963). — *110.*

104 Primele şase paragrafe din capitolul al III-lea al cărţii „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" au fost publicate mai întîi, sub formă de articol, în nr. 3 pe 1899 al revistei „Nacealo", sub titlul „Înlăturarea gospodăriei bazate pe clacă de către gospodăria capitalistă în agricultura rusă contemporană". Articolul era însoţit de următoarea notă din partea redacţiei : „Articolul de faţă reprezintă un fragment dintr-un amplu studiu asupra dezvoltării capitalismului în Rusia". — *111.*

105 În prefaţa la cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", V. I. Lenin a introdus ulterior un adaos care a fost publicat sub formă de post-scriptum (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 7—9). — *111.*

106 Corectura de autor a cărţii „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" şi-a asumat-o A. I. Ulianova-Elizarova, care a efectuat-o cu ajutorul lui D. I. Ulianov. Corectura tabelelor statistice a fost făcută de V. A. Ionov, pe care V. I. Lenin îl cunoscuse încă la Samara. — *112.*

107 Este vorba, probabil, de lecţiile ţinute de M. T. Elizarov la şcolile duminicale serale pentru muncitori. — *114.*

108 Scrisoarea de care este vorba aici nu s-a păstrat. După cum reiese din scrisoarea datată 11 noiembrie 1898, V. I. Lenin primise din culegerea „Studii şi articole economice" un număr de exemplare de autor, care, potrivit cererii sale, urmau să fie trimise la diferiţi tovarăşi şi cunoscuţi ai săi. — *115.*

109 „*Frankfurter Zeitung*" — cotidian, organul de presă al marilor speculanţi de bursă din Germania ; a apărut la Frankfurt pe Main din 1856 pînă în 1943. A reapărut în 1949 sub denumirea „Frankfurter Allgemeine Zeitung" ; este purtătorul de cuvînt al monopoliştilor vest-germani. — *115.*

110 *Parteitag-ul de la Stuttgart — Congresul de la Stuttgart al social-democraţiei germane* — a avut loc între 3 şi 8 octombrie (st. n.) 1898 (vezi la adnotarea 23 din volumul 6 al ediţiei de faţă date mai amănunţite cu privire la acest congres). — *116.*

111 Culegerea „Vladimir Ilin. Studii şi articole economice" a apărut într-un tiraj de 1 200 de exemplare. — *116.*

www.dacoromanica.ro

112 După cum reiese din scrisoarea lui Lenin din 12 decembrie 1898 (vezi volumul de față, p. 125—126), scrisoarea cu lista greșelilor de tipar la culegerea „Studii și articole economice" s-a pierdut la poștă. Modificările respective au fost făcute de V. I. Lenin numai în articolul „Cu privire la caracterizarea romantismului economic", care a fost inclus în culegerea „Problema agrară", partea I, 1908. — *117.*

113 Permisiunea a fost acordată: de la 24 decembrie 1898 până la 2 ianuarie 1899, V. I. Lenin și N. K. Krupskaia au fost în vizită la Minusinsk. Ei au participat la o adunare a deportaților marxiști care veniseră din diferite colțuri ale districtului Minusinsk. — *124.*

114 Aceste modificări n-au fost introduse în prefața la cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *125.*

115 Paginii 44 a manuscrisului (transcris pe curat) îi corespunde pagina 20 din prima ediție a cărții lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, p. 46). Modificarea indicată de Lenin nu a fost introdusă nici în prima ediție și nici în cele următoare. — *125.*

116 Este vorba de M. I. Tugan-Baranovski, autorul cărții „Fabrica rusă în trecut și în prezent", și de S. N. Bulgakov, autorul cărții „Pieței în condițiile producției capitaliste. Studiu teoretic". — *126.*

117 „*Jizn*" — revistă literară, științifică și politică; a apărut la Petersburg din 1897 până în 1901; în aprilie 1902 editarea ei a fost reluată în străinătate de grupul social-democrat „Jizn" (V. D. Bonci-Bruevici, V. A. Posse, V. M. Velicikina, G. A. și M. A. Kuklin și alții).

În decembrie 1902 grupul și-a încetat existența, iar revista a încetat să apară. — *127.*

118 Lenin se referea la editura germană de popularizare „Reclam", care a scos cîteva mii de volume (Universal-Bibliothek) de literatură, la prețul de 20 pf. volumul. — *128.*

119 Scrisoarea aceasta a fost scrisă la Șușenskoe. După cum se vede din post-scriptum, V. I. Lenin a luat-o cu el la Minusinsk și a expediat-o abia la 28 decembrie. — *128.*

120 „*Journal officiel de la République Française*" apărea la Paris. — *129.*

121 Este vorba de un referat al lui P. B. Struve pe tema „Momente esențiale în dezvoltarea economiei iobăgiste ruse de la începutul secolului al XIX-lea până în 1861", prezentat la 7 decembrie 1898 în cadrul Societății juridice din Moscova. O dare de seamă asupra referatului a fost publicată în numărul din 9 decembrie 1898 al ziarului „Russkie Vedomosti".

Despre părerile lui N. E. Fedoseev asupra cauzelor decăderii iobăgiei ne putem face o idee numai din articolul său „O lămurire istorică", publicat la 16 și 17 ianuarie 1897 în ziarul „Samarskii

www.dacoromanica.ro

Vestnik", şi din scrisoarea sa către Andreevski, intitulată „De unde şi cum a luat naştere clasa muncitoare rusă?" (vezi culegerea „Fedoseev Nikolai Evgrafovici", 1923, Moscova—Petrograd, p. 145—154). Opera principală a lui N. E. Fedoseev pe această temă nu a fost găsită pînă în prezent. — *130.*

122 V. I. Lenin s-a referit la cartea lui M. I. Tugan-Baranovski „Crizele industriale în Anglia contemporană, cauzele şi influenţa lor asupra vieţii poporului". — *130.*

123 Descrierea sărbătoririi revelionului la Minusinsk de către V. I. Lenin, N. K. Krupskaia şi tovarăşii lor poate fi găsită în volumul de faţă, p. 415—416, 417—418, precum şi în cartea lui P. N. Lepeşinski „La răscruce de veacuri", Moscova, 1955, p. 96—110. — *132.*

124 Este vorba de o dispută care a avut loc la 19 decembrie 1898 în aula Universităţii din Moscova, cu prilejul susţinerii de către M. I. Tugan-Baranovski a tezei sale de doctorat, intitulată „Fabrica rusă în trecut şi în prezent". — *134.*

125 Pe cît se pare, acest adaos la capitolul al II-lea al cărţii lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" este nota de subsol în legătură cu cartea lui V. V. (V. P. Voronţov) „Destinele capitalismului în Rusia" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 175). — *134.*

126 Coletul fusese trimis de M. A. Ulianova, care într-o scrisoare către fiica ei Maria Ilinicina a scris mai tîrziu : „La 17 decembrie i-am trimis lui Volodea, la Şuşa, jocul de şah, iar Nadiei nişte dulciuri, socotind că ei le vor primi de sărbători — şi în orice caz pînă la Anul nou —, dar în realitate coletul le-a sosit abia peste o lună, pe la 17 ianuarie". — *134.*

127 A. A. Vaneev ceruse să fie transferat într-o localitate cu climă mai blîndă, ceea ce a atras după sine o dispoziţie a guvernatorului general din Irkutsk ca el să fie transferat la Tunka, în gubernia Irkutsk. Abia după o a doua cerere şi după un examen medical special s-a putut obţine transferarea lui, la începutul lunii iunie 1899, în satul Ermakovskoe din districtul Minusinsk, unde a şi murit după trei luni şi jumătate. — *135.*

128 „*Nacealo*" — revistă lunară ştiinţifică, literară şi politică, organ de presă al „marxiştilor legali" ; a apărut la Petersburg în prima jumătate a anului 1899, sub îngrijirea lui P. B. Struve, M. I. Tugan-Baranovski şi a altora.

Lenin a publicat în această revistă o serie de recenzii (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 85—90, 146—149), precum şi primele şase paragrafe din capitolul al III-lea al cărţii „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 179—208). — *140.*

www.dacoromanica.ro

129 Este vorba, după cum se vede din scrisoarea următoare, de cartea lui R. Gvozdev „Chiaburie-cămătărie, însemnătatea ei social-economică". Recenzia lui V. I. Lenin la această carte a fost publicată în nr. 3 din 1899 al revistei „Nacealo" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 55—59). — *140.*

130 Din cauza bolii lui A. A. Vaneev, transferarea lui în satul Anţiferovo n-a mai avut loc. — *140.*

131 Este vorba de anexele la capitolul al VII-lea al cărţii lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" : „Date statistice rezumative privitoare la industria de fabrică din Rusia europeană" şi „Principalele centre ale industriei de fabrică din Rusia europeană" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 593—594, 595—599). — *143.*

132 V. I. Lenin restituia un număr al revistei bibliografice „Buletin pentru literatură, ştiinţă şi bibliografie al librăriilor M. O. Wolf", care conţinea, probabil, printre rînduri o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică. Din motive de ordin conspirativ, el a adăugat că revista i-a fost cerută. — *144.*

133 Este vorba de recenzia lui V. I. Lenin la cartea lui Parvus „Piaţa mondială şi criza agrară. Studii economice". Recenzia a apărut în nr. 3 din 1899 al revistei „Nacealo" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 60—61). — *144.*

134 Din scrisoarea următoare se vede că broşura menţionată i-a fost trimisă lui V. I. Lenin de A. I. Ulianova-Elizarova pentru a-i arăta cu ce literă se culege cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *146.*

135 V. I. Lenin se referă la „Diagrama care reprezintă tabelele A şi B" din capitolul al II-lea al cărţii „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, între p. 128 şi 129). — *146.*

136 În scrisoarea pe care i-a adresat-o lui V. I. Lenin, A. N. Potresov făcuse o serie de observaţii pe marginea articolului „La ce moştenire renunţăm ?", arătînd, printre altele, că din lectura articolului cititorul rămîne cu impresia că autorul pledează pentru preluarea moştenirii rămase de la Skaldin. Declarîndu-se în parte de acord cu observaţiile lui Potresov, Lenin i-a scris în răspunsul său că n-a spus nicăieri că trebuie preluată moştenirea lăsată de Skaldin şi că numai din considerente legate de cenzură îl ia pe acesta ca termen de comparaţie, iar nu pe Cernîşevski şi pe tovarăşii lui de idei (vezi Opere complete, vol. 46, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 18—19). — *147.*

137 Asemenea acuzaţii fuseseră formulate de către unul dintre „samareni" (vezi adnotarea 39) — P. P. Maslov în articolul său „Idealizarea gospodăriei naturale", publicat în nr. 3 din 1899 al

www.dacoromanica.ro

revistei „Naucinoe Obozrenie". Probabil că despre acest articol i-a scris I. O. Martov lui V. I. Lenin. — *147.*

138 V. I. Lenin se referă la capitolul al V-lea din articolul său „La ce moştenire renunţăm?" (vezi Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 536—544). — *147.*

139 Nu s-a stabilit exact despre ce adaos la capitolul al VII-lea al cărţii „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" este vorba aici. E foarte posibil ca acest adaos să fie nota de subsol la penultimul alineat al acestui capitol, în care V. I. Lenin arată justeţea clasificării formelor capitaliste şi a stadiilor de dezvoltare a industriei, făcută de Marx, în opoziţie cu clasificarea (din studiile lui Held şi Bücher) „care confundă manufactura cu fabrica, încadrînd munca pentru skupşcic într-o formă specială de industrie" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 542). — *147.*

140 Este vorba de onorariul cuvenit pentru traducerea volumului I al cărţii soţilor S. şi B. Webb „Teoria şi practica trade-unionismului englez", apărut în editura O. N. Popova în 1899. — *147.*

141 Este vorba, probabil, de recenzia lui V. I. Lenin la cartea „Rusia comercială şi industrială. Îndreptar pentru comercianţi şi fabricanţi". Această recenzie a fost publicată în nr. 3 din 1899 al revistei „Nacealo" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 62—65). — *148.*

142 V. I. Lenin se referă la articolul său „Însemnări cu privire la teoria pieţelor", publicat în nr. 1 din 1899 al revistei „Naucinoe Obozrenie" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 45—54). Articolul de răspuns al lui P. Struve — „Problema pieţelor în condiţiile producţiei capitaliste (În legătură cu cartea lui Bulgakov şi cu articolul lui Ilin)" — a fost publicat în acelaşi număr al revistei „Naucinoe Obozrenie".

Problema teoriei pieţelor a stîrnit o polemică vie, la care au luat parte şi A. Izgoev, P. Nejdanov, B. Avilov şi P. Skvorţov. V. I. Lenin a publicat în nr. 8 al revistei „Naucinoe Obozrenie" articolul său „Încă o dată cu privire la teoria realizării" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 66—84). P. B. Struve a reţinut publicarea acestui articol probabil şi din dorinţa ca propriul său „Răspuns lui Ilin" să apară în acelaşi număr al revistei. Polemica în jurul acestei probleme a continuat şi după aceea. În nr. 12 din 1899 al revistei „Jizn" a apărut articolul lui P. Nejdanov „Polemica în jurul problemei pieţelor" şi cel al lui V. I. Lenin „Răspuns d-lui P. Nejdanov" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 150—155). — *148.*

143 Este vorba de revista social-democraţiei germane „Die Neue Zeit". Deşi nu era interzisă în Rusia, autorităţile o confiscau adesea dacă abonatul era o persoană suspectă din punct de vedere politic. De aceea, din motive de ordin conspirativ, V. I. Lenin, în cores-

www.dacoromanica.ro

pondența sa cu familia, obișnuia să traducă denumirea revistei. Abonamentul la revistă se făcea la Moscova, pe numele unuia dintre membrii familiei, iar pe măsura sosirii numerelor revistei, acestea se trimiteau la Șușenskoe pe adresa lui V. I. Lenin. — *149.*

144 Este vorba de una dintre cronicele agricole — editate de zemstvele guberniale — pe care le-a folosit V. I. Lenin la lucrarea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *149.*

145 V. I. Lenin se referă, probabil, la tabelul privind grupurile de meșteșuguri inserat în capitolul al V-lea al cărții „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, p. 338). Acest tabel a fost cules, cum și dorise Lenin, cu cel mai mic corp de literă (nonparel). — *149.*

146 Este vorba de tabelul din paragraful doi din capitolul al II-lea al cărții „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", cuprinzînd date referitoare la repartizarea pămîntului lotual între diverse grupuri de gospodării, precum și de tabelul din primul paragraf al aceluiași capitol, cuprinzînd date referitoare la înlăturarea grupului mijlociu de gospodari din județul Dneprovsk, gubernia Taurida (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, p. 75 și 66—67). — *149.*

147 La prefața cărții „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", V. I. Lenin a adăugat numai un post-scriptum (vezi Opere complete, vol. 3, București, Editura politică, 1963, p. 7—9). Despre acest lucru vorbește V. I. Lenin în scrisoarea 82 (vezi volumul de față, p. 157). — *150.*

148 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Încă o dată cu privire la teoria realizării", în care el face trimitere nu la cartea „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", a cărei dată de apariție nu era încă certă, ci la articolul său „Cu privire la caracterizarea romantismului economic", care apăruse în culegerea „Studii și articole economice". — *150.*

149 La această erată, A. I. Ulianova-Elizarova a adăugat o eroare de tipar descoperită de ea. — *150.*

150 M. T. Elizarov cîștigase o partidă de șah în cadrul unui simultan dat de cunoscutul șahist german E. Lasker, care venise la Moscova la începutul anului 1899. — *151.*

151 Prin „ortodocși" par a se subînțelege aici „samarenii" (vezi adnotările 39 și 137). — *151.*

152 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Încă o dată cu privire la teoria realizării" (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, p. 66—84), scris ca răspuns la articolul lui P. B. Struve „Cu privire la problema pieților în condițiile producției capitaliste (În legătură cu cartea lui Bulgakov și cu articolul lui Ilin)". — *152.*

153 Probabil că revista bibliografică „Buletinul" conținea printre rînduri o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică. — *156.*

www.dacoromanica.ro

154 În sumar a fost dat și cuprinsul amănunțit al fiecărui paragraf. — *157.*

155 Este vorba de cartea lui K. Kautsky „Die Agrarfrage" („Problema agrară"), 1899. V. I. Lenin a scris la această carte o recenzie care a fost publicată în nr. 4 din 1899 al revistei „Nacealo" (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, p. 85—90); conspectul acestei cărți a fost publicat în „Culegeri din Lenin", vol. XIX. În Arhiva Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un exemplar al cărții lui Kautsky cu însemnările făcute de V. I. Lenin. — *157.*

156 Scrisorile trimise de V. I. Lenin la Turuhansk erau adresate lui I. O. Martov; corespondența lor din perioada de deportare nu s-a păstrat. — *159.*

157 Este vorba de greva care a avut loc în 1899 în 30 de instituții de învățămînt superior din Petersburg, Moscova, Odesa, Kiev, Harkov, Riga, Tomsk și din alte orașe.

Tulburările din Finlanda au fost provocate de abrogarea Constituției finlandeze la 3 (15) februarie 1899. Probabil că acestea sînt evenimentele la care se referea știrile publicate în „Frankfurter Zeitung" pe care cenzura le acoperise cu tuș. — *159.*

158 Revista „Prakticeskaia Jizn" și cartea lui I. Țion „Nihiliștii și nihilismul" au fost folosite, pare-se, pentru a-i transmite lui V. I. Lenin scrisori scrise cu cerneală simpatică. — *161.*

159 Este vorba de articolul lui B. Avilov „O nouă încercare de «armonie economică» (N. Kablukov. «Cu privire la condițiile de dezvoltare a gospodăriei țărănești din Rusia», Moscova, 1899)", publicat în nr. 1—2 din 1899 al revistei „Nacealo". — *162.*

160 Este vorba de articolul lui S. Bulgakov „Cu privire la evoluția capitalistă a agriculturii", apărut în revista „Nacealo" nr. 1—2, 3 din 1899. — *163.*

161 Analiza critică a concepțiilor „marxistului legal" S. N. Bulgakov a fost făcută de V. I. Lenin în două articole (primul și al doilea) intitulate „Capitalismul în agricultură (Despre cartea lui Kautsky și despre articolul d-lui Bulgakov)". Articolele erau destinate revistei „Nacealo", dar, deoarece între timp revista a fost interzisă, ele au fost publicate în nr. 1 și 2 din 1900 ale revistei „Jizn" (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, p. 91—145). — *163.*

162 V. I. Lenin se referă la proiectata călătorie la Șușenskoe a Mariei A. Ulianova și Annei I. Ulianova-Elizarova. — *165.*

163 Articolul „Capitalismul în agricultură" a fost publicat în ianuarie-februarie 1900, după apariția cărții „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", așa încît referirile despre care vorbește Lenin nu au fost scoase. — *165.*

www.dacoromanica.ro

164 Redactarea traducerii ruse a volumului al doilea al cărții soților S. și B. Webb „Teoria și practica trade-unionismului englez" a fost începută de V. I. Lenin mai tîrziu — la începutul lunii septembrie 1899. În procesul muncii, el nu s-a putut limita la redactarea textului ; o bună parte din text a trebuit să fie retradusă ; Lenin a adăugat de asemenea o serie de note de subsol. Lucrarea a fost încheiată la 19 ianuarie 1900. — *167.*

165 Faptul că P. B. Struve a transmis revistei „Naucinoe Obozrenie" articolul lui V. I. Lenin „Încă o dată cu privire la teoria realizării" se explică și prin situația nesigură a revistei „Nacealo" în urma confiscării numărului pe aprilie 1899. — *167.*

166 Este vorba de o notă la articolul lui Bulgakov „Cu privire la evoluția capitalistă a agriculturii", în care autorul declara că respinge teoria marxistă a Zusammenbruch-ului (a revoluției socialiste). Cu puțin în urmă, Bernstein formulase o critică asemănătoare în cartea sa revizionistă „Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie" („Premisele socialismului și sarcinile social-democrației"), 1899. — *167.*

167 La sfîrșitul articolului al doilea „Capitalismul în agricultură" nu există o asemenea remarcă. E posibil ca Lenin să fi vorbit despre aceasta în prima variantă a articolului, deoarece, după cum se poate vedea din scrisorile 98 și 99, articolul a fost refăcut de el (vezi volumul de față, p. 184 și 185). — *168.*

168 „*Discipolii*" — adepții lui Marx și Engels. Acest termen era folosit în anii 1890—1900 ca denumire dată marxiștilor în presa legală. — *169.*

169 Este vorba de cartea lui A. Bogdanov „Curs scurt de știință economică". — *170.*

170 Este vorba de lucrarea lui V. I. Lenin „Cu privire la caracterizarea romantismului economic. Sismondi și sismondiștii noștri autohtoni" și de articolul „Răspuns d-lui P. Nejdanov", publicat în numărul (12) din decembrie 1899 al revistei „Jizn" (vezi Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, p. 119—252, și vol. 4, 1964, p. 150—155). — *171.*

171 Referirea de care vorbește V. I. Lenin aici este următoarea frază de la începutul articolului „Răspuns d-lui P. Nejdanov" : „Cît despre celelalte chestiuni pe care d-l P. Nejdanov le ridică în legătură cu teoria piețelor și în special în legătură cu părerile d-lui P. B. Struve, mă voi mărgini să mă refer la articolul pe care l-am scris ca răspuns lui Struve («Încă o dată cu privire la teoria realizării» ; publicarea acestui articol în «Naucinoe Obozrenie» a întîrziat din motive independente de voința autorului)" (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, p. 150). — *171.*

172 Articolul lui Tugan-Baranovski este menționat de V. I. Lenin în nota de subsol la alineatul final al articolului său „O critică

www.dacoromanica.ro

necritică" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 625), precum şi în scrisoarea din 27 iunie 1899 către A. N. Potresov (vezi Opere complete, vol. 46, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 29—30). — *173.*

173 Este vorba de recenzia lui G-d la cartea lui A. Bogdanov „Elementele fundamentale ale concepţiei istorice despre natură".

Nu se ştie dacă V. I. Lenin a scris sau nu o notă de răspuns la această recenzie. Că această carte a lui Bogdanov a fost primită de el în Siberia reiese din scrisoarea sa către A. M. Gorki din 25 februarie 1908 (vezi Opere complete, vol. 47, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 151).

După cum se ştie din scrisoarea lui din 27 iunie 1899 către A. N. Potresov, V. I. Lenin credea pe atunci că sub pseudonimul A. Bogdanov scrie G. V. Plehanov (vezi Opere complete, vol. 46, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 31—32). — *174.*

174 Aprecieri mai amănunţite despre „Credo" au fost formulate de Lenin, probabil, într-o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică.

„*Credo*" — simbol al credinţei, program, expunere a concepţiei despre lume. Sub această denumire a devenit cunoscut manifestul unui grup de „economişti", scris de E. D. Kuskova, pe care A. I. Ulianova-Elizarova l-a trimis lui V. I. Lenin la Şuşenskoe. Ulterior, A. I. Ulianova-Elizarova îşi amintea în legătură cu acesta că, primind de la A. M. Kalmîkova, din Petersburg, „Credo"-ul, l-a transcris într-o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică şi adresată lui V. I. Lenin, dînd documentului prima denumire ce i-a venit în minte : „Îţi trimit un fel de «Credo» al tinerilor".

După primirea „Credo"-ului, V. I. Lenin a scris „Protestul social-democraţilor din Rusia", care a fost discutat şi adoptat la o adunare la care au participat 17 deportaţi marxişti din districtul Minusinsk (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 157—170). — *175.*

175 V. I. Lenin se referă la articolul lui S. Bulgakov „Legea cauzalităţii şi libertatea de acţiune a omului" şi la cel al lui P. Struve „Încă o dată despre libertate şi necesitate", ambele publicate în numărul (8) din mai 1897 al revistei „Novoe Slovo". Aceste articole erau o continuare a polemicii dintre Struve şi Bulgakov în jurul problemelor filozofiei lui Kant, Stammler, Simmel ş.a., polemică purtată în anii 1896—1897 în coloanele revistei „Voprosî Filozofii i Psihologhii". Despre Stammler, Lenin vorbeşte în articolul său „O critică necritică" (Vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 624—625), precum şi în scrisoarea sa din 27 iunie 1899 către A. N. Potresov (vezi Opere complete, vol. 46, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 31). — *177.*

176 V. I. Lenin se referă la articolul lui P. Skvorţov „Cu privire la problema pieţelor (În legătură cu nota d-lui Piotr Struve «Cu privire la problema pieţelor în condiţiile producţiei capitaliste»)", apărut în nr. 7 din 1899 al revistei „Naucinoe Obozrenie". — *177.*

www.dacoromanica.ro

177 Este vroba de cartea : E. Bernstein. „Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie", 1899. Vezi în scrisoarea din 1 septembrie 1899 (volumul de față, p. 184) aprecierea pe care V. I. Lenin o face acestei cărți. — *181.*

178 *Congresul de la Hanovra al Partidului social-democrat german* a avut loc între 9 și 14 octombrie (st. n.) 1899. În principala problemă de pe ordinea de zi — „Atacurile împotriva concepțiilor fundamentale și a tacticii partidului" —, raportul a fost prezentat de A. Bebel. Lenin a scris că cuvîntarea lui împotriva oportuniștilor va rămîne pentru mult timp „un model de apărare a concepțiilor marxiste și de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc" (Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, p. 392). Dar congresul, pronunțîndu-se împotriva concepțiilor revizioniste ale lui Bernstein, nu a făcut o critică amplă a bernsteinismului. — *181.*

179 *„Vorwärts"* — cotidian, organ central al Partidului social-democrat german. — *182.*

180 Cele două articole consacrate criticii vederilor narodnicului liberal N. V. Levitski și menționate aici de V. I. Lenin n-au fost găsite pînă în prezent. Ele fuseseră destinate, probabil, revistei „Nacealo". Din perioada deportării ne este cunoscut numai articolul lui V. I. Lenin „În legătură cu o notă de ziar" (septembrie 1897), în care este analizat articolul lui N. Levitski „Despre unele probleme referitoare la viața poporului", apărut în numărul din 30 august 1897 al ziarului „Russkie Vedomosti" (vezi Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, p. 419—426). — *182.*

181 În lipsa manuscrisului nu se poate stabili despre ce fel de modificări la articolul al doilea „Capitalismul în agricultură" vorbește V. I. Lenin. După cum se vede din scrisoarea următoare, aceste modificări au fost trimise de Lenin cu mult înainte de publicarea articolului menționat. — *185.*

182 *„Sächsische Arbeiterzeitung"* — cotidian social-democrat german care a apărut la Dresden cu începere din 1890. De la 1 mai 1908 a apărut sub denumirea de „Dresdener Volkszeitung".

În suplimentele la nr. 253, 254 și 255 pe 1898 a fost publicat articolul lui G. V. Plehanov „Wofür sollen wir ihm dankbar sein ? Offener Brief an Karl Kautsky" („Pentru ce să-i fim recunoscători ? Scrisoare deschisă către Karl Kautsky"), în care Plehanov îl critică aspru pe Bernstein (vezi G. V. Plehanov, Opere, vol. XII, ed. rusă, 1928, p. 27—39). De acest articol al lui Plehanov se ocupă E. Bernstein într-o notă la capitolul final al cărții sale „Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie". — *185.*

183 V. I. Lenin se referă la revista social-politică „Le Mouvement Socialiste", care a început să apară la Paris în ianuarie 1899. În această revistă au fost publicate o serie de articole și scrisori ale

www.dacoromanica.ro

lui F. Engels. Printre colaboratorii ei au figurat W. Liebknecht, H. Quelch, J. Jaurès, A. Bebel, R. Luxemburg şi alţi reprezentanţi de seamă ai social-democraţiei internaţionale. Revista a publicat şi articole scrise de oportunişti şi de revizionişti, care predominau în Internaţionala a II-a. Şi-a încetat existenţa în iunie 1914. — *187.*

184 Această carte a fost, probabil, folosită de Anna Ilinicina pentru transmiterea unei scrisori scrise printre rînduri cu cerneală simpatică ; cuvintele lui V. I. Lenin „cartea despre congresul sindical de la Moscova... este... cît se poate de interesantă şi de instructivă" se referă, desigur, la conţinutul acestei scrisori. — *187.*

185 „*Severnîi Kurier*" — cotidian social-politic şi literar care a apărut la Petersburg în anii 1899—1900. — *187.*

186 În aceeaşi zi, la 19 ianuarie 1900, N. K. Krupskaia a adresat Direcţiei guberniale Ieniseisk cererea de a i se permite să plece la Ufa pe cont propriu. Neprimind aprobarea pînă la 29 ianuarie, N. K. Krupskaia a plecat din Şuşenskoe împreună cu V. I. Lenin. Biletul de liberă trecere i-a fost eliberat la Minusinsk.

Familia N. M. Knipovici — cunoştinţe apropiate ale Nadejdei Konstantinovna Krupskaia. — *188.*

187 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „O critică necritică (În legătură cu articolul d-lui P. Skvorţov «Fetişismul mărfii», apărut în nr. 12 al revistei «Naucinoe Obozrenie» din 1899)" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 601—625). — *189.*

188 Cartea lui S. N. Prokopovici „Mişcarea muncitorească din Occident" a fost oprită la 22 mai 1899, din ordinul preşedintelui comitetului de cenzură din Petersburg, dar apoi apariţia ei a fost autorizată de şeful Direcţiei generale a tipăriturilor ; a apărut la sfîrşitul lunii ianuarie 1900. V. I. Lenin a scris o recenzie la această carte (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 293—303). — *189.*

189 La 10 martie 1900 V. I. Lenin adresase directorului departamentului poliţiei o cerere prin care solicita să se acorde Nadejdei K. Krupskaia permisiunea de a locui la Pskov, în loc de Ufa, în cursul perioadei în care urma să stea sub supravegherea poliţiei. — *190.*

190 În nr. 2 din 1900 al revistei „Jizn" a fost publicat al doilea articol al lui V. I. Lenin „Capitalismul în agricultură (Despre cartea lui Kautsky şi despre articolul d-lui Bulgakov)". E posibil ca în scrisoarea de faţă să fie vorba de numărul de revistă care conţine acest articol. — *190.*

191 V. I. Lenin se referă la articolul lui P. Struve „Antinomia fundamentală a teoriei valorii bazate pe muncă", apărut în nr. 2 din 1900 al revistei „Jizn". Cele cîteva rînduri îndreptate împotriva

www.dacoromanica.ro

lui Struve, amintite în scrisoare, reprezintă nota de subsol de la sfîrşitul articolului lui V. I. Lenin „O critică necritică" (vezi Opere complete, vol. 3, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 625). — *192.*

192 Este vorba de articolul „Dmitri Ivanovici Pisarev" de V. I. Zasulici ; el a fost publicat în revista „Naucinoe Obozrenie" nr. 3, 4, 6 şi 7 din 1900, sub pseudonimul N. Karelin (vezi V. I. Zasulici. Culegere de articole, vol. 2 (1907), ed. rusă, p. 223—301). — *192.*

193 La 20 aprilie 1900 V. I. Lenin a adresat directorului departamentului poliţiei o cerere prin care solicita ca, în legătură cu îmbolnăvirea soţiei, să i se permită să locuiască la Ufa timp de o lună şi jumătate. Cererea a fost respinsă. — *193.*

194 Joi era zi de audienţe la departamentul poliţiei. V. I. Lenin o ruga pe mama sa să intervină la Petersburg pentru obţinerea permisiunii de a pleca la Ufa, unde se afla N. K. Krupskaia. M. A. Ulianova a obţinut această permisiune. — *196.*

195 Sosirea lui V. I. Lenin la Podolsk a întîrziat. La 20 mai 1900 el a venit ilegal la Petersburg, pentru a se întîlni cu social-democraţii din localitate şi a stabili modalităţile de a întreţine legătura după plecarea sa în străinătate. La 21 mai a fost arestat pentru venire ilegală în capitală ; a fost eliberat la 31 mai. Însoţit de un funcţionar poliţienesc, el a fost trimis la Podolsk, unde a sosit la 1 iunie. — *197.*

196 V. I. Lenin intenţiona să plece în Siberia pentru a-l vizita pe G. M. Krjijanovski. Călătoria n-a avut loc. La 10 iulie 1900 el s-a întors de la Ufa la Podolsk, iar la 16 iulie a plecat în străinătate pentru a organiza apariţia ziarului marxist ilegal „Iskra". — *197.*

197 În 1900 V. I. Lenin nu locuia la Paris şi cînd mergea acolo stătea puţin, dar din motive de ordin conspirativ îşi trimitea prin Paris scrisorile adresate unor destinatari aflaţi în Rusia. — *198.*

198 Aceste cuvinte au fost scrise din motive de ordin conspirativ. În realitate, la începutul lunii septembrie 1900, V. I. Lenin, în drum spre München, s-a abătut pe la Nürnberg pentru a discuta cu social-democratul german A. Braun problemele legate de organizarea asistenţei tehnico-organizatorice la editarea ziarului „Iskra". — *198.*

199 V. I. Lenin se afla pe atunci la München. Parisul este menţionat în scopuri conspirative, la fel ca şi expoziţia din acest oraş. — *199.*

200 M. I. Ulianova fusese arestată în toamna anului 1899 şi expulzată la Nijni Novgorod pînă la terminarea instrucţiei ; s-a întors la Moscova la sfîrşitul lunii decembrie a aceluiaşi an. — *200.*

www.dacoromanica.ro

201 Este vorba de biroul de transporturi prin intermediul căruia se trimiteau cărţi lui V. I. Lenin. — *200.*

202 D. I. Ulianov se afla pe atunci la Podolsk, gubernia Moscova, sub supravegherea poliţiei ; ulterior i s-a permis să se înscrie la Universitatea din Iuriev, unde şi-a terminat studiile în 1901. — *201.*

203 Adresa lui F. Modráček era folosită de V. I. Lenin pentru trimitere şi primire de corespondenţă în şi din Rusia. — *203.*

204 Este vorba de S. I. Mitkevici, care se afla pe atunci ca deportat în Iakutia, fiind implicat în procesul organizaţiei din Moscova a P.M.S.D.R. Corespondenţa lui cu V. I. Lenin nu s-a păstrat. — *206.*

205 În a doua jumătate a lunii decembrie 1900, V. I. Lenin a fost la Leipzig, unde se tipărea primul număr al ziarului „Iskra", pentru redactarea definitivă a materialelor înainte de apariţie. Viena este menţionată în scopuri conspirative. — *207.*

206 V. I. Lenin se referă la „Manifestul partidului socialiştilor-revoluţionari", care i-a fost trimis, prin G. B. Krasin, într-un album de fotografii. În legătură cu acest manifest a fost publicat în nr. 5 al „Iskrei" articolul lui G. V. Plehanov „Vin nou în burdufuri vechi". — *210.*

207 Nu s-a stabilit despre ce manuscrise este vorba aici. În legătură cu „cadourile de la Viena" vezi adnotarea 206. — *212.*

208 În drum de la Ufa spre Germania, N. K. Krupskaia s-a oprit pentru cîteva zile la Moscova. — *212.*

209 „*Promîşlennîi Mir*" — cotidian economic-financiar, comercial şi tehnic-industrial ; a apărut la Petersburg din noiembrie 1899 pînă în 1905. — *214.*

210 Este vorba, probabil, de recenziile lui V. I. Lenin la cartea lui K. Kautsky „Bernstein und das sozial-demokratische Programm. Eine Antikritik" şi la cartea lui S. N. Prokopovici „Mişcarea muncitorească din Occident", recenzii scrise la sfîrşitul anului 1899 şi publicate pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 194—205 şi 293—303). — *215.*

211 V. I. Lenin se ducea de la Praga la Viena pentru aranjarea formalităţilor necesare în vederea venirii în străinătate a Nadejdei Konstantinovna Krupskaia, care se afla în Rusia. — *215.*

212 M. I. Ulianova şi M. T. Elizarov fuseseră arestaţi în noaptea spre 1 martie 1901, implicaţi fiind în procesul organizaţiei din Moscova a P.M.S.D.R. — *218.*

213 Această scrisoare i-a fost predată Mariei I. Ulianova la închisoare şi poartă sigiliul substitutului de procuror al curţii de apel din Moscova. — *218.*

www.dacoromanica.ro

214 Este vorba de V. A. Levițki, o cunoștință apropiată a familiei Ulianov, care era pe atunci medic igienist în județul Podolsk, gubernia Moscova. V. I. Lenin l-a cunoscut pe Levițki la locuința de vară a familiei sale, înainte de plecarea sa în străinătate, și l-a rugat să scrie pentru „Iskra". O corespondență a lui Levițki — „Trezirea cărămidarilor" — a fost publicată în nr. 1 al „Iskrei". — *221.*

215 *Prietenii din Siberia* — G. M. Krjijanovski, V. V. Starkov, M. A. Silvin și alți tovarăși care fuseseră deportați o dată cu V. I. Lenin. — *221.*

216 După eliberarea sa din închisoare, M. T. Elizarov intenționase să plece la Sîzran, unde se afla fratele său P. T. Elizarov. — *223.*

217 M. T. Elizarov era pe vremea aceea student la Școala de ingineri a Ministerului Căilor de Comunicație. — *223.*

218 Lui D. I. Ulianov nu i s-a permis s-o vadă pe M. I. Ulianova, pe motivul că recent fusese el însuși implicat într-un proces politic. — *225.*

219 Este vorba de M. V. Zvorîkina, care a fost colegă de liceu cu M. I. Ulianova. Un timp a locuit împreună cu M. A. Ulianova la Podolsk. — *225.*

220 M. A. Ulianova a locuit la Samara pe vremea cînd M. I. Ulianova se afla acolo în deportare. — *229.*

221 V. I. Lenin se referă la cărțile sale care fuseseră trimise din Siberia la Moscova pe adresa Mariei Aleksandrovna Ulianova. O parte din aceste cărți se păstrează azi în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

Despre o nouă adresă se vorbește în scrisoare în legătură cu mutarea editurii „Iskrei" de la München la Londra, unde V. I. Lenin a și plecat în ziua de 12 aprilie 1902 (vezi scrisoarea următoare). — *230.*

222 În vara anului 1902, M. A. Ulianova a plecat în străinătate ca să se întîlnească cu V. I. Lenin. De la sfîrșitul lunii iunie pînă la 25 iulie V. I. Lenin a stat cu mama sa și cu A. I. Ulianova-Elizarova la Loguivy (pe coasta de nord a Franței). — *232.*

223 V. I. Lenin își amintește de călătoria făcută împreună cu mama sa și cu sora mai mare la Ufa în vara anului 1900. De la Nijni Novgorod pînă la Ufa, unde N. K. Krupskaia își executa ultimele zile de deportare, ei au călătorit cu vaporul pe Volga, Kama și Belaia. — *234.*

224 Este vorba de niște fotografii ale lui A. I. Ulianov, fratele mai mare al lui V. I. Lenin, pe care A. I. Ulianova-Elizarova le trimisese lui Lenin, temîndu-se să le poarte asupra ei la trecerea frontierei, unde nu era exclus să fie arestată. — *234.*

225 D. I. Ulianov fusese arestat în august 1902, la limanul Hagibei de lîngă Odesa, unde lucra ca medic, implicat fiind într-un pro-

www.dacoromanica.ro

ces pentru „răspîndire de proclamaţii care îndeamnă pe ţărani să adere la mişcarea revoluţionară a muncitorilor“ ; după trei săptămîni de detenţiune a fost pus în libertate. — *236.*

226 Culegerea conţinea articole scrise de S. N. Bulgakov, prinţul E. N. Trubeţkoi, N. A. Berdeaev, S. L. Frank, prinţul S. N. Trubeţkoi, S. F. Oldenburg şi alţii. — *238.*

227 În Germania s-a desfăşurat în 1902 o luptă îndîrjită în jurul proiectului de tarif vamal depus de guvern. Social-democraţia germană, în frunte cu A. Bebel, a dus o luptă energică împotriva urcării preţurilor la cereale. — *239.*

228 A. I. Ulianova-Elizarova plecase spre Port Arthur împreună cu M. T. Elizarov, care pe atunci lucra în Extremul Orient. — *240.*

229 Germania este menţionată în scopuri conspirative. În februarie 1903 V. I. Lenin s-a dus la Paris, pentru a ţine un ciclu de prelegeri la Şcoala superioară rusă de ştiinţe sociale, unde în zilele de 23—26 februarie a ţinut patru prelegeri pe tema „Conceptii marxiste asupra problemei agrare în Europa şi în Rusia“. (La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează două variante de conspecte-planuri ale acestor prelegeri.) La începutul lunii martie V. I. Lenin a prezentat la o adunare a emigranţilor politici ruşi din Paris un referat despre programul agrar al eserilor şi cel al social-democraţilor. La 9 martie s-a întors la Londra. — *241.*

230 În noaptea de 1 spre 2 ianuarie 1904 au fost arestaţi la Kiev A. I. Ulianova-Elizarova, M. I. Ulianova şi D. I. Ulianov cu soţia, implicaţi fiind în procesul Comitetului Central şi al Comitetului de partid din Kiev. — *245.*

231 Despre această excursie, N. K. Krupskaia îşi aminteşte următoarele : „La sfîrşitul lunii iunie 1904, Vladimir Ilici şi cu mine ne-am luat rucsacurile în spinare şi am plecat pentru o lună în munţi, încotro vedeam cu ochii. Am stat o săptămînă la Lausanne, unde ne-am mai refăcut forţele, apoi am urcat undeva deasupra localităţii Montreux, ne-am înfundat în hăţişuri şi în locuri neumblate, unde am dat de nişte tăietori de lemne, care ne-au arătat pe unde s-o luăm ca să găsim drumul şi unde să înnoptăm. Am coborît prin Aigle în valea Ronului, am trecut prin Bex-les-Bains pe la o colegă de-a mea de şcoală, apoi am mers multă vreme de-a lungul Ronului, cale de vreo 70 de verste ; aceasta a fost partea cea mai obositoare a excursiei. În sfîrşit, am trecut peste Gemmipass în Oberland, am fost la poalele piscului Jungfrau, apoi, fmnţi de oboseală, am poposit în Iseltwald, pe malul lacului Brienzersee, unde am stat aproape o săptămînă, pentru a porni apoi iarăşi la drum, înapoi, spre Geneva, prin Interlaken şi Simmenthal. Iarna 1903—1904 fusese extrem de grea ; eram cu nervii zdruncinaţi şi voiam să plecăm cît mai departe de lume, să uităm pentru un timp toate treburile şi grijile. Munţii ne-au venit în ajutor. Schimbarea de ambianţă, aerul de

www.dacoromanica.ro

munte, singurătatea, oboseala plăcută şi somnul sănătos au avut o înrîurire binefăcătoare asupra lui Vladimir Ilici. Şi-a refăcut forţele, i-au revenit vioiciunea şi buna dispoziţie. Luna august am petrecut-o la Lac de Bret, unde Vladimir Ilici împreună cu Bogdanov au schiţat planul luptei împotriva menşevicilor". — *246.*

232 V. I. Lenin se referă la cartea lui Hobson „Imperialism", apărută în 1902. Traducerea acestei cărţi, făcută de V. I. Lenin, nu a fost tipărită, iar manuscrisul ei nu s-a păstrat. — *248.*

233 Întors de la Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului, V. I. Lenin s-a dus să se odihnească timp de cîteva săptămîni lîngă farul Stirsudden (azi localitatea Ozerki, raionul Vîborg, regiunea Leningrad), în vila în care locuia N. M. Knipovici. — *250.*

234 V. I. Lenin se referă la articolul său „Împotriva boicotului (Din însemnările unui publicist social-democrat)" (vezi Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 1—37). — *251.*

235 După cel de-al VII-lea Congres socialist internaţional, care a avut loc la Stuttgart şi la ale cărui lucrări a participat, V. I. Lenin s-a întors la vila „Vaza" din Kuokkala (azi aşezarea Repino, raionul Sestroreţk, Leningrad), unde a stat şi înainte, ascunzîndu-se de iscoadele ţariste. — *253.*

236 D. I. Ulianov era pe atunci medic de zemstvă în satul Lipitino, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova. — *253.*

237 „*Obrazovanie*" — revistă lunară literară, social-politică şi de popularizare a ştiinţei ; a apărut la Petersburg din 1892 pînă în 1909. În perioada 1902—1908 revista a publicat articole scrise de social-democraţi. În nr. 2 din 1906 au fost publicate aici capitolele V—IX din lucrarea lui V. I. Lenin „Problema agrară şi «criticii lui Marx»" (Vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1961, p. 154—220). — *254.*

238 După înfrîngerea primei revoluţii ruse, V. I. Lenin, urmărit de poliţia ţaristă, a fost nevoit să se mute de la Kuokkala la Ockelbo (lîngă Helsinki). Apoi, ca urmare a hotărîrii Centrului bolşevic de a muta în străinătate, la Geneva, editarea ziarului „Proletarii", Lenin pleacă din Ockelbo, şi, după cîteva zile de şedere la Stockholm, soseşte la Geneva în ziua de 7 ianuarie 1908. Astfel a început a doua emigraţie a lui Lenin, care a durat pînă în aprilie 1917. — *254.*

239 „*Tovarişci*" — cotidian burghez ; a apărut la Petersburg de la 15 (28) martie 1906 pînă la 30 decembrie 1907 (12 ianuarie 1908) ; în fapt a fost organul de presă al cadeţilor de stînga. „Naş Vek" a început să apară în ianuarie 1908 în locul ziarului „Tovarişci". — *254.*

240 V. I. Lenin se referă la lucrarea sa „Problema agrară în Rusia la sfîrşitul secolului al XIX-lea", scrisă pentru „Dicţionarul enci-

www.dacoromanica.ro

clopedic" editat de fraţii Granat. Din cauza rigorilor cenzurii, lucrarea nu a fost publicată atunci. Ea a apărut pentru prima oară, editată în broşură, în 1918 (vezi Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 57—142). — *255*.

241 „*Reci*" — cotidian, organul central al partidului cadet; a apărut la Petersburg. S-ar putea ca Lenin să se fi referit aici la nr. 12 din 15 (28) ianuarie 1908 al acestui ziar, în care a fost publicată „Rezoluţia social-democraţilor din Baku împotriva exproprierii şi terorii". — *256*.

242 Lenin a participat totuşi la culegerea „Karl Marx (1818—1883). La douăzeci şi cinci de ani de la moartea lui (1883—1908)", pentru care a scris articolul „Marxism şi revizionism" (vezi Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 15—26). — *257*.

243 V. I. Lenin se referă la clubul „Société de lecture" din Geneva; pentru a putea lucra în biblioteca acestui club trebuia să fii membru al lui şi să plăteşti o anumită cotizaţie. Lenin a mai lucrat în această bibliotecă în anii 1904—1905, înainte de plecarea sa în Rusia. — *257*.

244 Este vorba de editura „Zerno", în fruntea căreia se afla M. S. Kedrov. În 1907 această editură a hotărît să scoată în trei volume o culegere de scrieri ale lui V. I. Lenin, intitulată „În 12 ani". Din cele trei volume proiectate au putut fi scoase numai primul şi partea I a celui de-al doilea. Primul volum a apărut în noiembrie 1907 (pe copertă figurează anul 1908) şi a fost confiscat curînd după apariţie, dar o parte considerabilă din tiraj a putut fi salvată şi cartea a continuat să fie difuzată ilegal.

În aceeaşi editură a apărut o culegere consacrată celei de-a 25-a comemorări a morţii lui Karl Marx, precum şi „Calendarul pentru toţi pe anul 1908", în care a fost publicat articolul lui V. I. Lenin „Congresul socialist internaţional de la Stuttgart" (vezi Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 81—91). — *258*.

245 Cartea menţionată aici a fost citată de V. I. Lenin în lucrarea sa „Problema agrară şi «criticii lui Marx»" (vezi Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1961, p. 175). — *259*.

246 V. I. Lenin se referă la manuscrisul lucrării sale „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907", scrisă în noiembrie-decembrie 1907 (vezi Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 199—419). Această lucrare a fost inclusă în partea a doua a volumului al doilea din culegerea sa de scrieri intitulată „În 12 ani". Dar încă pe cînd se afla în tipografie, cartea a fost confiscată de poliţie şi distrusă. S-a păstrat un singur exemplar, din care lipsesc cîteva pagini de la sfîrşit. În parte, lucrarea a fost publicată în ziarul „Proletarii"

www.dacoromanica.ro

nr. 33 din 23 iulie (5 august) 1908. În întregime a fost publicată pentru prima oară în 1917. — *260.*

247 Nu s-a stabilit despre ce divergenţe între V. D. Bonci-Bruevici şi Lindov (G. D. Leiteizen) este vorba aici. — *261.*

248 Este vorba, probabil, de onorariul pentru ediţia a doua, completată, a cărţii „Dezvoltarea capitalismului în Rusia", apărută în 1908 în editura „Pallada" din Petersburg. — *261.*

249 V. I. Lenin se oprise la Leipzig, în drumul său din Suedia spre Geneva, în primele zile ale lunii ianuarie 1908. — *262.*

250 În ultima decadă a lunii aprilie 1908, V. I. Lenin l-a vizitat pe A. M. Gorki la Capri (Italia), unde a stat cîteva zile. — *262.*

251 La Londra, în mai 1908, V. I. Lenin a lucrat în biblioteca „British Museum", la cartea sa „Materialism şi empiriocriticism". — *263.*

252 V. I. Lenin se referă la cartea sa „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907". E de presupus că el voia să facă cunoscută această carte participanţilor la plenara C.C. al P.M.S.D.R. care urma să se ţină în august 1908 la Geneva. Nu s-a stabilit dacă rugămintea lui a fost sau nu îndeplinită. — *263.*

253 *Diablerets* — grup de munţi din Elveţia, situaţi în partea de vest a Alpilor bernezi, la hotarul cantoanelor Berna, Vallais şi Vaud, cu piscuri pînă la 3 246 m deasupra nivelului mării. — *266.*

254 În octombrie 1908 V. I. Lenin s-a dus la Bruxelles pentru a participa la şedinţa Biroului socialist internaţional; proiectata călătorie în Italia n-a mai avut loc. — *267.*

255 Este vorba de editarea cărţii „Materialism şi empiriocriticism", pe care V. I. Lenin intenţiona s-o scoată în editura fraţilor Granat. — *268.*

256 După cum se vede din textul primei ediţii a cărţii lui V. I. Lenin „Materialism şi empiriocriticism", expresia „obscurantism popesc" a fost înlocuită prin „fideism", deşi în unele locuri a rămas nemodificată. V. I. Lenin a propus de asemenea să fie înlocuită cu termenul „şamanism". Într-o scrisoare din 27 ianuarie 1909, A. I. Ulianova-Elizarova îi răspunde în legătură cu această chestiune: „«Şamanism» a venit prea tîrziu. Dar este el oare mai bun?" Nota indicată aici a fost dată în prefaţa la prima ediţie şi s-a păstrat şi în ediţiile următoare (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 10). — *271.*

257 Este vorba de V. A. Leviţki, cunoştinţă apropiată a familiei Ulianov încă de la Podolsk, de unde V. I. Lenin s-a dus în vara anului 1900 la Ufa (şi nu la Krasnoiarsk, cum se spune în scrisoarea lui). — *273.*

www.dacoromanica.ro

258 Lui V. D. Bonci-Bruevici îi era greu să editeze cartea „Materialism şi empiriocriticism" în editura „Jizn i znanie", organizată de el în 1907, deoarece aceasta din urmă nu se consolidase încă din punct de vedere material. — *274.*

259 Manuscrisul pe „foaie separată", cu completarea menţionată aici, nu s-a păstrat.

Este vorba de nota referitoare la cartea lui Erich Becher „Philosophische Voraussetzungen der exakten Naturwissenschaften". Lpz., 1907, pe care, după cum spune V. I. Lenin în cuprinsul notei, el a citit-o după ce a terminat să scrie „Materialism şi empiriocriticism" (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 303—304). — *274.*

260 V. I. Lenin împreună cu membrii familiei sale urmau să plece de la Geneva la Paris, unde fusese mutată editarea ziarului „Proletarii". — *275.*

261 Cartea lui V. I. Lenin „Materialism şi empiriocriticism" a fost scoasă de editura particulară „Zveno", aparţinînd lui Krumbügel.

Contractul pentru editarea ei a fost încheiat pe numele Annei I. Ulianova-Elizarova şi prevedea : 100 de ruble coala de autor de 40 000 de semne, la un tiraj de 3 000 de exemplare, şi 50 de exemplare gratuite pentru autor. — *276.*

262 Telegrama menţionată aici nu s-a păstrat. După cum reiese din conţinutul scrisorii, în această telegramă V. I. Lenin întreba de sănătatea mamei sale, M. A. Ulianova, care era bolnavă în acea vreme. — *282.*

263 Paginile menţionate aici ca omise în şpalturi au fost primite de V. I. Lenin mai tîrziu, în pagini (vezi volumul de faţă, p. 284). — *283.*

264 V. I. Lenin se referă la răspunsul dat de A. I. Ulianova-Elizarova la telegrama prin care el întreba de sănătatea mamei sale, M. A. Ulianova.

„Un peu mieux" — ceva mai bine. — *284.*

265 *Mardi gras* — ultima zi a carnavalului în Franţa. — 284.

266 Din cauza lipsei manuscrisului, nu se poate stabili precis la care pasaj se referă remarca lui V. I. Lenin. Este vorba, probabil, de pasajul din § 1, „«Lucrul în sine», sau cum îl combate V. Cernov pe F. Engels", din capitolul al II-lea al cărţii „Materialism şi empiriocriticism", în care Lenin scrie despre poziţia adoptată de Bogdanov, Valentinov, Bazarov, Cernov şi alţi machişti împotriva tezei fundamentale a materialismului privind recunoaşterea materiei existente în mod obiectiv, independent de conştiinţa noastră, adică împotriva „lucrului în sine" (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 99). — *289.*

www.dacoromanica.ro

267 Greva muncitorilor şi funcţionarilor francezi de la poştă şi telegraf, despre care este vorba în această scrisoare, a durat de la 15 pînă la 23 martie 1909. — *289.*

268 Această eroare de tipar nu a fost trecută pe „Lista principalelor erori de tipar" în prima ediţie a cărţii „Materialism şi empiriocriticism" şi nu a fost corectată nici în textul cărţii. Pentru prima oară ea a fost îndreptată în ediţia a 3-a a Operelor lui V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 314). — *292.*

269 V. I. Lenin se grăbea să scoată cît mai curînd cartea „Materialism şi empiriocriticism", deoarece în iunie 1909 urma să se întrunească consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii" (de fapt, a Centrului bolşevic), la care urma să se dea o luptă decisivă împotriva lui Bogdanov şi a adepţilor săi. — *295.*

270 M. I. Ulianova se pregătea să dea examen la facultatea de filologie de la Sorbona (Paris), pentru a obţine titlul de profesoară de limba franceză. — *296.*

271 Cartea lui V. I. Lenin „Materialism şi empiriocriticism. Însemnări critice despre o filozofie reacţionară" a apărut la Moscova între 12 şi 17 mai (st. n.) 1909, în editura „Zveno" (a lui L. Krumbügel). — *296.*

272 V. I. Lenin se referă la traducerea inexactă a titlului cărţii: William James. „Pragmatism. A new name for some old ways of thinking", pe care o menţionează în lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism" (vezi Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 359). — *297.*

273 Onorariul pentru cartea „Materialism şi empiriocriticism" a fost în întregime primit de V. I. Lenin de la editorul L. Krumbügel (vezi în această privinţă scrisoarea Annei I. Ulianova-Elizarova către redacţia revistei „Proletarskaia Revoliuţiia", publicată în nr. 2—3 din 1930 al acestei reviste). — *297.*

274 V. I. Lenin se referă la consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii", care urma să se întrunească curînd. Convocată din iniţiativa lui Lenin, această consfătuire s-a ţinut la Paris în zilele de 21—30 iunie (st. n.) 1909. La ea au participat 9 membri ai Centrului bolşevic — organul suprem al fracţiunii bolşevice, ales de bolşevicii delegaţi la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., precum şi reprezentanţi ai organizaţiilor din Petersburg, regiunea Moscova şi Ural. Lucrările consfătuirii s-au desfăşurat sub conducerea lui Lenin. Cuvîntările şi intervenţiile lui în toate problemele principale de pe ordinea de zi au determinat caracterul lucrărilor consfătuirii. Tezele formulate de Lenin au stat la baza hotărîrilor adoptate de consfătuire.

Consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii" a condamnat cu hotărîre otzovismul şi ultimatismul, ca un curent dăunător şi periculos dinăuntrul mişcării muncitoreşti. Bogdanov,

www.dacoromanica.ro

liderul şi inspiratorul otzoviştilor, al ultimatiştilor şi al zidito-rilor de dumnezeu, a fost exclus din rîndurile fracţiunii bol-şevice. — *297.*

275 În vara anului 1909, V. I. Lenin împreună cu N. K. Krupskaia, cu mama ei şi cu M. I. Ulianova au fost la odihnă în satul Bombon (departamentul Seine et Marne) din apropiere de Paris. — *297.*

276 E posibil să fie vorba aici de numerele din ziarul „Rossiia" care conţineau dezbaterile Dumei de stat din octombrie 1909 în jurul proiectului de lege cu privire la organizarea teritoriului.

„*Rossiia*" — cotidian ultrareacţionar ; a apărut la Petersburg din noiembrie 1905 pînă în aprilie 1914. Din 1906 a fost organul de presă al Ministerului de Interne. — *303.*

277 V. I. Lenin se referă la I. I. Skvorţov-Stepanov, despre a cărui poziţie în perioada aceea i-a scris ulterior lui A. M. Gorki (vezi Opere complete, vol. 48, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 170—171).

Din corespondenţa lui V. I. Lenin cu I. I. Skvorţov-Stepanov în 1909 s-au păstrat două scrisori ale lui Lenin (vezi Opere complete, vol. 47, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 236—239, 240—246). — *303.*

278 V. I. Lenin se pregătea să plece la Bruxelles pentru a participa la lucrările celei de-a 11-a sesiuni a Biroului socialist internaţional. În ziua de 7 noiembrie 1909 el a luat cuvîntul în problema sci-ziunii din Partidul muncitoresc social-democrat olandez şi a votat pentru admiterea în Internaţională a marxiştilor olandezi („tribu-niştilor"), care reprezentau aripa de stînga a mişcării muncitoreşti din Olanda. La 8 noiembrie V. I. Lenin a participat la şedinţa co-misiei interparlamentare de pe lîngă B.S.I., iar după aceea s-a întors la Paris. — *303.*

279 În ziarul „Utro Rossii", organul de presă al industriaşilor din Moscova, apăruse la 15 noiembrie 1909 o notiţă defăimătoare in-titulată „Excluderea lui M. Gorki din partidul social-democrat". La 17 noiembrie, sub titlul „Excomunicarea lui Maxim Gorki", acelaşi ziar a publicat aşa-zisul „interviu" despre care scrie V. I. Lenin. Această ştire calomnioasă a fost publicată şi de ziarul „Reci" şi de alte ziare burgheze româneşti şi străine. Ca răspuns la născocirile difuzate de ziarele burgheze, V. I. Lenin a scris arti-colul „Născocirile presei burgheze despre excluderea lui Gorki (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 163—164). — *303.*

280 „*L'Eclair*" — ziar ; a apărut la Paris din 1888 pînă în 1939.

„*Berliner Tageblatt*" — „*Berliner Tageblatt und Handels-zeitung*" — cotidian ; a apărut în anii 1871—1939. — *303.*

281 În localitatea Sablino, de lîngă staţia de cale ferată cu acelaşi nume, în apropiere de Petersburg, locuia A. I. Ulianova-Elizarova

www.dacoromanica.ro

împreună cu soţul ei — M. T. Elizarov — şi cu mama ei — M. A. Ulianova. În anii 1905—1906 Lenin venise la Sablino în vizită la ai săi. În căsuţa în care locuiau aceştia i se cedase o cameră în care el putea să lucreze şi să se odihnească. — *304.*

282 Între 28 decembrie 1909 şi 6 ianuarie 1910 a avut loc la Moscova Congresul al XII-lea al naturaliştilor şi medicilor ruşi, în cadrul căruia s-au desfăşurat şi lucrările subsecţiei statisticieni. — *305.*

283 Este vorba de ucazul stolîpinist din 9 (22) noiembrie 1906 „Pentru completarea unor dispoziţii ale legii în vigoare privind proprietatea şi folosinţa funciară ţărănească", prin care se acorda ţăranilor dreptul de a ieşi din obşte. (În ceea ce priveşte politica agrară stolîpinistă, vezi mai amănunţit în Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 199—419). — *306.*

284 Manuscrisul cererii adresate de V. I. Lenin statisticienilor nu s-a păstrat. Textul ei a fost reprodus în mai multe copii, care au fost trimise statisticienilor ; una dintre ele a fost confiscată cu prilejul unei percheziţii făcute la M. I. Ulianova în 1909. Textul acestei copii s-a păstrat în scriptele departamentului poliţiei (vezi Opere complete, vol. 47, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 239). — *306.*

285 *Musée Grévin* — galerie de figuri de ceară reprezentînd diferite personaje istorice, fidel reproduse. — *307.*

286 *Juvisy* — oraşel din apropierea Parisului ; avea un aerodrom. V. I. Lenin se ducea acolo să privească zborul avioanelor, care-l interesau foarte mult. — *308.*

287 Aici este vorba de cartea „Scurtă privire asupra activităţii comisiilor judeţene pentru organizarea teritoriului (1907—1908)". Altă carte nu a existat. — *309.*

288 V. I. Lenin se referă la plenara C.C. al P.M.S.D.R. care urma să se întrunească curînd. Plenara a avut loc la Paris între 2 şi 23 ianuarie (15 ianuarie — 5 februarie) 1910 ; e cunoscută sub denumirea de „plenara de unificare". (Amănunte în legătură cu ea vezi în Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 255—324.) — *309.*

289 În iarna 1909—1910 D. I. Ulianov şi-a fracturat un picior şi şi-a luxat o claviculă (vezi volumul de faţă, p. 312). — *310.*

290 Este vorba de o problemă de şah compusă de D. I. Ulianov şi publicată în primul volum de „Suplimente lunare literare şi de ştiinţă popularizată la revista «Niva» pe anul 1909", p. 533. — *312.*

291 Figurile de şah despre care se vorbeşte în această scrisoare au fost făcute la strung de I. N. Ulianov, tatăl lui V. I. Lenin. Deoarece constituiau o amintire scumpă, M. A. Ulianova i le-a trimis lui Lenin. La plecarea lui Lenin din Galiţia pentru a se stabili în

www.dacoromanica.ro

Elveţia, la începutul primului război mondial, aceste figuri de şah s-au pierdut. — *313.*

292 Este vorba de ascuţirea luptei interne de partid în perioada de după plenara („de unificare") din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R. Despre aceasta i-a scris V. I. Lenin lui A. M. Gorki în scrisoarea din 11 aprilie 1910 (vezi Opere complete, vol. 47, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 263—267). — *319.*

293 Cartea poştală ilustrată cu vederea pădurii Meudon a fost trimisă de Lenin mamei sale, M. A. Ulianova, care se afla în perioada aceea la D. I. Ulianov, pe atunci medic de zemstvă în satul Lipitino, aproape de gara Mihnevo, judeţul Serpuhov, gubernia Moscova. — *320.*

294 În amintirile ei, N. K. Krupskaia scrie : „Meudon este un orăşel situat la 9 kilometri de Paris. Vara, în zilele de sărbătoare, mii de parizieni vin acolo să-şi petreacă ziua în sînul naturii. Noi ne duceam acolo în cursul săptămînii, ca să ne mai înviorăm, să gonim cu bicicleta prin frumoasa pădure Meudon". — *320.*

295 Este vorba de Congresul al VIII-lea al Internaţionalei a II-a, care a avut loc la Copenhaga între 28 august şi 3 septembrie (st. n.) 1910 şi la ale cărui lucrări a participat activ V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 330—331, 368—377). — *322.*

296 V. I. Lenin căuta un editor pentru una din lucrările sale în problema agrară — „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907" sau „Problema agrară în Rusia la sfîrşitul secolului al XIX-lea" (vezi Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 199—419 ; vol. 17, p. 57—142). — *323.*

297 Nu s-a stabilit despre ce articol este vorba aici. În revista „Sovremennîi Mir" n-a apărut în perioada aceea nici un articol scris de V. I. Lenin. Dar, potrivit mărturiei lui V. D. Bonci-Bruevici, un articol al lui Lenin a fost discutat de redacţie.

„*Sovremennîi Mir*" — revistă lunară literară, ştiinţifică şi politică ; a apărut la Petersburg din octombrie 1906 pînă în 1918. — *323.*

298 Este vorba, probabil, de tratativele pentru editarea lucrărilor agrare ale lui V. I. Lenin, purtate cu editorul G. F. Lvovici, care în 1905 şi 1906 publicase traducerea — făcută de Lenin — a cărţii lui K. Kautsky „Bernstein und das sozialdemokratische Programm. Eine Antikritik".

Partea de volum care fusese tradusă de Lenin a apărut sub titlul „K. Kautsky. Culegere de articole". Ediţia a doua poartă menţiunea : „Traducere de Lenin". — *324.*

299 „*Zvezda*" — ziar bolşevic legal ; a apărut la Petersburg de la 16 (29) decembrie 1910 pînă la 22 aprilie (5 mai) 1912. O continuare directă a ziarului „Zvezda" a fost „Nevskaia Zvezda", a

www.dacoromanica.ro

cărui editare a fost întreprinsă ca urmare a frecventelor confiscări ale ziarului „Zvezda". În aceste ziare au fost publicate circa 50 de articole ale lui V. I. Lenin. „Zvezda" se bucura de mare autoritate în rîndurile clasei muncitoare şi ale oamenilor muncii din Rusia. Acest ziar a pregătit terenul pentru apariţia „Pravdei", ziar bolşevic legal de masă. (Amănunte în legătură cu aceasta vezi la adnotarea 57 din volumul 20 al ediţiei de faţă.)

„Mîsl" — revistă bolşevică legală lunară pentru probleme filozofice şi social-economice ; a apărut la Moscova din decembrie 1910 pînă în aprilie 1911 ; au apărut în total 5 numere. A fost înfiinţată din iniţiativa lui V. I. Lenin, pentru intensificarea luptei împotriva organelor de presă legale lichidatoriste şi pentru educarea în spiritul marxismului a muncitorilor şi intelectualilor înaintaţi. În primele 4 numere ale revistei „Mîsl" au fost publicate 6 articole ale lui V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 401—432 ; vol. 20, p. 94—100 ; 119—139, 168—177, 194—215, 216—219). Amănunte despre această revistă vezi la adnotarea 86 din volumul 20 al ediţiei de faţă. — *324.*

300 Este vorba de „salariul" pe care V. I. Lenin îl primea de la partid atunci cînd nu avea nici un alt mijloc de existenţă. — *325.*

301 Şedinţa Biroului socialist internaţional a avut loc în zilele de 23 şi 24 septembrie (st. n.) 1911 la Zürich. La această şedinţă V. I. Lenin a luat apărarea Rosei Luxemburg împotriva oportunismului social-democraţilor germani. — *328.*

302 Referatul pe tema „Stolîpin şi revoluţia" a fost prezentat de V. I. Lenin într-o serie de oraşe din Elveţia : în ziua de 26 septembrie — la Zürich, 28 septembrie — la Berna, 2 octombrie — la Geneva. — *328.*

303 După ce toate încercările lichidatorilor, troţkiştilor şi împăciuitoriştilor de a zădărnici Conferinţa de la Praga a P.M.S.D.R. au eşuat, ei au pornit o campanie furibundă împotriva hotărîrilor acesteia, cu scopul de a le discredita.

A şasea Conferinţă generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. a avut loc între 18 şi 30 ianuarie (st. n.) 1912 la Praga. (Vezi mai amănunţit în legătură cu aceasta adnotarea 65 din volumul 21 al ediţiei de faţă.) — *330.*

304 Această mutare nu a mai avut loc. La 23 iunie 1912 V. I. Lenin, împreună cu familia, s-a mutat de la Paris la Cracovia. Scopul mutării : stabilirea unor legături mai strînse cu Rusia şi crearea unor condiţii mai bune pentru îndrumarea fracţiunii bolşevice din Dumă şi a activităţii redacţiei ziarului „Pravda". — *331.*

305 Nu s-a stabilit unde a fost Lenin. După mărturia lui G. M. Veazmenski, responsabilul cu arhiva de la Berlin a social-democraţiei ruse, în vara anului 1912 Lenin a vizitat această arhivă pentru a consulta colecţia pe 1907 a ziarului „Izvestiia C.C. al P.M.S.D.R.", pe care a căutat-o mult timp. Se prea poate ca

www.dacoromanica.ro

scurta călătorie despre care vorbeşte Lenin în scrisoare să fi fost chiar această călătorie la Berlin. — *331.*

306 La 7 mai 1912 au fost arestate la Saratov M. I. Ulianova şi A. I. Ulianova-Elizarova, implicate fiind în procesul organizaţiei locale a P.M.S.D. (b) din Rusia. — *331.*

307 În ziarul „Reci" din 17 (30) mai 1912 apăruse următoarea telegramă : „Saratov, 16 mai. Au fost efectuate percheziţii la 18 funcţionari de la căile ferate", iar în numărul din 10 (23) mai se comunicase : „Saratov, 9 mai. Organele jandarmeriei au efectuat 16 percheziţii şi tot atîtea arestări, în special printre muncitori". — *332.*

308 Pentru participare la activitatea organizaţiei din Saratov a P.M.S.D. (b) din Rusia, M. I. Ulianova a fost condamnată la deportare în gubernia Arhanghelsk. La cererea familiei, deportarea la Arhanghelsk a fost preschimbată în deportare la Vologda. — *336.*

309 „*Gleichheit*" — revistă social-democrată bilunară, organul de presă al mişcării femeilor muncitoare din Germania, iar apoi al mişcării internaţionale a femeilor ; a apărut la Stuttgart din 1890 pînă în 1925 ; din 1892 pînă în 1917 a fost redactată de Clara Zetkin. — *340.*

310 „*Pravda*" — cotidian bolşevic legal, care a apărut la Petersburg cu începere de la 22 aprilie (5 mai) 1912.

Lenin asigura îndrumarea ideologică a acestui ziar, scria zilnic materiale destinate a fi publicate în coloanele lui, dădea indicaţii redacţiei ziarului. În „Pravda" au fost publicate vreo 270 de articole şi însemnări ale lui V. I. Lenin. În „Pravda" îşi tipărea scrierile A. M. Gorki.

„Pravda" a fost de opt ori interzisă de guvernul ţarist, dar a continuat să apară sub alte denumiri. În aceste condiţii grele, bolşevicii au reuşit să scoată 636 de numere de ziar în decurs de doi ani şi ceva. La 8 (21) iulie 1914, „Pravda" a fost definitiv interzisă.

Editarea ei a fost reluată abia după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. (Mai amănunţit în legătură cu „Pravda" vezi adnotarea 142 din volumul 21 al ediţiei de faţă.) — *343.*

311 De regulă, prin amnistie se reducea o treime din termenul de deportare, dar numai pentru deportaţii în privinţa cărora administraţia locală dădea referinţe favorabile. Majorităţii deportaţilor din Vologda termenul le-a fost redus cu o treime. — *343.*

312 Călătoria lui Lenin pare să fi fost făcută în legătură cu referatul pe tema „Avîntul obştesc din Rusia şi sarcinile social-democraţiei", pe care l-a prezentat la Leipzig în ziua de 26 aprilie 1913. — *345.*

313 Este vorba de răspunsul lui D. I. Ulianov la rugămintea lui Lenin de a i se da un sfat medical în legătură cu tratamentul urmat de N. K. Krupskaia. Scrisoarea lui Lenin nu s-a păstrat, dar

www.dacoromanica.ro

conținutul ei ne este cunoscut dintr-o scrisoare a Mariei A. Ulianova din 30 aprilie 1913 către M. I. Ulianova : „Am primit acum o scrisoare de la Volodea, în care-i scrie și lui Mitea, comunicîndu-i că, deși Nadea a urmat timp de trei săptămîni un tratament electric, ochii, gîtul și inima sînt tot ca înainte. Cunoscuții îl sfătuiesc s-o ducă la Berna, la Kocher — un mare specialist în asemenea boli —, care o va vindeca, spun ei, dar e riscant să neglijezi, întrucît boala e serioasă și, dacă se întîrzie, nu se mai poate face nimic... Și acum Volodea se află într-o mare încurcătură : să părăsească vila în care abia s-au instalat — e așezată la mare înălțime, în munți, au acolo un aer minunat, de munte, așa cum i s-a prescris — și s-o ducă la Kocher ? Dar acesta e și chirurg, te pomenești că recomandă operația, și mulți spun că în asemenea boli operațiile sînt grele și cu rezultate îndoielnice... Așa că Volodea îi cere sfatul lui Mitea... Scrisoarea nu l-a găsit pe Mitea acasă ; el a venit peste două zile și, după ce a citit-o, s-a apucat să consulte cărți de medicină, a luat notițe, s-a sfătuit cu cineva de aici și abia ieri a trimis recomandat răspunsul". — *345*.

314 „*Prosveșcenie*" — revistă teoretică bolșevică legală ; a apărut lunar la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Tirajul revistei se ridica la 5 000 de exemplare.

Revista a fost înființată din inițiativa lui V. I. Lenin în locul revistei bolșevice „Mîsl", care apărea la Moscova și care a fost interzisă de guvernul țarist.

În preajma primului război mondial, revista „Prosveșcenie" a fost interzisă de guvernul țarist. Ea și-a reluat apariția în toamna anului 1917, dar nu a apărut decît un singur număr (dublu), în care au fost publicate lucrările lui Lenin „Vor păstra oare bolșevicii puterea de stat ?" și „Cu privire la revizuirea programului partidului". (Mai amănunțit în legătură cu această revistă vezi adnotarea 31 din volumul 24 al ediției de față.) — *347*.

315 Numărul jubiliar al „Pravdei" (nr. 92), închinat primei aniversări a ziarului, a apărut la 23 aprilie (6 mai) 1913. În acest număr au fost publicate articolele lui V. I. Lenin „La aniversarea «Pravdei» (Muncitorii sprijină ziarul muncitoresc)" și „Ceva despre rezultate și fapte" (vezi Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, p. 101—104, 105—108). — *347*.

316 Alegerea conducerii sindicatului muncitorilor metalurgiști din Petersburg a avut loc la 21 aprilie (4 mai) 1913. La adunare au participat circa 800 de oameni, iar peste 400 n-au mai putut intra în sală, deoarece era arhiplină. Bolșevicii au propus lista de candidați care fusese publicată în nr. 91 al ziarului „Pravda" și difuzată printre participanții la adunare. În pofida propunerii lichidatorilor ca alegerile să se facă „fără deosebire de orientare", majoritatea participanților la adunare a votat lista „Pravdei", care a obținut 10 locuri din 14. Conducerea nou aleasă i-a trimis lui V. I. Lenin o telegramă în care îl saluta „ca pe adevăratul conducător al clasei muncitoare". — *347*.

www.dacoromanica.ro

317 Este vorba de ziarul „Pravda", care a fost interzis de guvernul țarist la 5 iulie 1913. La 13 iulie ziarul a apărut sub o denumire nouă : „Raboceaia Pravda". — *352.*

318 În septembrie 1913 a apărut în limba germană corespondența dintre Marx și Engels în 4 volume. În legătură cu aceasta, V. I. Lenin a conceput planul unei vaste lucrări, al cărei început a fost articolul său „Corespondența dintre Marx și Engels" (vezi Opere complete, vol. 24, București, Editura politică, 1964, p. 280—287).

La Arhiva centrală a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un caiet voluminos în care V. I. Lenin a conspectat circa 300 de scrisori ale lui Marx și Engels și a făcut extrase din 15 scrisori importante sub raport teoretic, întocmind totodată un indice tematic sumar la materialul conspectat. S-au păstrat, de asemenea, toate cele 4 volume din „Corespondența" la care a lucrat V. I. Lenin, cu toate însemnările făcute de el în text și pe margini, cu patru creioane de culori diferite. Toate aceste materiale au fost editate în volum (vezi V. I. Lenin. „Conspectul «Corespondenței dintre Marx și Engels»". Moscova, Gospolitizdat, 1959).

Lucrarea lui V. I. Lenin „Corespondența dintre Marx și Engels" urma să fie publicată în 1914 în revista „Prosveșcenie", după cum s-a anunțat în ziarul „Proletarskaia Pravda" din 14 decembrie 1913, dar a rămas neterminată și a fost publicată în „Pravda" abia la 28 noiembrie 1920, la centenarul nașterii lui Engels. — *352.*

319 La jumătatea lunii ianuarie 1914 V. I. Lenin s-a dus de la Cracovia la Paris, unde a luat cuvîntul la o adunare a bolșevicilor în legătură cu intenția B.S.I. de a se amesteca în treburile P.M.S.D.R., iar apoi la două mitinguri consacrate comemorării evenimentelor de la 9 ianuarie 1905, precum și în sala mare a Societății de geografie, unde a prezentat un referat pe tema „Problema națională". De la Paris el a plecat la Bruxelles, pentru a participa la lucrările Congresului al IV-lea al social-democrației din Ținutul leton. În numele C.C. al P.M.S.D.R. el a prezentat la congres un raport în care a criticat cu asprime activitatea C.C. al social-democrației letone, care se situa pe o poziție oportunistă în problema luptei împotriva lichidatorismului, și a combătut cu hotărîre tendințele împăciuitoriste manifestate la congres. Pentru delegații la congres, Lenin a prezentat un referat în problema națională, în care a expus teoria și tactica bolșevismului în această problemă. După încheierea lucrărilor congresului, V. I. Lenin a prezentat referatul „Problema națională" la Liège și la Leipzig ; s-a întors la Cracovia în ziua de 6 februarie 1914. — *357.*

320 Articolul „Despre dreptul națiunilor la autodeterminare", menționat de V. I. Lenin, a fost scris în februarie-mai 1914 și publicat în aprilie-iunie în revista „Prosveșcenie" nr. 4, 5 și 6 (vezi Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, p. 277—345). — *358.*

www.dacoromanica.ro

321 Este vorba de recenzia lui V. Ian-ski (S. S. Danilov) la cartea lui V. Levițki (Țederbaum, V. O.) „August Bebel. Viața și activitatea lui. 1840—1913", Petersburg, 1914 ; recenzia a fost publicată în revista „Prosveșcenie" nr. 1 din 1914. — *359.*

322 V. I. Lenin se referă la revista „Rabotnița", care a apărut legal la Petersburg de la 23 februarie pînă la 26 iunie 1914. Primul număr al revistei a apărut de Ziua internațională a femeii — 23 februarie (8 martie) ; în total au apărut 7 numere. La această revistă au colaborat N. K. Krupskaia, I. F. Armand, L. N. Stal, A. I. Ulianova-Elizarova ș.a.

În legătură cu editarea revistei „Rabotnița" vezi și scrisoarea Nadejdei K. Krupskaia către A. I. Ulianova-Elizarova (vezi volumul de față, p. 455—456). — *359.*

323 Lenin are în vedere referatul său intitulat „Problema națională", pe care l-a prezentat la 23 ianuarie 1914 în sala mare a Societății de geografie de la Paris. — *359.*

324 *Afacerea Beilis* — proces provocator, organizat în 1913 la Kiev de către guvernul țarist împotriva evreului Beilis, care a fost pe nedrept acuzat de a fi omorît în scopuri rituale pe băiețelul creștin Iușcinski (în realitate omorul fusese organizat de ultrareacționari). Înscenînd acest proces, guvernul țarist voia să ațîțe antisemitismul și să provoace pogromuri antievreiești, cu scopul de a sustrage masele de sub influența mișcării revoluționare, care creștea în toată țara. Procesul a stîrnit un val de indignare publică ; într-o serie de orașe au avut loc demonstrații de protest ale muncitorilor. La proces, Beilis a fost achitat. — *362.*

325 V. I. Lenin și N. K. Krupskaia au fost la o serată închinată centenarului nașterii lui T. G. Șevcenko. — *362.*

326 Un articolaș al lui Mih. Sadko „Despre componența deportaților" a fost publicat în nr. 11 din 1913 al revistei „Prosveșcenie" ; alte articole pe această temă n-au mai apărut în această revistă. — *363.*

327 La 7 august 1914, în urma unui denunț prin care V. I. Lenin era în mod fals acuzat de spionaj, locuința sa din Poronino a fost percheziționată de autoritățile austriece. Lenin a primit dispoziția să se prezinte la jandarmeria din capitala județului — Nowy Targ. La 8 august V. I. Lenin a sosit la Nowy Targ, unde a fost arestat și întemnițat.

În apărarea lui V. I. Lenin s-au ridicat social-democrații polonezi, precum și deputați din parlamentul austriac. Datorită acestui fapt, la 19 august V. I. Lenin a fost pus în libertate. El a obținut permisiunea de a pleca din Austria în Elveția neutră, unde a sosit la 5 septembrie 1914. — *364.*

328 V. I. Lenin se referă la articolul său „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)", scris de el în iulie-noiembrie 1914 pentru „Dicționarul enciclopedic" Granat. Sub semnătura V. Ilin și cu unele prescurtări, articolul a fost publicat

www.dacoromanica.ro

în 1915 în volumul 28 al dicționarului. Textul lui complet, după manuscris, a fost publicat pentru prima oară în 1925, în culegerea „Marx-Engels-marxism" (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, p. 43—92). — *365.*

329 Temerile lui V. I. Lenin s-au adeverit. După plecarea lui, cea mai mare parte din cărți și din arhivă a căzut în mîna jandarmilor, care le-au predat la Marele stat-major din Varșovia. În 1954 au fost descoperite în Polonia unele materiale din această arhivă, care au fost apoi predate Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. O parte din aceste documente au fost incluse în Operele complete ale lui V. I. Lenin. — *365.*

330 În timpul războiului imperialist mondial, G. V. Plehanov a trecut pe pozițiile social-șovinismului și a apărat tactica menșevică a defensismului ; această schimbare de atitudine a avut un ecou favorabil în presa burgheză. — *365.*

331 Este vorba de revista „Prosveșcenie" ; se proiecta ca editarea ei să fie reluată. Într-o scrisoare din 11 aprilie 1915 către M. I. Ulianova, A. I. Ulianova-Elizarova scria : „Intenționăm ca în vara asta să scoatem unul sau două numere de revistă". Într-o scrisoare din 23 aprilie același an, A. I. Ulianova-Elizarova scria : „Discutăm despre reluarea editării revistei sau mai curînd despre scoaterea unui număr în timpul verii, ca să nu pierdem dreptul la revistă, dar deocamdată nu ne-am apucat încă serios de treabă. Volodea așteaptă cu nerăbdare revista, ziarele". — *365.*

332 În nr. 9 din 1914 al revistei „Sovremennîi Mir" a fost publicat un articol ultrașovin de N. Iordanski, intitulat „Trăiască victoria !". — *365.*

333 M. I. Ulianova îl rugase pe V. I. Lenin să se intereseze de soarta prizonierului de război A. Rozenfeld. Într-o scrisoare din ianuarie 1915 către V. A. Karpinski, V. I. Lenin îl întreba : „*Există la Geneva un birou de informații cu privire la prizonierii ruși din Germania ?*" (vezi Opere complete, vol. 49, București, Editura politică, 1968, p. 51). — *365.*

334 V. I. Lenin se referă la sciziunea dintre majoritatea oportunistă centrist-kautskistă din Partidul social-democrat german, pe de o parte, și aripa lui radicală de stînga, pe de altă parte. — *369.*

335 „*Lichtstrahlen*" — revistă lunară, organul de presă al unui grup de social-democrați de stînga din Germania („Socialiștii internaționaliști din Germania"), care apărea sub îngrijirea lui J. Borchardt. Revista a apărut la Berlin, la intervale neregulate, din 1913 pînă în 1921. — *369.*

336 La începutul lunii iunie 1915, V. I. Lenin și N. K. Krupskaia au plecat din Berna și s-au instalat în sătucul de munte Sörenberg, unde au stat toată vara. — *370.*

www.dacoromanica.ro

337 Această scrisoare nu s-a păstrat. V. I. Lenin căuta un editor pentru cartea sa „Noi date cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură. Partea I. Capitalismul şi agricultura în Statele Unite ale Americii", scrisă în 1915 (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 133—233). Probabil că despre editarea acestei cărţi scria A. I. Ulianova-Elizarova la 27 februarie 1915 într-o scrisoare adresată Mariei Ilinicina Ulianova: „Îţi mulţumesc că faci sondaje pentru editarea cărţii lui Volodea; în cazul acesta voi amîna încheierea contractului cu Bonci (el oferă 50 de ruble de fiecare coală (la un tiraj de 3 000 de exemplare))". Studierea statisticii agricole a S.U.A. a fost începută de Lenin mai înainte, ceea ce se vede din scrisorile trimise de el la New York în 1914 economistului I. A. Gurvici la 27 februarie şi lui N. N. Nakoreakov la 18 mai (vezi Opere complete, vol. 48, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 294—296 şi 320—321).

Terminîndu-şi lucrarea la sfîrşitul anului 1915, Lenin a trimis manuscrisul la Petrograd, lui A. M. Gorki, pentru editura „Parus" (vezi Opere complete, vol. 49, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 185). Această lucrare a lui V. I. Lenin a apărut în broşură, la Petrograd, în Editura „Jizn i znanie", în 1917. — *370.*

338 Ulterior s-a lămurit că informaţia dată se referea la un omonim al lui A. Rozenfeld. Cel de care se interesau Ulianovii căzuse pe front. — *372.*

339 Într-o scrisoare datată 21 februarie 1916, A. I. Ulianova-Elizarova îi scria Mariei Ilinicina Ulianova: „Am primit o scrisoare de la Nadea, care îmi scrie că proprietăreasa i-a scos din răbdări; au căutat peste tot, dar nu au putut găsi altă cameră şi s-au hotărît să plece pentru vreo două săptămîni la Zürich, să lucreze în bibliotecile de acolo. Ea îmi scrie cu plăcere despre această călătorie şi despre mica variaţie intervenită". Scrisoarea Nadejdei Konstantinovna Krupskaia, despre care vorbeşte A. I. Ulianova-Elizarova, nu s-a păstrat. — *372.*

340 Cuvintele referitoare la boala Annei Ilinicina Ulianova-Elizarova sînt scrise din motive de ordin conspirativ; în realitate ea nu era bolnavă, ci arestată (fusese ridicată la 21 iulie 1916). După ce a fost eliberată, în octombrie, a fost condamnată la deportare în gubernia Astrahan; fiind bolnavă, a fost lăsată pentru cîtva timp la Petersburg. În iarna anului 1916 s-au mai făcut la locuinţa ei două percheziţii, care n-au dat nici un rezultat. În februarie 1917 ea a fost din nou arestată, deşi nici de data asta nu se găsise nimic la locuinţa ei, dar după cîteva zile a fost eliberată de către poporul revoluţionar. — *374.*

341 Este vorba de lucrarea lui V. I. Lenin „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului", scrisă în prima jumătate a anului 1916 şi trimisă în ziua de 2 iulie la Petrograd, editurii „Parus", care intenţiona să publice o serie de broşuri populare despre statele vest-europene în perioada primului război mondial. Redac-

www.dacoromanica.ro

torul seriei proiectate era M. N. Pokrovski, care se afla la Paris şi prin care V. I. Lenin coresponda cu redacţia. Manuscrisul nu i-a parvenit lui Pokrovski şi a trebuit să fie trimis a doua oară. În septembrie 1916, A. M. Gorki i-a scris lui M. N. Pokrovski că lucrarea lui Lenin „este într-adevăr excelentă". Dar redacţia editurii „Parus" s-a declarat categoric împotriva criticii formulate de Lenin la adresa poziţiei de renegat a lui Kautsky şi a făcut în text o serie de modificări substanţiale, scoţînd critica teoriei kautskiene a ultraimperialismului şi denaturînd o serie de formulări date de Lenin.

Pentru prima oară cartea lui V. I. Lenin a fost tipărită pe la mijlocul anului 1917, la Petrograd, într-o broşură apărută în editura „Jizn i znanie", sub titlul „Imperialismul, etapa cea mai nouă a capitalismului (Expunere populară)", cu o prefaţă de Lenin, datată 26 aprilie 1917 (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 309—310, precum şi adnotarea 123 din acelaşi volum). — *374.*

342 Este vorba de lucrarea lui V. I. Lenin „Noi date cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură. Partea I. Capitalismul şi agricultura în Statele Unite ale Americii". V. I. Lenin intenţiona să scrie şi să editeze părţile următoare — despre Germania şi despre Austria — şi începuse cuvenitele lucrări pregătitoare. La 7 august 1914, în timpul percheziţiei făcute la locuinţa sa în Poronino, jandarmii au ridicat 3 caiete cu calcule statistice referitoare la regimul agrar din Germania, Austria şi Ungaria. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează o parte din materialele pregătitoare pentru părţile următoare, referitoare la Germania. Intenţia lui Lenin de a scrie partea a doua, referitoare la Germania, nu a fost realizată. — *375.*

343 La această scrisoare era anexat un plan al lucrării, scris de N. K. Krupskaia. În legătură cu editarea „Dicţionarului pedagogic" vezi N. K. Krupskaia. Scrieri pedagogice în zece volume. Vol. 1, Moscova, 1957, p. 351—354. — *378.*

344 V. I. Lenin se referă la cartea sa „Statul şi revoluţia. Învăţătura marxismului despre stat şi despre sarcinile proletariatului în revoluţie", la care a lucrat în perioada august-septembrie 1917, în timp ce se afla în ilegalitate (la Razliv, lîngă Helsingfors) (vezi Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 1—120). — *380.*

345 V. I. Lenin recomanda aceste cărţi Mariei Ilinicina Ulianova în legătură cu intenţia ei de a scrie o lucrare despre mişcarea muncitorească din Anglia. — *380.*

346 V. I. Lenin se referă la numărul 1—2 din 1917 al revistei „Prosveşcenie", în care fusese publicată lucrarea sa „Cu privire la revizuirea programului partidului" (vezi Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 367—398). — *382.*

www.dacoromanica.ro

347 „*Spartak*“ — revistă teoretică a Biroului regional Moscova, a Comitetului din Moscova şi (de la nr. 2) a Comitetului districtual Moscova al P.M.S.D.R.; a apărut la Moscova între 20 mai (2 iunie) şi 29 octombrie (11 noiembrie) 1917. — *382.*

348 Pe vremea aceea N. K. Krupskaia se afla, ca instructoare a Comisariatului poporului pentru învăţământul public, pe vaporul de agitaţie şi instructaj „Krasnaia Zvezda“ al Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia. Pe acest vapor se aflau agitatori şi reprezentanţi ai unor comisariate ale poporului. Vaporul urma să străbată drumul de la Nijni Novgorod la Perm, făcînd opriri la oraşe, sate, uzine etc. N. K. Krupskaia ţinea un jurnal amănunţit al acestei călătorii (vezi N. K. Krupskaia. Scrieri pedagogice în zece volume, vol. 11 (suplimentar). Moscova, 1963, p. 727—757, precum şi vol. 1, 1957, p. 56—67).

În telegrama lui V. M. Pozner, de care aminteşte V. I. Lenin aici, se comunica: „Comitetul Executiv provizoriu al lucrătorilor din învăţămînt şi din domeniul culturii socialiste vă aduce la cunoştinţă că cea de-a doua Consfătuire generală a comuniştilor îşi va începe lucrările la 25 iulie, cu două zile înainte de deschiderea congresului convocat pentru ziua de 27 iulie, conform hotărîrii sesiunii a doua. Comitetul Executiv vă roagă să acceptaţi a prezenta un referat pe tema: «Noile cadre de lucrători din învăţămînt şi activitatea lor în rîndurile populaţiei». Rugăm să comunicaţi de urgenţă dacă sînteţi de acord“. — *385.*

349 Despre corespondenţa ei cu V. I. Lenin, N. K. Krupskaia relata: „Scrisoarea din 9 iulie 1919 este unica scrisoare personală de la Vladimir Ilici pe care am păstrat-o. Noi am trăit mai tot timpul împreună. Ne scriam mult unul altuia pe vremea cînd Ilici se afla la închisoare, apoi cînd în primul an de deportare a stat singur, precum şi în timpul şederii mele la Ufa. Dar atunci corespondenţa noastră se scria aproape exclusiv cu cerneală simpatică şi toate scrisorile se distrugeau cu grijă îndată după citirea lor. În 1919 m-am aflat timp de două luni pe vaporul de agitaţie «Krasnaia Zvezda». Pe atunci corespondenţa era îngreuiată de faptul că vaporul se afla mereu în deplasare. Dar şi cele cîteva scrisori pe care le-am primit de la Ilici, afară de una singură, le-am distrus imediat după ce le-am citit, potrivit vechii obişnuinţe conspirative“. Ulterior au mai fost descoperite o scrisoare şi o telegramă trimise de V. I. Lenin Nadejdei Konstantinovna în timp ce se afla pe vaporul de agitaţie „Krasnaia Zvezda“ (vezi volumul de faţă, p. 386 şi 387). — *385.*

350 Este vorba de localitatea Gorki — azi Leninskie Gorki — de lîngă Moscova, în care V. I. Lenin se ducea la odihnă. Pentru prima oară a venit el la Gorki în ziua de 24 sau 25 septembrie 1918. La început el îşi petrecea acolo zilele de odihnă, iar apoi, la insistenţele medicilor, a stat mai multă vreme acolo, continuîndu-şi însă munca.

www.dacoromanica.ro

Pe la sfîrşitul anului 1921 starea sănătăţii lui V. I. Lenin s-a înrăutăţit. La 6 decembrie i s-a acordat un concediu, pe care el l-a petrecut la Gorki. De la 23 mai pînă la 2 octombrie 1922 el a stat acolo în timpul bolii sale, apoi a mai venit la Gorki pentru cîteva zile în prima jumătate a lunii decembrie. De la 15 mai 1923 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale (21 ianuarie 1924), el a stat aproape fără întrerupere la Gorki.

Cu prilejul comemorării a 25 de ani de la moartea lui V. I. Lenin a fost inaugurată acolo o casă-muzeu. — *386.*

351 Această telegramă este răspunsul lui V. I. Lenin la următoarea telegramă primită de la N. K. Krupskaia : „Moscova, tov. Lenin. 10/VII. 1919. Kazan. Am sosit azi la Kazan. Sînt sănătoasă. Am foarte mult de lucru. Plecăm mai departe. Sînteţi sănătoşi ? *Ulianova*". — *386.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME*

A

A. M., Ant. M. — *vezi* Rozenberg, A. M.

A. N. — *vezi* Potresov, A. N.

A. V. — *vezi* Sklearenko, A. P.

*Akimov (Mahnoveț **), V. P.* (1872—1921) — social-democrat ; în 1897 a fost arestat, iar în aprilie 1898 a fost deportat în gubernia Ieniseisk. În septembrie 1898 a evadat și a fugit în străinătate, unde a devenit unul dintre conducătorii „Uniunii social-democraților ruși din străinătate" (vezi și vol. 10, p. 512—513) ***. — *140.*

Al. Andreevici — *vezi* Zalejski, A. A.

Al. K., Aleksandra Kirillovna — *vezi* Cebotareva, A. K.

Aleksandr Ivanovici — *vezi* Veretennikov, A. I.

Aleksandr Leontievici — *vezi* Malcenko, A. L.

Aleksandrov, A. — autorul unui dicționar anglo-rus. — *238.*

Alekseev, N. A. (Alexejeff) (n. 1873) — membru de partid din 1897 ; de profesie medic, și-a început activitatea revoluționară la sfârșitul ultimului deceniu al secolului trecut. În primăvara anului 1897 a intrat în „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1898 a fost arestat și deportat pe termen de 4 ani în gubernia Veatka, de unde a evadat în 1899 și s-a refugiat în străinătate. Din 1900 pînă în 1905 a stat la Londra, a fost membru al

* Dat fiind numărul mare de nume menționate în volumul de față, pentru persoanele în privința cărora există în indicii volumelor precedente date amănunțite s-au dat aici, de regulă, numai datele referitoare la anii despre care se vorbește în scrisori. Referitor la persoanele menționate în volumul de față, pentru prima oară se dau date mai amănunțite. Pentru unele persoane nu au putut fi găsite datele necesare.

** În paranteză, cu litere cursive, se dau numele adevărate.

*** Aici și în cele ce urmează se tac în paranteză referiri la volumele ediției de față în ale căror indici pot fi găsite date mai amănunțite cu privire la persoana respectivă.

www.dacoromanica.ro

„Uniunii social-democraţilor ruşi din străinătate", iar apoi al „Ligii din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost reprezentantul bolşevicilor la Londra (vezi şi vol. 8, p. 590—591). — *231.*

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — social-democrat. În perioada revoluţiei 1905—1907 a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii a fost otzovist, unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered" (vezi şi vol. 15, p. 526—527). — *262.*

Aliuşkevici, N. O. (n. 1873) — a început să activeze în mişcarea revoluţionară în 1892, la Petersburg. În 1893 a fost arestat şi învinuit de participare la organizarea „Cercului muncitoresc central" ; a stat sub supravegherea strictă a poliţiei. Mai tîrziu, la Novgorod, a participat la organizarea unei tipografii, fapt pentru care a fost din nou arestat în 1897, iar în 1898 a fost deportat pe termen de 5 ani în Siberia răsăriteană. — *121.*

Almazov, P. — autorul cărţii intitulate „Revoluţia noastră". — *260.*

Amicul nostru poetul — *vezi* Krjijanovski, G. M.

Anatoli, Anatoli Aleksandrovici — *vezi* Vaneev, A. A.

Andreev, L. N. (1871—1919) — cunoscut scriitor rus (vezi şi vol. 13, p. 519). — *281.*

Andreeva, M. F. (1868—1953) — membră de partid din 1904, cunoscută actriţă rusă, militantă pe tărîm social, soţia lui A. M. Gorki (vezi şi vol. 48, p. 439). — *256.*

Anna Ilinicina, Aniuta, Anea — *vezi* Ulianova-Elizarova, A. I.

Apollinaria Aleksandrovna — *vezi* Iakubova, A. A.

Ardaşev, D. A. (1864—1915) — văr al lui V. I. Lenin ; de profesie notar. — *14.*

Ardaşeva, E. N. — soţia lui D. A. Ardaşev. — *14.*

Arefiev, V. S. (1875—1901) — în mişcarea revoluţionară a început să activeze în primii ani ai ultimului deceniu al secolului trecut ; arestat în 1894, a fost deportat mai întîi la Veatka, iar apoi în satul Kazacinskoe, districtul Minusinsk. La întoarcerea în Rusia a aderat la partidul socialiştilor-revoluţionari. — *143.*

Armand, I. F. (1874—1920) — membră de partid din 1904, militantă a mişcării internaţionale a femeilor muncitoare şi a mişcării comuniste internaţionale (vezi şi vol. 48, p. 439—440). — *355.*

Avgusta Pavlovna — *vezi* Nevzorova, A. P.

Avilov, B. V. (1874—1938) — social-democrat, ziarist şi statistician (vezi şi vol. 10, p. 515). — *162.*

www.dacoromanica.ro

B

Babbage, Charles (1792—1871) — matematician şi fizician englez ; în 1828—1839 a fost profesor de matematică la Universitatea din Cambridge ; e cunoscut ca autor al unor table de logaritmi. — *136.*

Bädeker, Charles (1801—1859) — alcătuitorul unor ghiduri pentru călătorii în Regiunea renană, Germania centrală, de nord şi de sud, Elveţia etc. Fiii săi au continuat editarea unor asemenea ghiduri. — *101, 246.*

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democraţiei austriece şi ai Internaţionalei a II-a ; a propagat teoria burghezo-naţionalistă a „autonomiei cultural-naţionale" (vezi şi vol. 22, p. 565). — *259.*

Bazarov (Rudnev), V. A. (1874—1939) — a activat în mişcarea social-democrată începînd din 1896. În 1905—1907 a colaborat la o serie de publicaţii bolşevice. În perioada reacţiunii s-a îndepărtat de bolşevism, a propagat „zidirea de dumnezeu" şi empiriocriticismul, a fost unul dintre principalii reprezentanţi ai revizuirii machiste a marxismului (vezi şi vol. 18, p. 454). — *277, 283.*

Bazil — vezi Starkov, V. V.

Becher, Erich (1882—1929) — filozof german (vezi şi vol. 18, p. 455). — *279.*

Beer, Max (n. 1864) — istoric german. — *353, 380.*

Beethoven, Ludwig van (1770—1827) — mare compozitor german. — *355.*

Beilis, M. T. (n. 1873) — funcţionar la o cărămidărie din Kiev, de naţionalitate evreu, în mod fals acuzat în 1911 de uciderea unui băiat creştin în scopuri rituale. — *362.*

Beltov, N. — vezi Plehanov, G. V.

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democraţiei germane şi a Internaţionalei a II-a, teoretician al revizionismului şi al reformismului (vezi şi vol. 37, p. 674). — *167, 169, 173, 181, 184—185.*

Bezobrazov, V. P. — economist. — *78.*

Blažejewski, M. V. (1831—1897) — muncitor din Varşovia, participant la răscoala polonеză din 1863. În 1894, pe cînd se afla la Vilno, a fost arestat pentru agitaţie revoluţionară printre muncitori, iar în 1895, în vîrstă înaintată şi bolnav, a fost deportat pe timp de 6 ani în Siberia răsăriteană. În ultimii ani a aderat la social-democraţie. — *57.*

www.dacoromanica.ro

Blos, Wilhelm (1849—1927) — istoric, publicist ; membru al Partidului social-democrat german. Autorul unor lucrări intitulate : „Revoluţia franceză din 1789—1804" şi „Istoria revoluţiei germane din 1848" (vezi şi vol. 1, p. 530). — *118, 131.*

Bobinski. — *391.*

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A.) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog, economist. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În perioada reacţiunii şi a noului avînt revoluţionar a fost liderul otzoviştilor, al grupului antipartinic „Vpered". În domeniul filozofiei a încercat să creeze un sistem propriu — „empiriomonismul", care era o varietate a filozofiei subiectiv-idealiste machiste şi pe care Lenin l-a criticat cu asprime în lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism" (vezi şi vol. 19, p. 578). — *77, 80, 170, 173, 277, 286, 287, 289.*

Bok, I. I. (1848—1916) — statistician, în deceniul al 8-lea al secolului trecut a fost redactorul publicaţiilor editate de Comitetul central de statistică de pe lîngă Ministerul Afacerilor Interne (vezi şi vol. 3, p. 713). — *29.*

Bonci-Bruevici, V. D. (1873—1955) — membru de partid din 1895. În 1904 a condus serviciul de expediţie de la Geneva al C.C. al P.M.S.D.R., iar mai tîrziu a organizat editarea de publicaţii bolşevice. În anii care au urmat a participat activ la organizarea apariţiei unor ziare şi reviste bolşevice, precum şi la activitatea editorială a partidului (vezi şi vol. 7, p. 537—538 ; vol. 45, p. 660). — *258, 261, 273, 274.*

Borinevici, A. S. — statistician de zemstvă. — *78.*

Borovikovski, A. L. (1844—1905) — publicist, jurist. — *97.*

Bourget, Paul (1852—1935) — scriitor francez, din 1894 a fost membru al Academiei Franceze. În drama „Baricada", Bourget se manifestă ca un înverşunat adversar al mişcării muncitoreşti revoluţionare. — *310.*

Braun, Heinrich (1854—1927) — social-democrat german ; ziarist, unul dintre întemeietorii revistei „Die Neue Zeit", redactor al revistei „Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik" şi al altor organe de presă, deputat în Reichstag. — *42, 71, 118, 201.*

Buharin, N. I. (1888—1938) — membru de partid din 1906. După revoluţia din Octombrie a fost redactor al ziarului „Pravda", membru al Biroului Politic al C.C. al partidului comunist, membru al Biroului Executiv al Internaţionalei Comuniste (vezi şi vol. 35, p. 531). — *382, 390.*

Bulgakov, S. N. (1871—1944) — economist burghez, filozof idealist. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost „marxist-legal". A încercat să revizuiască teoria lui Marx în problema agrară (vezi şi vol. 4,

www.dacoromanica.ro

p. 502—503). — *79, 87, 126, 153, 162, 164, 167, 169, 177, 183, 185, 186.*

Bulocikinele — vezi Nevzorova, A. P., Nevzorova-Krjijanovskaia, Z. P., Nevzorova-Şesternina, S. P.

C

Căutătorul de aur — vezi Maslov, P. P.

Ceaikovski, P. I. (1840—1893) — mare compozitor rus. — *240.*

Cebotarev, I. N. (1861—1934) — narodovolist, a activat în mişcarea revoluţionară începînd din 1886 (vezi şi volumul 47, p. 380). — *226.*

Cebotareva, A. K. — soţia lui I. N. Cebotarev. — *15—17, 19, 20, 226.*

Ceciurina, A. I. — vezi Meşcereakova, A. I.

Cehov, A. P. (1860—1904) — eminent scriitor realist rus. — *214.*

Cei din Minusinsk — vezi Krjijanovski, G. M., Starkov, V. V.

Cei din Tesinskoe (sau din Tes) — vezi Krjijanovski, G. M., Rozenberg, E. E., Starkov, V. V.

Cei din Turuhansk — vezi Vaneev, A. A., Martov, L.

Celpanov, G. I. (n. 1862) — filozof şi psiholog. — *265.*

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluţionar şi socialist-utopist rus, om de ştiinţă, scriitor şi critic literar ; unul dintre precursorii social-democraţiei ruse (vezi şi vol. 3, p. 714—715). — *291.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului socialiştilor-revoluţionari (vezi şi vol. 18, p. 460—461). — *289.*

Chicaghianul — vezi Ionov, V. A.

Cigorin, M. I. (1850—1908) — întemeietorul şcolii ruse de şah. A editat revistele „Şahmatnîi Listok" şi „Şahmatnîi Vestnik". — *161.*

Ciuprov, A. I. (1842—1908) — profesor economist, publicist narodnic (vezi şi vol. 17, p. 595). — *33, 42—43.*

Columb — vezi Lalaianţ, I. H.

Cunow, Heinrich (1862—1936) — social-democrat german de dreapta, istoric, sociolog şi etnograf, profesor universitar. Din 1917 pînă în 1923 a fost redactorul revistei „Die Neue Zeit", organ al Partidului social-democrat german. — *177, 353.*

www.dacoromanica.ro

D

D. A. — *vezi* Ardaşev, D. A.

D. I., Dmitri Ilici — *vezi* Ulianov, D. I.

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a condus în străinătate un grup de lichidatori. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziţii social-şovine (vezi şi vol. 12, p. 511). — *359.*

Danielson, N. F. (N.-on) (1844—1918) — autor de lucrări de economie politică, unul dintre ideologii narodnicismului liberal în ultimele două decenii ale secolului trecut (vezi şi vol. 1, p. 592). — *20.*

Danski, B. G. (Komarovski, K. A., „X") (n. 1883) — membru al Partidului socialist polonez cu începere din 1901. În 1911 a intrat în rîndurile P.M.S.D.R., a colaborat la ziarele „Zvezda" şi „Pravda". În 1913—1914 a fost redactor al revistei „Voprosî Strahovaniia" (vezi şi vol. 48, p. 445). — *358.*

Dauge, P. G. (1869—1946) — în mişcarea revoluţionară a început să activeze la sfîrşitul penultimului deceniu al secolului trecut; după Congresul al II-lea a aderat la bolşevici. În 1907—1912 a lucrat în domeniul editorial (vezi şi vol. 18, p. 463). — *363.*

Davîdov, I. A. (1866—1942) — a făcut parte din primele cercuri marxiste din Moscova. Pentru activitate revoluţionară a fost în repetate rînduri arestat şi deportat. În 1900 a publicat o carte intitulată „Ce este materialismul economic ?", pe care V. I. Lenin a citit-o, făcînd pe marginea ei o serie de observaţii critice. După Revoluţia din Octombrie a lucrat la Petrograd în aparatul Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public, precum şi la diferite edituri. Membru de partid din 1920. În 1924—1933 a fost conferenţiar, iar apoi profesor de economie politică la Universitatea din Leningrad. — *192.*

De Amicis, Edmondo (1846—1908) — scriitor italian, membru al Partidului socialist italian cu începere din 1894. În 1898 a fost editată la Moscova, în traducerea Annei I. Ulianova-Elizarova, cartea lui „Colegi de şcoală". — *73, 84.*

Directorul — *vezi* Radcenko, S. I.

Dobkovici, V. I. (1868—1937) — medic stomatolog. Membru al primei Asociaţii a stomatologilor din Rusia. După Revoluţia din Octombrie a lucrat la secţia orăşenească de ocrotire a sănătăţii din Petrograd. — *19.*

Doctorul — *vezi* Leahovski, I. M.

„Doctorul" — *vezi* Sklearenko, A. P.

Doica — *vezi* Sarbatova, V. G.

www.dacoromanica.ro

Dostoievski, F. M. (1822—1881) — scriitor rus (vezi şi vol. 19, p. 583). — *84.*

Dubouchez — medic chirurg. — *298.*

Dubrovinski, I. F. (1877—1913) — revoluţionar de profesie, bolşevic. Unul dintre conducătorii „Uniunii muncitoreşti din Moscova". Începînd din 1902 a fost agent al ziarului „Iskra". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost cooptat în C.C. În 1905 a fost unul dintre conducătorii şi organizatorii insurecţiei armate din Moscova (vezi şi vol. 20, p. 543). — *253.*

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — membru de partid din 1895. După Revoluţia din Octombrie a fost preşedintele Cekăi din Rusia. Membru al C.C. al P. C. (b) din Rusia (vezi şi vol. 35, p. 534). — *392.*

E

E. E., Elvira Ernestovna — *vezi* Rozenberg, E. E.

E. M. — *397.*

E. V., El. Vas., Elizaveta Vasilievna — *vezi* Krupskaia, E. V.

Editoarea — *vezi* Vodovozova, M. I.

Editorul — *vezi* Krumbügel, L.

Editorul — *vezi* Potresov, A. N.

Efimov, M. D. — muncitor ; în 1894 a început să activeze într-un cerc social-democrat. În iulie 1897 a fost arestat pentru activitate revoluţionară, iar în octombrie acelaşi an a fost deportat pe termen de trei ani în Siberia răsăriteană. În august 1899, în timp ce se afla în deportare, a aderat la „Protestul social-democraţilor din Rusia", scris de V. I. Lenin împotriva „Credo"-ului „economiştilor". — *96.*

Egor — *vezi* Martov, L.

Elizarov, M. T. (1863—1919) — revoluţionar de profesie, bolşevic ; soţul surorii mai mari a lui V. I. Lenin — A. I. Ulianova-Elizarova (vezi volumul de faţă, adnotarea 9). — *4, 8, 10, 12, 19, 37, 45, 49, 53, 54, 55, 59, 62, 67, 70—71, 77, 80—81, 82—83, 86—87, 89, 91—92, 99, 100, 109, 114, 119, 120—124, 137, 147, 150—152, 161, 170, 171, 192, 195, 200, 203, 205, 206, 210, 211, 217—218, 221, 222, 225, 228, 229, 231, 234, 235, 236, 241, 242, 245, 250.*

Elizarov, P. T. (1854—1920) — fratele lui M. T. Elizarov ; ţăran din satul Bestujevka, gubernia Samara. Pînă în 1898 s-a ocupat cu agricultura, iar apoi cu comerţul de cereale şi cu arendări de mori la Sîzran. În 1912—1917 a lucrat la primăria oraşului Sîzran. — *224.*

Elizarova — *vezi* Ulianova-Elizarova, A. I.

www.dacoromanica.ro

Engberg, O. A. — muncitor la uzina „Putilov" ; pentru participare la mişcarea revoluţionară a fost deportat, în octombrie 1897, în Siberia răsăriteană ; şi-a executat pedeapsa în satul Şuşenskoe, districtul Minusinsk, gubernia Ieniseisk (vezi şi vol. 46, p. 548). — *80.*

Engelhardt, M. N. — autorul unui articol intitulat „Cărţile care se deschid". — *187.*

Engels, Friedrich (1820—1895). — *66, 304, 352.*

Erghin, A. A. (n. 1868) — unul dintre organizatorii tipografiei ilegale a unui „grup de narodovolişti" din Petersburg, cunoscută sub numele de tipografia din Lahta. În această tipografie au fost tipărite o serie de proclamaţii, precum şi broşura lui V. I. Lenin „Explicarea legii amenzilor aplicabile muncitorilor din fabrici şi uzine". Activînd în organizaţia narodovolistă, Erghin s-a apropiat de punctul de vedere al social-democraţiei. În decembrie 1895 a fost arestat, fiind implicat în procesul organizaţiei social-democrate din Petersburg. În urma descoperirii tipografiei în iunie 1896, Erghin a fost implicat şi în acest proces, şi după doi ani de detenţiune a fost condamnat la 8 ani deportare în Siberia răsăriteană. — *121.*

F

Fedoseev, N. E. (1871—1898) — unul dintre primii marxişti din Rusia, organizatorul şi conducătorul unor cercuri marxiste (vezi şi vol. 45, p. 659—660). — *33, 49, 65, 74, 101, 121, 130.*

Fedulova, A. I. — medic, a lucrat la Barnaul, iar apoi la Tomsk. — *202, 206.*

Fiedler, F. F. — autorul unei gramatici a limbii germane. — *127.*

Filaret (Drozdov, V. M.) (1782—1867) — unul dintre cei mai reacţionari reprezentanţi ai bisericii ortodoxe ruse, apărător înveterat al iobăgiei. Începînd din 1826 a fost mitropolit al Moscovei. Autorul unui „Catehism al credinţei ortodoxe". — *6.*

Filip al II-lea (Felipe II) (1527—1598) — rege al Spaniei în anii 1556—1598. — *180.*

Filippov, M. M. (1858—1903) — om de ştiinţă, filozof şi literat rus ; a făcut parte din rîndurile „marxiştilor legali". În 1894 a fondat revista „Naucinoe Obozrenie" (vezi şi vol. 46, p. 549). — *194, 195.*

Foville, A. (1842—1913) — autorul cărţii „Economia Franţei. 1887—1889". — *20.*

France, Anatole (Thibaut, J. Anatole-François) (1844—1924) — eminent scriitor francez (vezi şi vol. 39, p. 564). — *262.*

Francotte, A. — *137.*

www.dacoromanica.ro

Frelih, N. N. — avocat ; aflîndu-se în 1894 la Petersburg, a întreţinut legături cu un grup de narodovolişti şi a luat parte la editarea de manifeste ; a fost arestat şi condamnat, în 1898, la deportare pe termen de 5 ani în Siberia răsăriteană. — *121.*

Fridman, S. M. — soţia unui medic de la Minusinsk, de a cărei adresă se foloseau deportaţii pentru primiri de publicaţii şi bani (vezi volumul de faţă, adnotarea 97). — *100, 105.*

G

Galina — *vezi* Rozmirovici, E. F.

Ganeţki (Fürstenberg), I. S. (1879—1937) — membru de partid din 1896, militant al mişcării revoluţionare poloneze şi ruse.
După Revoluţia din Octombrie a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanţe, comisar şi director al Băncii poporului. În 1920 a fost reprezentant plenipotenţiar şi reprezentant comercial al R.S.F.S.R. în Letonia, iar în 1921—1923 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile externe (vezi şi vol. 22, p. 573). — *391.*

Gherson, V. L. (1891—1941) — membru de partid din 1917. Din august 1918 pînă în 1937 a lucrat în organele Cekăi. — *392.*

Ghinzburg, S. M. (1863—1891) — revoluţionară teroristă ; a activat în rîndurile militarilor şi ale tineretului. În 1887—1888 a întreprins încercări de a unifica cercurile revoluţionare răzleţite şi de a reconstitui partidul „Narodnaia volea". A participat la pregătirea unui atentat împotriva lui Alexandru al III-lea. În 1889 a fost arestată şi condamnată la moarte, pedeapsă care i-a fost apoi comutată în muncă silnică pe viaţă. S-a sinucis în fortăreaţa Schlisselburg. — *57.*

Gilbreth, F. B. — autorul cărţii „Studiul mişcărilor. Un mijloc de sporire a productivităţii muncii muncitorului". — *375, 376.*

Gleb — *vezi* Krjijanovski, G. M.

Goldenberg, I. P. (Meşkovski) (1873—1922) — social-democrat, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În 1907 a participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., la care a fost ales, din partea bolşevicilor, membru al C.C. al P.M.S.D.R. (vezi şi vol. 20, p. 546). — *261.*

Goldman — *vezi* Gorev, B. I.

Golovin, K. F. (1843—1913) — beletrist, publicist reacţionar. În scrierile sale, precum şi în lucrarea „Ţăranul fără progres şi progresul fără ţăran (Cu privire la materialismul economic)" a apărat interesele monarhiei şi ale marii proprietăţi funciare. — *19.*

www.dacoromanica.ro

Gopfenhauz, M. G. (1862—1898) — prietena lui N. E. Fedoseev. Prin intermediul ei a întreţinut V. I. Lenin corespondenţa cu N. E. Fedoseev. — *102, 103.*

Gora — vezi Lozgacev, G. I.

Gorev (Goldman), B. I. (n. 1874) — social-democrat, membru al „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg ; în 1897 a fost arestat şi deportat la Olekminsk (vezi şi vol. 20, p. 546—547). — *121.*

Gorki, Maxim (Peşkov, A. M.) (1868—1936). — 228, 234, 256, 267, *273, 303, 325, 337, 386.*

Grafov. — 1.

Granat, A. N. şi I. N. — în 1892 au preluat conducerea unei edituri fondate la Moscova de un grup de lucrători ştiinţifici. — *255, 257, 268, 365, 366, 375.*

Grigoriev, M. G. (n. 1871) — social-democrat ; a participat la activitatea cercului revoluţionar din Kazan, condus de N. E. Fedoseev. În 1891—1893 a desfăşurat activitate revoluţionară la Nijni Novgorod, a fost arestat şi expulzat la Samara, unde a stat sub supravegherea poliţiei. În 1895—1896 a activat în cercul marxist din localitate, a colaborat la „Samarskii Vestnik". În mai 1896 a fost din nou arestat, iar în 1897 a fost deportat în gubernia Arhanghelsk. După ce s-a întors din deportare, s-a retras din activitatea politică. — *115, 126.*

Grigorieva, N. A. (n. 1865) — una dintre primele muncitoare care s-au consacrat mişcării muncitoreşti ; în anii 1891—1892 a participat la organizarea unor cercuri marxiste la Petersburg, a reprezentat raionul Vîborg în cercul muncitoresc central. În 1894 a fost arestată la Narva şi în 1895 a fost deportată pe termen de 5 ani în Siberia răsăriteană ; ulterior a aderat la socialiştii-revoluţionari. — *99.*

Guesde, Jules (Basile, Mathieu-Jules) (1845—1922) — unul dintre organizatorii şi conducătorii mişcării socialiste franceze şi ai Internaţionalei a II-a (vezi şi vol. 6, p. 546). — *174.*

Gumplowicz, Ludwig (1838—1909) — jurist şi sociolog burghez polonez (vezi şi vol. 49, p. 602). — *51, 104, 105.*

Gurevici, E. L. (Smirnov, E.) (n. 1865) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a făcut parte din rîndurile lichidatorilor şi a fost unul dintre fondatorii şi colaboratorii revistei „Naşa Zarea", editată de menşevicii lichidatori. În perioada războiului imperialist mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. — *257, 369.*

Gvozdev, R. (Ţimmerman, R. E.) (1866—1900) — scriitor ; a publicat povestiri, precum şi articole economice în revistele „Russkoe Bo-

www.dacoromanica.ro

gatstvo", „Jizn" şi „Naucinoe Obozrenie". În 1896 a fost unul dintre conducătorii celor grupaţi în jurul ziarului „Samarskii Vestnik". Lucrarea lui cea mai cunoscută a fost „Chiaburie-cămătărie, însemnătatea ei social-economică", la care V. I. Lenin a scris o recenzie (vezi şi vol. 4, p. 55—59). — *4, 144, 151, 171.*

H

Hauptmann, Gerhard (1862—1946) — dramaturg german. „Ţesătorii" este una dintre cele mai cunoscute drame scrise de el. În ea este redată situaţia grea a proletariatului exploatat de capital. — *11.*

Hobson, John Atkinson (1858—1940) — economist englez, reprezentant al reformismului şi pacifismului burghez (vezi şi vol. 4, p. 507). — *298, 375, 376.*

Hugo, C. — traducătorul cărţii soţilor S. şi B. Webb „Teoria şi practica trade-unionismului englez" în limba germană. În traducerea lui, cartea a apărut la Stuttgart în 1898. — *167.*

Huschke, Leo — economist burghez german. — *259.*

I

Iakovlev, E. K. (n. 1870) — a luat parte la mişcarea revoluţionară cu începere din 1890. În 1894 a fost arestat, iar în 1895 a fost deportat pe cale administrativă, pe termen de 5 ani, în Siberia răsăriteană, unde a fost repartizat la Minusinsk. — *57.*

Iakubova, A. A. (Kuba, Lirocika) (1870—1917) — a activat în mişcarea social-democrată începînd din 1893, ulterior a fost o reprezentantă de seamă a „economismului". A făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg (vezi şi vol. 8, p. 607). — *99, 101, 143, 153, 155, 181, 203.*

Ilin, V. — Lenin, V. I.

Ilovaiski, D. I. (1832—1920) — istoric şi publicist de orientare nobiliară-monarhistă, autorul unor manuale oficiale de istorie pentru şcoala elementară şi medie din Rusia prerevoluţionară (vezi şi vol. 6, p. 549). — *6.*

Ingram, John Kells (1823—1907) — economist şi filolog englez, profesor la Universitatea din Dublin, preşedintele secţiei economice a Asociaţiei ştiinţifice britanice, autorul unei „Istorii a economiei politice" ; a scris pentru Enciclopedia britanică o serie de articole consacrate problemelor economice. — *20.*

Ionov, V. A. (Chicaghianul) (n. 1863) — la sfîrşitul penultimului deceniu al secolului trecut — narodovolist, ulterior social-democrat. A

www.dacoromanica.ro

cunoscut pe M. T. Elizarov şi pe V. I. Lenin la Samara. Fiind de profesie statistician, a făcut corectura tabelelor statistice la cartea lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *4, 53, 70, 126, 146, 157, 165, 168, 169.*

Istoricul — *vezi* Skvorţov-Stepanov, I. I.

Iudin, G. V. — negustor, colecţionar bibliofil ; la locuinţa sa din împrejurimile Krasnoiarskului avea o bibliotecă ce număra 80 000 de volume. În 1907 a vîndut în S.U.A. o mare parte din aceste cărţi, care au fost incluse în biblioteca Congresului, aflată la Washington. — *24, 26, 29.*

Iuhoţki, I. A. — a fost conductor de tren în serviciul Direcţiei portului Novorosiisk. A fost arestat la Odesa în 1895, iar la începutul anului 1897 a fost deportat pe timp de 5 ani în Siberia răsăriteană. — *75, 101.*

Iujakov, S. N. (1849—1910) — unul dintre ideologii narodnicismului liberal, sociolog şi publicist (vezi şi vol. 2, p. 629). — *71, 83.*

Iuli — *vezi* Martov, L.

Iuşkevici, P. S. (1873—1945) — social-democrat, menşevic ; în filozofie — adept al pozitivismului şi pragmatismului, curente înrudite cu machismul (vezi şi vol. 47, p. 389). — *277.*

J

Jeleznov, V. I. (n. 1869) — economist, profesor de economie politică la Universitatea din Kiev, apoi profesor la Institutul de agronomie din Moscova. — *237, 238.*

K

Kablukov, N. A. (1849—1919) — economist şi statistician, profesor la Universitatea din Moscova ; adept al narodnicismului liberal. În 1885—1907 a condus secţia de statistică a Consiliului zemstvei guberniale Moscova. Sub îndrumarea lui au fost întocmite „Culegerile de date statistice cu privire la gubernia Moscova" (pe anii 1877—1879). A colaborat la o serie de ziare şi reviste (vezi şi vol. 1, p. 598—599). — *64, 72, 134, 139, 154, 163, 164.*

Kaciorovski, K. R. (n. 1870) — economist. La începutul ultimului deceniu al secolului trecut a făcut parte dintr-un grup de narodovolişti din Petersburg. Ulterior a colaborat la presa de partid a socialiştilor-revoluţionari, deşi formal nu făcea parte din partidul lor. A scris o serie de studii în problema agrară. — *192.*

www.dacoromanica.ro

Kalmîkova, A. M. („Mătuşica") (1849—1926) — militantă progresistă pe tărîm social. A participat la mişcarea narodovolistă, a avut strînse legături cu grupul „Eliberarea muncii" şi cu „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Pentru activitatea ei revoluţionară s-a aflat sub supravegherea secretă a poliţiei. În anii 1889—1902 a ţinut o librărie, care servea drept loc de întîlnire conspirativă pentru social-democraţi ; a acordat ajutor material bolşevicilor (vezi şi vol. 7, p. 548). — *63, 105, 115, 118, 128, 133, 152, 162, 232.*

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — membru de partid din 1901. În perioada reacţiunii a avut o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti (vezi şi vol. 26, p. 522—523). — *255.*

Kamenev, S. S. (1881—1936) — ofiţer din vechea armată (colonel), după Revoluţia din Octombrie a trecut de partea Puterii sovietice. Din septembrie 1918 a fost comandantul Frontului de est ; din iulie 1919 pînă în aprilie 1924 a fost comandantul suprem al Forţelor armate ale republicii ; membru de partid din 1930 (vezi şi vol. 50, p. 544). — *386.*

Kamenski, N. — *vezi* Plehanov, G. V.

Karahan, L. M. (1889—1937) — a activat în mişcarea revoluţionară începînd din 1904. În 1913, la Petersburg, a intrat în organizaţia interraională a P.M.S.D.R. După evenimentele din iulie 1917 a intrat în partidul bolşevic. Din 1918 a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile externe, adjunct al comisarului poporului (vezi şi vol. 35, p. 538). — *391.*

Karîşev, N. A. (1855—1905) — economist şi statistician, a activat în cadrul zemstvelor. A scris numeroase cărţi şi articole de revistă în problemele gospodăriei ţărăneşti din Rusia, propagînd punctul de vedere al narodnicilor liberali (vezi şi vol. 1, p. 599). — *128.*

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a ; începînd din 1910 a devenit ideolog al centrismului (vezi şi vol. 45, p. 663). — *157, 159, 160, 163, 164, 165, 167, 168, 257, 258, 260.*

Kemmerer, E. B. — autorul cărţii „Technischer Fortschritt" („Progresul tehnic"). — *375, 376.*

Kliucevski, V. O. (1841—1911) — istoric, unul dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai istoriografiei burgheze ruse, profesor la Universitatea din Moscova ; membru al partidului cadeţilor (vezi şi vol. 3, p. 725). — *3 ,4.*

Knipovici, A. I. (1860—1919) — soţia lui N. M. Knipovici. Fără a participa personal la activitatea revoluţionară, a acordat ajutor organizaţiei social-democrate. — *188, 226.*

Knipovici, L. M. (1856—1920) — şi-a început activitatea revoluţionară la sfîrşitul anilor '70 în cercurile narodovoliste din Helsingfors,

www.dacoromanica.ro

iar în ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la social-democrație. A avut un rol de seamă în statornicirea legăturilor „Iskrei" cu organizațiile locale din Rusia. A fost în repetate rînduri arestată și expulzată, fixîndu-i-se domiciliu forțat. A desfășurat muncă de partid la Petersburg, Tver, Odesa (vezi și vol. 7, p. 549). — *261*, *376*.

Knipovici, N. M. (1862—1939) — zoolog (vezi și vol. 53, p. 522). — *188*.

Knipovicii — *vezi* Knipovici, A. I. și Knipovici, N. M.

Kobeleațki, A. I. (1862—1907) — a întocmit un îndreptar al legislației industriale ; a fost subsecretar de stat la căile de comunicație. — *20*.

Kocher, Theodor (1841—1917) — chirurg elvețian, profesor la Universitatea din Berna ; a elaborat o serie de metode de tratare chirurgicală a maladiilor sistemului nervos central și ale glandei tiroide, în special a bolii lui Basedow. — *348*, *351*, *352*.

Kohanskaia — *vezi* Sohanskaia, N. S.

Kokușka— *vezi* Malcenko, A. L.

Kon, F. I. (1864—1941) — militant de seamă al mișcării revoluționare poloneze, în cadrul căreia a început să activeze în 1882. În 1884 a fost arestat pentru activitate revoluționară și condamnat la 10 ani și 8 luni muncă silnică. După ce și-a executat pedeapsa, a stat pînă la 1904 în Siberia, unde a activat în domeniul publicisticii și al vieții obștești (vezi și vol. 31, p. 608—609). — *57*.

Kovalevski, M. M. (1851—1916) — istoric, om politic de orientare burghezo-liberală. În 1880 a fost numit profesor la Universitatea din Moscova. În 1887 a plecat în străinătate. Împreună cu Roberti a întemeiat în 1901, la Paris, o Școală superioară rusă de științe sociale. În 1905 s-a întors în Rusia, a fost ales deputat în Duma I de stat ; ulterior a fost membru al Consiliului de Stat. A participat la întemeierea partidului „reformelor democratice", care se situa la dreapta cadeților. — *128*, *129*.

Krasin, G .B. (Vărul) — fratele lui L. B. Krasin ; în 1893 a făcut parte dintr-un cerc de marxiști din Petersburg. — *210*.

Krasnoperov, I. M. (n. 1840) — unul dintre reprezentanții raznocinților din deceniul al 7-lea al secolului trecut ; a avut legături cu cercurile militare revoluționare. A luat parte la „Complotul de la Kazan", organizat în timpul răscoalei din Polonia (1863), cu scopul de a atrage asupra complotiștilor o parte din trupele care acționau în Polonia.

A fost condamnat la 8 ani muncă silnică, comutată mai întîi în pedeapsa cu închisoarea, care mai tîrziu a fost înlocuită cu domiciliul forțat. După ce i-a fost ridicat domiciliul forțat, Krasnoperov a fost

www.dacoromanica.ro

un timp şeful secţiei de statistică a zemstvei guberniale din Samara, iar apoi al celei din Tver; începînd din 1886 a colaborat la ziarul „Russkie Vedomosti". — *126.*

Krestinski, N. N. (1883—1938) — membru de partid din 1903. În 1918—1921 a fost comisar al poporului pentru finanţe (vezi şi vol. 44, p. 639—640). — *387.*

Krjijanovski, G. M. (1872—1959) — membru de partid din 1893; împreună cu V. I. Lenin a fost unul dintre organizatorii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În decembrie 1895 a fost arestat şi deportat pe timp de trei ani în Siberia răsăriteană (districtul Minusinsk) (vezi şi vol. 8, p. 614—615). — *27, 29, 31, 45, 54, 55, 58, 61, 66, 67, 69—70, 76, 95, 98, 101, 104, 109, 132, 140, 148, 151, 156, 158, 176, 185, 197.*

Krumbügel, L. — editorul cărţii lui V. I. Lenin „Materialism şi empiriocriticism". — *275, 276, 278, 279, 287, 293, 294, 297, 302, 338, 343.*

Krupskaia, E. V. (1842—1915) — mama Nadejdei Konstantinovna Krupskaia (vezi volumul de faţă, adnotarea 75). — *72, 88, 93, 96, 97, 102, 106, 118, 119, 127, 133, 139, 147, 152, 153, 154, 155, 156, 159, 165, 175, 178, 181, 185, 189, 205, 221, 225, 226, 228, 232, 233, 236, 238, 240, 243, 248, 252, 253, 254, 265, 298, 299, 304, 319, 321, 329, 336, 339, 342, 345, 347, 350, 352, 354, 355, 360, 362, 364, 366, 369.*

Krupskaia, N. K. (Rîbkina) (1869—1939) — soţia şi tovarăşa de luptă a lui V. I. Lenin — vezi volumul de faţă, adnotarea 46.

Kruşviţ — arendaşul hutorului Alakaevka în 1893. — *2.*

Krutovski, V. M. (Arzt) (1856—1945) — în penultimul deceniu al secolului trecut a aderat la narodnicism; de profesie medic. A trăit la Krasnoiarsk. Pentru participare la activitatea revoluţionară s-a aflat de multe ori sub supravegherea oficială şi secretă a poliţiei. După revoluţia burghezo-democratică din februarie a fost comisar gubernial al guvernului provizoriu. În deceniul al 4-lea a lucrat la Şcoala medie tehnică de medicină şi la Asociaţia medicilor din Krasnoiarsk. — *23.*

Kuba — vezi Iakubova, A. A.

Kuguşev, E. E. (n. 1871) — cînd a fost student la Institutul tehnologic din Petersburg a participat, la începutul ultimului deceniu al secolului trecut, la editarea cărţii lui V. I. Lenin „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor?". În 1898 a fost arestat pentru propagandă revoluţionară în rîndul muncitorilor şi deportat în gubernia Veatka, unde şi-a continuat munca revoluţionară. După Revoluţia din Octombrie a lucrat la reprezentanţa comercială sovietică din Londra. — *398.*

www.dacoromanica.ro

Kurnatovski, V. K. (1868—1912) — revoluționar de profesie. În 1886 a luat parte la activitatea unor cercuri narodovoliste, dar curînd a părăsit narodnicismul, iar în 1893, în timp ce se afla în străinătate, a intrat în grupul „Eliberarea muncii". În 1897, pe cînd se întorcea în Rusia, a fost arestat la graniță și deportat în Siberia răsăriteană. La Minusinsk s-a întîlnit cu V. I. Lenin. În august 1899 a semnat, împreună cu alți 16 social-democrați, „Protestul social-democraților din Rusia", scris de V. I. Lenin împotriva „Credo"-ului „economiștilor". După expirarea termenului de deportare a desfășurat activitate revoluționară la Tiflis. În 1903 a fost din nou arestat și deportat în Iakutia. În timpul primei revoluții ruse a fost organizatorul Sovietului de deputați ai muncitorilor, soldaților și cazacilor din Cita ; a fost unul dintre conducătorii insurecției armate a muncitorilor din Cita. După înfrîngerea insurecției a fost arestat ; judecat de tribunalul militar, a fost condamnat la muncă silnică pe viață. În 1906 a evadat și s-a refugiat în străinătate. — *107, 127, 143.*

Kușnerev, I. N. — întreprinzător, proprietarul unei tipografii la Moscova. — *388.*

L

Labriola, Antonio (1843—1904) — literat și filozof italian ; la sfîrșitul penultimului deceniu al secolului trecut a părăsit ideologia burgheză și a devenit marxist (vezi și vol. 2, p. 631). — *61, 62, 66, 115, 174.*

Lafargue, Laura (1845—1911) — militantă a mișcării muncitorești din Franța, fiică a lui K. Marx, soția lui Paul Lafargue. A adus o contribuție de seamă la răspîndirea marxismului în Franța ; împreună cu soțul ei a tradus în limba franceză „Manifestul Partidului Comunist", precum și o serie de alte lucrări ale lui K. Marx și F. Engels. — *62.*

Lalaiant, I. H. (Columb) (1870—1933) — participant activ la mișcarea social-democrată din Rusia. În 1888—1889 a luat parte la activitatea cercului marxist condus de N. E. Fedoseev la Kazan ; în 1892 a făcut propagandă revoluționară la Nijni Novgorod. În 1893 a intrat la Samara în cercul condus de V. I. Lenin. În 1895 a fost deportat la Ekaterinoslav, a luat parte la crearea organizației din acest oraș a „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" și la pregătirea Congresului I al P.M.S.D.R. Cu participarea sa a fost scos în primăvara anului 1900 primul număr al ziarului social-democrat ilegal „Iujnîi Rabocii". În aprilie 1900 a fost arestat (vezi și vol. 47, p. 396). — *59, 73, 115, 126, 157, 214.*

Lasker, Emmanuel (1868—1941) — eminent șahist german, doctor în matematici. În 1894 a cîștigat campionatul mondial și a rămas timp de 27 de ani campionul lumii la șah. A scris o serie de cărți consacrate jocului de șah. — *151.*

www.dacoromanica.ro

Lavrov, P. L. (1823—1900) — ideolog al narodnicismului, reprezentant al şcolii subiective în sociologie, autorul cărţii intitulate „Scrisori istorice" (1868—1869) (vezi şi vol. 1, p. 601—602). — *260.*

Leahovski, I. M. (Doctorul) (n. 1871) — social-democrat; în 1896 a fost arestat în legătură cu procesul „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg şi deportat pe termen de 3 ani în Siberia răsăriteană. Şi-a executat pedeapsa la Verholensk, gubernia Irkutsk, iar după aceea a lucrat la Direcţia căii ferate transbaikaliene. Ulterior s-a retras din mişcarea revoluţionară şi a plecat în America de Nord, unde a practicat medicina. — *23, 24, 25, 29, 49, 97, 101, 121, 157, 172, 175.*

Lebedeva, M. I. (m. 1894) — a participat la activitatea primului cerc marxist din Samara. — *4.*

Leiteizen, G. D. (Lindov) (1874—1919) — social-democrat, după Congresul al II-lea a aderat la bolşevici; a colaborat la ziarele „Vpered", „Proletarii" şi la alte publicaţii bolşevice (vezi şi vol. 48, p. 458). — *253, 261.*

Lengnik, F. V. (Lingling) (1873—1936) — membru de partid din 1898. În mişcarea social-democrată a început să activeze în 1893, iar în 1896 a fost arestat pentru participarea sa la activitatea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1898 a fost deportat pe timp de trei ani în Siberia răsăriteană. Împreună cu alţi 16 social-democraţi a semnat în 1899 „Protestul social-democraţilor din Rusia", scris de Lenin, împotriva „Credo"-ului „economiştilor" (vezi şi vol. 7, p. 554—555). — *99, 101, 143, 244.*

Lenstroem, N. — autorul unui dicţionar rus-german şi germano-rus. — *145, 152.*

Lepeşinskaia, O. B. (1871—1963) — membră de partid din 1898. În 1897 şi-a urmat soţul — P. N. Lepeşinski — în Siberia, unde fusese deportat; a lucrat ca felceriţă în satul Kuraghinskoe, gubernia Ieniseisk. În anii 1903—1906, emigrată la Geneva, a activat în cadrul unui grup de emigranţi bolşevici. În 1906 s-a întors în Rusia şi s-a stabilit la Orşa, unde a luat parte activă la mişcarea revoluţionară; ulterior a lucrat ca medic la Moscova şi în Crimeea. Începînd din 1919 a desfăşurat activitate didactică şi de cercetare ştiinţifică la Universitatea din Taşkent şi la cea din Moscova, precum şi într-o serie de institute de cercetări medicale şi biologice din Moscova. A fost membră a Academiei de Ştiinţe din U.R.S.S. — *106, 127, 188.*

Lepeşinski, P. N. (1868—1944) — membru de partid din 1898. A aderat la mişcarea social-democrată în primii ani ai ultimului deceniu al secolului trecut. În 1895 a fost arestat, iar în 1897 a fost deportat în Siberia, mai întîi în judeţul Ieniseisk, iar apoi în judeţul Minusinsk, gubernia Ieniseisk. În deportare l-a cunoscut pe Lenin şi s-a apropiat de el (vezi şi vol. 8, p. 618—619). — *99, 106, 127, 170, 188.*

Lev Borisovici — *vezi* Kamenev, L. B.

www.dacoromanica.ro

Levitski, N. V. (n. 1859) — narodnic liberal, economist. A colaborat la ziarul „Russkie Vedomosti", a fost secretar de consiliu de zemstvă, a practicat avocatura (vezi şi vol. 2, p. 631). — *182.*

Leviţki, V. (Ţederbaum, V. O.) (n. 1883) — social-democrat, menşevic. În perioada reacţiunii şi a noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii lichidatorismului. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziţii social-şovine (vezi şi vol. 12, p. 522—523). — *359.*

Leviţki, V. A. — cunoştinţă apropiată a familiei Ulianov, a fost pe vremea aceea medic igienist al judeţului Podolsk, gubernia Moscova (vezi şi volumul de faţă, adnotarea 214). — *273.*

Librarul — vezi Potresov, A. N.

Lida, Lidia, L. Mih., Lidia Mihailovna — vezi Knipovici, L. M.

Lindov — vezi Leiteizen, G. D.

Lingling — vezi Lengnik, F. V.

Lirocika — vezi Iakubova, A. A.

Liudogovski, A. P. — autorul cărţii intitulate „Bazele economiei şi contabilităţii agricole". — *79.*

Lokot, T. V. — autorul cărţii intitulate „Politica bugetară şi fiscală a Rusiei". — *260.*

Longuet, Jean (1876—1938) — membru al Partidului socialist francez, publicist; fiu al soţilor Charles Longuet şi Jenny Marx. A colaborat activ în presa socialistă franceză şi internaţională (vezi şi vol. 26, p. 529—530). — *187.*

Lowell, Percival (1855—1916) — astronom american, cercetător al planetei Marte. — *266.*

Lozgacev, G. I. (n. 1906) — fiu adoptiv al soţilor A. I. şi M. T. Elizarov; membru de partid din 1929. În 1925—1934 a lucrat ca tehnician normator. În 1934 s-a înscris la Şcoala juridică de la Moscova; după terminarea ei a lucrat ca anchetator penal. În 1941—1945 a făcut parte din rîndurile armatei sovietice. — *392.*

Lozinski, M. A. (n. 1864) — a colaborat la o serie de publicaţii juridice, a fost un timp guvernator al Tiflisului; din 1892 a fost membru al secţiilor I şi a III-a ale Societăţii economice libere. — *71.*

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — a activat în mişcarea revoluţionară începînd din primii ani ai ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. Ulterior a dat dovadă de oscilări, s-a îndepărtat de bolşevism. În anii reacţiunii a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered", a militat pentru unirea marxismului cu religia (vezi şi vol. 9, p. 545). — *287, 289.*

Lvovici, G. F. — editor. — *324.*

www.dacoromanica.ro

M

M. A., Mih. Al., Mihail Aleksandrovici — *vezi* Silvin, M. A.

M. Al., Maria Aleksandrovna — *vezi* Ulianova, M. A.

M. F. — *vezi* Vladimirski, M. F.

M. G., Maria Ghermanovna — *vezi* Gopfengauz, M. G.

M. I. — *vezi* Lebedeva, M. I.

M. Iv-na, Maria Ivanovna — *vezi* Veretennikova, M. I.

M. T. — *vezi* Elizarov, M. T.

M. V. — *vezi* Zvorîkina, M. V.

Mach, Ernst (1838—1916) — fizician şi filozof austriac, idealist subiectiv, unul dintre întemeietorii empiriocriticismului (vezi şi vol. 10, p. 534). — *274.*

Mahnoveţ, V. P. — *vezi* Akimov, V. P.

Malcenko, A. L. (Kokuşka) (n. 1871) — social-democrat; de profesie inginer-tehnolog; a fost unul dintre membrii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1895 a fost arestat, iar în 1897 a fost deportat pe termen de trei ani în gubernia Arhanghelsk. Ulterior s-a retras din activitatea revoluţionară. — *65, 118, 126.*

Manea, Maneaşa, Maria Ilinicina, Maria Ulianova — *vezi* Ulianova, M. I.

Mark — *vezi* Elizarov, M. T.

Martov, L. (Ţederbaum, I. O., Egor, Iulii) (1873—1923) — a participat la mişcarea social-democrată începînd din prima jumătate a anilor '90. În 1895 a luat parte la organizarea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, fapt pentru care a fost arestat în 1896 şi deportat pe timp de trei ani la Turuhansk. După executarea anilor de deportare, a participat în 1900 la pregătirea editării „Iskrei". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost unul dintre liderii menşevismului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste (vezi şi vol. 4, p. 512). — *26, 32, 38, 45, 60, 65, 88, 97, 121, 135, 143, 191, 359.*

Marx, Karl (1818—1883). — *65, 173, 257, 260, 304, 352, 366, 375.*

Maslov, P. P. (Căutătorul de aur, Samareanul) (1867—1946) — economist, social-democrat; a scris în problema agrară o serie de lucrări în care a căutat să revizuiască marxismul. În 1896—1897 a lucrat la ziarul „Samarskii Vestnik", apoi s-a mutat la Petersburg,

www.dacoromanica.ro

unde a colaborat la revistele „Naucinoe Obozrenie", „Jizn", „Nacealo"; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici (vezi şi vol. 46, p. 566). — *37, 115, 126, 168, 369.*

Mătuşa — *vezi* Ponomareva, L. A.

„Mătuşica" — *vezi* Kalmîkova, A. M.

Meci. — *193.*

Mehring, Franz (1846—1919) — eminent militant al mişcării muncitoreşti din Germania, unul dintre liderii şi teoreticienii aripii de stînga a social-democraţiei germane (vezi şi vol. 20, p. 561—562). — *61, 183.*

Melnikov, S. I. (n. 1860) — şi-a început activitatea revoluţionară în deceniul al 9-lea al secolului trecut; pentru participare la activitatea unui cerc narodovolist a fost deportat în 1884, pe termen de 3 ani, în Siberia răsăriteană; în 1887 a fost transferat în Siberia apuseană. În deportare a fost implicat în 1888 într-un proces pentru editarea şi răspîndirea unui protest şi a unei proclamaţii lansate în numele „deportaţilor politici ruşi", fapt pentru care a fost deportat pe timp de 3 ani în Regiunea iakută; întors din deportare în 1892, s-a stabilit la Poltava, iar în ianuarie 1895 a fost din nou arestat; în 1896 a fost deportat pe termen de 8 ani în Siberia răsăriteană, unde a fost repartizat la Minusinsk. Ulterior s-a retras din activitatea revoluţionară. — *57.*

Mendeleev, D. I. (1834—1907) — mare savant rus, militant progresist pe tărîm social (vezi şi vol. 1, p. 603—604). — *79.*

Menjinskaia, L. R. (1878—1933) — membră de partid din 1904. A desfăşurat muncă de partid la Petersburg, unde a îndeplinit diverse însărcinări conspirative; în 1914 a făcut parte din redacţia revistei „Rabotniţa". După Revoluţia din Octombrie a lucrat în Comisariatul poporului pentru învăţămînt al R.S.F.S.R. — *386.*

Mermod, Arthur (1852—1915) — medic laringolog, a practicat medicina la Strassburg, iar apoi la Lausanne. Începînd din 1903 a fost profesor la Universitatea din Lausanne. — *270.*

Meşcereakov, N. L. (1865—1942) — membru de partid din 1901. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1885. În 1893 a plecat în Belgia pentru terminarea studiilor. În 1901 a intrat în „Liga din străinătate a social-democraţiei revoluţionare ruse". În 1902 s-a întors la Moscova ca reprezentant al ziarului „Iskra" (vezi şi vol. 8, p. 625). — *100, 180.*

Meşcereakova, A. I. (Ceciurina, A. I.) — la începutul ultimului deceniu al secolului trecut a fost învăţătoare la şcoala duminicală serală de dincolo de bariera Nevei din Petersburg. — *100. 181.*

www.dacoromanica.ro

Meşkovski — vezi Goldenberg, I. P.

Mihailovski, N. K. (1842—1904) — teoretician de vază al narodnicismului liberal, publicist, critic literar, filozof pozitivist, unul dintre reprezentanţii şcolii subiectiviste în sociologie. În 1892 a preluat conducerea revistei „Russkoe Bogatstvo", în coloanele căreia a dus o polemică înverşunată cu marxiştii (vezi şi vol. 1, p. 604). — *147, 167, 260.*

Mikulin, A. A. — inginer mecanic, inspector de fabrici al districtului Vladimir, iar apoi inspector-şef de fabrici al guberniei Herson (vezi şi vol. 4, p. 513). — *81.*

Minusienii — vezi Krjijanovski, G. M., Starkov, V. V.

Mirbeau, Octave (1850—1917) — romancier şi dramaturg francez. — *353.*

Mitea — vezi Ulianov, D. I.

Mitkevici, S. I. (1869—1944) — membru de partid din 1893 ; de profesie medic. Unul dintre organizatorii Uniunii muncitoreşti din Moscova. În 1894 a fost arestat, iar în 1897 a fost deportat în Iakutia. Întors din deportare, a desfăşurat activitate revoluţionară la Moscova, Nijni Novgorod şi Saratov ; a colaborat la ziare bolşevice. — *206.*

Modráček, František (Franz) (1871—1960) — muncitor ceh ; membru al partidului social-democrat cu începere din 1897. În anii 1900—1901 adresa lui a fost folosită de V. I. Lenin pentru trimitere de corespondenţă ilegală în Rusia. — *203, 215, 217, 398.*

Molotov (Skreabin), V. M. (n. 1890) — membru de partid din 1906.
După Revoluţia din Octombrie a îndeplinit munci de răspundere pe linie de partid şi de stat. În vara anului 1919 a deţinut funcţia de împuternicit al C.C. şi al C.C.P. în regiunea Volgăi (vezi şi vol. 45, p. 671 ; vol. 53, p. 529). — *387.*

Muret, E. — autorul unui dicţionar englez-german. — *238.*

N

N. E., N. E. F. — vezi Fedoseev, N. E.

N. K., Nad. Konst. Ulianova, Nadejda Konstantinovna, Nadiuşka, Nadea — vezi Krupskaia, N. K.

N.-on — vezi Danielson, N. F.

Nadson, S. I. (1862—1887) — poet rus. — *355.*

Negri, Ada (1870—1945) — poetă italiană. — *103, 168*

www.dacoromanica.ro

Nejdanov, P. (Lipkin, F. A.) (n. 1868) — publicist, unul dintre „criticii lui Marx", ulterior menşevic, ultralichidator (vezi şi vol. 4, p. 513—514). — *171.*

Nekrasov, N. A. (1821—1878) — mare poet rus, democrat-revoluţionar. — *355.*

Nevzorova, A. P. (1872—1926) — în mişcarea revoluţionară a început să activeze în primii ani ai deceniului 1890—1900, la Petersburg. A fost în repetate rînduri arestată ; a stat sub supravegherea oficială a poliţiei. În 1908 a emigrat din Rusia ; a stat în străinătate pînă în 1917. După Revoluţia din Octombrie a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru ocrotirea sănătăţii, iar din martie 1925 — în aparatul C.C. al partidului. — *43, 314.*

Nevzorova-Krjijanovskaia, Z. P. (1870—1948) — şi-a început activitatea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut ; a participat la activitatea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În iunie 1896 a fost arestată. A stat în deportare împreună cu G. M. Krjijanovski în satul Tesinskoe, districtul Minusinsk, gubernia Ieniseisk, iar apoi la Minusinsk. În 1899 a semnat, împreună cu alţi 16 social-democraţi, „Protestul social-democraţilor din Rusia", scris de V. I. Lenin, împotriva „Credo"-ului „economiştilor" (vezi şi vol. 46, p. 559). — *34, 44, 61, 62, 104, 148, 155, 176.*

Nevzorova-Şesternina, S. P. — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1893, la Petersburg. A făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1896 a fost arestată şi după şase luni de detenţiune celulară a fost expulzată din capitală, fixîndu-i-se domiciliu forţat la Nijni Novgorod. Ulterior a îndeplinit diverse însărcinări de partid în cadrul comitetelor de partid din Nijni Novgorod, Ivanovo-Voznesensk şi din alte oraşe. — *34, 44.*

Nikolai Ivanovici — vezi Veretennikov, N. I.

Nurok, P. M. (1827—1888) — autor al unor manuale pentru cei care studiază limba engleză. — *89.*

O

O. *A., Olga Aleksandrovna — vezi* Papperek, O. A.

Odesski, F. — 307.

Okulova, E. I. — sora Okulovei G. I. ; pentru participare la mişcarea studenţească din 1897 a stat sub supravegherea poliţiei în satul Şoşino, judeţul Minusinsk, gubernia Ieniseisk. — *58.*

Okulova, G. I. (n. 1878) — membră de partid din 1899. În 1896 a fost arestată pentru participare la o demonstraţie studenţească şi

www.dacoromanica.ro

expulzată din Moscova, fixîndu-i-se domiciliu obligatoriu în judeţul ei de origine — Minusinsk, gubernia Ieniseisk ; a stat sub supravegherea poliţiei în satul Şoşino. În 1899 a revenit în Rusia europeană, a lucrat la Kiev, Ufa, Poltava, a fost membră a Comitetului de partid din Kiev ; în decembrie 1902 a fost din nou arestată şi deportată pe timp de cinci ani în Iakutia. În 1905 a revenit la Petersburg, unde a participat la activitatea comitetului bolşevic. În 1918 a condus secţia politică a Frontului de est, iar mai tîrziu a lucrat în diferite instituţii de învăţămînt superior. — *58*.

Oskar — *vezi* Engberg, O.

P

P. B. — *vezi* Struve, P. B.

Papperek, O. A. — soţia lui M. A. Silvin. — *166*, *188*.

Parvus (Ghelfand, A. L.) (1869—1924) — menşevic. În anii '80 a emigrat din Rusia. În ultimii ani ai secolului trecut şi în primii ani ai secolului nostru a activat în cadrul social-democraţiei germane şi a aderat la aripa ei de stînga (vezi şi vol. 4, p. 514—515). — *185*, *258*.

Pavlovski, I. I. — autorul unui dicţionar german-rus şi rus-german. — *19*, *127*, *145*, *152*.

Peatniţki, K. P. (1864—1938) — unul dintre fondatorii editurii „Znanie", al cărei director a fost. — *273*.

Peres, L. S. (n. 1877) — social-democrat, bolşevic ; la începutul acestui secol a fost deportat în Siberia ; mai tîrziu a activat în cercuri muncitoreşti din Tiflis, Voronej şi Moscova. Lucrînd în sectorul desfacerii cărţii, a avut legături cu I. I. Skvorţov-Stepanov şi cu L. Krumbügel. — *297*.

Peskovski, M. L. (1843—1903) — publicist, rudă îndepărtată a lui V. I. Lenin ; a scris articole de orientare moderat-liberală în ziarele „Golos", „Russkoe Obozrenie", „Molva", precum şi în revistele „Vestnik Evropî", „Russkaia Mîsl" etc. — *63*.

Petr Kuzmici — *vezi* Zaporojeţ, P. K.

Pisarev, D. I. (1840—1868) — eminent democrat-revoluţionar, publicist şi critic literar rus, filozof materialist (vezi şi vol. 5, p. 506—507). — *192*.

Plehanov, G. V. (Beltov, N., Kamenski, N.) (1856—1918) — militant de vază al mişcării muncitoreşti ruse şi internaţionale, primul propagator al marxismului în Rusia.

www.dacoromanica.ro

După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a trecut pe poziţiile menşevismului (vezi şi vol. 22, p. 593—594). — *20, 62, 173, 286, 365, 369.*

Pogojev, A. V. (1853—1913) — medic igienist, publicist; a scris despre condiţiile de trai ale muncitorului şi despre legislaţia muncitorească (vezi şi vol. 3, p. 733). — *20.*

Pokrovski, M. N. (1868—1932) — membru de partid din 1905; istoric.
După Revoluţia din Octombrie a deţinut funcţia de preşedinte al Sovietului din Moscova. Din 1918 — adjunct al comisarului poporului pentru învăţămîntul public (vezi şi vol. 34, p. 572—573). — *386.*

Ponomareva, L. A. (1832—1895) — sora mamei lui V. I. Lenin (vezi volumul de faţă, p. 3). — 2.

Popova, K. G. — gazda la care V. I. Lenin a stat la Krasnoiarsk între 4 martie şi 30 aprilie 1897, înainte de a pleca în satul Şuşenskoe. — *27, 51, 63.*

Popova, O. N. (1848—1907) — editoare. — *147, 157, 195, 226.*

Posnikov, A. S. (1846—1921) — economist, profesor de economie politică la Universitatea din Odesa şi la Institutul politehnic din Petrograd. — *33, 43.*

Potresov, A. N. (Editorul, Librarul) (1869—1934) — în ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la marxişti. Pentru participarea sa la activitatea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg a fost deportat în gubernia Veatka. În 1900 a plecat în străinătate, a participat la crearea „Iskrei" (vezi şi vol. 4, p. 516). — *16, 147, 192.*

Pozner, V. M. (1877—1957) — membru de partid din 1917. Doctor în filozofie, profesor universitar. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1897. Din noiembrie 1917 pînă în noiembrie 1919 a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public din R.S.F.S.R. În perioada 1920—1922 a îndeplinit diverse munci pe linie de partid şi de stat în Turkestan. În perioada 1931—1939 a lucrat la Institutul de filozofie al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., iar din 1939 a lucrat la Institutul Marx-Engels-Lenin de pe lîngă C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *385, 386.*

Preobrajenski, A. A. (1863—1938) — narodnic, a făcut parte din colonia agricolă din hutorul Şarnel, gubernia Samara, situat la cîţiva kilometri de Alakaevka, unde Ulianovii veneau să-şi petreacă vara în anii 1889—1893. Ulterior a aderat la social-democraţie; în 1905 a lucrat la Samara (vezi şi vol. 47, p. 407). — *228, 318.*

Prietenii din Siberia — vezi Krjijanovski, G. M., Silvin, M. A., Starkov, V. V.

www.dacoromanica.ro

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist şi publicist burghez, reprezentant de seamă al „economismului", unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia (vezi şi vol. 4, p. 516—517). — *189.*

Prominski, I. L. (1859—1923) — a participat la mişcarea social-democrată poloneză începînd din penultimul deceniu al secolului trecut. În 1894 a fost arestat, iar în 1897 a fost deportat pe timp de 3 ani în Siberia răsăriteană. Şi-a executat pedeapsa în satul Şuşenskoe, districtul Minusinsk (vezi şi vol. 51, p. 542). — *52, 56, 76, 78, 80, 84, 120.*

Protopopov. — *211.*

Purişkevici, V. M. (1870—1920) — mare moşier, ultrareacţionar şi monarhist înveterat (vezi şi vol. 18, p. 491). — *278, 290.*

Puşkin, A. S. (1799—1837) — mare poet rus. — *208, 355.*

R

Radcenko, S. I. (Directorul) (1868—1911) — social-democrat; şi-a început activitatea revoluţionară în 1890. În 1895 a fost unul dintre organizatorii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, fapt pentru care a fost arestat în 1896 (vezi şi vol. 7, p. 567). — *28, 44.*

Ragozin, E. I. — autorul cărţii „Fierul şi cărbunele în sudul Rusiei". — *78.*

Raicin, S. G. (n. 1864) — social-democrat; în anii '80 a aderat la grupul „Eliberarea muncii". Pe la sfîrşitul anului 1891, din însărcinarea acestui grup, a plecat în Rusia pentru a stabili legătura cu organizaţiile social-democrate. În aprilie 1892 a fost arestat şi deportat pe timp de 10 ani în Siberia răsăriteană; şi-a executat pedeapsa la Minusinsk, de unde a evadat în 1898. Ulterior s-a retras din mişcarea social-democrată. — *57, 95.*

Redactorul — *vezi* Struve, P. B.

Reiff, F. — autorul volumului „Noi dicţionare paralele ale limbilor rusă, franceză, germană şi engleză, în patru părţi". — *145, 152.*

Rey, Abel (1873—1940) — filozof pozitivist francez (vezi şi vol. 18, p. 493). — *292.*

Ribot, T. — filozof şi psiholog francez. — *146, 148.*

Ricardo, David (1772—1823) — economist englez de seamă (vezi şi vol. 2, p. 638—639). — *20.*

www.dacoromanica.ro

Rîbkina — vezi Krupskaia, N. K.

Robin. — 348.

Rojkov, N. A. (1868—1927) — istoric şi publicist. În ultimul deceniu al secolului trecut s-a situat pe poziţii apropiate de cele ale „marxiştilor legali". La începutul anului 1905 a intrat în P.M.S.D.R., un timp a aderat la bolşevici. După înfrîngerea revoluţiei din 1905—1907 a devenit unul dintre liderii ideologici ai lichidatorismului (vezi şi vol. 12, p. 531—532). — *253.*

Rossmässler, Emil Adolf (1806—1867) — om de ştiinţă german. — *180.*

Rostkovski, E. P. (n. 1870) — şi-a început activitatea revoluţionară în anii '90, pe cînd era student la Universitatea din Petersburg. Curînd a fost implicat în procesul unui grup acuzat de tipărirea şi răspîndirea de proclamaţii revoluţionare narodovoliste adresate muncitorilor, precum şi pentru păstrarea şi răspîndirea de publicaţii ilegale ; a fost deportat la Tomsk, unde a fost din nou acuzat de activitate revoluţionară şi deportat în Siberia răsăriteană ; în 1901 s-a întors din deportare. Ulterior a aderat la partidul socialiştilor-revoluţionari. — *99, 101, 143.*

Rozenberg, A. M. (Schwester) (1875—1941) — sora lui G. M. Krjijanovski, l-a urmat în deportare pe logodnicul ei — V. V. Starkov. — *27, 30, 41, 45, 48, 55, 105—106, 149, 176.*

Rozenberg, E. E. — mama lui G. M. Krjijanovski ; l-a urmat pe fiul ei în deportare. — *27, 32, 40, 55, 58, 105—106, 107, 176.*

Rozenfeldt (Rozenfeld), A. — vezi adnotările 333 şi 338. — *365, 372.*

Rozmirovici, E. F. (Troianovskaia, Galina) (1886—1953) — membră de partid din 1904.

După Consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid, care a avut loc în zilele de 6—14 octombrie (st. n.) 1913, a fost trimisă în Rusia ca secretară a fracţiunii bolşevice din Dumă şi a Biroului C.C. al P.M.S.D.R. (vezi şi vol. 48, p. 474). — *359.*

S

S. I., Serghei Ivanovici — vezi Miţkevici, S. I.

S. M. — vezi Fridman, S. M.

Sabaşnikov, M. V. şi S. V. (1871—1943 şi 1873—1909) — editori ruşi. „Editura M. şi S. Sabaşnikov", fondată de ei la Moscova în 1890, s-a bucurat de multă popularitate. — *338.*

www.dacoromanica.ro

Saint-Simon, Henri-Claude (1760—1825) — mare socialist-utopist francez. — *65.*

Samareanul — *vezi* Maslov, P. P.

Sarbatova, V. G. (1820—1890) — doică în familia Ulianovilor începînd din 1870. — *77.*

Savcenko, A. N. — autorul cărţii „Studiu comparativ al rentabilităţii în moşiile din Ţinutul de sud-vest, în condiţiile unor asolamente mai tipice şi ale trecerii la gospodăria cu multe sole". — *63.*

Schippel, Max (1859—1928) — social-democrat german (vezi şi vol. 48, p. 475). — *19.*

Schlüter, G. — autorul cărţii „Mişcarea cartistă. Studiu de istorie social-politică a Angliei". — *380.*

Schönbruner, I. — proprietarul unui magazin de arme la Moscova. — *137, 138.*

„Scriitorul" — *vezi* Skvorţov-Stepanov, I. I.

Scriitorul — *vezi* Struve, P. B.

Secenov, I. M. (1829—1905) — cercetător al naturii, materialist, întemeietorul şcolii ruse de fiziologie. Profesor la Academia medico-chirurgicală din Petersburg, ulterior profesor la universităţile din Petersburg şi Moscova. — *244.*

Seignobos, Charles (1854—1942) — istoric burghez francez de orientare liberală, profesor la Sorbona. — *63.*

Semenov, A. V. — autorul lucrării „Studiu asupra datelor istorice privind industria şi comerţul exterior al Rusiei de la mijlocul secolului al XVII-lea pînă la 1858". — *64, 72, 78.*

Sieber, N. I. (1844—1888) — economist şi publicist rus ; a colaborat la o serie de reviste radicale şi liberale din anii 1880—1890. A fost unul dintre primii popularizatori şi propagatori ai scrierilor economice ale lui K. Marx în Rusia (vezi şi vol. 1, p. 609). — *63.*

Silvin, M. A. (1874—1955) — în mişcarea revoluţionară a început să activeze în 1891. În 1895 a făcut parte din centrul conducător al „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1896 a fost arestat, iar în 1898 a fost deportat pe termen de 3 ani în Siberia răsăriteană. În august 1899, împreună cu alţi 16 social-democraţi, a semnat „Protestul social-democraţilor din Rusia", scris de Lenin, împotriva „Credo"-ului „economiştilor". Curînd după aceasta a fost încorporat şi şi-a făcut stagiul militar mai întîi în Siberia, iar apoi la Riga (vezi şi vol. 10, p. 542—543). — *147, 154, 166, 172, 186, 188.*

www.dacoromanica.ro

Sinclair, Upton (n. 1878) — scriitor american (vezi şi vol. 26, p. 546). — *262.*

Sismondi, Jean-Charles-Leonard Simonde de (1773—1842) — economist şi istoric elveţian (vezi şi vol. 2, p. 641). — *73—74, 81, 82.*

Skitaleţ (Petrov, S. G.) (1868—1941) — scriitor rus (vezi şi vol. 12, p. 532). — *234.*

Sklearenko, A. P. (A. V., „Doctorul") (1870—1916) — pe la sfîrşitul anilor '80 a început să activeze în cercurile de orientare narodnicistă din Samara ; a fost în repetate rînduri arestat şi deportat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În timpul revoluţiei din 1905—1907 a fost unul dintre conducătorii organizaţiei din Saratov a P.M.S.D.R. Din 1910 a activat la Petersburg, colaborînd la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". — *59, 109, 116, 130, 203, 231, 241, 319.*

Skvorţov, P. N. — statistician, „marxist-legal" (vezi şi vol. 3, p. 739). — *177, 189, 192.*

Skvorţov-Stepanov, I. I. (Istoricul, „Scriitorul", Stepanov) (1870—1928) — membru de partid din 1896 ; publicist marxist (vezi şi vol. 2, p. 641—642). — *282, 284, 287, 295, 303, 304, 317.*

Smidovici, S. N. (1872—1934) — membră de partid din 1898. A activat ca agitatoare şi propagandistă la Moscova, Tula, Kiev şi Kaluga ; a fost în repetate rînduri arestată şi deportată. Din 1914 a luat parte la activitatea Biroului regional Moscova al C.C. al P.M.S.D.R. În 1919—1922 a condus secţia pentru femei a Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia ; în 1922—1924 a condus secţia pentru muncitoare şi ţărance a C.C. al P.C. (b) din Rusia. La congresele al XIV-lea şi al XV-lea a fost aleasă membră a C.C.C. a P.C. (b) al U.R.S.S. — *325.*

Smirnov, E. — *vezi* Gurevici, E. L.

Smith, Adam (1723—1790) — economist englez, reprezentant de seamă al economiei politice burgheze clasice (vezi şi vol. 2, p. 642). — *84.*

Sohanskaia (Kohanskaia), *N. S.* (1823—1884) — scriitoare rusă. O autobiografie scrisă de ea în 1847—1848 a apărut în 1896. — *107.*

Sokolnikov (Brilliant), G. I. (1888—1939) — membru de partid din 1905.

După Revoluţia din Octombrie a lucrat în diplomaţie şi în armată. La Congresul al VII-lea al P.C. (b) din Rusia a fost ales membru al C.C. Membru al delegaţiei sovietice la încheierea tratatului de pace de la Brest. Ulterior a participat la tratativele cu Germania în probleme economice. A fost membru al comisiei pentru revizuirea programului partidului (vezi şi vol. 34, p. 578). — *382.*

www.dacoromanica.ro

Soţia lui Vaneev — vezi Truhovskaia, D. V.

Soţii Webb — vezi Webb Beatrice şi Webb Sidney.

Stammler, Rudolf (1856—1939) — profesor universitar, jurist şi filozof neokantian german (vezi şi vol. 3, p. 740). — *177.*

Starkov, V. V. (Bazil) (1869—1925) — şi-a început activitatea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut ; a participat la activitatea unui cerc marxist de studenţi tehnologi la Petersburg. În 1895 a intrat în centrul conducător al „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. Arestat în 1895, a fost deportat în 1897 pe termen de 3 ani în Siberia răsăriteană (vezi şi vol. 16, p. 666). — *29, 30, 31, 41, 49, 54, 55, 57, 58, 70, 72, 104, 118, 132, 148, 156, 176, 188, 221.*

Stepanov — vezi Skvorţov-Stepanov, I. I.

Stoianov — ispravnic al districtului Ieniseisk. — *80.*

Stoianovski, M. V. (1867—1908) — în 1889 a fost implicat în procesul Sofiei Ghinzburg, acuzată de apartenenţă la partidul „Narodnaia volea" ; a fost condamnat la moarte, pedeapsă care i-a fost apoi comutată în 4 ani de muncă silnică, cu pierderea tuturor drepturilor patrimoniale şi cu deportare pe viaţă în Siberia. A trăit la Minusinsk. — *57.*

Struve, N. A. (1874—1943) — soţia lui P. B. Struve şi fiică a pedagogului A. I. Gherd. După Revoluţia din Octombrie a emigrat împreună cu soţul ei. — *112, 143.*

Struve, P. B. (Scriitorul, Redactorul, Écrivain) (1870—1944) — economist şi publicist burghez, reprezentant de seamă al „marxismului legal", colaborator şi redactor la revistele „Novoe Slovo" (1897), „Nacealo" (1899) şi „Jizn" (1900) ; ulterior a fost unul dintre liderii cadeţilor (vezi şi vol. 1, p. 611). — *112, 143.*

Surorile lui Iuli — vezi Ţederbaum, L. O. şi Ţederbaum, N. O.

Sweet, Henry — autorul unui manual de limbă engleză vorbită. — *238.*

Ş

Şahov, A. A. (1850—1877) — autor de lucrări de istorie a literaturii vest-europene. A predat la Universitatea din Moscova şi la Şcoala superioară de fete din acelaşi oraş. — *104, 105.*

Şcerbina, F. A. (1849—1936) — statistician de zemstvă, narodnic (vezi şi vol. 3, p. 742). — *78.*

www.dacoromanica.ro

Şelgunov, N. V. (1824—1891) — militant pe tărîm social, publicist şi filozof materialist rus, adept al lui V. G. Belinski, A. I. Herţen şi N. G. Cernîşevski (vezi şi vol. 9, p. 560). — *6, 21.*

Şevcenko, T. G. (1814—1861) — mare poet ucrainean, pictor şi gînditor, democrat-revoluţionar (vezi şi vol. 25, p. 652—653). — *362.*

Şklovski, G. L. (1875—1937) — membru de partid din 1898. În 1909 a emigrat din ţară, a locuit în Elveţia, unde a făcut parte din secţia bolşevică de la Berna (vezi şi vol. 48, p. 481). — *350, 351.*

Ştanghe, A. G. — autorul cărţii „Cum să venim în ajutorul meşteşugarilor lăcătuşi din regiunea Pavlovo". — *67.*

Şuht, A. A. (1860—1933) — la începutul anilor '80 a fost narodovolist, a desfăşurat o muncă revoluţionară în rîndurile armatei ţariste. Pe V. I. Lenin l-a cunoscut la Samara, la începutul anilor '90. Ulterior a stat în emigraţie. În 1917 a intrat în partidul bolşevic. — *8.*

Şuht, A. A. (n. 1893) — fiică a lui A. A. Şuht. — *8.*

T

T.-B. — *vezi* Tugan-Baranovski, M. I.

Talalaev, V. T. (n. 1871) — a început să acţioneze în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. În august 1897 a fost arestat, iar în 1898 a fost deportat pe termen de 5 ani în Siberia răsăriteană (vezi şi vol. 2, p. 643). — *121.*

Tesinienii — *vezi* Krjijanovski, G. M., Rozenberg, E. E., Starkov, V. V.

Tillo, A. E. — inginer la calea ferată ; a aderat la social-democraţie în deceniul al 9-lea al secolului trecut. — *1.*

Timireazev, D. A. (1837—1903) — statistician, redactor al publicaţiilor „Anuarul Ministerului de Finanţe" şi „Buletinul Finanţelor, Industriei şi Comerţului" (vezi şi vol. 4, p. 521—522). — *29.*

Tistrova, O. V. (m. 1913) — sora Elizavetei V. Krupskaia ; profesoară. A trăit la Novocerkassk. — *349.*

Tiutcev, N. S. (1856—1924) — narodnic, ulterior socialist-revoluţionar. În 1878 a fost arestat şi deportat în Siberia răsăriteană. În 1890 s-a întors din deportare, iar mai tîrziu a luat parte activă la organizarea partidului narodnic-liberal „Narodnoe pravo". În 1894, în legătură cu descoperirea acestei organizaţii, a fost din nou arestat, iar în 1895 deportat la Minusinsk, în Siberia răsăriteană, pe timp de 8 ani ; în 1904 a intrat în partidul socialist-revoluţionar. Începînd

www.dacoromanica.ro

din 1918 a lucrat la Petrograd, la Arhiva de istorie a revoluţiei. — *57.*

Tiutriumova-Abramovici, R. A. (1865—1920) — în 1886 a fost arestată la Petersburg şi expulzată la Kazan, unde urma să stea sub supravegherea poliţiei; în 1887 a emigrat; în 1892 a aderat la social-democraţi. La întoarcerea din străinătate, în 1897, a fost arestată şi condamnată la 5 ani deportare în Siberia răsăriteană pentru participarea ei la activitatea cercurilor revoluţionare din străinătate; după 1905, reîntorcîndu-se în Rusia europeană, a luat parte la munca de partid, aderînd la bolşevici. — *121.*

Tîrkov, A. V. (1859—1924) — membru al organizaţiei „Narodnaia volea" cu începere din 1879; în 1881 a fost arestat pentru participare la un atentat împotriva lui Alexandru al II-lea; a stat închis în fortăreaţa Petropavlovskaia. În 1883 a fost deportat în Siberia răsăriteană. În 1904 deportarea pe viaţă i-a fost comutată în 20 de ani de deportare. — *57.*

Tolstoi, L. N. (1828—1910) — mare scriitor rus (vezi şi vol. 5, p. 515—516). — *325, 355.*

Torbek, E. E. — proprietarul unei fabrici de revolvere şi cartuşe din Moscova. — *137.*

Toussaint. — *238.*

Treves, Claudio (1868—1933) — unul dintre liderii reformişti ai Partidului socialist italian (vezi şi vol. 31, p. 629). — *390.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menşevic. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. (b) a fost primit în partidul bolşevic împreună cu grupul interraioniştilor; a fost ales membru al C.C.

După Revoluţia din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, comisar al poporului pentru problemele militare şi maritime, preşedinte al Consiliului militar-revoluţionar al republicii, membru al Biroului Politic al C.C. şi membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste (vezi şi vol. 39, p. 590). — *386.*

Truhovskaia, D. V. (1874—1920) — soţia lui A. A. Vaneev; a participat la activitatea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg; a fost arestată în 1896 sub acuzaţia de răspîndire de manifeste şi proclamaţii şi condamnată la închisoare. Urmîndu-l în deportare pe A. A. Vaneev, Truhovskaia şi-a executat pedeapsa la închisoarea din Ieniseisk, de la 18 noiembrie 1897 pînă la 18 ianuarie 1898. — *65, 88, 186.*

Tugan-Baranovski, M. I. (1865—1919) — economist burghez rus; în ultimul deceniu al secolului trecut a fost unul dintre reprezentanţii de seamă ai „marxismului legal" (vezi şi vol. 2, p. 644). — *21, 70, 126, 134, 153, 173.*

www.dacoromanica.ro

Turati, Filippo (1857—1932) — militant al mişcării muncitoreşti din Italia, unul dintre organizatorii Partidului socialist italian, lider al aripii lui de dreapta, reformiste (vezi şi vol. 44, p. 663). — *390.*

Turgheniev, I. S. (1818—1883) — mare scriitor rus (vezi şi vol. 16, p. 674). — *84, 127, 128, 145, 152, 154.*

Ţ

Ţederbaum (Kanţel), L. O. — social-democrată ; soră a lui L. Martov. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În 1898 a făcut parte din grupul social-democrat „Rabocee znamea", Petersburg. — *65.*

Ţederbaum, N. O. — soră a lui L. Martov. — *65.*

Ţederbaum, O. A. — tatăl lui L. Martov. — *97.*

Ţion, I. F. (1842—1912) — fiziolog rus. Profesor la Universitatea şi la Academia medico-chirurgicală din Petersburg. În 1875 a fost nevoit să se retragă de la Academie, deoarece concepţiile lui ultrareacţionare duceau la conflicte cu profesorii şi stîrneau proteste vehemente din partea studenţilor. Dintre cercetările lui ştiinţifice, cele mai cunoscute sînt lucrările lui din domeniul fiziologiei circulaţiei sîngelui şi a sistemului nervos. — *161.*

U

Ulianov, D. I. (1874—1943) — fratele mai mic al lui V. I. Lenin — vezi volumul de faţă, adnotarea 6.

Ulianov, V. — Lenin, V. I.

Ulianova, Ulianova-Lenina — *vezi* Krupskaia, N. K.

Ulianova, A. I. (n. 1882) — soţia lui D. I. Ulianov ; a activat în mişcarea revoluţionară cu începere din primii ani ai acestui secol. — *237, 239, 242, 245, 250.*

Ulianova, M. A. (1835—1916) — mama lui V. I. Lenin — vezi volumul de faţă, adnotarea 1.

Ulianova, M. I. (1878—1939) — sora mai mică a lui V. I. Lenin — vezi volumul de faţă, adnotarea 4.

Ulianova-Elizarova, A. I. (1864—1935) — sora mai mare a lui V. I. Lenin — vezi volumul de faţă, adnotarea 10.

Ure, Andrew (1778—1857) — chimist, scriitor şi economist englez, profesor la un colegiu din Glasgow (vezi şi vol. 3, p. 744). — *136.*

Ureţki. — *387.*

www.dacoromanica.ro

Uspenski, G. I. (1843—1902) — eminent scriitor şi publicist rus, democrat-revoluţionar (vezi şi vol. 4, p. 522). — *355.*

V

V. A., V. A.-ci — *vezi* Ionov, V. A.

V., V. I., V. I. U., V. U., V. Ulianov, Vlad. Ulianov, Volodea — Lenin, V. I.

V. V. — *vezi* Starkov, V. V.

V. V. — *vezi* Voronţov, V. P.

Vajinski, F. I. (1847—1910) — cunoscut stomatolog din Petersburg. Membru de onoare al primei Asociaţii a medicilor stomatologi. Întemeietorul primei şcoli de dentişti din Rusia în 1881, şcoală care a purtat numele lui şi care a pus bazele organizării ştiinţifice a stomatologiei în ţară. — *19.*

Valentinov, N. (Volski, N. V.) (1879—1964) — menşevic, ziarist, redactor al unei serii de reviste menşevice. În domeniul filozofiei a încercat să revizuiască marxismul, a propagat concepţiile subiectiv-idealiste ale lui Mach şi Avenarius (vezi şi vol. 19, p. 623). — *274, 277.*

Van Cauwelaert, Jan Frans (n. 1880) — jurist şi om de stat belgian. În 1905—1907 a publicat în „Revue Néo-Scolastique" cîteva articole filozofice cu caracter idealist; începînd din 1907 a fost profesor la Universitatea din Freiburg (vezi şi vol. 18, p. 499—500). — *277.*

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc din Belgia, preşedinte al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a (vezi şi vol. 16, p. 675). — *184.*

Vaneev, A. A. (1872—1899) — social-democrat; în 1895 a participat activ la crearea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, a fost propagandist în cercuri social-democrate muncitoreşti, a condus pregătirea tehnică a editării ziarului „Rabocee Delo". Împreună cu V. I. Lenin a fost arestat în procesul „Uniunii de luptă", iar în 1897 a fost deportat în Siberia răsăriteană. În august 1899, împreună cu alţi 16 social-democraţi, a semnat „Protestul social-democraţilor din Rusia", scris de V. I. Lenin, împotriva „Credo"-ului „economiştilor". — *30, 32, 38, 60, 88, 135, 143, 155, 172, 176, 185.*

Vasilenko, V. I. — autorul cărţii „Meşteşugurile populaţiei rurale din gubernia Poltava". — *78.*

Vaţetis, I. I. (1873—1938) — colonel din vechea armată; după Revoluţia din Octombrie a trecut de partea Puterii sovietice. În septembrie

www.dacoromanica.ro

1918 — iulie 1919 a fost comandant suprem al forţelor armate ale R.S.F.S.R. (vezi şi vol. 37, p. 701—702). — *386.*

Vărul — vezi Krasin, G. B.

Veretennikov, A. I. (n. 1857) — văr al lui V. I. Lenin ; profesor de limbi antice ; a trăit la Kazan şi la Simbirsk. — *90.*

Veretennikov, N. I. (1871—1955) — văr al lui V. I. Lenin ; În 1896 a absolvit cursurile Universităţii din Kazan, a fost profesor de fizică şi matematică în diferite instituţii de învăţămînt. După Revoluţia din Octombrie a fost şef de secţie la Comisariatul poporului pentru finanţe. Din 1924 pînă în 1928 a lucrat la secţia de statistică a C.C. al P.C.U.S. ; ulterior a lucrat în învăţămînt. — *90.*

Veretennikova, M. I. (1862—1931) — vară a lui V. I. Lenin ; profesoară. A locuit la Kazan, la Iaransk, iar în ultimii ani de viaţă a stat la Moscova. — *265, 266.*

Vernadski, V. I. (1863—1945) — cercetător al naturii, mineralog şi cristalograf, întemeietor al geochimiei şi biogeochimiei. Din 1912 — academician. — *292.*

Vladimirskaia, L. S. (n. 1883) — membră de partid din 1917 ; soţia lui M. F. Vladimirski. A desfăşurat activitate revoluţionară la Nijni Novgorod şi Moscova. În 1909 a emigrat în Franţa ; a făcut parte din grupul bolşevic de la Paris. În iunie 1917 s-a întors în Rusia. În zilele din octombrie şi în perioada următoare a lucrat la Moscova. În 1919—1920 a activat în aparatul C.C. al partidului, iar apoi a lucrat la diferite edituri, redacţii ale unor reviste şi la ziarul „Pravda". Din 1931 pînă în februarie 1937 a lucrat la Comintern, iar apoi la Institutul Marx-Engels-Lenin de pe lîngă C.C. al P. C. (b) al U.R.S.S. — *326.*

Vladimirski, M. F. (1874—1951) — membru de partid din 1895. A desfăşurat muncă de partid la Moscova, Arzamas şi Nijni Novgorod. În 1906 a emigrat în Franţa, unde a activat în cadrul unor organizaţii bolşevice (vezi şi vol. 39, p. 592). — *319, 326.*

Vodovozov, N. V. (1870—1896) — publicist, unul dintre reprezentanţii „marxismului legal". A scris o serie de articole de istorie a gîndirii sociale şi mişcării muncitoreşti. Împreună cu M. I. Vodovozova a întemeiat o editură, în care a apărut în 1899 cartea lui V. I. Lenin „Dezvoltarea capitalismului în Rusia". — *73, 74, 123.*

Vodovozova, M. I. (Editoarea) (n. 1869) — editoare din Petersburg. Prin activitatea ei editorială a contribuit la răspîndirea literaturii marxiste în Rusia anilor 1890—1900. — *110, 116, 117, 121, 122, 123, 191, 226.*

Voronţov, V. P. (V. V.) (1847—1918) — economist şi publicist, unul dintre ideologii narodnicismului liberal în penultimele două decenii ale secolului trecut (vezi şi vol. 1, p. 613). — *72.*

www.dacoromanica.ro

Vorovski, V. V. (1871—1923) — membru de partid din 1894. În anii 1907—1912 a condus organizaţia bolşevică din Odesa. În 1912 a fost deportat pe timp de 2 ani la Vologda (vezi şi vol. 9, p. 564—565). — *347.*

W

Webb, Beatrice (1858—1943) — cunoscută militantă engleză pe tărîm social. — *88, 90, 99, 103, 105, 106, 126, 147, 157, 166, 175, 183, 184, 185, 186, 189, 257.*

Webb, Sidney (1859—1947) — cunoscut militant englez pe tărîm social. Împreună cu soţia sa, Beatrice Webb, a scris o serie de lucrări de istorie şi teorie a mişcării muncitoreşti din Anglia (vezi şi vol. 27, p. 612). — *88, 90, 99, 103, 105, 106, 126, 147, 157, 166, 175, 183, 184, 185, 186, 189, 257.*

Wolf, M. O. (1825—1883) — editor ; în 1853 a deschis la Petersburg o „librărie universală", iar în 1856 a întemeiat o tipografie proprie. — *60, 105, 115, 119, 128.*

Z

Zakrjevski, I. F. (1852—1915) — cîntăreţ de operă rus. În 1907 a părăsit scena ; a dat lecţii de canto la Kazan. — *212.*

Zalejski, A. A. — văr al lui V. I. Lenin ; de profesie medic. — *5.*

Zaporojeţ, P. K. (1873—1905) — social-democrat ; a participat activ la desfăşurarea muncii revoluţionare. Împreună cu V. I. Lenin, G. M. Krjijanovski şi alţii a fost arestat în decembrie 1895, ca implicat în procesul „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, şi condamnat la 5 ani deportare în Siberia răsăriteană. În închisoare s-a îmbolnăvit, suferind de tulburări psihice ; a fost internat la un spital de psihiatrie, unde a murit de tuberculoză. — *49, 65.*

Zina, Zinaida Pavlovda — vezi Nevzorova-Krjijanovskaia, Z. P.

Zmeev, V. E. (n. 1873) — muncitor la fosta uzină „Goldberg" din Petersburg ; a participat la activitatea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. În 1896 a luat parte activă la organizarea tipografiei din Novgorod a „Uniunii de luptă" ; arestat în 1897, a fost deportat în 1898 pe termen de 5 ani în Siberia răsăriteană. — *121.*

Zvorîkina, M. V. — colegă de liceu a Mariei I. Ulianova. Un timp a locuit împreună cu M. A. Ulianova al Podolsk. — *225.*

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefață VII

M. I. Ulianova. Prefață la culegerea „Scrisori către familie", editată în 1930 XI

A. I.Ulianova-Elizarova. Pe marginea scrisorilor lui Vladimir Ilici către familie XXXV

1893

1. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *5 octombrie* . . . . . 1—2
2. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Octombrie* . . . . . 2—3

1894

3. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *13 decembrie* . . . . . 4—5
4. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *24 decembrie* . . . . . 5—6

1895

5. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *14 mai* 7
6. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 mai* 8
7. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *8 iunie* . . . . . 8—9
8. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *18 iulie* . . . . . 9—10
9. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 august* 11

www.dacoromanica.ro

10. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *29 august* . . . . . 12—13
11. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 septembrie* 13
12. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *5 decembrie* 14

1896

13. CĂTRE A. K. CEBOTAREVA. *2 ianuarie* . . . . . 15—17
14. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *12 ianuarie* . . . 17—18
15. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *14 ianuarie* . . . 18—19
16. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *16 ianuarie* . . . 20—21

1897

17. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 martie* . . . . . 22—24
18. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *10 martie* . . . . . 24—25
19. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *15 şi 16 martie* . . . . 25—27
20. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 martie* . . . . . 27—29
21. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *5 aprilie* . . . . . 29—30
22. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. 17 aprilie . . . . . 31—34
23. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 mai* . . . . . 34—35
24. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *18 mai* . . . . . 35—40
25. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *25 mai* . . . . . 40—44
26. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *8 iunie* . . . . . 44—46
27. CĂTRE M. T. ELIZAROV. *15 iunie* . . . . . 46—48
28. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *19 iulie* . . . . . 48—50
29. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 august* . . . . . 51—52
30. CĂTRE M. T. ELIZAROV ŞI M. I. ULIANOVA. *7 septembrie* 53—54
31. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *30 septembrie* . . . . . 54—56
32. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *12 octombrie* . . . . . 56—59
33. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *19 octombrie* . . . 59—61

www.dacoromanica.ro

34. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *10 decembrie* . . . . . 61—63

35. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *21 decembrie* . . . . . 63—66

36. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *27 decembrie* . . . 66—68

1898

37. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI M. T. ELIZAROV. *4 ianuarie* . 69—71

38. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *24 ianuarie* . . . . . 72—75

39. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 februarie* . . . . . 75—79

40. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI M. T. ELIZAROV. *14 februarie* 79—81

41. CĂTRE M. T. ELIZAROV. *18 februarie* . . . . . 82—83

42. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *24 februarie* . . . . 84—86

43. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI M. T. ELIZAROV. *1 martie* . 86—87

44. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *8 martie* . . . . . 87—89

45. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *14 martie* . . . . . 89—91

46. CĂTRE M. T. ELIZAROV. *28 martie* . . . . . 91—92

47. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 mai* . . . . . 92—94

48. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 mai* 94

49. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 iunie* . . . . . 95—96

50. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *14 iunie* . . . . . 96—97

51. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *15 iulie* . . . . 97—99

52. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 august* . . . . . 100—102

53. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *16 august* . . . . . 102—104

54. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 august* . . . . . 104—105

55. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *16 septembrie* . . . . . 105—107

56. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *11 octombrie* . . . . . 107—109

57. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 noiembrie* . . . . . 109—110

58. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *Între 7 şi 11 noiembrie.* 110—112

59. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *11 noiembrie* . . . . . 113—114

www.dacoromanica.ro

60. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *15 noiembrie* . . . . . 114—116

61. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *22 noiembrie* . . . . . 116—118

62. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI D. I. ULIANOV. *28 noiembrie* 119—120

63. CĂTRE M. A. ULIANOVA, A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA ŞI M. T. ELIZAROV. *6 decembrie* . . . . . 120—124

64. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *12 decembrie* . . . . . 124—126

65. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 decembrie* . . . . . 126—128

66. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *22 şi 28 decembrie* . . 128—129

67. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *28 decembrie* . . . . . 129—131

1899

68. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *3 ianuarie* . . . . . 32—133

69. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 ianuarie* . . . . . 133—134

70. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 ianuarie* . . . . . 134—135

71. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *24 ianuarie* . . . . . 135—136

72. CĂTRE D. I. ULIANOV. *26 ianuarie* . . . . . 136—140

73. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *30 ianuarie* . . . . . 140—143

74. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *3 februarie* . . . . . 143—144

75. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 februarie* . . . . . 144—145

76. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *13 februarie* . . 145—147

77. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *21 februarie* 148

78. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *28 februarie* . . . . . 148—150

79. CĂTRE M. T. ELIZAROV. *28 februarie* . . . . . 150—152

80. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 martie* . . . . . 152—153

81. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. I. ULIANOVA. *7 martie* . . . . . 153—155

82. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *17 martie* . . . . . 155—158

83. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. I. ULIANOVA. *17 martie* . . . . . 158—159

www.dacoromanica.ro

84. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *21 martie* 160

85. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *4 aprilie* . . . . . 160—163

86. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *11 aprilie* . . . . . 163—165

87. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *1 mai* . . . . . 165—168

88. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *9 mai* . . . . . 168—170

89. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA ŞI M. A. ULIANOVA. *29 şi 30 mai* . . . . . 170—172

90. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI D. I. ULIANOV. *20 iunie*. . . 172—174

91. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *11 iulie* . . . . . 174—175

92. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 august* 175

93. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *7 august* . . . . . 176—177

94. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *15 august* 178

95. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *22 august* . . . . . 178—179

96. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. I. ULIANOVA. *22 august* . . . . . 179—182

97. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *25 august* . . . . . 182—183

98. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 septembrie* . . . . . 184—185

99. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *11 septembrie* . . . . . 185—186

100. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 octombrie* . . . . . 186—187

1900

101. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *19 ianuarie* . . . . . 188—189

102. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *15 martie* 190

103. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *6 aprilie* . . . . . 191—192

104. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 aprilie* 193

105. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *30 aprilie* . . . . . 193—194

106. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *5 mai* . . . . . 194—196

107. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 mai* 196

108. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *18 mai* 197

www.dacoromanica.ro

109. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 iulie* . . . . . 197—198
110. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *31 august* . . . . . 198—199
111. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 septembrie* . . . . . 199—200
112. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *19 septembrie* . . . . . 200—201
113. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *3 octombrie* . . . . . 201—202
114. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *6 și 7 noiembrie* . . . . . 202—203
115. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *29 noiembrie* 204
116. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *6 decembrie* . . . . . 204—205
117. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *14 decembrie* . . . . . 206—207
118. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 decembrie* . . . . . 207—208

1901

119. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 ianuarie* 209
120. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *16 ianuarie* 210
121. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 ianuarie* . . . . . 211—212
122. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *9 februarie* . . . . . 212—213
123. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 februarie* . . . . . 213—214
124. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 februarie* . . . . . 214—215
125. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 martie* . . . . . 215—216
126. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *4 martie* . . . . . 216—217
127. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *19 mai* . . . . . 217—218
128. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *19 mai* . . . . . 218—219
129. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 iunie* . . . . . 220—221
130. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 iulie* . . . . . 221—222
131. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 iulie* . . . . . 222—223
132. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *3 august* . . . . . 223—224
133. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 septembrie* . . . . . 224—225
134. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *21 septembrie* . . . . . 226—227

1902

135. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 februarie* . . . . . 228—229
136. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *24 martie* . . . . . 229—230

www.dacoromanica.ro

137. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 aprilie* . . . . . 230—231
138. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *10 aprilie* . . . 231—232
139. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *8 mai* . . . . . 232—233
140. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 iunie* . . . . . 233—234
141. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *14 septembrie* . . . . . 234—235
142. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 septembrie* . . . . . 235—236
143. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *9 noiembrie* . . . . . 236—237
144. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 decembrie* . . . . . 237—238
145. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 decembrie* 239

1903

146. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *4 februarie* . . . . . 240—241
147. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *22 februarie* . . . . . 241—242
148. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *29 martie* . . . . . 242—243

1904

149. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *8 ianuarie* 244
150 CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 ianuarie* 245
151. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 iulie* . . . . . 245—247
152. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 sau 8 iulie* 247
153. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI M. I. ULIANOVA. *16 iulie* . 247—248
*154. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 iulie* 248
155. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *28 august* . . . . . 248—249

1907

156. V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 iunie* . . . . . 250—251

* Cu asterisc sînt notate documentele publicate pentru prima oară.

www.dacoromanica.ro

157. V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Sfîrşitul lunii iunie* . . . . . 251—252
158. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *15 octombrie* . . . . . 252—253

1908

159. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *14 ianuarie* . . . . . 254—255
160. V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE M. A. ULIANOVA. *22 ianuarie* . . . . . 255—256
161. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *7 februarie* . . . . . 256—258
162. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *14 februarie* . . . . . 258—259
163. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *17 februarie* . . . . . 260—261
164. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *10 martie* . . . . 261—262
165. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Intre 19 şi 23 aprilie* 262
166. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 iunie* . . . . . 263—264
167. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *13 iulie* . . . . . 264—265
168. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *9 august* . . . . . 265—266
169. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *Vara* . . . . . 266—267
170. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *30 septembrie* . . . . . 267—268
171. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *27 octombrie* . . 268—271
172. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *8 noiembrie* . . . 271
173. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 noiembrie* . . . . . 272—273
174. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *26 noiembrie* . . 273—275
175. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 decembrie* . . . . . 275—276
176. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *19 decembrie* . . 277—278
177. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *24 decembrie* . . 278—280

1909

178. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *6 februarie* . . . 281
179. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *16 sau 17 februarie* . 282
180. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *17 sau 18 februarie* . 282—284
181. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *23 februarie* . . . 284—285

www.dacoromanica.ro

182. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *2 martie* . . . . 285—286
183. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *9 martie* . . . . 286—287
184. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *12 martie* . . . . 288—289
185. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *21 martie* . . . . 289—290
186. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *23 sau 24 martie* . . 290—291
187. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *26 martie* . . . 291—292
188. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *5 aprilie* . . . . 292—293
189. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *6 aprilie* . . . . 293—294
190. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *18 aprilie* . . . . 294—295
191. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *21 mai* . . . . . 295—296
192. V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *26 mai* . . . . . 296—298
193. CĂTRE D. I. ULIANOV. *Sfîrşitul lunii iunie-începutul lunii iulie* . . . . . 298—299
194. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *19 iulie* . . . . . 299—300
195. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *24 august* . . . . . 300—301
196. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *25 octombrie* 302
197. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *4 noiembrie* . . . . . 302—303
198. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *3 sau 4 decembrie* . . . . . 303—304
199. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 sau 8 decembrie* . . . . . 304—305
200. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *10 sau 11 decembrie* . . . . . 305—306

1910

201. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *2 ianuarie* . . . . . 307—308
202. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Începutul lunii ianuarie* . . . 308—309
203. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *12 ianuarie* . . . . . 309—310
204. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *30 sau 31 ianuarie* . . . . . 310—311
205. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *1 februarie* . . . 311—312
206. CĂTRE D. I. ULIANOVA. *13 februarie* . . . . . 312—313
207. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *13 februarie* . . . . . 313—314
208. CĂTRE D. I. ULIANOV. *17 februarie* 314

www.dacoromanica.ro

209. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 aprilie* . . . . . 317—318
210. V. I. LENIN ŞI N. K. KRUPSKAIA CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *2 mai* . . . . . 318—319
211. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *18 iunie* 320
212. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *18 iunie* 320
213. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 iulie* 321
214. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *28 iulie* . . . . . 321—322
215. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *4 septembrie* 322

1911

216. CĂTRE M. T. ELIZAROV. *3 ianuarie* . . . . . 323—324
217. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *19 ianuarie* . . . . . 324—325
218. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *8 aprilie* 326
219. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 august* 327
220. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *20 august* 327
221. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *28 septembrie* 323

1912

222. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *8 sau 9 martie* 329
223. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *24 martie* 330
224. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 aprilie* . . . . . 330—331
225. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 mai* . . . . . 331—332
226. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 iunie* . . . . . 332—335
227. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 iulie* . . . . . 335—336
228. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Sfîrşitul lunii noiembrie* . . . 336—337
229. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *Toamna* 337
230. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *21 sau 22 decembrie* 338
231. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *24 sau 25 decembrie* 339
232. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *28 decembrie* 310

www.dacoromanica.ro

1913

233. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *3 ianuarie* 341

234. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *24 februarie* . . . . . 342—343

235. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *18 aprilie* . . . 343—344

236. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Prima jumătate a lunii aprilie* . . 344

237. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *3 mai* . . . . . 344—346

238. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *12 sau 13 mai* . . . . . 346—347

239. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *25 mai* . . . . . 348—349

240. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *18 iunie* . . . . . 349—350

241. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *24 iunie* 350

242. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *28 sau 29 iunie* 351

243. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 iulie* . . . . . 351—352

244. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *12 sau 13 noiembrie* . . . . 352—353

245. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *21 decembrie* . . . . . 353—354

246. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 decembrie* . . . . . 354—356

1914

247. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 ianuarie* . . . . . 357—358

248. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *11 februarie* . . . 358—359

249. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *16 februarie* . . . . . 359—360

250. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *21 februarie* 360

251. N. K. KRUPSKAIA ŞI V. I. LENIN CĂTRE M. A. ULIANOVA. *16 martie* . . . . . 360—362

252. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 aprilie* 362

253. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *22 aprilie* . . . . . 363—364

254. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *14 noiembrie* . . . 364—365

255. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *22 decembrie* . . . . . 365—366

www.dacoromanica.ro

1915

256. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *9 februarie* . . . . . 369—370
257. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *7 octombrie* . . . . . 370—371

1916

258. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *20 februarie* 372
259. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *12 martie* 373
260. CĂTRE M. T. ELIZAROV. *20 septembrie* . . . . . 373—374
261. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *22 octombrie* . . . . . 374—375
262. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *26 noiembrie* 376

1917

263. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *15 februarie* . . . . . 377—378
264. CĂTRE M. T. ELIZAROV. *18 sau 19 februarie* . . . . . 378—379
265. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *August* . . . . . 379—380
266. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Sfîrşitul lunii august—septembrie* . 380—381

1918

267. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Sfîrşitul lunii februarie — nu mai tîrziu de 8 martie* 382

1919

268. TELEGRAMĂ CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *2 iulie* . . . 385
269. CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *9 iulie* . . . . . 385—386
270. TELEGRAMĂ CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *10 iulie* . . . 386—387
271. CĂTRE N. K. KRUPSKAIA. *15 iulie* . . . . . 387—388
272. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *După octombrie 1919 — înainte de 7 septembrie 1920* 388
273. CĂTRE M. I. ULIANOVA ŞI N. K. KRUPSKAIA. *1919 sau 1920* . . . . . 388—389

www.dacoromanica.ro

1921

*274. TELEGRAMĂ CĂTRE D. I. ULIANOV. *Aprilie* 390
275. CĂTRE M. I. ULIANOVA. 390
*276. CĂTRE M. I. ULIANOVA. 391

1922

*277. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *Vara* 392
278. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *Sfîrşitul anului* . . 392—393
279. CĂTRE M. I. ULIANOVA 393

ANEXE

I. EXTRASE DIN SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN CĂTRE FAMILIE *(Dintr-un dosar al direcţiei jandarmeriei din Moscova)* . 397—398
II. SCRISORILE NADEJDEI KONSTANTINOVNA KRUPSKAIA . 399—463

1898

1. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *15 februarie* . . . . 399—400
2. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *6 martie* 401
3. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 mai* 402
4. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *14 iunie* . . . . . 402—404
5. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *9 august* . . . . 404—405
6. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 august* . . . . . 405—406
7. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *11 septembrie* . . . . . 406—409
8. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 septembrie* . . . . . 409—411
9. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *14 octombrie* . . . . . 411—413
10. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *11 noiembrie* 413
11. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *22 noiembrie* . . . 414—415

1899

12. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *10 ianuarie* . . . . . 415—417
13. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 ianuarie* 417

www.dacoromanica.ro

14. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *24 ianuarie* . . . . . 417—418
15. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *4 aprilie* . . . . . 419—420
16. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *20 iunie* . . . . . 420—421
17. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *3 iulie* . . . . . 421—422
18. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 octombrie* . . . . . 422—423

1900

19. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *28 martie* . . . . . 423—425
20. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *30 martie* . . . . . 425—426
21. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 iulie* . . . . . 426—427
22. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *26 iulie* . . . . . 427—428
23. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 august* . . . . . 428—429
24. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *11 septembrie* 430
25. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *1 octombrie* . . . . . 431—432
26. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *8 noiembrie* . . . . . 432—433
27. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *2 decembrie* . . . . . 433—434
28. CĂTRE M. A. ŞI M. I. ULIANOVA. *22 decembrie* . . . . 435—436

1901

29. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *2 februarie* . . . . . 436—437
30. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *12 februarie* 438
31. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *11 iunie* . . . . . 438—440
32. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *16 iulie* . . . . . 440—441
33. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *2 august* . . . . . 441—442

1902

34. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 septembrie* 442

1903

35. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *4 martie* . . . . . 443—444

www.dacoromanica.ro

1904

36. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *15 ianuarie* . . . . . 444—445
*37. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *19 august* 445

1909

38. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *Între 20 şi 30 decembrie* . . . 445—446

1910

39. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *24 august* . . . . 446—447

1911

40. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *26 august* . . . . . 447—448
41. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *21 septembrie* . . . . . 448—449

1912

42. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *9 martie* . . . . 449—450
43. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *27 mai* . . . . . 450—451

1913

44 CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *4 ianuarie* 451
45. CĂTRE M. A. ULIANOVA ŞI A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *24 februarie* 452
46. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *18 martie* . . . . . 452—453
47. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *10 aprilie* . . . . . 453—454

1914

48. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *31 ianuarie* . . . 454—455
49. CĂTRE A. I. ULIANOVA-ELIZAROVA. *11 februarie* . . . 455—456

www.dacoromanica.ro

50. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *15 aprilie* 457
51. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *8 iunie* 457

1915

*52. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *17 aprilie* . . . . . 458—459
53. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *24 septembrie* . . . . . 459—460
54. CĂTRE M. A. ULIANOVA. *11 octombrie* 460
55. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *14 decembrie* . . . . . 461—462

1916

56. CĂTRE M. I. ULIANOVA. *8 februarie* . . . . . 462—463

Scrisori şi telegrame ale lui V. I. Lenin incluse în volumele apărute ale ediţiei de faţă (1893—1922) 467
Scrisori şi telegrame ale lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent (1893—1922) . . . . . 468—475
Adnotări . . . . . 476—523
Indice de nume . . . . . 524—558

ILUSTRAŢII

Portretul lui V. I. Lenin. — 1897 . . . . . LIV— 1
Portretul Mariei A. Ulianova. — 1898 . . . . . 46—47
Portretul Nadejdei K. Krupskaia. — 1895 . . . . . 96—97
Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către M. A. Ulianova. — 3 februarie 1899 141
Portretul Annei I. Ulianova-Elizarova. — 1900—1902 . . . . . 180—181
D. I. Ulianov, M. I. Ulianova şi M. T. Elizarov. — 1900—1901 . . 216—217
Cartea poştală a lui V. I. Lenin către M. A. Ulianova. — 20 iulie 1904 248—249

www.dacoromanica.ro

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către A. I. Ulianova-Elizarova. — 27 octombrie 1908 269

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către D. I. Ulianov. — 17 februarie 1910 315

Cartea poştală a lui V. I. Lenin către M. A. Ulianova. — 28 septembrie 1911 . . . . . 328—329

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către M. A. Ulianova. — 2 iunie 1912 333

Cartea poştală a lui V. I. Lenin către M. I. Ulianova. — 9 februarie 1915 . . . . . 367—368

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către N. K. Krupskaia. — 9 iulie 1919 383

V. I. Lenin pe aleea parcului din Leninskie Gorki. — August-septembrie 1922 . . . . . 392—393

www.dacoromanica.ro

COLECTIVUL DE TRADUCERE ŞI REDACTARE
A EDIŢIEI ÎN LIMBA ROMÂNĂ
A OPERELOR COMPLETE ALE LUI V. I. LENIN

Şef de redacţie
şi responsabilă a ediţiei : dr. SARA SUHAIA

Redactori de carte : MARIA ALEXE — 2 volume ; ALEXANDRA ANTONESCU — 1 volum ; VASILE CIOBANU — 1 volum ; ARIADNA LEVIŢCHI — 1 volum ; ALEXANDRU LOZNER — 3 volume ; ION POPA — 17 volume ; ILIE STUTMAN — 13 volume ; ALICE TOADER — 8 volume ; NICOLAE VRUBLEVSCHI — 3 volume ; ERMONA ZAHARIAN — 6 volume. **Traducători şi redactori :** ALEXANDRA ANTONESCU ; VASILE CIOBANU ; NICOLAE GURNIŢCHI ; ARIADNA LEVIŢCHI ; EUGEN SÎRBU ; NICOLAE VRUBLEVSCHI.

Şef de secţie proiectare-producţie : ION T. POPA

Tehnoredactori : CARANFIL ENE — 1 volum ; CONSTANTIN IONESCU — 1 volum ; M. KASTNER — 2 volume ; FLORICA PÎSLARU — 16 volume ; OLIMPIU POPA — 1 volum ; FRANCISC RAD — 6 volume ; MARIANA RĂDULESCU — 25 volume ; FLORIAN SĂPUNĂRESCU — 1 volum ; GHEORGHE TIŢĂ — 2 volume.

Coperta : CRISTEA MÜLLER

www.dacoromanica.ro

Apărut — aprilie 1970. Coli de editură 30,36. Coli de tipar 39,5. Format 16 54×84. Planșe offset 8.

Tiparul executat sub comanda nr. 7 158/102 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro